

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

ΑΠΑΝΤΑ

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΤΟΜΟΣ Β'

ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἀκαδημίας

1874

ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ο ΛΑΟΠΛΑΝΟΣ

ΠΟΙΗΜΑ

ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΡΑΨΩΔΙΑΣ

Sic notus Ulixes?
Virg. Aen. II, 44.

Ο ΛΑΟΠΛΑΝΟΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ ΠΡΩΤΗ

How name you yon lone Caloyere?
Byron, Giaour.

Τ' ΑΚΡΟΚΕΡΑΥΝΙΑ βουνὰ κοιμῶνται εἰς τὸ σκότος,
καὶ μόνος ἄγριος βοᾷ συρίζων εἰς στροβίλους
ὁ ἄνεμος ὅστις κινεῖ πλατάνους παχυφύλλους,
καὶ εἰς τὰς πέτρας ὁ τραχὺς τοῦ καταῤῥάκτου κρότος.
Εἰκὼν φρικτὴ, ἀλλ' ἀκριβὴς τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος!
Ὁμοίως σκότος ἐπ' αὐτῆς ἁπλόνει τὰ πτερά του,
καὶ βαρβαρότητος πνοὴ καὶ φύσημα θανάτου
ἀπὸ τῆς ζώσης τῶν ἐθνῶν τὴν ἔσβεσαν πλειάδος.
Εἰς τὸν ἀρχαῖον Ὄλυμπον δὲν λάμπει καθὼς πρώην
μὲ ὀϊστοὺς κλαγγάζοντας, μὲ στέμμ' ἀκτινοβόλον,
τὴν ἀνυπόδουλον χορδὴν τανύων ὁ Ἀπόλλων,
μὲ τὴν χορείαν τῶν Μουσῶν καθήμενος εἰς χλόην,
καὶ χύνων φῶτ' ἀνθρωπισμοῦ ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον.
Ἐσβέσθη καὶ ὁ ἥλιος ὁ τῆς ἐλευθερίας,
ὁ φάρος ὅστις ὁδηγεῖ λαοὺς διὰ σκοπέλων
εἰς τῆς εὐκλείας τὴν ὁδὸν καὶ τῆς εὐδαιμονίας,
ὅστις φωτίζει δι' αὐτοὺς εὐλίμενον τὸ μέλλον·
ἐξέλιπε καὶ ὁ ἀστὴρ ὁ μετὰ τοὺς ὑστάτους
λαῶν ποτε περικλεῶν ἐκλείπων τὴν καρδίαν,
τὸ ἱερὸν δαιμόνιον τοῦ ἱεροῦ Σωκράτους,

εἰς δ ἐκεῖνος κώνειον προσέφερε θυσίαν,
ἡ ἀρετὴ ἐξέλιπεν, ἢ κἂν ἀντανακλᾶται
μεθ' ὑποτρέμοντος φωτὸς εἰς τὴν πυκνὴν σκοτίαν,
καὶ εἰς τὸν ζόφον ἡ Ἑλλάς, ὡς τὰ βουνά, κοιμᾶται.
Κοιμᾶται, δὲν ἀπέθανεν! Ἀλέκτωρ θέλει κράξει,
κ' εἰς τὸν λαμπρόν της οὐρανὸν ἐκ νέου θὰ χαράξῃ,
καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου της θεν' ἀναλάμψ' ἡμέρα,
καὶ τοὺς κλειστούς της ὀφθαλμοὺς θ' ἀνοίξῃ ἐλευθέρα,
καὶ τῆς ἀρχαίας δόξης της τὸν στέφανον θὰ δράξῃ.
Εἰς τὰς ἀδένδρους κορυφὰς ὡς πένθιμος σινδόνη
πυκνὴ ὁμίχλη κρέμαται χωνεύουσα θυέλλας,
κ' ἡ ἀστραπὴ σπαράττουσα τὰς βροχερὰς νεφέλας,
τὰς φλογεράς της πτέρυγας εἰς ἄβυσσον ἁπλόνει.
Ὁ γεωργὸς τὸ ἄροτρον ἀφήσας τὸ ἑσπέρας,
εἶδε τὸν βοῦν του νὰ φυσᾷ ἐντρόμως εἰς τὰς πτέρας,
εἰς τὴν κοιλάδα ἤκουσε τὸ δάσος νὰ μυκᾶται,
καὶ φοβηθεὶς τὸν πόλεμον τῆς μαύρης ἀτμοσφαίρας,
πλησίον τῆς ἀγροτικῆς ἑστίας του κοιμᾶται·
καὶ ὁ θρασὺς ἁρματωλός, ὁ ἄρχων τῶν ὀρέων,
ἓν βλέμμα ῥίψας ὕποπτον εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον,
κατέφυγε ν' ἀναπαυθῇ εἰς κοίλωμα σπηλαίων,
εἰς τὸ πλευρόν του ἕτοιμον κρατῶν τὸ πυροβόλον.
Ἐπὶ τοῦ ὄρους ἡ σιγὴ πλανᾶται καὶ ὁ ὕπνος·
κοιμῶνται οἱ ἀνθρώπινοι περισπασμοὶ καὶ πόνοι,
κοιμῶνται πάθη καρδιῶν κ' αἱ ἡδοναί, καὶ μόνη
ἡ ἔνθερμος εὐλάβεια προσεύχεται ἀγρύπνως.
Εὐλάβεια! ἐξ οὐρανοῦ ἀκτὶς κατερχομένη,
οἰκοῦσα τὰ ἐνδότερα τῶν καρδιῶν μας βάθη!
Ἀφ' οὗ σβεσθῶσιν ὄνειρα καὶ μαρανθῶσι πάθη,
ἀφ' οὗ ἐσχάτη κ' ἡ ἐλπὶς ἐπέταξε κ' ἐχάθη,

αὐτὴ ἀκόμη στίλβουσα, παρηγοροῦσα μένει.
Ἡ διαῤῥήξασα ψυχὴ τὰ πρόσκαιρα δεσμά της
καὶ μετὰ σάλον φεύγουσα γηΐνους τρικυμίας,
προσφεύγ' εἰς τὴν εὐλάβειαν, καὶ κούφ' εἰς τὰ πτερά της,
ἀνίπταται πρὸς οὐρανὸν καὶ πρὸς ἐκστάσεις θείας·
καὶ ὡς καλύψῃ δι' αὐτὴν τὴν δᾷδά του ὁ βίος,
εἰς ὕμνους ἐξατμίζεται καὶ προσευχάς. Ὁμοίως
τὸ ἄνθος μαραινόμενον ἐκπέμπει εὐωδίας.
Ἑλλάς! ἀφ' ὅτου, ἕρμαιον τυράννου ἀτιθάσσου,
τὴν κεφαλήν σου ἔκαμψας ὑπὸ βαρβάρους πτέρνας,
ἀφ' ὅτου σ' ἀπεκήρυξεν ἡ γῆ ποῦ ἐκυβέρνας,
καὶ ἐκ τῶν σπλάγχνων σου ὁ γὺψ ἐτράφη τοῦ Καυκάσου,
ἀφ' ὅτου ὑπὸ στυγηρὰν διωκομένη μοῖραν,
κατέθεσας τὸν στέφανον κ' ἐκδύθης τὴν πορφύραν,
καὶ ὁ σπουδάσας ὑπὸ σὲ μαθήματα μεγάλα,
ὁ κόσμος, ὃς ἐθήλασε τὸ μητρικόν σου γάλα,
σὲ εἶδε δόξης, ἀρετῆς, φιλοσοφίας χήραν,
τὰ τέκνα σου ἐτράπησαν πρὸς εὐλαβεῖς ἀσκήσεις.
Τινὲς, οἱ ῥώμην ἔχοντες θελήσεως καὶ νεύρων,
εἰς φάσγανον ὀξύναντες τὰς δουλικὰς ἁλύσεις,
εἰς δάση καὶ εἰς φάραγγας ἐλευθερίαν εὗρον.
Ὑπὲρ πᾶν τίμιον, πνοὴν τιμῶντες ἐλευθέραν,
μετ' αἰσθημάτων καὶ παθῶν γοργῶν καὶ ἀδαμάστων
ἐπήδησαν εἰς τὰ βουνὰ, καὶ εἰς τὰς κορυφάς των
τὰ στήθη των εἰς καθαρὰν ποτίζουν ἀτμοσφαῖραν.
Ἐκεῖ παραμονεύοντες ἐπάνω τῶν συννέφων,
καθὼς ἰδῶσι φωλεὰν Ὀθωμανῶν ἁρπάγων,
πολλάκις μὲν ὡς ὄρνεον ὁρμῶσι σαρκοφάγον,
πολλάκις δὲ ὡς κεραυνὸς κροτῶν καὶ καταστρέφων,
καὶ ἄλλοτε ὡς χείμαῤῥος σκιρτῶν μετὰ πατάγων.

Τὰ σπάργανα διέῤῥηξαν ἀδίκου κοινωνίας,
καὶ διὰ ξίφους ἔσχισαν τὴν μετ' αὐτῆς συνθήκην·
δὲν ἀφορῶσ' εἰς ἔπαινον ὡς φόρον τῆς ἀνδρείας·
ὡς ν' ἀποθάνουν μάχονται, ἀλλ' ὄχι διὰ νίκην.
Νὰ πνέουν τὸν ἀδούλωτον ἀέρα τῶν ὀρέων,
νὰ τρέχουν ὡς ὁ ζέφυρος ὁ ἀδεσμεύτως πνέων,
τὸν ἀβεβήλωτον ἀφρὸν νὰ πίνουν τῶν χειμάῤῥων,
νὰ βάπτωσι τὰ ξίφη των εἰς αἵματα βαρβάρων,
καὶ ν' ἀποθνήσκουν βλέποντες τ' ἀθάνατα βουνά των,
ἰδοὺ αἱ ἀπολαύσεις των, ἰδοὺ τὰ ὄνειρά των,
ἰδοὺ τί ἔχουν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον νὰ ἐλπίζουν.
Περὶ τοῦ ἄλλου ἀγνοῶ ἂν παντελῶς φροντίζουν.
'Αλλ' ἦτο ταπεινότερον τὸ φρόνημα τῶν πλείστων.
Τῆς τυραννίας ἔβλεπον ἀγέρωχον τὸν πόδα
νὰ φθείρῃ τὰ λαμπρότερα τοῦ ἔαρός των ῥόδα,
τὸν πέλεκυν ᾐσθάνοντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των
καὶ τὴν ἁγίαν πίστιν των εἰς χεῖρας τῶν ἀπίστων,
καὶ κλίνοντες σιωπηλῶς ὑπόδουλον αὐχένα,
στενάζοντες ἀπέθνησκον εἰς πνιγηρὸν ἀέρα.
Ναυάγια φερόμενα εἰς κύματ' ἀφρισμένα,
πέραν τῆς γῆς εἰς ἄσυλον ἀπέβλεπον λιμένα,
κ' ἐζήτουν εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν ὁδηγὸν ἀστέρα·
πρὸς θεωρίας εὐσεβεῖς τὸν νοῦν των ἀνεπτέρουν,
τὸ πάσχον ἐξεδύοντο καὶ ἀσθενές των σῶμα,
πιστεύοντες ἀπέδιδον τὸ χῶμα εἰς τὸ χῶμα,
καὶ πρὸς τὸν πλάστην τοῦ παντὸς ἀρθέντες ἐκαρτέρουν.
Πολλοὶ καὶ ἀπαρνούμενοι τὴν γῆν τῆς ἀδικίας
ὅπου στενάζ' ἡ ἀρετὴ κ' εἶν' ἕρμαιον τῆς βίας,
ὅπου τὸ ἔγκλημ' ἀνυψοῖ τὸ μέτωπόν του γαῦρον,
τὸ ῥάσον ἐνεδύθησαν τοῦ μοναχοῦ τὸ μαῦρον,

κ' ἐτάφησαν εἰς ἀσκητῶν ἁγίας ἐρημίας.
Εἰς τῆς ζωῆς τὰ κύματα, ἃ κάτωθεν ἀκούουν
παφλάζοντα τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου των τὰ λούουν,
τῶν ἐπιγείων των παθῶν ἐκύλισαν τὸ βάρος,
θυσίαν τὴν καρδίαν των προσφέρουν, καὶ μὲ θάῤῥος
τὴν πύλην τὴν φωτοστεφῆ τοῦ παραδείσου κρούουν.
Τὰ βλέμματά των στρέφοντες εἰς τῶν παθῶν τὸν πόντον,
τοὺς ναυαγοῦντας βλέπουσιν ἀπὸ τὴν σκοπιάν των,
καὶ εὔχονται ὑπὲρ αὐτῶν, πλὴν εὔχονται πρὸ πάντων
ὑπὲρ ἐλευθερώσεως τῶν συμπατριωτῶν των.
Εἰς δάσος ἀδιέξοδον, εἰς πέτρας τραχυτάτας,
εἰς τῶν ὀρέων τὰ πλευρὰ μακρόθεν φαινομένη
καθὼς ὀρνέων φωλεὰ εἰς βράχους κρεμαμένη,
λευκὴ ἐζωγραφίζετο εἰς σκοτεινὰς ἐλάτας
ἁγίων ἀναχωρητῶν μονὴ ἀπῳκισμένη.
Εἰς τοὺς ἀγρίους της κρημνοὺς ποτὲ δὲν χαιρετᾶται
ὑπὸ εὐγνώμονος φωνῆς καμόντος διαβάτου,
καὶ μόνος ὁ σταυραετὸς ἀνοίγων τὰ πτερά του,
ἐν πτήσει μεγαλοπρεπεῖ ἐπάνω της πλανᾶται,
ἢ παρ' αὐτὴν καθήμενος εἰς τεῖχος καταῤῥέον,
τὰς φάραγγας τριγύρω του, τὸ πλάτος τῶν ἀέρων
κατασκοπεύει ὁ λῃστὴς τῶν ὑψηλῶν ὀρέων,
καὶ σχίζ' ὑπὸ τὸ ῥάμφος του τὸ θῦμά του τὸ σπαῖρον.
Ἀρχαῖον οἰκοδόμημα τῶν εὐσεβῶν αἰώνων,
γηρᾶσαν, ὡς ὁ ἄνθρωπος γηράσκ' ὑπὸ τὸν χρόνον,
ἀνθρώπων τύχας πλὴν ἰδὸν καὶ γενεὰς σβεσθείσας
πρὸς τοῦ χειμάῤῥου τοὺς ἀφροὺς ὅσοι τὸ βρέχουν ἴσας,
ὑψηφερὲς ἐγείρεται, ὡς ἐκτενὴς βραχίων
εἰς ἐπιλήσμονας θνητοὺς τὸν οὐρανὸν δεικνύων.
Εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ ἔδαφος ἐμπρέπουσα κυψέλη

τρέφει μελίσσας ἱεράς· τὸ δ' εὐσεβές των σμῆνος
ἐκμάττουσαι τῆς προσευχῆς τὸ ἄνθος εὐφροσύνως,
ἐργάζονται τῆς ψυχικῆς λυτρώσεως τὸ μέλι.
Οἱ ἐρημῖται τὴν ὁδὸν τῶν ἀσεβῶν ἀφέντες,
ἐδῶ βαδίζουν ταπεινοὶ τὴν τρίβον τοῦ Κυρίου,
καὶ εἰς τὴν θύραν τῆς μονῆς τὴν σάρκ' ἀπεκδυθέντες,
εἰς ἀπολαύσεις ἐντρυφοῦν ἀναμαρτήτου βίου.
Ἐδῶ προσμένουν, ὁ ἀστὴρ τῶν τάφων ἀνατέλλων
νὰ τοῖς ἀνοίξῃ στάδιον ὑπάρξεως ἀΰλου,
κ' εἰς τρισμακάριστον ζωὴν καὶ παραδείσου μέλλον
νὰ λάβουν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἐλπίζουν τῶν ἀγγέλων
ἀμάραντον τὸν στέφανον τοῦ εὐλαβοῦς των ζήλου.
Εἶν' ἄρα αὐτ' εἰς τὸν Θεὸν εὐπρόσδεκτος λατρεία;
Εἰς τὸ θυσιαστήριον ἀντὶ ἁγνοῦ λιβάνου
αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις μας καιόμεναι θυσία,
κ' ἡ τεθαμμένη ἀρετὴ εἶν' ἄξιαι στεφάνου;
Θεν' ἀπολαύσ' εἰς οὐρανὸν μειδίαμα τοῦ πλάστου
ὁ εἰς τὸν κόσμον παρελθὼν χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἴχνος;
ἢ ἐπαξίως ἐκπληροῖ τὰς ὑψηλὰς βουλάς του
τὸ τάλαντον ὑπὸ τὴν γῆν κ' εἰς μόδιον ὁ λύχνος;
Ἀργοὺς οἰκέτας τοῦ Θεοῦ μισθοδοτεῖ ὁ οἶκος;
καὶ συνεχοῦς ἀλύσεως ἀποσκιρτήσας κρίκος
πρὸς τὸν σοφὸν ὀργανισμὸν συνᾴδει τοῦ ἐργάτου;
Πρὸς τί ζητοῦμεν τὸν Θεὸν εἰς ἔρημον κελλίον;
Μὴ ἄλλο τῆς εὐκλείας Του σαφέστερον βιβλίον
ὑπάρχει παρὰ τὰ λαμπρὰ δημιουργήματά Του;
Τὸ ἔσχατον ζωΰφιον καθὼς καὶ ὅλ' ἡ φύσις
τὴν παντοδυναμίαν Του δὲν διηγεῖτ' ἐπίσης;
Δὲν εἶναι θρόνος Του ἡ γῆ; δὲν εἶναι ὀφθαλμός Του
ὁ διαλάμπων ἥλιος, καὶ βλέμμα Του τὸ θέρος

καὶ νεῦμά Του ἡ ἀστραπή; καὶ τῶν ψυχῶν ὁ ἔρως
δὲν εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ μειδιάματός Του;
καὶ δὲν λατρεύομεν αὐτὸν μεγαλοπρεπεστέρως
θαυμάζοντες τὸν κόσμον Του, τὴν πλάσιν τῆς χειρός Του;

Πλὴν πῶς; Ἐὰν ἐκένωσεν ἐπὶ τὴν κεφαλήν των
τὸ κῦμά της τὸ Στύγιον τῶν συμφορῶν ἡ κάλπη,
ἂν εἰς τὸν κόλπον της ἡ γῆ ὡς μήτηρ δὲν τοὺς θάλπῃ,
καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν της ἂν πανταχοῦ ἀπήντων
δεσμὰ διὰ τὸ σῶμά των, πληγὰς εἰς τὴν ψυχήν των,
τῆς καταδίκης κατ' αὐτῶν θὰ ρίψητε τὸν λίθον,
διότ' εἰς λύκων σπήλαια κ' εἰς φωλεὰς ὀρνίθων
τὴν γῆν κατέλιπον, ἀφ' οὗ τοὺς εἶχ' ἐγκαταλείψει,
καὶ ἀρνηθεῖσα ἡδονὰς ψευδεῖς καὶ παρασήμους
ἡ εὐσεβὴς καρδία των προσφεύγ' εἰς τὰς ἐρήμους,
ὡς πῦρ ὁλοκαυτώματος καπνίζον εἰς τὰ ὕψη;
Ἀφῆτέ τους. Εἰς τὸ παρὸν λιμέν' ἂν δὲν εὑρίσκουν,
ἐντὸς τοῦ μέλλοντος ζητοῦν αὐτὸν οἱ ἐρημῖται.
Χωρὶς ἐλπίδων ζήσαντες, εὐέλπιδες πῶς θνήσκουν
μὴ τοὺς καταδικάζετε, ἂν δὲν τοὺς ἐπαινῆτε.

Ἰδέτε τους· προσεύχονται· καὶ περὶ νύκτας μέσας
καθείς των τὸν μοναστικὸν μανδύαν του φορέσας
καὶ ἀρνηθεὶς τὴν κλίνην του, εἰς τὸν ναὸν κατέβη.
Ὁλόγυρά των σιωπὴ βαθεῖα βασιλεύει.
Καίουσι λύχνος καὶ λαμπὰς ἐμπρὸς παντὸς ἁγίου.
Καπνὸς λιβάνου τὸν ναὸν ἀρώματα γεμίζει,
καὶ σιγαλὴ καὶ συνεχὴς ὡς φλοῖσβος ῥυακίου
τοῦ ἀναγνώστου ἡ φωνὴ τὰς Ὥρας μουρμουρίζει.
Καθεὶς εἰς σχῆμα σοβαρὸν τὴν κεφαλήν του κλίνων
μετρᾷ τὸ κομβολόγιον καὶ κάμνει τὸν σταυρόν του,
καὶ χύσας εἰς τὴν προσευχὴν τὸν ῥοῦν τῶν ἰδεῶν του,

ἐγείρεται κατὰ μικρὸν ἐπάνω τῶν γηΐνων.
Ὦ! πόσαι, πόσαι μεταξὺ τῶν καρδιῶν ἐκείνων
ἂν δὲν ἐθάπτοντο ἐντὸς μοναχικοῦ σαβάνου,
ἂν δὲν ἐτήκοντο καθὼς ὁ κόκκος τοῦ λιβάνου
ὃν καίει θάλλουσα ἡ φλὸξ τοῦ θυμιατηρίου,
σφριγῶσαι εἰς τὸ στάδιον θὰ ἔμβαινον τοῦ βίου,
θεν' ἀνεπτύσσοντο καθὼς ἀνάπτουσα πυρῖτις,
καὶ τέρματα καὶ ἔκτασις ἀνεπαρκοῦς σταδίου
θὰ ταῖς ἐφαίνετο ἡ γῆ καὶ ὅλ' οἱ κάτοικοί της!
Εἰς πόσας σήμερον ξηρὰς καὶ ὡς τὸ ῥάσον μαύρας
ὁ ἔρως θὰ κατήρχετο ὡς δρόσος ζωηφόρος,
θενὰ τὰς περιέπνεε, θερμὰς ἐκπέμπων αὔρας,
καὶ ἄνθη θὰ παρήγαγεν ὁ εὔφορός των σπόρος!
Εἰς πόσας σήμερον νεκρὰς ὡς ὕδατα τελμάτων
θενὰ ἐφύσα ἐμμανὲς φιλοδοξίας πνεῦμα,
καὶ τὸν ἐδῶ σηπώμενον καθρέπτην των ταράττον,
θὰ τὸν ἐκρήμνιζ' ἐν ἀφροῖς εἰς καταῤῥάκτου ῥεῦμα!
Ὅμως ἐθραύσθ' εἰς τὸν βωμὸν ἡ ζέουσα φιάλη·
ἐχύθ' ἡ εὔρωστος ἰκμάς· ἡ ῥώμη ἥτις ἤνθει
εἰς ὅριον ἀσκητικῆς μελέτης συνεστάλη·
ἀντὶ πρὸς πλάτος, ἡ ψυχὴ πρὸς ὕψος διηυθύνθη·
ὁ ἀσκητὴς πρὸς τῶν παθῶν τὰ βέλη ἐσκληρύνθη·
νηστεύει καὶ γονυπετεῖ, προσεύχεται καὶ ψάλλει.
Ἀλλ' εἰς τὸ σκότος τῆς σιγῆς τί κρότος ἐξεῤῥάγη;
Μὴ ἄνεμος εἰς φάραγγας τοῦ ὄρους ἐπατάγη,
ἢ μὴ βροντὴ ἐκλόνισε τῶν οὐρανῶν τὸν θόλον;
Ὁ φόβος εἰς τὰ βλέμματα ἐζωγραφήθη ὅλων·
ἡ προσευχή των ἔπαυσεν, ἡ ὄψις των ἠλλάγη,
κ' οἱ ἔμπειροι ἐγνώρισαν πῶς ἦτο πυροβόλον.
Τοιαύτην ὥραν τῆς νυκτὸς καὶ εἰς τοιαῦτα μέρη,

τί ὁ τοιοῦτος οἰωνός, λογίζονται, ἀγγέλλει;
Μήπως ληστῶν ἐπέδραμε νυκτοχαρὴς ἀγέλη,
καὶ πῦρ καὶ σπάθην κατ' αὐτῶν ἱεροσύλως φέρει;
ἢ ἴσως ὁ ἀχόρταγος σατράπης ἐκστρατεύει
ἐπιθυμήσας τῆς μονῆς τὰ χρυσωμένα σκεύη,
κ' ἐφευρὼν λόγους κατ' αὐτῆς ἀδίκους καὶ ματαίους,
ἐπέρχεται τὸν ὀβολὸν ν' ἁρπάσῃ τοῦ ἐλέους;
Ἦσαν τοιοῦτοι μυστικῶς οἱ διαλογισμοί των.
Ἀπὸ τῶν θείων κ' ἱερῶν ἐτράπ' ἡ προσευχή των·
ἐξηκολούθουν νὰ κινοῦν μηχανικῶς τὰ χείλη,
εἰς ὅλων ὅμως τὰς ψυχὰς ἡ ταραχὴ ὡμίλει,
καὶ ἀταράχως ἵστατο εἷς μόνος μεταξύ των.
Εἷς μόνος, εἰς τοῦ ἱεροῦ ἱστάμενος τὰς θύρας,
ἐν κατανύξεως ἀκμῇ κ' ἐν συντριβῇ καρδίας
τὴν προσευχὴν ἀκολουθῶν ἐσταύρωνε τὰς χεῖρας,
καὶ ἔκλινε τὰ γόνατα εἰς σχῆμα μετανοίας.
Ὁ εὐλαβής του ὀφθαλμὸς οὐδόλως ἐταράχθη,
καὶ οὐδὲ κἂν παροδικὸν σημεῖον ἐχαράχθη
εἰς τοῦ γοργοῦ προσώπου του τοὺς νέους χαρακτῆρας.
Δὲν ἤκουσε τὸν πάταγον; ἢ ἀποσείσας τ' ἄχθη
τὰ τὴν ψυχὴν δεσμεύοντα εἰς τοῦ πηλοῦ τὴν σφαῖραν,
κ' εἰς τὸν καπνὸν φερόμενος τοῦ καθαροῦ λιβάνου,
πετᾷ μετέωρος ὁ νοῦς τοῦ ἀσκητοῦ Στεφάνου
πέραν τοῦ θόλου τ' οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀστέρων πέραν;
Ὁ λύχνος ὁ κρεμάμενος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του
φῶς ῥίπτων περιέβαλλε τὸ εὐπρεπές του σῶμα·
ὠχρόλευκον ἐκάλυπτε τὰς παρειάς του χρῶμα,
κ' ἐνέφαινεν εὐγένειαν ὁ τύπος τῆς μορφῆς του.
Τὸ ῥάσον τοὺς ἐκάλυπτε καὶ ἡ ξανθή του κόμη,
ἀλλὰ πλατεῖς ἐφαίνοντο οἱ ἀνδρικοί του ὦμοι.

Τὸ πρόσωπόν του ἀνοικτὸν, καὶ ὅλον χάρις ἄλλως,
ἀγρίας νόσου στίγματα ἐφύλαττεν ἀκόμη,
κατά τι συνταράττοντα τὸ εὔρυθμόν του κάλλος.
Οἱ ζωηροί του ὀφθαλμοὶ ὑψούμεν' εἰς αἰθέρας
τὸν οὐρανὸν ὡμοίαζον ἑλληνικῆς ἡμέρας·
καὶ ὅλος δὲ ἀκίνητος, τὰ χείλη κινῶν μόνον,
πρὸ τῶν εἰκόνων ἔμενεν ὡς μία τῶν εἰκόνων.
'Αλλὰ τοῦ ὅπλου ἡ βροντὴ ἠκούσθη κ' ἐκ δευτέρου!
Ὁ κρότος πλησιέστερος καὶ μείζων τοῦ προτέρου,
ἀντανακλᾶται ἀντηχῶν εἰς τοῦ βουνοῦ τοὺς βράχους.
Αὐξάνει τῶν ἐρημιτῶν ἡ ταραχὴ, καὶ μόνος
ἀμετακίνητος ἐμπρὸς τῆς ἱερᾶς εἰκόνος
ὁ Στέφανος προσεύχεται μὲ φρένας ἀταράχους.
Τρισόλβιος ἡ εὐσεβὴς ψυχὴ τοῦ ἐρημίτου
ἡ αἰρομέν' εἰς τὸν Θεόν!—'Αλλ' ἄκουε! κ' ἐκ τρίτου
εἰς τοῦ βουνοῦ τὰ χάσματα κροτεῖ τὸ πυροβόλον,
καὶ σείει τὸν βυζαντινὸν τῆς ἐκκλησίας θόλον.
Τῶν ἀσκητῶν τὸ πρόσωπον ὡς τῶν νεκρῶν ἐβάφη·
αἱ τρίχες των ὠρθώθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των.
'Αλλ' ἄλλο ἀντικείμενον κινεῖ τὴν ἔκπληξίν των·
πᾶν βλέμμα πρὸς τὸν Στέφανον ἐκστατικὸν ἐστράφη.
Καθὼς ἡ πυρσοκρότησις ἀντήχησε τὸ τρίτον,
ἀνασκιρτήσας μεθ' ὁρμῆς ὁ ἀσκητὴς ἀνέστη·
ἀπεμακρύνθη διαβὰς βραδέως μεταξύ των,
εἰς τὴν μορφήν του ἔλαμπε γενναῖον κ' εὐπρεπές τι,
καὶ ἥσυχον τὸ βλέμμα του, γαληνιαῖον ἦτον.
Μετ' ὄψεως εἰρηνικῆς καὶ ξένης εἰς τὰ πάθη,
μεμετρημένου βήματος ὃ δὲν ταχύνει πλέον
οὐδὲ συμφέρον, οὐδ' ἐλπὶς κρυφὴ, οὐδ' αἷμα νέον,
βραδέως τὸ κατώφλιον ἐπέρασε, κ' ἐχάθη.

Δὲν ἠλλοιώθη παντελῶς, καὶ τῆς μορφῆς του ὅλης
τὸ κόσμιον καὶ ἱλαρὸν ἐπέτασσε τὸ σέβας·
ὁ δ' ἐξετάσας ἀκριβῶς, θὰ παρετήρει μόλις
ἐξωγκωμένας τοῦ κυρτοῦ μετώπου του τὰς φλέβας.
'Αλλὰ πρὸς ποῦ νυκτερινὸν τὸ βῆμα διευθύνει;
Ὁ εὐσεβὴς τὴν προσευχὴν πρὸ τῆς αὐγῆς ἀφίνει;
Τί πρὸς αὐτὸν οἱ νύκτιοι τῶν πυροβόλων κρότοι;
Διατί φεύγει; διατί πλανᾶται εἰς τὰ σκότη;
Οἱ ἔκθαμβοι συμμονασταὶ τὸ ἀγνοοῦν κ' ἐκεῖνοι.
Οὐδεὶς ὑπάρχει ὡς αὐτὸν ἢ ἄγρυπνος ἢ νύστης,
οὐδεὶς τοσοῦτον ἀκριβὴς περὶ τὰ ἔθιμά των.
Τὸν κατατήκει ὡς κηρὸν ἡ εὐλαβής του πίστις,
καθὼς ἡ φλὸξ εἰς τὸ Χωρὴβ τὴν καιομένην βάτον.
Πρὶν τοῦ σημάντρου ἐξυπνᾷ καὶ τοῦ ἀλεκτρυόνος,
καὶ πρῶτος πάντων ἔρχεται εἰς τὸ στασίδιόν του,
καὶ τὸ κηρίον του ἐμπρὸς ἀνάψας τῆς εἰκόνος,
πρὸς οὐρανὸν τὰς φρένας του ὑψοῖ μὲ τὸν καπνόν του.
Περιπατεῖ ἔχων σταυρὸν περὶ τὸν τράχηλόν του·
κ' ἐν ᾧ κρυφίως προσευχὰς τὸ στόμα του προφέρει,
συχνάκις εἰς τὰ χείλη του πανευλαβῶς τὸν φέρει.
Τὸν σέβονται οἱ κάτοικοι τῆς πέριξ ἐπαρχίας,
καὶ ἀποδίδουσ' εἰς αὐτὸν ἀκτῖν' ἁγιωσύνης.
Οἱ ἀσθενεῖς, πιστεύοντες, ἐγείρονται τῆς κλίνης,
κ' ἔρχοντ' αἰτοῦντες παρ' αὐτοῦ τῶν νόσων θεραπείαν·
αἱ δὲ γυναῖκες, κλίνουσαι μετὰ ταπεινωσύνης
ὅταν διέρχηται, φιλοῦν τὸν μαῦρόν του μανδύαν.
'Αφ' ὅτου ζῇ εἰς τὴν μονήν, πρὸ δύω χρόνων ἴσως,
τὸ σχῆμά του εἶν' ἐμβριθές, οἱ λόγοι του ὀλίγοι.
Ποτέ του δὲν ἐξέφρασεν ἀγάπην οὐδὲ μῖσος,
καὶ τῆς καρδίας του ποτὲ τὰ φύλλα δὲν ἀνοίγει.

Τίς εἶναι; πόθεν ἔρχεται; Κανεὶς δὲν τὸν γνωρίζει.
Καθὼς πτηνὸν παροδικὸν καὶ φεῦγον τοὺς χειμῶνας,
τὴν φωλεὰν προσωρινὴν ἐπὶ τῶν βράχων κτίζει
πρὶν ἢ πετάξῃ πρὸς γλυκεῖς ἐαρινοὺς λειμῶνας,
τὰς ἐπιγείους καὶ αὐτὸς ἀφήνων ἀλγηδόνας,
τὴν πρὸς τὰ ἄνω πτῆσίν του ἐδῶ ἀναχαιτίζει,
κ' εἰς τὴν παροῦσαν φωλεὰν προσμείνας στιγμὰς μόνας,
εἰς ἔαρ τὸ αἰώνιον νὰ μεταβῇ ἐλπίζει.
Ὁ νοῦς του εἶν' εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ἥλιος ὁ δύων
καὶ αἱ πλειάδες τῆς νυκτὸς κ' ὁ ὄρθρος ἀνατέλλων
τὸν βλέπουν προσευχόμενον εἰς τὸν ναὸν πλησίον,
καὶ ὡς διαλεγόμενον κρυφίως μετ' ἀγγέλων.
Καθεὶς γνωρίζει, καὶ καθεὶς ὁμολογεῖ θαυμάζων
πῶς εἶναι ἡ καρδία τοὺ ἑστία εὐλαβείας,
καὶ ὅμως δὲν ἐνόησεν οὐδείς ποτ' ἐξετάζων
ποῦ δαπανᾷ τὰς συνεχεῖς μακράς του ἀπουσίας.
Πολλάκις ἐκ τοῦ μέσου των διὰ μιᾶς ἐχάθη,
καὶ ὅσον ἂν ἠρεύνησαν εἰς τοῦ βουνοῦ τὰ βάθη,
νὰ εὕρωσι τὰ ἴχνη του ἀδύνατον τοῖς ἦτον·
καὶ πάλιν ἐπανήρχετο ἐξαίφνης μεταξύ των.
Μὴ εἰς τὸν κόσμον κοσμικὰ τὸν ἀνεκάλουν πάθη;—
Τὸν εὐσεβῆ;—Τὸν λογισμὸν ἠρνεῖτο ἡ ψυχή των.
Καὶ ἄλλοι μὲν ὑπώπτευον πῶς μόνος ἀναβαίνει
ἐπέκεινα τῶν νεφελῶν τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους,
κ' ἐξ οὐρανοῦ τὰς πτέρυγας κινοῦν ἀκτινοφόρους
πῶς τοῦ Θεοῦ ἐπάνω του τὸ πνεῦμα καταβαίνει·
οἱ δὲ πῶς τὴν καρδίαν του σκληροὶ σπαράττουν πόνοι
καὶ καυστηρὰ μετάνοια ἀρχαίων ἐγκλημάτων,
καὶ πῶς κρυπτόμενος ἐντὸς σπηλαίων καὶ χασμάτων,
πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τὴν σάρκα ταπεινόνει.

Ἐγκλήματα! Τὸ μέτωπον χωρὶς κηλίδος νέφους,
τὸ βλέμμα ὃ ἀνατολὴν τοῦ θέρους ὁμοιάζει,
τὸ στόμα του τὸ σύμμετρον, τὸ μειδιῶν ὡς βρέφους,
καὶ ὁ μανδύας ἀσκητοῦ, ἐγκλήματα σκεπάζει;
Δὲν καταφάσκω. Ἀλλὰ ποῦ ὁ ποταμὸς ὁ ῥέων
ἀκύμαντος καὶ κελαδῶν καὶ μεταξὺ ἀνθέων,
εἰς τὸν βαθὺν πυθμένα του ναυάγια δὲν σύρει;
Καὶ ὑπὸ πόσα σύδενδρα καὶ ἠνθισμένα ὄρη
ὅσα κοσμοῦσιν ἄμπελοι καὶ κῆποι καρποφόροι,
δὲν καίει λάβα, καὶ ὁρμᾷ, καὶ χύνεται, καὶ φθείρει!

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

Μέσαι δὲ
νύκτες, παρὰ δ' ἔρχεθ' ὥρα,
ἐγὼ δὲ μόνα καθεύδω.
ΣΑΠΦΩ.

Εἰς τὰς χαράδρας τοῦ βουνοῦ ἡ θύελλα σαλπίζει·
βροχὴ ῥαγδαία πίπτουσα τὰς κορυφὰς μαστίζει·
ὁ οὐρανὸς φλογίζεται καὶ ἡ βροντὴ μυκᾶται,
καὶ μεταξὺ τῶν ἀστραπῶν, τοῦ σκότους, τῶν ἀνέμων,
μαύρη, ἀμφίβολος σκιά, ὡς νυκτοβάτης δαίμων,
μελανοτέρα τῆς νυκτός, εἰς τοὺς κρημνοὺς πλανᾶται.
Εἰς λόφον ἐκτεινόμενον κατὰ τὰς ὑπωρείας,
ὑπὸ πλατάνους σκιεροὺς καὶ ὑπὸ δρῦς ἀγρίας
ἀρχαῖος πύργος ἵσταται Ἐνετικῶν αἰώνων.
Ἐπάλξεις στέφουσιν αὐτόν· τὰς βάσεις του στηρίζουν
κατὰ τὸ μέγιστον σειραὶ ἐκ λίθων πολυγώνων,
ἔργα χειρῶν Ἑλληνικῶν ἃ μάτην κατακλύζουν
οἱ τῶν αἰώνων χείμαῤῥοι, — καὶ κατὰ μέρος βράχοι.
Εἰς τὸν ὀγκώδη τοῖχόν του, ὃν πολεμίστραι σχίζουν,
ἕρπει παράσιτος κισσὸς καὶ φύεται μαλάχη.
Ἀστὴρ γνωστὸς εἰς τὸν βοσκόν, τοῦ ὄρους τὸν νομάδα,
μακρόθεν λάμπον φαίνεται τὸ ἓν παράθυρόν του,
ὡς ὀφθαλμὸς ἀκοίμητος κυττάζων τὴν κοιλάδα,
ἢ ὡς ὁ λύχνος τῆς Ἡροῦς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.
Ὀπίσω του ἀνώγαιος εἶν' αἴθουσα πλατεῖα,
κ' ἡ ὀροφὴ ἐσχαρωτὴ εἶν' ἐκ δοκῶν μεγάλων·

εἰς δὲ τὸ βάθος συντηρεῖ εὐρύχωρος ἑστία
τὸ πῦρ ἐκ θάμνων τῶν βουνῶν τρεφόμενον καὶ θάλλον,
καὶ χύνον σκότους καὶ φωτὸς συμπτώματα παντοῖα.
Ἡ αἴθουσα εἶν' ἔρημος, σιωπηλὴ καὶ μόνη.
Ἀλλ' ὄχι! — Ἡ λεπτὴ μορφὴ παρὰ τὸ φῶς τὸ σβύνον
δὲν εἶναι ὕφασμα χρυσοῦν τῶν κινητῶν ἀκτίνων
φαινόμενον εἰς τὸν καπνὸν ὅστις τὰς στεφανόνει.
Ὡς νέον ἄνθος τρυφερά, ὠχρὰ ὡς ἡ σελήνη,
εἰς τῆς ἑστίας κάθηται τὴν ἄκραν ἡ Εἰρήνη,
καὶ μεθ' ὑγρῶν τῶν ὀφθαλμῶν τὰς φλόγας ἀτενίζει·
εὔχαρις πρὸς τὸ στῆθός της ἡ κεφαλή της κλίνει,
κ' ἐκπνέων ἀναστεναγμὸς τὰ χείλη της χωρίζει.
Περὶ ἀργὸν τὸν ἄτρακτον τὸ ἔριον δὲν νήθει,
οὐδὲ προσέχ' εἰς τοῦ πυρὸς τὸν παταγοῦντα κρότον.
Ὁ νοῦς της εἰς τὸ παρελθὸν πλανᾶται, κ' ἐνθυμήθη
τὰς τρισευδαίμονας στιγμὰς τῶν χρόνων της τῶν πρώτων.
Πῶς! ἄνθος μόλις ἀνοιχθὲν εἰς τῆς αὐγῆς τὴν δρόσον,
καὶ ἤδη ἔχει παρελθόν, καὶ ἤδη ἐνθυμήσεις!
Ἡ παιδικὴ καρδία της στενάζ' ὑπὸ τὴν νόσον,
καὶ ἔφθασε τοῦ νεαροῦ ἀστέρος της ἡ δύσις!
Διατί ὄχι; Ἀληθῶς τὸ μέτρον τῆς ζωῆς μας
δὲν εἶναι ἡ συνέχεια τῶν ἡμερῶν καὶ χρόνων,
ἀλλ' αἱ στιγμαὶ τῶν τέρψεων καὶ αἱ στιγμαὶ τῶν πόνων·
δὲν εἶναι ἡ ἀναπνοή, ἀλλ' εἶν' ἡ αἴσθησίς μας.
Ποσάκις δὲν ἐπέρχεται ὁ παγετὸς τοῦ γήρως,
καὶ ὅμως δὲν ἐζήσαμεν οὐδ' ὥρας ὁλοκλήρως,
ἐν ᾧ πολλάκις εἰς στιγμὴν τοῦ ἔαρός μας μίαν
ἐζήσαμεν καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀθανασίαν!
Ὑπάρχει σπάρος γόνιμος κρυπτόμενος ἐντός μας,
τὸ κέντρον τὸ ἐνδότατον τῶν καρδιῶν κατέχων,

πυρὴν τῶν αἰσθημάτων μας καὶ τῆς ὑπάρξεώς μας,
καὶ τὴν ζωὴν ἀβλάστητον ἐντός του περιέχων.
Εἰς ὅσους οὗτος ἄγονος καὶ τεθαμμένος κεῖται,
ἀκόμη δὲν ἀνέθαλε τὸ μέλλον τῆς ζωῆς των,
καὶ ἡ ποθοῦσά των ψυχὴ εἰς πέλαγος κινεῖται
ἀγνώστων ἐπιθυμιῶν κ' ἐλπίδων ἀορίστων.
Ἴσως γοργαὶ παρέρχονται ἡμέραι μεθ' ἡμέρας,
ἴσως ἐγγίζει τῆς ζωῆς τὸ πεπρωμένον πέρας,
ἐμπρός της μένει πάντοτε ἀνέφικτον τὸ τέρμα.
Ἀκτὶς πλὴν μόλις θάλπουσα ἐθέρμανε τὸ σπέρμα,
ἐκ τοῦ γόνιμου κόλπου του τὸ ἄνθος ἀνεπτύχθη,
τὸ μέλλον ἔγινε παρὸν, ὁ οὐρανὸς ἠνοίχθη,
ἡ πρὶν τραχεῖα ἔρημος κατεκαλύφθη ἄνθη,
ὁ κόσμος ἐμειδίασε καὶ ἤρχισε νὰ θάλλῃ,
ἀφροῦ ἐπλήσθη νέκταρος τοῦ βίου ἡ φιάλη,
κ' ἡ ἐξυπνήσασα ψυχὴ τὴν ὕπαρξιν ᾐσθάνθη.
Ἀλλ' ἤνθισε κ' ἐξήνθισε τὸ σπέρμα τῆς καρδίας;
Ἐπῆλθε λαίλαψ, κ' ἐκκοπὲν τὸ ἄνθος ἀνηρπάγη;
Ὤ! τότ' ἐσβέσθ' εἰς τὸ μὴ ὂν ἡ πλάσις τῆς μαγείας,
ἡ ἀνθηρά μας ὕπαρξις ἐτάφ' εἰς ἐρημίας,
καὶ τοὺς τερπνοὺς λειμῶνάς μας ἐκάλυψαν οἱ πάγοι.
Τότ' ἐξηλείφθη τὸ παρὸν, καὶ ἡ ψυχὴ ἐστράφη
ὀπίσω πρὸς τὸ παρελθὸν ὡς πόλον σταθερόν της·
πολλάκις ἄρτι θάλλουσα ἐγήρασε, κ' ἐτράφη
ἐκ μόνης τῆς πικρᾶς τροφῆς τῶν ἐνθυμήσεών της,
καὶ ἔτι ζῶν ὁ ἄνθρωπος ἀπέθανε κ' ἐτάφη.

Ναὶ ἤνθισε κ' ἐξήνθισε καὶ διὰ τὴν Εἰρήνην
τὸ ἄνθος τὸ πολύτιμον· ἐξήνθισε, καὶ μόνη
ἡ ἄκανθά του ἔμεινε καὶ ἀλγεινῶς κεντρόνει,
κ' ἐγείρει ἐνθυμήσεων ἐγκάρδιον ὀδύνην.

Ἡ κόρη βλέπει εὔχαριν ἐμπρός της νὰ κινῆται
τὴν ποικιλόμορφον σκιὰν τῶν παρεληλυθότων,
γελῶσα τείνει πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα, κ' ἐνθυμεῖται
τοὺς χρόνους τοὺς εὐδαίμονας, τοὺς χρόνους τῶν ἐρώτων.
Ἦτο καιρὸς ὅτ' ἔτρεχε τὰ ὄρη ἀμερίμνως,
κ' ἔπλεκεν εἰς τὴν κόμην της τοῦ ἔαρος τὰ μύρτα,
καὶ εἰς τοὺς βράχους ὡς δορκὰς ἀνέβαινε κ' ἐσκίρτα,
καὶ ἀντελάλει ὡς πτηνοῦ ὁ πρωϊνός της ὕμνος·
καιρὸς ὁπότε τέρψις της καὶ σκέψις ἦτο μόνη
ὁ κῆπος δν ἐπότιζε, τὸ βόσκον ποίμνιόν της,
ὁ χείμαῤῥος ἀνταναχλῶν τὸ νέον πρόσωπόν της,
κ' ἡ ῥοδοδάφνη τοῦ βουνοῦ, κ' ἡ θάλλουσ' ἀνεμώνη.
Ἀλλ' ὅταν αἴφνης νὰ ἰδῇ συνέπεσεν ἐμπρός της
τὸν εὔμορφον ἁρματωλὸν ζωσμένον πυροβόλα,
μ' ἐνδύματα ὁλόχρυσα καὶ ὅπλ' ἀκτινοβόλα,
διατί ἔκλινε δειλὸς εἰς γῆν ὁ ὀφθαλμός της,
καὶ τὴν ψυχήν της διατί ἐτάραξεν ὁ Σώστης;
Τὸ βλέμμα του ἐρωτικὸν ἀλλὰ σπινθηροβόλον,
τὸ ὑψηλόν του μέτωπον κυρτούμενον εἰς θόλον,
καὶ ἡ χαρίεσσα μορφὴ ἡ πνέουσα ἀνδρείαν,
τί εἶχεν ἄρα κ' εἵλκυε κ' ἐλάλ' εἰς τὴν καρδίαν;
Ἀμέσως ὡς ὁ ἕσπερος ἀνέβαινε τὰ ὄρη,
μὲ τὴν καρδίαν πάλλουσαν καὶ μ' ἐλαφρὸν τὸ βῆμα
εἰς τοῦ χειμάῤῥου ἤρχετο τὸ ἀφρισμένον κῦμα,
κ' εἰς τὸ πετρῶδες χεῖλός του ἐκάθητο ἡ κόρη,
ἐκεῖ ὁποῦ ἀπήντησε τὸν Σώστην κατὰ πρῶτον,
καὶ τοῦ χειμάῤῥου ἤκουεν ὡς μουσικὴν τὸν κρότον.
Θὰ λησμονήσῃ τὰς τερπνάς, μακράς, ἀνυπομόνους
τῆς προσδοκίας της στιγμάς, ἰσοβαρεῖς πρὸς χρόνους,
ὅταν εἰς πᾶσαν ταραχὴν τῶν φύλλων ἢ τῶν κλάδων,

εἰς τοῦ ἀέρος τὴν πνοὴν, εἰς τοῦ νεροῦ τὸν θρῆνον,
εἰς τὸ ἀπέχον σήμαντρον, εἰς τὸ πτηνὸν τὸ ᾆδον,
ἐκεῖνον ἐφαντάζετο, καὶ πανταχοῦ ἐκεῖνον;
Καὶ ὅταν τέλος ἤρχετο περῶν ἀγνώστους δρόμους,
κ' ἐκάθητο πλησίον της, καὶ τὸ γλυκύ του ὄμμα
τὴν ἔβλεπεν ἀνταναχλῶν τῶν οὐρανῶν τὸ χρῶμα,
κ' ἡ κόμη του ἐχύνετο εἰς τοὺς λευκούς της ὤμους,
πῶς ἔτρεμεν ἐλπίζουσα καθὼς ἂν ἐφοβεῖτο!
πῶς χαίρουσα ἐστέναζε καθὼς ἂν ἐλυπεῖτο!
Καὶ ὅταν πρῶτον ἐμπαθῶς κ' εὐγλώττως τῇ ὡμίλει,
κ' ἡ κεφαλή της ἔκλινε, καὶ τὰ δειλά της χείλη
τὰ χείλη του ἀπήντησαν, ὁποῖον πῦρ ἐχύθη
νὰ κατακαύσῃ ἀπειλοῦν τὰ τρυφερά της στήθη!
ὁποῖος τότε στρόβιλος ἐνσκήψας αἰσθημάτων,
χαρᾶς ἀνοίγων πέλαγος καὶ τὴν χαρὰν ταράττων!
Ὦ! πότε ἀνατείλασα μεσημβρινὴ σελήνη
προσεμειδίασε τὴν γῆν εἰς νύκτας γλυκυτέρας;
πότε ἀκτῖνας ἔχυσαν τὰ ἄστρα θερμοτέρας;
καὶ πότε μουσικώτερος ὁ ζέφυρος ἐθρήνει;
Καὶ ὅμως, τί πρὸς ἐραστὰς τὸ πνεῦμα τῶν ζεφύρων,
καὶ τῆς νυκτὸς ἡ καλλονὴ καὶ τῶν φυτῶν τὸ μῦρον,
κ' ἐπάνω λάμπων οὐρανὸς καὶ γῆ γελῶσα κάτω;
Ἡ ἁρμονία τοῦ παντὸς ἐντός των ἐκοιμᾶτο.
Ἡ ὥρα τοῖς ἐφαίνετο ὡς ἡ στιγμὴ ταχεῖα,
καὶ ἦτο πᾶσά των στιγμὴ αἰώνων εὐτυχία.
Καὶ ὅταν ὁ ἑωθινὸς ἀλεκτρυὼν ἐλάλει,
τὸν ἔσφιγγε περίτρομος ἡ νέα της ἀγκάλη,
καὶ «μεῖνε, ὤ!» τῷ ἔλεγεν, «ἀκόμη μεῖνε, μεῖνε!
Ὁ κράκτης τῆς ἀνατολῆς, ὁ πετεινὸς δὲν εἶναι·
εἶναι τοῦ ὄρους τὸ πτηνὸν καὶ εἰς τὸ σκότος ψάλλει.

Τὸν ἥλιον κατόπιν των δὲν φέρουσιν ἐκεῖναι
αἱ λάμψεις εἰς τὰς κορυφάς· ἓν ἄστρον ἀνατέλλει.
Ἡ αὔρα ἥτις τοὺς χρυσοῦς ἰούλους σου χωρίζει,
κ᾽ ἡ πάχν᾽ ἥτις δακρύουσα τὸ στῆθός σου δροσίζει,
ὤ! πίστευσον, τὴν προσεχῆ αὐγὴν δὲν ἀναγγέλλει,
εἶν᾽ ἡ πνοὴ ἣν δροσερὰν τὸ πέλαγος μᾶς στέλλει.
Μὴ φεύγῃς. Ἡ καρδία μου κατόπιν σου θὰ φύγῃ.
Ἠξεύρω ἂν θὰ σὲ ἰδῶ καὶ πάλιν κ᾽ αἰωνίως;
Εἶναι ἡ τύχη φθονερὰ καὶ ἡ ζωὴ ὀλίγη.
Ἠξεύρεις, ὅταν ἔρχησαι, ὁ ἄχαρίς μου βίος
ὡς ἔαρ πῶς στολίζεται, ὡς ἄνθος πῶς ἀνοίγει;
καὶ ὅταν φεύγῃς καὶ μακρὰν πλανᾶσαι, ἡ ψυχή μου
πῶς κλαίουσα παρέρχεται ὡς χείμαῤῥος ἐρήμου;»—
Κ᾽ ἐκεῖνος ἀπεκρίνετο· «Ὤ! ἄφες νὰ πηγαίνω!
Ἀκούεις; ψάλλουν τὰ πτηνά, τὸ ποίμνιον βελάζει,
φυσᾷ ἡ αὔρα τῆς αὐγῆς, κ᾽ εἰς τὰ βουνὰ χαράζει·
θανάτου μ᾽ ἔρχεται ὀσμή, καὶ χάνομαι ἂν μένω.
Ἡ κεφαλὴ ἣν θάλπουσι τὰ προσφιλῆ σου στήθη
διώκεται, καὶ ἀμοιβὴ δημίου κατεστήθη.
Ὡς ὠχριάσουν τὸ πρωῒ τῶν οὐρανῶν οἱ λύχνοι,
ὅταν ἡ φύσις ἐξυπνᾷ καὶ ἀναζῇ καὶ χαίρῃ,
ἐγὼ εἰς ἀκατοίκητα κ᾽ ἐρημωμένα μέρη
κρύπτω ὡς φάντασμα νυκτὸς τὰ σκοτεινά μου ἴχνη.
Τὸν λίθον ἔχω κλίνην μου, τὸ δάσος ἔχω οἶκον·
εἰς σπήλαι᾽ ἀναπαύομαι κ᾽ εἰς φωλεὰς τῶν λύκων·
παραμονεύων κάθημαι παρὰ τὸν καταῤῥάκτην,
καὶ ἅμ᾽ ἀκούσω ταραχὴν τῶν κλονουμένων φύλλων,
ἢ ῥίπτοντα λαμπρὰν κλαγγὴν τῶν κορυφῶν τὸν κράκτην,
πηδῶ, τοὺς φλέγοντας δαυλοὺς καλύπτω ὑπὸ στάκτην,
κ᾽ ἔχων τὸ πυροβόλον μου, τὸν σταθερόν μου φίλον,

εἰς βράχους σώζομαι ὀξεῖς κ' εἰς ῥίζας δένδρων κοίλων,
ἢ πλεκτῶν κλάδων καὶ πετρῶν ῥιπτόμενος ὀπίσω,
τὸ αἷμά μου εἶμ' ἕτοιμος πρὸς αἷμα νὰ πωλήσω.
Οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ μισῶ ἐξύπνησαν. Πηγαίνω
μακράν των εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ἀετῶν ν' ἀνέβω.
Ναὶ, θέλω, θέλω πάντοτε πλησίον σου νὰ μένω,
νὰ μένω θέλω πάντοτε, πλὴν μένων κινδυνεύω.
Πηγαίνω, καὶ ὁ ἥλιος ὡς δύσ' ὑπὸ τὰ νέφη,
θὰ ἔλθω, ὅπου σ' ἄφησα, κοντά σου ν' ἀναζήσω·
πηγαίνω, καὶ ὁ ἕσπερος ὁσάκις ἐπιστρέφῃ,
κ' ἐγὼ τοσάκις διὰ σὲ θὰ ἐπιστρέφ' ὀπίσω·
καὶ μόνον ὅταν παύσω ζῶν καὶ παύσω ἀναπνέων,
θὰ παύσω τοῦ νὰ ἔρχωμαι καὶ νὰ σὲ βλέπω πλέον.»
Τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε, καὶ λέγων ἀνεχώρει.
Καὶ καθ' ἑσπέραν ἤρχετο ποθοῦσα ἡ Εἰρήνη
εἰς τὸν χρυσοῦν ὁρίζοντα τὸ ἄστρον νὰ προσμείνῃ,
καὶ καθ' ἑσπέραν ἔβλεπε τὸν Σώστην εἰς τὰ ὄρη,
καὶ καθ' ἑσπέραν δι' αὐτοὺς ἀγγέλων εὐφροσύνη!
Ἀλλ' εἰς τὸν φίλον ῥύακα ἑσπέραν ἦλθε μίαν,
κ' ἐκύτταξε τριγύρω της καὶ εὗρεν ἐρημίαν.
Ἀνέτειλεν ὁ ἕσπερος καὶ οἱ ἀστέρες ὅλοι,
ἐπρόσμεινεν· ἐμαύρισαν τῶν οὐρανῶν οἱ θόλοι,
ἐπρόσμεινεν· ὁ στεναγμὸς ἐπνίγετο ἐντός της·
ἐπάνω της ἡ ἀργυρᾶ σελήν' ἠκτινοβόλει,
ἀλλ' ὅμως, φεῦ! δὲν ἤρχετο, δὲν ἤρχετο ὁ Σώστης.
Ἐζήτησε, διέτρεξε καὶ σπήλαιον καὶ λόφον·
ἠψήφησε καὶ ποταμοὺς, καὶ φάραγγας, καὶ ζόφον,
καὶ ἔτρεξε, κ' ἐπτέρωσε τὸ βῆμα τοῦ ποδός της,
ἀλλ' ὅμως, φεῦ! δὲν ἤρχετο, δὲν ἤρχετο ὁ Σώστης.
Κ' ἐκάθησε, κ' ἐθρήνησε πικρῶς μέχρι θανάτου,

κ' εἰς τὰς ἐρήμους ἔκραξε τὸ φίλον ὄνομά του,
καὶ τὴν ἠχὼ ἐξύπνησεν ὁ ἀναστεναγμός της,
ἀλλ' ὅμως, φεῦ! δὲν ἤρχετο, δὲν ἤρχετο ὁ Σώστης.
Καὶ καθ' ἑσπέραν ἔκτοτε ποθοῦσα καταβαίνει,
κ' εἰς τοῦ ἡσύχου ὕδατος τὴν ὄχθην καθημένη
ἀκούει μελαγχολικῶς τὸν ῥύακα νὰ ῥέῃ,
τὰς ὥρας αἳ διέῤῥευσαν ἀναπολοῦσα κλαίει,
καὶ πρὸς τὰ ὄρη βλέπουσα τὸν Σώστην περιμένει.
Τοιαῦτα τώρ' ἀκοίμητος ὠνειροπόλει μόνη.
Εἰς φαντασίας ἀσθενεῖς καὶ εἰς ψυχρὰς καρδίας
ὁμίχλης παχὺ κάλυμμα τὸ παρελθὸν θολόνει,
κ' ἡ μνήμ' εἰκόνας συντηρεῖ θαμβὰς καὶ τεθνηκυίας,
ἃς ἀπαλείφουσι ταχὺ οἱ διαβάται χρόνοι.
Ἀλλὰ ψυχῆς διακαοῦς καὶ φαντασίας ζώσης
ἡ μνήμη, τηλεσκόπιον ἀπείρως μεγαλύνον,
καθρέπτης κοῖλος, τὸν δραγμὸν συλλέγων τῶν ἀκτίνων,
ζωηροτέρας παριστᾷ τὰς πρώην ἐντυπώσεις
τῶν παλαιῶν μας ἡδονῶν καὶ παλαιῶν ὠδίνων.
Ὁμοίως πολλαπλάσια αἰσθάνετ' ἡ Εἰρήνη
ὅσα τὴν εἶχον ἄλλοτε ἢ θλίψ' ἢ καθηδύνει·
δριμύτερος ἐγείρεται ὁ πόνος τῆς καρδίας,
καὶ εἰς τοιαύτας θλιβερὰς κ' εὐρύθμους μελῳδίας
εἰς τῆς νυκτὸς τὴν σιωπὴν τοὺς στεναγμούς της χύνει.

«Μὲ τὰ χείλη σου ἀγάπην μ' ὑπεσχέθης αἰωνίαν,
κ' ἓν μου βλέμμα σ' ἀπεκρίθη καὶ τὸ πᾶν σοὶ ὑπεσχέθη.
Ὅλη, ὅλ' ἡ ὕπαρξίς μου συνεστάλ' εἰς τὴν καρδίαν,
κ' ἦτον ἔκστασις ἀγγέλων τῆς καρδίας μου ἡ μέθη.

—

»Ἀνεχώρησας ὡς φεύγει ὁ ἀστὴρ ποῦ μᾶς θερμαίνει,
ὡς τὸ κάλλος, ἡ νεότης καὶ τοῦ ἔαρος ἡ αὖρα,
καὶ ἀπέμεινα θρηνοῦσα, καὶ ἀπέμεινα ὡς μένει
νὺξ ἀσέληνος χειμῶνος εἰς τὰ σκότη κ' εἰς τὰ μαῦρα.

—

»Ἔφυγες, πλὴν δὲν ἐσβέσθη ἡ ἀκοίμητός μου πίστις.
Λάμπει καὶ θὰ λάμπῃ πάντα καθὼς λύχνος δι' ἐρήμου.
Καὶ μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν σου ἂν στερῆται τῆς τροφῆς της,
καιομένη θὰ τὴν τρέφῃ ἡ ἐκπνέουσα ψυχή μου.

—

»Ν' ἀντηχήσῃ ἂν ἀκούσῃς τοῦ θανάτου μου ὁ κώδων
ὤ! ἐλθὲ καὶ χύσ' ἓν δάκρυ εἰς τὸν τάφον μου τὸν κρύον·
καὶ ἡ γῆ ἐὰν σκιρτήσῃ καὶ βλαστήσῃ γλυκὺ ῥόδον,
θὰ σὲ μειδιᾷ κ' ἐκεῖνο ὡς ἐγὼ σὲ ἐμειδίων.»

Τὸ ᾆσμά της εἰς στεναγμὸν καρδιοφθόρον λήγει,
συνειθισμένην ἐπῳδὴν τῆς κλαυθμηρᾶς της μούσης,
καὶ ἡ φωνή της τρέμουσα εἰς δάκρυα ἐπνίγη,
καὶ οἱ γλυκεῖς της ὀφθαλμοί, οὓς κλαίοντας ἀνοίγει,
ὡς ἂν εἰκόνας ἐποχῆς ἐζήτουν παρελθούσης,
πρὸς ὅλα περιφέρονται τὰ ἄκρα τῆς αἰθούσης.
Πλὴν τί; τί βλέπει; τίς σκιὰ παρίσταται ἐμπρός της,
καὶ μετ' ἀψόφου βήματος προβαίν' εἰς τὴν ἑστίαν;
Δὲν εἶναι πλάσμα μάταιον τοῦ πάσχοντος νοός της;
ἢ μὴ ἐξέμεσαν νεκροὺς οἱ τάφ' εἰς τὴν σκοτίαν;
Φέρ' εἰς τὸ σῶμα μελανὸν μοναστικὸν μανδύαν.
Πῶς; εἶναι, εἶναι ἀληθῶς, εἶν' ἀληθῶς ὁ Σώστης;
Ὁ Σώστης, ναί! Τὰς χεῖράς της εἰς τὸν λαιμόν του ῥίπτει,
καὶ κλαίει, κ' εἰς τὸ στῆθός του τὴν κεφαλήν της κρύπτει,

καὶ τὸν συνέχ' εἰς ἐμπαθῆ καὶ τρέμουσαν ἀγκάλην,
ὡς ἂν φοβῆται μὴ χαθῇ ἀφίνων την ἐκ νέου,
μὴ αἰθερόπλαστος μορφὴ φαντάσματος ὡραίου
μόλις φανεῖσα, μεταβῇ εἰς τοὺς αἰθέρας πάλιν.
«Ὦ! ἦλθες, ἦλθες, ἔλεγε, καὶ μία στιγμὴ μόνη
ὅλας τὰς θλίψεις, ὅλα μου τὰ δάκρυα πληρόνει.
Ὦ! ἦλθες, κ' ἐλησμόνησεν ἡ πάλλουσα καρδία
τί εἶναι πένθος καὶ κλαυθμοὶ, τί εἶναι δυστυχία.
Εἰπέ μοι ὅτι εἶσαι σὺ, εἰπέ μοι πῶς ἀπάτη
τὴν εἰς ἐκστάσεις πλέουσαν ψυχήν μου δὲν μεθύει·
εἰπὲ πῶς ἡ καρδία μου ψευδῶς δὲν μοὶ δεικνύει
τῶν πόθων μου τὸ φάντασμα ὃ αἰωνίως πλάττει.
Μακράν μου ὅταν ἔκλινες τὴν κεφαλὴν εἰς ὕπνον,
εἰπὲ, δὲν εἶναι ἀληθὲς πῶς σ' ἐνεφανιζόμην
ὡς ἡ ἰτέα κλαίουσα καὶ μὲ λυτὴν τὴν κόμην,
κ' οἱ στεναγμοὶ τοῦ στήθους μου, εἰπέ μοι, δὲν σ' ἐξύπνων;
Εἰπέ μοι, τὸ ὑπώπτευες πῶς νύκτα, πῶς ἡμέραν,
τὴν ἀνατέλλουσαν αὐγὴν, τὴν δύουσαν ἑσπέραν,
εἰς πᾶσαν ἔρημον στιγμὴν τῶν δύω τούτων χρόνων
σὲ μόνον περιέμενον, σὲ πάντοτε, σὲ μόνον;
Εἰπέ μοι, ἡ καρδία σου ὁποία ἦτον εἶναι;
Μὴ, μὴ, μὴ λέγῃς τίποτε. Ἀρκεῖ πῶς ἦλθες πάλιν,
ἀρκεῖ πῶς πάλιν σὲ κρατῶ εἰς ταύτην τὴν ἀγκάλην.
Πλὴν μεῖνε διὰ πάντοτε, ὡς ν' ἀποθάνω μεῖνε·
ἢ, ἂν νὰ φύγῃς μελετᾷς, καὶ πάλιν ἂν σὲ χάνω,
θανάτωσόν με κἂν εὐθὺς, κ' εὐδαίμων θ' ἀποθάνω.»
Ὁ Σώστης ὅμως ἐλαφρῶς τὴν σύρει καὶ τῇ λέγει·
«Ἐλθὲ, κατόπιν μου ἐλθέ! Δὲν ἠμπορῶ νὰ μένω.
Πλησίον σου μ' ἐκάλεσεν ὁ ἔρως ὃς μὲ φλέγει.
Ἦλθα, σὲ εἶδα, εὐτυχῶ, πλὴν πρέπει νὰ πηγαίνω.

Κατὰ τῆς τύχης τὰς φορὰς ἐφέρθην κ' ἐπλανήθην,
εἰς σπήλαια ἐσκήνωσα κ' εἰς βράχους ἐκοιμήθην,
σημαίαν ἀνεπέτασα ἐχθρὰν κατὰ τοῦ κόσμου,
πᾶν αἴσθημα κοινωνικὸν κατέστειλα ἐντός μου,
πλὴν τὴν εἰκόνα σου ποτὲ δὲν ἔπνιξα εἰς λήθην.
Ἢ ἐῤῥιπτόμην ὡς βροντὴ φονεύων εἰς τὴν μάχην,
ἢ ἐκοιμώμην εἰς δρυμοὺς κ' εἰς τοῦ βουνοῦ τὴν ῥάχιν,
ἢ γόνυ ἔκλινα ἐμπρὸς τῆς ἱερᾶς τραπέζης,
παντοῦ μαζῆ μου ἤρχεσο, παντοῦ ἐμπρός μου ἔζης.
Ἀλλὰ τῆς ἀπουσίας μου ὁ χρόνος ἐπληρώθη,
καὶ στέφονται οἱ σταθεροὶ τῶν καρδιῶν μας πόθοι.
Ἐπέστρεψα· πλὴν, ἤξευρε, θὰ μεταχωρισθῶμεν,
ἀμέσως ἂν δὲν φύγωμεν καὶ δὲν μὲ συνοδεύσῃς.
Ἐλθέ! Εἶν' ὅλα ἕτοιμα· καὶ μάθε, ἂν δὲν σπεύσῃς,
ποτέ μας πλέον ἐπὶ γῆς πῶς δὲν θ' ἀπαντηθῶμεν.»—
«Νὰ χωρισθῶμεν πάλιν! Μὴ τὴν μαύρην αὐτὴν μοῖραν,
μὴ δι' ἐμὲ, ὢ Σώστη μου! Δὲν θέλεις πλέον φύγει.
Εἰπέ μοι το.»—«Ἐλθὲ, ἐλθὲ, ἡ ὥρα κατεπείγει.»
Καὶ ὁμιλῶν τὴν ἔσυρεν ὁ Σώστης πρὸς τὴν θύραν.

Τῆς ἀκαθέκτου τῆς χαρᾶς ἡ θυελλώδης βία
εἰς τὴν ποθοῦσάν της ψυχὴν πεσοῦσα αἰφνηδία,
εἶχε νεκρώσει κατ' ἀρχὰς τὰ αἰσθητήριά της·
δὲν ἔβλεπε, δὲν ἤκουεν, ᾐσθάνετο δὲ μόνον,
καὶ τέρψις παραπλήσιος πρὸς ψυχοφθόρον πόνον
ἐδούλου τὰς αἰσθήσεις της ὑπὸ τὸ αἴσθημά της.
Ἀλλ' ἅμα τῆς καρδίας της ὁ σάλος ἐπραΰνθη,
ἐστράφη, τὸν ἠτένισε μετ' ὀφθαλμῶν ἐντρόμων,
καὶ εἶδε ῥάσον μοναχοῦ πῶς εἶχ' ἐπὶ τῶν ὤμων,
καὶ γένυ εἰς τὸν πώγωνα τὸν νέον του πῶς ἤνθει·
καὶ ἅμα, φεύγουσα μακρὰν, ἀμφιβολίας πλήρης,

«Τί ἔχεις, εἶπε, πρὸς ἐμέ; τί θέλεις καὶ μὲ σύρεις;
Ἂν εἶσαι σὺ ὁ φίλος μου, καὶ ὄχι φάντασμά του
συντρίψαν εἰς τὰ σκοτεινὰ τὰς πύλας τοῦ θανάτου
διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ μ' ἰδῇ μετὰ βρυγμοῦ ὀδόντων,
νὰ μοὶ ζητήσῃ προσευχὰς καὶ κόλυβα θανόντων,
ὁ Σώστης ἐὰν εἶσαι ζῶν, εὐλόγησόν με μόνον.
Ὦ πάτερ, δός μοι ν' ἀσπασθῶ τὴν χεῖρά σου μὲ σέβας,
κ' εὐχήθητι τὴν ἴασιν τῶν ψυχικῶν μου πόνων,
καὶ τοῦ πυρὸς ὃ ἄσβεστον μοὶ πυρπολεῖ τὰς φλέβας.
Εὐδαίμων! τὰ ἐγκόσμια ἠμπόρεσες κ' ἠρνήθης,
τὸ παρελθὸν εἰς νάματα ἐβύθισας τῆς λήθης,
πρὸς τὸν Θεὸν κατέφυγες καὶ εὗρες νηνεμίαν.
Τῶν οὐρανίων Χερουβὶμ τὸ σχῆμα ἐνεδύθης,
καὶ ἐξελέξο νύμφην σου τὴν θείαν ἐκκλησίαν.
Δός, δός μοι, πάτερ ἅγιε, ναί, δός μοι εὐλογίαν,
καὶ ἄφες με ὡς ἔζησα, θρηνοῦσα ν' ἀποθάνω.
Ὦ! ἴσως εἰς τοῦ τάφου μου τὴν αἰωνίαν κλίνην
θὰ εὕρω τὴν εἰς οὐρανὸν βλαστάνουσαν εἰρήνην,
καὶ ὅ,τ' ἡ γῆ μ' ἀφήρεσε θὰ μοὶ δοθῇ ἐπάνω.»—
«Εἰρήνη μου, ἀπατηλὸν τὸ σχῆμ' αὐτὸ μ' ἐνδύει,»
ὁ Σώστης ἀπεκρίνετο. «Εἰς ῥάσον ἐκρυπτόμην.
Δὲν εἶμαι ὅ,τι, ὡς φρονεῖς, τὸ φόρεμα μηνύει·
δὲν εἶμαι ὅ,τι φαίνομαι, οὐδ' ὅ,τι ἐφαινόμην.
Δὲν ἔκειρα τὴν κόμην μου εἰς τοῦ ναοῦ τὴν θύραν,
οὐδ' εἶμαι ὁ ἁρματωλὸς ὅστις φρουρεῖ τὰ ὄρη.
Ἐλθὲ καὶ συμμερίσθητι τὴν πλάνητά μου μοῖραν,
κ' ἐπάνω πάσης γυναικὸς θὰ ὑψωθῇς, ὦ κόρη!
Ἂν δόξαν, πολυτέλειαν, τιμὰς ἐπιθυμήσῃς,
τῆς Περουβίας τὰ καλὰ καὶ τῆς Λαχόρας φόρει,
καὶ σοὶ προώρισα τιμὰς καὶ δόξας βασιλίσσης.

Ἀλλὰ ἐλθέ. Ὁ ἵππος μου σὲ περιμένει ἔξω.
Ἂν μὲ ἀφήσῃς, μόνος μου καὶ πάλιν θενὰ τρέξω.
Πρὶν ἡ αὐγὴ γλυκοφανῆ ὑπάγω καὶ σὲ χάνω,
χωρὶς ποτὲ νὰ σὲ ἰδῶ, ποτὲ ὡς ν' ἀποθάνω.»—
—«Ὦ Σώστη, Σώστη, πῶς ζητεῖς νὰ σὲ ἀκολουθήσω;
Τὸν γηραιὸν πατέρα μου παντέρημον ἀφήνω.
Εἰπέ! ἂν στρέψω φεύγουσα τὴν κεφαλὴν ὀπίσω,
στήλη ἁλὸς ὡς ἡ γυνὴ τοῦ Λὼτ δὲν θ' ἀπομείνω;
Ἠξεύρεις πῶς μὲ ἀγαπᾷ ὑπὲρ τὴν εὐτυχίαν,
ὑπὲρ τὸ φῶς, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν.
Τὴν ἐλευθέραν του ψυχὴν ἡ ἄλυσις πιέζει,
κ' εἰς τὴν Ῥωσσίαν πρὸ πολλοῦ καταφυγὼν θὰ ἔζῃ
σωτῆρας ὀνειροπολῶν. Ἀλλ' εἶδεν ἡ ζωή μου
πῶς εἰς αὐτοὺς ἐῤῥίζωσε τοὺς βράχους τῆς ἐρήμου,
πῶς ἀγαπῶ τὸν ῥύακα τὸν κλαίοντα ὡς κλαίω,
τὴν αὖραν ἣν ἀνέπνεες πῶς θέλω ν' ἀναπνέω,
πῶς ἔχω πόθον νὰ ταφῶ ὅπου ταφεῖσαν εἶδα
τὴν πρώτην μου ἐπὶ τῆς γῆς κ' ἐσχάτην μου ἐλπίδα,
καὶ ἔκλινε πρὸς χάριν μου τὸν ἄτρομον αὐχένα,
καὶ ἀγογγύστως τὰ δεσμὰ ὑπέφερε τὰ ξένα.
Ἐθρήνουν, καὶ παρέβλεψε θρηνοῦσαν τὴν πατρίδα.
Πῶς! αὔριον θὰ ἐγερθῇ εἰς πατρικὴν φροντίδα,
θὰ μὲ ζητήσῃ ἔντρομος, καὶ δὲν θὰ μ' εὕρῃ πλέον;
Θὰ παριδῶ ἀστήρικτον τὸ ἀσθενές του γῆρας;
Τὴν κεφαλήν του θὰ κτυπᾷ εἰς τὰς ἰσχνάς του χεῖρας,
καὶ τριγυρνῶν τὴν ἔρημον θὰ μὲ φωνάζῃ κλαίων;
Ὦ! ἄφες ὡς τὸν τάφον του νὰ τὸν ἀκολουθήσω,
καὶ ἀσπασμὸν κἂν παρ' ἐμοῦ νὰ λάβῃ τελευταῖον.
«Ὡς θέλεις, μεῖνε, ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἐπιστρέψ' ὀπίσω.
Εἰρήν', εἰς τὴν καρδίαν σου, τὸ βλέπω, ἐγεννήθη

τῆς ἀπουσίας ὁ καρπὸς, ἡ παγωμένη λήθη.
Πηγαίνω. Τί μοὶ μέλει ποῦ καὶ διατί πηγαίνω;
Καθὼς τὸ φύλλον φέρεται εἰς καταιγίδ' ἀνέμων,
κ' ἐμὲ ἂς φέρῃ πλάνητα τῆς μοίρας μου ὁ δαίμων.
Ποῦ μένω ἀδιαφορῶ μακράν σου ὅταν μένω.·
'Απέρχομαι, ὑγίαινε, λησμόνει με κ' εὐτύχει,
καὶ μὴ προσμένῃς ἐπὶ γῆς πῶς θὰ μὲ ἀπαντήσῃς.
Θὰ συναφθῶσι πρότερον ἀνατολὴ καὶ δύσις,
παρ' ἡμᾶς ἔτι τοῦ λοιποῦ νὰ μᾶς συνάψ' ἡ τύχη.»
Οἱ λόγοι οὗτοι ἔῤῥιψαν τὴν δύστηνον εἰς φρίκην.
Ἐβάδιζε κ' ἐπέστρεφε, καὶ ἵστατο κ' ἐθρήνει.
Διπλὰ διελογίζετο. Θὰ φύγῃ, θενὰ μείνῃ;
Ὁ ἔρως ἢ τὸ χρέος της λαμπρὰν θὰ λάβῃ νίκην;
Ὁ Σώστης «τώρα ἢ ποτὲ» τῇ ἔλεγε, κ' ἐκείνη
νὰ ἐκδικάσῃ ἔτρεμε τὴν ψυχικήν της δίκην.
Πλὴν βλέπουσά τον ἕτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ πάλιν,
«Μ' ἀφήνεις, φεύγεις, ἔκραξε, κ' ἐγὼ δὲ πάλιν μόνη!
Θὰ ἐπανέλθουν φοβεροὶ τοῦ χωρισμοῦ οἱ χρόνοι!
Ὦ! δὲν ἀντέχω τὴν μακρὰν ν' ἀνανεώσω πάλην.
Ὁδήγει με, σ' ἀκολουθῶ εἰς ὄρη κ' εἰς πελάγη,
εἰς ἐρημίας κ' εἰς κρημνοὺς, κ' εἰς φάραγγας ἀβύσσου.
Μοὶ εἶναι ἀδιάφοροι καὶ καύσονες καὶ πάγοι.
Ὁ ᾅδης θὰ μοὶ φαίνεται παράδεισος μαζῇ σου.»
Ἀλλὰ ἐν ᾧ προσεκτικῶς τὴν ὁδηγεῖ ὁ Σώστης,
αὐτὴ τὸν λύχνον ἐκκρεμᾷ ὃς καί' εἰς μαῦρον στύλον,
καὶ εἰς τὰς ἄκρας ἐλαφρὰ πατοῦσα τῶν δακτύλων,
ἐμβαίν' εἰς τὸν ἐνδότερον κοιτῶνα τοῦ πατρός της.
Εἶναι λιτὴ ἀλλ' εὐπρεπὴς ἡ χωρική του κλίνη,
καὶ ὁ πρεσβύτης μ' ἤρεμον μειδίαμα κοιμᾶται.
Ἡ κόρη του ἐπάνω του τὸ πάλλον στῆθος κλίνει,

κ'εἰς τὸ φαιδρόν του πρόσωπον τὸ φῶς ἀντανακλᾶται.
Τὸν βλέπει, τὴν ταχεῖάν του πνοὴν παραμονεύει·
οἱ ὀφθαλμοί της βρέχονται, καὶ κύπτει νὰ φιλήσῃ
τὴν δεξιὰν ἣν ὁ πατὴρ κοιμώμενος σαλεύει,
ὡς φεύγουσαν νὰ ἤθελε νὰ τὴν ἀναχαιτίσῃ.
Ἓν δάκρυ της, καθὼς θερμὸν ἐπάνω του σταλάζει,
τὸν ὕπνον του ἐτάραξε. Βαθέως ἀναπνέει,
καὶ μ' ἐγκαρδίους στεναγμοὺς κατ' ὄναρ τὴν φωνάζει.
Ἐμπρός του πίπτ' ἡ κόρη του γονατιστὴ καὶ κλαίει,
κ' ἐκ νέου πάλιν, νὰ τραπῇ εἰς τὴν φυγὴν, διστάζει.
Πλὴν πρὸς τὴν θύραν προχωρεῖ νὰ μακρυνθῇ ὁ Σώστης.
Ἰδού την! Ἀπεφάσισε! Φυσᾷ, τὸν λύχνον σβύνει,
καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν τρυφερὰν εἰκόνα τοῦ πατρός της,
καὶ σπεύδουσα ἐξέρχεται. — Εἰρήνη! ὦ Εἰρήνη!
ἀναχωρεῖς! Εἰς οὐρανοὺς ὁ φύλαξ ἄγγελός σου
στρέφει τὸ βλέμμα του πρὸς σὲ, καὶ ὡς ῥανίδα δρόσου
ἓν δάκρυ ἀδαμάντινον εἰς τοὺς αἰθέρας χύνει!
Εἰς τὴν αὐλὴν κατέβησαν ὁ Σώστης καὶ ἡ κόρη.
Τρὶς εἰς τὰς χεῖράς του κτυπᾷ, καὶ εἰς τὸν τρίτον κτύπον
ἀπέναντί του τέσσαρες προβαίνουν ῥασσοφόροι,
βαστάζοντες τοὺς χαλινοὺς ἐξ ἀδαμάστων ἵππων.
Πρώτ' ἡ Εἰρήνη προχωρεῖ καὶ ἀναβαίνει πρώτη,
εἰς πίλον καλογηρικὸν, εἰς ῥάσσον κρυπτομένη.
Πηδᾷ ὁ Σώστης μετ' αὐτὴν, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ ξένοι.
Κεντοῦν, κ' οἱ ἵπποι πρόθυμοι καλπάζουσ' εἰς τὰ σκότη.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΤΡΙΤΗ

Son nom? il est inscrit en sanglants caractères....

LAMARTINE.

«Εἰς τὰ αἴθρια ὕψη κ' εἰς δρυμόνων σιγὴν
ὁ ἐλεύθερος κλέπτης προσμένει·
κ' ἐκεῖ κάτω οἱ δοῦλοι εἰς τὴν χαύνην των γῆν
εἰς ὁμίχλην κοιμῶνται θαμμένοι.
Εἰς ζεφύρους ἐκεῖνος καὶ εἰς δρόσον καὶ φῶς
τὸ ἀτρόμητον στῆθός του λούει,
καὶ τὸν τρέφ' ἡ μεγάλη τῶν ἡρώων τροφὸς,
ἐν ᾧ τρέμων ὁ κόλαξ ὠχριᾷ κεκυφὼς
καὶ τὴν θύραν τοῦ ἄρχοντος κρούει.

»Ὡς ὁ πίπτων μὲ κρότον καὶ τρυγμὸν κεραυνὸς
καὶ κτυπῶν, πυρπολῶν, καταστρέφων,
καὶ ὁ κλέπτης προβαίνει καὶ ὁρμᾷ σκοτεινὸς
ἀπὸ σπλάγχν' ἀστραπῶν καὶ συννέφων.
Ἡ πυρίνη του σφαῖρα προτιμᾷ κορυφὰς
καὶ σκοπεύ' εἰς τυράννων τιάρας·
σιδηρᾶ θραύει σκῆπτρα, συνταράττει τρυφάς·
τῶν βουλῶν εἶναι ὅπλον ἂς φρονεῖτε κωφὰς
εἰς ἐθνῶν ὑποδούλων κατάρας.

»Εἰς σαπρὰν κοινωνίαν παρακμάζ' ἡ ζωὴ,
κ' οἱ νόμοι παράγουν τοὺς νάννους·
ἀλλὰ γίγαντας τρέφει τῶν βουνῶν ἡ πνοὴ
ἥτις δέρει αἰώνων πλατάνους.

Τὸ οὐράνιον σπέρμα, ἡ ἀρχαῖ' ἀρετὴ
εἰς τῆς γῆς τοὺς ἀγροὺς ἐμαράνθη·
τὴν γενναίαν της ῥίζαν τὸ συμφέρον πατεῖ,
κ' ἐδῶ μόνον βλαστάνει καὶ παράγει αὐτὴ
ἄνθη ἄφθονα, ἄγρια ἄνθη.

—

»Τὴν δουλείαν νὰ φεύγῃ εἰς κρημνοὺς καὶ βουνὰ
πολεμῶν πανταχοῦ κ' αἰωνίως,
παντοῦ τρόμον καὶ φλόγας καὶ σφαγὴν νὰ πλανᾷ,
ἰδοὺ ποῖος τοῦ κλέπτου ὁ βίος.
Τέλος πίπτει ὁ κλέπτης μὲ βαθεῖαν πληγὴν,
μ' ἐχθρῶν αἷμα τοὺς ῥύακας βάφων·
στρατιῶται τὸν θάπτουν εἰς ἀμόλυντον γῆν,
κ' ἀετὸς καταβαίνει πᾶσαν νέαν αὐγὴν
καὶ τὸν κλαῖ' εἰς τὸν ἔρημον τάφον.»

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ὅμοια εἰς λέξεις θρασυτέρας,
εἰς φράσιν ὅλην ἔντονον, τραφεῖσαν εἰς τὰ ὄρη,
μεγαλοφώνως ἔψαλλον καθήμεν' εἰς τὰς πτέρας
καὶ περιζώνοντες πυρὰς οἱ κλέπται ὁπλοφόροι·
τρὶς ἀντελάλουν οἱ δρυμοὶ τὸ ἄτεχνόν των ᾆσμα.
Εἰς σύδενδρον, ἀπότομον, τραχεῖαν ὄρους ῥάχιν,
ἔχοντες ἄνωθεν κρημνοὺς καὶ κάτωθέν των χάσμα,
οἱ μὲν προπαρεσκεύαζον τὰ ὅπλα των εἰς μάχην,
ἄλλος τὸ στόμα τῆς στιλπνῆς μαχαίρας του ὀξύνων,
ἄλλος τοῦ πυροβόλου του τὸν χάλυβα λαμπρύνων,
καὶ ἄλλος τάττων εἰς σειρὰν τὰ πύρινά του βέλη·
οἱ δὲ τὸ σφακτὸν πρόβατον ὃ ἔψηνον εἰς λάκκον
ἀπὸ τῆς κοίτης ἔφερον τῶν ἐρυθρῶν ἀνθράκων,

ποθοῦντες διενέμοντο τὰ τρυφερά του μέλη,
κ' ἐτέρποντο τὴν ὄσφρησιν εἰς τὴν εὐώδη κνίσσαν·
καὶ ἄλλοι πέριξ γέροντος ἠσχολημένοι ἦσαν
ὅστις τὴν πλάτην τοῦ σφακτοῦ προσεκτικῶς ἐκράτει
καὶ ἠκολούθει ἐπ' αὐτῆς τὰς πλανωμένας φλέβας·
τὴν ἐμελέτα ἐν σπουδῇ, κ' ἐχρησμοδότ' ἡ πλάτη·
καὶ τὰς μαντείας της καθεὶς ἐδέχετο μὲ σέβας.
Ἐδῶ κοιλὶς αἱματηρὰ σφαγὴν προαναγγέλλει,
ἀλλοῦ φλεβὸς περιφεροῦς καμπύλη ἐγνωσμένη
μηνύει ὅτι προχωρεῖ Ὀθωμανῶν ἀγέλη,
ἀλλ' ὅτι καὶ εἰς ἄφευκτον καταστροφὴν προβαίνει·
καὶ ἄλλη λέγει, τέμνουσα τὴν περιφέρειάν της,
ὅτ' εἰς τὴν μάχην πληγωθεὶς θὰ πέσῃ καὶ ὁ μάντης.
Ἐν ᾧ δ' ἑώρταζε καθεὶς λαλῶν, φωνάζων, ψάλλων,
κ' ἐν ᾧ ἐκρότουν συνεχεῖς ἐκρήξεις πυροβόλων
τὸ ἴσον τῶν ἀλαλαγμῶν καὶ τῶν ᾀσμάτων ὅλων,
εἷς κλέπτης μόνος καὶ μακρὰν ἐκάθητο τῶν ἄλλων·
ἀγέλαστος, σιωπηλὸς, καὶ μὴ ἐγγίζων οἶνον,
εἰς ἐμπειρίαν καὶ εἰς νοῦν πρωτεύων μεταξύ των,
ἀνδρεῖος καθὼς ὅλοι των, θρασύτερος ἐκείνων,
ὁ γέρων Ζέβρος τῶν βουνῶν, ὁ ἀρχηγός των ἦτον.
Εἰς τὸ ἀστράπτον ὅπλον του τὴν κεφαλήν του κλίνων,
ἐφαίνετο κοιμώμενος εἰς θάμνον χλωρᾶς μύρτου.
Ἔλαμπον πλάκες ἀργυραῖ εἰς τὸ πλατύ του στῆθος
κ' εἰς τὴν μακράν του μάχαιραν, ἣν ἐψηλάφ' ἡ χείρ του,
καὶ ἣν ἐποίκιλε χρυσὸς καὶ σμαραγδίου λίθος.
Ἡ φουστανέλλα του λευκὴ ὡς ἡ χιὼν τοῦ ὄρους,
ἡπλοῦτο κατ' ἐπανωτὰς τριακοσίας πτύχας
εἰς τὸν παχὺν μανδύαν του ἀπὸ αἰγείας τρίχας,
καὶ πολλῶν ἔφερε μαχῶν ἐνδείξεις διαφόρους.

Ἀλλὰ ποτὲ δὲν λησμονεῖ, καὶ οὐδὲ ἂν κοιμᾶται,
ὅτ' ὑπὲρ ἄλλων χρεωστεῖ νὰ κήδηται ἀγρύπνως.
Ἐν ᾧ ἡμίκλειστα κρατεῖ τὰ βλέφαρά του ὕπνος,
ἐκεῖ σκιρτᾷ διὰ μιᾶς, προσέχει, ἀκροᾶται,
καὶ πρὸς τὴν γῆν ὠτακουστῶν τὴν κεφαλήν του κλίνει.
«Τίς εἶσαι;» καὶ τὴν μάχαιραν ἀπὸ τῆς ζώνης σύρει.
—«Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Στέφανος. Πορεύομ' ἐν εἰρήνῃ,
ὦ τέκνον, καὶ πρὸς σὲ πλανῶ τὸν πόδα μου μονήρη·
μόνος αὐτὸς μ' ἀκολουθεῖ ὁ νέος ὀπαδός μου,»
τῷ ἀπεκρίθη, μοναχὸν κατόπιν του δεικνύων
τὴν ἡλικίαν ἔφηβον, ἢ μάλιστα παιδίον.
»Νὰ παραιτήσω τὰς ὁδοὺς ἠθέλησα τοῦ κόσμου,
νὰ ζήσω εἰς τὴν ἔρημον τῶν πειρασμῶν ἀπέχων·
πλὴν μ' εἶδε προσευχόμενον κ' ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου
ὁ κόσμος, καὶ ἐκάθησε φθονῶν ἀπέναντί μου.
Δι' αὐτὸ, τέκνον μου, πρὸς σᾶς κατέφυγα προστρέχων.
Ἀφ' οὗ δὲν μ' ἐπροστάτευσαν τὰ ἱερὰ τεμένη
κατ' ἀνθρωπίνων τύρβεων καὶ κατὰ τυραννίας,
εἰς σᾶς, τὰ τέκνα τῶν βουνῶν καὶ τῆς ἐλευθερίας
κ' εἰς τ' ἄσυλά σας σπήλαια, ν' ἀποσυρθῶ μοὶ μένει.»—
—«Καλῶς μᾶς ἦλθες, πάτερ μου· εὐλόγει μας καὶ μεῖνε.
Ὅσοι πιστεύομεν Χριστὸν, τιμῶμεν τ' ὄνομά σου,
κ' αἱ αὐστηραί σου ἀρεταὶ γνωσταὶ εἰς ὅλους εἶναι.
Πιστεύσου μας. Τὰ ὅπλα μας εἶν' ὅπλα ἐδικά σου.
Κ' ἡμεῖς, ὦ πάτερ, εἴμεθα ἐπίσης ἐρημῖται·
μονάζομεν εἰς τοῦ Θεοῦ ἡγιασμένους τόπους·
τὴν κοινωνίαν φεύγομεν ἐπίσης. Πολεμεῖτε
πρὸς τὰς κακίας σεῖς, ἡμεῖς πρὸς τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους.
Πίστευσον, πάτερ, καθὼς ζῶ πῶς πάντοτε δὲν ἔζων·
ἀβρῶς τρεφόμενος υἱὸς πλουσίου προεστῶτος

τὸν βίον πρωτεγνώρισα εἰς ἀπολαύσεις παίζων,
καὶ ὁ πατήρ μου μεταξὺ τῶν εὐπορούντων πρῶτος,
ἁρπάζων δὲν ἐπλούτησε καὶ τὸν λαὸν πιέζων.
Εἰς τοὺς πλουσίους οἴκους του τὸν πένητα ἐσίτει,
καὶ εἰς τοὺς ξένους ἕτοιμος ἐστρώνετο ἡ κοίτη.
Ἀγάπη, σέβας γενικὸν παντοῦ τὸν προϋπάντων.
Πλὴν Τοῦρκοι, ἀγριώτεροι παρὰ πεινῶντας λύκους,
εἰς αἷμ' ἀθῷον βάφοντες τὴν αἰσχροκέρδειάν των,
ἀνηλεῶς τὸν ἔσφαξαν, διήρπασαν τοὺς οἴκους,
καὶ κύριοι κατέστησαν τῶν θησαυρῶν του πάντων.
Τότ' ἐγὼ μόλις ἐκφυγὼν τὴν λύσσαν τῶν τυράννων,
τοῖς ὤμοσα ἐκδίκησιν καὶ ἀντὶ φόνου φόνον,
κ' ἐξέσωσα εἰς τὰς σκιὰς τῶν ὀρεινῶν πλατάνων
τὴν ἀνεξαρτησίαν μου καὶ τ' ὅπλον αὐτὸ μόνον.
Αὐτὸν, (ἐξηκολούθησεν ὁ ἀρχηγὸς ὁ γέρων
δεικνύων πλησιάσαντας τινὰς τῶν συνεταίρων)
αὐτὸν ὃς σ' ἐπλησίασε τὸν εὔρωστον καὶ νέον,
οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐβίασαν ἀπαρνητὴς νὰ γίνῃ·
πλὴν βάσανα προέκρινε καὶ θάνατον γενναῖον,
ὡς πᾶς καλὸς χριστιανὸς ὀφείλει νὰ προκρίνῃ,
καὶ σχίσας τοῦ τυράννου του τὴν ἄνομον καρδίαν,
ἦλθεν ἐδῶ, καὶ πολεμεῖ τοὺς Τούρκους μὲ ἀνδρίαν.
Ἐκείνου ἔσφαξαν τοὺς τρεῖς υἱούς. Αὐτὸς ὁ γίγας,
φρουρούμενος εἰς τάρταρον ὑπόγειον ἐβλήθη,
πλὴν ἕνδεκα φυλάκων του ἐσπάραξε τὰ στήθη,
καὶ ἄλλας ἔκτοτε πληγὰς δὲν ἔδωσεν ὀλίγας.
Τοὺς βλέπεις ὅλους πέριξ σου; δὲν εἶναι οὐδὲ εἷς των
μὴ ἀπολέσας ἐπὶ γῆς ἐλπίδα πᾶσαν πλέον,
μὴ συντριβεὶς ὑπὸ ζυγὸν Ὀθωμανῶν ἀπίστων,
καὶ μὴ διψῶν τὸ αἷμά των κ' ἐκδίκησιν μὴ πνέων.»—

Στρεφόμενος δ' ὁ Στέφανος πρὸς τοὺς παρισταμένους,
«Ἰδοὺ ἡ τύχη, ἔλεγε, τοῦ δυστυχοῦς σας γένους!
Τὰ σπλάγχνα σας ἔχει τροφὴν ὁ ἄγριος δεσπότης·
τὸ αἷμα τῶν σφαγίων του εἰς τὰς κοιλάδας ῥέει·
ὑβρίζει τὴν θρησκείαν σας καὶ τοὺς ναούς σας καίει,
κ' εἰς τὰ βασανιστήρια στενάζ' ἡ ἀνθρωπότης.
Θερμὸν γευθεὶς τὸ αἷμά σας ὁ τύραννος ἠδύνθη·
τὰς πόλεις σας μετέβαλεν εἰς τάφους τῶν κατοίκων,
εἰς σταύλους τὰ σχολεῖά σας ὅπου σοφία ἤνθει,
καὶ τὰς ἁγίας σας μονὰς εἰς κατοικίας λύκων.
Οἱ χείμαῤῥοί σας, οἱ ἁγνῶς ἀφήνοντες τὰ ὄρη,
βροντῶντες ἀγανάκτησιν τὰς ἵππους του ποτίζουν.
Μαραίνοντ' εἰς τοὺς πόδας του οἱ λόφ' οἱ ἀνθοφόροι,
κ' οἱ τάφοι τῶν πατέρων σας πατούμενοι γογγύζουν.
Καὶ σεῖς διὰ νὰ σώσητε ἀπὸ τῆς τυραννίας
ὅ,τι πολυτιμότατον τῶν ἄλλων πολυτίμων,
τοὺς θησαυροὺς ὑπάρξεως, τιμῆς κ' ἐλευθερίας,
ὡς τοὺς κακούργους κρύπτεσθε εἰς σπήλαια ἐρήμων.
Τῆς ἐκκλησίας ἡ φωνὴ ἀναξιοπαθούσης,
τὰ δάκρυα τῶν ὀρφανῶν, τὸ αἷμα τῶν ἀθώων,
διὰ νυκτὸς πρὸς τὸν Θεὸν τὰ ἤκουσα κ' ἐβόων.
Θεέ! σ' ἐπεκαλέσθησαν καὶ δὲν θὰ ἐπακούσῃς;
Δὲν θὰ φανῇ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν περιφέρων
κἀνεὶς τοῦ σήμερον σβεστοῦ κρατῆρος νὰ κινήσῃ
τὴν ἀπειλοῦσαν ἔκρηξιν, καὶ διὰ τῶν ἀέρων
ἡμέραν ἀναστάσεως τοῦ ἔθνους νὰ σαλπίσῃ;
Δὲν θενὰ λάβῃ ἐντολὴν ὁ Μωϋσῆς ὁ νέος
ἐκ τῆς ἐρήμου τὸν λαὸν τὸν ἐκλεκτὸν νὰ σώσῃ;
Καὶ διὰ ῥάβδου τὰ βουνὰ ὡς πλήξῃ Μωϋσέως,
ἀπὸ τῶν βράχων χείμαῤῥοι κλεπτῶν δὲν θὰ ῥιφθῶσι;

Τότε φωνὴ θεν' ἀκουσθῇ, φωνὴ ἐλευθερίας,
θεν' ἀντηχήσ' εἰς τὴν ξηρὰν, εἰς νήσους καὶ θαλάσσας,
καὶ φλόγες ἐνθουσιασμοῦ, ἠλεκτρισμὸς ἀνδρίας
εἰς τὰς κοιλάδας θὰ χυθοῦν καὶ εἰς τὰς πόλεις πάσας.
Τὸν πολιὸν Ταΰγετον, τὸν ἱπποτρόφον Αἷμον
παιᾶνες θὰ ἐγείρωσιν Ἑλλήνων ἐλευθέρων,
τὰ δὲ Ἀκροκεραύνια, ὁ Ὄλυμπος ὁ γέρων
θὰ γίνουν μέγα θέατρον τῶν ἐθνικῶν πολέμων.»
Αὐτὰ τοῖς ἔλεγε, κινῶν τὸν ζῆλον τῶν παρόντων,
κ' αἱ φλόγες τῶν βλεμμάτων τών καὶ οἱ ἀλαλαγμοί των
ἐξήγουν ὅλον ζέοντα τὸν ἐνθουσιασμόν των,
καὶ εἰς θριάμβους μέλλοντας ἐπέτα ἡ ψυχή των.
Περὶ αὐτὸν συμβούλια πολλοί των συνεκρότουν,
τὸν λόγον του ἐνέκρινον, τὸ βλέμμα του ἠρώτων,
κατὰ τῶν Τούρκων ἔφλεγον . νὰ κινηθοῦν τίς πρῶτον,
κ' εἰς δεῖγμ' ἀγαλλιάσεως τὰ ὅπλα των ἐκρότουν.
Παρὰ τοὺς πόδας του σεμνῶς ἐκάθητο προσέχων
ὁ μοναχὸς Παρθένιος, ὁ νέος ὀπαδός του,
τὸ βλέμμα εἰς τὸ βλέμμά του προσηλωμένον ἔχων,
καὶ ὡς ῥοφῶν τοὺς λόγους του ἀπὸ τοῦ στόματός του.
Εἰς τοὺς γλυκεῖς του ὀφθαλμοὺς ὁ ἐνθουσιασμός του
διέλαμπεν· ἦν δὲ οὐχὶ φλὸξ ἥτις καταστρέφει,
ἀλλ' ἀκτὶς ἥτις κεφαλὰς ἁγίων ἐπιστέφει,
καὶ δάκρ' εἰς τῶν βλεφάρων του τὰ κράσπεδα προὐκάλει.
Σιγῶν ἐκάθητο, ἀλλὰ καὶ ἡ σιγὴ ἀκόμη,
καὶ ἡ χρυσῆ του καὶ λυτὴ εἰς τοὺς ζεφύρους κόμη,
ἡ θέσις του, τὸ σχῆμά του, ὁλόκληρος ἐλάλει.
Τρεῖς ἔμεινεν ὁ Στέφανος ἡμέρας μεταξύ των,
ἐλευθερίαν ἐθνικὴν μαντεύων καὶ κηρύττων.
Ὁ λόγος του ἀσκούμενος εἰς κόμπον εὐγλωττίας,

ἐξῆπτε τὰς μεσημβρινὰς γοργάς των φαντασίας,
κ' εἰς τῆς καρδίας των τὸ πῦρ ῥιπὶς ἀνέμου ἦτον.
«Εἰς τὰ βουνά μας ἂς φανῇ ἡ ὁδηγὸς σημαία,»
ὁ Ζέβρος ἀπεκρίνετο, «τὸ σύνθημ' ἂς μᾶς δώσῃ,
καὶ θὰ ἰδῇς πῶς ἡ Ἑλλὰς θεν' ἀναζήσ' ἡ γραῖα,
καὶ τὴν Τουρκίαν πῶς λαμπρὰ πυρκαϊὰ θὰ ζώσῃ.
Εἰς τοῦ πολέμου τὴν φωνὴν τὰ ὄρη θὰ σκιρτήσουν,
οἱ βράχοι της θενὰ σχισθοῦν καὶ ἄνδρας θὰ γεννήσουν,
καὶ εἰς τὰς πεδιάδας μας, ἂν σήμερον κοιμῶνται,
ὡς πόντου τότε κύματα τὰ πλήθη θὰ κινῶνται.
Τοὺς ἄνδρας τότε θὰ ἰδῇς οὓς ἡ Χιμάρα τρέφει,
καθεὶς εἰς αἷμα τουρκικὸν τὴν μάχαιράν του βάφων,
νὰ σπεύσῃ μετὰ τῶν υἱῶν τῆς Λάκας, τῶν Ἀγράφων,
καὶ οἱ Σουλιῶται κεραυνοὶ νὰ σχίσωσι τὰ νέφη.
Ὁ ἀετὸς ὁ κατοικῶν εἰς φωλεὰν χιόνος,
ὁ μάχιμος Ὀλύμπιος μετὰ τοῦ Μακεδόνος,
ὁ ἱπποβάτης Θεσσαλὸς, τῶν πεδιάδων λέων,
ὁ Σπαρτιάτης, ἄξιος τῆς δόξης τῶν ἀρχαίων,
κρατοῦντες σπάθην καὶ σταυρὸν θὰ κινηθοῦν συμφώνως.
Εἰς τὰς θαλάσσας θὰ ῥιφθοῦν δελφῖνες νησιῶται,
καὶ πῦρ θὰ χύνῃ καὶ ἀφροὺς ἡ ἄτρομός των πρῶρα·
κ' εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ Θρᾷξ θεν' ἀνιδρύσῃ τότε
τὸν σταυρὸν πάλιν ὃν πατεῖ ὁ Μουσουλμάνος τώρα.»—
—«Καλαὶ εἰδήσεις, ἀρχηγὲ, καὶ λάφυρ' ἀφθονία!
Ἀπόψε καταβαίνομεν τὰ ὄπισθέν μας ὄρη.
Ἐκεῖ ὁποῦ ἡ ἔρημος ἐγείρετ' ἐκκλησία,
ἐκεῖ τοὺς σχοίνους τέσσαρες διήρχοντ' ὁδοιπόροι.
Καθείς των λιθοκόλλητον λαμπρὸν σταυρὸν ἐφόρει·
ἰδέ τους· εἶναι ἱερεῖς. Μικρὰ δὲν εἶναι λεία.»—
—«Ἀκούσατε, ὅσ' εἴσθ' ἐδῶ! Ἀλλοίμονον κᾀνείς σας

ἂν χεῖρα θέσῃ ἄδικον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους!
θενὰ πληρώσῃ ἀκριβὰ τὴν τόλμην ὁ τολμήσας.
Δὲν θέλω δι' ἐγκλήματος ἠγορασμένους πλούτους.
Τὰ δάκρυα χριστιανῶν εἰς Τούρκων αἷμ' ἂν πλύνω,
δίδω πληγὴν ἀντὶ πληγῆς καὶ φόνον ἀντὶ φόνου·
πλὴν τὴν ἁγνήν μου μάχαιραν τίς εἶδε νὰ μολύνω
εἰς τιμωρίαν ἄδικον ἑνὸς ἀθώου μόνου;
Ἡ θεία πίστις τοῦ Χριστοῦ εἶν' ἐδική μου πίστις·
τὰς ἐντολάς της σέβομαι, τιμῶ τοὺς ἱερεῖς της.
Καθήσατε, πατέρες μου. Πατέρες, μὴ φοβεῖσθε.
Δὲν εἶσθε οὐδ' εἰς φωλεὰν αἱμοχαρῶν θηρίων,
οὐδὲ εἰς καταγώγιον ἀνθρώπων ἀνοσίων.
Πόθεν ὁ δρόμος σας καὶ ποῦ; εἰπέτε, τίνες εἶσθε;»—
—«Σὲ χαιρετῶμεν, τοῦ Χριστοῦ ἀνδρεῖε στρατιῶτα.
Ἡμῖν ἀρκεῖ ὁ λόγος σου νὰ μᾶς καθησυχάσῃ.
Τὴν φωλεάν σου ἤλθομεν ζητοῦντες εἰς τὰ δάση,
κ' εἰς ξένους τόπους μᾶς πλανοῦν δεινὰ συμβεβηκότα.
Τὴν γῆν τὴν ὑπερβόρειον ἀφήσαμεν τῶν Ῥώσσων,
τὴν φέρουσαν διάδημα παντοτεινῶν κρυστάλλων.
Ὁ τόπος μας κυμαίνεται εἰς κινδυνώδη σάλον,
καὶ ἤλθομεν ἀκούσαντες πῶς εἶν' ἐδῶ ὁ σώσων.
Εἰς τοῦ μεγάλου κράτους μας τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις,
ἃς νὰ κυκλώσῃ δὲν ἀρκεῖ τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης,
ἃς διατρέχον ἀπαυδεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος,
ἀφ' ὅπου πνέει φλογερὰν ἀναπνοὴν τὸ θέρος,
ὡς ὅπου πέπλος συνεχὴς ἐκτείνεται χειμῶνος,
γιγαντιαῖος ἵσταται τῶν Ῥωσσιῶν ὁ θρόνος.
Ὁ μάχιμος Κιρκάσιος, ὁ Λάπων ὅλος τρέμων,
ὁ Σαμογέτης ὁ νομὰς ἀλλ' ἔμπειρος πολέμων,
ὁ Κόζακος, ὁ κένταυρος τοῦ Βόλγα καὶ τοῦ Δῶνος,

ὁ Καμσαδάλος, κάτοικος τῶν αἰωνίων πάγων,
καὶ τόσαι ἄγνωστοι φυλαὶ ἀγροίκων ὠμοφάγων,
δι' ὅριά των ἔχουσαι τὰ ὅρια τοῦ κόσμου,
τὸ σκῆπτρον ἀνεγνώριζον τοῦ Αὐτοκράτορός μου.
Ὁ τρίτος Πέτρος, ὁ υἱὸς τῆς Ἄννης τὸ ἐκράτει,
πολίτου ἔχων ἀρετὰς καὶ φρένας κυβερνήτου.
Συνεκυβέρνα μετ' αὐτοῦ κ' ἡ φίλαρχος γυνή του,
Αἰκατερίνη ἡ σκληρὰ καὶ ἀνοσιωτάτη.
Ἀγνώμων ὡς οἱ τύραννοι, ὡς οἱ δειλοὶ πανοῦργος,
ἀνόμως ἐμελέτησε νὰ βασιλεύσῃ μόνη.
Μισθοῦνται δόλι' ὑπουργοὶ καὶ χεῖρες δολοφόνοι,
καὶ ὁ σκοπός της ἔκβασιν λαμβάνει ὁ κακοῦργος.
Ὁ Αὐτοκράτωρ σύρεται εἰς φυλακῶν σκοτίαν·
ἀπὸ προδότου γυναικὸς προδότας δορυφόρους
περιφρουρεῖται ὁ φρουρῶν καὶ σώζων τὴν Ῥωσσίαν·
ὁ πρᾷος παραδίδοται εἰς ἄνδρας αἱμοβόρους.
Ὢ ἔγκλημα ὃ, θυμωθεὶς, ὅπως ἡμᾶς παιδεύσῃ,
ὁ Κύριος ἐπέτρεψε! Χεὶρ ἀσεβὴς ὑψώθη
τοῦ ἔθνους τὸν θεόχριστον πατέρα νὰ φονεύσῃ,
τὸν Βασιλέα ὃν καλοῦν οἱ φίλτεροί μας πόθοι.
Πενθῶν τῆς Πετρουπόλεως ἐστέναξεν ὁ κώδων,
κ' εἰς τὰς καρδίας ἤχησεν ὁ ἀναστεναγμός του·
πᾶς Ῥῶσσος δ' εἰς τὸ μάρμαρον ἐλθὼν τοῦ ἄνακτός του,
κρυφίως ἐναπέθεσεν ἓν δάκρυ του κ' ἓν ῥόδον.
Ἔκτοτε πάντα χαλινὸν ἀπέπτυσεν ἐκείνη·
χλαμύδα Κζάρων ἔφερεν ἀσχημονοῦσα Φρύνη,
καὶ εἰς τὰς χεῖράς της, μαινὰς ἀκόλαστος, ἀγρία,
βδελυρωτέρα ἑαυτῆς κατέστ' ἡ τυραννία.
Εἰς συμποσίων της αἰσχρῶν τὰς ἀσεβεῖς σπατάλας
ἀχνίζουσα ἐφέρετο τοῦ ἔθνους ἡ καρδία·

ὁ θρόνος ἐμολύνετο εἰς ἐραστῶν ἀγκάλας,
καὶ τῆς Ῥωσσίας ἡ ἰκμὰς ἀντιμισθία ἦτον
τῶν ἀναισχύντων κωμαστῶν καὶ φαύλων παρασίτων.
Εἷς μόνος εἰς ἑταίρους της διδόμενος ἀδάμας,
κρουνοὺς αἱμάτων ἤξιζε, θαλάσσας δάκρυά μας,
κ' ἡ τρυφηλὴ ἐπίδειξις μιᾶς της εὐωχίας,
εἰς ἀπωλείας βάραθρον τρεῖς ἔῤῥιπτ' ἐπαρχίας.
Ὀργίλ' οἱ Ῥῶσσοι, δάκνοντες τ' ἀνάξια δεσμά των,
ᾐσχύνοντο, ἀλλ' ἔτρεμον, ἐσίγων κ' ἐρυθρίων·
ἂν στεναγμὸς τὸ στῆθός των ἐκίνει τὸ ἀνδρεῖον,
ὁ στεναγμὸς ἐπνίγετο εἰς ποταμοὺς αἱμάτων.
Ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῶν δεινῶν καὶ τῆς ἀπελπισίας,
φωνὴ γλυκεῖ' ἀντήχησε, φωνὴ παρηγορίας·
«Ὁ Πέτρος ζῇ, διαφυγὼν τὸ ξίφος τῶν φονέων.»
Ὡς ἀστραπὴ τοὺς τόπους μας διέτρεξε τὸ νέον,
κ' ἕκαστος Ῥῶσσος πρὸς Θεὸν θερμὰς εὐχαριστίας
ἀπὸ ψυχῆς ἀπέτεινε γονυπετῶν καὶ κλαίων.
Ἡμεῖς δ' ἀφ' οὗ ἐμάθομεν ὅτ' εἰς τὰ ξένα μέρη
ἀγνώριστον καὶ πλάνητα τὸν πόδα περιφέρει,
ὅτι τὸ δάσος στέγην του, στρωμνὴν τὸν βράχον ἔχει,
ὅτ' εἰς τὸ χεῖλος κάθηται τῆς δημοσίου κρήνης
τὸν ἄρτον τρώγων τὸν πικρὸν τῆς ἐλεημοσύνης,
ὅτι πεινῶν, ἡμίγυμνος τὸν κόσμον περιτρέχει,
εἰς χεῖρας ὁδοιπορικὴν λαβόντες βακτηρίαν
καὶ περιτρέχοντες τὴν γῆν τὰ ἴχνη του ζητοῦμεν.
Ἓξ μῆνας εἰς τὴν δυσχερῆ αὐτὴν ὁδοιπορίαν
αὐτὸν ὡς μόνον ὁδηγὸν ἀστέρ' ἀκολουθοῦμεν.
Πολλὰς δὲ χώρας καὶ λαοὺς περάσαντες ματαίως,
καὶ μετ' ἐρεύνας συνεχεῖς, πλὴν δυστυχῶς ἀφόρους,
εἰς τῆς Ἠπείρου ἤλθομεν τὰ μέρη τελευταίως,

καὶ πολλαχόθεν ἔχοντες ἐνδείξεις διαφόρους,
εἰς τὰς δυσβάτους στενωποὺς ἀνέβημεν τοῦ ὄρους.
Ἐδῶ κατέφυγεν ἐντὸς τῶν ὀρεινῶν σπηλαίων
ὁ ἔνδοξος ἀπόγονος ἐνδόξων βασιλέων.

Σεῖς οἵτινες γνωρίζετε τῶν βράχων τὰς προσβάσεις,
τ' ἄντρα εἰς ἃ βυθίζεται τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης,
τὰς ἀπροσίτους κορυφὰς, τὰς λόχμας τῶν ὀρέων,
εἰπέτε, ποῦ τὸν εἴδατε εἰς νύκτας ἀσελήνους
κρυφίως νὰ περιπατῇ εἰς τοὺς προστάτας σχοίνους;
Εἰς ποίαν ὄχθην ἄβατον ἀφρίζοντος χειμάῤῥου
τὸν εἴδατε κοιμώμενον ἐπὶ σκληροῦ μαρμάρου;
Εἰπέτε το, νὰ τρέξωμεν μ' ὑπόκλισιν βαθεῖαν,
νὰ βρέξωμεν τοὺς πόδας του μὲ δάκρυα καὶ μῦρα,
καὶ νὰ καταφιλήσωμεν τὴν σεβαστήν του χεῖρα,
καὶ τὸν εἰς βάτους καὶ κρημνοὺς σχισθέντα του μανδύαν.
Καὶ ἂν δὲν εὐτυχήσωμεν νὰ τὸν ἴδωμεν πάλιν
ὑπὸ τοὺς θόλους ἄρχοντα τοῦ γηραιοῦ Κρεμλίνου,
κἂν νὰ μεθέξωμεν κ' ἡμεῖς, συζῶντες μετ' ἐκείνου,
ἀπὸ τῆς ἐξορίας του τὴν ἁλμυρὰν φιάλην.»

Ἂν καὶ ἀπό τινων λεπτῶν οἱ ξένοι ἐσιώπων,
ἀκόμ' οἱ κλέπται ἤκουον. Τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους,
τὸ στόμα χαῖνον, ἔβλεπον τινὲς αὐτῶν τοὺς ἄλλους,
ὅτι τοσαύτ' ἡ ἔκπληξις ὑπῆρξε τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ὁ ἀνδρεῖος ἀρχηγὸς τὴν κεφαλήν του σείσας
τοῖς εἶπε· «Διαβάται μου, καλὴν ἐπιτυχίαν!
Ἀλλὰ φοβοῦμαι θ' ἀποβῇ ματαία ἡ ἐλπίς σας.
Κρυπτὴν δὲν ἔχουν δι' ἐμὲ τὰ ὄρη μας γωνίαν,
οὐδὲ ἀφῆκ' ἀπάτητον εἰς τοὺς δρυμῶνας μέρος.
Ἠξεύρω ποῦ ὁ ἀετὸς τοὺς νεοσσούς του κρύπτει,
πόθεν εἰς νύκτας βροχερὰς ἡ λύκαινα προκύπτει,

πού ή συρίζουσα πνοὴ βοΐζει τοῦ ἀέρος,
καὶ ποῦ εἰς μαῦρον σπήλαιον ὁ χείμαῤῥος γεννᾶται·
ἀλλ' οὐδ' εἰς ὕψος κορυφῆς, οὐδ' εἰς βυθὸν κοιλάδος
τὰ ἴχνη δὲν ἀπήντησα τοῦ πλάνητος φυγάδος.
Ὁ ἡγεμὼν τῶν Ῥωσσιῶν, ὦ φίλοι διαβάται...»—
—«Ἰδοὺ αὐτός!»—ἀνέκραξεν ὁ Στέφανος ἐντόνως,
καὶ ῥίψας τὸν μοναχικὸν μανδύαν του, ἀνέστη
ἐνδεδυμένος εὐπρεπῶς, ἀξίως ἡγεμόνος,
χ' ἐμπρός των χρυσοστόλιστος καὶ ἔνοπλος παρέστη.
Ἦν παρασήμων ἔμπλεως ποικίλων ἡ στολή του·
ἀδάμαντες ἐχάραττον τὸ ἀρχικόν του γράμμα
καὶ εἰς τὰς ἐπωμίδας του τὰς κροσσωτὰς συνάμα
χ' εἰς τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του τοῦ σαπφειροκολλήτου·
χ' εἰς ζώνην ἀργυρόκροσσον ἐκρέματο τὸ ξίφος.
Διὰ μιᾶς ἀπέβαλε τὸ ταπεινόν του ὕφος·
ἡ κεφαλὴ ἡ κλίνουσα εἰς ἱερῶν ἐδάφη
ὑψώθη, καὶ ἐφαίνετο πλασθεῖσα νὰ προστάττη,
χ' ἡ χεὶρ ποῦ κομβολόγιον καὶ ποῦ σταυρὸν ἐκράτει,
τοῦ ξίφους ἤδη τὴν λαβὴν ὀργίλως ἐψηλάφει.
«Ὁ Πέτρος ὁ ἐκθρονισθείς, ἰδοὺ αὐτὸς ἐμπρός σας.
Ἀπὸ λεπίδων φονικῶν τὴν ὕπαρξίν μου σώσας,
καὶ πεποιθὼς εἰς τὸν Θεὸν χ' εἰς τὴν καλήν μου σπάθην,
τὴν γῆν διέτρεξα, πολλῶν κινδύνων ἐπειράθην,
καὶ ξένων ἔμαθον ἐθνῶν τοὺς τρόπους καὶ τὰς γλώσσας.
Ἀφ' οὗ διὰ πλεκτάνης της, ἣν τρέφ' εἰς τὴν σκοτίαν
συνωμοσία μυστικὴ μὲ εἶχε περιζώσει,
καὶ μ' εἶδον, ὀργιζόμενοι, πλὴν τρέμοντες οἱ Ῥῶσσοι
εἰς φυλακὴν συρόμενον καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν,
νεκρὸν μ' ἐνόμισαν, πλὴν ζῶ, τοὺς δολοφόνους ψεύσας.
Ποσάκις δὲν παρῄτησα τῆς φυλακῆς τὴν κλίνην

ἣν δάκρυά μου ἔβρεχον, καὶ διανυκτερεύσας,
προβαίνουσαν δὲν ἔβλεπον τὴν ἀργυρᾶν σελήνην,
καὶ ἤθελον πτερὰ, πτερὰ ἀδέσμευτα νὰ ἔχω,
εἰς τὸν αἰθέρα τὸν πλατὺν κατόπιν της νὰ τρέχω,
κ᾽ ἐφανταζόμην κορυφὰς ἃς αἱ χιόνες ζώνουν,
καὶ καταῤῥάκτας ὀρεινοὺς ἃς Ἶρις ἐπιστέφει,
κ᾽ ἔχυνον δάκρυα θερμὰ, καὶ τὰ πτηνὰ ἐφθόνουν,
κ᾽ ἐφθόνουν τ᾽ ἀτμοῦφαντα, τ᾽ ἀεροπόρα νέφη!
Ὁ στρατιώτης! ἔλεγον, ὤ! ἄνθρωπος εὐδαίμων!
Ὑπὸ τὴν στίλβουσαν σκηνὴν κοιμᾶται τῶν ἀστέρων,
τὴν γῆν μετρᾷ ὡς νικητὴς, ἀμέριμνος καὶ χαίρων,
καὶ ἀποθνήσκει τὴν βοὴν ἀκούων τῶν πολέμων.
Ἐπίφθονος καὶ ὁ ποιμὴν ὅστις εἰς στέγας κλάδων,
ζηλεύων τὸ κελάδημα τῆς ἀηδόνος, ψάλλει
τῆς νέας ποιμενίδος του καὶ τῆς αὐγῆς τὰ κάλλη,
τὰς νηρηΐδας τῶν λιμνῶν, τὰς νάπας τῶν δρυάδων!
Ἂν ἤξευρον οἱ τύραννοι τί πάσχ᾽ ἡ ἀνθρωπότης
ἡ εἰς ἀβύσσους φυλακῶν στενάζουσα δεσμότις,
ψυχῆς ἂν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐννοήσουν πόνον,
θὰ ἐκοιμῶντο ἥσυχοι, καὶ μίαν στιγμὴν μόνον;
    Ἀλλ᾽ οἱ ἀκοίμητοι κρουνοὶ τῶν μαύρων μου δακρύων
ἀνεπαρκὲς ἐντρύφημα εἰς τοὺς ἐχθρούς μου ἦσαν.
Μ᾽ ἐφθόνησαν ὡς καὶ αὐτὸν τὸν σβύνοντά μου βίον·
τὸ αἷμα τῆς καρδίας μου ἐζήτουν ὅλοι λύσσαν.
    Ἐν ᾧ ἡ ἕξις ἤρχιζε νὰ χύν᾽ εἰς τὴν πληγήν μου
τὸ φάρμακον τῶν δυστυχῶν, τὸ βάλσαμον τοῦ χρόνου,
οὐχὶ ὅτι ἠμβλύνετο ἡ ἄκανθα τοῦ πόνου,
ἀλλ᾽ ὅτι ἤδη ἔμφυτος κατέστ᾽ εἰς τὴν ψυχήν μου,
τοὺς κτύπους τῆς καρδίας μου ἐν ᾧ κατασιγήσας,
τὴν φύσιν μου μετέβαλλον εἰς ζωοφύτου φύσιν,

καὶ τῆς ἐλευθερίας μου τὴν στάσιν λησμονήσας,
τὴν ἔϐλεπον ὡς ἥλιον σϐεσθέντα εἰς τὴν δύσιν,
ἐκεῖ, ἡ θύρ' ἀνοίγεται. Μετ' ἄλλων του συντρόφων,
ἄλλοτε κόλαξ χαμερπὴς καὶ δημιούργημά μου,
ζῶν εἰς τὸ φῶς τῆς δόξης μου, φιλῶν τὰ κράσπεδά μου,
εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον ὁ τρίτος τῶν Ὀρλόφων.
Γελῶν χαιρέκακον αὐτὸς προσέρχεται ὑπούλως,
καὶ τὴν ἐλευθερίαν μου ψευδόμενος μ' ἀγγέλλει.
Προετοιμάζων μοι πικρὸν ποτήριον ὁ δοῦλος,
ὅπως φανῇ πικρότερον ἐπέχριε τὸ μέλι.
Ἐλευθερία! Ὦ φωνὴ τὴν γῆν παραμυθοῦσα,
ἀδιαφόρως τίς ποτὲ σὲ ἤκουσεν, ὦ Μοῦσα;
Ἐσκίρτων ὡς παραφρονῶν. Φιλόξενον φιάλην
εἰς τὸν προδότην ἔτεινα καὶ ἀνοικτὴν ἀγκάλην·
πλὴν φρίκη! παρετήρησα τὸν ἄνομον ἐκεῖνον
κρυφίως φαρμακεύσαντα τὸν διαλλάκτην οἶνον.
Τὴν ὄψιν μὴ ἀλλοιωθεὶς μ' ἐπρόσφερε νὰ πίω.
Ἀπεποιήθην. Τότ' εὐθὺς αὐτὸς μετ' ἄλλων δύω,
τὸ προσωπεῖον ἀφαιρῶν, ὁρμᾷ, μὲ καταϐάλλει,
καὶ διὰ τῶν ὀνύχων του τὸ στῆθός μου ν' ἀνοίξῃ
ζητεῖ, καὶ τὴν καρδίαν μου τὴν πάλλουσαν νὰ πνίξῃ.
Ἐγὼ ἀνθίσταμαι· δεινὴ συμπλέκεται ἡ πάλη·
περὶ θανάτου κίνδυνος ἐπίκειται ἀσθμαίνων·
πολλαπλασί' αὐξάνεται τῶν νεύρων μου ἡ ῥώμη·
ἐγείρομαι, μὲ ῥίπτουσιν, ἐγείρομαι ἀκόμη,
καὶ μόνος εἷς κατὰ τριῶν παλαίω ἡνωμένων.
Πολλάκις εἰς τὸ στῆθός μου τὸ γόνυ των πατοῦντες,
νὰ σϐύσουν τὴν ἐκλείπουσαν πνοήν μου ἐπροσπάθουν·
ἀλλά, πρὶν μὲ φονεύσωσιν, ἠθέλησα νὰ μάθουν
τί εἶναι οἱ βραχίονες τοῦ Πέτρου πολεμοῦντες.

Οἱ τρεῖς ἀπηύδησαν, κ' ἐγὼ ἀκόμη ἐπολέμουν.
Τότε τὸν λαιμοδέτην μου ἀρπάζοντες ἀνοίγουν,
εἰς τὸν γυμνόν μου τράχηλον τὸν στρέφουν, καὶ μὲ πνίγουν.
Παύ' ἡ πνοή μου, σβέννυται τὸ φῶς, αἱ χεῖρες τρέμουν·
μιαίνει αἷμα καὶ ἀφρὸς τὸ ἀνοικτόν μου στόμα·
τῶν ὀφθαλμῶν μου οἱ βολβοὶ ἀνάπτουν κ' ἐξογκοῦνται·
ὅλ' οἱ μυῶνές μου σκιρτοῦν, σπασμωδικῶς κινοῦνται·
ἐκλείπουν αἱ αἰσθήσεις μου καὶ πίπτω νεκρὸν πτῶμα.
Τῶν μετ' αὐτὰ συμβάντων μου ἀπώλεσα τὴν μνήμην,
οὐδὲ γνωρίζω εὐκρινῶς πόσον καιρὸν ἐκείμην·
τὴν χρῆσιν δ' ὡς ἀνέλαβα τῆς συναισθήσεώς μου,
τὸν θάλαμον ἐφώτιζον ἀκτῖνες τῆς σελήνης·
καὶ παρετήρησά τινα καθήμενον ἐμπρός μου
καὶ κλαίοντα, καὶ προσευχὰς εὐχόμενον εἰρήνης.
Ἦτον ὁ ὑπηρέτης μου, ὁ γηραιὸς τροφός μου.
Ὁ κόσμος ὃς μ' ἐλάτρευε καὶ ὃς μ' ἐθεοποίει,
κρατοῦντα μ' ἐκολάκευε, πεσόντα μ' ἐλησμόνει,
κ' ἡ χεὶρ ἡ ἀργυρώνητος τοῦ ὑπηρέτου μόνη
εἰς τὴν ἐσχάτην ὥραν μου τὰ βλέφαρά μου κλείει.
Ἐνώπιον τῆς ἀρετῆς οἱ ἄνθρωπ' εἰσὶν ἴσοι,
καὶ ταύτης τὸ προνόμιον δὲν ἔχουσ' οἱ μεγάλοι.
Ἡ κοινωνία τάξεων μανδύαν περιβάλλει,
ἀλλὰ τυλίσσει σώματα, καρδίας δὲν τυλίσσει.
Ὡς οἱ σφυγμοί μου ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ κτυπῶσι,
ἀφῆκα στεναγμὸν βαρύν· ὁ γέρων τὸν ἀκούει,
βλέπει πῶς ζῶ, ἀναπηδᾷ, εἰς δάκρυα μὲ λούει,
τὰ χεῖράς μου καταφιλεῖ καὶ θέλει νὰ μὲ σώσῃ.
Εἰς τὴν πλουσίαν μου στολὴν τὸ φόρεμά του ῥίπτει·
κοιμᾶται ἡ ἀνύποπτος φρουρά, ἡ νὺξ μὲ κρύπτει·
διέρχομαι, διέφυγα. Οἱ δὲ κακοὶ φονεῖς μου,

μετ' οὐ πολὺ τὴν εἴδησιν λαβόντες τῆς φυγῆς μου,
μ' ἀναζητοῦν, ἀλλ' ἐνταυτῷ θανόντα μὲ κηρύττουν·
τὸ στέμμα εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς παρανόμου θέτουν,
ὑπὲρ τῶν φίλων των τιμὰς καὶ θέσεις διαθέτουν,
καὶ διὰ νεκρικῶν πομπῶν τοὺς φίλους μου ἐκπλήττουν.
Ἐκεῖ κ' ἐγὼ ἀναμιγεὶς ἀγνώστως εἰς τὸ πλῆθος,
εἱπόμην εἰς τὸν ἄγνωστον νεκρόν μου παραστάτην.
Ἔρριψαν μαύρην ἐπ' αὐτὸν σινδόνην ἁπλουστάτην·
ἀστέρα ἢ παράσημον δὲν εἶχεν εἰς τὸ στῆθος·
τέσσαρες δᾷδες, ὁ σταυρὸς καὶ κάνιστρον λιβάνου
προεπορεύοντο σεμνῶς τοῦ πενιχροῦ λειψάνου,
καὶ εἰς τὸν τάφον ἄγλυφος, ἁπλοῦς ἐτέθη λίθος.
Οἱ νήπιοι! μ' ἐξύβριζον καὶ εἰς τὸν τάφον ἔτι!
Κ' ἐγὼ διψῶν ἐκδίκησιν καὶ φεύγων κατασκόπους,
εἰς ξένους ἀπεδήμησα, εἰς διαφόρους τόπους,
καὶ ἄστεγος καὶ ἄγνωστος πλανῶμαι τρία ἔτη.
Τὴν χόρην τοῦ Δουνάβεως διῆλθα, τὴν Δακίαν,
ὅπου μικρὰ συντρίμματα μεγάλου ναυαγίου,
οἱ ἡγεμόνες Ἕλληνες ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου
φυτεύουσι πολιτισμὸν καὶ νόμους καὶ παιδείαν.
Ἐκεῖθεν εἰς τὸν Βούλγαρον τὸν μάχιμον μετέβην,
ὅστις ὑπὸ τὸν τύραννον μισεῖ τὴν τυραννίαν,
καὶ σώζει ὀρεσίτροφον τὴν ἀνεξαρτησίαν.
Ἐκεῖθεν, ὡς ἁρματωλὸς τὰ ὄρη σας κατέβην.
Πολλάκις ἀπὸ τῶν μυχῶν φαράγγων ἢ ὀρέων,
ὅπου ἐκρύβην, ὡς φυγὰς παρωργισμένος λέων,
μαχόμενος πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς θείας πίστεώς σας,
τὰ ὅπλα μου ἐξύπνησαν τὴν ὀρεινὴν ἠχώ σας.
Πολλάκις εἰς τὰς κορυφὰς ἐφάνην ὁπλοφόρος,
καὶ μ' ἔβλεπ' ἐξιστάμενος ὁ τρέμων ὁδοιπόρος.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔρημον ἡ ἄσπονδος ἐχθρά μου
φθονήσασα τὸν πλάνητα καὶ ἄχαρίν μου βίον,
μ' ἐθήρευσεν εἰς τὰ βουνὰ ὡς ἄγριον θηρίον,
καὶ δολοφόνους ἔπεμψεν ἐπὶ τὰ βήματά μου.
Ἔκτοτ' ἐκρύβην εἰς μονῆς ἀπῳκισμένης λήθην·
ἐμπρὸς εἰκόνων ἔκλινα νυχθημερὸν τὸ γόνυ,
τὴν σπάθην μου κατέθεσα, τὸ ῥάσον ἐνεδύθην,
κ' ηὐνάζοντο εἰς προσευχὰς οἱ ψυχικοί μου πόνοι.
Ἀλλὰ δὲν εὗρον ἄσυλον οὐδ' εἰς τὸν θεῖον τόπον.
Πολλάκις προσευχόμενος ἐν συντριβῇ καρδίας,
ἔβλεπον αἴφνης ἔντρομος ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας
ὁλόγυρά μου ὀφθαλμοὶ ν' ἀνάπτουν κατασκόπων.
Φοβούμενος μὴ τὴν μονὴν ἀνόμημα μολύνῃ,
κ' ἐκεῖθεν ἀνεχώρησα, καὶ εἶμαι μεταξύ σας.
Ἐν ὅσῳ ἂν μὲ δέχησθε, μαζῇ σας θέλω μείνει,
τὴν τύχην νὰ συμμερισθῶ τῶν ὅπλων σας μαζῇ σας.»—
Τοιαῦτα εἶπεν. Ὡς κινεῖ ὁ ἄνεμος τὸν πόντον,
ὁ λόγος του τὰ πνεύματα κινεῖ τῶν ἀκουόντων.
Ψιθυρισμὸς ἐγείρεται καὶ βόμβος μεταξύ των.
Τὰς περιστάσεις ἐρωτοῦν καὶ ἐπαναλαμβάνουν,
αὐτὸ πῶς ἠκολούθησε κ' ἐκεῖνο ποῖον ἦτον,
καὶ τὰ συμβάντα, λέγοντες, ποικίλουν καὶ τ' αὐξάνουν.
Οἱ ἐκ Ῥωσσίας μοναχοὶ ἐμπρός του προσπεσόντες,
«Εὐλογημένος εἶσαι σύ,» ἀνέκραξαν εἰπόντες,
εὐλογημέν' αἱ φάραγγες κ' αἱ τρίβοι τῆς ἐρήμου
ὅσαι σ' ὡδήγουν πλάνητα καὶ σ' ἔκρυπτον φυγάδα.
Σ' ἀναγνωρίζει, Κύριε, σκιρτῶσα ἡ ψυχή μου.
Γνωρίζω τῶν βλεμμάτων σου τὴν φωτοβόλον δᾷδα,
γνωρίζω τοῦ μετώπου σου τὰς ὀγκουμένας φλέβας.
Ὦ ἡγεμών! δὸς ν' ἀσπασθῶ τὴν χεῖρά σου μὲ σέβας.

Ἐλθὲ εἰς τὴν πατρίδα σου ἐλευθερίαν φέρων.
Τὸ γηραιόν της ἔδαφος θενὰ σκιρτήσῃ χαῖρον·
θὰ σὲ δεχθοῦν ἀφρίζοντα τὰ κύματα τῆς Νέβας,
καὶ θενὰ περιζώσωσι τὸν ἱερόν σου θρόνον
ἑκατομμύρια λογχῶν, καὶ τείχη βραχιόνων.»
Τότε ὁ Ζέβρος προχωρῶν, «Μονάρχα τῆς Ῥωσσίας,»
τῷ λέγει, «ἄνδρας ἂν ζητῇς καὶ ἀνδρικὰς καρδίας,
ἰδοὺ ἡμεῖς. Διάταττε· ἑπόμεθα· ὁδήγει.
Τὰ ὅπλα μας εἶν' ὅπλα σου καὶ ἀρχηγός μας εἶσαι.
Μήπως ὀλίγους βλέπων μας τριγύρω σου, φοβεῖσαι
τὸν ἀριθμόν; Εἶναι ποτὲ οἱ τολμηροὶ ὀλίγοι;
Εὐθὺς καθὼς οἱ βράχοι μας ἀκούσουν τ' ὄνομά σου,
θενὰ σεισθοῦν, πολεμιστῶν θὰ χύσωσι χειμάῤῥους,
τὸ βλέμμα σου πυρκαϊὰς θ' ἀναῤῥιπίσῃ θάῤῥους,
καὶ μυριάδες θὰ ῥιφθοῦν ἐπὶ τὰ βήματά σου.»
Εἰς ταῦτα δ' ἀπεκρίνετο ὁ Αὐτοκράτωρ τότε·
«Ἀκολουθεῖτέ με λοιπὸν, ἀνδρεῖοι στρατιῶται!
Εἰς τῶν βουνῶν τὰς κορυφὰς τὸ ξίφος μου ἂς σύρω,
νὰ διαλάμψῃ ὡς πυρὰ εἰς τοὺς λαοὺς τριγύρω,
καὶ οἱ λαοὶ ἐμπρήσαντες τὰς πατρικάς των στέγας,
νὰ τρέχουν ὅπου ὁ ἀγὼν ἐγείρεται ὁ μέγας.
Μεγάλης δόξης στάδιον νὰ σᾶς ἀνοίξω θέλω.
Σημαίαν ἐζητήσατε τῶν ἐθνικῶν πολέμων·
ἰδοὺ, ἐγὼ εἰς τὰς πνοὰς τὴν λύω τῶν ἀνέμων,
καὶ τῆς ἐλευθερίας σας ἀνατολὴν ἀγγέλλω.
Σεῖς, οἵτινες μ' ἐδέχθητε ἀγνώριστον, φυγάδα,
δεχθῆτε πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς σπάθης μου τὸν φόρον.
Ὡς ἀρχηγός σας πολεμῶν, ἂν σώσω τὴν Ἑλλάδα,
καὶ θρόνος εἰς Βυζάντιον στηθῇ αὐτοκρατόρων,
δὴ τότε μετὰ φάλαγγος Ἑλλήνων δορυφόρων

φερούσης δάφνας εὐγενεῖς περικλεῶν ἀγώνων,
θὰ ἐπιπέσω εἰς τὴν γῆν τῶν Σκυθικῶν μου πάγων,
καὶ τὴν ἀνόσιον φυλὴν διώξας τῶν ἁρπάγων,
θεν' ἀναβῶ τὸν ἔνδοξον προγονικόν μου θρόνον.»
Ὡς ἤδη ἂν ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου,
σεμνῶς ἐσχηματίζετο καὶ σοβαρῶς ὡμίλει,
καὶ παριστῶντες οἱ λοιποὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ του,
μὲ σέβας εἰς τὴν χεῖρά του προσέφερον τὰ χείλη.
Οἱ μοναχοὶ δ' εἰς συντριβὴν κ' ὑπόκλισιν μεγίστην
ἡγίαζον τὰ ὅπλα του, ηὐλόγουν τὸν σκοπόν του·
οἱ δὲ λοιποὶ ἁρματωλοί, πεσόντες πρὸ ποδῶν του,
μεθ' ὅρκων ἀφοσίωσιν ὑπέσχοντο καὶ πίστιν.
Ἐκεῖθεν δ' εἰς διάφορα ἀποδημοῦντες μέρη,
πρὸς συγγενεῖς καὶ φίλους του ἀπήρχετο καθείς των
τὸ μέγα εὐαγγέλιον εἰς τοὺς λαοὺς νὰ φέρῃ,
σταυροφορίαν γενικὴν κηρύττων κατ' ἀπίστων.
Ὁ δὲ Παρθένιος; — Καθὼς τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης
ὅταν ἠρέμα μειδιᾷ εἰς πλήρη νηνεμίαν,
τῶν οὐρανῶν ἀντανακλᾷ τὰς κυανᾶς ἐκτάσεις,
τὰ ὁδοιπόρα νέφη των, τὴν στίλβουσαν αἰθρίαν,
οὕτω τὸ ὄμμα καὶ αὐτοῦ εἰς ἥμερον μαγείαν
τὸν Πέτρον βλέπον, ἐξηγεῖ τοῦ λόγου του τὰς φάσεις.
Ὅταν λαλῇ περὶ νικῶν, περὶ μελλούσης δόξης,
ἀκτὶς χαρᾶς εἰς τὴν μορφὴν τοῦ μειρακίου θάλλει·
ἀλλ' ὅταν πάλιν ἱστορῇ φυγάς, καταδιώξεις,
καλύπτει νέφος σκυθρωπὸν τὰ παιδικά του κάλλη.
Τὸ καθαρόν του μέτωπον, καθέδρα τῶν χαρίτων,
ἄλλοτε φαίνετ' ἐπαινοῦν καὶ ἄλλοτ' ἐπιπλῆττον,
καὶ φῶς ἀλλάσσει καὶ σκιάς, καὶ χρῶμα μεταβάλλει.
Τὸ σέβας ὃ αἰσθάνεται δὲν εἶναι ὡς τῶν ἄλλων·

δὲν εἶναι οὐδ' ὑποταγὴ εἰς νεῦμα βασιλέως,
οὐδ' ἡ τιμὴ ἣν οἱ πολλοὶ προσφέρουν κατὰ χρέος
ὡς λίβανον εἰς τοὺς βωμοὺς ἀρχόντων καὶ μεγάλων,
οὐδὲ ψυχρὰ ὑπόκλισις· λατρεία εἶναι μᾶλλον,
ὁποίαν ὅμως ὁ Θεὸς ἀπολαμβάνει μόνος,
μετέχουσαν ὑποταγῆς καὶ ἔρωτος συγχρόνως.
Τὸ αἴσθημά του, ὡς ἀκτὶς ἐαρινοῦ ἡλίου,
ὡς ὄναρ ἐφιπτάμενον εἰς μέτωπον παιδίου,
εἰς τὴν γλυκεῖάν του μορφὴν ἐγέλα γλυκυτέρως,
καὶ τὴν ἐκόσμει, ὡς κοσμεῖ τὴν καλλονὴν ὁ ἔρως.
Ὡς ὅλ' οἱ ἄλλοι, ἔκλινεν ἐμπρὸς τοῦ ἡγεμόνος·
ἀλλ' ἀντὶ γόνυ ταπεινὸν νὰ κάμψῃ πρὸ ποδῶν του,
ἐῤῥίφθ' εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ εἰς τὸν τράχηλόν του,
καὶ ἐτιμήθη μ' εὐμενὲς μειδίαμά του μόνος·
καὶ ὡς ζεφύριος πνοὴ ἀπὸ τοῦ στόματός του
περιπαθοῦς ψιθυρισμοῦ γλυκὺς ἐξῆλθε τόνος·
«Ὁ Πέτρος διετήρησε τὸ αἴσθημα τοῦ Σώστου;»

ΡΑΨΩΔΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἥξεις ἀφήξεις οὐ τεθνήξῃ ἐν πολέμῳ.
ΧΡΗΣΜΟΣ.

Καθὼς σπινθὴρ ἀναπηδῶν ὑπὸ χαλύβων κρούσιν,
εἰς ὕλην πίπτει καύσιμον καὶ τὴν ἀνάπτει πέριξ,
καὶ ὡς ῥιπίσῃ τὴν πυρὰν ἡ ζεφυρία πτέρυξ,
γεννᾷ σπινθῆρας ὁ σπινθὴρ, αἱ φλόγες κυματοῦσιν,
ἀπλήστως ἐκτεινόμενον τὸ ἄγριον στοιχεῖον
ἀγροὺς καὶ πόλεις καὶ δρυμοὺς ἐπαπειλεῖ νὰ φάγῃ,
ὁ δὲ ὁρίζων φαίνεται μακρόθεν, περικλείων
ἀπέραντον πυρκαϊὰν, φλεγόμενα πελάγη,
ἡ περὶ Πέτρου εἴδησις ὁμοίως διεδόθη·
εἰς τῶν κλεπτῶν ἀντήχησε τὴν κατοικίαν μόλις,
κ' ἐκτείνουσα κατὰ μικρὸν τοὺς κύκλους της, ἡπλώθη
εἰς φωλεὰς ἁρματωλῶν, κ' εἰς τῆς Τουρκίας ὅλης
τὰς πεδιάδας, τὰ βουνὰ, τὰς χώρας καὶ τὰς πόλεις,
καὶ ζωηροὶ ἐξήφθησαν εἰς τὰς καρδίας πόθοι.
Κατ' εἰσηγήσεις μυστικὰς κρυφίων ἀποστόλων
ἐδέχετο τὴν φλογερὰν τροφὴν τὸ πυροβόλον,
καὶ πανταχόθεν στενωποὺς περῶντες ὁπλοφόροι,
ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς νυκτὸς ἀνέβαινον τὰ ὄρη.
Τὸν νέον, ὁπλιζόμενον ὑπὲρ ἐλευθερίας,
οἱ γέροντες ἀπόμαχοι προπέμπουν μ' εὐλογίας,
καὶ ἀτενίζει μ' ἔρωτα ἡ μειδιῶσα κόρη.
Σεμνὴ καὶ ὅλη θάλλουσα ὡς ἡ ἀρχαία Ἥβη,
τὸν οἶνον εἰς τοῦ χωρισμοῦ προχέει τὴν φιάλην,
καὶ εἰς τοῦ νέου τρέμουσα τὴν ἀνδρικὴν ἀγκάλην,

τοὺς μέλλοντας κινδύνους του δι' ἀσπασμοῦ ἀμείβει·
καὶ ὁ πατὴρ ἀποδημῶν εἰς τὴν ἁγίαν πάλην,
σφικτὸν κρατεῖ τὸ βρέφος του εἰς χαίρουσαν καρδίαν,
διότι δὲν τῷ ἄφησε δεσμῶν κληρονομίαν.
Παντοῦ βρασμὸς καὶ κίνησις καὶ ὁπλισμὸς τῶν νέων·
εὐθύμως ἑορτάσιμος ἡ ὄψις εἶναι ὅλων,
καὶ εἰς τὸν ὦμόν του καθεὶς κρεμῶν τὸ πυροβόλον,
θριάμβους ὀνειρεύεται, ἢ θάνατον γενναῖον.
  Εὐδαίμων ὅστις τὴν λαμπρὰν συνέλαβεν ἐλπίδα
νὰ σώσῃ ὁπλιζόμενος τὴν δούλην του πατρίδα,
καὶ ἀνδρουμένην αἰσθανθεὶς τῶν νεύρων του τὴν ῥώμην,
τὴν λεοντῆν του ἥπλωσεν εἰς ὄψιν τῶν τυράννων,
πολέμους ἐμελέτησε καὶ ᾄσματα παιάνων,
καὶ δόξαν ἐλευθερωτοῦ καὶ δαφνηφόρον κόμην.
Εὐρὺς ἐμπρός του ἰδεῶν ἐκτείνεται ὁρίζων,
πρὸς ἄνδρας διαλέγεται ἡρωϊκῶν αἰώνων,
καὶ οὐδὲ ζῇ εἰς τὸ παρὸν καὶ μετὰ τῶν συγχρόνων,
ἀλλ' εἰς τὸ μέγα παρελθὸν κ' εἰς μέλλον ἔτι μεῖζον.
Ὁσάκις εἰς ἀνάπαυσιν τοὺς ὀφθαλμούς του κλείει,
δὲν βλέπει θεῖον ὅραμα; δὲν βλέπει τὴν θρησκείαν
φέρουσαν στέμμ' ἀκάνθινον καὶ μῦρον, νὰ τὸν χρίῃ
ὡς ἐκλεκτὸν τοῦ Σαβαώθ; καὶ τὴν ἐλευθερίαν
διὰ πτερύγων πανσθενῶν νὰ διαιρῇ τὰ νέφη,
ἀστέρων εἰς τὰ ἴχνη της νὰ χύνῃ γαλαξίαν,
καὶ διὰ τῶν ἀκτίνων της τὴν κόμην του νὰ στέφῃ;
  Ὦ σύ, ἀκτὶς πρωτογενὴς φωτίσασα τὸ χάος,
ἐλευθερία! ὁ Θεὸς ἐπάνω τῶν ἡλίων
λαμπρὸν φωστῆρα σ' ἔθηκε τοῦ θρόνου του πλησίον,
εἰς τῶν λαῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ στίλβῃς ἀεννάως.
Ἐλευθερία! ὁ Θεὸς τὸν κόσμον σχεδιάζων,

τὸν μέγαν διαβήτην σου εἰς τὸ κενὸν ἐκράτει·
κ' εἰς τὰς καρδίας τῶν θνητῶν τὴν ἀρετὴν ἐνστάζων,
τὸ σὸν συγχρόνως ὄνομα εἰς ταύτας ἐγχαράττει.
Εἶσαι τὸ μάννα τῶν ἐθνῶν ἐξ ὕψους καταβαῖνον,
εἶσαι τῆς ἀνθρωπότητος ὁ πολιοῦχος δαίμων·
τὸ στάδιόν σου μεταξὺ διέρχεται πολέμων,
καὶ δρέπεις δάφνας εὐθαλεῖς εὐφημιῶν κ' ἐπαίνων.
Πολύτιμον δικαίωμα καὶ χρέος τῶν ἀνθρώπων,
εἰς πᾶσαν χρόνου ἐποχὴν, εἰς πάντα τῆς γῆς τόπον
ἢ προφανεῖς ἢ μυστικοὶ καπνίζουσ' οἱ βωμοί σου,
καὶ βλασφημοῦν πρὸς τοῦ Θεοῦ τοὺς νόμους οἱ ἐχθροί σου.
Σ' ἐπικαλεῖται, ὦ Θεὰ, ὁ ψάλτης ὅστις γράφει.
Εἰς τῆς φιλοσοφίας σου τὸ στῆθος ἀνετράφη·
τὸ γάλα σου ἐθήλασεν εἰς τὰ διδάγματά της,
κ' εἰς τὴν λαμπράν σου φάλαγγα ἐχρίσθη πρωτοστάτης.
Πολλάκις παρεκάθησας εἰς τὸ προσκέφαλόν του
κ' ἐκίνεις παιανίζουσα τὴν βρεφικήν του κοίτην·
ὁ ὀφθαλμός σου ἀστραπὴν, τὸ ξίφος σου κομήτην,
καὶ ἡ φωνή σου τὸν βρυγμὸν ὡμοίαζε τοῦ πόντου·
ὑπὸ τοὺς πόδας σου ἡ γῆ ἠγάλλετο κ' ἐσκίρτα,
καὶ ὑπὸ θρόνους δυναστῶν ἡφαίστιον ἐβρόντα·
τὰ ἔθνη ὅπλα ἔκρυπτον εἰς δάφνας καὶ εἰς μύρτα,
καὶ ἡ γλυκεῖα ὄψις σου ἐφαίδρυνε τὰ ὄντα.
Μετέωρον ἀνταναχλῶν πολλῶν ἡλίων φῶτα
τῆς περικεφαλαίας σου διέλαμπεν ὁ λόφος·
ἀλλὰ πρὸς ἔθνος δουλωθὲν ὡς ἔστρεφες τὰ νῶτα,
πυκνὸς τῆς βαρβαρότητος ἐπήρχετο ὁ ζόφος.
Σὺ πρώτη εἰς τοῦ ποιητοῦ ἐκίνησας τὰ στήθη
χορδὴν ποιήσεως· εἰς σὲ προσφέρει ὅσα ἄνθη
ἐκ τῆς καρδίας του γεννᾷ, πρὶν τὰ μαράν' ἡ λήθη·

εἰς σὲ ὅ,τι ἐφρόνησεν, εἰς σὲ ὅ,τι ᾐσθάνθη.
Σὲ πράττων ἔχει τέρμα του, σὲ λέγων καὶ σὲ γράφων.
Δι' ἐπιβούλου ἀσπασμοῦ δὲν θέλει σὲ πωλήσει.
Ἐν ὅσῳ πνέει, ὑπὲρ σοῦ πιστῶς θὰ πολεμήσῃ,
κ' εἰς τὴν σκιὰν τῆς δάφνης σου θενὰ ζητήσῃ τάφον.

Εἰς τῶν βουνῶν τὰς κορυφὰς οἱ ἄνεμοι ἐσίγων,
κ' ἡ αὔρα μόλις ἔπνεε· καὶ εἰς τὰς ῥάχεις κάτω,
ὡς ἀετὸς πελώριος τὰς πτέρυγας ἀνοίγων,
αἷμα διψῶν τὸ στράτευμα τοῦ Πέτρου ἐκοιμᾶτο·
νυκτοβατοῦντες δ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζῶντος ἡφαιστίου,
καὶ ἡ σελήνη κ' οἱ χρυσοῖ ἀστέρες ἐμειδίων.
Ὁμοίως κόρη ἄπειρος τῶν συμφορῶν τοῦ βίου
καὶ τῶν ἀγρίων του παθῶν, προσμειδιᾷ τὸν βίον.
Πυραὶ φωτίζουσι συχναὶ τὰς κορυφὰς τῶν λόφων·
πλὴν μόν' οἱ πλησιέστεροι σωροὶ τῶν κοιμωμένων
καί τινες ὄγκοι τῶν πετρῶν τῶν ἐπικρεμαμένων
ἀγρίως ἀναφαίνονται ἐπὶ τὸν μαῦρον ζόφον,
κ' ἦν μέλας πέπλος ἡ κοιλὰς ἔχων στικτοὺς ἀστέρας.
Τοῦ Ζέβρου οἱ εὐάριθμοι δὲν ἦσαν ὁπλοφόροι·
ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἡπλοῦτο εἰς τὰ ὄρη.
Τὸ κέντρον του εἰς χείμαρρον, τὸ δεξιόν του κέρας
εἰς βράχους ἐστηρίζετο· τὸ δ' ἄλλο του, προὐχώρει
ἐπάνω πρὸς τὰς κορυφὰς τὰς ἀποτομωτέρας.
Ἀλλὰ πυρῶν πολυπληθῶν ἀκτινοβόλος ζώνη
κυκλοτερῶς ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰ ὕψη πέριξ.
Δὲν εἶναι οὐδὲ φαίνεται τοῦ στρατοπέδου πτέρυξ,
ἀλλ' ὡς ἀστράπτων ποταμὸς αὐτὸ περικυκλόνει.

Τί εἶν' αἱ εἰς τὰ φῶτά των φαινόμεναι σημαῖαι
ἃς ἐκτυλίσσουσι πνοαὶ τῆς αὔρας στιγμιαῖαι;
Ὁποῖον φέρουν ἔμβλημα; σταυροῦ σημεῖον εἶναι;
Οὐχὶ, ἀλλ' εἶν' αἱ ἐχθρικαὶ, αἱ τουρκικαὶ σελῆναι.
Ὡς δάσος πολυάριθμοι μαυρίζουσ' εἰς τοὺς βράχους,
καὶ ὑπ' αὐτὰς Ὀθωμανῶν κοιμῶνται μυριάδες,
ὁπόσαι τὸ φθινόπωρον τῶν φύλλων αἱ στιβάδες.
Ὀθωμανοὺς καὶ Ἕλληνας ἰδέ τους ἀταράχους
ἀλλήλους ἀτενίζοντας ὡς δύω μονομάχους,
ἐξ ὧν πρὶν ἢ κατὰ τοῦ μὲν ὁ ἄλλος ἐπιπέσῃ,
μετρᾷ ἡσύχως ὁ ἐχθρὸς τὸν ἥσυχον ἐχθρόν του·
ἢ ὡς τὸν ἄνεμον, ὃς πρὶν θυέλλας ἐξεμέσῃ,
ἰσόῤῥοπος κρεμάμενος κοιμᾶτ' ἐπὶ τοῦ πόντου.
  Παρὰ τὸ χαῖνον βάραθρον σκηνοῦσα τῶν κινδύνων,
καὶ πάντοθεν περίζωστος εἰς λόχους πολεμίους,
καθὼς πτηνὸν εἰς ὄφεως ἀσπαῖρον δακτυλίους,
κοιμᾶται, ἀλλ' εἶν' ἄφοβος, ἡ φάλαγξ τῶν Ἑλλήνων.
Ἡ Ἤπειρος πολεμιστῶν ἐξέμεσε χειμάῤῥους,
ἡ Σκόδρα συνεισέφερε τοὺς ὀρεινούς της λύκους,
κ' οἱ Ἀλβανοὶ ἀφήσαντες τοὺς ὀχυρούς των οἴκους,
ὡς βλέπομεν εἰς πτώματα ἐπιπετῶντας λάρους,
εἰς τὴν Χιμάραν φάλαγγας ἐξέχυσαν βαρβάρους.
Ἐπιθυμίας τρέφουσι τ' ἀνήμερά των στίφη
ὄχι τροπαίων καὶ δαφνῶν, ἀλλὰ σφαγῶν, λαφύρων·
καὶ παρ' αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, ὀλίγοι κατ' ἀπείρων,
κοιμῶνται στηριζόμενοι εἰς τὰ γυμνά των ξίφη.
  Κοιμῶνται! Τρὶς εὐλογητὸς ὁ ὕπνος σας, ἀνδρεῖοι!
Ἐπάνω σας τὸ δρέπανον πλανᾶται τοῦ θανάτου·
ἡπλώθ' εἰς τοῦ ἡλίου σας τὸν δίσκον ἡ σκιά του,
καὶ ὅμως ὕπνου βάλσαμον τὰ βλέφαρά σας κλείει.

Δὲν σᾶς τρομάζ' ἡ ὄψις του ἥτις τὴν γῆν μαραίνει·
ἡ ἀνδρικὴ καρδία σας φαιδρὰ τὸν περιμένει,
διότι διὰ χρίσματος μαρτυρικοῦ σᾶς χρίει,
διότι τὰ ἐπίγεια δεσμά σας καταστρέφει,
διότι τοὺς κροτάφους σας δι' ἀμαράντου στέφει.
Ἐξ ὕψους κλίνων ἐπὶ σᾶς τὴν κάλπην τῶν ὀνείρων,
τοῦ παραδείσου, ὁ Θεὸς σᾶς στέλλει ὀπτασίαν,
καὶ τῶν ἡρώων τὰς σκιὰς τριγύρω σας ἐγείρων,
τῆς δόξης εἰς τὰ χείλη σας προσφέρει ἀμβροσίαν.
Κοιμᾶσθε εἰς τῆς φίλης σας πατρίδος τὴν ἀγκάλην.
Κοιμήθητε ἀτάραχοι! Ἀλλὰ θὰ ἐγερθῆτε,
θεν' ἀλειφθῆτε δι' αὐτὴν εἰς πεισματώδη πάλην,
ἐν ὅσῳ ζῶντες μάχεσθε θὰ δείξητε πῶς ζῆτε,
κ' εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θεοῦ θὰ κοιμηθῆτε πάλιν.
Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ὁ Πέτρος δὲν κοιμᾶται.
Εἰς θέσιν ἣν πυκνότεραι σκιάζουσιν ἐλάται,
δένδρον ξηρὸν κατάκειται καταπεσὸν εἰς σχοίνους.
Εἰς τὸν κορμόν του κάθηται ἀνήσυχος καὶ σύννους,
κ' εἰς τὸν κοιμώμενον ἐχθρὸν τὸ βλέμμα του πλανᾶται.
Ἴσως ὁ ἔμφρων ἀρχηγὸς περισκοπεῖ τὰς ῥάχεις,
ἴσως σταθμίζει κατὰ νοῦν τὸ στάδιον τῆς μάχης,
ἴσως ἀγρύπνως μελετᾷ τὰς θέσεις, τὰς προβάσεις,
ὅπου θὰ δρέψ' ἡ μάχαιρα τοὺς ζωντανοὺς ἀστάχεις.
Ἢ ἴσως χρυσοῦφαντος ὁ πέπλος τῆς θαλάσσης,
ἀναπτυσσόμενος μακρὰν παρὰ τὰς ὑπωρείας,
εἰς τὴν ψυχήν του μαγικὰς διήγειρεν ἐκστάσεις,
καὶ δόξης προαισθήματα κ' ἐλπίδ' ἀθανασίας;
Τί ἄλλο τὸν ὁρίζοντα τῶν καρδιῶν πλατύνει,
εἰς ἐπιγνώσεις ὑψηλὰς ἐγείρει τὴν ἰδέαν,
κ' εἰς ἁρμονίαν τὰς ψυχὰς ἀθάνατον ἐντείνει,

παρὰ θαλάσσης ἀχανοῦς ἐκτεταμένην θέαν;
Εὐστόχως ἀπεφάσιζες, πανοῦργε τυραννία,
ν' ἀποστραφῇ τοῦ Πειραιῶς ἡ Πνὺξ τῶν Ἀθηναίων.
Ὅστις ἐμπρός του θεωρεῖ τ' ἀδέσμευτα πεδία,
δυσκόλως εἰς τὰς χεῖράς του δεσμὰ φυλάττει πλέον.
Ἐν ἕσῳ βλέπουν τὸ στιλπνὸν Αἰγαῖον αἱ Ἀθῆναι,
ἐλευθερίας ἐρασταὶ οἱ Ἕλληνες θὰ ἦναι.
Ἀλλὰ τοῦ Πέτρου ταραχὴν τὸ πρόσωπον ἐμφαίνει.
Καθὼς τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς συγκινηθὲν θολοῦται,
ἐπὶ τὴν ὄψιν του νεκρὰ ὠχρότης ἐξαπλοῦται.
Τριγύρω βλέπει, φαίνεται τινὰ πῶς περιμένει,
καὶ πάλιν εἰς συλλογισμοὺς βεβυθισμένος μένει.
Τὴν χλόην αἴφνης πέριξ του ἀκούει πατουμένην·
παρατηρεῖ, ὀπίσω του προβαίνει νεανίας,
ἔχων στολὴν ὑπασπιστοῦ λαμπρῶς κεκοσμημένην,
ζώνην φορῶν χρυσόκροσσον καὶ ἀργυρᾶς ταινίας.
Εἰς τὴν μορφήν του ἔβλεπες τὴν σύμμετρον καὶ νέαν
πῶς ἤνθει μόλις τῆς ζωῆς τὸ ἔαρ ἀνατέλλον.
Δὲν εἶχε σῶμα γίγαντος ἢ ὄψιν ῥωμαλέαν,
ἀλλ' ὅλος χάρις, ἔθαλλεν ὡς εἷς ἐκ τῶν ἀγγέλων,
ἀλλ' ὁ νεώτατος, κρατῶν τὴν φλογερὰν ῥομφαίαν,
ὡς Ἔρως μὲ τοῦ Ἄρεως τὴν περικεφαλαίαν.
«Λοιπόν;» ὁ Πέτρος ἐρωτᾷ, χωρὶς νὰ διαστείλῃ
τὴν πολυμέριμνον ὀφρύν.—«Λοιπὸν ἐλπὶς καμμία,»
ὁ νέος ἀποκρίνεται. «Τὰ ὄρη, τὰ πεδία,
τῆς φάραγγος τὸ βάραθρον, τοῦ ποταμοῦ τὰ χείλη
διέτρεξα, ἠρεύνησα· παντοῦ ἀπελπισία.»—
—«Καὶ ὅλα ταῦτα τὰ βουνὰ τὰ συνωφρυωμένα
δὲν ἔχουσι διεκφυγὴν λοιπὸν οὐδὲ δι' ἕνα;...
Ἢ... διὰ δύω· μ' ἐννοεῖς.»—«Τὰς δύω διεξόδους

κατέχουν ζῶντα φρούρια τῶν ἐχθρικῶν ταγμάτων.
Ἐκεῖ, πηδᾷ ὁ χείμαῤῥος ἐπὶ πλευρᾶς κρημνώδους,
εἰς βάραθρα βοΐζοντα τὸν δρόμον του χαράττων.
Ἐκεῖ, ἀνέχουσ' ἄλυτον τὸν πέπλον τῆς χιόνος,
εἰς λευκὸν δῶμα νεφελῶν καὶ εἰς γρανίτου βάθρον
ὀρθὴ τοῦ ὄρους ἵσταται ἡ κορυφή, ἣν μόνος
ἐγγίζει ὁ χρυσαετός, ὁ ἄναξ τῶν βαράθρων·
καὶ ὅπου διακόπτεται τὸ ἄναντες τοῦ ὄρους
καὶ διὰ μόνας δίοδον ἀφίνει τὰς δορκάδας,
κ' ἐκεῖ παντοῦ ἀπήντησα φρουροῦντας ὁπλοφόρους,
ζωγροῦντας καὶ φονεύοντας τοὺς ὀρεινοὺς φυγάδας.»
Οὕτω λαλεῖ μετὰ φωνῆς ὡς ἀργυρᾶς κιθάρας.
Μεθ' ἡσυχίας ἔλεγε, καὶ λέγων ἐμειδία.
Τοῦ Πέτρου ὅμως τὴν ψυχὴν ταράττει τρικυμία,
καὶ μυστικὰς τὰ χείλη του προφέρουσι κατάρας.
Τὰ καίοντά του βλέμματα σπινθῆρας ῥίπτουν λύσσης,
ὡς τίγριδος εἰς σιδηρᾶν παγίδα συλληφθείσης·
ἀγρίως τοῦ προσώπου του λαλοῦσ' οἱ χαρακτῆρες,
καὶ κλείονται σπασμωδικῶς αἱ τρέμουσαί του χεῖρες.
«Ἐδῶ λοιπὸν θὰ ζωγρηθῶ!» ἐν ἀπογνώσει κράζει.
«Αὐταὶ εἶν' αἱ ἐλπίδες μου; τὸ τέρμα των ἰδού το;
Ὁ στενωπὸς τοῦ βίου μου ἐδῶ ἐπερατοῦτο;
Κἀνεὶς ὁ σώζων! Θάνατος! κ' ἡ ὥρα πλησιάζει!
Ποῦ ἔτρεχον, καὶ διατί καὶ τί ἀπολαμβάνω;
Ἀντὶ λαμπρῶν ἀνταμοιβῶν, γυμνὸς ἐπὶ τῆς χλόης
ἀκόμη εἰς τοῦ βίου μου τὸ ἄνθος ν' ἀποθάνω!
Ἦ μῦθος εἶσαι, πρόνοια, ἢ ἄλλως ἐπρονόεις.»
Τὸ πρόσωπόν του εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις διεστράφη.
Τοῦ πυροβόλου τὴν λαβὴν ἡ χείρ του ἐψηλάφει,
καὶ εἰς τὸ ὄμμα του στιλπνὸς ἀδάμας ἀναβρύει.

Δὲν εἶναι δάκρυ βέβαια, ἀλλ' εἶναι ἡ σελήνη
ἥτις φωτός της δέματα τὴν ὥραν αὐτὴν χύνει,
καὶ δι' ὑγρῶν ἀκτίνων της τὰ βλέφαρά του χρίει.
—«Ἡ στάσις τῆς καρδίας σου αὐτὴ δὲν μ' ἐξηγεῖται.
Ὁ Σώστης—(ὤ! τὸ ὄνομα ἀγαπητὸν μοὶ εἶναι.
Δι' ὅλους Πέτρος, δι' ἐμὲ ὁ Σώστης πάντα μεῖνε).
Ὁ Σώστης ἐδειλίασε! τὸν θάνατον φοβεῖται!»—
—«Φοβοῦμ' ἐγώ; τὸν θάνατον φοβοῦμαι; τίς τὸ λέγει;»
Ὁ Πέτρος κράζει, καὶ θυμὸς τοὺς ὀφθαλμούς του φλέγει,
καὶ τὴν φωνήν του ἄτρομον νὰ καταστήσῃ θέλει,
κ' εἰς ἦθος ὑπερήφανον τὰ χείλη διαστέλλει.
«Τίς μ' εἶδε δειλιάσαντα εἰς ὄψιν τῶν κινδύνων;
Ἂς ἔλθῃ, ἂς μοὶ τὸ εἰπῇ, νὰ μετρηθῶ μ' ἐκεῖνον.
Ἂν σήμερον πολύφροντι τὸ μέτωπόν μου κλίνῃ,
διὰ σὲ μόνην δειλιῶ καὶ κήδομαι, ὦ κόρη!
Καὶ ἂν ζητῶ διεκφυγὴν εἰς δάση καὶ εἰς ὄρη,
δὲν τὴν ζητῶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ, Εἰρήνη.
Ὦ ἄνθος, εἰς τοὺς κλάδους μου τὰ φύλλα σου μὴ πλέκῃς.
Ἐπὶ τὴν ἔρημον φυσᾷ τὸ πνεῦμα τοῦ θανάτου.
Ἄφες ἐμὲ, τὸ στέλεχος ὃ ἔσχισαν πελέκεις,
ἀνάρπαστος νὰ συντριβῶ ὑπὸ τὸ φύσημά του.
Ἄφες τὰ ὄρη, τοὺς κρημνοὺς, καὶ εἰς λειμῶνας θάλλε,
καὶ ἀρωμάτων ἡδονὴν εἰς τοὺς ζεφύρους χύνε.
Τοιαύτη εἶν' ἡ μοῖρά σου. Ἡ ἐδική μου εἶναι
ἄγριαι πάλαι ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τέλους πάλαι.»—
—«Ὁ ἄνανδρος πολεμιστὴς τὸν στρατηγὸν ἀφίνει,
ἀφίνει ὁ ὑπήκοος τὸν αὐτοκράτορά του,
πλὴν διὰ φόβον ἀγενῆ βασάνου ἢ θανάτου
ἀφίνει ποτ', ἐνόμισας, τὸν Σώστην ἡ Εἰρήνη;
Μᾶλλον τὸ φῶς νὰ στερηθῇ εἰπὲ τὴν χρυσαλλίδα,

μᾶλλον εἰπὲ τὸν πάσχοντα ν' ἀφήσῃ τὴν ἐλπίδα.
Εἶμαι ἀδύνατος γυνὴ, δὲν εἶμαι στρατιώτης,
οὐδὲ τὸ ξίφος μου κινεῖ ἀλύγιστος βραχίων·
ἀλλὰ τῶν νεύρων ἡ ἀλκὴ δὲν εἶναι γενναιότης·
ἔχω ἀνδρείαν τὴν ψυχὴν, ἂν ὄχι σῶμ' ἀνδρεῖον.
Ὦ Σώστη! εἰς τὸ στῆθός μου τὴν κεφαλήν σου κλῖνε·
προσέγγισον τὰ χείλη σου εἰς τὰ θερμά μου χείλη.
Μετ' οὐ πολὺ ἐπίσημος ἡμέρα θ' ἀνατείλῃ·
ἠξεύρω ἡ ἐσχάτη μου ἡμέρα πῶς θὰ ἦναι.
Τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν τῆς φίλης λάβε τώρα.
Μετὰ τὴν ὥραν μας αὐτὴν δὲν εἶναι ἄλλη ὥρα.
Ἐντὸς ὀλίγου θ' ἀκουσθῇ ἡ σάλπιγξ τῶν πολέμων,
καὶ θενὰ πέσω μεταξὺ ἀγωνιστῶν.—Εὐδαίμων!
θὰ φονευθῶ πλησίον σου, μαζῆ σου θ' ἀποθάνω!
Βλέπεις ὑπόχρυσον γραμμὴν εἰς τὰ βουνὰ ἐπάνω;
Ἰδὲ, λαμπρῶς ἀνοίγεται τῶν οὐρανῶν ἡ πύλη,
καὶ χύνει πέλαγος φωτὸς καὶ χείμαῤῥον ἀκτίνων.
Ὁ ἥλιος ἀκολουθεῖ καὶ σπεύδει ν' ἀνατείλῃ.
Νὰ γίνῃ μάρτυς ἔρχεται τῆς δόξης τῶν Ἑλλήνων.
Ἁγνὴν θὰ ῥίψῃ σήμερον καὶ εἰς ἡμᾶς ἀκτῖνα,
ὡς ἔῤῥιψεν εἰς Πλαταιὰς καὶ ὡς εἰς Σαλαμῖνα,
καὶ μάρτυρας θὰ μᾶς ἰδῇ τὸν οὐρανὸν ἀφίνων.
Κατόπιν του εἰς τὸν χρυσοῦν Ὠκεανὸν ἐκεῖνον
σκιαὶ ἡρώων παλαιῶν ἠγέρθησαν καὶ πλέουν.
Ἐκεῖ τὸν ἐμβατήριον παιᾶνά μας θὰ κρούουν,
κλαγγὴν ξιφῶν Ἑλληνικῶν μ' ἐκστάσεις θεν' ἀκούουν,
κ' εἰς τοὺς υἱούς των ἀρετὴν καὶ θάῤῥος θὰ ἐμπνέουν.
Ὡς δὲ συρίξ' ἡ φονικὴ τοῦ πυροβόλου σφαῖρα,
καὶ εἰς τὰ στήθη μας ὁδὸν ἀθανασίας σκάψῃ,
τὰς ἀχωρίστους μας ψυχὰς αὐτὴ θενὰ συνάψῃ,

κ' εἰς τοῦτον τὸν διάχρυσον καὶ πορφυροῦν αἰθέρα
τὴν πύλην τῆς ἀνατολῆς θὰ διαβοῦν πετῶσαι,
καὶ πρόθυμοι θὰ τὰς δεχθοῦν ὑπὸ σκιὰς δαφνώνων
ἀγγέλων ψάλλοντες αὐλοὶ καὶ εὐφημοῦσαι γλῶσσαι,
κ' εὐδαίμονες θ' ἀναπαυθοῦν εἰς τοῦ Θεοῦ τὸν θρόνον.»
'Ακόμη ἔνθους κ' ἔμπλεως ἐκστάσεως ὡμίλει.
Οἱ ὀφθαλμοί της ἔλαμπον πρὸς τ' ἄνω ἐστραμμένοι,
καὶ πρὸς τὴν στίλβουσαν αὐγὴν ἡ χείρ της ὑψωμένη,
τὸν ἥλιον ἐδείκνυε πλησίον ν' ἀνατείλῃ,
ὁπότε κρότος ἔξαφνος ἀκούεται τυμπάνων.
Τότε τὴν ἐρωμένην του εἰς χεῖράς του λαμβάνων,
ὁ Πέτρος ἐμπαθῶς φιλεῖ τὰ τρυφερά της χείλη·
καὶ «Ἦλθε, λέγει, ὁ καιρός· τετέλεσται, ὦ φίλη!
Θεν' ἀποθάνωμεν· κἀνεὶς δὲν θέλει διαφύγει.
Πρὸς τοὺς ἀμέτρους μας ἐχθροὺς ταττόμεθα ὀλίγοι.
Θ' αὐξήσω εἰς τὸν κίνδυνον, θὰ μὲ ἰδοῦν φρικώδη.
'Εδῶ ἂν πᾶσα ἡ σκηνὴ τοῦ δράματός μου λήγῃ,
ἂν ἦλθεν ἡ καταστροφή, τὴν θέλω αἱματώδη.
Δὲν θ' ἀποθάνω μόνος μου ἂν πρέπῃ ν' ἀποθάνω.
Αὐτὸ τὸ φίλημα—αὐτὸ—καὶ τὰ λοιπὰ ἐπάνω.»
Μακρόθεν ἤδη ἔμοια πρὸς σμαραγοῦντα πόντον
κ' ἐπερχομένην θύελλαν τὰ τύμπανα ἐβρόντων.
Κλαγγαὶ τῶν ὅπλων, θόρυβοι, χρεμετισμοὶ τῶν ἵππων,
τρυγμὸς σαλπίγγων, ἀπειλαί, φωναὶ τῶν ἐξυπνώντων
ἀντήχουν, ἀντεκρούοντο, ἠλάλαζον, ἐκτύπων.
Μέγας βρασμὸς καὶ κίνησις τῶν δύω στρατευμάτων.
Κυμαίνεται, ταράττεται ἡ ἐπιφάνειά των
ὡς θάλασσα ἣν πτέρυγες ἀνακυκοῦν ἀνέμων,
ἢ δάσος ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς καταιγίδος τρέμον.
'Εν ᾧ τὰ ἔθνη τῶν πτηνῶν διὰ κελαδημάτων

εὐθύμως τὴν ἀνατολὴν ἠσπάζοντο τὴν νέαν,
ἐν προσευχαῖς ἠσπάζοντο αὐτὴν κ' οἱ στρατιῶται,
ὅλην διάφλεκτον, χρυσῆν, ἀκτινοβόλον τότε,
ὡραίαν, πλὴν διὰ πολλοὺς βεβαίως τελευταίαν.
Ὁ τοῦ προφήτου ὀπαδὸς ἐμπρός της κλίνει γόνυ,
καὶ πρὸς τὴν Μέκκαν στρέφεται ὡς σωτηρίας πόλον.
Ἐμπρός της κ' ὁ χριστιανὸς τὰς χεῖράς του σταυρόνει,
καὶ μυστικῶς προσεύχεται πρὸς τὸν Θεὸν τῶν ὅλων.
Ἑτοιμασίαι γίνονται μετὰ σπουδῆς καὶ κρότου·
ἡ θέσις διορίζεται ἑκάστου στρατιώτου·
τὴν χαίτην ὁ Τουρκαλβανὸς τοῦ ἵππου του λιαίνει·
τὸν χρυσσωτόν του χαλινὸν κρατεῖ ὁ Τουρκομάνος·
γυμνῶν τὸ ξίφος ὁ Δελῆς ὁ προπετὴς προβαίνει,
καὶ ὁ Σπαῆς τὴν χεῖρά του γυμνοῖ ὑπερηφάνως.
«Ἐμπρὸς, γενναῖοι ὀπαδοὶ καὶ τέκνα τοῦ προφήτου·
εἰς αἷμα βάψατε τὴν γῆν καὶ τοὺς βραχίονάς σας·
τροφὴν εἰς τὴν πυρκαϊὰν τὰς πόλεις δότε πάσας·
ἂν τὸν προφήτην σέβησθε, ἰδοὺ ἡ προσταγή του.
Ὠμόσατ' ἐξολόθρευσιν τοῦ μισητοῦ των γένους·
ἁλύσεις ἀντὶ τῶν ξιφῶν. Πρὸς δούλους πολεμεῖτε.
Κατὰ πετρῶν συντρίψατε τὰ βρέφη, καὶ δεχθῆτε
τοὺς ἄνδρας μ' αἰχμαλωτισμὸν, μὲ ὕβρεις τὰς παρθένους.
Εἰς τῶν νεκρῶν τὴν γέφυραν ὁπόταν διαβῆτε,
ἂν στρεβλωμένας κεφαλὰς βαστάζητε ἀνδρείων,
ἂν αἷμα ἐχορτάσατε παρθένων καὶ νηπίων,
αἱ μελανόφθαλμοι Οὐρὶ μὲ τοὺς χρυσοῦς πλοκάμους
εἰς τοὺς ἀδαμαντίνους των θὰ σᾶς δεχθοῦν θαλάμους.»
Τοιαῦτα ὁ φανητιῶν ἐκήρυττε Δερβίσης,
καὶ οἱ νομοδιδάσκαλοι κ' οἱ ἄλλοι ἱερεῖς των,
πράσινον δέμα φέροντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των·

κ' αἱ τρομεραί των διδαχαὶ κραυγὰς ἐξῆπτον λύσσης.
Ἐπίσης ἡτοιμάζετο κ' ἡ φάλαγξ τῶν Ἑλλήνων·
πολλοὶ τὴν ἑορτάσιμον ἐλάμβανον στολήν των,
ἀλλήλους φαιδροπρόσωποι καὶ χαίροντες ἀπήντων,
καὶ εἰς τὸν θάνατον καθεὶς ἐβάδιζε προπίνων.
Ὁ ἱερεὺς τὰς χεῖράς του πρὸς οὐρανὸν ἐκτείνων,
ἡγίαζε τὰ θύματα, τὰ ὅπλα των ηὐλόγει,
μαρτύρων τοῖς ἐδίδασκε γενναίαν καρτερίαν,
τοὺς προσεκάλ' εἰς ἀνοχὴν καὶ εἰς φιλανθρωπίαν,
κ' ἐνέπνεον κατάνυξιν οἱ εὐσεβεῖς του λόγοι.
Ἤδη δ' ὁ Πέτρος εὐπρεπῶς ἐν μέσῳ των παρέστη·
«Γενναῖοι, ἔκραξεν, ἐμπρός! ἡ ὥρα μας ἐπέστη!
Ὦ στρατιῶται τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας,
ἀφῆτε τὰς σημαίας σας εἰς τοῦ βορρᾶ τὸ πνεῦμα.
Εἰς τῆς κοινῆς πατρίδος σας πειθόμενοι τὸ νεῦμα,
γυμνώσατε τὰ ξίφη σας κατὰ τῆς τυραννίας.
Πολὺν καιρὸν ὑπέφερον τὰ κλασικὰ ἐδάφη
τῶν παχυλῶν Ἀσιανῶν τὸ ἀγενὲς φορτίον,
πολὺν καιρὸν πατούμενοι ὑπὸ ποδῶν ἀγρίων
βεβήλως τῶν πατέρων σας ὑβρίσθησαν οἱ τάφοι,
καὶ ἐκ τῆς βίβλου τῶν ἐθνῶν ὡς τέλους διεγράφη
τὸ ἔθνος σας, τὸ ἄλλοτε λαμπρότερον ἡλίων.
Ποῦ εἶναι τῶν ἀρχαίων σας προγόνων ἡ σοφία;
Ἄλλους λαοὺς ἐφώτισε κ' ἐσβέσθη ἡ ἰδία.
Τῶν ἀνδριάντων, τῶν βωμῶν καὶ τῶν ναῶν σας πάντων
τί μένει σήμερον; Σωρὸς τριμμάτων μόνον μένει·
τοιαύτη κεῖται ἡ Ἑλλάς, ὡς εἷς τῶν ἀνδριάντων.
Φυλάττουσα τὸ κάλλος της, ἀλλὰ συντετριμμένη.
Στενάζοντες ἀπόμαχοι τῶν Μαραθωνομάχων,
ἂν τύχην μετεβάλατε οὐχὶ δὲ καὶ καρδίαν,

περιβληθῆτε σήμερον τὴν παλαιὰν ἀνδρίαν,
καὶ τὴν ἐλευθερίαν σας στηρίξατ' ἐπὶ βράχων.
Ἀνάνδρων δούλων οἱ λαοὶ ἂν σᾶς φρονοῦν ἀγέλην
καὶ ὑποπόδια ποδῶν ἀγρίων καὶ βαρβάρων,
ἂς ἐννοήσουν σήμερον, ὑπὸ σωρὸν μαρμάρων
ὅτι ὑπάρχει ἡ Ἑλλὰς καὶ ὅτι ζῇ ὁ Ἕλλην.
Μὴ φοβηθῆτε τὴν πληθὺν τῶν Τσύρκων. Οἱ ἀνδρεῖοι
δὲν ἐξετάζουσ' οἱ ἐχθροὶ ὁπόσοι, ἀλλὰ ποῖοι.
Ἢ θὰ στεφῆτε νικηταὶ μετ' ὁρμαθῶν στεφάνων,
ἢ νικηταὶ θὰ πέσητε. Τὰ κατορθώματά σας
θεν' ἀντηχήσωσι μακρὰν εἰς ὄρη καὶ θαλάσσας,
καὶ ὅπου Ἕλληνες, ἐχθροὶ θὰ ὁπλισθοῦν τυράννων.
Θενὰ ἐλευθερώσωμεν τὰς ἐπαρχίας πάσας,
εἰς δύσιν κ' εἰς ἀνατολὴν τὰ ὅπλα σας θὰ λάμψουν,
τῆς τύχης τὸν ἀλύγιστον βραχίονα θὰ κάμψουν,
καὶ εἰς τὸν βεβηλούμενον ναὸν τοῦ Κωνσταντίνου
θεν' ἀνεγείρωσι σταυρὸν ἀντὶ ἡμισελήνου.
Ἐκεῖθεν, στηριζόμενος εἰς τὰς αἰχμάς σας μόνον,
θὰ ἐκστρατεύσω ἀπαιτῶν τὸν πατρικόν μου θρόνον,
καὶ θὰ σαλπίσωμεν ὁμοῦ καθ' ὅλην τὴν Ῥωσσίαν
τὴν εἰς τὸ φῶς ἀνάστασιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν.
Πρὸς σᾶς δὲ ξένος, βασιλεὺς διὰ τῆς ἐκλογῆς σας,
εἰς τὴν σκιὰν τῆς εὐκλεοῦς σημαίας σας καθήσας,
τῆς τῶν ἱδρώτων σας τιμῆς λαμπρὰν λαβὼν μερίδα,
καὶ τῆς ἐλευθερίας σας φορέσας τὴν χλαμύδα,
θὰ ἦμαι πρώτιστος φρουρὸς τῶν ἐλευθεριῶν σας,
ἀσπὶς τῆς εὐνομίας σας καὶ δοῦλος τῶν θεσμῶν σας.
Εἶν' αἰωνίως ἱερὰ ἡ παρακαταθήκη
διὰ θυσίας αἵματος δικαίων προσκτωμένων.
Διὰ τῆς σπάθης σήμερον θὰ δικασθῇ ἡ δίκη

ἢ ἀναμέσον δυναστῶν καὶ δυναστευομένων.
»Ἐμπρός! καρδίαν σιδηρᾶν! ἢ θάνατος ἢ νίκη!»
—«Ἐμπρός!» χιλίων αἱ φωναὶ ἀνέκραζον ἀθρόων,
καὶ ἄλλων τόσων «θάνατος ἢ νίκη!» ἀνεβόων.
Πᾶν δένδρον καὶ πολεμιστὴς, πᾶς βράχος καὶ σημαία·
τὸ ὄρος ὅλον ἀναζῶν διὰ μιᾶς ἐφάνη·
λαμπρὰ κραυγὴ ἀντήχησε καὶ ὡς τὰ νέφη φθάνει,
καὶ σιωπὴ ἀκολουθεῖ κατόπιν στιγμιαία.
Τὰ ξίφη των ἐγύμνωσαν, κ᾽ ἐμπρός! οἱ Μουσουλμάνοι.
'Ως ἐρευγόμενα ἀφροὺς, καὶ βρόντους καὶ πατάγους
τὰ λυσσαλέα κύματα ὁρμῶσι τοῦ πελάγους,
καὶ σείουν τὰ θεμέλια τῶν βράχων τῆς ἀκτῆς των,
ὁμοίως ῥίπτονται, ὁρμοῦν, ὁμοίως ἐπιπίπτουν·
γυμνὰ κρατοῦν τὰ ξίφη των, μακρὰν τὰς θήκας ῥίπτουν,
κ᾽ ἐκπληκτικῶς ὁ χείμαῤῥος βοΐζει τῆς ὁρμῆς των.
Πλὴν πάλιν, ὡς εἰς τὴν ἀκτὴν τὸ κῦμα ἐφορμῆσαν
ἀσκεῖ ματαίως ἐπ᾽ αὐτῆς τὴν ἐμμανῆ του λύσσαν,
καὶ ἀποσύρεται βοῶν χωρὶς νὰ τὴν κλονήσῃ,
ὁμοίως τὸ χαράκωμα προσβάλλον τῶν Ἑλλήνων
τὸ κῦμά των, ὑποχωρεῖ σωροὺς νεκροὺς ἀφίνον,
κ᾽ ἐκ νέου ἀποκρούεται ὁσάκις ἐφορμήσῃ.
Αἱ σφαῖραι πίπτουν ὡς βροχὴ, ὡς χάλαζα ῥαγδαία,
συρίζουν, φλογεραὶ πετοῦν καὶ τὸν ἀέρα σκάπτουν·
βροντοῦν οἱ βράχοι, ἀντηχοῦν τὰ σπήλαια τ᾽ ἀρχαῖα,
τὰ πέριξ δάση ἀστραπαὶ ἐπ᾽ ἀστραπῶν ἀνάπτουν.
Δὶς, τρὶς οἱ Τοῦρκοι ἐφορμοῦν, τρὶς ἀπωθοῦνται πάλιν,
καὶ πάλιν ἐπιστρέφουσιν εἰς πεισματώδη πάλην.
Τίς εἶδε πλοῖον ἀφεθὲν εἰς σάλον τρικυμίας,
καὶ ἀπωλέσαν ἄγκυραν, πηδάλιον, πυξίδα;
Ὁ ὄγκος του πιέζεται ὑπὸ τὴν καταιγίδα·

βυθίζεται κ' ἐγείρεται μεθ' ὑπερηφανείας·
τὰ κύματα βρυχόμενα καὶ ἄλλα ἐπὶ ἄλλων
καθὲν βραδέως τὰ πλευρὰ τὰ μαῦρά του προσβάλλον,
ἐπιπηδοῦν νὰ φέρωσι τὸν καταποντισμόν του.
Ἐφώρμησαν, σωρεύονται, τὸ κατακλύζουν τώρα!
Ἀλλ' ὄχι! πάλιν ἵσταται ὀρθὴ ἐπὶ τοῦ πόντου
καὶ δι' ἀφρῶν λευκαίνεται ἡ εὐγενής του πρώρα·
παρωργισμένον παριστᾷ τὸ γαῦρον μέτωπόν του
πρὸς κάθε κῦμα ἐφορμῶν, καὶ ἀνθορμῶν τὸ σχίζει·
πλὴν τέλος, ὡς ἀγωνισθὲν ν' ἀπηύδησε, γογγύζει,
ἀσθμαίνει, καὶ συστρέφεται, καὶ πᾶς ἁρμός του τρύζει,
καὶ θραύεται ὡς κέλυφος μετὰ βοῆς καὶ βρόντου.
Καὶ τῶν Ἑλλήνων ὁ στρατὸς ἐπάλαιεν ὁμοίως·
εἰς τὰς γραμμάς του ἔμενεν ἀκόμη, ἀντιτάττων
ψυχῶν ἀνδρείων δύναμιν εἰς δύναμιν πληθύος,
καὶ διπλασιαζόμενος διὰ τῶν αἰσθημάτων.
Ἀλλ' ἡ γραμμὴ ἐνέδωσε κ' ἐῤῥάγη τελευταίως.
Εἰς λόφον ὑπερκείμενον τῶν δύω στρατευμάτων
ὁ Ζέβρος κ' οἱ περὶ αὐτὸν ἐμάχοντο γενναίως.
Ἡ θέσις εἶναι προμαχὼν τοῦ στρατοπέδου ὅλου.
Νὰ τὴν ἁρπάσουν ἤλπισαν συχνὰ οἱ Μουσουλμάνοι
πότ' ἐν ἐνόπλῳ προσβολῇ καὶ πότε διὰ δόλου.
Ναὶ, πλὴν ὁ Ζέβρος τὴν φρουρεῖ, κἀνεὶς δὲν τὴν λαμβάνει.
Αἱ χιλιάδες κατ' αὐτοῦ ἐπέρχοντ' ἐπαλλήλως·
ὠθοῦν, ὠθοῦνται, κυματοῦν εἰς φλόγας καὶ εἰς ζόφον·
θερμὸς αἱμάτων ποταμὸς κατέρχεται τὸν λόφον,
καὶ τοῦ προχώματος νεκροὶ καλύπτουσι τὸ χεῖλος.
Ἐν ᾧ τινὲς πυροβολοῦν ἀπὸ πυκνῶν τῶν σχοίνων,
ἓν σῶμα εἰς τὸ πρόχωμα καὶ εἰς τοὺς ξηρολίθους
πηδᾷ, τὴν ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ τείχους στῆνον·

χ' εὐθὺς μὲν τοὺς ἐκρήμνισαν τὰ ξίφη τῶν Ἑλλήνων,
πλὴν καὶ ὁ τοῖχος, τὴν ὁρμὴν ἀκολουθῶν τοῦ πλήθους,
κατεκρημνίσθη, ἀνοικτὴν τὴν δίοδον ἀφίνων.
Καθὼς ὁρμᾷ ἡ θάλασσα ὁπόταν διασχίσῃ
τῆς προκυμαίας τῆς κτιστῆς τοὺς λίθους τοὺς ὀγκώδεις,
μὲ λύσσαν οἱ Ὀθωμανοὶ ἐῤῥίφθησαν λυσσώδεις
ἐπὶ τὸ χαῖνον κρήμνισμα· καὶ τίς θὰ τοὺς κρατήσῃ;
Ὁ Ζέβρος! Εἰς τὸ πρόχωμα τὸ κρημνισθὲν ἀνέβη·
πρὸ τῆς εἰσόδου δὲ σταθεὶς διὰ τοῦ ξίφους νεύει.
«Ἐδῶ εἴ τις τὸν θάνατον ὀρέγεται,» φωνάζει,
«Τοῦρκοι, ἐδῶ! κατόπιν σας ἐδῶ θεν' ἀποθάνω.»
Τὸ εἶπε, καὶ τὸ ἔκαμε. Θερίζει, κόπτει, σφάζει,
καὶ πίπτει ὅλος τραύματα εἰς πτώματα ἐπάνω·
ὁ δ' ἀπειλῶν του ὀφθαλμὸς καὶ ἄψυχος τρομάζει.
Πολλάκις τώρα ὁ ποιμὴν εἰς νύκτας ἀσελήνους
ἐμπρὸς εἰς τοῦ προχώματος τὰς κρημνισμένας θύρας
βλέπει πελώριον σκιάν, τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας,
χ' εἰς τοὺς ἀέρας ἔκθαμβος ἀκούει Τούρκων θρήνους.
Ὡς ὁ ἀνδρεῖος ἔπεσεν, ἡ θέσις παρεδόθη,
καὶ ὁ ἐχθρὸς τοὺς Ἕλληνας προσβάλλει κατὰ ῥάχιν·
ἀμέσως πᾶν χαράκωμα, πᾶς λίθος ἐγυμνώθη,
καὶ συμπλοκαὶ ἀμέτρητοι διήρεσαν τὴν μάχην.
Ὢ! τότε πόσα θαύματα τῆς τόλμης τῶν ἀνδρείων
ἡγίασαν τοὺς θνήσκοντας κ' ἐδόξασαν τοὺς ζῶντας!
Ὢ! πόσαι πράξεις ἄξιαι, ἀνώτερ' ἐγκωμίων!
Ὁ Θεὸς τότε ἀνοικτὸν ἐκράτει τὸ βιβλίον,
ὅπου ἐγγράφ' εἰς οὐρανὸν τοὺς εὐγενῶς πεσόντας.
Παρεῖς ἐκεῖ, ὦ βλάστημα γονέων Βυζαντίων (α),
Δημήτριε! Εἰς ἄνεσιν καὶ εἰς τρυφὴν αὐξήσας,
πλὴν μόλις τὴν ἀνάκρουσιν ἀκούσας τῶν πολέμων,

καὶ τὴν χρυσῆν σου φωλεὰν περιχαρῶς ἀφήσας,
καὶ εἰς τὰ ὄρη ἀνελθὼν χαρᾶς καὶ θάῤῥους γέμων.
Ἡ εὐγενὴς καρδία σου πατρίδα πνέει ὅλη·
νεκρώσιμα ἐμβλήματα τὰ ὅπλα σου σκεπάζουν·
οἱ ὀφθαλμοί σου τοὺς ἐχθροὺς μετροῦν σπινθηροβόλοι!
Οἱ ὀπαδοί σου ἵστανται. Πῶς! δειλιοῦν; διστάζουν;
Ἐκ τῆς χειρὸς ἑνὸς αὐτῶν ἁρπάζει τὴν σημαίαν·
ἐμπρός! ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἐχθροὺς γυμνὸν τὸ ξίφος σύρων!
Σχίζει πυκνὸν αὐτῶν σωρὸν, πληγὰς καὶ φόνον σπείρων,
καὶ πάντες φεύγουν ἔντρομοι τὴν φονικὴν ῥομφαίαν.
Ἑπτὰ κατέσφαξε, κ' ἑπτὰ πληγαὶ θανατηφόροι
ἐξήντλουν τὰς δυνάμεις του, καὶ πάντοτε προὐχώρει.
Ἐν ᾧ δὲ πάλιν ὕψωνε τὴν χεῖρα καὶ ὀγδόην,
ἐπιπηδήσας ἄγριος ἱππεὺς τῆς Νουμιδίας
εὗρε διὰ τῆς σπάθης του τὸν τόπον τῆς καρδίας,
κ' εἰς τὴν ὑγρὰν τὸν ἔῤῥιψεν ᾑματωμένην χλόην.
Ὅταν εὑρέθη ἔπειτα τὰς μετ' αὐτὴν ἡμέρας,
ἀκόμ' ἡ χείρ του τὴν λαβὴν ἐκράτει τῆς μαχαίρας,
αἱ πτύχες τῆς σημαίας του ἐκάλυπτον τὸ πτῶμα,
καὶ τὸν σταυρόν της ἔσφιγγεν εἰς τὸ νεκρόν του στόμα.
Κοιμοῦ! ὁ ὕπνος σου γλυκὺς, πολεμιστὰ τῆς Θράκης!
Ἔαρ αἰώνιον κοσμεῖ τοῦ τάφου σου τὸ χῶμα!
Κατ' ὄναρ εἰς τὸν ὕπνον μου παρίστασαι πολλάκις·
κρατεῖς ἀσπίδ' ἀρχαϊκὴν καὶ περικεφαλαίαν,
μοὶ νεύει ἡ ῥομφαία σου, μοὶ δίδεις τὴν σημαίαν,
καὶ λέγεις, ὡς ἀπέθανες ὁμοίως ν' ἀποθάνω.
Ὑπὲρ πατρίδος θάνατος εἶναι ζωὴ ἐπάνω.
Ἡ μάχη ὅμως προχωρεῖ τὸν φονικόν της δρόμον
μετ' ἀστραπῶν, μετὰ βροντῶν καὶ μυκηθμῶν ἀγρίων·
ὡς καταῤῥάκτης ὑλακτεῖ εἰς τοὺς δρυμοὺς πλησίον,

κ' αἱ τῶν θηρίων φεύγουσιν ἀγέλαι περιτρόμων.
Τοὺς βράχους βάφει ἐρυθροὺς τὸ αἷμα καταῤῥέον,
πίπτουν νεκροὶ ἐπὶ νεκρῶν ὡς φύλλα τῶν χειμώνων·
πολλοὶ ἀγνώστως θνήσκουσιν, ἢ κἂν γνωστῶς εἰς μόνον
τὸν ἄνωθεν σταθμίζοντα τὰς πράξεις τῶν γενναίων.
Οἱ Τοῦρκοι ὅλοι διατί πρὸς ἓν συῤῥέουν μέρος,
ὡς κινουμένη θάλασσα ἀπὸ πνοὴν ἀέρος;
Εἰς τὸν βρασμὸν τῆς συμπλοκῆς ἀπὸ τοῦ δάσους εἶδον
τὸν πῖλον τὸν περίπτερον καὶ λάμψιν ἐπωμίδων,
καὶ τ' ἄστρα τ' ἀδαμάντινα τὰ στίλβοντα ὡς λύχνοι,
καὶ εἰς τοῦ Αὐτοκράτορος ἐῤῥίφθησαν τὰ ἴχνη.
Ἐδῶ θερμὴ καὶ φοβερὰ ἐγείρεται ἡ μάχη·
σῶμα πρὸς σῶμα χίλιοι πολεμισταὶ παλαίουν·
στενὸν παρέχουν στάδιον τῆς λύσσης των οἱ βράχοι·
ὡς φίλοι περιπτύσσονται συχνὰ οἱ μονομάχοι,
κ' εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν ἐχθρῶν σφιγγόμενοι ἐκπνέουν.
Ἐν τούτοις τῶν συντρόφων του ὁ Πέτρος ἀπεκόπη·
οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐκύκλωσαν καὶ μόνος ἐπολέμει·
βεβαίως τὰς δυνάμεις του κατέβαλον οἱ κόποι·
τὸ πρόσωπόν του ὠχριᾷ, ἡ χείρ του σχεδὸν τρέμει·
ἱδρὼς τὸν βρέχει συνεχής, καὶ εἰς τὸ μέτωπόν του
ὑπερχειλεῖς οἱ αὔλακες ὀγκοῦνται τῶν φλεβῶν του,
σημεῖον παρατηρηθὲν μικρόθεν εἰς τὸν Πέτρον,
τῆς ψυχικῆς του στάσεως καὶ τῶν παθῶν του μέτρον.
Παρ' αὐτὸν εἶναι ὁ πιστὸς ὑπασπιστής του μόνος·
ἡ χείρ του ἀπαυδήσασα ὑπὸ τὴν σπάθην κύπτει·
ἀκόμη ὅμως μάχεται, κ' ἐν μέσῳ τοῦ ἀγῶνος
τὸν Πέτρον, ὄχι ἑαυτὸν τὸ ξίφος του καλύπτει.
Τὸν Πέτρον τώρ' ἀπέκλεισαν. Τοὺς ἄλλους καταβάλλων
ἀκόμη σώζεται. Ἀλλὰ τὸ ξίφος του προσβάλλον

εἰς πυροβόλου μέταλλον, συντρίβεται καὶ πίπτει.
Ἀόπλως τώρα ἵσταται· ὁρμῶσ' οἱ Μουσουλμάνοι,
καὶ στίλβουσι τὰ ξίφη των ἐμπρὸς τῶν ὀφθαλμῶν του.
Εἰς σχῆμ' ἀπέλπιδος ὀργῆς τὰ χείλη του δαγκάνει,
καὶ σφίγγει ἀπειλητικῶς τοὺς γρόνθους τῶν χειρῶν του.
«Λάβε τὴν μάχαιραν· αὐτὴν ἐγὼ κρατῶ ματαίως,»
ὁ τρυφερὸς ὑπασπιστὴς τῷ λέγ' ὑποδακρύων.
«Κινῶν αὐτὴν ἀπηύδησεν ὁ ἀσθενὴς βραχίων,
ἐν ᾧ Σὲ, εἶναι δυνατὸν νὰ σώσῃ τελευταίως.
Μὴ μεριμνᾷς περὶ ἐμοῦ· θὰ σὲ ἀκολουθήσω.»
Ὁ Πέτρος ὡς μαινόμενος τὴν μάχαιραν ἁρπάζει,
καὶ εἰς τοὺς Τούρκους χύνεται καὶ προχωρεῖ καὶ σφάζει.
Πῶς! οὔτ' ἓν βλέμμα τρυφερὸν δὲν ῥίπτει πρὸς ὀπίσω,
τὸ βλέμμα τὸ ὡς βάλσαμον εἰς τὴν καρδίαν ἕρπον,
τὸ περιέχον ψίθυρον, τὸ ἀδακρύτως κλαῖον,
παρηγοροῦν τὸν χωρισμὸν, τὴν ἀπουσίαν τέρπον,
τὰς περιστάσεις ἀφαιροῦν καὶ τὰς ψυχὰς συγχέον;
Κατόπιν του, εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ πλῆθος ῥιπτομένου,
συγκλείοντ' αἱ κατάπυκνοι σειραὶ τῶν μαχομένων,
ὡς κύματα θαλάσσια ἐπὶ βυθιζομένου.
Πῶς θὰ σωθῇ φαντάζεται ὑποχωρῶν ἢ μένων,
εἰς ὅσους καὶ ἂν ἀντιστῇ καὶ ὅσους ἂν φονεύσῃ;
Ἐλπίζει μέχρι τῆς ἀκτῆς πῶς θέλει διαπλεύσει
τὴν καιομένην ἔκτασιν τοῦ ζῶντος αὐτοῦ πόντου,
ὅστις κυμαίνεται βροντῶν καὶ πτώματ' ἀναδίδων;
Νὰ ἐπιπλέῃ εἰς αὐτὸν δὲν βλέπω τὸ πτερόν του.
Ὢ! ἴσως τὸν ἐῤῥόφησεν ὁ αἱματώδης κλύδων!
Ἡρπάγη εἰς τὴν λαίλαπα· καὶ ἡ Εἰρήνη μόνη
κλίν' εἰς τὴν γῆν τὰ γόνατα, τὰς χεῖράς της σταυρόνει,
καὶ ὑπ' αὐτὰς τὸ στῆθός της τὸ ἀναπάλλον κρύπτει.

Προσευχομένʼ εἰς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψόνει,
καί, καθὼς ἄνθος θερισθὲν, ὑπὸ τὰ ξίφη πίπτει.
Τὸ αἷμά της χυνόμενον εἰς τὸ λευκόν της σῶμα
πρὸς ῥόδʼ ἀνθοῦντα μεταξὺ χιόνος ὁμοιάζει,
καὶ φαίνεται τὸ ἱλαρὸν σβυνόμενόν της ὄμμα
τὸν Πέτρον μόνον πῶς ζητεῖ, τὸν Πέτρον πῶς φωνάζει.
Ἂν τώρα τὴν ἐκάλυψεν ὁ πέπλος τοῦ θανάτου,
ὁ ἄγγελος ἐφίλησε τὰ εὔοσμά της χείλη,
καὶ τὴν ψυχήν της ἔλαβε, σταυρώσας τὰ πτερά του,
πρὸς τὸν Θεὸν ὡς ἄρωμα λιβάνου νὰ τὴν στείλῃ.
Πρὸς τί νὰ λέγω τὰς σκηνὰς τῶν φόνων, τῶν αἱμάτων,
τῆς λύσσης τῆς αἱμοχαροῦς καὶ τῆς θηριωδίας,
τί τοὺς δημίους νʼ ἀριθμῶ, τὸ πλῆθος τῶν θυμάτων,
καὶ τὰς ἐπὶ μιᾶς σκηνῆς μυρίας τραγῳδίας;
Ποία ἡμέρα μας, ἢ τίς σελὶς τῆς ἱστορίας
δὲν περιέχʼ ἰσάριθμον κατάλογον θανάτων;
Τοὺς Τούρκους ἔστεψʼ ἐντελὴς, ἀλλʼ αἱματώδης νίκη.
Παντοῦ διώξεις καὶ σφαγαὶ, παντοῦ φυγὴ καὶ φρίκη.
Εἰς ἐρημίαν ἐντελῆ τὰ ὄρη μένουν πάλιν,
πτώματα μόνα μαρτυροῦν τὴν προλαβοῦσαν πάλην,
καὶ μόνοι ἐπισκέπτονται τοὺς θνήσκοντας οἱ λύκοι·
καὶ ὡς ἐκάλυψεν ἡ νὺξ τὰ ἄψυχʼ αὐτὰ πλήθη,
ὁμοίως καὶ τὰ ἔργα των ἐκάλυψεν ἡ λήθη.
Μόλις ἀκόμη ὁ ποιμὴν τοῦ ὄρους τῆς Χιμάρας,
ὅταν τὴν νύκτα εἰς αὐτὰ διέρχηται τὰ μέρη,
τονίζων κάποτε χορδὰς ἀγροτικῆς κιθάρας,
εἰς τʼ ἀφελῆ του ᾄσματα τὸν Πέτρον ἀναφέρει.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΠΕΜΠΤΗ

An empire thou couldst crush, command, rebuild,
But govern not thy pettiest passion.

BYRON.

Εἰς νεφελώδη οὐρανὸν χειμῶνος ἀσελήνου
μακρόθεν διαγράφεται ὁ θόλος τοῦ Κρεμλίνου
φωτοβολῶν, καὶ ὅμοιος πρὸς παμμεγέθη φάρον
εἰς μέσον ἐγειρόμενον πελάγους ἀνθρωπίνου.
Μὴ καίεται ἡ παλαιὰ μητρόπολις τῶν Κζάρων;
Ἀκόμη! Ὅταν τῶν δυσμῶν καταβληθεὶς ὁ δράκων
ὡς σάβανον περιβληθῇ τοὺς πάγους τῆς Σκυθίας,
καὶ σκάψῃ ἡ ῥομφαία του ἀντάξιόν του λάκκον,
τότε ἡ Μόσχα θὰ καῇ ὡς δᾳς ἐπὶ κηδείας.
Ὁ μέγας τώρα θόρυβος κραυγαὶ δὲν εἶναι λύσσης,
ἀλλ' εἶναι ᾄσματα χαρᾶς, καὶ ὕμνοι εὐωχίας,
καὶ θεατῶν ἀλαλαγμοί, καὶ ἁμαξῶν κινήσεις
τῶν συῤῥεόντων εἰς χορὸν τῆς Αὐτοκρατορίσσης.
Τῆς Ἄρκτου ἡ Σεμίραμις συνέπλεκ' εὐχαρίστως
τὸ ἄνθος καὶ τὴν ἄκανθαν ἐπὶ τοῦ στέμματός της,
καὶ τῆς ἀρχῆς τὸν ἄψινθον ἀπὸ τοῦ στόματός της
μακρύνουσα, κατέπινε τὸ νέκταρ της ἀπλήστως.
Μετὰ τὸν ζόφον τὸν βαθὺν καὶ τὰς μακρὰς θυέλλας
πρὸς Ἄρκτον ὑπεχάραξε, καὶ ἡ Αἰκατερίνα
ὡς βόρειον ἀνέτειλεν εἰς τὴν Σκυθίαν σέλας,
ὡς ἥλιος προσμειδιῶν τὰ κλίματα ἐκεῖνα.

Τὸ σκῆπτρόν της συνέμιξε τὰ διεστῶτα πλήθη·
ὁ ὀρεσίτροφος νομὰς εἰς νόμους ὑπετάγη·
τοῦ γεωργοῦ τὸ ἄροτρον ᾐσθάνθησαν οἱ πάγοι,
κ' εἰς ἥμερον γλυκύτητα ἐλύθησαν τὰ ἤθη.
Σχίζον ἐκτάσεις ἀχανεῖς εἰς τὸν χρυσοῦν του δρόμον,
ὡς ῥύαξ τὸ ἐμπόριον ὑποτελής της ῥέει·
εἰς τοὺς λαοὺς ὑποταγὴν, εἰς τοὺς ἐχθρούς της τρόμον,
κ' εἰς τὴν Εὐρώπην ἔκστασιν καὶ θαυμασμὸν ἐμπνέει.
Τοιαύτη πηδαλιουχεῖ τὴν αὐτοκρατορίαν
ἔχουσα βασιλίσσης νοῦν, καὶ γυναικὸς καρδίαν,
μέγας ἀνὴρ, μικρὰ γυνή. Ἐπὶ τοῦ θρόνου γίγας,
καθὼς τοῦ θρόνου καταβῇ, ἐλέγχεται πυγμαία·
συγκρύπτει δ' ἐλαττώματα καὶ πάθη κολοσσαῖα
εἰς φρέν' ἀπεριόριστον κ' εἰς ἀρετὰς ὀλίγας.
Εἰς τῶν ἀνθρώπων ἄνωθεν ἐμβλέψασα τὸν πόντον,
τὸν πέριξ κυμαινόμενον εἰς τὸν λαμπρόν της θρόνον,
ἐκ τῶν πλεόντων ἐν αὐτῷ παθῶν καὶ συμφερόντων
τὴν δόξαν καὶ τὴν ἡδονὴν ἐπεφυλάχθη μόνον,
καὶ τοὺς ἀνθρώπους θεωρεῖ ὑπὸ διπλῆν τὴν φάσιν,
ὡς ὄργαν' ἀπολαύσεων, ὡς ὕλην διὰ πλάσιν.

Ποτὲ δὲν εἶδεν ὁ λαὸς τῶν Ῥωσσιῶν ἡμέρας
ἐνδοξοτέρας ἐνταυτῷ καὶ ἐπαισχυντοτέρας,
οὐδ' ὑπὸ τόσα τρόπαια τόσας πληγὰς ᾐσθάνθη,
καὶ τόσον αἷμα ἔχυσεν ὑπὸ τοσαῦτα ἄνθη.
Πᾶσα καταδυνάστευσις καὶ πᾶσα νέ' ἀπάτη
ὑφ' ἑορτῶν ἐκρύπτετο λαμπρὰς διακοσμήσεις,
καὶ ἡ Αὐτοκρατόρισσα εἰς τάπητας ἐπάτει
ἐφηπλωμένους εἰς νεκροὺς καὶ εἰς δακρύων βρύσεις.
Οἱ ἦχ' οἱ ἐναρμόνιοι τῶν μουσικῶν ὀργάνων
τοὺς στεναγμοὺς κατέπνιγον εἰς τοῦ λαοῦ τὰ ὦτα,

κ' ἐμπόδιζον τὰ στίλβοντα τῆς εὐωχίας φῶτα
οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ βλέπωσι τοὺς τύπους τῶν βασάνων.
Οἱ εἰς πολέμων ἄσκησιν γεγηρακότες Ῥῶσσοι,
οἱ βάψαντες τὰς χεῖράς των εἰς τὸ τοῦ Πέτρου αἷμα,
καὶ παραδόντες εἰς αὐτὴν τὸν θρόνον καὶ τὸ στέμμα,
αὐτοὶ παρημελήθησαν ἀντὶ ν' ἀνταμειφθῶσι.
Τῆς ἀσθενοῦς ἰσχύουσα τοὺς ὅρκους ἐλησμόνει.
Πλὴν τότ' ἐξηγριώθησαν κ' αἱ ἄρκτοι τῆς Σκυθίας,
τὴν προσοχήν των εἵλκυσαν τοῦ ἔθνους των οἱ πόνοι,
κ' ἠκούσθη ἐν τῷ μέσῳ των φωνὴ συνωμοσίας.
Εἰς τὸν βαρύν των μυκηθμὸν, εἰς τὰς ὀρθάς των τρίχας
ἡ ἄνασσα περίτρομος, κακὰς προεῖδε τύχας.
Τὸ αἷμα τοῦ συζύγου της ἐμπρός της ἐκυμάτει,
καὶ κάτωχρος κλονούμενον τὸ σκῆπτρόν της ἐκράτει.
Τίς δαίμων τότε βοηθὸς,—ἡ τύχη τότε μόνη,
ἥτις πολλοὺς εἰς μητρικὴν ἀγκάλην περιβάλλει,
καὶ διὰ βίας τοὺς ὠθεῖ νὰ γίνωσι μεγάλοι,—
ἡ τύχη τότε, ὅτι ζῇ ὁ Πέτρος βεβαιόνει,
ὅτι τοὺς Τούρκους πολεμεῖ εἰς φάλαγγας Ἑλλήνων,
καὶ ὅτι στηριζόμενος εἰς τὰς αἰχμὰς ἐκείνων
καὶ εἰς τὴν ἀφοσίωσιν θαῤῥῶν τῶν ὑπηκόων,
θὰ ἐπιστρέψῃ ν' ἀναβῇ τὸν θρόνον τὸν πατρῷον,
πνέων θυμὸν κ' ἐκδίκησιν κατὰ τῶν ὑπευθύνων;
Οἱ συνωμότ' ἐτρόμαξαν τὴν ἀπαισίαν φήμην.
«Τὴν παρακαταθήκην του ἐξέμεσε τὸ μνῆμα!
Τῆς φονικῆς των πράξεως ἀπώλεσε τὴν μνήμην
ἡ τοὺς καρπούς της δρέψασα, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ θῦμα.
Τί νὰ προσμείνουν οἱ φονεῖς παρὰ τοῦ φονευθέντος;»
Τούτου εἰς τῆς φρονήσεως τὴν στάθμην ζυγισθέντος,
οἱ συνωμότ' ἐπείσθησαν νὰ κύψωσιν αὐχένα,

δεσμίους παραδίδοντες πολλοὺς τῶν πρωταιτίων.
Καὶ τούτους μὲν ἐπλήρωσαν τὰ ξίφη τῶν δημίων·
ἀλλ' ὅλ' αὐτὰ τὰ αἵματα τὰ ἄρτι κεχυμένα
καθίστων πως ὀλισθηρὰς τοῦ θρόνου τὰς προσόδους,
ἐπικινδύνους ἔπεμπον ἀτμοὺς καὶ ἀπαισίους,
καὶ μετὰ μύρου ἔπρεπε νὰ συμμιγοῦν εὐώδους,
καὶ ὑπὸ ἄνθη νὰ κρυφθοῦν καὶ πόδας γυναικείους.
'Ιδοὺ διατί σήμερον κινεῖται τὸ Κρεμλῖνον,
ἀκτῖνας καὶ ἀρώματα καὶ μελῳδίας χύνον.
Τὰς ἀχανεῖς αἰθούσας του πολυτελῶς ἐνδύουν
πορφύραι ὁλοσηρικαὶ μετὰ χρυσῶν θυσσάνων,
καὶ λιθοκόλλητα συχνὰ μιμήματα στεφάνων
τοῦ κράτους τὰ παράσημα εἰς φῶτα περικλείουν.
Τὰ κρύσταλλα, τ' ἀμέτρητα κοσμήματ' ἀλαβάστρων
ἀκτῖνας ἀντιπέμπονται ὡς μυριάδες ἄστρων,
καὶ ἀπὸ βρύσεις λυχνιῶν χιλίων καὶ χιλίων
χύνονται νάματα φωτὸς πολυπληθῶν ἡλίων.
Ἡ μουσικὴ διὰ γοργῶν ῥυθμῶν ἐπιπετῶσα
εἶναι ἡ ἄγνωστος ζωὴ τοῦ παραδείσου τούτου,
κ' ἐν μέσῳ τῶν εὐωδιῶν, τῶν φώτων καὶ τοῦ πλούτου
διακηρύττει τὴν χαρὰν ἡ οὐρανία γλῶσσα·
κατ' αὐτὴν πάλλουν αἱ ψυχαί, κυμαίνονται τὰ στήθη,
κατ' αὐτὴν ῥέει ἐμμελὴς ψιθυρισμὸς χειλέων,
λαλοῦντ' ἀνταποκρίνονται τὰ βλέμματα τῶν νέων,
κ' εἰς στρόβιλον ἀνάρπαστα πετοῦν τὰ νέα πλήθη.
'Εντὸς τῆς γοητευτικῆς ἐκείνης ἀτμοσφαίρας
ἣν θέρμη ἔρωτος, χαρᾶς καὶ ἡδονῆς ὑφαίνει,
μορφαὶ ἀγγέλων κυματοῦν, ὑπόπτεροι παρθένοι,
καὶ ἀπορεῖς ἐὰν πατοῦν τὴν γῆν ἢ τοὺς ἀέρας.
Ἄνθη φοροῦσι καὶ πτερὰ ἐπὶ λεπτῶν ἐσθήτων,

τῆς κόμης των τὰ δέματα ἐξ ἀδαμάντων εἶναι,
πλὴν τὰ πτερά των ἐλαφρὰ δὲν εἶναι ὡς ἐκεῖναι,
οὐδ' οἱ ἀδάμαντες λαμπροὶ καθὼς οἱ ὀφθαλμοί των.
Εἰς τὰς καρδίας των κτυπᾷ ταχύτερον τὸ αἷμα,
τὰς παρειάς των βάφουσιν ἐπιθυμίας ῥόδα,
γοργὸν τριγύρω των πετᾷ τὸ μειδιῶν των βλέμμα,
καὶ ἀνυπόμονον κινοῦν πρὸς τὸν ῥυθμὸν τὸν πόδα.
'Αλλὰ καθὼς ὁ ἥλιος ἐν μέσῳ τῶν ἀστέρων
καλύπτ' ὑπὸ τὰ φῶτά του τὸ φῶς των καὶ τὸ σβύνει,
ὁμοίας καὶ ἡ βασιλὶς φωτὸς ἀκτῖνας χύνει
ἀνάμεσον τῶν γυναικῶν τῶν ὑποδεεστέρων.
Τὸ ἁλουργοῦν της ἔνδυμα διάλιθον ὑφάνθη,
τὸ στῆθός της πολύτιμα ψευδῆ καλύπτουν ἄνθη
σμαράγδων φύλλα ἔχοντα καὶ πέταλα τοπάζων.
Τὸ στέμμα της, διάδημα ἀκτίνων ὁμοιάζον,
ἐμπρέπει εἰς ἀδάμαντας μεγίστους τῶν μεγίστων·
πρὸς κράτους πρόσοδον ἐστὶν ἰσότιμος καθείς των.
Ὁ θρόνος της εἶν' ἐκ χυτοῦ ἀργύρου ἐπιχρύσου,
καὶ μαργαρῖται κρύπτουσι τὸ ἐρυθρόν του χρῶμα·
εἰς χρυσᾶς στήλας ἐπ' αὐτοῦ εὐρὺ δεικνύει δῶμα
ἀστέρας ἐξ ἀδάμαντος εἰς οὐρανὸν ἐκ βύσσου.
'Αλλ' ἡ Αὐτοκρατόρισσα τὸν θρόνον της ἀφίνει·
τὸ βῆμα μεγαλοπρεπὴς πρὸς τὸν χορὸν προβαίνει·
βλέπει τὸν νέον φέροντα τὴν νέαν ἥτις κλίνει
εἰς τὴν ἀγκάλην του σεμνῶς, καὶ προχωροῦσ' ἀσθμαίνει·
βλέπει τῶν δύω τὰς πνοάς, τῶν δύω τὰς αἰσθήσεις,
βλέπει τῶν δύω τὰς ψυχὰς ἀποτελούσας μίαν,
καὶ φερομένους μεθ' ὁρμῆς κατὰ τὴν ἁρμονίαν
τοὺς βλέπει νὰ συγχέωνται εἰς μαγικὰς κινήσεις,
καὶ νὰ βυθίζωνται ὁμοῦ εἰς τῆς χαρᾶς τὰς δίνας,

κ' ἐπιεικῶς ἡδύνεται εἰς τὰς σκηνὰς ἐκείνας.
Ἐκ δεξιῶν της ἵσταται τὴν χεῖρά της στηρίζων
Ὀρλόφος ὁ Γρηγόριος, τῆς γενεᾶς ὁ πρῶτος.
Πολλοὺς ἀστέρας ὁ εὐρὺς τῶν εὐνοιῶν ὁρίζων
εἶδε χλωμαίνοντας, πολλοὺς κατέπιε τὸ σκότος·
πλὴν τοῦ Ὀρλόφου πάντοτε ἀκτινοβόλος μένει
κατὰ τοῦ θρόνου τὸ Ζενὶθ πρὸς τὸν τοῦ θρόνου ἴσος.
Τὸ αἷμα τοῦ μονάρχου του τὰς χεῖράς του μιαίνει.
Μὴ δι' αὐτὸ ἡ ἕδρα του παρὰ τὸν θρόνον ἴσως;
ἢ μὴ πλησίον του δεσμὸς κρυπτότερος τὸν δένει;
Ὡς ὅπου δύνανται ν' ἀρθοῦν πτερὰ φιλοδοξίας
ἡ δύναμίς του ἔφθασεν, ἡ δόξα του ὠγκώθη.
Ἐμπρός του πλούτου καὶ τιμῶν ἐχύθη γαλαξίας·
πέραν δὲν εἶχε· πέραν του ἐξέπνεον οἱ πόθοι.
Ὁ Ῥῶσσος ὁ ἀγέρωχος, ἐὰν καὶ χαλεπαίνων,
ἐμπρός του ὅμως ἔκαμπτε σιγῶν ταπεινὸν γόνυ.
Οἱ θρόνοι ὅλων τῶν ἐθνῶν τῶν ὑποδουλουμένων
εἰς ἐκλογήν του ἔμενον, ἂν δὲν τοὺς κατεφρόνει.
Καὶ ὅμως ἡ συνείδησις, κριτὴς καρδιογνώστης,
ποία ἡ πρᾶξις ἐρωτῶν καὶ ὄχι τίς ὁ πράττων,
ἐν μέσῳ τῶν εὐφημιῶν καὶ τῶν θυμιαμάτων
καὶ τὸν Ὀρλόφον ἔσυρεν ἐπὶ τοῦ βήματός της.
Ὅσον τὸ κῦμα τῆς ζωῆς ἐστείρευε προβαῖνον,
τοσοῦτον ἀνεφαίνετο ὡς σκόπελος ἐκβαίνων
ἡ μνήμ' ἥτις κατέτρωγε τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του
καταχθονίου πράξεως, ἐγκλήματος μεγίστου.
Συχνὰ τοῦ Πέτρου ἔβλεπε περιπατοῦν τὸ πτῶμα,
καὶ πτύον ἐκ τοῦ στόματος ἀφροὺς καὶ μαῦρον αἷμα.
Εἰς τὰς τρεμούσας χεῖράς του τότ' ἔῤῥιπτε τὸ βλέμμα,
καὶ φρίκη ἐπεχύνετο εἰς ὅλον του τὸ σῶμα.

Τώρα κρατῶν εἰς χεῖράς του τὴν χεῖρα τῆς ἀνάσσης,
ὑπερηφάνως θεωρεῖ τοὺς αὐλικοὺς ὡς ἕρπουν
κινούμεν' εἰς τὸ νεῦμά του ὡς κύματα θαλάσσης,
καὶ τὴν ψυχήν του λογισμοὶ ὑπεροψίας τέρπουν.
'Αλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν σειρῶν προβὰς τῶν πυκνοτέρων
πολεμιστὴς ἱππεὺς, στολὴν Συνταγματάρχου φέρων,
προσέρχεται, καὶ μετὰ τρεῖς βαθείας ὑποκλίσεις,
κλίνει τὸ γόνυ του ἐμπρὸς τῆς Αὐτοκρατορίσσης.
«Ἐγένετ' ὡς διέταξας· ὑπήκουσα, τῇ λέγει.
Τὰ ἔθνη ἀνεστάτωσα. Εἰς αἷμά των πατήσας,
σὲ ὑπηρέτησα, τῆς γῆς ἓν μέρος πυρπολήσας,
καὶ ὁ δαυλὸς ὃν ἔῤῥιψα ἀκόμη κουφοφλέγει.
Εἰς τοὺς πολέμους ἔσυρα πολλάκις τὴν ζωήν μου,
πλὴν ὁ Θεὸς τὴν ἔσωζεν ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων.
Σοὶ τὴν προσφέρω πάντοτε, ἐμπρός σου γόνυ κλίνων.
Διάταττε, καὶ πίστευε εἰς τὴν ὑποταγήν μου.»
Τῆς βασιλίδος ἀπαντᾷ ἓν βλέμμα, ἐξ ἐκείνων
ἃ εἰς τὴν γυναικείαν της ἐφύλαττε φαρέτραν,
τὰ ἡμεροῦντα λέοντας, κινοῦντα καὶ τὴν πέτραν,
κ' εἰς ἄλυσον τὰς τῶν θνητῶν δεσμεύοντα καρδίας,
καὶ ν' ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά της τῷ δίδει μετ' εὐνοίας.
'Αλλ' ὁ 'Ορλόφος διατί τὸν ἀτενίζει οὕτω;
Τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἀνδρὸς σπουδάζει τοῦ ἀγνώστου;
'Οργὴν ἐκφράζει κ' ἔκστασιν ὁμοῦ ὁ ὀφθαλμός του·
ἀνοίγεται τρομακτικὸς, καὶ ὡς ἂν ἐλιθοῦτο
στηρίζεται, καὶ ὕαλον στιλπνὸν παρομοιάζει.
Ἡ ὄψις τοῦ προσώπου του κατὰ μικρὸν ἀλλάζει·
τὸ σῶμά του συστρέφεται, αἱ τρίχες του ὀρθοῦνται·
σπασμωδικῶς καὶ ἄτακτα τὰ χείλη του κινοῦνται.
«Μακράν! τοῦ ᾅδου φάντασμα! τί μὲ ζητεῖς;» φωνάζει.

«Κρημνίσου εἰς τὴν ἀχανῆ σκοτίαν τῆς γεέννης.
Μὴ μὲ κυττάζῃς, φάντασμα, καὶ τοὺς ὀδόντας τρίζῃς.
Ὤ! παῦσον, διὰ τῶν ξηρῶν δακτύλων σου μὴ σχίζῃς
τὰ μαῦρα χείλη τῆς πληγῆς τῆς ἡμιανοιγμένης.
Σὲ εἶδ' ἀκίνητον, νεκρὸν, καὶ βρῶμα τοῦ ταρτάρου,
καὶ ὁ ἀφρὸς τῆς σήψεως σ' ἐμίαινε τὸ στόμα·
οἱ ὄνυχές μου ἔσκαψαν τοῦ τάφου σου τὸ χῶμα,
καὶ μόνος μου ἐπέθεσα τὴν πλάκα τοῦ μαρμάρου.
Στρέψον, ὤ! στρέψον ἀπ' ἐμοῦ τὸ φλογερόν σου βλέμμα.
Ἂν θέλῃς τὴν καρδίαν μου, ἀνίσως διψᾷς αἷμα,
περίμεινε· μετ' οὐ πολὺ θὰ ἔλθω, ὑποθέτω.
Τότε εἰς τοὺς ὀδόντας σου τὰ κρέατά μου σχίσε,
καὶ τὸ κρανίον μου μασσῶν ἐκεῖ τραγάνιζέ το·
ἀλλ' ἕως τότε πρόσμεινε, κ' ἐπάρατος νὰ ἦσαι.»
Λέγει, καὶ πίπτ' εἰς σκίμποδα ἀσθμαίνων καὶ ἀσπαίρων.
Ἀφροὺς τὸ στόμα του καὶ πῦρ ὁ ὀφθαλμός του χύνει.
Τὴν ἐλαφράν του σύντροφον ὁ χορευτὴς ἀφίνει
ἔντρομον βλέμμα ἐπ' αὐτὸν καὶ πλῆρες φρίκης φέρων,
καὶ ὅλοι τὸν περικυκλοῦν. Ἡ ἄνασσα πλὴν κλίνει,
τὴν χεῖρά του λαμβάνουσα ἓν μυστικὸν προφέρει,
κ' ἡ λέξις της ὡς μαγικὴ ἐξαίφνης τὸν πραΰνει.
Ἐγείρεται· κεραύνιον τὸ βλέμμα περιφέρει,
πρὸς πάντα ἀδιάκριτον ὑπερηφάνως πίπτον,
καὶ ὁ καθεὶς ὑποχωρεῖ φοβούμενος καὶ κύπτων.
Ἡ ἄνασσα δὲ στρέφεται καὶ λέγ' εἰς τὸν ἱππέα·
«Συνταγματάρχα Στεφανὼφ, γνωρίζ' ὅσα ἐκθέτεις,
γνωρίζ' ὅσα διέπραξας μεγάλα καὶ γενναῖα.
Εἶσαι καὶ ἦσο πάντοτε πιστός μου ὑπηρέτης.»
Καὶ τοῦ Ὀρλόφου λύουσα εἰς παρουσίαν πάντων
τὸ ξίφος τὸ διάχρυσον τὸ πλῆρες ἀδαμάντων,

«Αὐτὸ πολλάκις ἔλαμψε δι' ὅλης τῆς Ῥωσσίας,»
τῷ λέγει· «εἶν' ἐχέγγυον βασιλικῆς εὐνοίας.
Σὲ προβιβάζω στρατηγόν· τὸ ξίφος αὐτὸ φόρει.
Ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἀμοιβὴ σοὶ δίδεται γλυκεῖα·
ἀφ' ἑαυτῆς προσφέρεται ἡ νέα Ἀλεξία.
Τρεῖς χρόνους πολυστέναχτος σὲ περιμέν' ἡ κόρη.
Γνωρίζω τῶν ἐρώτων σας τὴν ἱστορίαν ὅλην·
ἐγὼ ἐπέχω παρ' αὐτῇ τὸν τόπον τῶν γονέων,
καὶ σοὶ τὴν δίδω· μετ' αὐτῆς σοὶ δίδω περιπλέον
εἰς προῖκά της ὁλόκληρον τῆς Ποδολίας πόλιν.»
Εἰποῦσα, τῷ παρέστησε τὴν κόρην ἡ ἰδία,
ἥτις λευκὴ ὡς ἡ χιών, ὡς ῥόδον ἠρυθρία,
κ' εἶχε τὸ βλέμμα εἰς τὴν γῆν σεμνῶς προσηλωμένον,
τὸ μεταξὺ ἐπέχουσα παρθένου καὶ Σιλφίδος.
Ὁ Στεφανὼφ δὲ προσπεσὼν εἰς γόνυ κεκλιμένον,
ἀσπάζεται τὰ κράσπεδα τῆς σεβαστῆς χλαμύδος.
Ἐν τούτοις τῶν εὐθυμιῶν κ' εὐωχιῶν ὁ τόνος,
ἡ κούφη αὕτη καὶ ψευδὴς ἠχὼ τῆς εὐτυχίας,
ἐπαρκὴς ἴσως ἀντηχεῖ εἰς τὰς κενὰς καρδίας,
ἀλλὰ καρδίας ἐραστῶν προσβάλλει κακοφώνως.
Ἀντὶ παιάνων καὶ χορῶν, σαλπίγγων καὶ κυμβάλων,
ἀντὶ πλουσίων αἰθουσῶν καὶ μυριάδων φώτων,
τὴν ἐρημίαν προτιμοῦν, τὸ σκότος θέλουν μᾶλλον,
καὶ τὴν σελήνην τὴν χρυσῆν καὶ τὸ πτηνὸν τὸ ψάλλον,
καὶ ἀγαποῦν τὸν μουσικὸν τοῦ καταῤῥάκτου κρότον.
Μακρὰν τῆς τύρβης καὶ μακρὰν τῶν αὐθαδῶν βλεμμάτων
καὶ ὁ εὐδαίμων Στεφανὼφ ἀπέρχεται ὁμοίως.
Σπεύδει νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τῆς τύχης, ἀπομάττων
ὅ,τι παρέχει μέλιτος καὶ ἡδονῆς ὁ βίος.
Εἰς μίαν χεῖρα, εὔχαριν κρατῶν τὴν Ἀλεξίαν,

κ' ἐπιδεικνύων τὸ χρυσοῦν ἐπὶ τῆς ἄλλης ξίφος,
διέσχισε τοὺς χορευτάς, καὶ εἶχε γαῦρον ὕφος,
κινῶν τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ζηλοτυπίαν.
Πρὸς αὐτὸν στρέφεται καθεὶς τὰ ὄμματ' ἀτενίζων,
περὶ αὐτοῦ ἐπερωτοῦν τὰ βλέμματα, τὰ χείλη·
καθὼς ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς ὁπόταν ὁ ὁρίζων
περιλαμπὲς μετέωρον πρὸς θαυμασμόν μας στείλῃ.
Πολλὰς διέβη συνεχεῖς βασιλικὰς αἰθούσας
ὅλας χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ φῶτα πλημμυρούσας,
εἰς τὴν μεγάλην κλίμακα τὴν ἐκ μαρμάρου φθάνει,
κ' εἰς τὰς αὐλὰς τὰς ἀχανεῖς καὶ μαύρας καταβαίνει.
Πολλαπλασίως δὲ ἡ νὺξ ζοφώδης τῷ ἐφάνη,
διότι ἀπὸ τοῦ φωτὸς εἰς σκότος μεταβαίνει.
Ὁμοίως τῶν εὐτυχιῶν ἡ μνήμη διαμένει,
καὶ τῆς παρούσης θλίψεως τὴν βάσανον αὐξάνει.
Καὶ ναί, βεβαίως πέριξ του πυκνὸν τὸ σκότος ἦτον,
διότι δὲν ἐνόησε πῶς παρηκολουθεῖτο.
Κατόπιν του λευκὴ σκιὰ ἀτμώδης ἐκινεῖτο,
καθὼς ψυχὴ νυκτοπλανής, ὡς μία τῶν Χαρίτων,
ἢ ὡς ἀναθυμίασις τῶν Σκυθικῶν χιόνων.
Ἦτο καὶ αὔτ' εἰς τὸν χορὸν προσκεκλημένη κόρη·
ἀλλ' ἀδαμάντων ὁρμαθοὺς ὡς ἄλλαι δὲν ἐφόρει.
Τὴν κόμην της ἐστόλιζεν ἓν ῥόδον λευκὸν μόνον.
Πολλοὶ τὴν εἶδαν πῶς κρυπτῶς πλησίον εἰς τὸν θρόνον
τὸν Στεφανὼφ μετ' ὀφθαλμῶν φλεγόντων ἐθεώρει,
καὶ μυστικὸν τὸ στῆθός της κατεπολέμει πόνον.
Κατὰ τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τῆς σκοτεινῆς ἐλθοῦσα,
ἐμπρός του ἐμφανίζεται· τὴν χεῖρα δὲ ὑψοῦσα,
«Στέφανε, Πέτρε, Στεφανώφ, ἢ ὅπως ἂν καλῆσαι,
στῆθι!» τῷ λέγει, «λησμονεῖς χρεώστης μου πῶς εἶσαι.

Εἰς ἄλλας ὥρας, μεταξὺ κινδύνων διαφόρων
σ' ἐδάνεισα τὸ ξίφος μου. Δὲν ἦτο, φίλε, δῶρον,
ἀλλ' ἦτο δάνειον ἁπλοῦν. Ἀπόδος μοι τὸ χρέος.»
Καὶ τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του ἁρπάζουσα, τὸ σύρει
κ' ἐμβάπτ' εἰς τὴν καρδίαν της τὸν σίδηρον βιαίως.
Τὸ αἷμα ῥέει, κάμπτεται τὸ σῶμά της βραδέως,
καὶ ῥίπτουσά τῳ βλέμματα ἀθανασίας πλήρη,
πίπτει ψυχρὰ ὡς ἡ χιὼν εἰς τὴν ψυχρὰν χιόνα.
Τὸ δύον ἤδη ὄμμα της βεβαρυμμένον κλείει,
θανάτου ἀντανάκλασις τὴν ὄψιν της ἐνδύει,
καὶ τὸ ἀφρῶδες στῆθός της ἀσθμαίν' εἰς τὸν ἀγῶνα.
Δυσκόλως πλὴν ἐγείρεται, καὶ θέλει νὰ καθήσῃ,
διὰ τῶν δύω της χειρῶν κρατοῦσα τὴν πληγήν της,
ὡς θέλουσα ἐπί τινας στιγμὰς ν' ἀναχαιτίσῃ
τὸ ῥέον αἷμα, καὶ ὁμοῦ τὴν φεύγουσαν ψυχήν της·
καὶ ταῦτα λέγει ἀσθενῶς πρὶν ἡ φωνή της σβύσῃ·
«Καθὼς ηὐχόμην πάντοτε, ἐμπρός σου θ' ἀποθάνω.
Ὁ Τοῦρκος τὴν καρδίαν μου δὲν ἤξευρε νὰ εὕρῃ·
τὸ ξίφος σου καλήτερα τὸν δρόμον της ἠξεύρει.
Ἔχε ὑγείαν, καὶ καλὴν ἐντάμωσιν ἐπάνω.
Μὴ φρίττῃς ὅλος, βλέπων με αὐτόχειρ πῶς ἐκπνέω.
Ὅταν κοιμᾶσαι ἥσυχος, ἢ μόνος ὅταν εἶσαι,
πῶς θὰ παρουσιάζωμαι ὡς φάσμα μὴ φοβῆσαι,
καὶ πῶς ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς μετ' ὀδυρμῶν θὰ κλαίω.
Ὄχι· ὁσάκις ἡ αὐγὴ σὲ χαιρετᾷ γλυκεῖα,
εἰς τοῦ φωτὸς τὰ κύματα ὡς χρυσαλλὶς θὰ πλέω·
ὁσάκις τὴν καρδίαν σου ἀνοίγ' ἡ εὐθυμία,
θὰ καταβαίνω εἰς αὐτὴν ὑπὸ ἀκτῖνος σχῆμα.
Πολλάκις θὰ σὲ μειδιῶ εἰς τὸ χορεῦον κῦμα,
πολλάκις εἰς τὸ σύννεφον τὸ σχίζον τοὺς ἀέρας,

πολλάκις ὅταν κοιμηθῇς εἰς ἄνθη τὸ ἑσπέρας,
ὡς ἀηδὼν ἐπάνω σου θὰ χύνω μελῳδίας,
κ' εἰς τοὺς κλειστούς σου ὀφθαλμοὺς θὰ ῥαίνω εὐλογίας.
Πεσόντα εἰς τὸν πόλεμον σ' ἐνόμισα, καὶ ἔζων
προσμένουσα τὸν θάνατον εἰς παῦσιν τῶν ὠδίνων,
ὁ δ' ἐφιάλτης τῆς ζωῆς τὸ στῆθός μου πιέζων,
ἀντὶ πνοῆς ἀκοίμητον ἐξέθλιβε τὸν θρῆνον.
Ἀλλὰ σὲ εἶδα σήμερον, ὑπάρχεις ἀναπνέων,
καὶ μετεβλήθη πρὸς ἐμὲ ἡ παλαιά σου γνώμη·
δι' ἄλλην μ' ἐλησμόνησας. Δὲν περιμένω πλέον·
προσφεύγω εἰς τὸν θάνατον καὶ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη.
Ἀκούεις; μεσονύκτιον ἐκτύπησεν ἡ ὥρα·
πρὶν παύσω τοῦ νὰ σ' ἀγαπῶ νὰ ζῶ θὰ παύσω τώρα.»
Εἰποῦσα ταῦτα ζωηρῶς, τὸ τραῦμά της ἀφίνει·
καχλάζον ῥέει ἀπ' αὐτοῦ τὸ αἷμά της ὡς κρήνη·
οὐράνιον μειδίαμα τὰ χείλη της ἀνοίγει·
ὡς ἀσθενοῦς περιστερᾶς ἡ κεφαλή της κλίνει,
καὶ ἡ ψυχὴ ἀνοίγουσα τὰς πτέρυγας νὰ φύγῃ,
χάριτας κάλλους νεκρικοῦ εἰς τὴν μορφήν της χύνει.
Ὡς προσευχὴ ἀνέρχεται εἰς τοῦ Θεοῦ τὸν θρόνον·
ὁ οὐρανὸς τὴν δέχεται ὡς ἄστρον ἀνατέλλον,
καὶ ψάλλει εἰς τὰς ἀργυρᾶς κιθάρας τῶν ἀγγέλων
τὰς οὐρανίας τέρψεις της, τὸν γήϊνόν της πόνον.
Ὁ Στεφανὼφ δὲ, θεατὴς τοῦ δράματος, τί πράττει;
Ὁπόταν εἶδεν ἥμερον τὸ ὄμμα της νὰ δύῃ,
ἡ ἑορτάσιμος ἐσθὴς νεκρὰν νὰ τὴν ἐνδύῃ,
κ' ἡ κόμ' ἥτις εἰς αἵματα λυθεῖσα ἐκυμάτει
τὸ λευκὸν ῥόδον τῶν χορῶν ἀκόμη νὰ φυλάττῃ,
τί ἔπραξε; Βοήθεια συντόνως τῇ ἐδόθη;
Πλὴν φεῦ! ἡ ὀλεθρία της ἐπρόλαβε ταχύτης.

Μόλις εὑροῦσα δίοδον ἀπέπτη ἡ ψυχή της,
καθὼς ἀφίπταται ἡ φλὸξ, καθὼς πετῶσ' οἱ πόθοι.
Τί ἔπραξεν; Ὦ! πιθανὸν ἐντὸς εἰς τὴν καρδίαν
νὰ εἶχεν ὕλην ἄφθονον δι' ὅλην ἱστορίαν,
ἀλλ' ἔξωθεν δι' οὐδενὸς σημείου ἐπροδόθη.
Ἀνίσως διεβλέπομεν τῶν καρδιῶν τὰ βάθη,
ὁποῖον θὰ ἐγράφετο ἀπέραντον βιβλίον,
ὁποῖαι περιπέτειαι τραγῳδιῶν μυρίων,
καὶ τί ἐδύνατο ἡ γῆ ἐντὸς αὐτοῦ νὰ μάθῃ!
Ἐπλάσθη μὲν διαφανὴς ἡ φυσιογνωμία,
πρὸς λίμνης ἐπιφάνειαν ἀκύμαντον ὁμοία,
ὑπὸ τὴν σύμμετρον μορφὴν τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους
νὰ μᾶς δεικνύῃ τοῦ βυθοῦ τὰς ἀφανεῖς ὑφάλους,
καὶ ὅσα ὑποκρύπτονται ἡφαίστι' ἀναμμένα,
καὶ φοβερῶς ῥηγνύμενα λυσσῶσ' εἰς τὸν πυθμένα,
ὡς πρέπει τ' ὡρολόγιον διὰ γνωστῶν σημείων
τὴν κίνησιν νὰ ἐξηγῇ τὴν τῶν ἐλατηρίων·
ἀλλ' ὅμως ἡ ὑπόκρισις ἣν ἡ καρδία τρέφει
πολλάκις τὸν μηχανισμὸν τὸν θεῖον καταστρέφει,
καὶ ἀκινήτους συνεχῶς κρατεῖ τοὺς ὡροδείκτας·
ἀπελπισθὲν δὲ νὰ ἰδῇ τὸ βλέμμα, ἐπιστρέφει,
φεῦγον τοῦ χαίνοντος βυθοῦ τὰς ἀφωτίστους νύκτας.

Παρῆλθον ταῦτα ὡς σκιά· ὁ χρόνος ἐπροχώρει
ἀνὰ ἓν ἔργον του ῥοφῶν εἰς ἕκαστόν του βῆμα.
Ἐλησμονήθη πρὸ πολλοῦ κ' ἡ φονευθεῖσα κόρη
κ' οἱ τρυφεροί της ἔρωτες καὶ τὸ οἰκτρόν της μνῆμα,
ὁπόταν εἶδον ἀσκηταὶ τοῦ Ἄθω, εἰς τὰ ὄρη

ἐλθόντα ξένον ἄγνωστον μαζῆ των νὰ μονάσῃ.
Τὸ ἦθός του διήγειρε τὴν περιέργειάν των·
ἐφαίνετο ἀγριωπὸς, ἐκρύπτετο μακράν των,
καὶ μόνος του προσηύχετο εἰς σπήλαια καὶ δάση.
Ὅταν τὴν νύκτα τοὺς πιστοὺς τὸ σήμαντρον ἐκάλει,
εἰς τοῦ ναοῦ τὸν νάρθηκα δὲν ἤρχετ' ὡς οἱ ἄλλοι,
ἀλλ' ἔφευγε νὰ πλανηθῇ. Πολλάκις τὸν ἀπήντων
εἰς βάραθρ' ἀναβαίνοντα, καὶ εἰς τὴν κορυφήν των
ἀκούοντα τὰ κύματα ὡς κάτω του ἐβρόντων·
καὶ ὅταν ἄγριος χειμὼν ἐμάστιζε τὸν πόντον,
ἱστάμενον ὡς φάντασμα τοῦ ὄρους εἰς τοὺς βράχους,
ἐκτείνοντα τὰς χεῖράς του πρὸς τοὺς θαλασσομάχους,
κ' εἰς τοὺς ἀνέμους ψάλλοντα τὸν ὕμνον τῶν θανόντων·
κ' ἐξ ἐναντίας ἄλλοτε τὸν εἶδον κατὰ μόνας
διὰ δακρύων τοῦ ναοῦ νὰ λούῃ τὰς εἰκόνας,
καὶ νὰ ὑπνώττ' εἰς τὰς ψυχρὰς βαθμίδας πρὸ ποδῶν των.
Τὸ πρόσωπόν του ἔβαφεν ὠχρότης ἀπαισία,
ἦτον ὡς δᾲς νεκρώσιμος τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του·
ἦτο φρικτὸν τὸ στόμα του ὁπόταν ἐμειδία
ὡς ἂν ἐπρόφερεν ἀράς. Ἐπὶ τὸ μέτωπόν του
παθῶν ἀπαραγνώριστα ἐφαίνοντο σημεῖα
βαθέως ὑπὸ τῆς χειρὸς τῆς λύπης γεγραμμένα,
καὶ κόσμος ὅλος συντριβεὶς, κ' ἡφαίστια σβυσμένα.
Πολλάκις εἶδον νὰ κινῇ μετὰ σπουδῆς τὰ χείλη,
ὡς ἂν μετ' ἀφανῶν τινῶν ὀπτασιῶν ὡμίλει.
Τότε τὸ στῆθός του πνοὴ πυκνὴ ἐστενοχώρει,
τοῦ ὀφθαλμοῦ του ἐρυθρὰ ἐγίνετο ἡ κόρη,
ψυχρὸς ἱδρὼς τὸν ἔλουεν, ἐφλέγετο κ' ἐῤῥίγου,
καὶ τῶν νεκρῶν ἐλάμβανε τὴν ὄψιν δι' ὀλίγου.

Εἰς μαύρην ὥραν τῆς νυκτὸς τὸν προσεχῆ χειμῶνα

ἀγρύπνως παρεδαίρετο εἰς τὴν σκληράν του κοίτην.
Καλέσας τὸν ἡγούμενον (ἀρχαῖον ἐρημίτην
ἔχοντα κεφαλὴν κυρτὴν, καὶ τρίχας ὡς χιόνα,
εἰς τ' ὄρος μετὰ τῶν δρυῶν γηράσαντα τοῦ ὄρους,
καὶ ὡς τὴν ἔρημον πηγὴν ἥτις τοὺς βράχους λούει
καὶ μόνη τῶν κυμάτων της τὴν μουσικὴν ἀκούει,
τηκόμενον εἰς προσευχὰς διὰ τὴν γῆν ἀφόρους,
ἀλλὰ εἰς τὸν παράδεισον δεκτὰς ὡς καλοὺς σπόρους)
τὸν ἔκραξεν. «Ἡγούμενε,» τῷ εἶπε, «θ' ἀποθάνω.
Βοήθησον, ἡγούμενε. Σοὶ ἐξομολογοῦμαι·
ἂν τὴν ζωὴν δὲν ἀγαπῶ, τὸν θάνατον φοβοῦμαι.
Κολάσεις εὗρον εἰς τὴν γῆν· τί θὰ εὕρω ἐπάνω;
Εἰπέ μοι ἂν τὴν εἴσοδον περᾷ τοῦ παραδείσου
ὁ φόρτος ὁ ὑπέρογκος τῆς συνειδήσεώς μου;
ἂν νὰ τὸν ἄρῃ ἀπ' ἐμοῦ ἀρκῇ ἡ προσευχή σου,
ἀρκῶσιν ὅλ' αἱ προσευχαὶ ἂν ἑνωθοῦν τοῦ κόσμου;
Ὢ! ἤξευρε· δὲν ἤρχισεν ὡς παύει ἡ ζωή μου·
δὲν ἤμην πάντα μοναχὸς καὶ κάτοικος ἐρήμου
εἰς σκότη προσευχόμενος καὶ μαῦρον ῥάσον φέρων·
τοῦ ἔρωτος ἀνέπνευσε τὴν φλόγα ἡ ψυχή μου
καὶ τῶν γηΐνων ἡδονῶν τ' ἀρώματα. Ὢ γέρων,
πρὶν ἡ ψυχή σου εἰς τὴν γῆν ἀνθήσῃ, ἐμαράνθη·
τοῦ ἔρωτος τὸ σκίρτημα, τὴν πρώτην ἀμβροσίαν
ἣν μειδιῶν τὸ ἔαρ μας προσφέρ' εἰς τὴν καρδίαν,
καὶ ἥτις τρέφει ἐν αὐτῇ τοῦ παραδείσου τ' ἄνθη,
τὸ φῶς ὃ διαθλώμενον ἐν μέσῳ τῶν δακρύων
ἶριν λαμπρὰν μᾶς παριστᾷ ἐλπίδων οὐρανίων,
ἡ γηραιὰ καρδία σου ποτέ της δὲν ᾐσθάνθη·
οὐδὲ ἠξεύρεις νὰ εἰπῇς ὁποίων φλογῶν πόντος
καὶ πόσ' αἰωνιότητες ἀρκοῦν πρὸς τιμωρίαν

τοῦ ἀπατήσαντος ἁπλῆν νεανικὴν καρδίαν
καὶ μετὰ ταῦτα ἔρωτα εἰλικρινῆ προδόντος.
Ὡς ἀγαπῶσ' οἱ ἄγγελοι μ' ἠγάπησε νεᾶνις,
καὶ πρόνοια καὶ κόσμος της τὰ βλέμματά μου ἦσαν·
ἐγὼ δ' εἰς μέθην ἀγενοῦς καὶ φιλοδόξου πλάνης
τὸ ἄνθος κατεπάτησα τοῦ ἔρωτος βλαστῆσαν,
καὶ δι' ἐμὲ αὐτόχειρα τὴν εἶδα φονευθεῖσαν.
Ναί, πάτερ, ἐνετρύφησα κ' εἰς τὴν φιλοδοξίαν,
τὴν ἰσχυρὰν ἀνάτασιν ψυχῶν αἵτινες θείαν
αἰσθάνονται τὴν γέννησιν καὶ τὴν καταγωγήν των·
φῶς μὲν εἰς βάθος καρδιῶν ἁγνῶν καὶ ἀμολύντων,
ἀλλ' εἰς καρδίαν ἐμπαθῆ πῦρ ἐμφυσῶν μανίαν,
τὰ πάντα πέριξ, καὶ αὐτὴν βιβρῶσκον τὴν ἰδίαν.
Σύ, πάτερ, προσευχόμενος καὶ ζῶν ἐμπρὸς εἰκόνων,
καὶ ὡς τοῦ νάρθηκος λαμπὰς τηκόμενος εἰς σκότος,
τοὺς λόγους μου οὐδ' ἐννοεῖς. Στραφεὶς πλὴν ἴδε μόνον·
τίς οὗτος ὁ φερόμενος εἰς τοὺς ἀέρας κρότος;
Ποῦ τρέχουσιν αἱμοχαρεῖς αἱ τόσαι μυριάδες;
Ἰδὲ περὶ τὸν ἥλιον τὸ αἱματόεν τόξον·
ἰδὲ πῶς καίουν αἱ πυραί, οἱ λόφοι κ' αἱ κοιλάδες·
ἰδοὺ ἡ λύσσα καὶ ἰδοὺ τὰ ἴχνη φιλοδόξων!
Κ' ἐγὼ τὸ γόν' εἰς τὸν βωμὸν λυγίσας τοῦ εἰδώλου,
θυσίαν τῷ προσέφερα, οὐχὶ θυμιαμάτων,
ἀλλὰ καπνοῦ πυρκαϊᾶς καὶ στεναγμῶν θυμάτων,
κ' αἱμάτων ὅσα ἔχυσα μετ' ἀσυγγνώστου δόλου.
Πειθόμενος εἰς κραταιὸν καὶ ἐπιτάττον νεῦμα,
ἢ ἀληθῶς εἰς ἀγενὲς πειθόμενος συμφέρον,
ἦλθα δαυλοὺς ἐμπρηστικοὺς εἰς τὴν πυρίτιν φέρων,
κ' εἰς ἐπανάστασιν κεντῶν τοῦ Ἕλληνος τὸ πνεῦμα.
Εἰς τὴν Ἑλλάδα πώποτε φωνὴ ἐλευθερίας

δὲν ἤχησε, μὴ σείουσα ἐκ βάθρων τὰς καρδίας.
Ὑπὸ τοὺς Τούρκους πάντοτε ἠνοίχθη βαθὺ χάος,
κ᾽ἐξήφθη τὸ ἡφαίστιον τὸ καῖον ἀεννάως
ἡ σάλπιγξ ὅτ᾽ ἐβρόντησε κατὰ τῆς τυραννίας.
Αὐτὴν, ψυχρὸς ἐκτελεστὴς ψυχρῶν τινων σχεδίων,
ἐσάλπισα ὡς δέλεαρ, καὶ ἤχησεν ὡς ᾆσμα,
καὶ πειθομέν᾽ εἰς μάταιον ἐλευθερίας πλάσμα
εἰς ὄλεθρον ἐβάδισεν ἡ φάλαγξ τῶν ἀνδρείων.
Ὢ φρίκη! ὤ! εἰς τῶν ἐχθρῶν προσέφερον τὰς βόμβας
θυμάτων θέρος ἄφθονον, ἡρώων ἑκατόμβας!
Εἶσαι καλὸς, ὦ πάτερ μου· μ᾽ ἀκούεις καὶ μ᾽ οἰκτείρεις.
Ἂν εἶχες πλὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς συνειδήσεώς μου,
ἂν ἦσουν ὡς τὸν μάρτυρα τὸν μένοντα ἐντός μου,
αἱμάτων θενὰ ἔβλεπες τὰς χεῖρας αὐτὰς πλήρεις,
καὶ πῦρ ἐκρέον ἄγριον ἀπὸ τοῦ στόματός μου.
Πολλάκις εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθω ἐστεκόμην,
καὶ ἔβλεπον τὸν γίγαντα θρασὺν ἐπὶ τοῦ πόντου
ὑψοῦντα μέχρι νεφελῶν τὸ γαῦρον μέτωπόν του,
καὶ τῶν ἀνέμων ἡ πνοὴ μ᾽ ἐσκόρπιζε τὴν κόμην,
καὶ πρὸ ποδῶν μου αἱ βρονταὶ ἀντήχουν τῶν χασμάτων,
κ᾽ αἱ ἀστραπταὶ τὸ ἀχανὲς ἐδείκνυον τοῦ σκότους.
Ἐκεῖ, πετῶν ὁ ἀετὸς ἐπάνω τῶν κυμάτων,
τῆς τρικυμίας ἤκουε μεθ᾽ ἡδονῆς τοὺς κρότους,
κ᾽ οἱ ὄνυχές του λείψανα ἐκράτουν σπαραγμάτων.
Τῆς φαντασίας μου τὸ πῦρ ἐὰν δὲν μὲ ἠπάτει,
καρδίαι ἦσαν σπαίρουσαι ἐκεῖναι ἃς ἐκράτει·
τὸ αἷμά των ἐστάλαζε τὰ βάραθρα ποτίζον,
καὶ πνιγηρὸς ἠγείρετο ἀτμός του ἀπὸ κάτω.
Συγχρόνως θρῆνος πέριξ μου ἠκούετ᾽ ὀλολύζων,
κ᾽ εἰς τῶν ἀνέμων τὴν βοὴν φωνὴ μὲ κατηρᾶτο.

Ὦ! καὶ μιᾶς, μιᾶς στιγμῆς ἀπήλαυσα γαλήνην;
Ὅταν τὸ βλέμμα ἔστρεφον πρὸς τὴν χρυσῆν σελήνην
ἣν ἄλλοτε ἠτένιζον εἰς μυστικὴν λατρείαν,
τριγύρω της πολεμιστῶν δὲν ἔβλεπον χορείαν
τὸ στέμμα τὸ οὐράνιον φορούντων τῶν μαρτύρων,
καὶ ὑπ' ἀσπίδας ἀργυρᾶς κ' αἱματηρὸν μανδύαν
συσκοτιζόντων πρὸς ἐμὲ τὸν καθαρόν της γύρον,
μὴ τὸν μολύνω πρὸς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγείρων;
Καὶ ὅταν εἰς τὰς προσευχὰς σᾶς ἔκραζεν ὁ κώδων,
ἐμπρός μου δὲν τὴν ἔβλεπον ὡραίαν καθὼς ἦτον,
βλέμμα ὡς βρέφους ἱλαρὸν, ἀνάστημα χαρίτων,
καὶ εἰς τὴν κόμην ἔχουσαν τῶν ἑορτῶν τὸ ῥόδον;
Ναὶ μὲν, ἀκόμη τὴν πληγὴν μ' ἐδείκνυεν ἡ κόρη,
πλὴν εἶχε πρόσωπον φαιδρὸν, πλὴν, πάτερ, ἐμειδία.
Καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέπνεεν, ὦ πάτερ, μ' ἐσυγχώρει·
εἰπέ μοι, πάτερ, δι' ἐμὲ δὲν εἶν' ἐλπὶς κἀμμία;
Ἰδοὺ τὸ μεσονύκτιον· ἰδοὺ, κτυπᾷ ἡ ὥρα.
Εἶν' ἡ ἐσχάτη δι' ἐμέ· θεν' ἀποθάνω τώρα.
Εἰπέ μοι ποῦ ἀπέρχομαι, εἰπὲ τί θ' ἀπαντήσω;
Εἰπὲ τί κρύπτουν δι' ἐμὲ οἱ κόλποι τῆς σκοτίας;
τῶν πράξεών μου ἀμοιβάς; κολάσεις αἰωνίας;
Βοήθησον, ἡγούμενε, βοήθησον νὰ ζήσω.»—
—«Μεγάλα καταμαρτυρεῖς κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ σου·
πλὴν ἔπλασε τὸ ἄπειρον ἡ θεί' ἀγαθωσύνη.
Δάκρυα χύσον συντριβῆς ἐμπρὸς τοῦ ποιητοῦ σου.
Εἰς τὴν μεγάλην στάθμην του καὶ ἡ ῥανὶς βαρύνει.
Ἂν ἦναι δίκαιος Θεὸς,—κατὰ τῶν ἁμαρτόντων
ναὶ, εἶναι ἀνταπόδοσις, εἶναι βρυγμὸς ὀδόντων,
πλὴν εἶναι καὶ μετάνοια. Ἀπόθαν' ἐν εἰρήνῃ.
Ὦ πρόβατον ἀπολωλὸς, μὴ δὲν ὑπάρχει ποίμνη;

Ἐγκαίρως πάντα λογισμὸν τοῦ κόσμου ἀποδύσου
πρὶν τὴν γηΐνην στέγην της ἀφήσῃ ἡ ψυχή σου,
κ' ἐγείρων ᾆσμα κύκνειον τὸν ποιητήν σου ὕμνει.
Εἶμαι θνητὸς καθὼς καὶ σὺ καὶ ἀσθενὴς ἐπίσης·
δὲν δύναμαι τὰς θείας Του βουλὰς νὰ ἐξηγήσω,
οὐδ' ἔχω δύναμιν δεσμὰ ἁμαρτιῶν νὰ λύσω.
Ἀλλ' ἴσως ὅταν θὰ κριθῇ ἡ τελευταία κρίσις,
κ' εἰς τὸν Θεὸν προσπίπτοντες βοήσωσιν ἀθρόοι
ὅσοι ἀδίκως διὰ σοῦ ἐσφάγησαν ἀθῶοι,
τὸ ἥ μ α ρ τ ο ν ὃ σήμερον θρηνῶν θὰ ἐκφωνήσῃς,
φερόμενον εἰς τὰ πτερὰ τῆς ἐλεημοσύνης,
καλύψῃ μέρος τῆς βοῆς τῆς κρατερᾶς ἐκείνης.
Ἂν ἡτοιμάσθης, πρόσφερε τ' ἁμαρτωλά σου χείλη
εἰς τὴν μετάδοσιν. . .» Ἐν ᾧ ὁ γέρων τῷ ὡμίλει,
ἀπέθανε τὸ πρόσωπον ἀγρίως διαστρέφων,
καθ' ἣν στιγμὴν ἐβρόντησεν ὁ θόλος τῶν συννέφων.
Ἐπὶ τοῦ ὄρους ἵστατο ἀκόμη τοῦ ἁγίου
μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν πλησίον τῆς ἀβύσσου
κεραυνωμένον στέλεχος καείσης κυπαρίσσου,
καὶ πλὰξ μαρμάρου ὑπ' αὐτὸ ἐσώζετο Παρίου
φέρουσα λέξιν ΣΤΕΦΑΝΟΣ ἀντὶ ἐπιταφίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἥρως τοῦ παρόντος ποιηματίου δὲν εἶναι ὁ μόνος ἐπὶ Αἰκατερίνης φανεὶς Ψευδοπέτρος. Ἰδοὺ ὅσοι μνημονεύονται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν.

1. Εἷς βυρσοδέψης εἰς Βορονέτς.

2. Ὁ Τσερνιτσέφ, λειποτάκτης τοῦ τάγματος τοῦ Ὀρλόφου, ἐφάνη εἰς Κοπέγκαν, χωρίον τῆς Κριμαίας.

3. Ὁ ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

4. Δουλοπάροικός τις τῶν κτημάτων τοῦ Βοροντσόφου εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Οὔφφης.

5. Εἷς αἰχμάλωτος ἐξ Ἰρκούτσης.

6. Ὑμελίννος Πουργασσέφ, υἱὸς Κοζάκου ἐκ Σιμοβεΐσκης, χωρίου παρὰ τὸν Δῶνα, γεννηθεὶς τῷ 1756, κατέστη ἐπίφοβος εἰς τὴν Αἰκατερίναν. Συνεκρότησε πολλὰς μάχας καὶ ἐκυρίευσε πολλὰς πόλεις. Ἀλλὰ προδοθεὶς συνελήφθη, ἐῤῥίφθη εἰς σιδηροῦν κλωβὸν, καὶ συρθεὶς εἰς Μόσχαν ἀπεκεφαλίσθη, διότι ὁ δήμιος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν καταδίκην φέρουσαν ὅτι ἤθελον τῷ κοπῆ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες, καὶ μετὰ τοῦτο ἤθελε διαμελισθῆ ζῶν.

Ἰδοὺ δὲ πῶς διηγοῦνται τὰ περὶ τοῦ ἡμετέρου Στεφάνου δύω ἱστορικοὶ, ὁ Καστέρας (Histoire de Catherine II, par J. Castéra, Paris, an VIII), καὶ ἡ Δούκισσα Ἀβραντησία (Catherine II, par Madame la Duchesse d'Abrantès) :

«Dans le pays de Monténéro, tributaire du Grand-Seigneur, un médecin, nommé Stéphano, profita de l'enthousiasme que le nom russe inspirait aux chrétiens Grecs de ces provinces, pour leur faire croire qu'il était Pierre III. Les Caloyères, l'évêque le secondèrent avec chaleur, et cette fourberie occasionna un soulèvement parmi le peuple. Mais bientôt les Janissaires obligèrent Stéphano à prendre la fuite. Plus heureux que les autres faux Pierre III, il évita l'échafaud.» (J. Castéra, T. II, p. 159).

... «Mais à Pétersbourg et dans le reste de l'empire la révolte dressait de nouveau la tête; la nation ne voulait pas la guerre (contre les Turcs). Couronnez le Grand-Duc (Paul)! s'écriait-on sur le passage du comte Panin; nous ne voulons plus de l'étrangère!...

»Les quatre régiments des gardes, cette milice prétorienne dont Catherine paraissait et si sûre et si fière, sombres, silencieux, gardaient une morne attitude, plus effrayante que les imprécations du peuple. Les Orloff, jadis tout-puissants dans cette troupe de janissaires, n'étaient plus admis à fraterniser avec eux depuis que la fortune les avait placés près du trône. Ils s'en méfiaient! . . .

»Tout à coup un bruit vague, mais sinistre, circule dans Pétersbourg. Pierre III, disait-on, n'était pas mort; on l'avait vu dans les montagnes de la Chimère sous l'habit d'un Caloyer. On racontait qu'échappé par miracle aux assassins, il était demeuré caché parmi ce peuple cruel et sauvage, habitant les horribles contrées dans lesquelles la Mythologie avait jadis placé la porte des enfers. C'était, disait-on, avec ces hommes scélérats et bandits que Pierre se disposait à rentrer dans son royaume, déniant à l'avance toute grâce et toute pitié.

»A la lointaine apparition de ce fantôme, tout pâlit, tout trembla dans Pétersbourg; Moscou seul poussa des cris de joie. Des sommes d'argent considérables, des pierreries, des munitions furent envoyées au faux empereur, par le clergé de la vieille et fidèle cité. Quatre prêtres, respectables par leur âge et leur savoir, furent secrètement envoyés dans les monts Acrocérauniens; ils virent le Czar, baisèrent ses mains, se prosternèrent devant le front impérial sur lequel ils reconnurent une très grosse veine d'une forme particulière qu'en effet Pierre III avait entre les yeux.

»De retour en Russie, les quatre prêtres se partagèrent la mission: l'un alla à Archangel, l'autre par delà Tobolsk, le troisième à Astrachan, et le dernier demeura dans Moscou, racontant hautement ce qu'ils avaient vu, prêchant contre l'étrangère homicide et annonçant le retour de leur bien-aimé souverain.

»Mais l'effet que produisit cette nouvelle à Pétersbourg fut tout autre qu'à Moscou. Le peuple de cette dernière ville avait versé des larmes pour Pierre III, celui de Pétersbourg avait versé son sang! Les quatre régiments sentirent se réveiller la haine qui jadis les avait portés à se révolter et s'augmenter la crainte du châtiment que pouvait aujourd'hui leur infliger un homme qui les avait autrefois menacés lorsqu'ils étaient innocents. Un manifeste de Stéphano, le jeune moine caloyer, le faux empereur enfin, répandu avec art dans les casernes de Préobraginski et de Ismaélowski;

dans lequel Pierre III comparait les gardes aux Sterlitz, fixa l'opinion du petit nombre qui pouvait encore l'avoir incertaine. Rappeler les souvenirs des Sterlitz c'était montrer la hache et le billot, c'était parler de mort à des gens qui devaient la donner aussitôt qu'ils en étaient menacés. Un même mouvement les réunit autour de l'impératrice. Leurs dangers étaient communs.

— «Notre mère, s'écrièrent-ils avec cette même ardeur qui animait leurs bruyantes acclamations le 9 juillet, notre mère est notre seule impératrice ! . . .»

»Et dans la même journée l'hetman Kyrille Razoumowski, le plus fidèle et le plus désintéressé des sujets de Catherine, vint lui demander au nom des quatre régiments de recevoir de nouveau leur serment de fidélité sur la croix et les saintes Écritures.

»Tandis que Catherine déployait les ressources de son esprit pour lutter en Russie avec la révolte, Stéphano organisait son armée de bandits dans les étroites vallées de la Montagne-Noire. Venise eut peur de la fermentation de son dangereux voisinage. Au moment de déclarer la guerre à la Russie, la Porte éprouva un violent dépit d'être distraite de ces grands desseins pour s'occuper de la révolte d'une province rebelle. Cependant, pressée par les événements, elle fit marcher des troupes. Les Monténégrins furent défaits, Stéphano se cacha et quelques mois après il entra au service de la Russie comme lieutenant-colonel. Le *revenant* ne faisait plus peur.» (Catherine II, par la Duchesse d'Abrantès, Bruxelles, 1835, p. 143—147.)

Οἱ δύω ἱστορικοὶ οὗτοι διαφέρουσι κατὰ τοῦτο ὡς πρὸς τὰς περὶ Στεφάνου πληροφορίας των, ὅτι ὁ μὲν τὸν θέλει ἰατρόν, ἡ δὲ Κυρία Ἀβραντησία τὸν λέγει Μοναχόν. Περιγράψαντες αὐτὸν ὡς μοναχὸν τοσαύτην εὐσέβειαν ὑποκρινόμενον, ὥστε

οἱ ἀσθενεῖς, πιστεύοντες, ἐγείρονται τῆς κλίνης,
κ' ἔρχοντ' αἰτοῦντες παρ' αὐτοῦ τῶν νόσων θεραπείαν, »

ἠθελήσαμεν νὰ συμβιβάσωμεν ἀμφοτέρας τὰς παραδόσεις.

Ὁ Στέφανος ὅστις διὰ τὴν ὁμοιότητά του μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐνεδύθη τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ εἰς τὴν Χιμάραν, περιγράφεται εἰς τὸ ποιημάτιον τοῦτο ὡς εὐειδής.

Πέτρος Γ' Θεοδωρίδης (Κάρολος Πέτρος Οὐλερίχος, υἱὸς τοῦ Δουκὸς Ὁλστέϊν Γοττόρπ καὶ τῆς Ἄννης, θυγατρὸς Πέτρου τοῦ Α'), ἐνθρονισθεὶς

Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας τὴν 5 Ἰανουαρίου 1762, θανατωθεὶς δὲ τὸν Ἰούλιον 1762, ἦτο χαρίεις κατὰ τὴν μορφήν· ἀλλὰ νόσος εὐφλογίας εἶχε καταστρέψει τὸ κάλλος του. Ἰδοὺ τί λέγουσι περὶ τούτου αἱ δύω πηγαί μου.

«Et comme il était lui-même alors fort bien fait, et doué d'une figure très-avantageuse, l'attachement devint réciproque» . . . (Castéra, V. I, 105.)

«Le Grand-Duc fut attaqué d'une fièvre violente, et une petite vérole très-maligne ne tarda pas à se déclarer . . . Il perdit les charmes de son visage et devint contrefait et presque hideux.» (Id., 106.)

«Pierre était alors bien fait de sa personne . . . Le Grand-Duc fut attaqué d'une petite vérole de la nature la plus maligne. Les suites en furent cruelles; il demeura contrefait et presque hideux.» (M. d'Abr., 12.)

Οὐδὲν δ'ἐμποδίζει νὰ ἐξηλείφθησαν, τοὐλάχιστον κατὰ μέρος, διὰ τοῦ χρόνου τῆς ἀσθενείας τ' ἀποτελέσματα, ἢ καὶ ὁ Στέφανος νὰ ὡμοίαζε τὸν Πέτρον, ὢν ὅμως ἐνταυτῷ εὐειδέστερος ἐκείνου.

Ἡ εἰς τὴν ῥαψῳδίαν Γ' γινομένη ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ τοῦ Στεφάνου περιγραφὴ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου, εἶναι ἱστορική. Ἰδοὺ δὲ πῶς διηγεῖται αὐτὸν ὁ Καστέρας.

»On le (le Czar) mena secrètement à Mopsa, petite maison de campagne de l'hetman Razoumowski.

»Il y était depuis six jours sans que d'autres personnes que les chefs des conjurés et les soldats qui le gardaient s'en doutassent, lorsque Alexis Orloff et Teploff (fils naturels de l'archevêque de Novogorod) se présentèrent à lui et lui dirent qu'ils venaient lui annoncer sa prochaine délivrance, et lui demander à dîner. Aussitôt on apporta, suivant la coutume du Nord, des verres et de l'eau de vie. Tandis que Teploff tâchait de distraire le Czar, Orloff remplit les verres, et versa dans celui qui devait porter la mort dans le sein du prince, un breuvage qu'un médecin de la cour avait eu la lâcheté de composer à cet effet. Le Czar, sans défiance, prit le poison et l'avala. Bientôt il éprouva de cruelles douleurs, et Orloff ayant voulu lui offrir un second verre, il le refusa et lui reprocha son crime.

»Il demandait du lait à grands cris, mais les deux monstres lui présentaient encore du poison, et le pressaient de le prendre. Un

valet de chambre français qui lui était très-attaché accourut. Le Czar se précipita dans ses bras, en disant: — «Ce n'était donc pas assez de m'empêcher de régner en Suède, et de me ravir la couronne de la Russie! On veut encore m'ôter la vie!»

»Le valet de chambre osa intercéder pour son maître; mais les deux scélérats forcèrent ce dangereux témoin[1] de sortir, et continuèrent de maltraiter le Czar. Ce fut au milieu de ce tumulte qu'ont vit entrer le plus jeune des princes Baratinsky, qui commandait la garde. Orloff qui avait déjà renversé le Czar, lui pressait la poitrine avec ses genoux, tandis que d'une forte main il le tenait à la gorge, et que de l'autre il lui serrait le crâne. Baratinsky et Teploff lui passèrent alors une serviette avec un nœud coulant autour du cou. Pierre, en se débattant, fit au visage de Baratinsky une égratignure dont ce traître porta assez longtemps la marque; mais bientôt l'infortuné Czar perdit ses forces, et les meurtriers achevèrent de l'étrangler.

»Le corps du malheureux Pierre III fut en effet porté à Pétersbourg et exposé, pendant trois jours, à St Alexandre-Newsky. On avait eu soin de le revêtir dans un uniforme prussien; il était dans un cercueil, autour duquel il n'y avait que quatre bougies; et les personnes de tout rang et de tout état eurent la liberté de lui rendre les derniers devoirs, qui consistent, en Russie, à baiser le mort sur la bouche.» (Castéra, V. I, 327—329.)

Ἡ δὲ Κ. Ἀβραντησία συμφωνεῖ πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι διὰ τοῦ λαιμοδέτου του ἔπνιξαν οἱ φονεῖς τὸν Πέτρον.

«En regagnant sa chambre, ses pieds s'embarrassèrent dans quelque chose qui faillit la faire tomber; elle (Catherine) se baissa et ramassa un grand morceau de soie noire, déchiré et cordé comme s'il avait servi à serrer violemment quelqu'objet. C'était une cravate; . . . Catherine tint quelque temps ce lambeau accusateur dans ses mains, mais en silence et sans faire un pas. A la fin elle appela d'une voix tremblante, mais forte, Catherine Ivanowna.

— «Allume de feu dans cette cheminée,» lui dit-elle.

Et la cravate fut consumée.» (M. d'Abr., 61—62.)

Ὅσα εἰς τὴν Γ' ῥαψῳδίαν οἱ μοναχοὶ λέγουσι περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης διὰ τοὺς ἐραστάς της σπαταλωμένων χρημάτων δὲν εἶναι ὑπερβολαί.

1 Ἐκαλεῖτο Bressan.

Κατὰ τὴν Κ. Ἀβραντησίαν (σ. 123) ἡ Ῥωσσία εἶχε τότε εἰσόδημα διακοσίων δέκα ἑκατομμυρίων φράγκων κατ' ἔτος. Ὀγδοήκοντα πέντε δὲ ἑκατομμύρια φράγκων ἔδωσεν ἡ Αὐτοκρατόρισσα ἐντὸς ἕνδεκα ἐτῶν εἰς μόνους τοὺς πέντε ἀδελφοὺς Ὀρλόφους. — Ὁ Ποτέμκιν, καθ' ὅσον καιρὸν διήρκεσεν ἡ πρὸς αὐτὸν εὔνοια τῆς Αὐτοκρατορίσσης, ἀπέκτησεν ἐκ δώρων της περιουσίαν τριακοσίων περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων! — Ὁ Λανσκόης, ἔλαβε 35,000,000 φρ. — Ὁ Ζαβαδόβσκης, 7,000,000 φρ. — Ὁ Βισσότσκης, 3,000,000 φρ. — Ὁ Βασίλτσικωφ, 2,000,000 φρ. — Ὁ Γερμόλωφ, 2,750,000 φρ. — Ἐν γένει δ' ἐγένετο ὑπολογισμὸς ὅτι ἐδαπάνησεν ἡ Ῥωσσία εἰς τοὺς ἔρωτας τῆς Αὐτοκρατορίσσης της 480,000,000 φρ.!

Ἡ κατάστασις τοῦ πνεύματος τοῦ Γρηγορίου Ὀρλόφου περὶ τὰ ἔσχατα τῆς ζωῆς του, ὁποία περιγράφεται εἰς τὴν πέμπτην ῥαψῳδίαν, εἶναι ἱστορικῶς ἀληθής.

«Tantôt il (Gr. Orloff) se livrait à une extravagante gaieté qui excitait la risée des courtisans; tantôt les reproches dont il accablait l'impératrice faisaient frémir tous ceux qui les entendaient, et la plogeaient elle-même dans le trouble et dans la douleur. Enfin on le força de se retirer à Moscou. Là ses remords se réveillèrent avec plus de fureur. L'ombre sanglante de Pierre III le poursuivait; il la voyait sans cesse prête à le punir, et il expira dans le désespoir. — L'auteur allemand des anecdotes sur la vie de Grégoire Orloff dit qu'on a prétendu que la folie et la mort de cet ancien favori de Catherine avaient été l'effet d'une certaine herbe dont on le fit prendre; crime qu'il semble rejeter sur Potemkin.» (Castéra, V. II, p. 355—356.)

«Orloff revint encore quelquefois à la cour. Elle (Catherine) n'osait pas lui en interdire l'entrée; car, même insensé, il l'effrayait encore. Mais le spectacle de sa démence fut enfin insupportable. Tantôt sa gaieté le livrait à la risée des courtisans, tantôt les reproches dont il accablait l'impératrice faisaient frémir même ceux qui les écoutaient. Enfin elle le fit partir de force pour Moscou. Là il mourut bientôt dans un délire frénétique. L'ombre de Pierre III était toujours à ses côtés, toujours devant lui, toujours le poursuivant et criant vengeance. Il expira dans le désespoir au commencement d'avril 1785.» (M. d'Abr., 262—263.)

(α) «Ἤσουν ἐκεῖ, ὦ βλάστημα γονέων Βυζαντίων,
Δημήτρις...»

Τὸν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ τετάρτου Ἄσματος περιγραφόμενον ἡρωϊκὸν θάνατον ἀπέθανεν εἰς ἄλλην ἐποχὴν καὶ εἰς ἄλλο μέρος ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Σοῦτσος, οὗ ἀδελφοὶ ἦσαν οἱ ἐθνικοὶ ποιηταὶ Ἀλέξανδρος καὶ Παναγιώτης. Ὁ γενναῖος δ' ἐκεῖνος ἦν ἀρχηγὸς τοῦ Ἱεροῦ Λόχου εἰς Δραγατσάνιον τῆς Βλαχίας, ὅπου ἔπεσαν αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ θέρους τῆς ἐλευθερίας μας. Ὡς ὁ Βότσαρης καὶ ὡς ὁ Κυριακούλης κατετάχθη καὶ ὁ Δημήτριος ὑπὸ τῆς ἱστορίας μετὰ τῶν Ἐπαμινωνδῶν καὶ Λεωνιδῶν καὶ μεθ' ὅλων τῶν εὐγενῶν θυμάτων.

Η ΤΑΞΕΙΔΕΥΤΡΙΑ

Κόρη μὲ τὰ χρυσᾶ μαλλιὰ 'ς τοὺς κρυσταλλένιους ὤμους,
ποῦ τρέχεις ὁλομόναχη τῆς ἐρημιᾶς τοὺς δρόμους;
Νύκτα χορεύουν τὰ στοιχιὰ, γυρνοῦν ἀνεραΐδες,
νὰ τριγυρνᾷ μεσάνυκτα ποιὰν κόρη ποτὲ εἶδες;
—Καὶ ἂν χορεύουν τὰ στοιχιὰ, στοιχιὰ εἶν' ἂς χορεύουν·
ὄχι στοιχιὰ, τὸν ἄγγελον τὰ μάτια μου γυρεύουν.
Διαβάται ποῦ διαβαίνετε, διαβάται ποῦ ρωτᾶτε,
δὲν ἴδετε τὸν φίλο μου 'ς τὰ μέρη ποῦ περνᾶτε;—
—Κ' ἂν ἴδαμε τὸν φίλο σου 'ς τὸν δρόμο ποῦ περνοῦμε,
νὰ τὸν γνωρίσουμ' ἀπὸ τί τὸν φίλο σου 'μποροῦμε;—
—Ἦταν λεπτὸς, ἦταν ψιλὸς, ἦταν κοντὸς καὶ νέος,
σὰν ἥλιος τῆς ἀνοίξεως ἦταν χρυσὸς κ' ὡραῖος.
Σὰν τὸν χλωρὸν τὸν Μάϊο γλυκὰ χαμογελοῦσε,
καὶ σὰν ἀηδόνι ἔψαλλε 'ς τὴν λύρα ποῦ βαστοῦσε.
'Στὸν ἥλιον ἔλαμπαν αἱ τραῖς τῶν φουντωτῶν μαλλιῶν του,
καὶ τὸν φθονεῖ ὁ οὐρανὸς τὸ χρῶμα τῶν ματιῶν του.
Φιλιὰ εἶχε 'ς τὸ στόμα του, ἀγάπη 'ς τὴ ματιά του,
παλληκαριὰ 'ς τὸ στῆθός του, κ' ἐμένα 'ς τὴν καρδιά του.
Μαζῆ δυὼ ζήσαμε χαρᾶς κ' εὐδαιμονίας χρόνια,
καθὼς 'ς τοῦ δένδρου τὴ φωλιὰ τ' ἀχώριστα τρυγώνια,
κ' ἀπὸ κοντά μας ἔφευγε ἡ λύπη 'ξωρισμένη·
ὁ ἥλιος ἐβασίλευε καὶ εἴμασθ' ἑνωμένοι,
κ' ἀνέτελλε, κ' ὡς ἀδελφοὶ φιλιούμασταν καὶ φίλοι.
Κ' ἀνέτειλε καὶ μιὰ φορά· μὴν εἶχεν ἀνατείλει!

«Πιστή μου, λέγ' ὁ φίλος μου, σκύψε νὰ σὲ φιλήσω·
πιστή μου, ἦλθεν ὁ καιρὸς, καὶ πρέπει νὰ σ' ἀφήσω.
Βλέπεις ἐκεῖ ποῦ ῥίχνουνται τὰ βόλια σὰν χαλάζι;
Ἀκοῦς τὸν κρότον τῶν σπαθιῶν; Ἐμέν' αὐτὸς φωνάζει.
Βλέπεις τὰ παλληκάρια μας ποῦ ἄγρια χορεύουν;
Ἐμένα πρωτοχορευτὴ καὶ σύντροφο γυρεύουν.
Ἀκοῦς ταῖς κόραις, τὰ παιδιὰ ὁποῦ ἀναστενάζουν,
καὶ ποῦ ζητοῦν ἐκδίκησι; Ἐμέν' αὐτὰ φωνάζουν.»
«Λοιπὸν, πιστέ μου, ἐσὺ πᾷς· θὰ πᾷς καὶ θὰ μ' ἀφήσῃς;
Ἄλλαις ὡραίαις μακρυὰ θὰ διῇς καὶ θὰ γνωρίσῃς·
μιὰν ἄλλην κόρη θὰ φιλῇς, μιὰν ἄλλην θ' ἀγκαλιάσῃς,
μιὰν ἄλλην κόρη θ' ἀγαπᾷς, κ' ἐμένα θὰ ξεχάσῃς.»
«Μὴν κλαῖς, ἀγάπη μου, μὴν κλαῖς, καὶ πρέπει νὰ πηγαίνω,
καὶ ἀδικῶ τὰ νιάτα μου κάθε στιγμὴ ποῦ μένω.
Σκύψε καὶ συχνοφίλει με, γλυκειὰ γαλανομάτα,
καὶ κόλλησε 'ς τὰ χείλη μου τὰ χείλη τὰ δροσάτα,
καὶ ἔχε 'γειά. Μὴ μὲ ῥωτᾷς μὲ τί χαρδιὰ πηγαίνω.
Πιστός σου πάντα, ὅσῳ ζῶ, πιστὸς κ' ἐν ᾧ πεθαίνω.
Οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἂν μὲ τριγυρίζουν,
παντοῦ τὰ μάτια μου παντοῦ ἐσένα θὰ σκαλίζουν.
Καὶ ἀφ' οὗ πέσουν τρεῖς φοραῖς καὶ λυώσουν τρεῖς τὰ χιόνια,
καὶ κλάψῃς τρία σκοτεινὰ, δυστυχισμένα χρόνια,
τότε θ' ἀκούσῃς πατησιαῖς, θ' ἀκούσῃς τὴν φωνή μου,
'ς ταῖς ἀγκαλιαῖς μου θὰ βρεθῇς καὶ θενὰ πᾷς μαζῇ μου.»—
Καὶ πῆγε, κ' ἔλυωσαν καὶ δυὼ καὶ τρεῖς φοραῖς τὰ χιόνια,
κ' ἔκλαψα τρία σκοτεινὰ, δυστυχισμένα χρόνια,
κ' εἶδα τὸν χάρο νὰ περνᾷ, νὰ κλαίῃ τὴν ἐλπίδα,
καὶ τῆς καρδιᾶς μου τὸν πιστὸν μήτ' ἄκουσα μήτ' εἶδα.
Καὶ τώρα τρέχω τὰ βουνὰ, ταῖς ἐρημίαις τρέχω,
καὶ μὲ πικρά μου δάκρυα τὰ μνήματά σας βρέχω.

Διαβάται· ποῦ μ' ἀκούετε μὲ μάτια δακρυσμένα,
δὲν ἔχετε παρηγοριὰ ἢ θάνατο διὰ μένα;
Διαβάται ποῦ εὐφραίνεσθε ταῖς χάριτες τοῦ δρόμου,
ἄχ! πέτε με, ποῦ ἴδετε τὸν τρισαγαπητό μου;
'Σ τὸν γάμο κ' ἂν τὸν ἴδετε τὸν γάμο νὰ προφθάσω,
'ς τὸν τάφον κ' ἂν τὸν ἴδετε, κοντά του νὰ πλαγιάσω.»—
—Παρηγοριὰ ἔχ' ἡ ζωὴ κ' ὁ πόθος ἔχ' ἐλπίδα.
Γλυκὸ κορίτζι, σὰν ῥωτᾷς, τὸν φίλο σου τὸν εἶδα.
Μήτε 'ς τὸν τάφο κοίτουνταν, μήτε χαρὰ βαστοῦσε,
μόνον μὲ χίλιους τὰ βουνὰ καὶ ταῖς λακιαῖς περνοῦσε.
Ἔπαρε βράχο καὶ βουνὸ, τὸν δρόμο π' ἀνεβαίνει,
καὶ πήγαινε, κ' ἴσως τὸν διῇς ἀκόμα νὰ πηγαίνῃ.
Μαῦρα εἶναι τὰ ῥοῦχά του, μαῦρα τὰ δάκρυά του,
μαῦρο καὶ τὸ τουφέκι του, καὶ μαύρη κ' ἡ καρδιά του.»—
Καὶ παίρνει βράχο καὶ βουνὸ, τὸν δρόμο π' ἀνεβαίνει,
μέσα 'ς τοὺς βράχους περπατεῖ, καὶ 'ς τὸ βουνὸ πηγαίνει,
καὶ τὰ ἀγροίμια τῶν δασῶν περνοῦνε καὶ βογγοῦνε,
μὸν ὁ πιστός της δὲν περνᾷ, κ' οἱ χίλιοι δὲν περνοῦνε.
Καὶ καίουνε τὰ μάτια της, καὶ ἡ καρδιά της καίει,
κ' εἰς ἕνα λόφο κάθεται, μυρολογᾷ καὶ κλαίει.
Καὶ μιὰ φωνὴ, βαρειὰ φωνὴ μέσ' ἀπ' τὸν λόφο βγαίνει.
«Ποιὸς τάραξε τὸν ὕπνο μου; φωνάζει θυμωμένη·
διατί πατεῖς τὸ δροσερὸ, τὸ νέο μου χορτάρι;
Δὲν ἤμουν κ' ἐγὼ ἄξιο, ἀνδρεῖο παλληκάρι;
Τριάντα Τούρκους σκότωσα καὶ ἔπιασα σαράντα,
καὶ ἐπαινούμουν καὶ παντοῦ καὶ τ' ἄξιζα καὶ πάντα.
Μὲ δάφναις περιστόλισα τὴν σπάθα καὶ τὴν λύρα,
καὶ τῶν ἀνδρείων ἔπαινο καὶ τῶν ὡραίων πῆρα.
Πλὴν ἐν ᾧ μ' ἔτρεμ' ὁ ἐχθρὸς κ' ὁ φίλος μ' ἐπαινοῦσε,
τὸ στῆθός μ' ἀναστέναζε καὶ ἡ καρδιὰ πονοῦσε.

Μιὰν ἀγαποῦσα, μιὰ ξανθὴ, γλυκειὰ γαλανομάτα,
ποῦ εἶχ' ἀγάπη καὶ ζωὴ 'ς τὰ χείλια τὰ δροσάτα.
'Αφ' οὗ τρεῖς φοραῖς πέσουνε καὶ λυώσουνε τὰ χιόνια,
σὰν κλάψῃς τρία ἔρημα, δυστυχισμένα χρόνια,
τότε θὰ ἔλθω, κόρη μου, τὴν εἶπα, νὰ σὲ πάρω.
Πλὴν ὅταν ὑποσχέθηκα δὲν 'ρώτησα τὸν χάρο.
Κ' ἔπεσαν χιόνια τρεῖς φοραῖς, καὶ ἔλυωναν τὴν τρίτη,
καὶ τὰ παιδιά μας ἔδιωχναν τὸν Τουρκοαρβανίτη,
καὶ σὰν χαλάζι ἔπεφταν τὰ βόλια μαζωμένα,
ἄχ! κ' ἕνα βόλι ἔπεσε καὶ μ' ἔῤῥιξε κι' ἐμένα.
Καὶ ἡ καρδιά μου κρύωσε, καὶ κρύωσε τὸ σῶμα,
Μὸν ἡ πιστὴ ἀγάπη μου δὲν κρύωσε ἀκόμα.
Μὸν φύγε, μὴ μὲ ἀφαιρῇς τὴν ἔσχατ' ἡσυχία.
Σεβάσου ἔρωτ' ἀτυχῆ καὶ τίμα τὴν ἀνδρεία.»
—'Εσ' εἶσαι, φίλε, ποῦ ζητεῖ ἡ ἀγαπητική σου;
'Ακούω τὰ πατήματα κ' ἀκούω τὴν φωνή σου.
"Αχ! πόσον καιρὸ μ' ἄφησες εἰς δάκρυα καὶ πόνους!
Πόσους μονάχη πέρασα ἐρημωμένους χρόνους!
Μὰ τώρα, ἔλα νὰ σὲ διῶ, ἔλα νὰ σ' ἀγκαλιάσω,
κ' ἀφ' οὗ σὲ ηὗρα μιὰ φορὰ, ποτὲ νὰ μὴ σὲ χάσω.
"Αφησε ζέστη καὶ ζωὴ 'ς ταῖς ἀγκαλιαῖς σου νά 'ὕρω.—
—Κόρ', εἶν' στενὸς ὁ θάλαμος, καὶ τὸ κρεββάτι μαῦρο.
Μήτ' ἡ αὐγὴ τὸ χαιρετᾷ, μήτ' ἡ δροσιὰ τὸ βρέχει,
καὶ τοῦ ἡλίου ὡς ἐκεῖ τὸ φῶς ποτὲ δὲν τρέχει.—
—Κ' ἂν ἦν' ὁ θάλαμος αὐτὸς 'ς τὸ χῶμα ἀπὸ κάτου,
κ' ἂν τὸν σκεπάζῃ ἄγρια ἡ νύκτα τοῦ θανάτου,
'ς τὴν ἄβυσσον ἂν ἔπρεπε νὰ κάθουμαι μαζῆ σου,
θὰ δόξαζα παράδεισο τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου.—
Βοὺ, βοὺ, γαυΐζουν τὰ σκυλιὰ κ' ἡ κουκουβάγιαις κλαῖνε,
καὶ τὰ ἀγροίμια πολεμοῦν καὶ ἡ ματιαῖς τους καῖνε,

καὶ τ' ἄστρα πέφτουνε, κ' ἡ γῆ κλονιέται τρομαγμένη,
καὶ μέσ' ἀπ' τ' ἄγρια κλαδιὰ ὁ ποθητός της βγαίνει.
Μαῦρο εἶναι τὸ τουφέκι του, καὶ μαῦρ' ἡ φορεσιά του,
καὶ μαύρη τὴν εἰκόνα της τὴν ἔχει 'ς τὴν καρδιά του.
—Ἄχ! εἶν' ἀλήθεια; φίλε μου, σὲ ξαναβλέπω πάλαι;
Ὅμως τὰ χέρι' ἀπ' τ' ἄσπρο σου ἐπανωφόρι βγάλε,
κ' ἀγκάλιασε, καὶ φίλει με σὰν ἀγαπητικός μου,
καὶ μεῖν' αἰώνια πιστὸς κ' αἰώνια δικός μου.—
—Κόρη μου, εἶναι διὰ φιλιὰ τὰ χείλια μαραμένα,
καὶ διὰ γλυκαγκαλιάσματα τὰ χέρια μου δεμένα.—
—Κ' ἀνίσως ἦναι διὰ φιλιὰ τὰ χείλια μαραμένα,
κ' ἂν ἦναι δι' ἀγκαλιάσματα τὰ χέρια σου δεμένα,
τότ' ἄφησέ με, φίλε μου, ἐγὼ νὰ σ' ἀγκαλιάσω,
κ' ἀφ' οὗ σὲ ηὗρα μιὰ φορά, ποτὲ νὰ μὴ σὲ χάσω.—
  Οὗ! ὁ ἀνεμοστρόβιλος τὰ κυπαρίσσια δέρνει!
Οὗ! ὁ βοριὰς τὸν πλάτανο ξεῤῥιζωμένο παίρνει!
Καὶ κλάμματα, καὶ ἄχ! καὶ βάχ! μέσ' 'ς τὴν νοτιὰ γρυνιάζουν,
καὶ ψαλμουδιαῖς μὲς 'ς τὸν βοριὰ τὸν Ὕψιστον δοξάζουν,
καὶ σύννεφα κατάμαυρα σφυρίζουνε κ' ἀστράφτουν,
κ' ἀπὸ λαμπάδες τὰ βουνὰ καὶ τὰ λαγκάδι' ἀνάφτουν,
κ' ὅλο τὰ μαῦρα σύννεφα ἀστράφτουν καὶ σφυρίζουν,
καὶ ἕνα νεκροκράββατο ἡ ἀστραπαῖς φωτίζουν. . . .
  Ἀφῆτέ τους· μὲ ἀρετὴν καὶ πίστιν ἀγαποῦσαν.
'Σ τὸν τάφον κᾂν ἑνώθηκαν, ἂν ὄχι ὅσῳ ζοῦσαν!

ΔΗΜΟΣ *καὶ* ΕΛΕΝΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟΝ (SONNET)

Τῶν στίχων μου ἀνθόλευκε, ἀτμοπλασμένη Μοῦσα,
χρυσῆ σκιὰ 'ς τὸ ὕφασμα τοῦ βίου μου πλεγμένη,
εἰς σὲ, ὁποῦ οἱ πόθοι μοι τυλίσσουν φλογισμένοι,
εἰς σὲ, ὁποῦ ἀπήντησα 'ς τὰ σκότη ποῦ περνοῦσα,

προσφέρεται τὸ ποίημα· μειδίαμα προσμένει.
Τοὺς στίχους σὺ μ' ἐνέπνεες, κ' ἐγὼ τοὺς τραγουδοῦσα·
σὺ μ' ἔδιδες τὰ χρώματα, κ' ἐγὼ τ' ἀντανακλοῦσα·
κ' ἂν τὴν Ἑλένην ἔψαλα, σὺ ἦσουν ἡ Ἑλένη.

Καθὼς στεφάν' εἰς τὸν βωμὸν κρεμνοῦσαν τῶν Χαρίτων,
κ' αἱ Χάριτες τ' ἀρώματα ποῦ μαραμένον χύνει
ἐδέχοντο μ' εὐμένειαν καὶ μ' ἦθος τὸ γλυκύ των,

ὁμοίως ἡ καρδία μου τοὺς στίχους μου σ' ἀφήνει.
Ἂς ἐμαραίνοντ' ὡς αὐτὸ, ἡ τύχη των ἂν ἦτον
μειδίαμά σου εὐμενὲς ν' ἀξιωθοῦν κ' ἐκεῖνοι.

ΔΗΜΟΣ και ΕΛΕΝΗ

Α'.

Τὰ περίχωρα τοῦ Σαραγιοῦ

Κρύψε, βοσκὲ, τ' ἀσκαύλι σου καὶ παῦσε τὰ τραγούδια.
'Σ τὰ ἄστρα τὰ παράθυρα τοῦ σαραγιοῦ ὑαλίζουν·
'Αράπηδες 'ς τοῦ χαρεμιοῦ τὴν θύραν ῥουχαλίζουν.—
Βλέπεις τὴν κάτασπρη μορφὴ 'ς τοῦ κήπου τὰ λουλούδια;
Εἰπέ με, εἶναι σύννεφο, σταλμένο ἀπ' τὴ δύσι
τοῦ παλατιοῦ τ' ἀμάραντα λουλούδια νὰ ποτίσῃ;
Ἢ εἶναι ἀνεράϊδα μ' ἀτμῶν ἐπανωφόρι,
καὶ ἦλθε τὸ κελάϊδισμα τῶν ἀηδονιῶν ν' ἀκούσῃ;
Ἢ ἴσως εἶν' αὐτὴ Οὐρὶ τῶν παραδείσων κόρη,
καὶ 'ς τὸ ποτάμι πέταξε τὸ στῆθός της νὰ λούσῃ;
Σὰν καταχνιὰ καλοκαιρνὴ τριγύρω 'ς τὸ φεγγάρι
τὸ ἐλαφρό της φόρεμα τοὺς ὤμους της σκεπάζει.
Μέσα 'ς τοὺς θόλους τριγυρνᾷ τῶν λουλουδιῶν, καὶ μοιάζει
πουλὶ 'ς τὴν ἐλαφρότητα καὶ ἄγγελος 'ς τὴ χάρι.
Τοὺς κρίνους τοῦ παρθενικοῦ μετώπου της χρυσόνει
δωδεκαπλὰ ἡ εὔμορφη πλεξούδα της πλεγμένη,
σὰν βασιλίσσης πάγχρυσο διάδημα δεμένη,
ἢ σὰν ἀκτίνων στέφανος ποῦ τὸ φεγγάρι ζώνει.
Τῶν πληϊάδων ταῖς φωτιαῖς ποῦ ἄπαυστα κινοῦνται,
τῶν ἀνησύχων της ματιῶν τὰ βλέμματα μιμοῦνται.
Ἄλλοτε φλόγες ἄναπτε ἡ ζωηρὴ ματιά της,
πλὴν τώρα λύπης κάλυμμα τὸ βλέμμα της σκεπάζει,
καὶ δάκρυο 'ς τὰ μάγουλα τὰ ῥοδοκόκκινά της
σὰν δρόσος εἰς γαρόφαλον μισανοιγμένον στάζει.

Ἀγγέλων χαμογέλασμα 'ς τὰ χείλη της πεθαίνει·
τὸ στῆθός της ἐνθύμησις κρυφὴ ἀνασηκόνει,
καθὼς ἂν ἀπὸ θύελλαν ἐχθεσινὴν δαρμένη
ἡ σμαραγδένια θάλασσα τὸν κόλπον της φουσκόνῃ.
Δὲν εἶναι οὔτε σύννεφον μὲ πάχνην ποτισμένον,
οὔτε Οὐρὶ χιονόστηθη οὐρανογεννημένη,
οὔτ' ἄγγελος μὲ πρόσωπον ἀκτινοφωτισμένον·
εἶν' ἡ στολὴ τῶν γυναικῶν, εἶν' ἡ γλυκειὰ Ἑλένη.
Ἡ φύσις ἀνεξάντλητος ἐντελειῶν ἐργάτις,
ἀπὸ τὸν πίθον ἤντλησε τῶν τόσων θησαυρῶν της
ὅ,τι καλὸν, κ' ἐπροίκισε τὸ ἀριστούργημά της,
καὶ εἶδε, καὶ ἐθαύμασε τὸ ἔργον τῶν χειρῶν της.
Ἐδῶ τολμηρὰ πνεύματα, αὐθάδεις νόες, διέτε!
Ὦ σεῖς ποῦ 'ς τὴν μανίαν σας «Θεὸς δὲν εἶναι» λέτε·
κυττάξετε τ' ἁρμονικὰ οὐράνιά της κάλλη.
Ποιὸ ἄλλο χέρ' ἠμπόρεσε νὰ τὰ χαράξῃ, πέτε,
ποιὸς ἄλλος νοῦς, ποιὰ φρόνησις νὰ τὰ συλλάβῃ ἄλλη,
παρὰ ἐκείνη π' οὐρανοὺς μὲ ἄστρα περιχύνει,
καὶ ποῦ 'ς τὸν ἥλιο στέφανον χρυσῶν ἀκτίνων δίνει;
«Ψυχὴ δὲν εἶναι» εἴπετε 'ς τὴν ἀσεβῆ σας ζάλη.
Ἐδῶ τὰ οὐρανόβαφα τὰ μάτι' αὐτὰ κυττάξτε,
κυττάξτε τοὺς νοήμονας μαγνήτας, καὶ φωνάξτε
«ψυχὴ δὲν εἶναι·» Μιὰ ματιὰ γοργή της θὰ σᾶς μάθῃ
πῶς ζῇ εὐαίσθητη ψυχὴ 'ς τοῦ στήθους σας τὰ βάθη.
Ἤλθετ' ἐμπρὸς καὶ εἴπετε: «Δὲν εἶν' ἀθανασία!»
Στάκτη σᾶς φαίνετ' ἡ μορφὴ ἐκείν' ἡ οὐρανία;
'Σ τὰ κάλλη της ἀθάνατη δὲν βλέπετε ἀκτῖνα;
Θεοῦ τεχνούργημα αὐτὴ δὲν εἶν' ἡ ἁρμονία;
'Σ τὸ σκότος τὸ αἰώνιο θενὰ σβυσθοῦν ἐκεῖνα
τὰ βλέμματα ποῦ 'ς ταῖς καρδιαῖς αἰώνια θὰ ζήσουν;

Ἀφῆτε μὸν τὰ χέρια σας τὰ χέρια της ν' ἀγγίσουν,
γευθῆτε τοῦ ἀγγελικοῦ φιλιοῦ της τὴ μαγεία,
καὶ τότ' ἀποκριθῆτέ με· Δὲν εἶν' ἀθανασία;

Εἰς δένδρα γιγαντόσωμα, 'ς τοὺς βράχους ῥιζωμένα,
μ' ἄγριαις ῥίζαις, μὲ κλαδιὰ σκληρά, γυμνὰ καὶ μαῦρα,
ἀπὸ ἀνεμοστρόβιλον κ' ἀπὸ βρονταῖς δαρμένα,
φυσᾷ ματαίως ἡ γλυκειὰ καὶ μυρισμένη αὖρα·
ματαίως θέλει ἀνθισμὸν καινούριον νὰ τοῖς δώσῃ·
μόν' τὸν βοριὰ αἰσθάνονται ποῦ θὰ τὰ ξεῤῥιζώσῃ.
Ὅμως τὸ ἄνθος τὸ σεμνὸν ὁποῦ ὁ κῆπος τρέφει,
κ' ἂν 'ς τοῦ ἡλίου ταῖς φωτιαῖς τὰ φύλλα του μαζόνῃ,
ὅταν τὸ βράδυ δροσερὴ ἡ αὖρα ἐπιστρέφῃ,
εὐαίσθητο, τὸ τρυφερὸ κεφάλι του ὑψόνει.
Οὕτως ὁ ἄνθρωπος· ἀφ' οὗ παθῶν ἀνεμοζάλη
μαράνῃ τὴν καρδίαν του, καὶ τῆς ζωῆς ἡ πάλη
στειρεύσῃ τὴν ἰκμάδα της καὶ τὴν ἀποτεφρώσῃ,
αἴσθημα πλέον τρυφερὸν ποτὲ δὲν θ' ἀναδώσῃ,
οὐδ' ἡ θρῃσκεί' αὐτὴ ἀρκεῖ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.
Μόλις ὁ κτύπος τὸν κινεῖ ποῦ θὰ τὸν ἀφανίσῃ.
Ἀλλὰ τῆς κόρης ἡ ψυχὴ ἡ τρυφεροπλασμένη,
κ' ἂν βάσανα τὴν τυραννοῦν, κ' ἂν λύπη τὴν μαραίνῃ,
κ' ἂν τὴν πληγώνουν πάθη της ἢ ξένοι βασιλίσκοι,
εἰς ἥσυχα καὶ εἰς γλυκὰ αἰσθήματ' ἀνοιγμένη,
'ς τὴν προσευχὴ παρηγοριὰ καὶ ἡσυχία βρίσκει.
Εἰς τ' ἄνθη τοῦ περιβολιοῦ, ποῦ χάθηκ' ἡ Ἑλένη;
Ἰδέτ' ἐκεῖ· δυὼ δάκρυα τὸ χέρι της σφογγίζει·
ἰδοὺ 'ς τὰ τριαντάφυλλα, τὴν βλέπω, γονατίζει·

προσεύχεται. Προσεύχεται! Ὦ σεῖς εὐτυχισμένοι,
εἰς ὅσους εἶχ' εὐνοϊκὴ ἡ τύχη συγχωρήσει
ὡραίαν εἰς τῆς προσευχῆς τὴν ὥραν νὰ ἰδῆτε,
σεῖς αὐτῆς μόνον τῆς σκηνῆς τὴν χάριν φαντασθῆτε.
Ποιὰ γλῶσσ' ἀνθρωπολάλητη θενὰ τὴν παραστήσῃ;
Προσεύχεται! 'ς τὸν οὐρανὸ τὰ μάτια της στραμμένα,
θαῤῥεῖς ἀκτίνων δέματα πῶς στέλνουν 'ς τὸ φεγγάρι·
καὶ τὰ ὡραῖα μέλη της 'ς τὸ φῶς ζωγραφισμένα,
προσθέτουν χάρι τ' οὐρανοῦ 'ς τὴν γήϊνή τους χάρι.
Ποιὰν ἆρά γε θεότητα δοξάζ' ἡ προσευχή της;
Τὴν ξαναψάλλ' εἰς τὸν Θεὸν ἀγγέλων συνοδία,
ἢ τῶν ἐγγόνων τοῦ Ὀσμὰν τὴν δέχετ' ὁ προφήτης;
Τί ἄκουσα; Τί πρόφερε; Τὴν λέξιν «Παναγία!»
Ναί, 'ς ὀρθοδόξων χριστιανῶν τὸ δόγμα βαπτισμένη,
σὰν νέον ἄνθος ἔλαμπε 'ς τὸ πατρικό της χῶμα·
ἀφ' οὗ πλὴν τὴν ξεῤῥίζωσαν ἀνήλικην ἀκόμα,
τοῦ παλατιοῦ ὁ πνιγηρὸς ἀέρας τὴν μαραίνει.
Ματαίως ὅμως ταπεινὸς ὁ ἄγριος Ἀχμέτης
κλίνει γεμάτος ἔρωτα τὰ τούγια του 'μπροστά της.
Ποτὲ δὲν ἀποκρίθηκε 'ς τὴν φλόγα του· ποτέ της
δὲν πλήρωσε τὰ πάθη του μὲ μιὰ γλυκειὰ ματιά της.
Μέσα 'ς τὰ δάκρυα ξυπνᾷ, 'ς τὰ δάκρυα κοιμᾶται,
καὶ ὁ πασᾶς τὴν σέβεται καὶ σιωπᾷ κ' ἐλπίζει.
Ἡ ἀρετή της προσταγαῖς δὲν ἔχει νὰ φοβᾶται,
καὶ τῆς ζωῆς της ταῖς στιγμαῖς εὐνοῦχος δὲν ὁρίζει.
Διατί ἆρά γ' ὁ πασᾶς νὰ ἀγαπᾷ τοῦ κάκου;
Τὴν παγωμένην της καρδιὰ δὲν 'μπόρεσε νὰ κάμψῃ;
Γυναῖκα χωρὶς ἔρωτα εἶν' ἥλιος χωρὶς λάμψι·
ἤ, ἴσως ἄλλον ἀγαπᾷς, κόρη γλυκειὰ τοῦ Λιάκου;
Τοῦ Λιάκου; Λιάκος! τ' ὄνομα μὲ εἶναι γνωρισμένο!

Συχνὰ μὲ κρότον τουφεκιῶν τὸ ἄκουσαν οἱ βράχοι·
πασάδες τρεῖς 'ς τὸν τάφον τους τὸ ἔχουν ἀκουσμένο,
καὶ φόνου σύνθημα συχνὰ ἀντήχησε 'ς τὴν μάχη.
Οἱ Τοῦρκοι Λιάκος ἄκουαν καὶ 'ς τὴν φυγὴ γυρνοῦσαν,
κ' οἱ κλέφταις Λιάκος ἔλεγαν, κ' ὡρμοῦσαν, καὶ νικοῦσαν.
Σήμερα Λιάκο 'ς τὰ βουνὰ ματαίως θὰ ζητήσῃς.
θὰ τὸν φωνάζῃς, καὶ βουβὴ θὰ σιωπᾷ ἡ φύσις.

Β'.

Τ' ἦτον 'ς τὴν φραγὴ τοῦ κήπου; ἦτον ἴσκιος; ἦτον σκόνι
ποῦ ὁ ἄνεμος ἁρπάζει καὶ αἰφνίδια σηκόνει;
Τί ὁρμή! 'Απὸ τοὺς τάφους ἂν γυρνούσαμεν ὀπίσω,
ἴσως ἔπρεπε, πῶς ἦτον νεκροῦ ἴσκιος νὰ νομίσω,
ποῦ 'ς τῆς θύελλας τὸν ὦμον φεύγει, ὅταν ξημερόνῃ.

Γ'.

'Σ τὸ πουπουλένιο στρῶμά σου, πασᾶ, δὲν βρίσκεις ὕπνον;
Μετρᾷς ἴσως τὰ θύματα ποῦ μελετᾷς νὰ σφάξῃς,
ἢ τὸ ἀφιόνι ξέχασες 'ς τὸν χθεσινόν σου δεῖπνον;
Τώρα φθονεῖς τοὺς δούλους σου, κ' ἐπιθυμεῖς ν' ἀλλάξῃς
τὰ τρία σου παπλώματα κ' ἑπτά σου μαξιλάρια
μὲ τοῦ χωριάτου τὰ χλωρὰ νεόκοφτα χορτάρια.
Πόσο γλυκὰ καὶ ἥσυχα κοιμᾶται ὁ χωριάτης!
Φιλοδοξίας σχέδια τὸν νοῦν του δὲν ζαλίζουν·
δὲν συχνοβλέπει ὄνειρα ποῦ νὰ τὸν γαργαλίζουν,
καὶ τὸν κοιμίζ' ἡ κούρασις μὲ τὸ νανούρισμά της.
Ἂν ἡ ἀγάπη σὲ ξυπνᾷ, 'Αχμέτη, δυστυχία!
Σὲ εἶπ' ὁ ὕπνος, ἔχε γειά! σὰν φάντασμα γυρίζεις·
τὴν νύκτα ἔχεις συντροφιὰ καὶ τὴν μελαγχολία·
κ' ἔταν ἐλπίδ' ἀκόμη διψῇς, δὲν θέλεις νὰ ἐλπίζῃς.

Ὁμοίως εἰς τὴν τράπεζαν τῆς τύχης ὅστις παίζῃ,
ἂν ἡ τυφλὴ θεότης του σκληρὰ τὸν κατατρέξῃ,
μὲ πεῖσμα, τόσον ἄτυχα πῶς ἔφθασε νὰ παίξῃ,
τὸ τελευταῖόν του φλωρὶ τινάζ' εἰς τὸ τραπέζι.

Δ'.

Ὑψηλὸς κατάσκιος τόπος πλησίον εἰς τὸν μέγαν δρόμον

Ἔλα κοντά, πουλί μου,
καὶ 'ς τὰ πλευρά μου κοίμου.
Μυρίζουν τὰ πουρνάρια
καὶ τὸ κλαδὶ τοῦ θύμου,
καὶ τῆς νυκτὸς ἡ πάχνη δροσίζει τὰ χορτάρια.
Τὴν σιωπὴν τοῦ ὕπνου συγχίζει τὸ ἀηδόνι,
κ' ἡ σιγανὴ φωνή μου,
κ' οἱ ταραγμένοι κλῶνοι.
Ἔλα κοντά, πουλί μου,
καὶ 'ς τὰ πλευρά μου κοίμου.
Πλὴν τ' εἶν' αὐτὸς ὁ βρόντος ποῦ ὁ βοριὰς μᾶς φέρνει;
Ταῖς πέτραις τῶν φαράγκων ἀστροπελέκι δέρνει;
ἢ χείμαρρος 'ς ταῖς ῥάχες κατρακυλᾷ κ' ἀφρίζει,
κ' ἐν ᾧ τοὺς βράχους σχίζει,
τὰ τρίμματα τῶν βράχων 'ς τὰ κύματά σου σέρνει;
Ἀγάπη μου, ταράττεσαι; ὁ κρότος σὲ τρομάζει;
Αὐξάνει, πλησιάζει,
κ' ἀπὸ τὸ δάσος ποῦ δεξιὰ ἐκτείνετ' ἁπλωμένον,
ἓν ἄλογον τινάζεται χρυσοχαλινωμένον,
ὁποῦ ἀνεμοστρόβιλος πῶς μαστιγόνει μοιάζει.
'Σ ταῖς πέτραις δὲν πατεῖ, πετᾷ· κ' ὁ κτύπος τῶν πετάλων
σπίθαις σκορπᾷ καὶ πάταγον ἀποτελεῖ μεγάλον.

Ὁ ἔφιππος ποιὸς εἶναι;
Ἀγαπητή μου, μεῖνε·
δὲν θὰ τὸν διῇς· τὴν γλῶσσαν τοῦ δάσους θὰ γυρίσῃ.
Ποιὸς 'ς τὴν γοργὴν φυγήν του 'μπορεῖ νὰ τὸν γνωρίσῃ;
Πλὴν ὄχι! νά τος, στάθηκε, τὰ χαλινάρι' ἁρπάζει·
μιὰ κρυφοῦποπτη ματιὰ 'ς τὴν πεδιάδα ῥίχνει,
δέκα θωριαῖς 'ς τὸ πρόσωπο εἰς μιὰν στιγμὴν ἀλλάζει,
καὶ μ' ἀναμμένα βλέμματα τοὺς μιναρέδες δείχνει.
Τὸ ἄλογό του, μὲ μαλλὶ σὰν τῶν βουνῶν τὸ χιόνι,
μὲ μάτι μαῦρο κάρβουνο, ποῦ σὰν τὴ φλόγ' ἀνάφτει,
τ' αὐτιά του στήνει ἀψηλά, τὴν χαίτην του ὀρθόνει,
μὲ τὸ ποδάρι σκάφτει.
Κρύψου, πουλί μου, 'ς τὰ κλαδιὰ καὶ διὲ τὸ παλληκάρι!
Τὸ θάῤῥος διὲ 'ς τὰ μάτια του, ταῖς τραῖς διὲ 'ς τὰ μαλλιά του,
'ς τὸ σῶμά του τὴν χάρι,
τὸν γίγαντα 'ς τὴν δύναμι καὶ 'ς τὸ ἀνάστημά του.
Τοὺς κρίνους τοῦ προσώπου του χρῶμα χαλκοῦ σκεπάζει,
μεγάλων κόπων μάρτυρας, συχνῆς κακοπαθείας.
Τὸ μάτι του τὸ γαλανὸ ἀναγκασμένον μοιάζει
τὸ βλέμμα πῶς συνήθισε τῆς ὑπερηφανείας.
Ἢ κρυφὸς πόνος ψυχικὸς, ἢ λύπ', ἢ δυστυχία,
'ς τὸ μέτωπόν του χ' άραξαν τοῦ χρόνου τὰ σημεῖα.
Χίλιαις μορφαῖς ἀλλάζει
τοῦ ζωηροῦ προσώπου του ἡ φυσιογνωμία·
καὶ βλέπεις κ' εἰς τὴν ὄψιν του, κ' εἰς ὅλον του τὸν τρόπον
(ἂν ζωγραφίζῃ τὴν ψυχὴν ἡ ὄψις τῶν ἀνθρώπων)
ἐλπίδας, πόθους φλογεροὺς, καὶ τύψεις συνειδότος.
Ὀλίγη ὥρα σκέψεως τὰ φρύδια του σουφρόνει·
πλὴν τοῦ ἀλόγου ἡ φωνὴ καὶ τῶν νερῶν ὁ κρότος
τὸ σύννεφον τοῦ σκοτεινοῦ συλλογισμοῦ σηκόνει,

καὶ φρίκης μένει ἔκφρασις 'ς τὸ πρόσωπόν του μόνη.
'Αλλ' ἔξαφν' ἀλλοιόνεται,
'ς τὴν σέλλαν του σηκόνεται·
σπασμωδικὰ τὸ χέρι
πιστόλι δίστομο τραβᾷ ἀπ' τὸ χρυσὸ κεμέρι.
Κτυπᾷ, ἡ φλόγα λάμπει·
ἀντιβοοῦν οἱ κάμποι·
τὸ ἄλογο ἀγρίευσε, 'ς τὰ δυὼ ποδάρια στάθηκε,
καὶ μὲ τὴν βία τοῦ βολιοῦ,
ἢ τῆς φωτιᾶς τοῦ πιστολιοῦ,
τινάχθηκε καὶ χάθηκε.
Ἔφυγε· πάλιν σιωπὴ τὰ δάση κυριεύει·
πάλιν τῶν ἄστρων ἡ φωτιὰ σιωπηλὰ σαλεύει,
καὶ πάλιν δὲν ἀκούεται παρὰ μὸν τ' ἀηδόνι,
κ' ἡ σιγανὴ φωνή μου,
κ' οἱ ταραγμένοι κλῶνοι.
Ἔλα κοντὰ, πουλί μου,
καὶ 'ς τὰ πλευρά μου κοίμου.

Ε'.

Μόλις γνώρισα τὸν κόσμο, πλὴν τὸν γνώρισ' ἀρκετὰ
διὰ νὰ διῶ πῶς τὴν καρδιά του ἡ καταστροφὴ σπαράζει,
καὶ πῶς ἅρπυια τῆς λύπης εἰς τὰ σπλάγχνα τὸν κεντᾷ.
Μόλις κτύπησ' ἡ καρδιά μου, κ' ἔμαθε ν' ἀναστενάζῃ.
Εἶδα τὸ σμαραγδωμένο λουλουδόχυτο λειβάδι
θαλασσῶν ἀγριωμένων μαῦρο κῦμα νὰ σκεπάζῃ·
τὰ θεμέλια τῆς γῆς μας εἶδα νὰ κλονῇ τὸν ᾅδη,
καὶ 'ς τὸ χάος τὸ παμφάγον γενεαῖς θνητῶν ν' ἁρπάζῃ.
Εἶδα καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὸν γίγαντα τῆς γῆς,
καὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν εἶδα· μὲ ἱδρῶτα περιχύνει

ταῖς στιγμαῖς τῆς δυστυχίας ποῦ ὁ οὐρανὸς τὸν δίνει.
Ὅλος πόθους καὶ ἀγῶνας, εἰς νερὰ πικρῆς πηγῆς
καὶ τὴν φλόγα τῆς ζωῆς του καὶ τὰ βάσανά του σβύνει.
Ὡς ὁ στάχυς τῆς κοιλάδος ᾿ς ὡριμάδα μόλις φθάνει,
μόλις ζῇ, ποῦ τὸν θερίζει τοῦ θανάτου τὸ δρεπάνι.
Εἶδ' ἀπότιστον τὸ ἄνθος ποῦ ὁ ἥλιος μαραίνει,
᾿ς τὴν αὐγὴ τῶν ἡμερῶν του ἕνας νέος νὰ χλωμαίνῃ,
ν' ἀγαπᾷ· τὴν νύκτα μόνος χωρὶς σύντροφον νὰ κλαίῃ,
τῆς νεότητός του τ' ἄνθη ᾿ς ἀναστεναγμοὺς νὰ καίῃ,
᾿ς τοὺς ἀέρας νὰ φωνάζῃ τῆς καρδιᾶς του τὰ δεινά,
νὰ ἐπιθυμῇ τὸν τάφον, τοὺς ἀνθρώπους νὰ ξεχνᾷ,
εἰς τὸ πέλαγος τοῦ κόσμου ὡς ναυάγιον νὰ πλέῃ,
ν' ἀγαπᾷ· καὶ ἡ ὡραία, τῆς καρδιᾶς του ὁ μαγνήτης,
μὲ ψυχρότητα τὴ φλόγα τῶν παθῶν του νὰ πληρόνῃ,
τὸν καθέν' ἀδιαφόρως μὲ χρυσᾶ δεσμὰ νὰ ζώνῃ,
καὶ φιλάρεσκοι φροντίδες νὰ ἦν' ὅλ' ἡ ἡδονή της·
μὲ τὴν τύχην του νὰ παίζῃ, καθὼς παίζει τὸ παιδὶ
μὲ τὸ ἄνθος ὁποῦ κόπτει καὶ ποῦ ἄσπλαγχνα μαδεῖ.
Εἰς δεινὴν ἀπελπισίαν, εἰς ζηλότυπον φροντίδα
　　　　δυστυχῆ τὸν νέον εἶδα,
κ' εἶπα· Τρεῖς φοραῖς εὐδαίμων, ὅποιος νά 'χῃ κατορθόνει,
σίδερον εἰς τόπον στήθους, ᾿ς τῆς καρδιᾶς τὸν τόπον πάγον,
ὅποιος διὰ ν' ἀποφύγῃ ἕνα βέλος καρδιοφάγον,
μὲ στωϊκισμοῦ εἰρήνην τὴν ψυχήν του θωρακόνει.
Οὔτε ἔρως τὸν κεντρόνει, οὔτε λύπη τὸν μαραίνει.
Βωβὴ εἶν' ἡ ὡραιότης εἰς τὰ αἰσθητήριά του,
κ' ἂν τὸν κόσμον εἰκονίζῃ ὡς καθρέπτης ἡ καρδιά του,
κ' εἰς αὐτὴν ὡς κ' εἰς ἐκεῖνον ἴχνος σταθερὸν δὲν μένει.
Εἶναι δένδρο ξηραμένο ποῦ ψηχάλα δὲν δροσίζει,
ὅμως οὔτε καταῤῥάκτης ἀπ' τοὺς βράχους τὸ κρημνίζει.

Εἶδα ὅμως πόσα πάσχει καὶ ἡ ἔρημη καρδιά.
Εἶναι σὰν κλαδὶ σπασμένο εἰς τὰ πράσινα κλαδιά·
αὐτὴ μόνη δὲν ἐλπίζει τῆς χαρᾶς τὸ καλοκαίρι
οὔτε θέρμην, οὔτε κάλλη, οὔτε ἄνθη νὰ τὴν φέρῃ.
Εἰς ἀπάθειαν θαμμένη,
'ς τῆς ζωῆς τοὺς κόλπους μόνη αὐτὴ μνήσκει νεκρωμένη,
ἢ καὶ ἂν ἀπ' ἔξω μόνον τὴν περισκεπάζουν πάγοι,
ζεστὸν αἷμ' ἂν τὴν θερμαίνῃ,
εἰς τὰ βάθη της τὰ πάθη ποῦ τὴν τυραννοῦν φυλάγει,
ἔξοδον εἰς τοὺς χειμάῤῥους ποῦ τὴν θραύουν δὲν ἀφίνει,
καὶ χωνεύει τρικυμίας ἡ ψευδήσυχος γαλήνη.
'Σ ὅποιον χαίρεται μονάχος, ἡ χαρὰ εἶν' ἄλλος πόνος,
κ' ὑποφέρει διπλῆν λύπην ὅποιος ὑποφέρει μόνος.
Τῆς καρδιᾶς ὅπου ὡπλίσθη μὲ τὴν στωϊκὴν ἀσπίδα
τὰ δεινά, τὴν ἐρημίαν καὶ τὰ βάσαν' ἀφοῦ εἶδα,
εἶπα· Ἕνας εἶν' εὐδαίμων, ἕνας μόνον, ὅποιος φθάσῃ
ἕνα σύντροφον 'ς τοῦ κόσμου τὸ ταξείδι ν' ἀπαντήσῃ,
ὅποιος τῆς θερμῆς καρδιᾶς του τὰ αἰσθήματα χαρίσῃ,
κ' ἔρωτα, κ' ἐμπιστοσύνην, κ' εἰλικρίνει' ἀγοράσῃ.
Αὐτὸς μόνος δὲν φοβεῖται, 'ς τῆς ἀγάπης του τὰ χέρια,
τῆς ζωῆς ἀνεμοζάλαις, κ' ἄγρια τοῦ κόσμου δάση.
'Σ ταῖς ἡδονικαῖς ἀγκάλαις κολυμβᾷ τῆς νηνεμίας·
ὅλαις του εἶν' ἡ ἡμέραις ἄνοιξες καὶ καλοκαίρια,
καὶ μαζῆ της κάθε ὥρα εἶν' αἰὼν εὐδαιμονίας.
'Σ τὰ γυρίσματα τῆς τύχης αὐτὸς μόνος σταθερὸς,
ἀδιάφορα κυττάζει ὅτι φεύγει ὁ καιρὸς,
ὅτι φεύγει ἡ νεότης, ὅτι τάφος πλησιάζει·
'ς τῆς ἀγάπης του τὸ πλάγι πάντα φίλος τρυφερὸς,
μετὰ εὐτυχὲς ταξείδι 'ς εὐτυχῆ λιμέν' ἀράζει.

'Σ τὰ χωρίσματα, Ἀχμέτη, τοῦ χρυσοῦ σου παραδείσου,
μὲ ἀπάθειαν πῶς θέλεις ἡ καρδιά σου νὰ σφαλήσῃ;
'Σ τῆς τρυφῆς τὴν γλυκειὰ βρύσι
μεθᾷ, Τοῦρκε, ἡ ψυχή σου.
Τὸ θυμίαμα ποῦ πίνει καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ Κροίσου
εὔκολα τὴν μαλακόνουν,
κ' αἱ ἀγκάλαις τῶν Οὐρί σου
ἀπαθείας φιλοσόφων εὔκολα τοὺς πάγους λυόνουν.
Μάρανε τὴν δύναμίν σου τῆς τρυφῆς σου τὸ σκουλήκι·
δὲν φουσκόνει ἡ καρδιά σου ἀπὸ δυναταῖς θελήσεις·
ἂν τὴν δύναμιν δὲν ἔχῃς ὥστε ἄλλους νὰ νικήσῃς,
θὰ νικήσῃς τὴ ψυχή σου, τὴ δυσκολωτέρα νίκη;
Κᾂν 'ς τοῦ χαρεμιοῦ τὸ βάθος
εἰς τῶν γυναικῶν τὸ πλῆθος
εἶναι ἆρά γ' ἕνα στῆθος
ποῦ νὰ σ' ἀγαπᾷ μὲ πάθος;
μιὰ καρδιὰ νὰ σ' ἐδηγήσῃ
'ς τὸ ταξείδι τῆς ζωῆς,
μιὰ καρδιὰ νὰ σ' ἐννοήσῃ,
μιὰ καρδιὰ νὰ ἐννοῇς;
ἢ μόν' ὄργαν' ἀσωτίας
καὶ τυφλῆς σου ἡδονῆς,
μόνον τὰς ἐπιθυμίας
καὶ τοὺς φθόνους των κινεῖς;
Τ' ἀναμμένα βλέμματά σου
καὶ τὰ φρύδια τὰ κυρτὰ
καὶ τὰ χείλη τὰ χλωμά σου
μ' ἀποκρίνοντ' ἀρκετά.
Δὲν ρωτᾷς ποιὰ γιὰ χαρέμι,
ἢ γιὰ ἄττ', ἢ γιὰ σπαθί σου,

κ' ὁ δειλὸς εὐνοῦχος τρέμει
σὰν βροντὴ τὴν σιωπή σου.
Κάθε βῆμα τῆς Ἑλένης
κυνηγοῦν τὰ βλέμματά σου.
Ἀπ' τὸν ἔρωτα τῆς ξένης
ὑποφέρεις καὶ σωπαίνεις,
καὶ τῆς ζούλιας τὸ σκουλήκι κρυφοτρώγει τὴν καρδιά σου.
Μόλις εἶδες πῶς 'ς τὸν κῆπον ἕνας ἴσκιος κατεβαίνει,
ποῦ ἡ ζούλια κ' ἡ καρδιά σου φώναξαν, εἶν' ἡ Ἑλένη!
Ῥίφθηκες 'ς τὸ παραθύρι, καὶ τ' ἀνήσυχά σου μάτια
τὴν γυρεύουν εἰς τῶν φύλλων τὰ σμαραγδωτὰ πλεμμάτια.
'Σ τὰ λουλούδια τριγυρίζει
μὲ περπάτημα ὡραῖο·
ἡ ψυχή σου τὴν γνωρίζει,
καὶ τὸ στῆθός σου γογγύζει,
καὶ τῆς πίστεώς της φύλαξ, κλαῖς καὶ ἀγρυπνεῖς· σὲ κλαίω.

ΣΤ'.

Ὁ ὑψηλὸς τόπος πλησίον εἰς τὸν δρόμον

Ἀκόμα δὲν κατέβηκε 'ς τὸ κῦμα τὸ φεγγάρι·
ἀκόμα ἡ ἀνατολὴ γαρόφαλα δὲν χύνει.
Πουλί μου, τόσο πάρωρα ὁ ὕπνος σὲ ἀφίνει;
Ἡσύχασε 'ς τὸ πλάγι μου 'ς τὸ δροσερὸ χορτάρι.—
—Σὰν ἄλογα μὲ φάνηκε πῶς ἄκουσα νὰ τρέχουν.
Χρεμετισμὸς ἀντήχησε 'ς τοῦ ὕπνου μου τὸ βάθος.
Πῶς; τ' ἄλογα νὰ μᾶς ξυπνοῦν συνωμοσίαν ἔχουν,
ἢ κάμν' ἡ φαντασία μου τῆς ἀκοῆς τὸ λάθος;—
—Δὲν ἦτο λάθος· κύτταξε, μὲ βίαν τοῦ ἀέρος
τὸν ἔφιππον π' ἀριστερὰ πετιέτ' ἀπὸ τὰ δάση.

Ὁ ἴδιος ποῦ πρὸ δυὼ ὡρῶν εἶχ' ἀπ' ἐδῶ περάσει,
τὰ χαλινάρια του τραβᾷ 'ς αὐτὸ τὸ ἴδιο μέρος.
Μονάχος ὅμως δὲν γυρνᾷ· 'ς τὴ σέλλα του, 'μπροστά του
μιὰ χόρη ζώνουν ἔντρομη τὰ χέρια τ' ἀνδρικά του·
τὸ πρόσωπό του εἶν' ὠχρὸ, τὰ μάτια του ἀνάφτουν,
καὶ ψηλαφεῖ τὸ χέρι του τὰ ἅρματα π' ἀστράφτουν.
Μὰ γιατί σείεται ἡ γῆ; γιατί βροντοῦν οἱ κάμποι;
Τ' εἶν' ἡ πολύγλωσση φωτιὰ ὁποῦ 'ς τὰ δάση λάμπει;
Τῶν πέραν λόφων ἡ ἠχὼ γιατί ἀναστενάζει;
Καθὼς ὅταν εἰς σύννεφα φλογὸς καὶ λάβας μαύρης
μὲ βρόντους καὶ μὲ κλονισμοὺς, σὰν φλογερὸ δελφίνι,
ἀπ' τῶν κυμάτων τὸν βρασμὸν ἐβγῆκ' ἡ Σαντορίνη,
ζητεῖς τοῦ σεισμοῦ γίγαντα καὶ τώρα δρόμον νὰ 'ὕρῃς,
κ' εἰς ταῖς ἀγκάλαις σου ἡ γῆ γογγύζει καὶ σπαράζει;
Νὰ μιὰ φωνὴ σὰν ἑκατόν: 'Αλλὰχ, 'Αλλὰχ φωνάζει.
Ἡ πεδιάδες ἄλογα καὶ Τούρκους πλημμυρίζουν.
Σὰν καταῤῥάκτου κύματα ποῦ τοὺς κρημνοὺς ξεσχίζουν,
κ' ἐλεύθερα καὶ ἥσυχα τὴν πεδιάδα βρέχουν,
τέτοιοι κ' οἱ Τοῦρκοι. Τὸ στενὸν ἐπανωτοὶ γεμίζουν,
μόν' ἔπειτα ἐλεύθεροι 'ς τὴν πεδιάδα τρέχουν.
Τσαπράζια χρυσοκέντητα ταῖς σέλλαις τους στολίζουν·
γυαλίζουν 'ς τὰ κεμέρια τους πιστόλι' ἀσημωμένα·
σπαθιὰ δαμασκοδούλευτα 'ς τὰ στόματά τους ἔχουν,
καὶ τὰ κοντὰ τουφέκια τους 'ς τὴ ῥάχι κρεμασμένα.
Αὐτὸς ὁ χρυσοστόλιστος, μὲ τὰ ψαρὰ τὰ γένεια,
μαλαγματένια ἅρματα καὶ γοῦνα σαμουρένια,
εἶν' ὁ πασᾶς· τὰ φρύδια του σὰν σύννεφα σκεπάζουν
τὰ πυρωμένα μάτια του ποῦ ἀστραπαῖς τινάζουν.
Καθὼς φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἂν τὴν ἠχὼ ξιππάσῃ,
'ς τὰ στήθια τῶν λαγωνικῶν φωτιὰ καὶ θάῤῥος ῥίχνει,

κ' ἐπάνω ἀπὸ ποταμοὺς, ἀπὸ λακαῖς καὶ δάση,
ἀκράτητα τινάζουνται 'ς τοῦ κυνηγιοῦ τὰ ἴχνη,
καὶ τοῦ 'Αχμέτη ἡ φωνὴ δὲν βρόντησε ἀκόμα,
ποῦ μὲ ὁρμὴ π' ἀντίστασι καὶ φόβο δὲν γνωρίζει,
'ς τὴν πεδιάδα χύθηκε τὸ ὡπλισμένο σῶμα,
καὶ 'ς τὸ φεγγάρι φαίνεται κυνῆγι πῶς σκαλίζει.
'Εσένα τρέχουν καὶ ζητοῦν ἀνδρεῖο παλληκάρι,
ἐσένα μὲ τὸ εὔμορφο, τὸ ἁρπαγμένο βάρος.
Θὰ σὲ προδώσῃ ἆρά γε τὸ ἄπιστο φεγγάρι;
Σὲ εἶδαν! φεῦγα! γύρισε τοὺς χαλινοὺς μὲ θάῤῥος.
'Αλλὰ τί βλέπω; Στέκεται! ἀτάραχος προσμένει!
Εἰρωνικὸ μειδίαμα 'ς τὰ χείλια του πεθαίνει!
Βγάζει πιστόλι καὶ τραβᾷ, τὸ ἔδαφος κουνιέται,
κ' ἀπὸ τὰ δένδρα, ἕνας, δυὼ, ἕνας σωρὸς πετιέται,
ὅλοι τῶν βράχων ἀετοὶ 'ς τὸν πόλεμον θραμμένοι.
Τὸ στῆθός τους ἀπ' αἵματος ἐπιθυμία βράζει.—
—Κρύψου, πουλί μου, 'ς τὰ κλαδιά. 'Ο βρόντος σὲ τρομάζει.
'Ακούω κτύπους καὶ κραυγαῖς
καὶ σύγκρουσιν ἁρμάτων,
καὶ σύγχυσι κ' ὀχλοβοή·
βλέπω φωτιαῖς, βλέπω πληγαῖς,
βλέπω σωροὺς πτωμάτων,
καὶ φλογερὴ ἀναπνοὴ
πολλῶν χαλκοστομάτων.
'Ο θόρυβος, οἱ διωγμοὶ
καὶ τοῦ καπνοῦ τὸ σκότος,
καὶ τῶν νεκρῶν οἱ σπαραγμοὶ,
καὶ τῶν σπαθιῶν ὁ κρότος,
καὶ ἡ βρονταῖς, κ' οἱ στεναγμοὶ
καὶ ἡ φωναῖς τῆς νίκης,

ὤ! τί σκηνὴ τρομακτικὴ ἀφανισμοῦ καὶ φρίκης!
Λειβάδι' ἀνθοπερέχυτα, χαριτοστολισμένα,
κ' ἄλλοτε ἴδετε νεκροὺς τὴ γῆ σας νὰ δαγκάνουν,
κ' ἄλλοτε φόνου ἅρπυιες τοὺς λόχους νὰ βυζάνουν,
κ' ἄλλοτε νίκης τρόπαια 'ς τοὺς λόφους σας στημένα.
Ναὶ, τότε πλὴν 'ς τὸ χῶμά σας πετοῦσ' ἐλευθερία·
τότε, ἡ δόξα ὁρμαθιαῖς σᾶς χάριζε στεφάνων·
νικοῦσαν τριακόσιοι ὁλόκληρη Περσία,
κ' ὁ Λεωνίδας ἔπιπτε μὲ σύννεφα τυράννων.
Αἴ! τότε ἔλαμπες, Ἑλλὰς, καθὼς ὁ ἥλιος λάμπει,
καὶ οἱ λαοὶ σὲ κύτταζαν μὲ μάτια θαμβωμένα·
τώρα τὰ ἔθνη 'ξέχασαν τὰ φῶτά σου σβυσμένα,
καὶ Τούρκων τρέφουν ἄλογα οἱ πράσινοί σου κάμποι.
Ἡ δόξα καὶ ὁ φωτισμὸς, οἱ εὐγενεῖς σου φίλοι,
'ς τὸ γόνιμό σου ἔδαφος ἁπλ' ἦσαν ὁδοιπόροι·
σὲ ἐπεσκέφθ' ἡ ἀρετὴ, τῆς φήμης σου ἡ στήλη,
κ' ἐπέταξε 'ς τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν ἡ κόρη.
Ὤ! ὅλα σὲ τ' ἀφαίρεσεν, Ἑλλὰς, ἡ τυραννία!
Ὡς καὶ τὸν πέπλο σ' ἔσχισε τῶν φυσικῶν χαρίτων·
τ' ἀρχαῖά σου Ἠλύσια ξερὴ εἶν' ἐρημία,
ἡ φύσις σου εἶν' ἄγρια, καὶ θεία φύσις ἦτον.—
Πλὴν ὅλα σὲ τ' ἀφαίρεσε; 'Σ τῶν νέων σου Ἑλλήνων
ταῖς φλέβες δὲν κυκλοφορεῖ τῶν Περικλέων αἷμα;
Ἀγροῖκ' εἶναι καὶ φαίνονται ἀνώτεροι κινδύνων,
καὶ λάμπει αἰσχροκέρδεια 'ς τὸ ζωηρό τους βλέμμα;
Ὄχι! γενναῖο αἴσθημα τὸ βλέμμα τους ἀνάπτει.
Τοῦ Λεωνίδου ὁ υἱὸς κινδύνους δὲν φοβᾶται·
τὸν τάφον τῶν τυράννων του εἰς τὴ ψυχή του σκάπτει,
καὶ ἡ ἐλευθερία του 'ς τὸ στῆθός του κοιμᾶται!
Ποῦ μὲ παρέσυρες, Ἑλλάς; Σὲ ἀγαπῶ, πατρίς μου.

Τὴν φαντασία μου συχνὰ ἡ τύχη σου θερμαίνει,
καὶ ταῖς λεπτότεραις χορδαῖς ταράττεις τῆς ψυχῆς μου.
Τί ἔγινεν ὁ ἥρως μου; ποῦ εἶναι ἡ Ἑλένη;
Νάτος ἐκεῖ· καὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς δικούς του σχίζει·
τὸ ἀκριβὸν φορτίον του 'ς τοὺς θάμνους μέσ' ἀφίνει,
καὶ μ' ἀναμμένο πρόσωπο 'ς τὸν πόλεμο γυρίζει.
Καθὼς εἰς μέση χορευτῶν, εἰς συμποσίων μέση,
ἂν μὲ βρονταῖς καὶ μ' ἀστραπαῖς ἀστροπελέκι πέσῃ,
εἰς φρίκη καὶ εἰς θάνατο τὴν εὐθυμί' ἀλλάζει,
ὁ κρασοπότης κίτρινος τὸ νέκταρ κάτω χύνει,
τὴν ἐλαφρὴ χορεύτρια ὁ χορευτὴς ἀφίνει,
καὶ τοῦ χοροῦ ὁ θάλαμος κενοταφεῖο μοιάζει·
ἢ καθὼς ἔταν εἰς σειραῖς πολεμικῶν ταγμάτων,
ἡ βόμβ' ἀφοῦ μὲ συριγμοὺς τὰ σύννεφα περάσῃ,
καὶ γιὰ χιλίους φονικὴ εἰς χίλιαις βόμβαις σκάσῃ,
τὴ γῆ σκεπάζει μ' αἵματα καὶ στρώματα πτωμάτων,
τὸ αἷμα τῶν ἐκστατικῶν στρατιωτῶν παγόνει,
'ς τὸ φλογερό της πέρασμα τὰ τάγματα ἀνοίγουν,
τὸν τολμηρὸν ποῦ στάθηκε μὲ θάνατον πλερόνει,
πτερὰ νὰ εἶχαν εὔχονται οἱ ἄτολμοι νὰ φύγουν,
τέτοιος ὁ κλέφτης· φοβερὸς σὰν χάρος δρεπανίζει,
πληγόνει κάθε του σπαθιά, κάθε πληγὴ σκοτόνει,
σὰν γλῶσσα φλόγας τὸ σπαθὶ 'ς τὰ χέρια του γυαλίζει·
ἔπου κτυποῦνται βρίσκεται, ὅπου βρεθῇ πληγόνει,
καὶ ὡς τὸ φίδι ποῦ περνᾷ καὶ τὸ χορτάρι καίει,
ὁ τόπος ὁποῦ πέρασεν ἐρημωμένος μνήσκει·
μέσα 'ς αἱμάτων ποταμοὺς καὶ εἰς ἱδρῶτα πλέει·
κἄποιον τὸ βλέμμα του ζητεῖ, καὶ τὸν Ἀχμέτη βρίσκει.
Τὸ σύννεφο τῆς λύσσας του χαρᾶς ἀκτῖνα σχίζει·
γελᾷ φρικτά, καὶ σφίγγονται τὰ δόντια του, καὶ τρύζουν·

τριγύρω του βρέχει φωτιαῖς καὶ βόλια ποῦ σφυρίζουν,
ὅμως τὰ βόλια τ' ἀψηφᾷ καὶ τὸν πασᾶ σκαλίζει.
Αἱ σπάθαις τους σταυρώθηκαν, καὶ φοβεραῖς ἀρχίζουν
πληγαῖς ὁποῦ ὑπόσχουνται πληγαῖς ποῦ ἐμποδίζουν.

. . . .

Καπνὸς σὰν μαῦρο σύννεφο 'ς τὴ μάχη τοὺς σκεπάζει.
Ἡ νίκη ποιὸν ἀπὸ τοὺς δυὼ στεφάνωσε δὲν εἶδα,
καὶ μόνον βλέπω ποῦ καὶ ποῦ τὴν φλογερὴ τσιμπλίδα
ποῦ τὸ σπαθὶ ὅταν κτυπᾷ μὲ τὸ σπαθὶ τινάζει.
Πλὴν 'ς τὴ σφαγὴ καὶ 'ς τὴ βοὴ τί γίνετ' ἡ Ἑλένη;
Εἰς τὰ κλαδιὰ τῶν μυρσινιῶν γονάτισε καὶ κλαίει·
εἰς φόβους καὶ εἰς βάσανα καὶ εἰς ἐλπίδες πλέει·
κ' ἡ προσευχή της 'ς τοῦ Θεοῦ τὸ θρόνο ἀνεβαίνει.
Ποιὸν ἆρά γε ἐπιθυμεῖ νὰ σώσ' ἡ προσευχή της;
τὸν ἅρπαγα ἢ τὸν πασᾶν; Ἄ! ὄχι! ἡ ψυχή της
τὸν ἄνθρωπον καὶ συμπαθεῖ κ' ἐπιθυμεῖ νὰ σώσῃ.
Ὅσ' ὑποφέρουν, δυστυχοῦν καὶ τυραννοῦνται, κ' ὅσοι
ἐδῶ μὲ πόνους ξεψυχοῦν, εἶν' ὅλοι ἀδελφοί της·
διὰ ὅλους στέλνει προσευχαῖς ἡ θεία της γλυκύτης.
Μὲ φρίκη βλέπει πῶς 'μπορεῖ, τὸ φονικό του χέρι
εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδιὰ ὁ ἄνθρωπος νὰ χώσῃ.
Προσεύχεται· κ' ἀνάπαυσιν διὰ τοὺς νεκροὺς γυρεύει,
συγχώρησι διὰ τοὺς φονεῖς. 'Σ τὸ στῆθός της ποιὸς ξέρει
καὶ ἂν κἀνένα αἴσθημα ξεχωριστὸ παλεύει;
Τοὺς βράχους μισοχρύσωσαν τὰ φῶτα τῆς ἡμέρας·
ὁ πετεινὸς τραγούδησε τὸν ὕμνο του· δροσίζει
ἡ πρώτη πάχνη τῆς αὐγῆς τὰ χόρτα ποῦ ποτίζει,
καὶ τὸν καπνὸν ἀραίωσεν ὁ πρωϊνὸς ἀέρας.
Τί βλέπω; φεύγουν οἱ σωροὶ τῶν Τούρκων σκορπισμένοι,
ὡς φύλλ' ἀπὸ τὸ φύσημα διωγμένα τοῦ ἀνέμου;

Τί πολυτάραχαις φωναῖς! τί θρῆνοι συγχισμένοι!
Πόσοι σωροὶ ἐπανωτοὶ νεκροὶ καὶ πληγωμένοι!
Τί θέατρο τῆς φονικῆς μανίας τοῦ πολέμου!

. . . .

«Αὐτὸ, Ἑλένη, τὸ χλωμὸ, τὸ νεκρωμένο πτῶμα,
αὐτὸς εἶναι ὁ τύραννος τῶν νέων σου χαρίτων.
Ἀ τὰ μάτια σου τὰ μάτια του στηλόνουνται ἀκόμα·
εἶν' ἄγρια κ' ἡδονικὰ, καθὼς καὶ πρῶτα ἦτον.
Ὁ κίνδυνος κάμν' ἥρωας καὶ δύναμι χαρίζει.
Ποτὲ τέτοιαν ἀντίστασι δὲν ηὗρε τὸ σπαθί μου.
Τώρα περνᾷ τὸ Ἀλσιράτ· ἐκ' ἴσως μουρμουρίζει,
πῶς δὲν κτυπᾷ ἀμφίβολα ἡ μάχαιρα τοῦ Δήμου.»

. . . .

—«Ἄ! μὴ θυμόνῃς, φίλε μου, 'ς τὰ δάκρυα ποῦ χύνω!
Μὲ πίστι, μ' εἰλικρίνεια, μὲ σέβας μ' ἀγαποῦσε·
τὴν εὐμορφιά μου λάτρευε, τὴν λύπη μου τιμοῦσε·
'ς ἐχθροῦ γενναίου λείψανο γενναῖο φόρο δίνω.»
Καὶ ἔκλαιε· καὶ ὁ ἐχθρὸς ποῦ κείτεται 'μπροστά της
εἶν' ἄνθρωπος, ἀπέθανε, συμπάσχει ἡ καρδιά της.
Καὶ διὰ τ' ἀγκάθια τῶν βουνῶν καθὼς καὶ διὰ τὸν κρῖνο
ἡ φύσις χύνει τὴν δροσιά· εἶναι κ' αὐτὰ παιδιά της.
«Ἀκόμα ἕνα δάκρυο, καὶ ἡ λοιπὴ ζωή μου,
καὶ ἡ λοιπή μου ὕπαρξις, εἶν' ὕπαρξις τοῦ Δήμου.»

. . . .

Ἀπὸ κρημνοὺς καὶ βάραθρα καὶ βράχους ὅσο πέφτει
ὁ ποταμὸς, 'ς ταῖς ἐρημιαῖς βροντᾷ, βογγᾷ κ' ἀφρίζει·
ἀλλὰ 'ς τὸν κρυσταλλένιο του καὶ καθαρὸ καθρέφτη
ὅταν λουλούδια τρυφερὰ καὶ κάμπους εἰκονίζῃ,
τότε κινεῖται ἥσυχα καὶ γλυκομουρμουρίζει.
Ὁμοίως ὅσ' ὁ ἄνθρωπος παλεύει μὲ τὴν μοῖραν,

ἀνήμεραις αἰσθάνεται ἐντός του διαθέσεις·
μόλις πλὴν ἥμερη στροφὴ ἡ μοίραις του ἐπῆραν,
ποῦ προτιμᾷ γλυκύτεραις καὶ ὁμαλαῖς ταῖς σχέσεις.

. . . .

«Σταυραετοὶ τῆς Λιάκουρας, ἐλευθερίας φίλοι,
γυρνᾶτε παλληκάρια μου 'ς τὰ ἄγρια βουνά σας.
Ἔχετε γειά· διὰ πάντοτε ἂς ἦναι τὰ σπαθιά σας
τῆς ἀνεξαρτησίας σας οἱ τρομαγμένοι στύλοι.
Πουλεῖτε μ' αἷμα τούρκικο τὰ ἔρημα λεπτά σας.
'Σ ὅποιον πικρομαράθηκε τὸ δένδρον τῆς ἐλπίδος,
'ς ὅποιον ἡ γ' εἶναι βάραθρο, ποῦ ἄγρια χωνεύει
καὶ κάθε ἀπολαύσεως καὶ κάθε χαρᾶς εἶδος,
αὐτὸς εἰς μαῦρα σπήλαια, 'ς ἐρημωμένα δάση
'ς τὰ πάθη του νέα τροφὴ, νέα ζωὴ γυρεύει,
τὸν ἑαυτό του καὶ τὴ γῆ γυρεύει νὰ ξεχάσῃ.
'Στὸν κόσμο, φίλοι μου, γυρνῶ. Θὰ ζήσω. Δι' ἐμένα
δὲν εἶν' ἀκόμα τῆς ζωῆς τὰ στήθια στερεμένα.
Ἕνα κλαδὶ μὲ ἔμεινε, κ' αὐτὸ, θὰ τὸ ποτίσω.
'Σ τὸν ἴσκιο του ὁ ποταμὸς θὰ τρέξῃ τῆς ζωῆς μου·
κ' ἡ τυραννί' ἂν 'ς τὰ φτερὰ βαραίνῃ τῆς ψυχῆς μου,
κἂν τὰ πικρά μου σίδερα μὲ ἄνθη θὰ στολίσω.»
Εἶπε, καὶ χάθηκε. Βουβὰ τὰ σπήλαια κ' οἱ βράχοι
καὶ τὰ πετρόγυμνα βουνὰ κατόπι του μουγκρίζουν.
Οἱ γῦπες τώρα λαίμαργοι ἀρχίζουν νέα μάχη,
καὶ σὰν τοῦ σκότους ἄγγελοι 'ς τὰ πτώματα γυρίζουν.
Σήκω, πουλί μου· ζωντανοὶ ἐμείναμε μονάχοι.
Ἡ ῥοδοδάφναις τῆς αὐγῆς τὴν γῆν ξαναστολίζουν.
Τὰ φῶτα τῆς ἀνατολῆς τί θέατρον φωτίζουν!

Ζ'.

Καλύβη εἰς τὴν ἔρημον

«Ἄνοιξε, γέρο!» — «Ποιὸς χτυπᾷ;
τί θέλεις ᾽ς τὸ σκοτάδι;
Ἀκόμα ᾽ς τὸ λυχνάρι μου δὲν στέρευσε τὸ λάδι.
Ποιὸς εἶναι;» — «Ἄνοιξε, παπᾶ!»
Καὶ ἀπὸ δυὼ κτυπήματα ἡ θύρα κλονισμένη
θὰ ἔπεφτε σπασμένη,
ἂν δὲν γυρνοῦσ' ὁ μάνταλος ποῦ τὴν κρατεῖ κλεισμένη.
Ὁ Σ τὸ ἕνα χέρι, κρεμαστὸ, μισόσβεστο λυχνάρι,
ῥάσο μακρὺ ᾽ς τὸ σῶμά του, ῥαβδὶ ᾽ς τὸ ἄλλο χέρι,
καὶ ἕν' ἀσημοκάρφωτο θεώρατο μαχαίρι
᾽ς τοῦ ῥάσου τὸ ζουνάρι,
ἕνας ἀνδρεῖος γέροντας μὲ χιονισμένο γένυ,
σὰν γίγαντας ᾽ς τ' ἀνάστημα, σὰν ἀθλητὴς ᾽ς τὸ σῶμα,
μὲ βλέμμα ὑπερήφανο καὶ ζωηρὸ ἀκόμα,
᾽μπροστὰ ᾽ς τὴν θύρα βγαίνει.
«᾽Σ τὴν ὥρ' αὐτὴ τὴν πρωϊνὴ τί θέλετε, παιδιά μου;» —
— «Νὰ ἔμβουμε, παπᾶ μου.» —
— «Σ' τοὺς ἄμμους τῆς ἐρήμου
πῶς εἶναι χρέος ἱερὸ φρονῶ τοῦ ἐρημίτου
᾽ς τοὺς πλανεμένους ἀνοιχτὸ νὰ ἔχῃ τὸ κελλί του.
Ἐμβᾶτε· καταφύγιον δεχθῆτε τὸ κελλί μου.»
Ὅμως διατί ἐν ᾧ λαλεῖς τὸ μάτι σου ἀνάπτει;
διατί, παπᾶ, τὸ στήλωσες ᾽ς τὴν εὔμορφη τὴν ξένη;
Τὴν ταραγμένη σου καρδιὰ καινούριο πάθος σκάπτει;
Τῆς εὐμορφιᾶς τὸ δόσιμο προσφέρεις ᾽ς τὴν Ἑλένη;
Καθὼς χειμῶνος σύννεφα, ποῦ θύελλαις χωνεύουν,
τὸ βράδυ κοκκινίζουν,

αἰσθήματα ὁρμητικὰ ἀκόμη χρωματίζουν
τὸ μέτωπον ποῦ τοῦ καιροῦ τ' αὐλάκια σημαδεύουν;
Μὰ ποιὸς γνωρίζει τὴ ψυχή; ποιὸς ἀρκετὰ γνωρίζει
τὴ γλῶσσα τὴν προδότισσα τῆς φυσιογνωμίας;
Ποιὸς θὰ μὲ πῇ, ἂν αἴσθημα ἢ ἔχθρας ἢ φιλίας
τῆς σκοτισμένης του καρδιᾶς τὸ δίπλωμα τυλίζει;
Τί βλέμματ' ἀνεξήγητα 'ς τὸ Δῆμο ἀκοντίζει!
Αὐτὸ μὲ φάνηκε γλυκὺ φιλοστοργίας βλέμμα,
ἐκεῖνο ζούλιας φθονερῆς, κρυφῆς χαρᾶς ἐκεῖνο,
ἐκεῖνο τοῦ ἀντεραστοῦ ἐπιθυμεῖ τὸ αἷμα·
αὐτὸ τὸ ἄλλο λαίμαργα τὴν ξένη καταπίνει.
Ὁ ἴδιος τί αἰσθάνεται ἀφ' οὗ δὲν διακρίνει,
ἐγὼ θὰ διακρίνω;
«Φέρε, παπᾶ, τὰ στέφανα διὰ νὰ μᾶς στεφανώσῃς.»—
—«Διατί εὐχὴ ἂν θέλετε συζεύξεως νομίμου
τῆς γῆς τὰ μάτια φεύγετε 'ς τὸ ἔρημο κελλί μου;»—
—«Ταῖς λέξες σου, διὲ, ἀκριβὰ, παπᾶ, νὰ μὴ πληρώσῃς.»
—«Ποιὸς εἶσ'; ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; πῶς θέλεις νὰ ἑνώσω
μὲ τ' ἁρπαγμένον λάφυρο τὸν ἅρπαγα; Δὲν πρέπει,
ἁμαρτωλὲ, νὰ θυμηθῇς πῶς ὁ Θεὸς σὲ βλέπει;»—
—«Παπᾶ, ἐλπίζεις ἄρά γε πῶς λόγο θὰ σὲ δώσω;
Παρακαλῶ εἰς μάταιο νὰ μὴ μὲ βάλῃς κόπο.
Τελείωσε μὲ τὸ καλὸ, ἢ ξεύρω κ' ἄλλον τρόπο.»—
—«Παιδί μου, μάταια κοπιάζεις. Ποτὲ τὸ χέρι τοῦ ἐρημίτου
δὲν θ' ἀναγκάσῃς νὰ εὐλογήσῃ δεσμὸ ποῦ μέμφεται ἡ ψυχή του.
Καθὼς ἡ φλόγα ἀγριωμένη
εἰς τοὺς δρυμῶνας καὶ εἰς τὰς πόλεις,
ἀφοῦ θερίσῃ ταῖς κατοικίαις,
ἀφ' οὗ χωνέψῃ τὰ χλωρὰ δάση,
ἀπὸ ἀνέμων λύσσαν διωχμένη

τερπναῖς κοιλάδες ἀφοῦ περάσῃ,
ποῦ μεταβάλλει εἰς ἐρημίαις,
εἰς ἀτρυγήτους ἐκτάσεις ἄμμου ἢ εἰς παράλια φθάνει μόλις,
ποῦ εἰς ἀκτῖνα μεταβλημένη
ἀνασηκώνετ' εἰς τὸν ἀέρα,
'ς τὴν αἰωνίαν φλόγ' ἀνεβαίνει,
καὶ διαλύεται 'ς τὸν αἰθέρα,—
καὶ ἡ ζωή μου ὡς αὐτὴν ἦτον·
παθῶν ἀέρες τὴν εἶχαν δείρει,
καὶ πολλῶν εἶχε τὴν τύχην φθείρει
ἡ φλογισμένη ἀναπνοή των.
Τὴν ἀδικίαν ὅπλον μου εἶχα,
τὴν κατερήμωσιν βοηθόν μου·
φωνὴ αἱμάτων εἶχ' ἀντηχήσει καὶ εἶχ' ἀνέβει ὡς τὸν Θεόν μου·
λαῶν κατάρα ἦτον ῥιχμένη 'ς τοῦ κεφαλιοῦ μου ἑκάστη τρίχα.
Πλὴν κ' ἡ ζωή μου ἦλθε 'ς τὰ χείλη
τοῦ αἰωνίου της παραλίου·
τοῦ ταξειδιοῦ της τοῦ αἰωνίου
ὁ σκοπὸς πλέον δὲν εἶν' ἡ ὕλη.
Σὰν τὴν ἀκτῖνα, γυρνᾷ ἐπάνω
τὴν τελευταίαν διεύθυνσί της.
'Σ τοῦ κόσμου πλάναις, 'ς τοῦ κόσμου πάθη ξένος κ' ἀμέτο-[χος ἐρημίτης,
εἰς βάθη ἔζησα ἁμαρτίας, ὅμως ἐνάρετος θὰ πεθάνω.
Σ τὴν ἐξορία μου δούλου δάκρυ, μήτε τυράννου φωνὴ δὲν φθάνει·
εἰς τὸ κατόφλι μου εὐθυμίας καὶ χαρᾶς τόνος φαιδρὸς πεθαίνει·
κ' ἂν Κροίσου πλοῦτος, δυνατοῦ σκῆπτρον, κοσμικὴ τέρψις [δὲν μὲ προσμένῃ,
ἡ πιστὴ ὅμως μετάνοιά μου ζητεῖ τοῦ μάρτυρος τὸ στεφάνι.
Ψεύτικη λάμψις προσκαίρου δόξης ἦτο τὸ εἴδωλο τῆς ζωῆς μου·

φλογερὸς ἔρως, ἄσπονδον μῖσος ἦταν οἱ τύραννοι τῆς καρδιᾶς μου.
Ὅλα τὰ ξέχασα, σὰν τοὺς μύθους τῆς ἡλικίας τῆς παιδικῆς μου,
καὶ ἡ θρῃσκεία μου εἶν' ὁ θρόνος τῆς τελευταίας παρηγοριᾶς μου.
Ἀρετῆς ἔρως, κ' ἔρως θρῃσκείας εἶναι ὁ ἔρως ὁποῦ μὲ μένει.
Μάταια πίστευσε πῶς ἐλπίζεις νὰ γίνω ἄπιστος κ' εἰς τοὺς δύω,
κ' αὐτὸ τὸ χέρι δεσμὸν δὲν δένει
'ς τοὺς θείους νόμους μας ἐναντίο·
καὶ ἂν βιάσουν αὐτὸ τὸ χέρι,
αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ μαχαίρι,
αὐτὸ τὸ ὅπλο τῆς ἀδικίας,
καὶ 'ς ὑπεράσπισι τῆς θρῃσκείας
νὰ πολεμήσῃ ἀκόμα ξέρει.»
Σὰν φλόγα ἄναψ' ἡ ματιὰ τοῦ γέρου ἐρημίτου·
καινούριο αἷμα φούσκωσε τ' αὐλάκια τῶν φλεβῶν του·
σὰν τῶν χειμάῤῥων τὴ φωνὴ ἀγρίεψ' ἡ φωνή του·
ὀρθαῖς ἀνασηκώθηκαν ἡ τρίχες τῶν γενειῶν του.
Τοῦ μαχαιριοῦ του ψηλαφεῖ τὴν ἄκρη θυμωμένος,
καὶ μὲ ὑπερηφάνεια τὰ χείλη του δαγκάνει.
Πλὴν οὔτ' ὁ Δῆμος φαίνεται νὰ ἦναι γεννημένος
τὴ θέλησι ποῦ κήρυξε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ.
Μὲ εἰρωνείας γέλωτα τὸν γέροντα κυττάζει·
'ς τὸ σκαλοπάτι προχωρεῖ τοῦ εἰκονοστασίου,
κ' ἀπ' τῶν εἰκόνων τὴ σειρὰ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου
μ' ἀσέβεια τὰ στέφανα καὶ τὸ σταυρὸ ἁρπάζει.
Τί φλόγα τότε ἔλαμψε 'ς τοῦ γέροντος τὸ μάτι!
Τί λύσσα τότε ἔκαμε τὸ στόμα του ν' ἀφρίζῃ!
Μὲ δυὼ πηδήματα ὁρμᾷ, κ' ἀπὸ τὸ σκαλοπάτι
'ς τὴ μέση τῆς καλύβας του τὸν Δῆμο σφενδονίζει.
«Πλήρωσε τὴν ἀσέβεια τῶν ἔργων σου,» φωνάζει,
κ' ἐπάνω του τινάζεται καὶ τὸ μαχαίρι βγάζει.

Τότε, ὁ Δῆμος ἄγρια γυρνᾷ, καὶ μ' ἕνα βλέμμα
ποῦ ἄστραψε σὰν κεραυνὸς καὶ ποῦ διψοῦσεν αἷμα,
«Πήγαινε, λέγει, σκέλεθρο, καὶ τὴν εὐλάβειά σου
'ς τὸν ἄλλον κόσμον φήμιζε, ἂν σὲ ἀρέσῃ.—Στάσου!
Πάρε κ' αὐτὴν κατόπι σου!» Καὶ τὸ σκληρό του χέρι,
ἐβύθισε 'ς τοῦ γέροντος τὰ σπλάγχνα τὸ μαχαίρι.
Ὡσὰν ξερὴ βαλανιδιὰ, ἀνεμοαρπαγμένη,
ἔπεσε 'ς ταῖς εἰκόνες του ἐμπρὸς ὁ ἐρημίτης.
Ἦτον χλωμός· 'ς τὸ πλάγι του γονάτισ' ἡ Ἑλένη.
Τὰ δάκρυά της ἔτρεχαν, καὶ κόπηκ' ἡ φωνή της.
Μὲ χίλια σκέπαζε φιλιὰ τοῦ γέροντος τὸ χέρι·
νὰ σταματήσῃ γύρευε τοῦ στήθους του τὸ αἷμα,
καὶ τρυφερὰ τὸν ἔλεγε μ' ἕνα γλυκό της βλέμμα,
'ς τοῦ Δήμου της τὴν κεφαλὴ κατάρα νὰ μὴ φέρῃ.
  Ὁ γέρος ὅμως ἥμερα τὰ μάτια του ἀνοίγει·
τὸ βλέμμα του τὸν οὐρανὸ γυρεύει νὰ κυττάξῃ,
καὶ ἡ ψυχή του φαίνεται, πρὶν ἀπ' τὴν γῆν νὰ φύγῃ,
'ς τῆς προσευχῆς ταῖς πτέρυγες πῶς θέλει νὰ πετάξῃ.
«Θεέ! Τὸ κέντρον τοῦ παντός! Κόσμε! Ψυχὴ τοῦ κόσμου!
Ἀπείρου μιὰ σταλαγματιὰ 'ς τὸ ἄπειρον γυρίζει,
γυρίζει 'ς τὸν Ὠκεανὸν ὁ ῥύαξ ὁ θολός μου.
'Σ ἀπάτης βράχους ἔτρεξεν· ἀνάπαυσιν ἐλπίζει.
Θρόνος σου εἶναι τ' ἄπειρον, ἡ καλλονὴ μορφή σου,
αἰωνιότης ὁ καιρὸς, κ' ἀγάπη τ' ὄνομά σου.
Ἕνας πτωχὸς ἁμαρτωλὸς θενὰ φανῇ 'μπροστά σου,
πλὴν εἶναι τῆς ἀγάπης σου μικρότερ' ἡ ὀργή σου.
Τὸ στόμα θὰ μὲ καταπιῇ τοῦ ἀνοικτοῦ μου λάκκου
θὰ μετανέβ' εἰς τῆς ζωῆς τὴν βρύσιν ἡ ζωή μου.
Ἂς μὲ σκεπάσῃ ἄφαντον ὁ ἄμμος τῆς ἐρήμου,
καὶ ἂς σβυσθῇ διὰ πάντοτε τὸ ὄνομα τοῦ Λιάκου.»

Λέγει, καὶ δάκρυ ἥμερο τὸ μάτι του σκεπάζει,
καθὼς τὸ γλυκὸ σύννεφο τὸν ἥλιον ὅταν δύῃ.
Πλὴν ἡ Ἑλένη, ἕνα Ἄχ! ἀπ' τὴν καρδιά της βγάζει,
καὶ πέφτει μαρμαρόχλωμη, τὰ δυώ της μάτια κλείει!
Ὁ θάνατος μὲ τὴν ζωὴ 'ς τὸ στῆθός της παλεύει·
μόλις λεπτὴ ἀναπνοὴ τὸ γλυκανασηκόνει.
Ὁ πιστὸς Δῆμος μὲ φιλιὰ καὶ δάκρυα, γυρεύει
ζωὴ 'ς τὸ σῶμα ποῦ γλυκὰ ἡ ἀγκαλιά του ζώνει.
Ὅμως κινεῖται, ἄλλην μιὰν βαθεὰ ξαναναπνέει·
τὰ μάτια της μισάνοιξε, πλὴν τὰ σφαλνᾷ ἀκόμα·
τὰ ξανανοίγει, καὶ πικρά, καθὼς τ' ἀνοίγει, κλαίει,
καὶ λέξεις μισακούουνται ἀπ' τὸ χλωμό της στόμα.
«Πατέρα,—λέγει, εἶσ' ἐσύ, ἐσὺ εἶσαι ὁ Λιάκος;
Ἐσ' εἶσαι ποῦ μ' ἀνάθρεψες 'ς τὴν νηπιότητά μου;
Ἐσ' εἶσαι, καὶ ὁ Δῆμός μου σ' ἐσκότωσε 'μπροστά μου!
Διατί ἐμένα δὲν ῥοφᾷ ὁ ἀνοικτός σου λάκκος;
Ὡς χάριν τώρα δέχουμουν γλυκειὰν τὸ θάνατό μου.
Μικρὸ πουλ' ἤμουν π' ἄφησα τὸ δένδρο τὸ χλωρό μου,
καὶ ξαναῆλθα διὰ νὰ διῶ τὸ δένδρο μου κομμένο.
Σ' ηὗρα καὶ σ' ἔχασα! Διατί μαζῆ σου δὲν πεθαίνω!»
Καθὼς ὅταν τὰ σύννεφα ἐπανωτὰ καὶ μαῦρα
ἀγριωμένα μαζωχθοῦν κ' ἀνεμοζάλη φέρνουν,
πλὴν μόλις ἔλθ' ἡ ἥμερη νὰ τὰ χαδεύσῃ αὖρα,
τραβιοῦνται ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ 'ς ταῖς ποδιαῖς του γέρνουν,
πάλιν γελᾷ τῶν οὐρανῶν ἀσύννεφος ὁ θόλος,
καὶ γαλανὸς εἰς τὰ νερὰ ἀντανακλᾶται ὅλος,
οὕτω μὲ τὸ νυκτόπλεκτο καὶ κρύο κάλυμμά του
τοῦ Λιάκου εἶχ' ὁ θάνατος τὰ μάτια βαρεμένα·
πλὴν ὡς ἐλπίδος πέρασε πνοὴ 'ς τὰ βλέφαρά του,
ἄνοιξαν πάλαι 'ς τὴ χαρὰ τὰ νεκροσφαλισμένα.

«Ἑλένη μου, λέγ', εἶσ' ἐσύ! ναί, εἶσ' ἐσὺ, ἐσ' εἶσαι!
Τῆς μαραμένης μου καρδιᾶς οἱ κτύποι σὲ γνωρίζουν.
Τὰ μάτια σου σὰν τ' οὐρανοῦ ἀστέρες μὲ φωτίζουν.
Ἔλα 'ς τὸ κρύο στῆθός μου, τὰ βλέφαρά μου κλεῖσε!
Κ' ἐγὼ, καθὼς ὁ ἄῤῥωστος ποῦ κείτεται 'ς τὰ σκότη,
καὶ τὴν λαμπάδα τῆς ταφῆς ἀκτῖνα βλέπει πρώτη,
'ς τῆς μαύρης τύχης κείτουμουν τὸ σκοτισμένο στρῶμα.
Σὲ βλέπω, καὶ μὲ ὁδηγεῖς 'ς τοῦ τάφου μου τὸ στόμα.
Ἄ! ἄφησ', ἄφησε προτοῦ γιὰ πάντα νὰ σφαλήσουν,
τὰ μάτια μου νὰ εὐφρανθοῦν 'ς τοὺς ἥλιους τῶν ματιῶν σου.
Ἄ! ἄφησε τὰ χείλια μου ἀκόμα νὰ ῥοφήσουν,
τὸ μέλι, τὴ γλυκειὰ δροσιὰ τῶν τρυφερῶν χειλιῶν σου.

. . . .

Ἀφ' οὗ πεθάνω, φύτεψε 'ς τὸν τάφο μου λουλούδια,
κ' ἔρχου πρωῒ καὶ πότιζε τὸ ἄχαρό τους χῶμα,
καὶ κάθε βράδυ κάθιζε 'ς τοῦ τάφου μου τὸ στόμα,
καὶ τῶν νεκρῶν μουρμούριζε λυπητερὰ τραγούδια.
Τὰ χρυσαφένια σου μαλλιὰ ὅταν χαδεύ' ἡ αὖρα,
ἴσως πετᾷ τριγύρω σου μαζῆ της κ' ἡ ψυχή μου.
Τότε πῶς πέθανα μὴν κλαῖς, τότε μὴ βάλῃς μαῦρα.
Σ' εἶδα, θὰ ἦμαι εὐτυχὴς 'ς τὸν τάφον τῆς ἐρήμου.
Ἄ! ζῆσε λυγιρόκλονο κλαδί μου φουντωμένο·
τὴ θύρα γλυκοσκίαζε τοῦ παλατιοῦ ποῦ κτίζω.
Εἶσαι τῆς ῥίζας μου κλαδί. Ἂν ζήσῃς, δὲν πεθαίνω·
μὲ σχῆμ' ἀγγέλου τῆς ζωῆς τὸ δρόμο ξαναρχίζω.
Ἤμουν πατέρας! Ἡ ζωὴ μὲ ἦτον περιβόλι·
μ' ἀπάτησε πλὴν ὁ γλυκὸς καρπὸς τῆς ἁμαρτίας·
παραίτησα τὸ ἄσυλο τῆς πρώτης εὐτυχίας,
κ' ἔγινε πάγος καὶ φωτιὰ ἡ ὕπαρξίς μου ὅλη.
Ἤμουν πατέρας! Τρυφερὰ τῆς κόρης μου τὸ χέρι

χρυσάφι θενὰ ὕφαινε 'ς τὸ πλέγμα τῆς ζωῆς μου.
'Στὸ στῆθός της, 'ς αἰώνιο θὰ ζοῦσα καλοκαίρι·
'ς τὴν δύσι μου θὰ χαίρουμουν ταῖς ὥραις τῆς αὐγῆς μου.
Ἤμουν πατέρας! Τοῦ υἱοῦ τὸ ἀναμμένο αἷμα
νέο βρασμὸ θὰ ἔδιδε 'ς τὴ βραδυνὴ ζωή μου...»
Δάκρυα τὸν διέκοψαν, καὶ τὸ νεκρό του βλέμμα
ἀντίκρυσε τὰ δάκρυα τοῦ νεκροχλώμου Δήμου.
«Παιδί μου, λέγει, εὔμορφο κ' ἀνδρεῖο παλληκάρι,
μὲ σκότωσες, σὲ συγχωρῶ, καὶ μ' ἔχθρα δὲν πεθαίνω.
Μὲ τὴν εὐχή μου πήγαινε καὶ ἥσυχος πηγαίνω,
καὶ πρὶν πεθάνω, σὲ ζητῶ μιὰ τελευταία χάρι.
Ἐκεῖ ὀπίσω 'ς τὰ βουνὰ, ἐκεῖ ποῦ δύω βράχοι
'ς τὰ πρῶτα φῶτα τῆς αὐγῆς ὁλόγυμνοι ἀσπρίζουν,
εἶν' ἕνας τόπος ἱερός· ἐκεῖ θνητοὶ μονάχοι
καὶ μακρυσμένοι ἀπ' τὴ γῆ, 'ς τὸν οὐρανὸ ἐλπίζουν.
Πήγαιν' ἐκεῖ, ἅ! πήγαινε! Ἐκεῖ ζῇ ὁ υἱός μου.
Εἰς γῆν Κυρίου ἔθαψα τὸ νέο θησαυρό μου,
μακρὰν ἀπὸ ταῖς θύελλαις ψευδοματαίου κόσμου.
'Αφ' οὗ πεθάνω, πήγαινε καὶ εὗρε τὸν υἱό μου.
Μὲ βλέπεις καὶ μὲ συμπονεῖς· τὰ μάτια σου δακρύζουν.
Ὦ! τόσους εὐεργέτησα, μὲ ξέχασαν οἱ τόσοι!
Τὰ σπλάγχνα σου εἶν' ἥμερα, συμπάθεια γνωρίζουν.
Τὸν βράχ' ὅπου ναυάγησα ἁρπάζω νὰ μὲ σώσῃ.
Ἂν ἦν' ἀλήθεια πῶς τιμὴ τὰ παλληκάρια ἔχουν,
καὶ πῶς ὑπερασπίζουνται τοὺς ἀσθενεῖς μ' ἀνδρία,
μὰ τὰ θερμά σου δάκρυα ποῦ τὰ μαλλιά μου βρέχουν,
μὰ τοῦ Θεοῦ ποῦ σέβεσαι τὴν ἱερὴ λατρεία,
τὴν κόρη μου ὁδήγησε, προστάτευσε καὶ σῶσε.
Σεβάσου τὴν περίστασι καὶ τὴν πεποίθησί μου,
κ' ἐπάνω θὰ σὲ συγχωρῇ, θὰ σ' εὔχετ' ἡ ψυχή μου.

Πήγαινε, καὶ τὴν ἄθλια 'ς τὸν ἀδελφό της δόσε.
Πέ τον νὰ βγῇ 'ς τὸ πέλαγος διατὶ ἐγὼ ἀράζω·
χρυσὸ φορτίο νὰ δεχθῇ τὴν ἀδελφή του πέ τον·
καὶ φίλησέ τον μιὰ φορὰ καὶ ξαναφίλησέ τον,
καὶ σφίξ' τον 'ς ταῖς ἀγκάλαις σου καθὼς σὲ ἀγκαλιάζω.
Δωρόθεο τὸν βάπτισαν· ἂν θέλης καὶ σημεῖα,
εἶν' εὔμορφος καὶ γαλανὸς, λεπτὸς καὶ χρυσομάλλης.
Τέτοιον μικρὸν τὸν ἄφησα· μ' ἀκόμ' ἂν ἀμφιβάλλης,
νήπιον ἡ μητέρα του τὸν φόρεσ' ἡ ἰδία
μιὰν ἀλυσίδ' ἀπὸ μαλλιά· 'ς τὸν κόμβο μιᾶς ἄλλης
ἕνα ὁλόχρυσο σταυρὸ μὲ διαμαντάκια τρία.»
'Ενὸς ποῦ πάτησ' ὄχεντρα ἡ φρίκ' εἶναι μεγάλη,
μεγαλητέρα τοῦ παιδιοῦ π' ἀπάντησ' ἕνα πτῶμα·
ὅμως τοῦ Δήμου φάνηκε μεγαλητέρ' ἀκόμα.
Τὰ βλέμματά του πρόδωσαν σχεδὸν μανίας ζάλη.
«Μὴ, μὴ μ' ἐγγίζης, γέροντα. Τὰ χέρια σου μολύνεις,
μολύνεις τὰ σεβάσμια, τὰ χιονιστὰ μαλλιά σου·
μὴ, λέγει· μαῦρο ἔκτρωμα περίθαλψες κοντά σου·
μὲ εἶναι φλόγα, κόλασις τὸ αἷμ' αὐτὸ ποῦ χύνεις.
'Εσ' εἶσ' ὁ Λιάκος, τῶν βουνῶν ἐσ' εἶσαι τὸ θηρίο,
ἐσὺ ποῦ χώραις καὶ σπηλιαῖς ὠνόμαζαν ἀνδρεῖο,
κ' ἐγὼ ὁ κλέφτης, ὁ φονεὺς, ἐγὼ εἶμ' ὁ υἱός σου!
ναὶ, ὁ υἱός σου, γέροντα, ἐγὼ ποῦ σὲ σκοτόνω.
'Ελένη μου, ὁ μισητὸς ἐγὼ, εἶμ' ἀδελφός σου.
Καταρασθῆτέ με· κ' ἐγὼ τὸ χέρι μου ὑψόνω.
Σφραγίστε τῆς κολάσεως τὴν ἀρχημένη νίκη.
'Εκστατικοὶ μὲ βλέπετε· συμπάθεια καὶ φρίκη,
τὸ βλέπω, ἀπ' τὰ μάτια σας λαλοῦν τὰ τρομαγμένα.
Συμπάθεια! τί κάμνετε; συμπάθεια σ' ἐμένα;
ἐμένα, ποῦ 'ς ταῖς ὄχενταις φαρμάκια θὰ ποτίσω,

ποῦ θὰ περνῶ, κ' ἐρήμωσι θ' ἀφίν' ὅπου πατήσω,
ποῦ μὲ δακρύων χείμαῤῥο τὸν τάφο σας θὰ λούω,
καὶ γέλοια τῆς κολάσεως δι' ἀπόκρισι θ' ἀκούω;
Ἐγὼ εἶμ' ὁ Δωρόθεος· ἐδῶ εἶναι κρυμμένος
καὶ ὁ σταυρὸς, κ' ἡ μάλλινη ἐκείνη ἁλυσίδα.
'Σ τὰ τείχη τοῦ μοναστηριοῦ ἐκείτουμουν, θαμμένος
εἰς ἄλλου κόσμου ὄνειρα, 'ς ἄλλης ζωῆς ἐλπίδα,
καθὼς ζωντανοθάπτεται 'ς τὸ ἴδιόν του νῆμα
τὸ ἐλαφρὸ ζωΰφιο ποῦ πλέχει τὸ μετάξι,
ὅμως ἐλπίζει μιὰ φορὰ πῶς θ' ἀνοιχθῇ τὸ μνῆμα,
ἐλπίζει μὲ τ' ἀσπρόχρυσα πτερὰ πῶς θὰ πετάξῃ.
Ἡ προσευχαῖς μου μοναχαῖς ταῖς ὥραις μου μετροῦσαν,
καὶ ἡ ζωή μου ἔτρεχε σὰν ἐρημιᾶς ποτάμι·
τῆς ἐρημιᾶς τὴν σκέπαζαν ἡ πεύκαις καὶ οἱ ἄμμοι,
καὶ τὰ νερά της οὐρανὸν κενὸν ἀντανακλοῦσαν.
Πλὴν 'ς τὰ κρυσταλλοκύματα κ' ἀτάραχα νερά της
κ' ἑνὸς ἀγγέλου φάνηκε μορφὴ ζωγραφισμένη.
Καινούργιου κόσμου ἥλιος μὲ φάνηκ' ἡ Ἑλένη·
καὶ μ' ἄνοιξαν ἀγνώριστη Ἐδὲμ τὰ θέλγητρά της.
Σὰν φλόγα κατεβρόχθισε τὸ αἴσθημα τὸ ἕνα
τὰ ἄλλα μου αἰσθήματα· κ' ἐν ᾧ ὁ ἔρωτάς μου
βασίλευε τυραννικὰ 'ς τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου,
νὰ καταστρέψ' ἡ θέρμη του κινδύνευε κ' ἐμένα.
Πρῶτός μου ἦτον ἔρωτας, κ' ἔχω καρδιὰ ποῦ καίει.
Ἀλλὰ, ἐνῷ εἰς ὄνειρα κοιμούμουν τῆς ἀγάπης,
μανθάνω πῶς κακότροπος τὴν ἅρπαξε σατράπης.—
Ἄ! ἐρημίτης, φώναξα, σ' ἕνα κελλὶ νὰ κλαίῃ!
ν' ἀναστενάζῃ κ' ἥσυχος νὰ κάμνῃ τὸ σταυρό του!
Ποῦ εἶν' ἐκείνη ἡ ζωὴ, ὁποῦ 'ς τὴν πεδιάδα,
εἰς νέων μ' αἷμα φλογερὸν τὴν ζωηρὴν ἀράδα

ὁ νέος εἶν' ἀδάμαστος ἐπάνω 'ς τ' ἄλογό του,
μόν' τὸ καλὸ μαχαίρι του γνωρίζει βοηθό του,
καθὼς τὸν φέρν' ἡ μοῖρά του τυφλὰ μαζῆ της τρέχει,
'ς τὸ χέρι του ἐκδίκησι καὶ τιμωρία ἔχει,
καὶ τὴν ἐλευθερία του λατρεύει σὰν θεό του!—
Τὸν ἔρωτά μου αὔξησεν ἡ στέρησις ἡ νέα,
καὶ νέο πάθος ἄναψε 'ς τὸ στῆθός μου, τὸ μῖσος·
τῶν ἱερῶν μου πλὴν χρεῶν ἀκόμα ἡ ἰδέα
λαλοῦσε 'ς τὴν συνείδησι καὶ μὲ κρατοῦσε ἴσως.
Ὅμως δὲν ἄργησ' ἡ σκληρὰ τῶν Τούρκων τυραννία,
ἀπάνθρωπ' εἰς τ' ἀνθρώπινα, καὶ ἀσεβὴς 'ς τὰ θεῖα,
νέα φωτιὰ φιλέκδικη 'ς τὸ στῆθός μου ν' ἀνάψῃ.
Ἀφοῦ τὴν βαρβαρότητα τοῦ μισητοῦ λαοῦ του
μ' ἐλπίδες ἔθρεψ' ὁ πασᾶς παραχωμένου πλούτου,
τὸ μοναστήρι ἔστειλε στρατεύματα νὰ κάψῃ·
'ς αἵματ' ἁγίων βούτησαν οἱ μαῦροι στρατιῶται,
καὶ εἶδε νέους μάρτυρας ἡ Ἐκκλησία τότε.
Τότ' ἔζωσα τὸ κοπτερὸ τοῦ κλέφτη γιαταγάνι,
τότ' ἡ ψυχή μου πέταξε, τότ' ἔκτασι ζητοῦσα,
τότε κατοίκησα σπηλιαῖς, καὶ ἄνδρας ὡδηγοῦσα,
καὶ τοῦ ὀλέθρου ἔδραξα μὲ θάῤῥος τὸ δρεπάνι.
Τότε καμίνι ἔρωτος, βρασμὸς φιλοδοξίας,
καὶ μῖσος ποῦ φαρμάκωνε τ' ἀνήσυχα λεπτά μου,
κ' ἀγάπη ἐκδικήσεως καὶ ἀνεξαρτησίας,
καὶ ἄλλα πάθη ἔβραζαν 'ς τὴ φλογερὴ καρδιά μου.
Καθένα τους ὡς θύελλα 'ς τὰ βάθη της βροντοῦσε.
Τὸ αἷμά μου ἦτον θερμὸ καὶ φλόγα ἡ νεότης.
Ἡ τύχη μ' ἔδεσ' ἔκτοτε εἰς τὸν τυφλὸ τροχό της,
κ' ἔτρεχα ὅπου καὶ καθὼς ἐκείνη μ' ὡδηγοῦσε·
καὶ ῥίχθηκ', ἀχαλίνωτος δραπέτης τῆς ἐρήμου,

εἰς φλόγες ἐκδικήσεως κ' εἰς δρόμους ἁμαρτίας,
κ' ἀφοῦ εἰς πέτραις καὶ κρημνοὺς συντρίφθηκ' ἡ ζωή μου,
ἂν καὶ δὲν ἔγινε ποτὲ ἐργάτης ἀδικίας,
ἦλθε νὰ πέσ' εἰς βάραθρο κατάρας αἰωνίας.
Ἂν ἔχῃς σπλάγχνα, ἄφησε, ὤ! ἄφησε ἀκόμα
'ς ταῖς πατρικαῖς ἀγκάλαις σου νὰ πέσω, νὰ κολλήσω
'ς τὸ ψυχραμένο χέρι σου τὸ φλογερό μου στόμα,
νὰ γονατίσω, δάκρυα 'ς τὰ δάκρυα νὰ χύσω,
τοῦ κεφαλιοῦ μου τὰ μαλλιὰ νὰ κυλισθοῦν 'ς τὸ χῶμα,
καὶ πατρικὴ συγχώρησι κ' εὐχὴ νὰ σὲ ζητήσω.»
Τὸ Λιάκο μαυροσκέπασε τὸ ράσο τοῦ θανάτου.
'Σ τὴν παγωμένη γλῶσσά του ἡ λέξις του παγόνει·
μὲ δυσκολία πλὴν κ' ἀργὰ τὸ χέρι του σηκόνει,
καὶ εὐλογεῖ τὰ δυστυχῆ μισόνεκρα παιδιά του,
καὶ ξεψυχᾷ.—Ὢ τύραννοι! 'ς τὸ στρῶμα τὸ χρυσό σας
ὁ θάνατος σᾶς ὁδηγεῖ 'ς τοῦ τάφου τὸ ταξείδι.
Ὤ! ποῖο δίδει μάθημα τὸ ἔσχατο λεπτό σας!
Πῶς σᾶς σπαράζει τὸ σκληρὸ τοῦ συνειδότος φίδι!
Κρίσι κ' αἰωνιότητα πηγαίνετε νὰ βρῆτε.
Εἶναι Θεός· παλεύετε μὲ τὴν πεποίθησί σας.
Εἶναι Θεὸς, καὶ δίκαιος, καὶ θὰ φανῇ κριτής σας.
Εἶστ' ἄθλιοι, 'ς ἕνα λεπτὸ τὸν κόσμο ἐκδικεῖτε.
Διέτε ὁ Λιάκος τί γλυκὰ, τί ἥμερα πεθαίνει.
Χαμογελᾷ 'ς τὰ χείλια του ἀκόμα ἡ εἰρήνη.
Τέτοιο τὸ ἄστρο τῆς νυκτὸς 'ς τὴ δύσι κατεβαίνει,
καὶ 'ς τὸν γαλάζι' ὁρίζοντα γύρο χρυσὸν ἀφίνει.—
Εἰς λόφο ποῦ τὴν ἔρημη καλύβα γειτονεύει
πράσινο χόρτο σκέπασε τοῦ γέροντος τὸ σῶμα.
Τριγύρω νεκρολούλουδα ἡ κόρη του φυτεύει,
καὶ μὲ θερμά της δάκρυα τὸ κρύο βρέχει χῶμα.

Ἐκεῖ τὴν βρίσκ' ἡ σηκωθῇ ἢ δύσῃ τὸ φεγγάρι·
τὰ νέα κάλλη της ἐκεῖ ἡ λύπη της μαραίνει·
ἐκεῖ πικροξηραίνεται ὡς ἔρημο θυμάρι,
καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἐκεῖ πικροχλωμαίνει.

Η'.

Πέρασ' ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος, ἀφοῦ πέρασ' ἕνας χρόνος.
Εἶδα ἕνα τάφο νέο κ' ἕνα παλαιὸ κοντά του,
καὶ γονατιστὸς 'ς τὴ μέση ἕνας ἐρημίτης μόνος
εἶδα ποῦ ἐνῷ λαλοῦσε σκούπιζε τὰ δάκρυά του.
«Ἀνατέλλεις, ὁδοιπόρε φλογερὲ τῆς οἰκουμένης!
Ἄλλοτε ταῖς χορδαῖς ὅλαις τῆς καρδίας μου ἐκίνεις·
φωστὴρ, τώρα μ' εἶσαι ξένος εἴτ' ἀνάπτεις εἴτε σβύνεις.
Πέρνα τὸν λαμπρό σου δρόμο. Τί μὲ μέλει ποῦ πηγαίνεις;
Δύω πήχες μαῦρο χῶμα εἶν' ὁ κόσμος δι' ἐμένα.
Ἂν ἡ λάμψις σου δὲν φθάνῃ 'ς τὸ χορτάρι ἀπὸ κάτου,
γύριζε· τὰ ὄνειρά μου ἐδῶ εἶναι κοιμισμένα,
καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ πόθου ἐδῶ κλείει τὰ πτερά του.
Πήγαινε, εἰς δόξα πλέε. Τί κοινὸν ἔχεις μαζῇ μου;
Ῥανὶς σκότους ἐγὼ εἶμαι κ' ἐσὺ εἶσαι φλογὸς σῶμα·
τῶν αἰώνων πατὴρ εἶσαι καὶ στιγμὴ εἶν' ἡ ζωή μου·
σὺ 'ς τὸ ἄπειρον γυρίζεις, 'ς ἑνὸς τάφου γυρνῶ στρῶμα.
Σὰν ἐσένα εἶχα ἔβγει ὁδοιπόρος φλογισμένος·
πλὴν ἐσὺ ζωὴν χαρίζεις καὶ μαζόνεις εὐλογίας·
ἐγὼ ἦλθα μ' ἁμαρτίας καὶ ἀρὰς συνωδευμένος,
καὶ ἐῤῥόφησα τὸ αἷμα τῆς ἰδίας μου καρδίας.
Σὰν ἐσένα συνοδίαν μαῦρα σύννεφα τραβοῦσα,
πλὴν ἐπάνω μου βροντοῦσαν καὶ κεραύνωσαν ἐμένα.
Ἡ ὁδοιπορία παύει, κ' ἐγὼ δύω σὰν ἐσένα,
ἔμως δύω εἰς τὰ σκότη, ὅπως εἰς τὰ σκότη ζοῦσα.

Ἐσεῖς ὄντ' ἀγαπητά μου, ἂν ὑπάρχετ' ἐσεῖς ὄντα,
ἂν 'ς τὸν τάφο δὲν κοιμᾶσθε μὲ τὸ σῶμα ποῦ κοιμᾶται,
φωτὸς ἄγγελοι ἂν εἶσθε καὶ 'ς τὸ φῶς ἂν ἐντρυφᾶτε,
μὴ ξεχνᾶτ' ἐκεῖ ποῦ εἶσθε ἕνα φίλον σας ἀπόντα.
Εἶμαι δένδρο ποῦ τὰ φύλλα τριγυρίζουν τὰ ξηρά του.
Λύγισαν τὰ γόνατά μου τῶν βασάνων μου οἱ χρόνοι.
'Απ' τὰ πάθ' ἡ κεφαλή μου ἔκλινε 'ς τὸ χῶμα κάτου.
Ἄσπρα εἶναι τὰ μαλλιά μου σὰν τῆς Λιάκουρας τὸ χιόνι.
Προσευχὴ ἡ ὕπαρξίς μου, δάκρυα εἶν' ἡ ζωή μου.
Μὲ τοὺς ἀναστεναγμούς μου ἡ ἡμέρα μου μετριέται.
Μὲ ἀπέῤῥιψ' ὁ Θεός μου σὰν τὸ χόρτο τῆς ἐρήμου.
Εἶμαι ἄξιος νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ξαναεύρω; πέτε.
Ἀγαποῦσα τοὺς ἀνθρώπους, καλὴ ἦτον ἡ καρδιά μου,
ὅμως κατὰ τῶν τυράννων μῖσος ἔτρεφα συγχρόνως.
Πῆρα τ' ὅπλον τοῦ ὀλέθρου. Αἷμ' ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου
στάζει, κ' ἡ φωνή του λέγει· «Πατροκτόνος, πατροκτόνος.»
Ὡς τὸν ἔρημο, τὸν ξένο, ὅπου εἰς σκοπέλου ἄκρη
τὴν πατρίδα του 'ς τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος κυττάζει,
καὶ 'ς τὸ κῦμα ποῦ τὸν ζώνει στάζει τὸ πικρό του δάκρυ,
οὕτω ζῶ, κ' οὕτω 'ς τὸν τάφο, τὸ πικρό μου δάκρυ στάζει.
Εἶχε φέξει· χρυσῆ ἦτον ὅλ' ἡ πεδιὰς τοῦ ἄμμου.
Τὰ τραγούδια των τ' ἀηδόνια μέσα 'ς τ' ἄνθ' εἶχαν ἀρχίσει,
καὶ 'ς τὴ γῆ χαρὰ ἡ λάμψις καὶ ἐλπίδα εἶχε χύσει.
Πέρασα — καὶ πρὶν περάσω σφούγγισα τὰ δάκρυά μου.

Θ'.

Καὶ πάλιν ξαναπέρασα σὰν πέρασ' ἕνας χρόνος. . . .
Κελλιοῦ ἐκεῖ ἐρείπια ὁ ὁδοιπόρος βρίσκει,
καὶ παρεκεῖ ὑψόνονται τρεῖς πράσινοι λοφίσκοι.

Σ' ἑνὸς τὴν μέση φύτρωσεν ἀγρίας βάτου κλῶνος,
κ' ἐκτείνονται 'ς τοὺς ἄλλους δυὼ οἱ φιλικοί του ἴσκοι.
Βράδ' ἦτον· ἀνατρίχιασμα μὲ ἦλθε λεπτοῦ τρόμου.
Ἦτον φεγγάρι· σὰν νεκρὴ ἡ φύσις σιωποῦσε;
μόνον τῆς βάτου τὸ κλαδὶ ὁ ἄνεμός φυσοῦσε.
Ἀπὸ κοντά του πέρασα κ' ἔκαμα τὸ σταυρό μου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σελ. 113, στίχ. 9

Ἤ ἴσως εἶν' αὐτὴ Οὐρὶ τῶν παραδείσων κόρη,

«Βλέπω τὴν μελανόφθαλμον κόρην τοῦ παραδείσου....» ἀρχίζει τουρκικὸν ᾆσμα. Αἱ Οὐρὶ, ἀγγελόμορφοι νύμφαι, θέλουσι δεχθῆ εἰς τὸν παράδεισον εἰς ἀνοικτὰς ἀγκάλας τοὺς στρατιώτας, ὅσοι ἀνδρείως ἐπολέμησαν καὶ ἐνδόξως ἀπέθανον. Ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ ἀνέτρεφε κατακτητὰς, καθὼς ἡ χριστιανικὴ ἀνατρέφει ἐναρέτους κοινωνικοὺς ἀνθρώπους.

Σελ. 130, στίχ. 10

Τώρα περνᾷ τὸ Ἀλσιράτ· . . . .

Τῶν Τούρκων τὸν Πυριφλεγέθοντα ζευγνύει γέφυρα Ἀλσιρὰτ καλουμένη καὶ ὁδηγοῦσα πρὸς τὸν παράδεισον, ὅπου αἱ Οὐρὶ καὶ βουνὰ πιλαφίου προσμένουσι τοὺς εὐσεβεῖς. Τὸ πλάτος τῆς γεφύρας εἶναι ἴσον πρὸς ἀράχνης κλωστήν. Ὅταν, μετὰ τὴν νεκρανάστασιν, θέλει ἔλθει ἡ στιγμὴ τῆς διαβάσεως τοῦ Ἀλσιρὰτ, ἡ ἐπιδεξιότης εἰς τὴν σχοινοβασίαν, τέχνην, εἰς ἣν οἱ Τοῦρκοι πολὺ γυμνάζονται, δὲν θέλει τοῖς ὠφελήσει διόλου· διότι μόνος ὁ ἐνάρετος θέλει διέλθει, ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς θέλει σφαλῆ καὶ καταχρημνισθῆ. Διὰ τοὺς δυστυχεῖς χριστιανοὺς καὶ διὰ τοὺς Ἑβραίους ὑπάρχει ἄλλη γέφυρα κατωτέρω τῆς πρώτης καὶ πολὺ στενωτέρα ἐκείνης.

ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΠΛΟΥΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΗ Κª....

Ἐπὶ ἀντιτύπου τοῦ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΠΑΟΥ

Εἷς μῦθος ἀπὸ τῶν χρυσῶν
προγονικῶν ἀνθώνων.
Ξηρὸν ἀνθύλλιον πεσόν·
σοὶ τὸ προσφέρω. Εἶναι σόν.
Ἓν βλέμμα ζητεῖ μόνον.

—

Τί ἄνθος δὲν ζητεῖ ν' ἀνθῇ;
Καθὼς ποθοῦν ἐκεῖνα,
ὁμοίως καὶ αὐτὸ ποθεῖ,
κ' ἐλπίζει, ὅταν θερμανθῇ
εἰς ἱλαρὰν ἀκτῖνα.

ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΠΛΟΥΣ

Ἡ ἔκτασις τοῦ ἀχανοῦς
Αἰγαίου ἐκοιμᾶτο,
κ' ἔβλεπες δύο οὐρανούς·
ὁ εἷς ἦν ἄνω κυανοῦς,
γλαυκὸς ὁ ἄλλος κάτω.

—

Αἱ διαλείπουσαι πνοαὶ
τοῦ ἔαρος ἐφύσων
ἀμφίβολοι καὶ ἀραιαί·
μακρὰν δ' ἐφαίνοντ' ὡς σκιαὶ
αἱ κορυφαὶ τῶν νήσων.

—

Ἡ δύσις, πύλη φλογερά,
λαμπρὰς ἀνταναχλάσεις
ἠκόντιζεν εἰς τὰ νερά,
ὡς ἂν ἐνέμοντο πυρὰ
τὴν πλάκα τῆς θαλάσσης.

—

Ἀλλ' ἔπου νότος εἰς γλαυκὰς
ταινίας τὴν ἐῤῥίκνου,
τί ἦτον; ὄρνις ἢ ὁλκάς,
ἥτις ἐτάννυε λευκὰς
τὰς πτέρυγας ὡς κύκνου;

—

Ἦτον ὁλκὰς, οὐχὶ πτηνόν·
ὡς δ' ἔφθασε πλησίον,
μέλαν ἐφαίνετο βουνὸν,
καὶ τὸν ἱστόν του Τυῤῥηνῶν
ἐκόσμει ἐπισείων.

—

Μόλις ἐπήνθουν ἀργυροῖ
ἀφροὶ περὶ τὴν τρόπιν,
κ' ἐνόεις ἔτι προχωρεῖ,
διότι ἔσχιζεν εὐρὺ
τὸ ἴχνος του κατόπιν.

—

Οἱ ναῦται, ἡλιοκαεῖς,
κινοῦντες μῦς εὐτόνους,
διήρμοζον μετὰ βοῆς
τὸ ἀκροκέραιον ὁ εἷς,
ὁ ἄλλος τὰς προτόνους.

—

Ἄλλος, ὀρθὸς εἰς τὸν ἱστὸν
τὸν πόντον κατεσκόπει·
κ' εἰς τὴν φωνὴν τῶν κελευστῶν
ἔπληττεν ἄργυρον ῥευστὸν
μετὰ ῥυθμοῦ ἡ κώπη.

—

Ἦν τὸ κατάστρωμα εὐρὺ,
πλήρης ἀνδρῶν ἡ πρύμνη·
βῆμα τὴν ἔκρουε βαρύ·
ἀντήχουν ἄγριοι χοροὶ
καὶ ἐναλίων ὕμνοι.

—

Εἰς δὲ τὴν πρώραν ἁπαλῶς
  εἰς δέρματα πανθήρων
νέος κατέκειτο καλὸς,
εἰς τὸν βραχίον' ἀμελῶς
  τὸ σῶμα ὑπεγείρων.

—

Χιτῶνα εἶχε κροκωτὸν
  μετὰ χρυσῶν ἀμμάτων.
Πλὴν καταῤῥέων ὁ χιτὼν,
γυμνὸν κατέλειπεν αὐτὸν
  ἐπάνω τῶν γονάτων.

—

Σπανία ἦν ἡ καλλονὴ
  αὐτοῦ τοῦ νεανίου.
Μᾶλλον ἐφαίνετο γυνὴ,
ἔχουσα ὄψιν εὐγενῆ
  καὶ πλήρη μεγαλείου.

—

Χρυσοῦν ἐκράτει ἀφ' ἑνὸς
  περίγλυφον κρατῆρα,
καὶ μὲ θωπεύματα κυνὸς
ὡραία τίγρις ταπεινῶς
  τῷ ἔλειχε τὴν χεῖρα.

—

Ἐπὶ τῆς ἄλλης δὲ χειρὸς
  προσέκλινεν ἠρέμα
νεᾶνις, κρῖνος ἀνθηρὸς,
καὶ εἰς τὸ βλέμμα της πυρὸς
  αὐτὸς προσήλου βλέμμα.

—

Ποία έντέλεια! Εἰκὼν
  ἐφαίνετο μαρμάρου,
θαῦμα τῆς τέχνης γλυπτικόν·
ἀλλ' ὡς αὐτὴ δὲν ἦν λευκὸν
  τὸ μάρμαρον τῆς Πάρου.

—

Τῶν δροσερῶν της παρειῶν
  ὡμοίαζον τὰ κάλλη
τὸ ῥόδον τὸ ἐρυθριῶν,
ὅταν στιβάζηται χιών,
  κ' εἰς τὴν χιόνα θάλλῃ.

—

Ἐπὶ τοὺς ὤμους της χυτὴ
  κατέῤῥεεν ἡ κόμη·
ὡς ἡ σελήνη δ' ὁρατὴ
εἰς χρυσᾶ νέφη, ἐν αὐτῇ
  ὑπέλαμπον οἱ ὦμοι.

—

Πλούσιαι πόρπαι πρὸς στολὴν
  διάλιθοι συνεῖχον
τῆς κόρης τὴν ἀναβολὴν,
κ' εἰς τὴν χρυσῆν της κεφαλὴν
  τὸν πλοῦτον τῶν βοστρύχων.

—

Οἱ εὔγλωττοί της ὀφθαλμοὶ
  ὅταν χαρὰν ἐδήλουν,
ἀπήντων καρδιῶν παλμοὶ,
καὶ ἦσαν ἔρωτος ψαλμοὶ
  ἐκεῖνα ποῦ ὡμίλουν.

—

Τ' ἁπαλὰ χείλη της, καλὰ
  ὡς κάλυξ ἀνεμώνης,
μικρὸν προεῖχον τρυφηλά,
καὶ ὅτ' ἐγέλων, πῶς γελᾷ
  ὁ οὐρανὸς ἐφρόνεις.

—

Τότε δ' ὡς ἔκειτο ἐκεῖ,
  διέστειλε τὰ χείλη,
κ' ἐξῆλθον τόνοι μουσικοί,
καὶ μειδιάσασα γλυκὺ,
  ἡ νεανὶς ὡμίλει.

—

—«Ὅταν σὲ βλέπω, δειλιῶν
  τὸ σῶμά μου πῶς τρέμει;
Εἶσαι ἀνώτερόν τι ὄν;
Ἂν ἄνθρωπον ἢ ἂν Θεὸν
  ἀκολουθῶ, εἰπέ μοι.

—

»Εἰς σὲ προσπλέκει ἡ Κλωθὼ
  τοῦ βίου μου τὸ νῆμα.
Σὲ μόνον, μόνον σὲ ποθῶ,
καὶ ὡς δεσμί' ἀκολουθῶ
  τὸ προσφιλές σου βῆμα.

—

»Πλανῶμαι ὅπου μὲ πλανᾷς,
  μετὰ πνοῶν ἀνέμων,
εἰς κορυφὰς, εἰς σκοτεινὰς
κοιλάδας, εἰς λῃστῶν σκηνάς·
  κατόπιν σου εὐδαίμων!

—

»Καὶ εἰς τὸν ᾅδην μετὰ σοῦ,
εἰς ᾅδου ἂν ἡγῇσαι!
Ὦ! τοῦ ὀνείρου τοῦ χρυσοῦ
μὴ μὲ στερήσῃς, μέχρις οὗ
ἀκούσω ποῖος εἶσαι.»—

—

Κ' ἐκεῖνος εἶπε μειδιῶν·
—«Θεώρει με, ὦ κόρη,
Θεὸν πλησίον σου, Θεόν,
καὶ πρώτην τῶν εὐτυχιῶν
τὴν μετὰ σοῦ θεώρει.»—

—

—«Θεὸν μὴ λέγῃς· οἱ Θεοὶ
τὸν Ὄλυμπον οἰκοῦσι.
Καὶ ἂν μοὶ φύγῃ ἡ ζωὴ
εἰς στεναγμὸν διακαῆ,
τίς θέλει τὸν ἀκούσει;

—

»Θεὸς ἂν ἦσαι, θὰ ζητῇς
καπνὸν εὐώδους κνίσσης
καὶ ἑκατόμβας τελετῆς,
ἀλλ' ὄχι ἔρωτα θνητῆς,
κ' ἐμὲ θὰ λησμονήσῃς.»—

—

Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τρυφερῶς
τοιαῦτα συνωμίλουν,
τῶν ναυτῶν ἔστη ὁ χορὸς,
κ' ἐπὶ τὸ ζεῦγος βλοσυρῶς
τὰ βλέμματα προσήλουν.

—

Καὶ διὰ λόγων ἀναιδῶν
  ὁ εἷς τὸν ἄλλον πείθων,
λείας ὠρέγετο, ἰδὼν
τὸν πλοῦτον τῶν πολυειδῶν
  καὶ πολυτίμων λίθων.

—

Ἄλλους διήγειρε πολλοὺς
  ἡ ὄψις τῶν θελγήτρων
τῆς κόρης τῆς περικαλλοῦς,
καὶ ἐνεψύχου τοὺς δειλοὺς
  ἐλπὶς πλουσίων λύτρων.

—

Φωνὴ διέῤῥει σιγαλὴ
  ὡς ψίθυρος τὸ πρῶτον.
Ἀλλ' ἐθρασύνοντο πολλοί,
καὶ ἐξεῤῥάγ' ἡ ἀπειλὴ
  μετὰ κραυγῶν καὶ κρότων.

—

Τῶν ἀπαισίων ὀφθαλμῶν
  τὸ μέλαν πῦρ ἰδέτε.
Ἐγείρεται πᾶς ὁ τολμῶν.
Τὴν κώπην ἐπὶ τὸν σκαλμὸν
  ἀφῆκαν οἱ ἐρέται.

—

Ἥρπασαν ὅπλα παρευθὺς
  ἀπὸ τῶν προσπιπτόντων,
λίθους τινὲς χειροπληθεῖς,
καὶ ὅ,τι εὕρισκε καθείς,
  τίς κώπην καὶ τίς κόντον.

—

Τὰ βλέμματα πλήρη φλογῶν
ἠκόντιζον ὀργίλα,
κ' ἐῤῥίφθησαν, ὡς ἂν ἀγὼν
δεινῶν ἐπέκειτο σφαγῶν,
καὶ ἔπαλλον τὰ ξύλα.

—

Ὁ ἀνδραποδιστὴς λαὸς
τοὺς ὀπαδοὺς τῶν ξένων
πρώτους λαβὼν ἀνιλεῶς,
τοὺς ἔῤῥιψεν εἰς τῆς νηὸς
τὸ στόμιον τὸ χαῖνον.

—

Φύλακες ἔστησαν τακτοὶ
εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ σκάφους·
κ' ἐκλείσθη ἡ καταπακτὴ,
κ' ἦν εἰς τὰ σπλάγχνα του φρικτὴ
ἡ νὺξ, ὡς εἶν' εἰς τάφους.

—

Εἶδε τὴν πρᾶξιν τῶν ναυτῶν
ὁ ξένος νεανίας·
τὸν νοῦν ἐνόησεν αὐτῶν,
ἀλλ' ἔμεινεν ἀκινητῶν
μεθ' ὑπερηφανείας.

—

Ἐν ᾧ δ' ὁρμῶσιν οἱ κακοὶ
κ' ἐκεῖνον νὰ προσβάλουν,
δύω βραχίονες λευκοὶ
ὡς περιδέραιον γλυκὺ
τὸν νέον περιβάλλουν.

—

Ἡ κόρη βλέπ' ἡ τρυφερὰ
τὴν ἀπειλοῦσαν πάλην,
καὶ ὡς δειλὴ περιστερὰ
πρὸς τὴν προστάτιν ἀφορᾷ
τοῦ ἐραστοῦ ἀγκάλην.

—

Αὐτὸς δὲ κύπτει, τὴν φιλεῖ,
κ' ἐγείρεται ὀργίλος.
Τὸ βλέμμα σπινθηροβολεῖ,
προτεταμένον προκαλεῖ
τὸ εὐγενές του χεῖλος.

—

—«Τί θέλετε;» τοὺς ἐρωτᾷ·
καὶ εἷς αὐθάδης ναύτης
τῷ λέγει· «Θέλομεν αὐτὰ
τὰ ψέλλια τὰ τοῤῥευτὰ
μετὰ τῆς κόρης ταύτης.

—

»Σὲ δὲ τὸν νέον τὸν καλὸν
ταλάντου θὰ πωλήσω
εἰς τὰς φυλὰς τῶν Σικελῶν.»—
Ὁ δ' ἀπεκρίθη ἀπειλῶν·
—«Παράφρονες, ὀπίσω!

—

»Ληστῶν ἀγέλη εἶσθε σεῖς!»
Κ' ἐκάγχασαν ἐκεῖνοι,
κ' ἐχώρει ἕκαστος θρασὺς,
κ' ἐπὶ τὴν κόρην τοὺς δασεῖς
βραχίονας ἐκίνει.

—

Αἴφνης ἐπήδησεν ἐκτὸς
  τῆς πρώρας μεταξύ των.
Ἦτον τὴν ἔκφρασιν φρικτὸς,
καὶ σκοτεινότερον νυκτὸς
  τὸ μέτωπόν του ἦτον.

—

Κτυπᾷ τὸν πόδα του βοῶν·
  καὶ δι᾽ ἁρμῶν καὶ κάλων
τρύζει τὸ πλοῖον φρικιῶν
ἀπὸ τῶν ἄκρων κεραιῶν
  ὡς ἄκρων τῶν ὑφάλων.

—

Ἰδοὺ, ἐξ ἕω καὶ δυσμῶν, —
  ὢ θαῦμα καὶ ὢ φρίκη! —
ὡς εἰς δεινὸν κατακλυσμὸν
τὰ κύματα μετὰ βρασμῶν
  ὁρμοῦν οὐρανομήκη.

—

Νὺξ ἦλθε μέλαινα. Περᾷ
  ἡ ἀστραπὴ τὸ σκότος,
κ᾽ εἰς τὰ πυργούμενα νερὰ
κατὰ λυσσῶντος τοῦ βοῤῥᾶ
  λυσσῶν παλαίει νότος.

—

Ὡς ὠρυόμεναι κυνῶν
  ἠκούοντο ἀγέλαι
εἰς τὸν εὐρὺν ὠκεανὸν,
καὶ πελιδναὶ τὸν οὐρανὸν
  διέτρεχον νεφέλαι.

—

Τὸ πνεῦμα τῶν τρικυμιῶν
τὸ πλοῖον ἀναπνέει,
καί, καθὼς ἔμψυχόν τι ὄν,
ὀρθοῦται, πίπτει πνευστιῶν,
γογγύζει καὶ παλαίει.

—

Ὡς λίκνον βρέφους σαλευτὸν
ἡ λαίλαψ τὸ κυλίει.
Σφάλλουσ' οἱ πόδες τῶν ναυτῶν,
καὶ πᾶσαν δύναμιν αὐτῶν
σκοτοδινία λύει.

—

Πίπτουσιν ὕπτιοι, πρηνεῖς
καὶ ἐξησθενημένοι·
πνοῆς στεροῦνται καὶ φωνῆς,
καὶ ὁ βραχίων ἀδρανὴς
ὁ σιδηροῦς των μένει.

—

Ἀλλ' ἐμαράνθη κ' ἡ καλὴ
παρθένος ὡς τὸ ἴον.
Κλίν' ἡ χρυσῆ της κεφαλή,
καὶ εἰς βοήθειαν καλεῖ
ὁ ὀφθαλμός της δύων.

—

Τὰς ἀνθηράς της παρειὰς
ὁ νέος ἐλυπήθη
νὰ τὰς ἴδῃ χωρὶς χροιᾶς.
«Μή, φίλη, εἶπεν, ὠχριᾷς,
ἀνάβλεψον, καὶ ζῆθι.»

—

Κ' ἤνοιξ' ἐκείνη ἀσθενῶς
τοὺς γαλανοὺς ἀστέρας,
κ' ἐγέλασεν ὁ οὐρανός,
κ' ἔλαμψε πάλιν φωτεινὸς
ὁ δίσκος τῆς ἡμέρας.

—

Μετέωρον φλογῶν μεστόν,
φανὲν πρὸς τὸν Ἀρκτοῦρον,
κατῆλθεν ἐπὶ τὸν ἱστόν.
Τὸ ἄστρον ἦτο τὸ γνωστὸν
αὐτὸ τῶν Διοσκούρων.

—

Ἡ λαίλαψ παύει νὰ λυσσᾷ,
τὸ πέλαγος ν' ἀφρίζῃ.
Πάλιν ὁ ζέφυρος φυσᾷ,
πάλιν ἡ θάλασσα χρυσᾶ
τὰ κύματα κοιμίζει.

—

Ὁ φλοῖσβος μουσικοὺς λαλεῖ
περὶ τὴν τρόπιν ἤχους.
Γελᾷ γαλήνη, καὶ δειλὴ
ἡ αὖρα παίζουσα, φιλεῖ
τῆς κόρης τοὺς βοστρύχους.

—

Ἀὴρ καὶ θάλασσα ζωὴν
καινὴν ἠκτινοβόλει
ὑπὸ τοῦ θέρους τὴν πνοήν.
Τὸ πᾶν ἦν κίνησις, καὶ ἦν
χαρὰ ἡ φύσις ὅλη.

—

Αἴφνης ὠγκώθη, ὡς μεστὸς
ἐαρινῆς ἰκμάδος,
κ' ἐῤῥάγη τρύζων ὁ ἱστὸς,
κ' ἐξέφυ εὔρωστος βλαστὸς,
κομῶν ἀμπέλου κλάδος.

—

Στεφάνας πλέκουσα πολλὰς,
ἠρτήθ' εἰς τὰς κεραίας,
κ' εἰς πυκνὸν θόλον ἡ φυλλὰς
ἐκάμπτετο, καὶ σταφυλὰς
ἐβλάστησε γενναίας.

—

Βριθὺς, τοὺς κλάδους περικλῶν
καρπὸς τὸ βλέμμα τέρπει.
Εἰς κλῶνα πλέκεται ὁ κλών·
καὶ τὸν ἱστὸν περικυκλῶν,
χλωρὸς κισσὸς ἀνέρπει.

—

Καὶ ἄνθη διὰ τῶν κισσῶν
ποικίλα διεγέλων
ἢ κηπευτὰ ἢ τῶν δασῶν,
ἀρώματ' ἀπὸ τῶν χρυσῶν
ἐκπέμποντα κυπέλων.

—

Ἐξαίφνης ῥέει ἐκραγεὶς
ἐκ τῶν ἀκροκεραίων
εὐώδης ῥύαξ διαυγής.
Δὲν ἦτον ὕδωρ ἐκ πηγῆς,
ἀλλ' ἀνθοσμίας ῥέων.

—

Τοὺς ἀνδραποδιστὰς σιγὴ
  νεκρῶν καταλαμβάνει.
Ὦ! ποία πάλιν ἀλλαγή!
Πόθεν ἐβλάστησεν ἡ γῆ,
  ἥτις ἐμπρὸς ἐφάνη;

—

Ὁ βαθὺς ὅρμος μειδιᾷ
  καὶ νεύει φιληδόνως.
Πᾶσα γωνία καὶ σκιά,
καὶ εἰς πᾶν δένδρον φωλεὰ
  εὐλάλου ἀηδόνος.

—

Τῆς παραλίας μαλακὴ
  προκύπτει ἡ ἀγκάλη.
Ἐκεῖ γαλήνη κατοικεῖ,
ἐκεῖ ὁ ζέφυρος γλυκὺ
  διὰ τῶν φύλλων ψάλλει.

—

Ὁ ῥύαξ, ὄφις ἀργυροῦς,
  τοὺς πολυκάμπτους γύρους
ἑλίσσ' εἰς τάπητας χλωρούς,
καὶ ᾄδων ἀπαντᾷ ὁ ῥοῦς
  πρὸς ᾄδοντας ζεφύρους.

—

Βέλους ὀξύτερον χωρεῖ
  τὸ πλοῖον πρὸς τὸν κόλπον·
καὶ τὸ προπέμπουσι χοροὶ
νηχόμενοι καὶ ζωηροί,
  μετ' ἰαχῶν εὐμόλπων.

—

Ἐγγὺς, μακρὰν, εἰς τ' ἀνοικτὰ,
ἐκ σκοτεινοῦ πυθμένος,
ὄντ' ἀναδύονται φρικτὰ,
ὅσα πλωτὰ, ὅσα νηκτὰ,
καὶ πᾶν ἐνύδρων γένος.

—

Τὸ κῦμ' ἀφρίζον ἡ οὐρὰ
τῆς ἱπποκάμπης πλήττει.
Φυσῶσ' εἰς ὕψος τὰ νερὰ,
καὶ, βαρεῖς ὄγκοι, σοβαρὰ
προβαίνουσι τὰ κήτη.

—

Βάλλουσιν ἔρωτες ὁ εἷς
τὸν ἄλλον μὲ κογχύλας·
καὶ παίζουσαι μετὰ βοῆς,
ἡ Ναϊὰς κ' ἡ Νηρηΐς
διώκουσιν ἀλλήλας.

—

Σειρῆνα φέρων, ὁ δελφὶν
ὁρμᾷ ἐκ τῶν ἀδύτων,
καὶ προκαλεῖ τὴν ἀδελφὴν
εἰς τοῦ ἀφροῦ τὴν κορυφὴν
ὀχούμενος ὁ Τρίτων.

—

Σεμνὸς ὁ θίασος σοβεῖ,
ὡς φέρεται ὁ κέλης,
εἰς συνοδίαν εὐσεβῆ·
καὶ ὕμνος ἀντηχεῖ, «Εὐοὶ
εὐὰν, υἱὲ Σεμέλης!»

—

Ἡ τρόπις ἤγγισε τὴν γῆν,
καὶ οἱ θαλασσομάχοι,
τρόμου ἐκπέμψαντες κραυγὴν,
ἐπήδησαν, καὶ εἰς φυγὴν
ἐῤῥίφθησαν ἐν τάχει.

—

Φεύγουσ' εἰς βράχους, εἰς κλειστὰς
δασώδεις νάπας, ὅτε...
ὤ! τὰς ἁλύσεις ὡς κλωστὰς
συντρίβουσι, καὶ τοὺς λῃστὰς
διώκουσ' οἱ δεσμῶται!

—

Φθάνουσι, ῥίπτουσι πρηνεῖς
εἰς γῆν τοὺς ἀτιθάσσους,
ἐργάται φοβερᾶς ποινῆς·
καὶ σχίζουσιν εὐθυτενεῖς
σκυτάλας ἐκ τοῦ δάσους.

—

Πᾶσα πληγὴ αἱματηρὰ
ὡς ξίφους καταβαίνει.
Ἔχουσι νεῦρα σιδηρᾶ.
Δὲν εἶναι ἄνθρωποι, οὐρὰ
τὸ νῶτόν των περαίνει.

—

Καὶ ἐκαθέσθ' ὑπὸ φηγὸν
πυκνὴν ὁ νεανίας,
ἀπαθὴς μάρτυς τῶν πληγῶν,
καὶ ἀποστρέφων τῶν κραυγῶν
τὸ οὖς τῆς εὐσπλαγχνίας.

—

Τὸ δρᾶμα τὸ πρὸ τῶν ποδῶν
μετ' ὀφθαλμοῦ ὀργίλου
στιγμὴν καὶ μόνην προσιδὼν,
εἰς τὴν γλυκεῖαν συνοδὸν
τὰ βλέμματα προσῆλου.

—

'Αλλ' ὡς τὴν εἶδε νὰ θρηνῇ
κατακειμέν' εἰς ἄνθη,
καὶ ἡ εὐαίσθητος γυνὴ
πρὸς ξένους πόνους νὰ πονῇ,
τὸ βλέμμα του ὑγράνθη.

—

Καὶ ἔνευσε, καὶ εὐμενὴς
παρέδειξεν ἡ χείρ του
ὅπου ἡ ῥάβδος τῆς ποινῆς,
ῥαγδαία πίπτουσ', ἀπηνὴς,
τὰ νῶτά των ἐκύρτου.

—

Ἐξαίφνης τί μεταβολὴν
ἡ κόρη πάλιν βλέπει
εἰς τῶν κακούργων τὴν φυλήν!
Ἔχουσ' ἰχθύος κεφαλὴν,
καὶ εἰς τὸ σῶμα λέπη.

—

Ἔχουν οὐρὰν ἀντὶ ποδῶν,
καὶ εἰς δελφίνων σχῆμα
μεταποιοῦνται βαθμηδὸν,
καὶ σώζετ' ἕκαστος πηδῶν
εἰς τὸ παφλάζον κῦμα.

—

Ἄστατον χρῆμα ἡ γυνὴ
ὡς ὁ ἀὴρ ὁ πνέων.
Ἀντὶ εὐγνώμων νὰ φανῇ,
τί ἔχει αὕτη νὰ θρηνῇ
προσβλέπουσα τὸν νέον;

—

«Ὦ! λέγει, ὁ θαυματουργὸς
συμπλήρωσον τὸ θαῦμα.
Φεῦ! βλέπω, βλέπω ἐναργῶς!
Δός μοι τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς,
θανάτου δάς μοι τραῦμα.

—

»Σὺ ὁ τὰ πλάσματ' ἀλλοιῶν,
τὴν πλάσιν μεταπείθων,
σὲ ἱκετεύω ὡς Θεὸν,
τὸ στῆθος τοῦτο, ἐλεῶν,
μετάβαλον εἰς λίθον.

—

»Καὶ ἔστω μοι καταφυγὴ
ὁ τελευταῖος ὕπνος,
καὶ τῆς καρδίας ἡ σιγή·
ἢ δὸς νὰ γίνω ἡ πηγὴ
ἡ κλαίουσα ἀγρύπνως.

—

»Θεν' ἀναβῇς εἰς οὐρανὸν,
καὶ μόνη θὰ πλανῶμαι
εἰς τὸ ἀπέραντον κενὸν,
τὸν ἥλιον τὸν σκοτεινὸν
διὰ νὰ καταρῶμαι.

—

»Ἦλθες, σὲ εἶδα, καὶ χαρᾶς
κατεπληρώθ' ἡ φύσις.
Ἄστρον τοῦ βίου μου, περᾷς.
Πρὶν δύσῃς μὴ μὲ παρορᾷς.
Δὸς θάνατον πρὶν δύσῃς.

—

»Ἐῤῥόφησα ὅ,τι γλυκὺ
τῆς κύλικος τοῦ βίου,
σταγόνα ἔρωτος· ἀρκεῖ.
Τί ἂν ὁ βίος διαρκῇ
αἰῶνας μαρτυρίου;

—

»Σὺ ὁ Θεός, θὰ κατοικῇς
ἐπάνω τοῦ αἰθέρος,
ὅπου ὁ βίος ὁ γλυκύς,
αἱ τέρψεις αἱ διηνεκεῖς,
τῶν Θεαινῶν ὁ ἔρως.

—

»Ταχὺς δὲ τάφος εἰς ἐμὲ
καὶ αἰωνία λήθη.»
—«Εἰς σὲ ἀθάνατοι στιγμαὶ
καὶ ἐπουράνιοι τιμαί,»
ἐκεῖνος ἀπεκρίθη.

—

«Τί πρὸς ἐμὲ καὶ οἱ Θεοὶ
καὶ ἡ ἀθανασία;
Ἀθανασία μου σὺ εἶ.
Μακράν σου ἡ μακρὰ ζωὴ
μακρὰ ἀπελπισία.

—

»Ἢ θεν' ἀνέλθῃς μετ' ἐμοῦ
πλησίον τῶν Μακάρων,
ἢ εἰς τοῦ μαύρου ποταμοῦ
τὸ ῥεῦμα πλέοντας ὁμοῦ
θὰ μᾶς δεχθῇ ὁ Χάρων.

—

»Πλὴν θάῤῥει. Μετὰ τῶν Θεῶν,
ὅπου τὸ θάλλον θέρος,
ὅπου ὁ ἄδυτος αἰὼν,
καὶ ὅπου φῶς χωρὶς σκιῶν,
χωρὶς δακρύων ἔρως,

—

»Ἐκεῖ τὸ κάλλος σου θ' ἀνθῇ
μετὰ τῶν λαμπροτέρων·
χ' ἡ κόμη αὔτη ἡ ξανθὴ
εἰς τοὺς αἰθέρας θ' ἁπλωθῇ
ὡς πλόκαμος ἀστέρων.»

—

Γῆ, οὐρανὸς, τὸ πᾶν γελᾷ
ἐνόσῳ τῇ ὡμίλει·
καὶ εἰς τὰ χείλη τ' ἁπαλὰ
εἰς μέθην ἔρωτος κολλᾷ
τ' ἀμβρόσιά του χείλη.

—

Ἡ νέα κόρ' ἰλιγγιᾷ,
τῆς γῆς ἐκλείπ' ἡ θέα.
Τὴν περιέβαλε σκιὰ,
καὶ εἰς τὸν Ὄλυμπον Θεὰ
ἐνεθρονίσθη νέα.

—

Φωνὴ ἠκούσθη ν' ἀναβῇ
  ἐκ λόφων καὶ θαλάσσης,
καὶ ἔψαλλεν· «Εὐὰν εὐοί!
Τοιαύτ' ἡ θεία ἀμοιβὴ
  κ' αἱ τῶν Θεῶν κολάσεις!»

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο εἶναι ἀτελὴς μετάφρασις τῆς μικρᾶς ζωοφόρου τοῦ Λυσικρατείου μνημείου. Ἀληθῶς οὐδ' ἐν τῇ ζωοφόρῳ, οὐδ' ἐν τῷ Ὁμηρικῷ ὕμνῳ πρὸς Διόνυσον, οὐδ' ἐν Φιλοστράτῳ (Εἰκόνες Α, 19) ὑπάρχει γυνή. Ἀλλὰ τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα μυθεύματα οὔτε τοσοῦτον γνωστὰ οὔτε τοσοῦτον βέβαια εἰσὶ περὶ τὰ καθέκαστα, ὥστε οὐδαμοῦ ὡς πρὸς αὐτὰ νὰ ἐπιτρέπηταί τις μεταβολή. Ἡ Νάξος ἦν ἡ νῆσος τῶν ἐρώτων τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἀριάδνης, καὶ εἰς τὴν Νάξον ἔπλεεν ὁ Διόνυσος ὅταν οἱ Τυῤῥηνοὶ τὸν συνέλαβον· τὴν δ' Ἀριάδνην ἀπήντησεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ νήσῳ Δίᾳ (Φιλοστρ. Εἰκ. Α, 15), ἥτις δὲν ἦτον ἡ Νάξος, ἀλλ' ἄλλη τις πλησίον τῆς Κρήτης. Οὐδὲν ἐπομένως κωλύει, συνδυαζομένων τῶν διηγήσεων, νὰ ὑποτεθῇ ὅτι, μεταφέρων ἐκ Δίας εἰς Νάξον τὴν κόρην τοῦ Μίνωος, περιέπεσεν εἰς τοὺς Τυῤῥηνούς.

Ο ΓΟΡΓΟΣ ΙΕΡΑΞ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ο ΓΟΡΓΟΣ ΙΕΡΑΞ

Τὸ μέγα βλέπετε νερὸν
καὶ τὰς σκιὰς τὰς αἰωνίας;
Τίς εἶν' ἐκεῖ ὁ νεανίας
ὅστις τὴν κόμην μὲ πτερὸν
κοσμεῖ, καὶ μ' ἐρυθρὰς ταινίας;

Ἱέραξ λέγεται γοργός·
καλῶς τὸν εἶχον ὀνομάσει.
Ὁπόταν τρέχ' εἰς πυκνὰ δάση
ὁ ἀνεμόπους κυνηγὸς,
τίς δύναται νὰ τὸν προφθάσῃ;

Τρέπεται μάτην εἰς φυγὴν
ἡ ἔλαφος, ἂν τὴν διώκῃ·
κ' εἰς πρώτην πάντοτε πληγὴν
τὸν βούβαλον ῥίπτ' εἰς τὴν γῆν
ἡ στιβαρά του Τομαχώκη (α).

Εἰς τὴν ὀσφὺν ἐπὶ τιμῇ
δὲν ἔχει κόμας κρεμαμένας.
Δὲν ἀγαπᾷ νὰ πολεμῇ
ἀνθρώπους· δὲν φονεύ', εἰμὴ
πάνθηρας, ἄρκτους καὶ ὑαίνας.

Ἀλλ' ἤδη πῶς ἐν σιωπῇ
ὠχρὸν τὸ μέτωπόν του κλίνει;
Τὸ τόξον του πρὸς τί ἀφήνει;
Τὸ κῦμα τοῦ Μισσισιπῆ
πρὸς τί τὰ δάκρυά του πίνει;

—

Ἐκεῖ μακρὰς θρηνεῖ στιγμὰς,
καὶ οὐδὲ ν' ἀναβλέψῃ θέλει.
Πλησίον του, ἀργὰ τὰ βέλη
προκαλεῖ μάτην ἡ κεμὰς
καὶ τῶν βουβάλων ἡ ἀγέλη.

—

Παρὰ τὸ ὕδωρ τὸ πολὺ,
εἰς τ' ἀτελεύτητα πεδία,
κόρη δὲν ἔθαλλε κἀμμία
εὔχαρις τόσον καὶ καλὴ
ὅσον ἡ νέα Ὠχαΐα.

—

Τὸ σῶμά της ἦν ἁπαλόν·
τὰ ἡμικάλυπτά της κάλλη
ἐκόσμει ὅρμος κογχυλῶν·
τὸ στόμα της τὸ τρυφηλὸν
γλυκὰ φιλήματα προὐκάλει.

—

Εἶχε τὸ βλέμμα ζωηρὸν,
πλὴν καὶ γλυκὺ ὡς τῶν κεμάδων·
αὐλὸς ἦν ἡ φωνή της ᾄδων,
καὶ τὴν ἠτένιζεν ἐρῶν
ὁ κυνηγὸς τῶν πεδιάδων.

—

Ἔκτοτε θάλλων, φωτεινὸς
ἀνέλαμψεν αὐτοῦ ὁ βίος.
Στενὸς τῷ ἦτ' ὁ οὐρανός·
ἠγάπα, κ' εἶδε προφανῶς
πῶς ἠγαπᾶτο παρομοίως.

—

Κοιναὶ τοῖς ἦσαν κ' αἱ εὐχαὶ
καὶ πᾶσά των ἐπιθυμία·
κοινὴ καὶ λύπη κ' εὐθυμία·
κ' ἦσαν αἱ δύω των ψυχαὶ
καθὼς ἂν ἦτον ψυχὴ μία.

—

Πρὸς τὸν πατέρα της ἐλθών,
καπνίσας σύριγγα εἰρήνης,
δορὰς καὶ ἄλλων ἀγαθῶν
φόρον τῷ ἔφερε, ποθῶν
θερμῶς τὰ θέλγητρα ἐκείνης.

—

Καὶ ὁ πατὴρ μετὰ χαρᾶς
ἐδέξατο παρὰ τοῦ νέου
καὶ τῶν θηρίων τὰς δορὰς
καὶ τὰς λοιπάς του προσφορὰς,
τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ὑμεναίου.

—

Μέλη ἀκούονται μακρὰν,
ἀλλ' εἶναι θρῆνοι πεπνιγμένοι.
Ἀσθμαίνων ὁ μνηστὴρ προσμένει.
Τὴν φέρουσι, . . . πλὴν, φεῦ! νεκρὰν,
τὰ στήθη κόπτουσαι παρθένοι.

—

Τὴν ἔθηκαν εἰς ἁπαλὰ
δέρματα ἄρκτων καὶ καστόρων,
τοῦ φίλου θηρευτοῦ της δῶρον·
μ' ἄνθη τὴν ἔῤῥαναν πολλά,
κ' ἐπέχυσαν δακρύων φόρον.

—

Εἰς τὴν χηλὴν τοῦ ποταμοῦ
τὴν ἔθαψαν παρὰ τὸ ῥεῦμα,
κ' εἶπον στενάζουσαι ὁμοῦ·
«Ἐδῶ εἰς ἔρημα κοιμοῦ.
Θὰ σὲ φρουρῇ τὸ Μέγα Πνεῦμα.»

—

Θρηνῶν ὁ νέος ἐν σιγῇ
δι' ὅλης κεῖται τῆς ἡμέρας
ὅπου τοῦ τάφου της ἡ γῆ.
Ἐκεῖ τὸν βλέπει ἡ αὐγή,
ἐκεῖ τὸ ἄστρον τῆς ἑσπέρας.

—

Τὸ ῥόπαλόν του ἀδρανὲς
εἰς ἄτονον τὴν χεῖρα φέρει·
σβεστὸν τὸ βλέμμα περιφέρει
εἰς τὸ κενὸν τὸ ἀχανές,
κ' ἐνίοτε αὐτὰ προφέρει·

—

«Ἐσβέσθη τὸ γλυκύ μου φῶς,
καὶ εἰς τὸ χῶμ' αὐτὸ ὑπνώττει.
Τυφλὸς πλανῶμαι εἰς τὰ σκότη·
μένω ἀνάλγητος, κωφός,
ὅταν καλῶσι θήρας κρότοι.

—

»Ὁ ἥλιος εἰς οὐρανὸν
ἐὰν ἢ δύ' ἢ ἀνατέλλῃ,
ἂν σβύνουν τ' ἄστρα, τί μοὶ μέλει;
Ἐδῶ θὰ κείτωμαι θρηνῶν.
Σὲ μόνην ἡ ψυχή μου θέλει.

—

»Ἐπίστρεψον. Ἀλλ' ὄχι· σὺ
ἀπῆλθες, φεῦ! ὅπου πλουσία
ἡ νάρδος θάλλει κ' ἡ κασσία,
ὅπου ἡ λίμν' εἶν' ἡ χρυσῆ
καὶ τῶν Μακάρων τὰ νησία.

—

»Εἰς τὸν χειμῶνα ζῶ πενθῶν,
σὺ δ' εἰς ἀένναον τὸ θέρος.
Θέλω ἐκεῖ κ' ἐγὼ ἐλθὼν
νὰ λησμονῶ τὸ παρελθὸν,
νὰ μ' εἶναι πᾶς ὁ βίος ἔρως.»

—

Ὡς εἶπε, κ' εἰς τὸ μέγα Ὂν
εὐχὴν ἀνέπεμψε τὸ πρῶτον·
κ' ἐνῷ ἐκάλυπτε χιὼν
τοὺς γυμνοὺς κλάδους τῶν δρυῶν,
πρὸς τὸν θερμὸν ἐστράφη νότον.

—

Τὸ βαρὺ ῥόπαλον κινῶν,
φαρέτραν ἔχων εἰς τὸν ὦμον,
μετὰ τῶν δύω του κυνῶν
διὰ πεδίων ἀχανῶν
διῆλθε παγετώδη δρόμον.

—

Ἀλλὰ τὸ ψῦχος βαθμηδὸν
ἐλύθη μετὰ τῆς χιόνος·
τρυγμὸς ἠκούσθη χελιδόνος·
ἔστρωνε χλόη τὴν ὁδὸν,
κ᾿ ἔθαλλον ἄνθη τοῦ λειμῶνος.

—

Χρυσῆ ἀνέτελλεν αὐγή·
δρόσον ἐστάλαζον οἱ κλάδοι·
ἦτον ὡς σμάραγδος ἡ γῆ,
κ᾿ εἰς φωλεὰν ἀνθοπαγῆ
πτηνὸν ὡραῖον ἐκελάδει.

—

Τὴν πεδιάδα πλὴν ἀφεὶς,
πρὸς λόφον ὥρμησε νὰ δράμῃ,
ὅπου σκιαὶ ἀμφιλαφεῖς,
καὶ ὅπου ἐπὶ κορυφῆς
Ἰνδοῦ ὑψοῦται βιγουάμη (6).

—

Καὶ πρὸ τῆς θύρας προχωρεῖ,
εἰς χεῖρας ῥάβδον μακρὰν φέρων,
ὠχρὸς καὶ βαθυπώγων γέρων.
Θηρίων δέρματα φορεῖ,
καὶ προσφωνεῖ τὸν νέον χαίρων.

—

«Χαῖρε, ὁ νέος θηρευτὴς,
καὶ εἴσελθε θαῤῥῶν, τῷ λέγει.
Διὰ τῆς θύρας μου αὐτῆς
εἰσῆλθ᾿ ἐκείνη, ἣν ζητεῖς,
καὶ τὴν ἐδέχθη αὔτ᾿ ἡ στέγη.

—

»Ν' ἀναπαυθῇ ἐπὶ μικρὸν
εἰς τοῦτο ἔμεινε τὸ ὄρος,
καὶ πρὸς τὴν χώραν τῶν νεκρῶν
πάλιν τὸν δρόμον τὸν μακρὸν
ἀνέλαβεν ἡ ὁδοιπόρος.»

—

Καὶ μειδιάσας εὐμενῶς,
ἀνέτεινε τὴν βακτηρίαν
καὶ γῆν τῷ ἔδειξεν ὀλβίαν,
ἣν καταστίλβων οὐρανὸς
ἐφώτιζε πρὸς μεσημβρίαν.

—

—«Τὰς πεδιάδας τὰς καλὰς,
τὰ ῥεῖθρα βλέπεις τῶν ὑδάτων,
καὶ ὅπου θάλλει ἐναλλάττων
χλοερὸς λόφος καὶ κοιλάς;
Ὁ τόπος εἶναι τῶν πνευμάτων.

—

»Ἐκεῖ ἡ κόρη κατοικεῖ,
εὐδαίμων, πλὴν καὶ τεθλιμμένη.
Τὸ βῆμα στρέψον πρὸς ἐκεῖ.
Οὐδὲν τῇ φαίνεται γλυκὺ
ἐν ὅσῳ σοῦ μακρὰν προσμένει.

—

»Ἀπόθες ταῦτα τὰ πτερὰ,
τὰς πήρας σου τὰς δερματίνας·
τὸ τόξον ἄφες καὶ τοὺς κύνας.
Ἀνθρώπου σῶμα δὲν περᾷ
ποτὲ εἰς τὰς μονὰς ἐκείνας.»

—

Ὁ νέος τότε καταθεὶς
τὸ γήϊνον αὐτοῦ φορτίον,
πρὸς νότον ὥρμησεν εὐθὺς,
κ' ἐφέρετο, ὡς πτερωθεὶς,
ἐπὶ λιμνῶν κ' ἐπὶ πεδίων.

—

Ἔτρεχεν ὡς νὰ μὴ πατῇ,
ὡς βαίνων διὰ τῶν ἀέρων·
κ' οἱ βράχοι ἔκλινον βατοὶ
ἐμπρός του, ὡς ἐὰν αὐτοὶ
ὑπὸ τοὺς πόδας του ἐπέρων.

—

Ὁ οὐρανὸς ἦτο λαμπρός·
φαιδρὸς τὴν γῆν προσεμειδία·
ἡ φύσις ἦτο μελῳδία.
Ἐμπρὸς ὁ κυνηγὸς, ἐμπρὸς
εἰς τῶν πνευμάτων τὰ πεδία.

—

Καὶ φῶς τοσοῦτον ἱλαρὸν
ἐπὶ τὴν φύσιν ἐπεχύθη,
ὥστε ἡ φύσις μετεβλήθη,
κ' ἦν χρυσὸς ῥέων τὸ νερον,
καὶ ἦσαν τιμαλφεῖς οἱ λίθοι.

—

Τῷ ἔθελγον τοὺς ὀφθαλμοὺς
πτηνῶν πτερώματα ποικίλα·
καὶ εἰς τῆς αὔρας τοὺς παλμοὺς
γλυκεῖς τῷ ἔπεμπον ψαλμοὺς
ὡς γλῶσσαι μουσικαὶ τὰ φύλλα.

—

Ἀκίνδυνον τὸν θηρευτὴν
περισκιρτῶντα τὰ θηρία,
προσήρχοντο ἐν ἀφοβίᾳ,
διότι λείπει εἰς αὐτὴν
τὴν χώραν θάνατος ἢ βία.

—

Ὑπὸ τῆς ὄχθης τὰς σκιὰς
πιρόγη (γ) κεῖται δεδεμένη.
Ἡ κώπη ναύτην περιμένει.
Ὁ κυνηγὸς διὰ μιᾶς
τὴν λύει, κ' εἰσπηδῶν ἐμβαίνει.

—

Καὶ ὡς τὸ κῦμα τακτικῶς
ἐσχίζετο ὑπὸ τὴν κώπην,
ὁ φλοῖσβος τῆς ὑγρᾶς πλακὸς
ἀνέθρωσκε μελῳδικὸς
ἐμπρὸς τοῦ πλοίου καὶ κατόπιν.

—

Ἀλλ' ἴδε! Πρὸς τ' ἀριστερὰ
μὴ εἶν' ὀνείρου ὀπτασία;
ἢ σκιὰ εἶναι δολερά;
Δὲν ὀλισθαίν' εἰς τὰ νερὰ
πιρόγη ἄλλη παρομία;

—

Αἱ κῶπ' ἐγείρονται ὁμοῦ,
καὶ πάλιν πίπτουσι συγχρόνως,
καθὼς ἂν εἷς ἐρέτης μόνος
κινῇ αὐτὰς μετὰ ῥυθμοῦ·
καὶ μουσικὸς προκύπτει τόνος.

—

Ἐντὸς τοῦ σκάφους τίς ἐστὶν
ἡ κόρη, ἣν ὠχρότης βάφει;
Ὡραίαν, ὡς ὁπότ' ἐτάφη,
βλέπει τὴν φίλην του μνηστήν.
Τίς τὴν χαράν του περιγράφει;

—

Ὡς ἄνθος πρὶν ἡ μαρανθῇ,
ἡ νέα κεφαλή της κλίνει·
λάμπ' εἰς τὸ βλέμμα της γαλήνη,
καὶ εἰς τὰ χείλη της ἀνθεῖ
μειδίαμα, καὶ πάλιν σβύνει.

—

Εἰς τὴν γλυκεῖάν των χαρὰν
θερμὸν κυμαίνεται τὸ αἷμα.
Λαλεῖ τὸ βλέμμα πρὸς τὸ βλέμμα,
καὶ πρὸς τὴν νῆσον τὴν χλωρὰν
τὰ σκάφη φέρουσιν ἠρέμα.

—

Τὸ στόμα των μὲν σιωπᾷ,
κ' ἠχεῖ τῆς κώπης μόνον κρότος,
ἀλλ' ἡ καρδία των κτυπᾷ,
καὶ λέγει ὅτι ἀγαπᾷ
καὶ ἀποκρίνεται εὐγλώττως.

—

Κινοῦσιν αἱ ἀναπνοαὶ
τὰ στήθη των ἐν ἁρμονίᾳ·
οἰκεῖ ἐντός των νηνεμία,
καὶ δύω φαίνονται σκιαί,
ἀλλ' ἡ ψυχή των εἶναι μία.

—

Πλὴν αἴφνης κρότος ἀντηχεῖ,
ὡς ἀναμὶξ βροντῶν καὶ θρήνων.
Ὁ νέος ὅλος προσοχὴ,
διὰ τὴν φίλην ἀψυχεῖ,
ἀγνώστων ἄπειρος κινδύνων.

—

Γραμμὴ τὸ πρῶτον ἀφανὴς,
ταχέως καταφανεστάτη,
κατὰ δονήσεις ἀσθενεῖς
τῆς λίμνης των τῆς κυανῆς
τὴν ἐπιφάνειαν ταράττει.

—

Ἀλλ' ἡ γραμμὴ ὡς ἡ χιὼν
λευκὴ, αὐξάνει, πλησιάζει.
Ἡ λίμνη λέβης ὁμοιάζει.
Τὸ ὕδωρ, ὡς φρενητιῶν
πηδᾷ, καὶ ζέει, καὶ παφλάζει.

—

Ὡς ἐπ' ἀγρίων συμπλοκῶν
λυσσώντων λύκων καὶ βουβάλων,
τὰ κύματ' ἄλλα ἐπὶ ἄλλων
μετὰ βοῆς καὶ ὑλακῶν
συντρίβοντ' ἐπὶ τῶν ὑφάλων.

—

Ἐν μέσῳ τῶν περιστροφῶν
καὶ τῶν ῥευμάτων ἐπαλλήλων
καὶ τοῦ βρασμοῦ καὶ τῶν στροβίλων,
βλέπει ναυάγια σκαφῶν
καὶ λείψανα φλοιῶν καὶ ξύλων.

—

Πτώματα βλέπει τὰ νερὰ
νὰ παραῤῥίπτουν τ' ἀφρισμένα·
ὀστᾶ κυλίουν τεθραυσμένα.
Τὸ βλέμμα φρίττον διορᾷ
πτωμάτων πλήρη τὸν πυθμένα.

—

Ὁ νέος, χεῖρα στιβαρὰν
καὶ κώπην ἔμπειρον προτάττων,
ἣν ἕτοιμος πρὸς τολμηρὰν
ἀντίστασιν, καὶ τὴν φορὰν
περιεφρόνει τῶν κυμάτων.

—

Ὑπὲρ τῆς φίλης πλὴν δειλὴ
εἶν' ἡ καρδία του, καὶ τρέμει.
Ἡ χεὶρ ἐκείν' ἡ ἁπαλὴ
τὸν ὄλεθρον, ὃς ἀπειλεῖ,
τὸ ῥεῦμα πῶς θὰ ἐπολέμει;

—

Τὰ σκάφη ὅμως προχωροῦν.
Τὸ ῥεῦμα ἔφθασεν ἐν τέλει.
Ἀκάθεκτα, δὲν ἠμποροῦν
ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὸν ῥοῦν,
κ' ἐμπρὸς τοξεύονται ὡς βέλη.

—

Ἀλλὰ σκιρτῶντα ἐλαφρῶς
τὴν χαίτην σχίζουν τῶν κυμάτων.
Τὸ κῦμα πλήττει τὰ πλευρά των,
πλὴν ἀποῤῥέει ὡς ἀφρὸς,
κ' ἐνδίδ' ἡ βία τῶν ῥευμάτων.

—

Καὶ παρ' αὐτοὺς μὲν ὁμαλὰ
τὰ λεῖα ὕδατα ἐγέλων·
ἀλλὰ παρέκ' ἦσαν θολά,
καὶ σκάφη ἐπ' αὐτῶν πολλὰ
ἐφέροντο κατὰ σκοπέλων.

—

Εἴ τι ἀντὶ ἐπιβατῶν
ἀθῶα ἔφερε παιδία,
ὧν ἐλαφρὰ ἦν ἡ καρδία,
ἐπέρα ὡς πτηνὸν πετῶν,
καὶ ἦτο πέριξ του εὐδία.

—

Ὅπου δὲ νέος μαχητὴς
ἢ νέα τις ἐκωπηλάτει,
ἐκεῖ ἡ λίμνη ἐκυμάτει,
κ' ἦν ἡ διάβασις αὐτῆς
πολλάκις ταραχωδεστάτη.

—

Ὅταν δὲ πάλιν οἱ ζωῆς
πεπειραμένοι τὴν ἐπέρων,
πολλὰ παθὼν ἀνὴρ ἢ γέρων,
ἐθραύετο μετὰ βοῆς
τὸ ὕδωρ, τρικυμίας φέρον.

—

Ἄλλα ἐχείμαζε κακὴ
θύελλα, ἢ ῥευμάτων δίνη·
ὅτ' εἰς τὴν χώραν τὴν ἐκεῖ
εἰς τὰς καρδίας κατοικεῖ
ἡ τρικυμία κ' ἡ γαλήνη.

—

Ἡ λίμνη τέλος ὁμαλὴ
πάλιν ἐκτείνεται καὶ λεία·
φαίνετ' ἐγγὺς ἡ παραλία,
καὶ εἰς μυχὸν περικαλλῆ
ὁρμίζονται τὰ δύω πλοῖα.

—

Ἦτον ἡ νῆσος τῶν σκιῶν,
ἡ τῶν Μακάρων ἦτο χώρα.
Ὁποῖος τόπος! Μειδιῶν
τὸν ἔπλασε τὸ μέγα Ὄν,
μυρία δαψιλεῦσαν δῶρα.

—

Ὡς εἰς τὴν γῆν ἣν κατοικεῖ
καὶ ἣν κατέλειπεν ὁ νέος,
οὐδέποτε λυσσᾷ ἐκεῖ
ἡ τρικυμία ἡ κακὴ,
τὸ ψυχρὸν πνεῦμα τοῦ βορέως.

—

Ποτὲ χειμὼν νιφοβολῶν
τοὺς τερπνοὺς λόφους δὲν καλύπτει,
οὐδ' ὀφθαλμὸς μελαγχολῶν
βλέπει τὸν ἥλιον θολὸν
ὀμίχλης κάλυμμα νὰ κρύπτῃ.

—

Ἐκεῖ ὁ ζέφυρος φιλεῖ
τὴν πεδιάδα, ἥτις θάλλει·
ὁ ῥύαξ εἰς τὴν χλόην ψάλλει,
κ' εἰς τ' ἄνθη τὸ πτηνὸν λαλεῖ,
καθὼς ἂν ἄνθρωπος ἐλάλει.

—

Τὰς ὑπωρείας συνεχῆ
κοσμοῦσι δάση καρποφόρα·
πίπτουσι τ' ἄνθη ὡς βροχὴ,
καὶ ἔπετ' ἐν διαδοχῇ
εἰς τὴν ὀπώραν ἡ ὀπώρα.

—

Ἐκεῖ οὐδείς ποτε πεινᾷ,
νόσον ἢ κάματον γινώσκει·
καὶ εἰς βοσκήματα κοινὰ
μὲ τ' οὐρανοῦ τὰ πετεινὰ
ἡ ἔλαφος κ' ἡ τίγρις βόσκει.

—

Ἐκεῖ χαρὰ πᾶσα στιγμὴ,
καὶ οὐδὲ φόβος, οὐδὲ μῖσος,
οὐδ' ἐμμανὴς παθῶν ὁρμὴ,
οὐδὲ θανάτου στεναγμοί.
Τοιαύτ' ἡ τῶν Μακάρων νῆσος.

—

—«Ἐλθὲ, ψυχὴ τῆς ποθητῆς,
ἐλθὲ, ἡ τῆς ψυχῆς μου φίλη,»
ὁ νέος εἶπε θηρευτὴς,
καὶ, πλησιάσας, εἰς αὐτῆς
τὰ χείλη ἤγγισε τὰ χείλη.

—

«Καθήσωμεν ὅπου παχὺς
τῆς χλόης στρώννυται ὁ τάπης,
ὅπου αἰῶνες συνεχεῖς
θὰ μᾶς εὑρίσκουν εὐτυχεῖς
εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγάπης.

—

»Καθήσωμεν εἰς τὰς σκιὰς,
παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ῥυάκων,
νὰ σ' ὁμιλῶ, νὰ μειδιᾷς,
νὰ τέρπησαι εἰς παιδιὰς
λεόντων μετ' ἀμνῶν ἀκάκων.

—

»Νὰ καταβαίνουν πρὸς ἡμᾶς
τὰ πτηνὰ, ἄφοβα πρὸς βέλη,
τερπνὰ νὰ κελαδῶσι μέλη,
γάλα νὰ φέρῃ ἡ κεμὰς,
κ' ἡ σφένδαμνος νὰ φέρῃ μέλι (δ).

—

»Εἴτε χρυσῆ ἀνατολὴ
ἢ δύσις προχωρεῖ ἠρέμα,
θέλω τὰ χείλη σου φιλεῖ,
θέλω τὸ βλέμμα προσηλοῖ
εἰς τὸ γλυκὺ, βαθύ σου βλέμμα.

—

»Φυγόντες τύρβην, καὶ βοὴν
πολέμων, καὶ καμάτους θήρας,
ἐδῶ κρατούμενοι τὰς χεῖρας,
θὰ διερχώμεθα ζωὴν,
ἥτις δὲν θέλει ἔχει γῆρας.

—

»Ἀλλήλας εἰς τὸν οὐρανὸν
θὰ διαδέχωντ' αἱ σελῆναι,
καὶ σὺ, ὡραία ὡς ἐκεῖναι,
θὰ μὲ φωτίζῃς, κ' ἡδονῶν
σειρὰ ὁ βίος μας θὰ εἶναι.

—

»Ὡς φέρεται βαθυῤῥοῶν
ὁ Νιαγάρας αἰωνίως,
εἰς τοὺς αἰῶνας παρομοίως
εἰς χείμαῤῥον εὐτυχιῶν
θὰ ῥέῃ δι' ἡμᾶς ὁ βίος.»

—

Ἀλλ' αἴφνης ἤχησε φωνὴ,
καὶ τὸν ἀντέκοψεν εἰπόντα.
Εἰς ὄρη κ' εἰς ἀκτὰς ἐβρόντα,
ὡς δέκ' ἂν ἦσαν κεραυνοί.
Σιγὴ κατέλαβε τὰ ὄντα.

—

Καὶ ὅμως, ὅσον φοβερὰ,
τοσοῦτον ἦτο καὶ γλυκεῖα·
καὶ εἰς τὴν γῆν κ' εἰς τὰ νερὰ
ἐχύθη φόβος καὶ χαρὰ,
καὶ εἰς τὴν πλάσιν προσδοκία.

—

Μένει ὁ ἄνεμος σιγῶν,
μένει ἀκίνητον τὸ ῥεῦμα·
καὶ πρὸς τὸν νέον κυνηγὸν,
ὅστις ἀνέβλεψε ῥιγῶν,
ὡμίλησε τὸ Μέγα Πνεῦμα.

—

«Στρέψον, τῷ λέγει, πρὸς βοῤῥᾶν
τὸ πρόσωπον, καὶ ὁδοιπόρει·
κοιλάδας δίελθε καὶ ὄρη,
καὶ εἰς τὴν γῆν σου τὴν ξηρὰν
καὶ παγετώδη πάλιν χώρει.

—

»Τοῦ βίου σου ἀνελλιπῶς
δὲν ἐξεμέτρησας τὰ ἔτη.
Μὴ τὸ παράκαιρον ἀπαίτει.
Δὲν εἶσαι ὥριμος καρπός·
δὲν θὰ σὲ δρέψ' ἡ χείρ μου ἔτι.

—

»Εἰς τῶν δεινῶν κακουχιῶν
πάλιν ἐπίστρεψον τὸν τόπον.
Τὴν θήραν ἄγρει μετὰ κόπων,
καὶ ζῆσ' ἐν μέσῳ κακιῶν,
κ' ἐν μέσῳ τῶν κακῶν ἀνθρώπων.

—

»Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καθαρὸν
νὰ σώζῃς ἐν αὐτοῖς προσπάθει.
Ἄπεχε φόνων μιαρῶν·
τὸν ξένον ἔχε ἱερόν,
καὶ καταδάμαζε τὰ πάθη.

—

»Εἰς περιδέραια κομῶν
μὴ ἐπιχαίρῃς πολεμίων,
ὡς πρὸς θηρία πολεμῶν.
Καὶ τὸ θηρίον εἶν' ἐμόν·
καὶ αὐτῶν φείδου τῶν θηρίων.

—

»Ἡ φίλη σου, ἀπὸ τῆς γῆς
ὅπου οὐδέποτε ἐσφάλη,
ἀλλ' ὅπου κλύδωνες καὶ σάλοι,
ἐδῶ ὡς ἄνθος ἐκλογῆς
μετεφυτεύθη ὅπως θάλλῃ.

—

»Ἀμάραντος, ἀειθαλὴς
ἐδῶ θὰ μένῃ καὶ ἀκμαία,
ἀείποτε περικαλλὴς,
ὁποίαν τὴν ἀναπολεῖς,
ὁπότ' ἐκεῖ ἐτάφῃ νέα.

—

»Διὰ σὲ ὅταν πληρωθῇ
ὁ χρόνος τῆς δοκιμασίας,
καὶ ἡ ψυχή σου ἀγαθὴ
φανῇ, πῶς τὸ καλὸν ποθεῖ,
πῶς σκεῦος εἶν' εὐεργεσίας,

—

»Τότε θὰ εἶναι ὁ καιρὸς
τῆς πρὸς ἐδῶ ἐπιστροφῆς σου.
Τὸ σῶμα τότε ἀποδύσου,
κ' ἐλθὲ νὰ μείνῃς σταθερῶς
εὐδαίμων μετὰ τῆς μνηστῆς σου.

—

»Ἀκόμη μέχρις ἐκβολῶν
κατάβα τῆς ζωῆς τὸ ῥεῦμα,
καὶ πρόσμειν' εὐμενές μου νεῦμα
νὰ λάμψῃ ἐξ ἀνατολῶν.»—
Ταῦτα τὸ Μέγα εἶπε Πνεῦμα.

—

Ἀνασκιρτῶν δὲ συνεχῶς
τῆς φοβερᾶς φωνῆς ὁ ψόφος,
ἀντανεκλᾶτο ὑποκώφως,
καὶ τρὶς ἀντήχει πᾶς μυχὸς
τὰ ῥήματα, καὶ τρὶς πᾶς λόφος.

—

Ἔπαυσε μόλις δ' ἡ φωνὴ
ἀντιλαλοῦσα, καὶ ἀθρόον
ἐβρόντησαν οἱ οὐρανοὶ,
ὡς χίλιοι Ὠκεανοὶ
ἂν χειμαζόμενοι ἐβόων.

—

Ὑπὸ τοῦ κρότου ἐκπλαγεὶς
ἐσκίρτησεν ὁ νεανίας,
κ' εἰς οὐρανὸν ἀπὸ τῆς γῆς
τὸ βλέμμα ἔφερε, πληγεὶς
ὡς ἐκ φρικτῆς σκοτοδινίας.

—

Ἡ φύσις ἡ ἐαρινὴ
δὲν ἦτο πλέον τῶν θαυμάτων,
οὐδ' οἱ γελῶντες οὐρανοὶ,
οὐδὲ οἱ λόφ' οἱ φωτεινοὶ,
ἡ γοητεία τῶν βλεμμάτων.

—

Ἰδοὺ, καὶ πάλιν ἡ χιὼν
στιβάζετ' ἐπὶ τῶν κοιλάδων
καὶ πάγοι κρέμαντ' ἐκ τῶν κλάδων·
καὶ δι' ἐρήμων τῶν σκιῶν
πτηνὸν δὲν πτερυγίζει ᾆδον.

—

Διὰ διψῶντος ὀφθαλμοῦ
τὰ πάντα πέριξ ἐξετάζει·
τὴν φίλην Ὠχαΐαν κράζει·
ἀλλ' ἦν ἡ φίλη οὐδαμοῦ.
Θλίβεται μάτην καὶ στενάζει.

—

Τῷ ἐπιλείπει ἡ πνοή·
αἰσθάνετ' ἐν τῷ στήθει χάσμα.
Ἐξύπνησε! Δακρυῤῥοεῖ!...
Ἀπηλπισμένος ἐννοεῖ
ὅτ' ἦν ὀνείρου φροῦδον πλάσμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἀνωτέρω ποιημάτιον εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην περιλαμβάνων, καθῆκον νομίζω νὰ μὴ ἀποσιωπήσω τοῖς ἀναγνώσταις περίστασίν τινα αὐτὸ ἀφορῶσαν.

Ἐπαινῶν τὴν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς φιλολογίας πεφωτισμένην προσπάθειαν τοῦ φιλογενοῦς Κ. Ι. Βουτσινᾶ, καὶ μεγάλως ἐνδιαφερόμενος ὑπὲρ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ ὃν φιλοτίμως ἱδρύσατο, ἠθέλησα, καὶ καθῆκον ἐνόμισα, νὰ παρουσιασθῶ καὶ ἐγὼ εἰς αὐτόν, ἀφ' ὅτου, ἄλλα ἀναδεχθεὶς καθήκοντα, καὶ τῆς τιμῆς στερηθεὶς τοῦ νὰ καταριθμῶμαι μετὰ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημείου, ἐδυνάμην νὰ πράξω τοῦτο χωρὶς νὰ προσκρούσω εἰς τὸν κανονισμόν. Δι' ὃ καὶ ὡς φόρον μου εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ ἔτους 1871 ἔπεμψα τὸν «Γοργὸν Ἱέρακα.»

Ἰδοὺ δὲ τί περὶ αὐτοῦ ἀνέγνω ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀγωνοδικῶν:

«Πρὶν μεταβῶμεν ἐκ τοῦ δράματος εἰς τὸ ἔπος, προτιθέμεθα νὰ εἴπω»μεν ὀλίγα τινὰ περὶ μικτοῦ τινος εἴδους, ὅπερ συνέστη ἐκ τῆς ἐπικῆς »ὕλης καὶ τῆς λυρικῆς χροιᾶς καὶ ὠνομάσθη ὑπό τινων ἐπικολυρι»κὸν εἶδος καὶ ἐπικολυρικὰ ποιήματα. Τοιοῦτον εἶναι τὸ »μικρὸν ποιημάτιον τὸ ἐπιγραφόμενον «ὁ Γοργὸς Ἱέραξ.» Ὁ ποιητὴς »τούτου, λαβὼν ὡς ὑπόθεσιν Ἀμερικανικήν τινα παράδοσιν, ἐπιδεικνύει »εὐχέρειαν περὶ τὴν διήγησιν, ζωηρὰν φαντασίαν καὶ οὕτως ἄγει τὸν »ἀναγνώστην εἰς ἀήθη κόσμον, ἕνεκα ὅμως τῆς ἀτυχοῦς ἐκλογῆς τῶν »ῥυθμῶν ἡ γλῶσσα ἀποβαίνει βεβιασμένη καὶ ἀσαφής· ἂν δὲ ὁ ἀναγνώ»στης κατορθώσῃ νὰ ἐννοήσῃ τὸν ποιητήν, μᾶλλον τέρπεται ἢ ὠφελεῖ»ται. Οἱ κριταὶ τοῦ ἀγῶνος ἂν καὶ νομίζωσιν, ὅτι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ὥρι»σαν τὴν ποίησιν οἱ ἀρχαῖοι, εἶναι ὁ ἄριστος, ὅμως οὔτε τὰ νεώτερα »ἀριστοτεχνήματα παραγνωρίζουσιν, οὔτε τοὺς θέλοντας νὰ ποιῶσι κατὰ »τὸν νεώτερον τρόπον δύνανται νὰ ἀποτρέπωσιν· ὑπομιμνήσκουσι μόνον, »ὅτι τὸ ἔπος εἶναι διήγησις καὶ ὡς τοιαύτη προϋποτίθησιν ἠρεμίαν πνεύ»ματος, ἣν διαταράττει τὸ πάθος καὶ ἡ ταραχὴ τῆς λυρικῆς ποιήσεως.»

Μετὰ τοῦτο, περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι ὁ «Γοργὸς Ἱέραξ» δὲν ἐστεφανώθη.

Οὐδὲ λόγον οὐδὲ δικαίωμα παραπόνου εἶχον διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, διότι οὔτε τὴν φιλοτιμίαν, οὔτε τὸ συμφέρον μου ἔθιγεν. Εἰς τὸ

γραφεῖον τοῦ Πανεπιστημείου εἶναι κατατεθειμένον τὸ δελτίον τὸ συνοδεῦον τὸ ποίημα, καὶ ὅστις τὸ ἀνοίξῃ δύναται νὰ ἴδῃ ὅτι εἶναι ἀνώνυμον, καὶ ὅτι προσδιορίζει τὸ ἆθλον, ἂν τυχὸν ἤθελεν ἀπονεμηθῇ εἰς τὸ ποίημα τοῦτο, εἰς πρώτην κατάθεσιν πρὸς προικισμὸν ἐθνικοῦ θεάτρου.

Προσέτι δὲ, οἰκειοθελῶς ὑποβληθεὶς εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν ἀγωνοδικῶν, ἂν ἐμεμψιμοίρουν κατ' αὐτῆς, εὐλόγως θὰ ἤκουον τὸ τῶν Χίων ἐκεῖνο: «Ἤθελέν τα κ' ἔπαθέν τα.»

Ἄλλως ὅμως ἔχει ὡς πρὸς τοὺς λόγους ἐφ' ὧν ὁ εἰσηγητὴς ἐστήριξε τὴν ἀπόφασιν. Τούτους δὲν πρέπει ἐντελῶς νὰ παρέλθω, διότι ἐπαγγέλλονται ἀρχάς τινας ἴσως ἐπιδεχομένας συζήτησιν.

Δὲν ἠξεύρω ἂν τὸ ἔργον τοῦτο «μικρὸν ποιημάτιον» ἀποκαλῶν ὁ εἰσηγητὴς, ἐνόει διὰ τοῦ ὑποκοριστικοῦ καὶ διὰ τοῦ ἐπιθέτου νὰ τῷ προσάψῃ ὡς ἐλάττωμα τὴν μικρότητά του· διότι, παραβαλλόμενον μὲν πρὸς τοὺς 18165 δεκαπεντασυλλάβους τῆς εἰς τὸν αὐτὸν διαγωνισμὸν ἐπαινεθείσης ἐποποιΐας «ὁ Κατσαντώνης», εἶναι τῷ ὄντι μικρότατον· ἀλλ' ἔχον στίχους 500, εἶναι ἄρτιον ἐνώπιον τοῦ διαγωνισμοῦ, καί πως ἤλπιζον ὅτι ἡ διάκρισις αὐτοῦ, οὐδὲ στίχον ἐκτεινομένου πέραν τοῦ δέοντος, ἤθελε μᾶλλον τῷ καταλογισθῇ ὡς ἀρετὴ ὑπ' εὐγνωμονούντων τῶν δικαστῶν.

Παρακατιὼν δὲ προσκρούσας εἰς τὴν κρίσιν ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ῥυθμῶν εἶναι ἀτυχὴς, ἐλυπήθην ὅτι ὁ εἰσηγητὴς δὲν ἠθέλησε νὰ διδάξῃ ἂν καὶ τίνες ὑφίστανται κανόνες πρὸς διάκρισιν μεταξὺ τῶν εὐτυχῶν καὶ τῶν ἀτυχῶν ῥυθμῶν. Καὶ ἐγὼ μὲν ἐνόμιζον ὅτι εὐτυχεῖς εἰσιν οἱ ἁπλῶς τῇ ἀκοῇ ἀρέσκοντες, ἀτυχεῖς δὲ οἱ τούτοις ἐναντίοι. Ἀλλ' ἐλησμόνουν ὅτι ἀκοὴ ἀκοῆς διαφέρει.

Ἔτι δ' ὀλιγώτερον ἐνόησα τὸ λεγόμενον, ὅτι ἕνεκα τοῦ ἀτυχοῦς ῥυθμοῦ εἶναι βεβιασμένη ἡ γλῶσσα καὶ ἀσαφὴς, οὐδ' εὐκρινῶς βλέπω τίς ἡ σχέσις μεταξὺ τοῦ ῥυθμοῦ καὶ τῆς γλώσσης. Ἂν ῥυθμὸν λέγων, αἰνίττηται ὁ εἰσηγητὴς τὸ μῆκος τῶν στίχων, μὴ ὄντων δεκαπεντασυλλάβων, οἱ τοῦ Σολωμοῦ, οἱ τοῦ Χριστοπούλου, τί λέγω; αὐτοὶ οἱ τοῦ Ἀνακρέοντος εἰσὶν ἔτι βραχύτεροι, καὶ ὅμως ἡ γλῶσσά των, κατ' ἐμὲ κἂν, δὲν εἶναι βεβιασμένη.

Πλὴν τί τοῦτο; Ἡ τοῦ «Γοργοῦ Ἱέρακος» εἶναι βεβιασμένη, κατὰ τὸν εἰσηγητὴν, εἴτε διὰ ταύτην εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν, καὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀποβαίνει ἄντικρυς ἀσαφής. Καὶ ὁ μὲν εἰσηγητὴς φαίνεταί πως ἐννοήσας αὐτήν. Ἀμφιβάλλει ὅμως ἂν τοῦτο κατορθώσωσι καὶ οἱ λοιποὶ ἀναγνῶσται. Ἴσως ὀρθότερον εἶναι αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ν' ἀφήσωμεν τούτου κριτὰς, καὶ νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ αὐτοῖς δὲν θέλει εἶσθαι ἀδύνατον νὰ νοήσωσιν ὅ,τι ἐκεῖνος ἐνόησε. Πιθανὸν μάλιστα καί τινες νὰ ἐθεώρησαν, εἴ τι

ἀληθῶς ὑπάρχει ἀμυδρὸν καὶ συνεσκιασμένον περὶ τὴν ἀφήγησιν, οὐχὶ ὅλως ἀνοίκειον τοῦτο εἰς ὀνείρου διήγησιν· ἄλλοι δ' ἴσως οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀσάφειαν, ἂν ἀληθῶς ὑπῆρχε, νὰ μοὶ κατελόγιζον εἰς ἐλάττωμα, στοχαζόμενοι τοῦ Πινδάρου.

Ἀλλ' ἐπιφέρεται καί τις κρίσις ἣν πρέπει νὰ θεωρήσω ὡς κολακευτικήν· εἶναι δ' αὕτη ὅτι, ὁ κατορθώσας νὰ διεισδύσῃ διὰ τῶν ἀσαφειῶν τῆς γλώσσης εἰς τὸν νοῦν τοῦ ποιήματος, ἐκεῖνος τοὐλάχιστον τέρπεται.

Τέρπεται, ναί, ἴσως, ἐπιφέρει ὁ εἰσηγητής· ἀλλὰ τί, ὅταν δὲν ὠφελῆται; Ἀπέναντι ταύτης τῆς ἐκτιμήσεως ὁμολογῶ ὅτι περιῆλθα εἰς ἀμηχανίαν. Διηγούμενος μίαν τῶν ὀλίγων γνωστῶν παραδόσεων τῶν ἰθαγενῶν Ἀμερικανῶν, ἐνόμιζον ὅτι δι' αὐτοῦ τούτου ἐδίδασκον περίεργόν τι τοὐλάχιστον, ἂν ὄχι ἄλλο. Ὁμοίως ἐφρόνουν οὐχὶ ἐντελῶς ἐστερημένην ἐνδιαφέροντος, καὶ ὠφελείας μέχρι τινός, τὴν ἀφήγησιν τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, περὶ θανάτου καὶ μελλούσης ὑπάρξεως, τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τοῦ νέου κόσμου· καὶ τέλος, ὅταν ὁ ἄγριος ἥρως μου, καθ' ὕπνους ἀκολουθῶν τὴν μνηστὴν ἣν ἀπώλεσε, φθάνει μετ' αὐτῆς, καθαρᾶς καὶ ἀναμαρτήτου, εἰς τῶν Μακάρων τὴν χώραν, ἀλλ' ἀποπέμπεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον τῶν δοκιμασιῶν, μέχρις οὗ διὰ χρηστῆς καὶ ἐναρέτου διαγωγῆς, ἧς τῷ διαγράφονται αἱ κυριώτεραι ἐντολαί, καθαρισθεὶς καταστῇ ἄξιος νὰ ἔλθῃ νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὰς αἰωνίας μονὰς παρὰ τῇ ἀγαπητῇ τῆς καρδίας του, ἤλπιζον ὅτι εἶχον ἐγκαταμίξει εἰς τὸ «μικρὸν ποιημάτιον» πᾶσαν τὴν δόσιν τοῦ ὠφελίμου ἣν οἱ ὠφελιμοδοξότεροι τῶν κριτῶν ἐδύναντο ν' ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτοῦ, καὶ λυπηρῶς διετέθην ὅτε ἤκουσα ὅτι ἠπατώμην. Καὶ μοὶ ἐπῆλθε μὲν εἰς μνήμην φίλος μου τις σιτέμπορος, ὅστις, ἀκούσας ποτὲ μεγάλην συμφωνίαν τοῦ Μοζάρτου, μὲ ἠρώτησεν εἰς τί χρησιμεύει· ἀλλ' ἐν τούτοις ἀνελογίσθην ὅτι τῷ ὄντι οὐδ' ἐγὼ αὐτὸς εἶχον ποτὲ ἀρκούντως ἐξετάσει εἰς τί χρησιμεύουσι πολλὰ ἐξ ὧν κατὰ καιροὺς ἀνέγνωσα ποιημάτων. Ἠνέωξα τότε τὸ πρῶτον βιβλίον, καὶ ἀναγνοὺς τοῦ Βίκτορος Οὔγου τὴν περίφημον ᾠδὴν εἰς τὴν θανοῦσαν κόρην, ἐνόησα ὅτι χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ διδάσκῃ τὰς νέας, ὁσάκις ἐξέρχωνται τοῦ χοροῦ νὰ μὴ ἀμελῶσι νὰ φορῶσιν ἀμέσως τὸν ἐπενδύτην των. Ὁ «Κώδων» τοῦ Σχιλλέρου, ὃν διέτρεξα ἔπειτα, εἶναι χρησιμώτατος εἰς τοὺς μεταλλουργούς. Ὁ «Βουρκόλακας» τοῦ Γέτου δίδει τὸ σωτηριῶδες μάθημα εἰς τοὺς γονεῖς, ὅταν ὁδοιπορῶσι διὰ νυκτός, ν' ἀφήνωσι τὰ μικρά των τέκνα εἰς τὴν οἰκίαν των. Περὶ τῆς Ὀδυσσείας εἶχον ἔτι τινὰς δισταγμούς, ἀλλὰ μέχρι τέλους ἀνεγνώρισα ὅτι καὶ ἐξ αὐτῆς χρήσιμα διδασκόμεθα· ὁσάκις δηλαδὴ πλέομεν ἐξ Ἑλλησπόντου εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰθάκην, ἂν θέλωμεν ἀσφαλῆ καὶ ταχὺν πλοῦν, νὰ προτιμῶμεν τὰ ἀτμό-

πλοια, ἢ ἂν ἐπιβαίνωμεν ἱστιοφόρων, νὰ μὴ λησμονῶμεν ποτὲ τὴν πυξίδα.

Ἐκ τούτων καὶ ἄλλων ἐνόησα τὸ λεγόμενον, ὅτι ὁ «Γοργὸς Ἱέραξ,» καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τέρπει, ἀλλὰ δὲν ὠφελεῖ. Τὸ κακὸν ὅμως ἦτο ριζικόν, καὶ διόρθωσιν πλέον δὲν ἐπεδέχετο· δι' ὃ καὶ ἠναγκάσθην νὰ τὸν ἐκδώσω οἷον τὸν ἔγραψα.

Περὶ δὲ ἔπους καὶ ἐπικολυρικῶν ἀγνοῶ τί νὰ εἰπῶ, διότι ἐφρόνουν πάντοτε ὅτι ἡ ποίησις προηγεῖται τῶν κανόνων, ὁ Ὅμηρος τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ αὐτὸς ὁ «Γοργὸς Ἱέραξ» τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ὅτι οἱ κριτικοί, οἷοι δήποτε, εἰσὶν οὐχὶ οἱ ποδηγετοῦντες τὰς Μούσας, ἀλλ' οἱ καταμετροῦντες τὰ ἴχνη αὐτῶν.

(α) Ῥόπαλον.
(β) Καλύβη.
(γ) Σκαφίδιον.
(δ) Ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχει ἡ μελιφόρος σφένδαμνος, sugarmapple.

ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΤΟ Α.

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΙΣ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ μετάφρασις τοῦ Α τῆς Ὀδυσσείας τίθεται ὡς δοκίμιον εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος τόμου. Ἂν φανῇ ἀρεστὸν τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ τρόπος, ἴσως ἐκδοθῶσι ποτὲ καὶ αἱ λοιπαὶ ῥαψῳδίαι, ὅταν καιρὸς καὶ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψωσιν· ἂν δὲ τὸ παρὸν δεῖγμα ἀποδοκιμασθῇ, ἡ λοιπή μου ἐργασία θέλει μείνει μόνον δι' ἐμὲ καὶ τοὺς παρ' ἐμοί· εἰ δὲ ἀδιαφόρως δεχθῇ αὐτὸ τὸ κοινὸν, ἀδιαφόρως καὶ κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν θέλω ἀποφασίσει περὶ τῆς τύχης τῶν ὑπολειπομένων[1]. Κρίνω περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψω περὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ μηχανισμοῦ τῶν στίχων. Ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι ὁ ῥυθμὸς αὐτῶν εἶναι ὁ τοῦ πρωτοτύπου, καὶ νὰ παραπέμψω διὰ τὰ περαιτέρω εἰς ὅσα περὶ προσῳδίας ἀλλαχοῦ ἔγραψα[2].

Ἀντὶ τῆς Ὀδυσσείας ἤθελον ἀρχίσει τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν τὴν μετάφρασιν ἀπὸ τῆς Ἰλιάδος. Ἀλλὰ μ' ἐπρόλαβεν ὁ Κ. Ἠλίας Τανταλίδης, νέος Βυζάντιος, τοῦ ὁποίου τὰ πρῶτα δοκίμια, ἐκδοθέντα ἐσχάτως ἐν Σμύρνῃ[3], ὑπόσχονται μεγάλα διὰ τὸ μέλλον[4]. Ὁ Κύριος οὗτος, ἱκανὸς, διά τε τὴν εὐφυΐαν καὶ τὰς γνώσεις του, ν' ἀναδεχθῇ τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς μεταφράσεως τοῦ Ὁμήρου, εὐηρεστήθη νὰ παραδεχθῇ τὴν περὶ προσῳδίας δόξαν μου, καὶ δι' ἑξαμέτρων μετέφρασε τῆς Ἰλιάδος τὸ Α. Τῷ ὀφείλεται δ' εὐγνωμοσύνη καὶ διότι ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ διότι διὰ τῆς καλῆς στιχουργίας του συντελεῖ ὑπὲρ τῆς τόσον ἐπιποθήτου παραδοχῆς τῶν ἑξαμέτρων εἰς τὴν ἡμετέραν ποίησιν.

1 Τὸ τελευταῖον συνέβη, καὶ ἡ μετάφρασις δὲν προὐχώρησε.

2 Ἴδε τὸν Δ' τόμον τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

3 Παίγνια, ἢ ποιήματα διάφορα. Σμύρνη, 1839.

4 Καὶ ὑπερηκόντισαν τὴν ὑπόσχεσιν. Ὁ Κ. Τανταλίδης εἶναι εἷς τῶν ἐξοχωτέρων ποιητῶν καὶ τῶν σοφωτέρων λογίων τῆς νέας Ἑλλάδος.

Νεοφύτῳ Δούκᾳ

εὖ πράττειν.

Σὺ εἰς τὸ σμῆνος τῶν νέων ἀρχαῖος καὶ ἤθη καὶ τρόπους,
βόσκων εἰς τ' ἄνθη τὸν νοῦν, τοῦ καλοῦ, προϊόντος τῶν πάλαι,
τοῦ ὑψηλοῦ, ὃ ἐνόει ὁ Ἕλλην καὶ πράττων καὶ γράφων,
καὶ τοῦ γενναίου ὃ ἔχ' εἰς Ἑλλάδ' ἀμαράντους τὰς δάφνας,
ὅταν εἰς ἥσυχον σκότος νυκτὸς, εἰς τὸν ἄγρυπνον λύχνον
τῶν θεσπεσίων ἀνδρῶν μελετᾷς τὰ θεσπέσια ἔργα,
καὶ τὴν ψυχήν σου κινῇ ἁρμονίας παλμὸς Ὁμηρείου,
αἴφνης τὸ βλέμμα ὑψῶν, εἰς τὴν τρέμουσαν λάμψιν τοῦ λύχνου
νέφος δὲν βλέπεις ἐμπρός σου ὁλόχρυσον, ὅραμα θεῖον,
κύματ' ἀκτίνων, ὡς χείμαῤῥον χύνον φωτὸς, κ' ἐν τῷ μέσῳ
γέροντα, τ' ὄμμα σβεστὸν, ἀλλ' ἀμβρόσια ἔχοντα χείλη,
ἀργυροπάσσαλον δὲ εἰς τὴν χεῖρα κρατοῦντα κιθάραν,
κλίνοντα πρᾴως πρὸς σὲ, μειδιῶντα, καὶ βάλσαμον ὕπνου
χύνοντα, πλὴν κ' ἐν αὐτῷ τοῦ ἀρχαίου σου κόσμου ὀνείρους;
Ἢ τὴν ἑσπέραν ὁπότε μὲ βῆμα μετρᾷς ἐσκεμμένον
τὴν Αἰγινίτιδ' ἀκτὴν, ἣν κτυπᾷ τὸ πολύφλοισβον κῦμα,
καὶ ἡ ζεφύριος αὖρα σοὶ φέρῃ ἀρώματ' ἀνθέων,
δρόσον καὶ ᾆσμ' ἀηδόνος, καὶ πνέ' εἰς τὴν ἄσπρην σου κόμην,
κροῦσμα χορδῶν δὲν ἀκούεις πληροῦν καὶ ἀέρας καὶ πόντον;
ἡ Παρνασσίδος ὡς ὄρνιθος ᾆσμα, ἐξ ὕψους πετώσης,
δὲν κελαδεῖ ἑξαμέτρους καὶ πράξεις θεῶν καὶ ἡρώων;
Τότε ἐντὸς τῆς λαμπρᾶς ἁρμονίας τῆς πέριξ ῥεούσης
δὲν προσκαλεῖς τὸν τυφλὸν, τὸν μελίῤῥυτον ψάλτην μ' ἐκστάσεις;

Πλὴν ἂν δὲν ἐπετράπ' εἰς θνητοὺς νὰ συζοῦν μ' ἀθανάτους,
θέλει χαράξ' ἡ αὐγὴ, κ' ἡ ψυχή σου ἡ ξένη ἐνταῦθα,
θέλει σκιρτῶσ' ἀναβῇ εἰς ψυχῶν συγγενῶν κοινωνίαν.
Τότ' εἰς δαφνώνων σκιὰς θὰ λαλῇς πρὸς τὸν ψάλτην τῆς Σμύρνης.
Ἓν τὸ καλὸν, ἀρετὴν ἢ ποίησιν θέλεις εἰπέ το·
μία ἡ θεία πηγὴ, καὶ ἓν τὸ ἠλύσιον, ὅπου,
οἱ ἐξ αὐτῆς ἀρυσθέντες Μακάρων ζωὴν θὰ συζῶσι.
Τότε εἰπέ τῳ νὰ μὴ ὀργισθῇ ἂν παράμουσος ἦχος
πέραν τοῦ τάφου, λυπῶν, τὴν ἠχὼ τῶν μελῶν του τῷ φέρῃ·
λαίλαψ δουλία, εἰπὲ, τὸν αὐλὸν τῆς φωνῆς τῶν Ἰώνων
ἔθραυσε· βάρβαρος χεὶρ ἀοιδῶν ἀπηρήμωσε τ' ἄλση,
κ' ἔπεμπον μόνην ἠχὼ στεναγμῶν αἱ κοιλάδες καὶ γόων.
Τόλμη, ἂν ἤδη, ἀφ' οὗ τὸ συρίζον ἐκόπασε πνεῦμα,
κ' ἐλευθερίας ἠὼς τὴν Ἑλλάδα ἐκ νέου φαιδρύνει,
τῆς ἁρμονίας τὸ στέμμα, τὸ ἄμετρα ἄνθη βλαστῆσαν
χάριτος, ὕψους, ἐντόνου στροφῆς, φυσικῆς ἀφελείας,
ἐκ μαρανθέντων πετάλων, παιγνίων μακρᾶς καταιγίδος,
κ' ἐξ ἀκηπεύτων φυτῶν νὰ συμπλέξῃ τις πάλιν θελήσῃ.
Τόλμη... Πλὴν τί καὶ ἐὰν δειλιῶ; Τὴν ψυχήν μου κινοῦσιν
ἄγνωστοι πόθοι, αὐτόματος φλόξ. Ἡ ἀρχαί' ἁρμονία
περιβομβεῖ μου τὰ ὦτα. Ζητῶ Ἀπολλώνιον λύραν,
μέλος ζητῶ ὡς τὸ τέρψαν τῶν θείων προγόνων τὰς φρένας·
τὸν οὐρανὸν ἐρωτῶ τὸν στιλπνὸν, τὴν ἀνθοῦσάν μας φύσιν,
τοῦ καταῤῥάκτου ἀκούω σκιρτῶντος τὸν ἔμμετρον κρότον,
τὸν μυκηθμὸν μελετῶ τοῦ ἀέρος ὃς πνέε' εἰς τὸ δάσος,
τὸ λαρυγγίζον πτηνὸν ἀκροῶμαι, τὴν κράζουσαν γλαῦκα,
καὶ τὸ Αἰγαῖον βοῶν ὡς ἐβόα καὶ πρὶν, κ' ἐξετάζω
πόθεν ἠρύοντο τότε οὐράνια μέλη ἐκεῖνοι,
καὶ ἡ ψυχή μου μετέωρος ὅλη, λαλεῖ ἑξαμέτρους.
Ῥέων εἰς πλοῦτον ῥυθμοῦ, εἰς ποικίλην στροφῆς εὐκαμψίαν,

πρὸς ὑψηλὰ ὑψηλὸς καὶ χαρίεις πρὸς μέλη χαρίτων,
ὅταν ἀνέστ' ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς καὶ ὁμοῦ ἡ ἀρχαία
αἴσθησις, πρέπει μ' αὐτὴν ν' ἀναστῇ ὁ ἀρχαῖός της στίχος·
πρέπει ὁ Ἕλλην τὰ ὄρη, τὰς νήσους του βλέπων, τὰς ὄχθας,
νὰ ἐνθυμῆται τί εἶχεν ὁ ψάλτης εἰπῆ περὶ τούτων,
«Οὕτως ἡγίασε, λέγων, ὁ Ὅμηρος ταῦτα τὰ μέρη.»
Ἔτι εἰπέ τω, πατῶν τὰ σεπτά του τεμένη, μὲ πόδα
βέβηλον δὲν προχωρῶ· ἀνασπῶν προπετῶς καλλονάς του,
δὲν προσπαθῶ ἀντ' αὐτῶν ξενικὰς νὰ φυτεύσω ἀκάνθας.
Ὅλα του εἶν' ἱερά, πᾶν ἄνθος του δρέπω μὲ σέβας·
ὄχι ἐκλέγων αὐτῶν κορυφάς· κορυφαὶ εἶναι ὅλα.
Ναί, πρὸς οὐράνιον πνεῦμα παλαί'· ὁ ἀγὼν εἶναι μέγας,
πλὴν καὶ ἡ νίκη! Ἐκτὸς τοῦ πατρίου ἐδάφους ὁ γέρων,
ἔφυγε πλάνης, καθὼς ὁ πολύπλαγκτος ἥρως του πάλαι.
Θέλων ἀλλοῦ θαυμαστὰς καὶ καρδίας νὰ εὕρῃ παλλούσας,
φεύγ' εἰς ψυχροὺς οὐρανούς, ἀλλοθρόους ἐντείνων κιθάρας·
τῆς Τευτωνίας αἱ δρῦς ψιθυρίζουν τὰ μέλη του τώρα,
καὶ ἡ Ἀλβίων νοεῖ τῆς ἁβρᾶς Ἰωνίας τὸν Βάρδον·
εἰς τὴν Ἑλλάδα σιγᾷ δ' ἡ φωνή του, ἢ μόνον ὡς αὖρα,
διαῤῥαγέντος αὐλοῦ τὸν σωλῆνα προσβάλλουσα, εἶναι.
Κεῖται ὁ ψάλτης ἐμπρός μας, οὐχὶ δὲ ὡς ὄρνις χαρίτων,
ᾆσμα γλυκὺ κελαδῶν καὶ τὰς φρένας ἐξάπτων καὶ θέλγων,
ἀλλ' ὡς πελώριον πτῶμα, ὃ μ' αἷμα ψυχρὸν ἀνατέμνει
σχολαστικὸς ἐρευνῶν διαλέκτους καὶ πτώσεις καὶ μέτρα.
Κ' εἰς τὴν Ἑλλάδ' ἂς κρουσθῇ ἡ ἀθάνατος λύρα ἐκ νέου,
κ' ἐναρμονίους φωνὰς θὲν' ἀφήσῃ, ἀξίως κρουσθεῖσα.
Πρῶτος τολμῶ· μετ' ἐμὲ ἀξιώτερος ἄν τις τολμήσῃ,
ἔπαθλον θέλει μειδίαμα λάβει τοῦ γέροντος ἄνω,
κ' «Εὖγε» θ' ἀκούσ' ὑπὸ σοῦ τοῦ πιστῶς τὴν Ἑλλάδ' ἀγαπῶντος.

ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΤΟ Α.

Ψάλε τὸν ἄνδρα, Θεὰ, τὸν πολύτροπον, ὅστις τοσούτους
τόπους διῆλθε, πορθήσας τῆς Τροίας τὴν ἔνδοξον πόλιν·
χώρας δ' εἶδεν ἀνθρώπων πολλὰς, κ' ἐμελέτησεν ἤθη,
κ' εἰς θαλασσίας πλανήσεις ὑπέφερε λύπας μυρίας,
θέλων αὐτὸς νὰ σωθῇ, καὶ τοὺς φίλους του θέλων νὰ σώσῃ.
Πλὴν δὲν τοὺς ἔσωσεν, ἂν κ' ἐπεθύμει ἐκ βάθους καρδίας.
Ἀλλ' ἐξ ἰδίας αὐτῶν ἀφροσύνης ἀπώλοντο πάντες·
τοὺς Ὑπερίονος βόας οἱ ἄθλιοι σφάξαντες οὗτοι
ἔφαγον· τότε δ' αὐτὸς τοῖς ἀφεῖλε τὴν φίλην πατρίδα.
Καὶ περὶ τούτων, ὦ Μοῦσα, θυγάτηρ Διὸς, διηγήσου.
Ἤδη μὲν δλ' οἱ λοιποὶ διαφεύγοντες μοῖραν ὀλέθρου,
οἴκαδε ἦσαν, μαχῶν καὶ θαλάσσης κινδύνους φυγόντες·
μόνον δ' αὐτὸν, τὴν γυναῖκα ποθοῦντα, τὴν πάτριον νῆσον,
νύμφη σεπτὴ, ἡ μεγάλη θεὰ Καλυψὼ τὸν ἐκράτει
τῶν θολωτῶν της σπηλαίων ἐντὸς, ποθοῦσά τον ἄνδρα.
Πλὴν καὶ ὡς, διαῤῥύντος τοῦ χρόνου, τὸ ἔτος ἐπέστη
ὅτ' ἐπεκλώσθ' εἰς αὐτὸν οὐρανόθεν νὰ πλεύσῃ ὀπίσω
εἰς τὴν Ἰθάκην, κ' ἐκεῖ δὲν διέφυγε νέους ἀγῶνας,
ἂν καὶ μὲ φίλους συνών. Ἐλυποῦντο αὐτὸν οἱ Θεοὶ, πλὴν
τοῦ Ποσειδῶνος· αὐτὸς δ' εἰς ὀργὴν κ' εἰς ἀμάλακτον μῖσος
εἶχε τὸν ἥρωα πρὶν ἐπιστρέψ' εἰς τὴν πάτριον χώραν.
Οὗτος πλὴν ἦτον ἀπὼν εἰς Αἰθίοπας, οἵτινες πέραν
ἔσχατοι ζῶσι, πρὸς τ' ἄκρα τῆς γῆς, διαιρούμενοι δίχα.

Δύων ὁ Φοῖβος τοὺς μὲν, τοὺς δὲ ἀνατέλλων φωτίζει.
Ἔχαιρε δὲ ὁ Θεὸς πρὸς τὴν κνίσσαν ἀρνίων καὶ ταύρων,
εἰς ἑκατόμβης καθήμενος δεῖπνον. Οἱ ἄλλοι δὲ ὅλοι
ἦσαν ἀθρόοι ἐντὸς τῶν μονῶν τοῦ Διὸς Ὀλυμπίου.
Ἤρχισε δ' οὕτω λαλῶν ὁ πατὴρ τῶν Θεῶν καὶ ἀνθρώπων,
φέρων τὸν φόνον εἰς νοῦν τοῦ ἀμώμως τεχθέντος Αἰγίσθου,
ὃν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρείδου, ὁ ἔνδοξος ἔκτειν' Ὀρέστης.
Φέρων αὐτὰ κατὰ νοῦν, πρὸς τὸν ὅμιλον εἶπε τὸν θεῖον·
«Ὢ! φεῦ! Πῶς οἱ θνητοὶ τοὺς Θεοὺς αἰτιῶντ' αἰωνίως!
Ὅλων αὐτοὶ τῶν κακῶν μᾶς κηρύττουν αἰτίους· καὶ ὅμως
πόσα καὶ μὴ πεπρωμένα δὲν πάσχουν αὐτοὶ ἐξ ἀνοίας!
Οὕτως ὁ Αἴγισθος τώρα, λαβὼν αὐθαιρέτως γυναῖκα
τὴν τοῦ Ἀτρείδου, αὐτὸν δὲ ὡς ἦλθεν ὀπίσω φονεύσας,
ἤξευρε τίς εἰς αὐτὸν ἐπεκρέματο τύχη, διότι
τῷ τὴν προεῖπα, τὸν εὔστοχον στείλας Ἑρμῆν Ἀργοκτόνον,
μὴ ἀποκτείνῃ τὸν ἄνδρα, καὶ μὴ νυμφευθῇ τὴν γυναῖκα,
ὅτι θὰ γίνῃ αὐτοῦ τιμωρὸς ὁ Ἀτρείδης Ὀρέστης,
ὅταν ποτὲ ἀνδρωθεὶς τῆς πατρίδος του πόθον συλλάβῃ.
Οὔτ' ὁ Ἑρμῆς τῷ παρήγγειλε. Πλὴν αἱ καλαὶ συμβουλαί του
δὲν τὸν κατέπεισαν. Τώρα δι' ὅσα ἠνόμησε πάσχει.»
Ἡ δ' Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκόφθαλμος τότε εἰποῦσ' ἀπεκρίθη·
«Πάτερ ἡμέτερε, Κρόνου υἱὲ, βασιλεῦ βασιλέων!
Κεῖται δικαίως ἐκεῖνος πεσὼν ὑπὸ ξίφος ὀλέθρου.
Εἴθε τοιαῦτα νὰ πάσχωσιν ὅσοι τολμῶσι τοιαῦτα!
Πλὴν τὴν ψυχήν μου ἡ τύχη λυπεῖ τοῦ σοφοῦ Ὀδυσσέως,
τοῦ δυστυχοῦς, ὅστις τόσ' ἀπολέσας τοὺς φίλους του, πάσχει
εἰς τῆς θαλάσσης τὸ κέντρον, τὴν πέριξ κατάβρεκτον νῆσον·
νῆσον πολύδενδρον, ὅπου Θεὰ κατοικεῖ εἰς τὰ ἄντρα,
Ἄτλαντος κόρη, τοῦ ἔχοντος νοῦν πονηρὸν, καὶ εἰδότος
ὅλα τοῦ πόντου τὰ βάθη, καὶ φέροντος στήλας μεγάλας,

πέριξ καὶ πέριξ τὴν γῆν, τὸν οὐράνιον θόλον κρατούσας.
Τούτου ἡ κόρη κατείργει αὐτὸν ὀδυρόμενον ἤδη·
πάντοτε δὲ μὲ γλυκεῖς κολακεύουσα λόγους, τὸν θέλγει,
ὅπως τὴν γῆν λησμονήσῃ τῆς φίλης πατρίδος. Κ' ἐκεῖνος,
μόνον ἀφ' οὗ τῆς Ἰθάκης ἴδῃ τὸν καπνὸν ν' ἀναβαίνῃ,
ἐπιθυμεῖ ν' ἀποθάνῃ ἀμέσως. Δὲν θέλ' ἡ ψυχή σου
ἐπιεικῶς νὰ τραπῇ, ὦ Ὀλύμπιε; Ὅμως ἐκεῖνος
παρὰ τὰς ναῦς τῶν Ἀργείων σ' ἐλάτρευε πάντοτε θύων,
εἰς τὴν εὐρύχωρον Τροίαν. Πρὸς τί κατατρέχεις αὐτὸν, Ζεῦ;»
Τότε δ' ἀπήντησ' ὁ Ζεὺς, ὁ τὰ νέφη συνάγων, καὶ εἶπε·
«Τίνες σ' ἐξέφυγον λόγοι, ὦ παῖ, τὸν φραγμὸν τῶν ὀδόντων;
Πῶς θ' ἀμελήσω νομίζεις τὸν θεῖον ποτὲ Ὀδυσσέα,
ὅστις τὸν νοῦν μὲν πάντων ἐξέχει θνητῶν, τοὺς Θεοὺς δὲ
τοὺς τὸν πλατὺν κατοικοῦντας αἰθέρα τιμᾷ μὲ θυσίας;
Πλὴν ὁ ταράττων τὴν γῆν Ποσειδῶν μετ' ὀργῆς ἐνθυμεῖται
ἔτι ἀσβέστου τὸν Κύκλωπα, ὅτι τὸν εἶχε τυφλώσει,
τὸν πρὸς ἀθάνατον ἶσον Πολύφημον, ὅστις ἰσχύων
πάντων κρατεῖ τῶν Κυκλώπων, τεχθεὶς ἐκ τῆς νύμφης Θοώσης,
κόρης τοῦ Φόρκυνος, ὃς ἐφορᾷ τὸν ἀτρύγητον πόντον,
μὲ τὸν Θεὸν Ποσειδῶνα εἰς σπήλαια κοῖλα μιγείσης.
Ὁ γαιοσείστης λοιπὸν Ποσειδῶν τὸν υἱὸν τοῦ Λαέρτου
δὲν ἀποκτείνει, ἀλλὰ τὸν πλανᾷ μακρὰν τῆς πατρίδος.
Ἄγετε πλὴν, ἂς σκεφθῶμεν ἡμεῖς περὶ τούτου συμφώνως,
πῶς ἐπιστρέψας νὰ ἔλθῃ. Ὁ δὲ Ποσειδῶν τὴν ὀργήν του
θέλει πραΰνει· διότι δὲν θέλει πολὺ κατορθώσει
μόνος αὐτὸς ἐναντίον ἡμῶν τῶν Θεῶν ἀντερίζων.»
Ἡ δ' Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκόφθαλμος τότε εἰποῦσ' ἀπεκρίθη·
«Πάτερ ἡμέτερε, Κρόνου υἱὲ, βασιλεῦ βασιλέων!
Ἂν ἀρεστὸν εἰς τοὺς μάκαρας εἶναι Θεοὺς νὰ νοστήσῃ
ὁ συνετὸς Ὀδυσσεὺς εἰς τὸν φίλον του οἶκον ὀπίσω,

τὸν Ἀργοκτόνον Ἑρμῆν τὸν διάκονον ἄγε δή, πέμψον,
εἰς τοῦ Ὠγύγου τὴν νῆσον, ταχέως ν' ἀγγείλ' εἰς τὴν νύμφην
τὴν καλλιπλόκαμον, ὅτι βουλὴ ἀμετάτρεπτος εἶναι,
ὁ καρτερόφρων ἐκεῖνος ν' ἀπέλθῃ καὶ πλεύσ' εἰς Ἰθάκην.
Ἔρχομ' ἐγὼ δ' εἰς τὴν νῆσον, κ' ἐκεῖ τὸν υἱόντου προτρέπω,
χύνουσα θάῤῥος ἐντὸς τῆς καρδίας του, ὅπως ὡς τέλους
τοὺς εὐπλοκάμους καλῶν Ἀχαιοὺς εἰς βουλήν, ἐμποδίσῃ
ὅλους τοὺς ζῶντας ἐντὸς τοῦ πατρῴου του οἴκου μνηστῆρας
τοὺς στρογγυλέποδας βοῦς καὶ τ' ἀρνία νὰ σφάζουν τῆς ποίμνης.
Θέλω δ' ἐκπέμψει αὐτὸν εἰς τὰς ἄμμους τῆς Πύλου κ' εἰς Σπάρτην,
ὅπως ἐκεῖ ἐρευνῶν, τοῦ πατρός του τὴν ἄδηλον τύχην
μάθῃ, καὶ ὅπως καλὴν εἰς τὸν κόσμον ὑπόληψιν λάβῃ.»
Ταῦτα εἰποῦσα, ὡραῖα ἐφόρεσε πέδιλ' ἀμέσως,
θεῖα, χρυσᾶ, φέροντά την καθὼς ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου
εἰς τὰς ἀπείρους ξηρὰς κ' εἰς ὑγρὰς πεδιάδας τοῦ πόντου.
Ἔλαβε δὲ ἰσχυρὸν εἰς τὰς χεῖράς της, χάλκαιχμον δόρυ,
μέγα, βαρύ, στιβαρόν, τὸ δαμάζον μαχίμων ἡρώων
τάγματα, ὅταν μ' αὐτοὺς χαλεπαίνῃ ἡ ἄλκιμος κόρη.
Ὥρμησε δέ, καταβᾶσα τὰς ἄκρας τοῦ θείου Ὀλύμπου,
κ' εἰς τῆς Ἰθάκης τὸν δῆμον ἐστάθ' εἰς τὴν αὔλειον θύραν
τοῦ Ὀδυσσέως· τὸ δόρυ δ' ἐντὸς τῆς παλάμης της εἶχε·
σχῆμα δὲ ἔλαβε ξένου, τοῦ Μέντου, ὃς ἦρχεν εἰς Τάφον.
Εὗρε δ' ἔμπρὸς τῶν θυρῶν τοὺς αὐθάδεις μνηστῆρας, ὡς κύβους
ἔπαιζον, κ' ἔτερπον ὅλοι μ' αὐτοὺς τὴν ἀργοῦσαν ψυχήν των.
Στρῶμα δὲ εἶχον τὸ δέρμα βοῶν οὓς αὐτ' εἶχον φονεύσει.
Κήρυκες πέριξ δ' αὐτῶν καὶ θεράποντες πρόθυμοι ἦσαν.
Τούτων οἱ μὲν εἰς κρατῆρας συνέμιγον οἶνον καὶ ὕδωρ,
μὲ τρυπητοὺς εἰς τὰς χεῖράς των σπόγγους, οἱ δὲ τὰς τραπέζας
ἔπλυνον, ἔστρωνον, πλῆθος κρεῶν διανέμοντες κύκλῳ.
Πρῶτος δὲ εἶδεν αὐτὴν ὁ Τηλέμαχος, θεῖος τὴν ὄψιν,

μετὰ μνηστήρων ἐν ᾧ συμπαρῆν τὴν ψυχὴν τεθλιμμένος,
ἀναπολῶν κατὰ νοῦν τὸν πατέρα του, πότε νὰ ἔλθῃ,
πότε τοῦ οἴκου ἐκτὸς νὰ διώξῃ τοὺς φαύλους μνηστῆρας,
καὶ ν' ἀπολαύσῃ τιμὴν, κ' εἰς τὰ ἴδια κτήματα ν' ἄρξῃ.
Ταῦτα ἐν ᾧ κατὰ νοῦν ἐλογίζετο, εἶδε τὸν Μέντην.
Ἔσπευσε δὲ πρὸς τὴν θύραν εὐθὺς, κ' ἐλυπήθη πῶς ξένος
μένει ἐκτὸς τῶν θυρῶν του. Ἐγγὺς δ' εἰς ἐκεῖνον προσῆλθε,
τὴν δεξιάν του λαβὼν καὶ τὸ δόρυ δεχθεὶς τὸ χαλκοῦν του.
Λόγους ἀπηύθυνε δὲ πρὸς αὐτὸν πτερωτοὺς καὶ τῷ εἶπε·
«Χαῖρε, ὦ ξένε· ἐλθὲ εἰς φιλόξενον στέγην, καὶ δείπνου
γεύθητι, τότε δ' εἰπὲ καὶ ἐξήγησον ἄλλο τί θέλεις.»
Ταῦτα εἰπὼν ἐκινήθη ἐμπρός· ἡ Παλλὰς δ' ἠκολούθει.
Ὡς δὲ εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ εἰς ὕψος ἠρμένου θαλάμου,
φέρων τὸ δόρυ αὐτῆς, εἰς μακρὰν τὸ ἐστήριξε στήλην,
εἰς λογγοθήκην γλυπτὴν, περιέχουσαν λόγχας καὶ ἄλλας
τοῦ δυστυχοῦς Ὀδυσσέως τοῦ τόσα δεινὰ ὑποστάντος.
Θρόνον δὲ ἵνα καθήσῃ τῇ ἔδωκε, στρώσας ἐπάνω
πέπλον ποικίλον, καλὸν δ' ὑποπόδιον κάτωθεν εἶχεν.
Ἔθετο δὲ παρ' αὐτὸν καὶ δευτέραν καθέδραν ὡραίαν,
πλὴν τῶν μνηστήρων μακρὰν, μὴ ὁ κρότος ταράττῃ τὸν ξένον,
καὶ δυσαρέστως τοῦ δείπνου γευθῇ, μ' ἀλαζόνας συντρώγων.
Ἤλπιζε δὲ κ' ἐρωτῶν τοῦ πατρός του τὴν τύχην νὰ μάθῃ.
Νίψιμον δ' ἔφερε δούλη, χρυσῆν προχοΐδα κρατοῦσα,
ἐπὶ λεκάνης καλῆς, ἀργυρᾶς, δεχομένης τὸ ὕδωρ.
Τράπεζαν δὲ καθαρὰν μετὰ ταῦτα ηὐπρέπισ' ἐμπρός των.
Ἡ σεβασμία κλειδοῦχος δὲ ἄρτον παρέθετο σίτου,
ὡς καὶ ἐδέσματα ἄλλα πολλὰ, πρὸς τιμὴν τῶν παρόντων·
ἔφερε δὲ σηκωτοὺς καὶ ὁ μάγειρος ἄλλους κρεάτων
πίνακας, θέτων χρυσᾶ κ' εἰς τοὺς δύω ποτήρια οἴνου·
κήρυξ δὲ ἄλλος παρὼν συνεχῶς τὰ ἐπλήρου προχύνων.

Ἦλθον δ' ἐκεῖ κ' οἱ αὐθάδεις μνηστῆρες, κ' ἐκάθησαν γύρω
κατὰ τὴν τάξιν καθεὶς εἰς ὡραίους κλιντῆρας καὶ θρόνους.
Κήρυκες δὲ νὰ νιφθοῦν εἰς τὰς χεῖρας τοῖς ἔχυνον ὕδωρ·
ἐκ τῶν κανίστρων αἱ δοῦλαι διένεμον ἄρτον εἰς ὅλους·
οἱ οἰνοχόοι ἐπλήρουν τὰ πόματα ἕως τὰ χείλη·
κ' ἔτεινον ἤδη αὐτοὶ εἰς τὸ ἕτοιμον γεῦμα τὰς χεῖρας.
Ὡς δὲ τὸν πόθον τροφῆς καὶ ποτοῦ κατεκόρεσαν ὅλως,
ἔτρεψαν ἅμα εἰς ἄλλας τὸν νοῦν ἡδονὰς οἱ μνηστῆρες,
εἰς μουσικὴν καὶ χορὸν, ὅτ' εἶν' αἱ στολαὶ τῆς τραπέζης.
Κῆρυξ κιθάραν κομψὴν εἰς τὸν Φήμιον ἔδωκε ψάλτην,
ὅστις δὲν ἔψαλλ' ἐμπρὸς τῶν μνηστήρων εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης.
Προκιθαρίζων δ' αὐτὸς τὸ καλὸν προοιμίασεν ᾆσμα.
Εἰς τὴν Παλλάδα ἐν τούτοις αὐτὰ ὁ Τηλέμαχος εἶπε,
κλίνων τὸ στόμα πρὸς ταύτης τὸ οὖς, μὴ ἀκούσωσ' οἱ ἄλλοι·
«Ξένε, μὲ ὅσ' ἂν εἰπῶ τὴν ὀργήν σου δὲν θέλω κινήσει;
Οὗτοι μὲν οὕτω τερπόμενοι ζῶσι μ' ᾠδὰς καὶ κιθάρας,
εὔκολον βίον, διότι τὰ ξέν' ἀποινὶ κατατρώγουν,
πλοῦτον ἀνδρὸς, οὗ τανῦν ἢ σήπει τὰ κόκκαλα ὄμβρος,
εἴς τινα γῆν ἐῤῥιμμένα, ἢ ἴσως κυλίει τὸ κῦμα·
ἂν ἐπιστρέφοντα οὗτοι ἐκεῖνον ἐμάνθανον μόνον,
θὰ ἐπεθύμουν νὰ εἶν' ἐλαφρότεροι μᾶλλον τοὺς πόδας,
ἢ πλουσιώτερ' εἰς πλῆθος χρυσοῦ καὶ λαμπρῶν ἐνδυμάτων.
Πλὴν ἀνηρπάγη αὐτὸς ὑπὸ μοίρας κακῆς· εἰς ἡμᾶς δὲ
οὔτις ἀπέμειν' ἐλπὶς, κἂν φανῇ τις ἐπίγειος ὅστις
νὰ μᾶς εἰπῇ πῶς θὰ ἔλθῃ. Ποτὲ δὲν θὰ ἔλθῃ ὀπίσω.
Πλὴν σὺ τώρα εἰπὲ, τὴν ἀλήθειαν ὅλην ἀγγέλλων·
Τίς εἶ; τίνων ἀνδρῶν; οἱ γονεῖς σου, ἡ πόλις σου τίνες;
Τίς ναῦς σ' ἔφερ' ἐδῶ; πῶς σ' ἔφερον δὲ καὶ οἱ ναῦται
εἰς τὴν Ἰθάκην; καὶ πόθεν αὐτοὶ ὅτι εἶναι καυχῶνται;
Δὲν ὑποθέτω πεζὸς ὅτι ἦλθες ἐδῶ δι' Ἠπείρων.

Τοῦτο δ' ἀκόμη εἰπὲ κατ' ἀλήθειαν, ὅπως ἠξεύρω.
Σήμερον πρῶτον φοιτᾷς εἰς ἡμᾶς, ἢ μήπως καὶ εἶσαι
φίλος πατρῷος; Πολλοὶ εἰς τὸν οἶκόν μας ἤρχοντο τότε
ἄλλοι· διότ' εἶχε σχέσεις ἀνθρώπων πολλὰς ὁ πατήρ μου.»
Τότε δὲ εἶπεν αὐτὰ τοῦ Διὸς ἡ γλαυκόφθαλμος κόρη·
«Ναί, κατὰ πᾶσαν ἀλήθειαν ὅσα ζητεῖς θὰ ἐκθέσω.
Μέντης καλοῦμαι, υἱὸς τοῦ σοφοῦ Ἀγχιάλου καυχῶμαι
ὅτι ὑπάρχω. Ἐγὼ κυβερνῶ τὴν φιλόκωπον Τάφον.
Ἦλθα δὲ τώρα ἐδῶ μὲ ναῦν καὶ μετ' ἄλλων συντρόφων,
πρὸς ἀλλογλώσσους ἀνθρώπους τὴν μέλαιναν θάλασσαν πλέων,
διὰ χαλκὸν εἰς Τεμέσην· κομίζω δὲ σίδηρον μαῦρον.
Πέραν τῆς πόλεως δὲ εἰς ἀγρόν που ἡ ναῦς προσωρμίσθη,
ὅπου ὁ Ῥεῖθρος λιμὴν, εἰς τὸ σύδενδρον Νήϊον ὄρος.
Ὅτι δὲ εἴμεθα ξένοι πατρῷοι καυχώμεθ' ἀλλήλων
ἔκπαλαι. Τοῦτο δ' ἂν θέλῃς, ἐρώτα νὰ σ' εἴπῃ κ' ὁ ἥρως
γέρων Λαέρτης. Ἐκεῖνος, ἀκούω, τὴν πόλιν διόλου
ἄφησε, ζῇ δ' εἰς ἀγροὺς τὰ πικρά του γηράματα φέρων,
ἔχων πλησίον του γραῖαν θεράπαιναν, ἥτις τῷ δίδει
βρῶσιν καὶ πόσιν, ἀφ' οὗ αἰσθανθῇ ἀπαυδοῦντα τὰ μέλη
εἰς ἀμπελῶνας παχεῖς, ὅπου σύρεται μόλις βαδίζων.
Ἦλθα δ' ἐγὼ, ἐπειδὴ ὁ πατήρ σου πῶς ἔφθασεν ἤδη
λόγος ἐῤῥέθη· ἀλλὰ οἱ Θεοὶ θὰ τῷ κλείουν τὸν δρόμον.
Ὄχι, δὲν ἔπαυσε ζῶν ἐπὶ γῆς ὁ γενναῖος ἐκεῖνος,
ἀλλ' ἐμποδίζεται ποῦ εἰς τὴν θάλασσαν, εἴς τινα ἴσως
νῆσον περίβρεκτον. Ἄνδρες δὲ ἐκεῖ πονηροὶ τὸν κρατοῦσιν
ἄγριοι, ἄκοντ' αὐτὸν ἀναγκάζοντες ἴσως νὰ μένῃ.
Ἄκουσον πλὴν τί λέγω μαντεύων, καθὼς μὲ ἐμπνέουν
ἐξ οὐρανοῦ οἱ Θεοὶ καὶ τί προορῶ πῶς θὰ γίνῃ,
οὔτε προφήτης μὲν ὤν, ἀλλ' οὔτ' οἰωνοὺς διακρίνων.
Δὲν θενὰ μείνῃ μακρὰν τῆς φιλτάτης πατρίδος του πλέον

χρόνον πολὺν, οὐδ' ἐὰν σιδηραῖ τὸν κρατῶσιν ἁλύσεις.
Τρόπον θὰ εὕρῃ νὰ φύγῃ, διότι πολύτροπος εἶναι.
Πλὴν σὺ τώρα εἰπὲ, τὴν ἀλήθειαν ὅλην ἀγγέλλων·
Τοῦ Ὀδυσσέως τῷ ὄντι σὺ εἶσαι υἱὸς, τόσον μέγας!
Τὴν κεφαλὴν, τοὺς καλοὺς ὀφθαλμοὺς θαυμασίως ὁμοίους
ἔχεις μ' ἐκεῖνον. Συχνὰ συνειρχόμεθ' ἀμφότεροι πάλαι
πρὶν εἰς Τρῳάδ' ἀποπλεύσῃ, εἰς ἣν μετ' ἐκείνου καὶ ἄλλοι
ἔξοχοι ἦλθον τοσοῦτοι Ἀργεῖ' εἰς τὰ κοῖλά των πλοῖα.
Ἔκτοτε δ' οὔτε τὸν εἶδα ποτὲ, οὐδὲ μ' εἶδεν ἐκεῖνος.»
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας·
«Ναὶ, τὴν ἀλήθειαν ὅλην, ὦ ξένε, εἰς σὲ θεν' ἀγγείλω.
Λέγει ἡ μήτηρ μου, ναὶ, ὅτι εἶμαι υἱός του· ἐγὼ πλὴν
δὲν τὸ ἠξεύρω· κἀνεὶς δὲν γνωρίζει τίς εἶναι πατήρ του.
Εἴθε νὰ ἤμην υἱὸς μακαρίου τινὸς ἐξ ἐκείνων
ὅσους τὸ γῆρας εὑρίσκ' εἰς τὸν οἶκόν των ζῶντας ἡσύχους!
Πλὴν τοῦ θνητοῦ τοῦ λαβόντος πασῶν τῶν μοιρῶν τὴν ἐχθίστην
λέγουν πῶς εἶμαι υἱὸς, ἐπειδὴ ἐρωτᾷς νὰ τὸ μάθῃς.»
Τότε δὲ εἶπεν αὐτὰ τοῦ Διὸς ἡ γλαυκόφθαλμος κόρη·
«Δὲν προορίζουν εἰς σὲ οἱ ἀθάνατοι ἄδοξον γένος,
τῆς Πηνελόπης ὁπότε τοιοῦτος υἱὸς ἐγεννήθης.
Σὺ δὲ τοῦτο εἰπὲ, τὴν ἀλήθειαν ὅλην ἀγγέλλων·
Τί εἶν' ὁ θόρυβος; τί εὐωχίαι; πρὸς τί ὅλα ταῦτα;
Γάμον, συμπόσιον ἔχεις; Κἂν ἔρανος τοῦτο δὲν εἶναι.
Τόσον εἰς τοῦτον τὸν οἶκον αὐτοὶ μὲ ἀγέρωχον ὕβριν
φαίνονται τρώγοντες. Ἂν τις εἰσήρχετο ἄνθρωπος σώφρων,
θὰ ἠγανάκτει ἐνταῦθα ἰδὼν τὰ πολλὰ αὐτῶν αἴσχη.»
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας·
«Ξέν', ἐπειδὴ ἐρωτᾷς κ' ἐπειδ' ἴσως φροντίζεις νὰ μάθῃς·
πλούσιος ἄλλοτε ἦτο καὶ ἄμεμπτος οὗτος ὁ οἶκος,
εἰς τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ὁ ἀνὴρ ἐπεδήμει ἐκεῖνος.

Ἄλλα μᾶς στέλλουσι νῦν οἱ Θεοὶ οἱ κακὰ βουλευθέντες,
οἵτινες ἄφαντον τοῦτον κατέστησαν, μόνον τῶν ἄλλων
ὅλων. Καὶ δὲν θὰ μ' ἐλύπει τοσοῦτον ἂν εἶχεν ἐκπνεύσει,
πίπτων μετ' ἄλλων πολλῶν ὀπαδῶν εἰς τὸν δῆμον τῶν Τρῴων,
ἢ εἰς τῶν φίλων τὰς χεῖρας, ἀφ' οὗ διενήργει πολέμους.
Οἱ Ἀχαιοὶ τότε ὅλοι ὁμοῦ θὰ τῷ ἤγειρον τάφον,
κ' εἰς τὸν υἱόν του μεγάλην θεν' ἄφινε δόξαν ὀπίσω.
Ἅρπυιαι πλὴν ἀκλεῶς τὸν ἀνήρπασαν τώρα, κ' ἐχάθη
ἄφαντος ὅλος, ἀνήκουστος· γόους δ' ἐδῶ καὶ ὀδύνας
μ' ἄφησεν. Ὅμως δὲν κλαί' ὀδυρόμενος τώρα ἐκεῖνον
μόνον, διότ' οἱ Θεοὶ μ' ἐπεκρέμασαν πόνους καὶ ἄλλους.
Ὅλοι οἱ προὔχοντες ὅσ' εἰς τὰς νήσους τὰς πέριξ κρατοῦσιν,
ὅσ' εἰς Δουλίχιον, Σάμην, τὴν σύδενδρον Ζάκυνθον ἄρχουν,
ὅσοι ἀκόμη κ' ἐντὸς τῆς τραχείας Ἰθάκης ἰσχύουν,
τόσοι ζητοῦν τῆς μητρός μου τὴν χεῖρα, καὶ φθείρουν τὸν οἶκον.
Πλὴν τὸν ἀπαίσιον γάμον αὐτῶν οὐδ' ἀρνεῖται, ἀλλ' οὔτε
δέχετ' ἐκείνη. Αὐτοὶ δ' ἀφανίζουν ἐν τούτοις καὶ τρώγουν
ὅλον τὸν οἶκον, κ' ἐμὲ μέχρι τέλους θὰ φθείρουν ὁμοίως.»

Τότ' εἰς αὐτὰ ἡ Παλλὰς Ἀθηνᾶ ἠγανάκτησε κ' εἶπε·
«Φεῦ! πῶς ἔχεις ἀνάγκην τοῦ ζῶντος μακρὰν Ὀδυσσέως,
ὅπως τὴν χεῖρά του θέσ' εἰς αὐτοὺς τοὺς αὐθάδεις μνηστῆρας!
Ὢ! ἂν ἤρχετο τώρα, κ' ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τὴν πρώτην
ἵστατο, φέρων ἀσπίδα καὶ κράνος καὶ δόρατα δύω,
οὕτω καθὼς κατὰ πρῶτον πρὸ χρόνων τὸν εἶχον γνωρίσει,
ὅταν αὐτὸς εἰς τὸν οἶκόν μας ἦτο κ' ἐτέρπετο πίνων,
ἀπὸ Ἐφύρης ἐλθών, καὶ παρ' Ἴλου υἱοῦ τοῦ Μερμέρου!
(Εἶχε δὲ πλεύσει κ' ἐκεῖ ὁ πατήρ σου εἰς εὔπορον πλοῖον,
ἀνθρωποκτόνον ζητῶν παρ' ἐκείνου φαρμάκιον, ὅπως
βάψῃ τὰ χάλκινα βέλ' εἰς αὐτό· δὲν τὸ ἔδωκεν ὅμως
τότε αὐτός, τοὺς Θεοὺς φοβηθεὶς τοὺς ἀείποτε ὄντας.

Πλὴν ὁ πατήρ μου τῷ ἔδωκεν, ὅτι πολὺ τὸν ἠγάπα.)
Εἰς τοὺς μνηστῆρας ἐὰν ἐπεφαίνετο τώρα τοιοῦτος,
μοῖραν ταχεῖαν αὐτὸς, καὶ πικρὸν θὰ τοῖς ἔδιδε γάμον.
Ἀλλ' εἰς τὸν κόλπον αὐτὰ τῶν Θεῶν ἐναπόκεινται ὅλα,
εἴτ' ἂν θέλῃ ἐλθὼν ἐκδίκησιν λάβῃ, ἢ ὄχι,
κατὰ τοὺς οἴκους. Εἰς σὲ δ' ἐπιλέγω, σκεφθεὶς νὰ μετρήσῃς,
πῶς τῶν μνηστήρων τὸ σμῆνος αὐτὸ ν' ἀποβάλῃς τοῦ οἴκου.
Ἢ ἐὰν θέλῃς, εἰς τούτους προσέξας τοὺς λόγους μου πείσου.
Τοὺς Ἀχαιοὺς συγκαλέσας τοὺς ἥρωας αὔριον ὅλους,
λάλει ἐμπρὸς εἰς αὐτοὺς, τοὺς Θεοὺς δ' ἐπιμάρτυρας κάλει.
Νὰ σκορπισθοῦν, τοὺς μνηστῆρας, καθεὶς εἰς τὰ ἴδια, λέγε·
κ' εἰς τὴν μητέρα, ἐὰν ἡ ψυχή της ὀρέγηται γάμου,
νὰ ἐπιστρέψ' εἰς τὴν γῆν τοῦ πολλὰ δυναμένου πατρός της.
Οὕτω τὸν γάμον ἐκεῖ συγκοσμοῦν, κ' ἑτοιμάζουσι δῶρα
πάμπολλα, ὅσα εἰκὸς νὰ δοθῶσιν εἰς κόρην φιλτάτην.
Σὲ δὲ κ' εἰς τοῦτο φρονίμως προτρέπω, ἂν λέγων σὲ πείθω·
μ' εἴκοσι ναύτας ὁπλίσας τὸ πλοῖον τὸ ἄριστον πάντων,
πλεῦσον ἀμέσως ζητῶν τὸν πρὸ χρόνων ἀπόντα πατέρα.
Ἴσως τις θέλει σ' εἴπει τῶν θνητῶν, ἢ φήμην θ' ἀκούσῃς
ἐκ τοῦ Διὸς, ἥτις φέρει πολλὴν τῶν ἀνθρώπων τὴν δόξαν.
Πρῶτον εἰς Πύλον ἐλθὼν μὲ τὸν Νέστορα λάλει τὸν θεῖον·
ἔπειτα δὲ τὸν ξανθὸν εἰς τὴν Σπάρτην Μενέλαον βλέπε.
Ἔσχατος ἦλθεν αὐτὸς Ἀχαιῶν χαλκενδύτων τῶν ἄλλων.
Οὕτως, ἐὰν μὲν ἀκούσῃς πῶς ζῇ ὁ πατὴρ κ' ἐπιστρέφει,
ἂν καὶ ταλαίπωρον, πλὴν ὑποφέρεις ἓν ἔτος ἀκόμη·
ἂν δὲ ἀκούσῃς ἐκεῖνον θανόντα καὶ μὴ ἐκ τῶν ὄντων,
τότε ὀπίσω ἐλθὼν εἰς τὴν φίλην σου γῆν τῆς πατρίδος,
χῶσον σωρὸν δι' αὐτὸν καὶ ἐπίσφαξον σφάγια πλεῖστα,
ὅσ' ἀπαιτεῖ τὸ εἰκός· τὴν μητέρα δὲ ἔκδος εἰς ἄνδρα.
Ἔπειτα δ' ὅταν αὐτὰ κατορθώσῃς καὶ φέρῃς εἰς τέλος,

τότε θὰ εἶναι καιρὸς νὰ σκεφθῇς κατὰ νοῦν καὶ καρδίαν
πῶς τοὺς μνηστῆρας νὰ κτείνῃς ἐντὸς τῶν ἰδίων σου οἴκων
ἀναφανδὸν ἢ δολίως. Διότι δὲν πρέπει νὰ παίζῃς
πλέον ὡς νήπιον· σὺ ἡλικίας δὲν εἶσαι τοιαύτης.
Ἢ δὲν ἀκούεις τί δόξαν λαμβάνει ὁ θεῖος Ὀρέστης
εἰς τοὺς ἀνθρώπους παντοῦ, τὸν κακὸν ἀποκτείνας φονέα
Αἴγισθον, ὅστις ἐν δόλοις τὸν πατέρα του εἶχε φονεύσει;
Φίλε, καὶ σὺ (ἐπειδὴ καὶ ὡραῖον καὶ μέγαν σὲ βλέπω)
ἔσο γενναῖος, κ' εἰς σὲ οἱ κατόπιν ἐπαίνους νὰ λέγουν.
Ἤδη δ' ἀπέρχομ' ἐγὼ τὸ ταχύπορον πλοῖον νὰ εὕρω,
καὶ τοὺς συντρόφους, μὴ ἴσως προσμένοντες τώρα θυμώνουν.
Φρόντισον σὺ τὰ σαυτοῦ, καὶ τοὺς λόγους μου μὴ λησμονήσῃς.»
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας·
«Ξένε, τῷ ὄντι αὐτὰ ὡς φίλος φρονῶν συμβουλεύεις·
ὡς ὁ πατὴρ τὸν υἱόν του. Τὴν μνήμην μου δὲν θὰ ἐκφύγουν.
Μεῖνε πλὴν ἔτι ὀλίγον, καὶ ἂν σὲ βιάζῃ ὁ δρόμος,
κἂν ἕως οὗ νὰ λουσθῇς καὶ δροσίσῃς τὴν φίλην ψυχήν σου,
καὶ εἰς τὸ πλοῖον πηγαίνων νὰ λάβῃς καὶ δῶρόν μου χαίρων
πλούσιον τὶ καὶ καλὸν, ὡς κειμήλιον ὅπως τὸ ἔχῃς
μνήμης ἐμῆς, καθὼς δίδουν οἱ ξένοι εἰς φίλους των ξένους.»
Ἡ δ' Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκόφθαλμος τότε εἰποῦσ' ἀπεκρίθη·
«Μὴ μὲ κρατεῖς περαιτέρω, διότι βιάζει ὁ δρόμος.
Δῶρον δὲ ὅ,τι ποθεῖ νὰ μοὶ δώσῃ ἡ φίλη ψυχή σου,
ὅταν ποτὲ ἐπιστρέψω, λαμβάνω αὐτὸ εἰς τὸν οἶκον,
ὅσον καλὸν καὶ ἂν ἦναι. Εἰς σὲ δ' ἀμοιβὴν θενὰ φέρῃ.»
Ἡ Ἀθηνᾶ δ' ἡ γλαυκόφθαλμος ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε,
τὴν καπνοδόχον ὀπὴν ὡς πτηνὸν διαπτᾶσα· κ' ἐντός του
ἔθετο θάῤῥος· ὑπέμνησε δὲ εἰς αὐτὸν τὸν πατέρα
μᾶλλον ἢ πρότερον ἔτι. Ὁ δὲ αἰσθανθεὶς ἐνδομύχως,
ἔμεινε μ' ἔκθαμβον νοῦν, ἐννοήσας Θεὸς ὅτι ἦτο.

Πρὸς τοὺς μνηστῆρας δ' ὀπίσ' ὁ ἰσόθεος πάλιν ἐπῆγε.
Ὁ περιβόητος ψάλτης τοῖς ἔψαλλ'· ἐκεῖνοι δ' ἐσίγων
κ' ἤκουον· ἔψαλλε δὲ τὴν ἀθλίαν ἐπάνοδον οὗτος
τῶν Ἀχαιῶν ἐκ τῆς Τροίας, λαβὼν ἐντολὴν τῆς Παλλάδος.
Εἰς τὸ ἀνώγαιον πλὴν τὸ θεσπέσιον ἤκουσεν ᾆσμα
ἡ σεβαστὴ Πηνελόπη, ἡ ἔμφρων θυγάτηρ Ἰκάρου.
Κλίμακα δὲ ὑψηλὴν τοῦ ἰδίου θαλάμου κατέβη,
μόνη της ὄχι, ἀλλὰ ἠκολούθουν θεράπαιναι δύω.
Ἡ εὐγενὴς δ' εἰς τὸ σμῆνος ἐγγὺς τῶν μνηστήρων ὡς ἦλθεν,
ἔμειν' ἐγγὺς τοῦ σταθμοῦ τῆς καλῶς εἰργασμένης αἰθούσης,
τὰς παρειὰς εἰς λαμπρῶν καλυμμάτων σκεπάζουσα πτύχας·
θεραπαινὶς δὲ σεμνὴ συμπαρίστατο ἔνθεν καὶ ἔνθεν·
πρὸς δὲ τὸν ψάλτην τὸν θεῖον δακρύσασα ἔπειτα εἶπε·
«Φήμιε! ἄλλα πολλὰ τῶν ἀνθρώπων θελκτήρια ψάλλεις,
ἔργα Θεῶν καὶ ἀνδρῶν, ἐκ τῶν ὅσων φημίζουσ' οἱ ψάλται.
Κάθου καὶ ψάλε τοις ἓν ἐξ αὐτῶν· σιωπῶντες δ' ἂς πίνουν
οὗτοι τὸν οἶνον, ἀλλὰ σὺ τοῦτο τὸ ᾆσμα τῆς λύπης
παῦσον· διότι αὐτὸ εἰς τὸ στῆθος τὴν φίλην ψυχήν μου
τήκει· κ' αἰώνιον πένθος ἐντός μου ἐφώλευσε μέγα·
ὅτι τοιαύτην ποθῶ κεφαλὴν, κ' ἐνθυμοῦμ' αἰωνίως
ἄνδρα ὃς κλέος πλατὺ εἰς Ἑλλάδα κ' εἰς Ἄργος ἀφῆκε.»
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας·
«Μῆτερ, πρὸς τί ἐπιπλήττεις αὐτὸν τὸν ἐράσμιον ψάλτην,
ὅτι μᾶς τέρπει καθὼς ἡ ψυχή του κινεῖται; δὲν εἶναι
αἴτι' οἱ ψάλται, πρὸ πάντων ὁ Ζεὺς εἶναι αἴτιος, ὅστις
εἰς ἐφευρίσκοντας ἄνδρας ὡς θέλει ἐμπνεύσεις χαρίζει.
Μὴ ὀργιζώμεθα ἂν Δαναῶν δυστυχήματα ψάλλῃ·
ὅτι ἐκεῖνο οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον προκρίνουν τὸ ᾆσμα,
ὅ,τι νεώτατον ὅλων φανῇ εἰς τοὺς ὅσοι τ' ἀκούουν.
Λάβε δὲ τόλμην καὶ σὺ καὶ γενναίαν ψυχὴν νὰ τ' ἀκούσῃς.

Ὁ Ὀδυσσεὺς τὴν ἐπάνοδον μήπως ἀπώλεσε μόνος
ἐκ τῆς Τρῳάδος; Ἀπώλοντο τόσοι καὶ ἄλλοι συγχρόνως!
Ἄπελθε σὺ εἰς τὸν οἶκον, τὰ ἴδια φρόντιζον ἔργα,
ὕφαινε, νῆθε, καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι θεράπαιναι βλέπε
νὰ ἐργασθῶσι καλῶς. Τῶν ἀνδρῶν δὲ οἱ λόγ' εἶναι ἔργα,
ὅλων, πρὸ πάντων δ' ἐμοῦ, ἐπειδὴ καὶ κρατῶ εἰς τὸν οἶκον.»
Ἔκπληκτος τότε ἐκείν' εἰς τὸν οἶκον ἀπῆλθεν ὀπίσω,
ὅτι ἐσκέφθη καλῶς τοῦ υἱοῦ της τὸν φρόνιμον λόγον.
Εἰς τὸ ἀνώγαιον δὲ μὲ τὰς ἄλλας ἐλθοῦσα γυναῖκας,
τὸν Ὀδυσσέα ἐκεῖ, τὸν παμφίλτατον ἔκλαυσεν ἄνδρα,
ἕως οὗ ὕπνον γλυκὺν ἡ Παλλὰς τὴν ἀπέστειλε τέλος.
Ἔκραζον δὲ οἱ μνηστῆρες ἐντὸς τῆς σκιώδους αἰθούσης,
ὅλοι καυχώμενοι ὅτι τὴν κλίνην της θέλουν μερίσει.
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς τούτους λαλήσας·
«Ὦ τῆς μητρός μου μνηστῆρες, ἀγέρωχον ἔχοντες ὕβριν,
τρώγοντες τώρα ἐδῶ ἂς τερπώμεθα, οὔτε βοή τις
ἔστω· διότι καλὸν νὰ ἀκούωμεν εἶναι τὸν ψάλτην,
ὅταν ὡς τούτου μιμῆται Θεῶν τὴν φωνὴν ἡ φωνή του.
Αὔριον δὲ εἰς βουλὴν καθεζόμεθα πάλιν ἐλθόντες
ὅλοι, διότι εἰς σᾶς θὰ εἰπῶ τὸν ἀπότομον λόγον,
ἀπὸ τοῦ οἴκου νὰ φύγητε· ἄλλας ζητεῖτε τραπέζας.
Ἴδια τρώγετε κᾂν, ἐναλλὰξ ὁ εἷς τὰ τοῦ ἄλλου.
Ἂν καθ' ὑμᾶς δὲ καλλίτερον τοῦτο καὶ μᾶλλον συμφέρον
εἶναι, ἑνὸς ἀποινὶ τὴν οὐσίαν νὰ φθείρητε μόνου,
φθείρετ'· ἐγὼ τοὺς Θεοὺς θὰ καλέσω τοὺς πάντοτε ὄντας,
ἴσως θελήσῃ ὁ Ζεὺς ν' ἀμειφθῶσι τὰ ἔργα δι' ἔργων.
Τότε καὶ σεῖς ἀποινὶ θὰ χαθῆτε εἰς τοῦτον τὸν οἶκον.»
Ταῦτα τοῖς εἶπεν ἐκεῖνος, κ' ἐδάγκασαν ὅλοι τὰ χείλη,
ἔκθαμβοι πῶς ὁ Τηλέμαχος τόσον εὐτόλμως ἐλάλει.
Πλὴν πρὸς αὐτὰ ὁ υἱὸς τοῦ Εὐπείθους Ἀντίνοος εἶπε·

«Βέβαια σὲ οἱ Θεοὶ θὰ διδάσκουν, Τηλέμαχε, μόνοι
λέξεις νὰ λέγῃς μὲ κόμπον πολὺν, νὰ λαλῇς θαῤῥαλέως.
Εἴθε ποτὲ ὁ Κρονίων εἰς ταύτην τὴν νῆσον μονάρχην
μὴ σὲ ἐκλέξῃ, ὡς τοῦτο εἰς σὲ κατὰ γένος ἀνήκει.»
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας·
«Μ' ὅσ' ἂν, Ἀντίνο' εἰπῶ, τὴν ὀργήν σου δὲν θέλω κινήσει;
Ἂν μοὶ τὸ δώσῃ ὁ Ζεὺς, τὸ λαμβάνω καὶ τοῦτο προθύμως.
Τοῦτ' ἔτι κάκιστον εἶναι φρονεῖς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων;
Τὸ βασιλεύειν δὲν εἶναι κακόν· εἰς τὸν ἄρχοντα δίδει
πλοῦτον πολὺν, καὶ συγχρόνως τιμὴν ὑπὲρ ἄλλους μεγάλην.
Πλὴν βασιλεῖς Ἀχαιῶν εἰς τὴν νῆσον Ἰθάκην ὑπάρχουν
πάμπολλοι ἄλλοι, τινὲς παλαιοὶ, πολλοὶ δὲ καὶ νέοι.
Εἷς ἐξ αὐτῶν ἂς τὸ λάβῃ θανόντος τοῦ θείου πατρός μου.
Πλὴν εἰς τὸν οἶκον ἐγὼ τὸν ἐμὸν βασιλεὺς θενὰ εἶμαι,
κ' εἰς τοὺς θεράποντας ὅσους μὲ ἄφησ' ὁ θεῖος πατήρ μου.»
Πλὴν πρὸς αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Πολύβου, Εὐρύμαχος εἶπεν·
«Εἰς τῶν Θεῶν, ὦ Τηλέμαχε, ταῦτα κοιμῶνται τὸν κόλπον,
τίς Ἀχαιῶν βασιλεὺς θενὰ γίν' εἰς τὴν νῆσον Ἰθάκην.
Ἔχε μὲν ὅσα ἀνήκουσ' εἰς σὲ, κ' εἰς τὸν οἶκόν σου ἄρχε.
Μήποτε ἔλθοι κἀνεὶς νὰ σ' ἁρπάσῃ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς
κτήματα, ἕσῳ ἂν ἔχῃ κατοίκους ἀκόμ' ἡ Ἰθάκη.
Πλὴν, ὦ βέλτιστε, θέλω ὁ ξένος νὰ μάθω ἐκεῖνος
πόθεν μᾶς ἦλθεν ἐδώ; Ἐκ ποίου δὲ τόπου καυχᾶται
ὅτι κατάγεται; Ποῦ οἱ γονεῖς κ' οἱ πατρῷοι ἀγροί του;
Περὶ πατρὸς ἐπιστρέφοντος μὴ ἀγγελίαν σοὶ φέρει,
ἢ μὴ ἦλθε ζητῶν ἰδιαίτερον ἴσως τι ἔργον;
Πῶς ἐγερθεὶς μετὰ βίας ἀπῆλθε, χωρὶς νὰ προσμείνῃ
ὡς νὰ μᾶς γίνῃ γνωστός! ἐπειδὴ καὶ κακὸς δὲν μ' ἐφάνη.»
Τότε δ' ὁ ἔμφρων Τηλέμαχος εἶπε πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας·
«Ἐπιςροφῆς τοῦ πατρός μου, Εὐρύμαχ', ἐλπὶς δὲν μοὶ μένει·

οὔτε λοιπὸν ἀγγελίαν πιστεύω, ἐάν ποθεν ἔλθῃ,
οὔτε μαντεῖαι μὲ πείθουν, ὁσάκις τοιαύτας ἡ μήτηρ
μάντεις καλοῦσα ἐντὸς τῶν δωμάτων της, θέλει ν' ἀκούσῃ.
Οὗτος δ' ὁ ἄνθρωπος εἶναι πατρῷός μου ξένος ἐκ Τάφου.
Μέντης καλεῖται, υἱὸς τοῦ σοφοῦ Ἀγχιλάου καυχᾶται
ὅτι ὑπάρχει. Αὐτὸς κυβερνᾷ τὴν φιλόκωπον Τάφον.»
Ταῦτα μὲν εἶπεν, ἀλλὰ τὴν Θεὰν ἀνεγνώριζ' ἐντός του.
Εἰς τὸν χορὸν δ' οἱ μνηστῆρες κ' εἰς εὔθυμον ᾆσμα τραπέντες,
ἔχαιρον, κ' ἔμενον ὡς νὰ ἐπέλθῃ ὀψία ἑσπέρα.
Τότε καθεὶς εἰς τὸν οἶκον ἀπέβη νὰ πέσῃ εἰς ὕπνον.
Καὶ ὁ Τηλέμαχος δ' ὅπου ἐντὸς τῆς ὡραίας αὐλῆς του
εἶχε τὸν μέγαν κοιτῶνα, εἰς θέσιν περίβλεπτον πέριξ,
ἦλθε πρὸς ὕπνον καὶ οὗτος, πρὸς σκέψεις παλαίων ποικίλας·
Ἔφερε δὲ μετ' αὐτοῦ ἀναμμένας λαμπάδας ἡ κόρη
Πεισινορίδου τοῦ Ὦπος Εὐρύκλεια, πρόθυμος δούλη.
Ταύτην ποτὲ ὁ Λαέρτης ἠγόρασε δοὺς ἐξ ἰδίων,
μόλις ἡβῶσαν ἀκόμη· ἐπλήρωσε δ' εἴκοσι βόας.
Ὡς τὴν σεμνήν του γυναῖκα ἐτίμα δ' αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον·
πλὴν ἐσεβάσθη τὴν κοίτην αὐτῆς, αἰδεσθεὶς τὴν γυναῖκα.
Ἔφερε δ' αὔτ' εἰς τὰς χεῖρας καιούσας λαμπάδας, κ' ἠγάπα
μᾶλλον τῶν ἄλλων συνδούλων αὐτὸν, καὶ τὸν ἔθρεψε βρέφος.
Ἤνοιξε δὲ τοῦ καλῶς εἰργασμένου θαλάμου τὴν θύραν.
Ἐπὶ τῆς κλίνης ῥιφθεὶς, μαλακὸν ἐξεδύθη χιτῶνα·
ἔῤῥιψε δ' ἔπειτ' αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἔμφρονος γραίας.
Αὕτη ἐδίπλωσε δὲ κ' ἐσιγύρισ' εὐθὺς τὸν χιτῶνα,
παρὰ τὴν ἔντεχνον κλίνην κρεμάσασ' αὐτὸν εἰς καρφίον.
Εἶτα δ' ἐξῆλθε· κατάργυρον σύρασα κρίκον, τὴν θύραν
ἔκλεισεν, ἔσπρωξε δὲ μετ' αὐτὸ διὰ ἱμάντος τὴν κλεῖδα.
Οὕτως εἰς δέρματ' ἀρνῶν τυλισσόμενος ὅλην τὴν νύκτα,
διελογίζετο ποίαν ὁδὸν ἡ Παλλὰς εἶχεν εἴπει.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Διὰ τῆς ἑπομένης σειρᾶς δραμάτων ἠξίωσα νὰ χαράξω ὡς δραματικήν τινα βιογραφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν ταῖς κυριωτέραις αὐτοῦ ἐποχαῖς. Καὶ τὸ μὲν δρᾶμα «Οἱ Τριάκοντα» ὑποτίθεται παριστῶν τὴν κλασικὴν Ἑλλάδα, ὁ «Δούκας» τὴν Βυζαντινὴν, ἡ «Φροσύνη» τὴν ὑπόδουλον, ἡ «Παραμονὴ» τὴν ἐλευθερουμένην. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ εἰπῶ ἂν ἐκ συμπτώσεως ἢ ἐξ ἰδιοτροπίας τινὸς τῆς Μούσης διὰ τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα δὲν εὗρον εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ καλάμου αὐτῆς εἰμὴ δύω κωμῳδίας μόνον, «τοῦ Κουτρούλη τὸν γάμον» καὶ «τὸν μνηστῆρα τῆς Ἀρχοντούλας.»

ΤΕΜΑΧΙΟΝ

ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΣΣΩΝ

ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ)

ΣΗΜ. Ἡ παροῦσα μετάφρασις, ἔργον τῆς εἰς τὰ σχολεῖα φοιτήσεώς μου, ἣν πρώτη ἀπόπειρα μεταφράσεως ἀρχαίων δραμάτων, ἧς ὅμως μετὰ ταῦτα ἀπέστην, ὅτε ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἡμῶν ᾄσμασιν εὗρον σωζόμενον καὶ τὸν ἀρχαῖον ἔνδοξον τρίμετρον, ὅν, ὡς τὸν καταλληλότατον εἰς τὴν δραματουργίαν, ὅταν γίνηται χρῆσις αὐτοῦ ὀρθὴ καὶ ἐπιμελής, παρεδέχθην ἔκτοτε εἰς τὰς ἐν τῷ Δ' τόμῳ δημοσιευομένας μεταφράσεις καὶ εἰς πρωτότυπα δράματα.

ΠΡΟΣΩΠΑ
ΤΟΥ ΤΕΜΑΧΙΟΥ

ΙΟΚΑΣΤΗ.
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.
ΧΟΡΟΣ.

Ἡ σκηνὴ εἰς Θήβας εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Οἰδίποδος.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΙΟΚΑΣΤΗ (Προλογίζει)

Σὺ ὅστις χρυσοκόλλητον τὸν δίφρον περιφέρων
εἰς ὕψη ἐπουράνια ἐπάνω τῶν ἀστέρων,
ὦ ἥλιε, διὰ φλογῶν τοὺς ἵππους σου τυλίσσεις!
τί ἤθελες τὴν δυστυχῆ ἡμέραν νὰ φωτίσῃς,
καθ' ἣν ὁ Κάδμος ἔφθασεν ἀπὸ Φοινίκης πλέων,
καὶ κατοικίαν ἔλαβε τὴν χώραν τῶν Θηβαίων;
Τὴν Ἁρμονίαν νυμφευθεὶς αὐτὸς τῆς Ἀφροδίτης,
ὡς λέγουν, τὸν Πολύδωρον ἀπέκτησε μαζῆ της.
Υἱὸς αὐτοῦ ὁ Λάβδακος, καὶ τούτου τελευταῖος
ὁ Λάϊος. Ἐγὼ δ' αὐτή, θυγάτηρ Μενεκέως,
εἰμ' ἀδελφὴ τοῦ Κρέοντος, ὁμαίμου ἐκ μητρός μου,
καὶ Ἰοκάστη λέγομαι βουλήσει τοῦ πατρός μου.
Ἀνήρ μου ἦν ὁ Λάϊος. Ἀλλ' ἐπειδὴ παιδίον
δὲν μᾶς εἶχ' ἔτι γεννηθῆ, ἐλθὼν πρὸς τὸ μαντεῖον,
χρησμοὺς ἐζήτει, καὶ υἱῶν ἐζήτει κοινωνίας.
«Μή, ἀπεκρίθη ὁ χρησμός, μὴ θέλῃς διὰ βίας

καὶ παρὰ γνώμην τῶν Θεῶν, ὦ ἄναξ τῶν Θηβαίων,
τεκνογονίας αὔλακα ν' ἀροτριάσῃς πλέον.
Ἐὰν υἱός σοὶ γεννηθῇ, αὐτὸς θὰ σὲ φονεύσῃ,
καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου ὁμοῦ εἰς αἷμα θενὰ πλεύσῃ.»
Ἀλλὰ δοθεὶς εἰς ἡδονὴν, καὶ τὸν χρησμὸν τὸν θεῖον
μὴ ἐνθυμούμενος, υἱὸν ἀπέκτησε μεθύων.
Καὶ ὅταν πάλιν συνελθὼν ᾐσθάνθη τὶ συνέβη,
καὶ ἀσεβῶς πῶς τοῦ Θεοῦ τὴν ἐντολὴν παρέβη,
τρυπᾷ τοῦ βρέφους τὰ σφυρὰ, διαπερᾷ περόνας,
κ' εἰς Κιθαιρῶνος τοὺς κρημνοὺς, εἰς Ἥρας τοὺς λειμῶνας
νὰ τὸ ἐκθέσουν ἄγνωστον διέταξε, βουκόλοι,
ὅθεν Οἰδίπουν ἡ Ἑλλὰς τὸν ἀπεκάλει ὅλη.
Πλὴν τοῦ Πολύβου οἱ βοσκοὶ ἐκεῖ πλησίον ὄντες,
τὸ ἔκθετον παιδίον μου ἐκόμισαν εὑρόντες
εἰς τὴν ἐκείνου σύζυγον. Αὐτὴ δ' ἱκανὸν χρόνον
ἐθήλασε τὸ γέννημα τῶν μητρικῶν μου πόνων,
καὶ διαδίδει πῶς υἱὸς ἐτέχθη τοῦ Πολύβου.
Ἀλλ' ὁ Οἰδίπους εἰς ἀκμὴν ἀναπτυχθεὶς ἐφήβου,
καὶ ἢ νοήσας, ἢ μαθὼν πῶς ἄλλους γονεῖς ἔχει,
ν' ἀκούσῃ τὰ περὶ αὐτῶν εἰς τὸ μαντεῖον τρέχει.
Νὰ ἐρωτήσῃ δ' ἤρχετο συγχρόνως τὸ μαντεῖον
ὁ Λάϊος, μὴ ἔτι ζῇ τὸ ἐκτεθὲν παιδίον.
Ἐκεῖ συναντικρύζονται εἰς στενωποῦ τι εἶδος,
ὅπου οἱ δρόμοι σχίζονται οἱ δύω τῆς Φωκίδος.
Ὁ τροχηλάτης μὲ σκληρὸν τὸν διατάττει τρόπον·
«Ἔρχεται, ξένε, Βασιλεύς· μακρύνσου, κάμε τόπον.»
Ἀλλ' αὐτὸς ἕρπει σιωπῶν, καὶ αἱ ὁπλαὶ τῶν ἵππων,
ἐν ᾧ προὐχώρει μετ' ὀργῆς, τοὺς πόδας του ἐκτύπων.
Τότε,—πλὴν τί τὰ πάρεργα ὁ λόγος μου ἐκτείνει;
Τότ' ἐπιπίπτει ὁ υἱὸς καὶ τὸν πατέρα κτείνει,

κ' εἰς τὸν τροφόν του Πόλυβον τὴν ἅμαξαν προσφέρει.
Ἀλλ' ὅταν ἦλθε καθ' ἡμῶν τὸν ὄλεθρον νὰ φέρῃ
ἡ Σφίγξ μ' ἀγρίας ἁρπαγὰς, ἐγὼ δὲ ἤμην χήρα,
ὁ Κρέων προεκήρυξε τὴν ἐδικήν μου χεῖρα
καὶ τὰς ἡνίας τῶν Θηβῶν διὰ τὸν ὅστις λύσῃ
τὸ αἴνιγμα ὃ ἡ σοφὴ παρθένος προκηρύσσει.
Νὰ λύσῃ ὁ Οἰδίπους μου τὸ αἴνιγμα τυγχάνει,
καὶ τῶν Θηβαίων τὴν ἀρχὴν ὡς ἔπαθλον λαμβάνει,
καὶ μ' ἀγνοοῦσαν ἀγνοῶν συζεύγνυται μαζῆ μου.—
Ἐκ τούτου δὲ τοῦ γάμου μας υἱοί του καὶ υἱοί μου
γεννῶνται ὁ Ἐτεοκλῆς μετὰ τοῦ Πολυνείκους.
Μὲ δύω κόρας μετ' αὐτοὺς ἐπλούτισα τοὺς οἴκους,
τὴν Ἀντιγόνην, ὡς ἐγὼ ἐκάλεσα ἐκείνην,
τὴν νεωτέραν δ' ὁ πατὴρ ὠνόμασεν Ἰσμήνην.
Ἀλλ' ὁ Οἰδίπους, συμφορὰς παθὼν πρὸς οὐδὲν ἴσας,
τὴν ἀνοσίαν ἕνωσιν τῶν γάμων μας γνωρίσας,
διὰ περόνης ἀργυρᾶς τοὺς ὀφθαλμούς του πλήττει,
καὶ φόνον φέρων εἰς αὐτοὺς, τὰς κόρας ἐξορύττει.
Μόλις δὲ ἤρχισε ν' ἀνθῇ τῶν τέκνων του τὸ γένυ,
καὶ ὑπὸ κλεῖθρα ἔθηκαν αὐτὸν συνηνωμένοι,
ἐλπίζοντες τ' ἀνέλπιστα, διὰ τῆς πράξεώς των
ἡ μνήμη πῶς θ' ἀπολεσθῇ τῆς τύχης τοῦ πατρός των.
Ὢν δὲ κατάκλειστος αὐτὸς καὶ ἀσθενὴς προσέτι,
φρικτὰς κατὰ τῶν τέκνων του κατάρας ἐξεμέτει,
φονικὸς σίδηρος αὐτοῖς τὸν οἶκον νὰ χωρίσῃ.
Ἐκεῖνοι δὲ, φοβούμενοι, ἂν εἶχον συνοικήσει,
μὴ ἐτελοῦντο αἱ ἀραὶ, θέτουν θεσμοὺς συνθήκης,
νὰ φύγῃ πρότερος αὐτὴν τὴν γῆν ὁ Πολυνείκης,
καὶ ν' ἄρξῃ ὁ πρεσβύτερος τὸν πρῶτον τοῦτον χρόνον,
μετὰ δὲ ταῦτ' ἀμοιβαδὸν νὰ κυβερνοῦν τὸν θρόνον.

Πλὴν μόλις ὁ Ἐτεοκλῆς εἰς τὸν ζυγὸν καθήσας
ἀρνεῖται πλέον ν' ἀποστῇ τὸν θρόνον παραιτήσας·
μένει φυγὰς δ' ὁ ἀδελφὸς διὰ τὰς ἀπειλάς του.
Ἀλλ' εἰς τὸ Ἄργος νυμφευθεὶς τὴν κόρην τοῦ Ἀδράστου,
στρατεύει ἐναντίον μας μετ' αἰχμητῶν Ἀργείων·
τῶν ἑπταπύλων δὲ τειχῶν καθήμενος πλησίον,
ζητεῖ μερὶς νὰ τῷ δοθῇ τῆς ἐξουσίας ἴση.
Ἐγὼ δὲ διαλλάττουσα τὰ μεταξύ των μίση,
νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν ἀδελφὸν μηνῶ τὸν Πολυνείκην·
μανθάνω δ' ὅτι ἔστερξε νὰ ἔλθ' ὑπὸ συνθήκην.
Ζεῦ, ὁ οἰκῶν τῶν οὐρανῶν τ' ἀκτινοβόλα βάθη,
σῶσον ἡμᾶς, διάλλαξον τῶν τέκνων μου τὰ πάθη!
Ὦ Ζεῦ, ἐὰν τὰς τύχας μας πανσόφως ἐπιβλέπῃς,
μὴ πάντοτε ὁ ἴδιος νὰ πάσχῃ ἐπιτρέπῃς!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Λαμπρὸν καὶ θάλλον καύχημα τοῦ οἴκου τοῦ πατρῴου,
ἀφ' οὗ ἡ μήτηρ συγχωρεῖ ἀπὸ τοῦ ὑπερῴου,
τοῦ Παρθενῶνος τοῦ κλειστοῦ λιποῦσα τὰς οἰκήσεις
τ' Ἀργολικὰ στρατεύματα νὰ ἐπιθεωρήσῃς,
πρόσμεινε· ἵνα φύγωμεν τῶν πολιτῶν τὸν μῶμον,
θενὰ ἰδῶ μὴ φαίνεται κἀνείς των εἰς τὸν δρόμον,
μήπως προσάψωσιν αὐτοὶ εἰς σὲ μὲν ὡς κυρίαν
καὶ εἰς ἐμὲ ὡς δοῦλόν σου πικρὰν κατηγορίαν.
Μετέπειτα δ' εἰς τὸν στρατὸν ἐκεῖνον τῶν Ἀργείων,
θενὰ σ' εἰπῶ τὶ ἤκουσα, τὶ εἶδ' ἀπὸ πλησίον,

ὁπότ' ἐστάλην τὸν θυμὸν τῶν ἀδελφῶν σου σβύνων,
κ' ἦλθον ἐκεῖθεν πρὸς αὐτὸν κ' ἐντεῦθεν πρὸς ἐκεῖνον.
'Αλλ' οὐδεὶς φαίνεται ἀστός. 'Ανάβα τὴν κεδρίνην
κλίμακα. 'Αλλὰ κύτταξον πρὸς τὴν Διρκαίαν κρήνην·
ἐκεῖ πλησίον τῶν ῥοῶν ἰδὲ τῶν 'Ισμηνίων
πόση πληθὺς στρατεύματος καὶ ὅπλων πολεμίων.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Βοήθησόν με, γέρον,
τὸν πόδα σου προφέρων,
καὶ χεῖρά μου τὴν νέαν
εἰς χεῖρα γηραλέαν
ἐπὶ κλιμάκων φέρων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

'Ιδοὺ ἡ χείρ μου, λάβε την· ἀνάβηθι, παρθένε.
Ἦλθες δ' εἰς εὔθετον καιρόν. 'Ιδοὺ συνηθροισμέναι
αἱ φάλαγγες τῶν Πελασγῶν ταττόμεναι κινοῦνται,
εἰς λόχους παρατάττονται κ' εἰς τάγματα κοσμοῦνται.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὦ τῆς Λητοῦς θυγάτηρ, Ἑκάτη σεβασμία!
Κατάχαλκα πῶς ὅλα ἀστράπτουν τὰ πεδία!

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Μεθ' ἵππων καὶ μεθ' ὁπλιτῶν πολλῶν συνωδευμένος
ὁ ἀδελφός σου καθ' ἡμῶν στρατεύει ὠργισμένος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἥρμοσαν κἂν δι' ἐμβόλων
χαλκοδέτων, καὶ κλειδίων,
τὰς λαβὰς τῶν πυλῶν ὅλων
ὧν ἦν κτίστης ὁ 'Αμφίων;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ὦ! ἔχε θάῤῥος. Τὰ ἐντὸς εἰσὶν ἐν ἀσφαλείᾳ.
Ἀλλὰ τίς πρῶτος προχωρεῖ ἰδὲ εἰς τὰ πεδία.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εἰπέ μοι, γέρον, τίς εἶν' ἐκεῖνος
ὅστις εἰς ὅλον ὡς ἂν ἡγῆται
τὸ τῶν Ἀργείων φαίνεται σμῆνος;
Λευκὸν, ὡς βλέπεις, πτερὸν κλονεῖται
ἐπὶ τὸν λόφον τῆς κεφαλῆς του·
κούφ' εἰς τὴν χεῖρά του ἡ ἀσπίς του
ὑπὸ πανστίλπνου χαλκοῦ κοσμεῖται.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Δέσποινα, εἶναι στρατηγός.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πατρίς του δὲ τίς εἶναι,
καὶ τί αὐτοῦ τὸ ὄνομα;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Πατρίς του αἱ Μυκῆναι.
Αὐτὸν δὲ Ἱππομέδοντα καλοῦσι βασιλέα,
καὶ ἄρχ' εἰς γῆν ἣν λούουσι τὰ ῥεῖθρα τὰ Λερναῖα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Πῶς ἀγρίως μένων
τὸ πεφλογισμένον
βλέμμα του πλανᾷ!
Γίγας ὁμοιάζει
ποῦ τὴν γῆν τρομάζει
ἥτις τὸν γεννᾷ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Τὸν δ' εἰς τῆς Δίρκης τὰς ῥοὰς περῶντα τὰ πεδία,
δὲν βλέπεις;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τί παράδοξος αὐτοῦ ἡ πανοπλία!
Τίς εἶναι;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Εἶναι ὁ Τυδεύς. Κατ' Αἰτωλῶν τὰ ἤθη
ἐγγεγραμμένον παριστᾷ τὸν Ἄρην εἰς τὰ στήθη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αὐτὸς γυναῖκα τὴν νύμφην ἔχει
τοῦ Πολυνείκους; Πόσον ἀπέχει
στολῆς καὶ ὄψεως Ἑλληνίδος!
Μιξοβαρβάρου αὐτὸς εἶν' εἶδος.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ναὶ, τέκνον, ὅλ' οἱ Αἰτωλοὶ εἰσὶν ἀσπιδοφόροι,
καὶ ἐπιτηδειότατοι νὰ ῥίπτωσι τὸ δόρυ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σὺ, γέρον, δὲ πῶς ἠμπορεῖς νὰ τοὺς γνωρίζῃς;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Εἶδον
τὰ ἴδια εἰς ἕκαστον σημεῖα τῶν ἀσπίδων,
ὅταν ἐπῆγα εἰς σπονδὰς αὐτοὺς νὰ καταπείσω,
καὶ οὕτω μ' εἶναι εὔκολον τοὺς ἄνδρας νὰ γνωρίσω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τίς δ' εἶναι ὅστις ἐκεῖ πλησίον
εἰς τὸ τοῦ Ζήθου περᾷ μνημεῖον;
Αἱ χρυσαῖ κόμαι του κυματοῦσι
εἰς τοῦ ζεφύρου τὰς ἐπιπνοίας.

Τὰ βλέμματά του ἀνησυχοῦσι,
καὶ γοργὸς φαίνεται νεανίας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Στρατηγὸς εἶναι.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τί πολλοὶ κατόπιν στρατιῶται!
Μοὶ φαίνοντ' αἱ δυνάμεις του κατὰ τὸ πλῆθος πρῶται.
Εἰσὶ βαρέως κάθοπλοι αἱ φάλαγγες ἐκεῖναι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Τῆς Ἀταλάντης ὁ υἱὸς Ἀστεροπαῖος εἶναι.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἄρτεμι, ἥτις περᾷς τὰ ὄρη
τῆς μητρὸς ἔχουσα συνοδίαν,
τὰ φοβερά σου τόξευσον βέλη,
τὸν γαῦρον δάμασον νεανίαν
καὶ μή, τὴν πόλιν μας μὴ συγχώρει
νὰ καταστρέψῃ, ὡς αὐτὸς θέλει.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Εἴθε! ἀλλ' ἔχουσιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον βεβαίως·
φοβοῦμαι δὲ καὶ οἱ Θεοὶ μὴ κρίνωσι δικαίως.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ποῦ ποῦ δὲ εἶν' ἐκεῖνος
ὁ ὁμομήτριός μου;
Εἰς τὸ Ἀργεῖον σμῆνος
τοὺς ὀφθαλμούς σου φέρων,
εἰπέ, ὦ φίλε γέρον,
ποῦ εἶν' ὁ ἀδελφός μου;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Κατὰ τὸν τάφον τῶν ἑπτὰ Νηοβιδῶν παρθένων
τὸν βλέπεις; εἰς τὸν Ἄδραστον ἐκεῖ πλησίον μένων....

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τὸν βλέπω, ὄχι καθαρῶς, ἀλλά πως διακρίνω
τὰ στήθη του, καὶ τῆς μορφῆς τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο.
Ὦ! νεφελόπλαγκτος δι' ἀέρος
ἂς ἐφερόμην εἰς ὅ,τι μέρος
τὸν ἀδελφόν μου θεν' ἀπαντήσω,
κ' εἰς τὴν ποθοῦσαν αὐτοῦ ἀγκάλην
μετ' ἀπουσίαν τοσαύτην πάλιν
τὸν φυγοπάτριδα θὰ ἐγκλείσω.
Ἰδὲ πῶς εἶναι ὡραῖος, γέρον,
τὴν πανοπλίαν τὴν χρυσῆν φέρων!
Ἰδὲ, ἰδέ τον πῶς λάμπει ὅλος,
καὶ πῶς τοξεύει ἀκτίνων βέλη,
καθὼς ὁ ἥλιος ἀνατέλλει
εἰς τὸν ὁρίζοντ' ἀκτινοβόλος.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ, καὶ χαρᾶς θενὰ σ' ἐμπλήσῃ, γύναι·
θὰ τὸν ἴδῃς ὑπόσπονδον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἐκεῖνος δὲ τίς εἶναι
ὁ ἐπιβαίνων ἅρματος λευκοῦ, εἰπέ μοι γέρον,
καὶ τὰς ἡνίας σοβαρῶς κ' ἐπισταμένως φέρων;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ὁ μάντις Ἀμφιάραος, Κυρία, ὅστις ἔχει
καὶ σφάγια, ὧν εἰς τὴν γῆν θερμὸν τὸ αἷμα τρέχει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τῆς Λητοῦς κόρη τῆς καλλιζώνου,
εὔκυκλον φέγγος, σεπτὴ σελήνη,
πῶς τὰς ἡνίας ὡς ἐπὶ θρόνου
σεμνὸς καὶ ἤρεμος διευθύνει!
Ἐκεῖνος δ' ὅστις ἄγριος τὰς Θήβας φοβερίζει,
ποῦ ἵσταται ὁ Καπανεύς;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Τὴν πόλιν τριγυρίζει.
Τὸ βλέμμα εἰς τοὺς πύργους της ἄνω καὶ κάτω φέρει,
καὶ τὰ βατὰ καταμετρεῖ τῆς πόλεώς μας μέρη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Νέμεσι! βρονταὶ δειναὶ
ἐκδικήσεως τῆς θείας!
ὦ πυρώδη κεραυνέ!
Σὺ ὀφρὺν ὑπεροψίας
τιμωρεῖς, σὺ ἔργα βίας.
Οὗτος εἶναι ὁ φρονῶν
εἰς ἁλύσεις ἀπευκταίας
νὰ μᾶς σύρῃ τὰς Θηβαίας
εἰς τὴν γῆν τῶν Μυκηνῶν
κ' εἰς τὰς ὄχθας τὰς Λερναίας,
ὅπου ἡ Ἀμυμωνία
πηγὴ βρέχει τὰ πεδία;
Σεπτὴ Ἄρτεμ', ἧς χρυσῆ
λάμπ' ἡ κόμη, Διὸς κόρη,
εἰς δουλείας δεσμὰ σὺ
μή, νὰ πέσω, μὴ συγχώρει.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ὦ τέκνον μου, κατάβηθι εἰς τὰ οἰκήματά σου.
Εὐχαριστήθη ἱκανῶς ἡ περιέργειά σου.
Ἰδὲ ὁπόση γυναικῶν πληθὺς τεταραγμένη
εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν νὰ φυλαχθῇ ἐμβαίνει.
Εἶν' ἔμφυτον τῶν γυναικῶν τὸ ν' ἀγαποῦν νὰ ψέγουν·
μικρὰν λαβοῦσαι ἀφορμὴν πολλὰ πολλάκις λέγουν.
Φιλόμωμ' εἶν' ἐκ φύσεως, καὶ εἶναι ἡδονή των
κατηγορίας δηκτικὰς νὰ λέγουν μεταξύ των.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΧΟΡΟΣ ΦΟΙΝΙΣΣΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

(Στροφὴ α'.)

Φεύγουσα εἶχον ἀφήσει
εἰς πνοὴν γλυκοῦ Ζεφύρου
τὰ παράλια τῆς Τύρου
τῆς ἐν νήσῳ τῇ Φοινίσσῃ·
καὶ εἰς νῆας ἐλατίνας
ἕως εἰς τὰς παραλίας
τῆς εὐκάρπου Σικελίας
ἐπροχώρησα ἐκείνας.
Πρὸς δουλείαν ἐπεμπόμην
εἰς τοῦ Φοίβου τὸ μαντεῖον,
κ' ἐπὶ βράχων Παρνασσίων
ἀπαρχὴ ἐκομιζόμην.

('Αντιστρ. α'.)

Κατὰ κάλλος ἐγκριθεῖσα
πρῶτ' εἰς τὴν Φοινίκην ὅλην,

κ' εἰς τὴν συγγενῆ μας πόλιν
τῶν Καδμείων ἐκπεμφθεῖσα,
εἰς τὸν Φοῖβον παρεδόθην
ὡς χρυσότευκτον ἀγγεῖον,
κ' εἰς τὸ τέμενος τὸ θεῖον
λατρευτής του ἱερώθην.
Ἐπὶ τελετῇ λατρείας
ἡ νεανική μου κόμη
δὲν ἐβράχη πλὴν ἀκόμη
εἰς τὸν ῥοῦν τῆς Κασταλίας.

(Στροφὴ β'.)

Ὦ δικόρυφε φωτία,
πέτρα λάμπουσ' ἀπὸ φλέγας!
Ὦ τὰς ἐξ οἰνάνθης ῥῶγας
δίδουσ' ἄμπελε βακχεία!
Ὄρη, ἄκρα χιονώδη,
σκοπιαὶ τῶν ἀθανάτων,
δρακοντίων οἰκημάτων
ἄντρα ἄγρια, ζοφώδη!
ἄφοβος χορὸς ἂς ἤμην
εἰς τὰς νάπας τοῦ Λοξίου!
μακρὰν τούτου τοῦ χωρίου
ἥσυχος ἂς ἐκαθήμην!

(Ἀντιστρ. β'.)

Πλὴν τὴν πεδιάδα ὅλην
κρύπτει Ἄρης διψῶν αἷμα,
κ' ἔχων ἔμπυρον τὸ βλέμμα
μᾶς ἐπαπειλεῖ τὴν πόλιν.

Τὸ δεινὸν κοινῶς ἀνήκει
κ' εἰς τὴν Τύρον μας ἐπίσης·
ἔχουν μέρος λύπης ἴσης
ὡς αἱ Θῆβαι κ' ἡ Φοινίκη.
Ἡ Ἠὼς ἡ κερασφόρος
ἀμφοτέρας ἔχει γόνον,
καὶ κοινὸν θὰ φέρῃ πόνον
πόλεμος ὁ αἱμοβόρος.

(Ἐπῳδός.)

Νέφος πάμπυκνον ἀσπίδων
σχῆμα ὅπλων πολεμίων,
χαρμονῶν τῶν Ἐρυννίων,
πρὸ τῆς πόλεώς μας εἶδον.
Ἄργος πελασγὸν, φοβοῦμαι,
τὸ κατὰ Θηβῶν σου μῖσος.
Ἄδικον δὲν ἔχεις ἴσως·
τρέμουσα τὸν ἐνθυμοῦμαι.
Καὶ σοῦ τρέμω τὴν ἀνδρίαν
καὶ τὴν οὐρανίαν δίκην,
ἄγουσαν τὸν Πολυνείκην
εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν.

ΟΙ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΡΙΤΙΑΣ, εἷς ἐκ τῶν Τριάκοντα.
ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ, ἕτερος ἐκ τῶν Τριάκοντα.
ΚΑΛΛΙΠΠΗ, θυγάτηρ τοῦ Θηραμένους.
ΛΑΜΙΑ.
ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ, νέος Ἀθηναῖος.
ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ, ὁ λιθοξόος.
ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, ὁ κωμικός.
ΛΥΚΩΝ, δημαγωγός, εἷς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα κατηγόρων τοῦ Σωκράτους.
ΕΥΚΡΑΤΗΣ, ἀδελφὸς τοῦ στρατηγοῦ Νικίου.
ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ, υἱὸς τοῦ Νικίου.
ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ, } Ἀθηναῖοι.
ΒΑΤΡΑΧΟΣ, }
ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ὁ φιλόσοφος.
ΠΛΑΤΩΝ, ὁ φιλόσοφος, 24 ἐτῶν.
ΛΥΣΙΑΣ, ὁ ῥήτωρ.
ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ, ἱερεὺς τῶν Εὐμενίδων[1].
Τινὲς τῶν Τριάκοντα, Βουλευταί, ὁ Σάτυρος μετὰ τῶν ια', λαός, βωβὰ πρόσωπα.

Ἡ πρᾶξις ἐν Ἀθήναις.

[1] Τὸ πρόσωπον τοῦτο δύναται νὰ ὑποκρίνηται εἷς ἐκ τῶν ἠθοποιῶν οἵτινες ὑποκρίνονται καὶ τὸν Εὐκράτην, Νικήρατον, ἢ Λυσίαν.

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἡ Βασίλειος Στοά. Πολῖται περιφέρονται συνδιαλεγόμενοι. Ἐν ἄλλοις

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ, ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ, ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, ΒΑΤΡΑΧΟΣ, ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ, ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ, ΕΥΚΡΑΤΗΣ, ΛΥΚΩΝ

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ
(Δεικνύων ἄγαλμα κοσμοῦν μίαν τῶν πλευρῶν τῆς Στοᾶς)

Μεταξὺ λόγων, εἰς αὐτὸ τὸ ἄγαλμα
ὁσάκις φθάνω, δὲν ἠξεύρω διατί
ἐμπρός του μένω σύννους, καὶ παράδοξοι
συλλογισμοὶ ἐντός μου διεγείρονται.
Σὺ, Πραξιτέλη, νέε σὺ Φειδία μας,
δὲν μᾶς διδάσκεις τί φρονεῖς περὶ αὐτοῦ;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Μὴ, Αἰσχυλίδη, βλασφημῇς! Ἀπέθανεν,
ἑταῖρε, ὁ Φειδίας ἀνεπιστρεπτί.
Τοιοῦτοι ἄνδρες δὲν τιμῶσι δὶς τὴν γῆν.
Ἡ δὲ γλυφὴ ἐκείνη, τίς τὸ ἀγνοεῖ;
Διὸς Ἐλευθερίου εἶναι ἄγαλμα,
ἀρχαίας τέχνης ἔργον, ἢ ὀρθότερον
ἀρχαίας ἀτεχνίας· ἄκαμπτον, τραχὺ,
καθὼς τραχεῖα ἦν ἡ φρὴν καὶ ἄκαμπτος
τῶν Μαραθωνομάχων· ἀτελὴς γλυφὴ,
χειρὸς ἀπείρου νηπιάζον προϊόν.
Ἔκτοτε βίος μετεβλήθη κ' αἴσθημα·
ὡρίμασαν συγχρόνως κ' ἡμερώθησαν.

Τῆς φρενὸς χάρμα, μουσικὴ τῶν ὀφθαλμῶν,
τῶν Ὀλυμπίων γλυκὺ δῶρον τοῖς θνητοῖς,
ἡ τέχνη τέρπει, ἀνυψοῦσα τὰς ψυχάς.
Ἀλλ' ἡ ψυχὴ, τοῦ θείου κάλλους συγγενὴς,
ἐρᾷ τοῦ θείου κάλλους· εἰς τὸ τέλειον
ἀγάλλεται, τελείας οὖσα φύσεως.
Διὰ στεφάνων ἀνθηρῶν τὴν ἕλκουσιν
αἱ Χάριτες· κ' εἰς ὅ,τι ἐπαφρόδιτον,
κινοῦνται τῶν χορδῶν της αἱ λεπτότεραι,
καὶ, ὡς κιθάρα ὑπὸ πλῆκτρον ἔμπειρον,
ἐκπέμπει τότε ἁρμονίας τ' οὐρανοῦ.
Ἰδοὺ ἡ τέχνη· χάρις καὶ ἐντέλεια.
Τὸ δ' ἄχαρι, μὴ θέλγον μηδὲ συγκινοῦν,
τῇ ψυχῇ ξένον, καὶ ταῖς Μούσαις μισητόν.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ὀρθὰ μὲν ἴσως ταῦτα πάντα καὶ σοφά·
ἀλλ' ὅ,τι θέλω περὶ τοῦ ἀγάλματος
νὰ μάθω, εἶναι, τοῦτο τὸ μειδίαμα
τὸ διαστέλλον σταθερῶς τὰ χείλη του,
τὸ εἰρωνείας ἔμπλεων, τί νὰ δηλῇ.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Καὶ τοῦτο τῆς ἀρχαίας τέχνης χαρακτήρ·
πλαστῶν χαρίτων ἄχαρις προσποίησις.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Αὐτὸ εἰκάζεις; Σὺ δὲ, Ἀριστόφανες,
καὶ σὺ τί λέγεις, ὁ πατὴρ τοῦ γέλωτος;
Ὁ γέλως του δὲν ἔχει τί χλευαστικόν;
Ὁ Ζεὺς ἐκεῖνος τίνα εἰρωνεύεται;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἴσως τοὺς ὅσοι δὲν ἀναγνωρίζουσιν
ὅτ' ἦν ὁ βίος τῶν ἀρχαίων πρὸς τὸν νῦν
ὅ,τι ἀνὴρ πρὸς παῖδα. Ὅτ' ἡ τέχνη των,
ἡ αὐστηρὰ καὶ σώφρων, ἦτο πρὸς τὴν νῦν,
τὴν ἁβρὰν ταύτην καὶ χαριτοβλέφαρον,
ὅ,τ' εἰς τὴν Φρύνην ἡ παρθένος Ἀθηνᾶ.
Ἐκτὸς ἂν δὲν χλευάζῃ τοὺς νομίζοντας
ὡς εὐφυΐαν τὰ ψυχρολογήματα.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Τῷ Πραξιτέλῃ τῷ καλῷ! Σὺ δέχθητι!

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ (γελῶν)

Καὶ σὺ μετέχεις τῆς προπόσεως.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐγὼ
ἄλλως νομίζω· πῶς ὁ Ζεὺς καταγελᾷ
ἑαυτοῦ μόνου.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Πῶς;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Εὐφήμει.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἑαυτοῦ
καὶ τοῦ ὀνόματός του. Ἐλευθέριος
καλεῖται εἰς τὴν πόλιν ἐφ' ἧς ἄρχουσιν—
ἐδῶ οὐδεὶς ἀκούει,—ἐφ' ἧς τύραννος
οὐχὶ εἷς ἄρχει, ἄρχουσι τριάκοντα.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Εὐφήμει, ἄνερ, καὶ τοὺς χρόνους εὐλαβοῦ.
Ἔχουσιν ὦτα τῶν στοῶν οἱ κίονες.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ὀρθῶς δὲν λέγω; Τί φρονεῖς, ὦ ποιητά;
Σιγᾷς; Δικαίως. Δειλιᾷς.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Δὲν δειλιᾷ
ὅστις εἰς μέσην τὴν γαστέρα ἔτυπτε
τὸν Κλέωνα, ὁπόταν ἦτον μέγιστος,
ἀλλὰ πεσόντα δὲν τὸν ἐπεπάτησεν.
Ὡς εἶπον, ἐπιμένω λέγων πεποιθώς·
ὁ πολυμήτης δὲν χλευάζει ἑαυτὸν,
ἡμᾶς χλευάζει.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ποίαν γνώμην ἔχεις σύ;
Τοὺς ἤκουσας, Θρασύλλε, ὅσα ἔλεγον.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τὸ τοῦ Βατράχου βρεκεκὲξ κοὰξ κοάξ!
ὀσμὴ νοσώδης μοὶ προσπνέει τέλματος.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ (γελῶν βεβιασμένως)

Ἀριστοφάνη! εἴρων ἀδιόρθωτε!

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τοῦ ποιητοῦ τὴν γνώμην. Μυκτηρίζει, ναὶ,
ἡμᾶς καὶ μόνους, καὶ ἡμᾶς περιφρονεῖ,
πῶς ἄνδρες ὄντες, ὅμως ὑπομένομεν.
Μᾶς ἐνθυμεῖται, ὅταν, μ' ἄμαχον ἀλκὴν
τὰς μυριάδας τῶν ἐχθρῶν θερίζοντες,
ἐταπεινοῦμεν τῆς Ἀσίας τὴν ὀφρύν·
μᾶς ἐνθυμεῖται, ὅταν αἱ τριήρεις μας
τροπαιοφόροι τὰς θαλάσσας ἔσχιζον,
τῆς πόλεως τὴν δόξαν περιάγουσαι·
κ' ἐν τῷ Θεάτρῳ, εἰς τὰ Διονύσια

ὅταν αἱ πόλεις ἔφερον τοὺς φόρους των,
κλίνουσαι γόνυ, ἐνθυμεῖται καὶ γελᾷ.

ΛΥΚΩΝ (ἰδίως)

Ὁ νέος οὗτος οὐ μικρὰ ὑπόσχεται.
Ψυχὴ ἐντός του ἐνοικεῖ δημαγωγοῦ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Περίσκεψις, Θρασύλλε. Μήπως τὰς στοὰς
κωφὰς νομίζεις; Ἐλθὲ, ἐγὼ νὰ σ' εἰπῶ. (Ἐξέρχονται).

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἄλλοι καιροὶ ἐκεῖνοι, ἔνδοξοι καιροὶ,
καὶ ἄλλοι τώρα. Τώρα τί δυνάμεθα;

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Ὅστις δὲν θέλει, οὗτος οὐδὲ δύναται.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ὦ! τοῦ Νικίου ὁ υἱός! Δὲν ἐπαινεῖς
τοὺς λόγους, ὦ Εὐκράτη, τοῦ ἀνεψιοῦ;

ΛΥΚΩΝ

Ὁ λόγος ὅπλον εἶναι πάντοτε ὀξύ.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Σπανίως λόγους ἐπαινῶ, καὶ προτιμῶ
ἀκαίρων λόγων μᾶλλον πρᾶξιν ἔγκαιρον.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἰδοὺ τῶν δραστηρίων ἔργων ἐραστής.
Ὁ τοῦ Νικίου ἀδελφὸς διάθεσιν
δὲν ἔχει, ὡς ἐκεῖνος, μ ε λ λ ο ν ι κ ι ᾶ ν.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἦν πατριώτης ὁ Νικίας ἔξοχος.
Μὴ τάραττε τὴν κόνιν εὐκλεῶν νεκρῶν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Τὸ ῥῆμα εἶναι εὕρημα τοῦ ποιητοῦ·

ἐμὸν δὲν εἶναι.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Βάτραχε, μὴ μ.' ἐγκαλῇς.
Τῆς κωμῳδίας ἂν τὸ κέντρον ὤξυνον
ὁπόταν εἶχεν αὕτη κέντρον καὶ ζωὴν,
πρὸς εὐκλεεῖς θανόντας ἔμως πώποτε
ἡ τυμβωρύχος Μοῦσα δὲν ἠσέβησε.
Τοὺς δυναμένους ἔπληττον, οὐχὶ πληγὴν
σκορπίου, δῆγμα φθόνου συκοφαντικὸν,
οὐχὶ πρὸς ὕβριν, οὐδὲ πρὸς ἐκδίκησιν,
ἀλλ' εἰς θρασέως συνοχὴν ἐγκλήματος,
κ' εἰς νυσταζούσης ἀρετῆς ἐξέγερσιν.
Κατὰ χρηστῶν δὲ μόνον ἀπεσκόπευον
εἰς τὴν σκιάν των ἂν κακοί ἐκρύπτοντο·
καὶ διαπείρων τοῦ σοφοῦ τὸν τρίβωνα,
τοῦ σοφιστοῦ τὸν τύφον διετόξευον.
Παρωργισμένος ἄλλοτε, βλέπων δριμὺ,
τοὺς τῶν πολέμων ἔπαιον ἀμπελουργοὺς,
ὧν σήμερον τρυγῶμεν τοὺς γλυκεῖς καρπούς.
Ἀλλὰ πρὸ πάντων φλογερὸς ὁ τρίμετρος
τὸν δημοφάγον ἄρχοντα ἐμάστιζε,
τὸν ῥίψασπιν, τὸν κλέπτην, τὸν ἀκόλαστον,
τοὺς φαύλους κατασκόπους, τοὺς ὠτακουστάς.
Ναὶ, φίλτατε, πρὸ πάντων τοὺς ὠτακουστάς. (Ἀπέρχεται).

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἄφες νὰ λέγῃ. Λέγε, Κυδαθηναιεῦ.
Δὲν βλάπτει. Ἄφες νὰ χαριεντίζηται·
καὶ ἄν τις κλαύσῃ δι' αὐτὸ, μικρὸν κακόν. (Ἀπέρχεται).

ΛΥΚΩΝ (πρὸς τὸν Πραξιτέλην ἐνῷ ἀπέρχονται)

Ὁ ἀνὴρ οὗτος μοὶ μυρίζει βάραθρον.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ ΚΑΙ ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ ('Επανέρχονται)

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἂν εἰς τὸν φόβον συμβουλεύων ὁμιλῆς,
πίστευσον ὅτι πρὸς κωφὸν οἱ λόγοι σου.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Τὸν φόβον; Ὦ! γνωρίζω τὸν ἀδελφιδοῦν
τοῦ Θρασυβούλου, τὸν λαμπρὸν τριήραρχον,
οὗ ἡ ἀνδρία ἔτη δὲν ἐπρόσμεινεν.
Ὁ φόβος δὲν θὰ σ' εἶναι χαλινός· ἀλλά...

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἀλλά;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Οὐδ' ἡ Καλίππη;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Πῶς;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Πολύχαρις
τοῦ Θηραμένους εἶν' ἡ κόρη· εὐθαλὲς
τῆς Ἀφροδίτης ἄνθος. Ὅτι πρὸς αὐτὸ
ποθοῦσαν τείνεις χεῖρα, τί ὀρθότερον;
Ἀλλὰ τὴν πρύμνην κατὰ τῶν Τριάκοντα
ὀρθὴν ἂν στρέφῃς, ἄτρομε τριήραρχε,
καὶ τὴν σημαίαν τῶν ἐχθρῶν των ἂν ὑψῇς,
πῶς νὰ ἐλπίσῃς τῆς Καλλίππης ὁ πατὴρ
τὴν χεῖρά του νὰ τείνῃ εἰς πολέμιον,
τὸ καλὸν γέρας φέρουσαν τοῦ ἔρωτος;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τί λέγεις; Δὲν ἠξεύρω... Ποίους ἔρωτας;..
Τοῦ Θηραμένους τὴν... τὴν κόρην διατί

ἀνέφερες; Τίς σχέσις; Ἄνθος τὴν καλεῖς.
Μαραίνει τ' ἄνθη ἀτμοσφαῖρα τῶν στοῶν.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ (ἐξακολουθῶν)

Ἐκτὸς τῆς Ἀφροδίτης ὁ υἱὸς διπλοῦν
ἐὰν τὸ βέλος ἐξηκόντισε, καὶ ἂν
ἡ εὐγενὴς νεᾶνις σοῦ ὑπερμαχῇ.
Ἂν τοῦτο, ἔχεις σύμμαχον πανίσχυρον,
τὸν γυναικεῖον ἔρωτα, τὴν θέλησιν
τὴν γυναικείαν.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Αἰσχυλίδη.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀπ' ἐμοῦ
μὴ κρύπτου. Φίλου εἶναι τὸ ἐρώτημα.
Ἴσως τῆς κόρης ἡ θερμὴ προσπάθεια
καὶ τοῦ πατρός της ἔλυσε τὸν παγετόν.
Σὺ, εὐπατρίδης εὐκλεὴς καὶ πλούσιος
εἰς μέταλλα Λαυρίου καὶ εἰς σώματα,
καὶ σχέσεις ἔχων ἐπισήμων κηδεστῶν,
Θρασύλλε, εἶσαι φθονητός. Τὸ ἐννοεῖ
ὁ Θηραμένης. Ἀπ' ἐμοῦ μὴ κρύπτεσαι.
Ἐμπιστοσύνην δὸς εἰς φίλον. Μυστικὸν
μὴ ἔχῃς, καὶ εἰπέ μοι πρὸς συμφέρον σου,
τῆς κόρης ποία ἡ πρὸς σὲ διάθεσις,
τίς τοῦ πατρὸς ἡ κλίσις· ἂν σοὶ ἔδωκεν
ἐλπίδας μόνον, ἢ ἐγγύην ἀσφαλῆ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἀλλ' Αἰσχυλίδη φίλε, πολυπραγμονεῖς,
θαῤῥῶ, περὶ πραγμάτων ξένων μὲν εἰς σὲ,
ἀκαταλήπτων δ' εἰς ἐμέ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Δὲν πείθεσαι
ὅτ' ὑπὲρ σοῦ φροντίζω; Ἄκουσον. Ἀλλὰ
Πυθαγορείου σιωπὴν σοὶ συνιστῶ.
Πρόσεχε. Βαίνει τὶς ἐπὶ τὰ ἴχνη σου.
Ὁ ἀετὸς ἠράσθη τῆς περιστερᾶς.
Ἐλθὲ πλησίον. Σοὶ ἐκμυστηρεύομαι
πρᾶγμα σπουδαῖον, ἂν ἀφρόνως προφερθῇ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τί λέγεις; ποῖον πρᾶγμα; Τί αἰνίττεσαι;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Πῶς . . . ὁ Κριτίας τὴν Καλλίππην ἀγαπᾷ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τί λέγεις, Αἰσχυλίδη; Παρεφρόνησας;
Εἰς τοῦ Κριτίου τὴν ψυχὴν ἀνέτειλεν
ἀκτὶς φωτός; Δὲν εἶναι ὅλη νὺξ λοιπόν;
ἢ φλόγα πνέει βδελυρῶς φιλήδονον;
Ἐρᾷ;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ὡς λέγεις. Φῶς ἢ φλὸξ ὁ ἔρως του,
εἶν' ὡς τὰ πάθη ὅλα του ἀκάθεκτος.
Πυρπολεῖ, θραύει, ἀνατρέπει, πλὴν νικᾷ.
Ἀλλ' ἓν σὲ σώζει, ἕν σε ἀξιόμαχον
πρὸς τὸν Τιτᾶνα ν' ἀναδείξῃ δύναται·
ἂν σ' εὐνοῇ τὸ βρέφος τὸ πανίσχυρον,
ὁ Θηραμένης μεθ' ὑμῶν ἂν συμμαχῇ.
Εἰπέ μοι το καὶ θάῤῥει.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Κατ' ἀλήθειαν . . .

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (ἐρχόμενος)

Ἀγαθῇ τύχῃ ἔτι τέλος σ' ἀπαντῶ.
Σὲ ἀνεζήτουν. Εἶχόν τι...

(Τῷ Αἰσχυλίδῃ)

Μὲ συγχωρεῖς.
Εἰς τῶν ἐφήβων ἤμην τὸ γυμνάσιον,
καὶ εἶδα...

(Τῷ Θρασύλλῳ)

Εἶναι τοῦτο μόνον διὰ σέ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ (καθ' ἑαυτὸν)

Ὁ Θηραμένης! Τί ματαίως ἐρευνῶ;
Ἰδοὺ ἡ ζῶσα λύσις τῆς ἐρεύνης μου.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (τῷ Αἰσχυλίδῃ)

Μὲ συγχωρεῖς.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Σπουδαῖόν τι τῷ ἔλεγον.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Καὶ πάλιν τῷ τὸ λέγεις, ἕως νὰ γενῇ
δεκάπουν τὸ στοιχεῖον. Ἡ συνέντευξις
θὰ εἶναι δύο λέξεων. Μὲ συγχωρεῖς.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐδῶ, Θρασύλλε, ὑπ' αὐτὸ τὸ ἄγαλμα
σὲ περιμένω.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Δύω λέξεις, κ' ἔφθασα.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (λαβὼν τὸν Θρασύλλον κατ' ἰδίαν)

Ἄφρον! Ἠξεύρεις μετὰ τίνος ὁμιλεῖς;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τοῦ Αἰσχυλίδου. Τί δὲ εἶναι ἀγνοῶ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Κατάσκοπος.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τί λέγεις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ναὶ, κατάσκοπος.
Φυλάττου μή τι ὕποπτον, ἀμφίβολον,
μή τι ἀργύρου ἢ εὐνοίας ὤνιον
τὸ ἕρκος διαφύγῃ τῶν χειλέων σου.
Τῶν φυλακῶν εἶν' οὗτος ὁ προαγωγεὺς,
τῆς τυραννίας παλευτής. Φυλάχθητι.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Καὶ πῶς; Τοιοῦτον ὄργανον ἀνέχεσαι;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τὰ αἴσχη ταῦτα τῶν τυραννιῶν. Ἀλλὰ
μὲ ὑποβλέπει πρῶτον, καὶ εἶν' ἕτοιμος
νὰ μὲ πωλήσῃ εἰς τοὺς ἄλλους ἄρχοντας.
Ἀπόφυγέ τον, πλὴν μὴ δὸς ὑπόνοιαν. (Ἀπέρχεται).

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ (ἐπανερχόμενος)

Ἦτο λοιπὸν αὐτό του τὸ ἀπόῤῥητον
τόσῳ σπουδαῖον;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἱκανῶς περίεργον.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Λοιπὸν σ' ἠρώτων,—μόνον πρὸς συμφέρον σου,—
κατ' ἀντιπάλου ἂν τοσοῦτον ἰσχυροῦ
πατὴρ καὶ κόρη συμμαχῶσι μεθ' ἡμῶν.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Κ' ἐγὼ σοὶ ἀπεκρίθην ὅτι ὁμιλεῖς
χρησμούς. Συμφέρον ποῖον μοὶ φαντάζεσαι;

Οἱ τοῦ Κριτίου ἔρωτες τί πρὸς ἐμέ;
Τίνες δεσμοὶ συνδέουν τοὺς συνάρχοντας
αὐτοὶ γνωρίζουν. Δὲν ἠρεύνησα ποτέ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Παρεξηγεῖς, Θρασύλλε, τὴν φιλίαν μου.
Εἰπὲ, μὴ κρύπτου.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὦ! ἰδὲ τί ὅμιλος
πρὸς τὸ Πομπεῖον. Τί νὰ εἶναι;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἄφες τον.
Ἐργάτης ὄχλος. Τί ἐνδιαφέρεσαι;
Εἰπέ μοι.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὄχι. Δὲν εἶν' ὄχλος ἐργατῶν.
Γνωρίζουσ' ἴσως οὗτοι οἱ ἐρχόμενοι.

(Πρὸς τοὺς ἐπανερχομένους)

Τί εἶναι αὕτη ἡ συσσώρευσις ἐκεῖ;

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Ἐρχόμεθα ἐκεῖθεν. Ἀνακάλυψις
συνωμοσίας νέας.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Νέα ἀφορμὴ
τιμωριῶν.

ΛΥΚΩΝ

Τοῦ δήμου νέα πίεσις·
νέαι σφαγαί.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Πλὴν αὗται ποῦ τεκταίνονται

αἱ τρικυμίαι; Δὲν τὰς βλέπομεν ἡμεῖς,
εἰμὴ ὁπότε εἰς τὸ αἷμα πνίγονται.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Ὁ γεωργὸς ὁπόταν θέλῃ θερισμὸν,
ἀπὸ σπορᾶς ἀρχίζει. Εἶν' ἁπλούστατον.

ΛΥΚΩΝ (ἰδίως πρὸς τὸν Εὐκράτην)

Τοῦ Σόλωνος ὁ νόμος διαστρέφεται.
Οἱ δικασταὶ δημίων εἰσὶ σύνεδροι,
καὶ αἱ εἰσαγγελίαι φόνος ἔννομος.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Παραδοθεὶς εἷς δοῦλος, ὁ Ἀγόρατος,
κατέθεσε τὰ πάντα. Ἀπὸ Πειραιῶς
εἰς τοῦ Πομπείου τὴν αὐλὴν τὸν ἔφερον.
Τὸν ἀνακρίνει ὁ Κριτίας μόνος του.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὦ! Τοῦτο λέγω ἀσφαλὲς καὶ φρόνιμον.
Τὰς ἀποκρίσεις ἡ ἐρώτησις καλεῖ.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Καιρὸς θυέλλης, προφυλάξεως καιρός.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἰδοὺ, προβαίνει κατὰ τὴν Βασίλειον
ὁ ἴδιος, ἴδετε. Βλέπω παρ' αὐτῷ
τὸν Πλάτωνα, τὸν νέον συγγενῆ αὐτοῦ.
Καὶ ὁ Σωκράτης ὁ σοφὸς παρέπεται.

ΚΡΙΤΙΑΣ (ἐρχόμενος μετ' ἄλλων)

Ναὶ, οὗτος εἶναι, Πλάτων, οὗτος, Σώκρατες,
σὺ, ὁ τὴν φρένα τῶν ἀνθρώπων διορῶν,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὗτος ὁ καρπὸς
ὃν δρέπομεν οἱ δήμων προϊστάμενοι.
Εὐεργεσίαν σπείροντες εἰς τοὺς λαοὺς,

ἀγνωμοσύνης θέρος συγκομίζομεν.
Ἡ πόλις αὕτη ἠπειλεῖτο, πρόῤῥιζος
ὑπὸ βιαίας λαίλαπος ν' ἀνατραπῇ.
Διὰ χειρὸς εὐρώστου τὴν ὠρθώσαμεν.
Ἀφηνιῶν ὁ δῆμος, παρεφέρετο
ἐν ἀῤῥυθμίστοις ἅλμασι κατὰ κρημνῶν.
Συνέχοντές τον εἰς ἁλύσεις σιδηρᾶς,
τὸν σώζομεν, τὴν ὕδραν καταβάλλοντες
τῆς ἀναρχίας τὴν μυριοκέφαλον.
Ἀλλ' ἡ συνωμοσία ἡ ἀκοίμητος
ἐν τῇ σκοτίᾳ ναυλοχεῖ, ἑλίσσουσα
πέριξ ἡμῶν τὰς σπείρας τὰς κρυφίας της.
Ἡμῶν κατόπιν ἕρπει, ἀναμένουσα
ἕως νὰ εὕρῃ τὸ κενὸν τοῦ θώρακος.
Εἰς μάτην περιμένει, καὶ πῶς ἔχομεν
τὸν θώρακα, ἂς μάθῃ, ἀδαμάντινον,
καὶ σιδηρᾶ τὰ στήθη. Τῶν Τριάκοντα
δὲν ἐγεννήθη ἔτι ὁ ἀντίπαλος.
Πηδαλιοῦχοι αἱρετοὶ τῆς πόλεως,
ἀπὸ τῆς πρύμνης δὲν θενὰ κατέλθωμεν,
καὶ, ἄκουσαν ἑκοῦσαν, θὰ τὴν σώζωμεν.
Ἂν δέ τις τούτων ἄλλα, ἂν κενὰ φρονῇ
κ' ἐπιχειρῇ, ὑπάρχουν οἱ κωλύοντες·
τ' ὀξὺ μὲν πρῶτον τοῦτο ἐγχειρίδιον,
τὸ ἄνθος εἶτα τῶν ἀνδρείων, οἱ ἱππεῖς,
καὶ τελευταῖοι οἱ ἐκ Σπάρτης σύμμαχοι,
οἱ σωφροσύνην εἰς ἡμᾶς διδάσκοντες.
Ἡ προδοσία ἐὰν αἴρῃ κεφαλὴν,
δὲν ἀγνοοῦμεν κεφαλὰς νὰ κόπτωμεν.
Ἂν εἰς αἱμάτων πάλην προκαλώμεθα,

οὐδὲν κωλύει νὰ κυλίσῃ αἵματος
πορφυροῦν κῦμα ὁ καλλίῤῥους Ἰλισσὸς,
νὰ πλημμυρήσῃ αἷμα τὸν Κεραμεικὸν,
καὶ τῶν αἱμάτων ἡ ἀναθυμίασις
μέχρι τοῦ οἴκου ν' ἀναβῇ τῆς Ἀθηνᾶς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Νομίζεις, ὦ Κριτία, πῶς εὐπρόσδεκτον
θυμίαμα θὰ ἦναι τοῦτο τῷ Θεῷ;
Ὁσάκις βλέπεις εἰς τὸ Ἑκατόμπεδον
τὸ πλάσμα τοῦ Φειδίου τὸ θεοπρεπὲς,
ἡ χρυσελεφαντίνη θεία της μορφὴ,
τὸ αἴθριόν της μέτωπον, καὶ τὸ γλαυκὸν
τὸ κατανεῦον ὄμμα της, σοὶ φαίνονται
πνέοντα δίψαν ἀνθρωπίνων θυσιῶν;
Καὶ ὅταν φέρῃς περὶ σὲ τὸ βλέμμα σου
εἰς τὴν ὡραίαν φύσιν τὴν θεόπλαστον,
ἡ ἁρμονία τῶν εὐρύθμων νόμων της,
καὶ τῶν παντοίων ἀγαθῶν οἱ θησαυροὶ,
οὓς τοῖς ἀνθρώποις δίδουσ' οἱ Ὀλύμπιοι,
σημεῖα μίσους ἀπηνοῦς σοὶ φαίνονται;
οὐχὶ προνοίας καὶ στοργῆς τεκμήρια;
Καὶ δὲν νομίζεις, οἱ διασκευάσαντες
τὸν κόσμον τοῦτον εἰς χαρᾶς διαίτημα,
τὴν εὐτυχίαν τῶν θνητῶν πῶς θέλουσι;
πῶς ἔρως εἶναι ἡ ὑπάτη φύσις των,
κ' ἐξαίρεσις ὁ πόνος, καὶ ὁ στεναγμός;
Ἢ ἴσως ταῦτα λέγων λέγω ἄτοπα;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὀρθῶς νομίζω, Σώκρατες, φιλοσοφεῖς·
ἡ τέχνη ὅμως τοῦ ἀνθρώπους κυβερνᾷν

ἀλλοίους ἔχει ὅρους, ἔχει πρώτιστον
νόμον τὸν φόβον, πρῶτον κέντρον τὴν ποινήν.
Ποτὲ δὲν εἶδες τὸν καλὸν ἡνίοχον
νὰ παραλείπῃ, Σώκρατες, τὴν μάστιγα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σεῖς, ὦ Κριτία, οἱ πολιτευόμενοι
γνωρίζετε τὴν τέχνην σεῖς τοῦ κυβερνᾷν·
σεῖς καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἀξιώσεις της.
Ἐγὼ δ' ἐφρόνουν πάντοτε, ὑπέρτατος
ὁ Ζεὺς πῶς εἶναι κυβερνήτης τοῦ παντὸς,
ὅτι αὐτοῦ τὰ σκῆπτρα, ὅτι παρ' αὐτοῦ
τὸ κράτος ἀποῤῥέει καὶ ἡ δύναμις,
κ' οἱ νόμοι του πῶς πρέπει εἰς ὑπόδειγμα
τοῖς κυβερνῶσι τοὺς λαοὺς νὰ πρόκεινται.
Καὶ βλέπων τὸν Κρονείδην ὅτι διοικεῖ
ἐν εὐμενείᾳ καὶ ἐν ἠπιότητι
λαοὺς μυρίους ἄλλων φύλων καὶ γλωσσῶν,
ὅσους φωτίζ' εἰς τὸ μακρόν του στάδιον
ὁ ἀνατέλλων καὶ ὁ δύων ἥλιος,
πῶς τοὺς συνάπτει δι' ἀλύσεως χρυσῆς
τῆς πατρικῆς προνοίας καὶ ἀγάπης του,
τοὺς πάντας σώζων καὶ τοὺς πάντας συντηρῶν,
ὡς ὁ δυνάστης τοῦ παντὸς, ἐνόμιζον
κ' οἱ κυβερνῆται τῶν λαῶν πῶς δύνανται
ἐπὶ θεσμῶν ἀγάπης νὰ στηρίζωνται,
καὶ τὴν σκηπτοῦχον χεῖρά των νὰ τείνωσιν
ἰαίνουσαν, καὶ ὄχι τραυματίζουσαν.
Καὶ, κατὰ ταῦτα, μοὶ ἐφάνη πάντοτε
ἡ ἀγαθότης τῆς ἰσχύος γνώρισμα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τί ἀξιοῦσιν οἱ ἀρχὰς θηρεύοντες;
Πρὸς κτῆσιν τίνος ποθουμένου ἀγαθοῦ
ἀντιφθονοῦνται καὶ διαπληκτίζονται;
Τὸ στάδιόν των προχωρεῖ δι' ἀκανθῶν,
ἐφ' ὧν τὰ ῥάκη μένουσι τοῦ βίου των·
καὶ σπεύδουσι τίς πρῶτος ν' ἀναῤῥιχηθῇ
εἰς τὴν ὑπάτην κεφαλὴν τῆς κλίμακος,
ὅπου λυσσῶσαι λαίλαπες συρίζουσιν,
ὅπου στοιχείων σύγκρουσις ἀντιπαθῶν,
ὅπου τοξεύει ἡ στρεβλὴ διαβολὴ,
καὶ ὁ ἀγνώμων ὄχλος μᾶς προσυλακτεῖ,
καθὼς οἱ κύνες τῆς Ἑκάτης τὸν δαυλόν.
Ἐκεῖ ὡς κύματ' ἄλλα σπεύδοντ' ἄλλοθεν,
παντοῖαι ἀξιώσεις ῥήγνυντ' ἐφ' ἡμῶν,
καὶ αἱ μομφαὶ, κ' αἱ κρίσεις αἱ μεμψίμοιροι
πᾶσάν μας πρᾶξιν φαρμακεύουσιν· ἐκεῖ
πᾶν βλέμμα ἔχθραν πνέει, στόμα πᾶν ἐκεῖ
εἰς δειλὸν ψεῦδος ἢ εἰς ὕβριν βλάσφημον
ἀνοίγεται, καὶ πᾶσα χεὶρ ἐγείρεται
εἰς ἐπαιτίαν, ἢ ἐπίβουλον πληγήν·
σπανίως δὲ, εἰς λύπης ἀνακούφισιν,
χεὶρ ἐκεῖ θλίβει φιλικὴ τὴν χεῖρά μας,
κ' εἰλικρινὴς φαιδρότης ἀκτινοβολεῖ
ἐν μέσῳ διαστρόφων μορφασμῶν· ποτὲ
θερμὴ καρδία μετὰ τῆς καρδίας μας
ἐν ἁρμονίᾳ δὲν κτυπᾷ. Τί θέλουσιν
οἱ ἐπαιτοῦντες τὰς ἀρχάς; Σοφώτερος
δὲν εἶν' ὁ φεύγων τῶν κοινῶν τὸν κλύδωνα
εἰς ὅρμους ἀκυμάντους; ὁ καταλιπὼν

τὴν ἄχαριν παλαίστραν, κ' εἰς ἀνάπαυσιν
κατακλινθεὶς τοῦ βίου τοῦ ἀπράγμονος;
Κ' ἐγὼ ἐπίσης τρὶς εὐδαιμονέστερος
δὲν θενὰ ἤμην, ἂν ἀντὶ ν' ἀγωνιῶ
ὑπὲρ τῶν ἀγνωμόνων, τὸ πηδάλιον
ἐγκαταλείπων τὸ κυματοδίνητον,
ἠρούμην βίον ἰδιώτην, ἄφροντις,
νῦν μὲν, καλέ μου Πλάτων, εἰς τὸ Ἄθμονον
εἰς τῆς Ἀμαρυσίας τ' ἄλση κυνηγῶν,
νῦν δ' εἰς τοὺς κήπους τοὺς εὐσκίους κ' εὐθαλεῖς
τοῦ Ἑκαδήμου, τὴν τερπνήν σου δίαιταν,
ταῖς Μούσαις θύων, κ' ἐλεγεῖα στιχουργῶν,
τοῦ βίου δρέπων τὸν γλυκύτερον καρπὸν,
καὶ τὰς ὀξείας ἀποσπῶν ἀκάνθας του;

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ (ἰδίως πρὸς τὸν Θρασύλλον)

Ἠξεύρεις λέγων ταῦτα πῶς μοὶ φαίνεται;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Πῶς λέγεις;

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Λύκος ἀρνακίδα ἐνδυθείς.

ΠΛΑΤΩΝ

Σὺ ὁ τὴν πεῖραν καὶ τὸν νοῦν πρεσβύτερος,
Κριτία, μὲ χλευάζεις, γνώμην μοι ζητῶν·
οὐδὲ σπουδάζων λέγεις ταῦτα ἢ φρονεῖς.
Γλυκὺ ὁ ῥύαξ τῆς ζωῆς νὰ κελαδῇ
ἐπὶ ἀνθέων καὶ λειμώνων λιπαρῶν·
πλὴν δὲν ἐπλάσθη ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῆς γῆς
πρὸς ἄγονον καὶ στεῖραν ἡδυπάθειαν.
Τὴν εὐρωστίαν τῶν μελῶν τῷ ἔδωκεν

ὁ Ζεὺς πρὸς πάλην καὶ πρὸς νίκην, τὴν ὁδὸν
τοῦ βίου ὅπως σχίζῃ ἐναγώνιον
ἐν μέσῳ τῶν σκοπέλων καὶ τρικυμιῶν,
ὅπως τὰ ὕψη κατακτᾷ, καὶ κατορθῇ
πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ πᾶν ὅ,τι εὐκλεές·
ἰσχὺν καὶ βάθος τῆς φρενὸς τῷ ἔδωκεν,
ὅπως τῶν ὄντων ἄρχῃ, ὅπως προνοῇ.
Προνόμιον ὁποῖον εὐγενέστερον
τοῦ τοὺς ἀνθρώπους κυβερνᾷν, τοῦ ἐντυποῦν
εἰς τοῦ λαοῦ τὴν ὕλην τὴν εὐμάλακτον
τὴν ἑαυτοῦ σφραγῖδα; Εἶν' ἐπίφθονος
κ' εὐδαίμων ὅστις σώζει τὴν πατρίδα του,
πηδαλιοῦχος δεξιὸς τῆς τύχης της,
ᾧ ἐκ Θεῶν ἐδόθη τὴν ἰδέαν του
περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου, ἀγαθοῦ
καὶ φαύλου νὰ χαράττῃ εἰς τὸν νόμον της,
καὶ νὰ τῇ περιβάλλῃ δόξης στέφανον.
Ποῖον καθῆκον τούτου εὐγενέστερον;
Ἂν ἐπετράπη εἰς θνητὸν, ἐφάμιλλος
τῶν Ὀλυμπίων νὰ κληθῇ, οὗτος ἐστὶν
ὁ ἐκ τοῦ ὕψους διατάττων κ' ἐφορῶν
τὰ πλήθη, καὶ ῥυθμίζων τὰς κινήσεις των,
ὁ διορῶν τοὺς πόθους, τὰς ἀνάγκας των,
ἀκούων τὰς εὐχάς των καὶ ἐξιλεῶν,
ὁ τὴν ἰσχὺν καὶ δίκην ἔχων πάρεδρον,
καὶ διανέμων τὴν ποινὴν καὶ ἀμοιβὴν,
ὁ μετ' ἀκάμπτου καὶ ἀνδρείας τῆς φρενὸς
φρουρῶν τὸν νόμον, τὸν φρουρὸν τῆς πόλεως,
ὁ τῶν κοινῶν προστάτης, ὁ σωσίπολις.
Ἐν ᾧ πολίτης ἄτιμος καὶ ἀγενὴς,

ὁ ἱκανὸς τὴν πόλιν νὰ εὐεργετῇ,
ἀλλὰ προκρίνων ῥᾴθυμον ἀνάπαυσιν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὅτ' ἐγεννήθης, Πλάτων, εἰς τὸν Ὑμητὸν
ἡ μήτηρ σου μετέβη, τεσσαρακοστὴν
ἵνα τελέσῃ· καὶ ταῖς Νύμφαις θύουσα,
εἰς μύρτων κλάδους ἀνθηροὺς σ' ἀπέθεσε·
καὶ ὅταν ἦλθε νὰ σ' ἐπάρῃ, — θέαμα
παράδοξον! — ἐπέτα σμῆνος μελισσῶν
περὶ τὴν σὴν κοιτίδα, καὶ ἐστάλαζε
εἰς τὰ γελῶντα χείλη σου τὸ μέλι του.
Τὸν οἰωνὸν δεχθέντες τοῦτον, ποιητὴν
καὶ ῥήτορα στωμύλον σ' ἐπρολέγομεν,
εἰς οὗ τὰ χείλη ἡ πειθὼ θὰ κατοικῇ.
Ὁ οἰωνὸς πληροῦται, καὶ ὁ λόγος σου
μὲ πείθει. Ὅπου τέταγμαι, πιστῶς φρουρῶν
τῆς πόλεως θὰ μείνω τὰ πυργώματα,
τοὺς σωτηρίους ὀλιγαρχικοὺς θεσμούς,
ὑπὲρ αὐτῆς προσφέρων, ὡς προτρέπομαι,
ἄνεσιν πᾶσαν, στιγμὴν πᾶσαν τῆς ζωῆς·
καὶ ἐναντίον τάττων τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς
τὴν ὁπλοφόρον χεῖρα καὶ τὸ στῆθός μου.
Ἂν δ' ἐν σκοτίᾳ ὑποκρύπτωνταί τινα
τῆς προδοσίας ἑρπετὰ ἀκάθαρτα,
τὴν κεφαλήν των θὰ συντρίψ' ἡ πτέρνα μου.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ (πρὸς τὸν Νικήρατον)

Βλέπεις ἀκόμη ἀρνακίδα, φίλτατε;

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Ἐξ ὄνυχος ὁ λέων.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Λέων; Ἄριστα.
Ἀκούεις, Αἰσχυλίδη;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Λέων. Ἤκουσα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τῆς πόλεως φθονοῦντες τὴν περιωπὴν,
ἐπίβουλοι σπουδάρχαι τὴν κατάλυσιν
τῶν νέων νόμων κρύφα ἐμελέτησαν·
καὶ ἤδ' ὑφέρπον φάρμακον ἐπίβουλον
κατελυμάνθη πᾶσαν τάξιν πολιτῶν,
λαοὺς, ὁπλίτας, ταξιάρχους, στρατηγούς·
καὶ τίς γνωρίζει μέχρι ποῦ ἐξέτεινεν
ἡ προδοσία τὰς σαπρὰς πλεκτάνας της;
Ἀνίσως δοῦλος, εἰς τοὺς βρόχους μας πεσὼν,
τὴν φαύλην σκευωρίαν δὲν κατήγγελλεν,
ἡ πόλις ἤδη θὰ κατεποντίζετο
εἰς λαίλαπ' ἀναρχίας δημοκρατικῆς.
Ἀλλ' ἤδη οἱ προδόται ἐπροδόθησαν.
Ἐν τῇ σκοτίᾳ ὤρυττον, ἀλλ' εἰς τὸ φῶς
ἀνέτειλε τὸ αἶσχος τῆς κακίας των.
Ἐνταῦθα ἔχω καταλόγους ἀγαστοὺς
ἐνδόξων ὀνομάτων καὶ περιφανῶν,
Λεόντων, Ξενοφώντων καὶ Στρομβυχιδῶν
καὶ Διονυσιοδώρων.

ΛΥΣΙΑΣ

Πῶς; Τὸν σύζυγον
τῆς ἀδελφῆς μου λέγεις;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶσαι σὺ ἐδῶ,

Λυσία, ῥήτωρ Σικελέ; Τὸν σύζυγον
τῆς ἀδελφῆς σου λέγω. Προδοτῶν μεστὴ
ἡ πόλις· οὐδ' ὑπάρχει ὁ γνωρίζων τί
τὸ ὑγιαῖνον, τί τοῦ δήμου τὸ νοσοῦν.
Ἡμεῖς οἱ γεωργοῦντες τὸν κοινὸν ἀγρὸν,
ὠφέλιμον τὴν εἶραν ν' ἀποσπάσωμεν,
ὅπως ὁ σῖτος ὁ χρηστὸς εὐδοκιμῇ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ (τῷ Λυσίᾳ ἰδίως)

Μὴ χρονοτρίβει, ὦ Λυσία· πρόφθασον.
Ὀξὺ τὸ ξίφος κρέμαται, καὶ ἀπειλεῖ
τοῦ κηδεστοῦ σου τὴν ζωήν. Τί ἵστασαι;
Ταχέως δός τῳ εἴδησιν καὶ σῶσόν τον.

ΛΥΚΩΝ (ἰδίως τῷ Λυσίᾳ)

Φεῦγε, Λυσία, κινδυνεύεις, σώθητι.

ΛΥΣΙΑΣ

Εἰς ποίαν ζῶμεν ἐποχὴν ἀπαίσιον! (Σπεύδει ἔξω μετ' ἄλλων).

ΚΡΙΤΙΑΣ (μειδιῶν)

Σπουδὴ ματαία! Εἰς τὸ σκότος τῶν εἱρκτῶν
ἀγεληδὸν σταλέντες οἱ κακότροποι,
τῆς τύχης των τὴν ψῆφον περιμένουσι.
Μὴ θορυβῆσθε. Δὲν διέπει σήμερον
τὴν πόλιν μας ὁ δῆμος ὁ αὐτοδικῶν,
ὁ μὴ γνωρίζων νόμους πλὴν τοῦ νόμου του,
μὴ διακρίνων δίκαιον καὶ ἄδικον
πλὴν ὅ,τ' οἱ συκοφάνται, τὸ συμφέρον του,
καὶ τὰ τυφλά του πάθη τῷ διδάσκουσιν.
Ἤδη, ὁπόταν ἔμφρων τάξις καὶ ῥυθμὸς
ἡνιοχῇ τοῦ δήμου τὰς ὁρμάς, οὐδεὶς
ὁ ἀδικάστως καταδικαζόμενος.

(Βλέπων δύο ἐρχομένους)

Ὁ θεῖός σου Χαρμίδης, Πλάτων, ἔρχεται
μετὰ τοῦ Χαρικλέους. Θέλουν σᾶς εἰπεῖ
ὅτ' οἱ κακοῦργοι ἤδη παρεπέμφθησαν
νὰ δικασθῶσι παρουσίᾳ τῆς Βουλῆς,
νὰ ὑποστῶσι τὴν ποινὴν οἱ ἔνοχοι,
τῶν δὲ ἀθώων νὰ ἐκλάμψ' ἡ ἀρετή.
Ἡμεῖς, καθὼς ὁ ὄχλος ὁ θρασύδειλος,
καθὼς οἱ φαῦλα διαλογιζόμενοι,
εἰς μυστηρίου σκότος δὲν ἐγκρύπτομεν
ἡμῶν τὰς πράξεις. Φῶς θηρεύ' ἡ ἀρετή.
Ἐν τῷ βουλευτηρίῳ δύω τράπεζαι
θενὰ τεθῶσι, κ' ἐπ' αὐτῶν ἀναφανδὸν,
εἰλικρινῶς αἱ ψῆφοι θενὰ ῥίπτωνται,
ἡ ἀπολλῦσα καὶ ἡ ἀπολύουσα:
Ὁ τὰ αἰσχρὰ μὴ πράττων, δὲν αἰσχύνεται
δι' ὅσα πράττει, καὶ τὰ πράττει προφανῶς.

ΛΥΚΩΝ (τῷ Σωκράτει)

Πᾶσα τοῦ λόγου παῤῥησία ᾤχετο.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Σιγῶσιν, ὦ Κριτία, οὗτοι περὶ σέ.
Ἠξεύρεις, τί σιγῶσιν; Ὅτι τὴν φωνὴν
τοῖς ἀποπνίγει ἡ αἰσχύνη κ' ἡ ὀργή.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ! τί ἀκούω; Εἶν' ἐδῶ ὁ βέλτιστος
τριήραρχος τῆς μάχης τῶν Ἀργινουσῶν;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τὰς Ἀργινούσας, ὦ Κριτία! Σ' ἐννοῶ.
Ὡς ἀπειλὴν τὰς λέγεις καὶ ὡς ἔλεγχον.
Δὲν μὲ τρομάζει τ' ὄνομα, καὶ δέχομαι

τὸν κίνδυνόν του, καὶ τὴν δόξαν του ὁμοῦ.
Τὸ τελευταῖον τοῦτο φῶς ἀσπάζομαι
τοῦ δύοντος ἡλίου τῆς εὐκλείας μας,
τὰς ἀποῤῥῶγας πέτρας, ὅπου ὕστατον
ἐθραύσαμεν τῆς Σπάρτης τὴν ὑπεροχὴν,
κ' ἐδείξαμεν πῶς ἄνδρες, πῶς ἐλεύθεροι
κ' ἐλευθερίας ἄξιοι ἐπλάσθημεν·
τὸ κῦμα, ὅπου ἔσχατον ἀντήχησε
τῆς Σαλαμῖνος τ' ὄνομα. Τὰ δ' ἀπ' αὐτοῦ,
ταπείνωσις, αἰσχύνη κ' ἐξευτελισμός.
Δειλοὶ τῆς Σπάρτης δοῦλοι, μόνον κοπετοὺς
καὶ γυναικώδεις γόους μόνον εἴχομεν,
τὰ τείχη μας ὁπότε κατεσκάπτοντο
ἐφυβριζούσης τῆς αὐθάδους μουσικῆς,
κ' αἱ τῆς θαλάσσης ἄνασσαι τριήρεις μας
ἐσύροντο δεσμῶται εἰς τὰ ὕδατα,
ἃ ὤργου πρὶν ἡ τρόπις των ἀγέρωχος.
Καὶ ἐσιγῶμεν, ὡς σιγῶμεν σήμερον,
ὅταν ἀνῆλθεν ὁ Καλλίβιος, φρουρὸς
τοῦ Ἄστεός μας, ὃ ἐφρούρ' ἡ Ἀθηνᾶ,
ὑπ' Ἀθηναίων, φεῦ! καθοδηγούμενος.
Ἀλλ' ἂν καὶ ταῦτα πάνδεινα, παναίσχιστα,
τὰ μετὰ ταῦτα τρὶς αὐτῶν δεινότερα,
καὶ ἐπὶ τούτων κείσθω πέπλος σιωπῆς.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ (κατ' ἰδίαν)

Προπετῆ νέε, σοὶ βαρύν' ἡ κεφαλή!

ΛΥΚΩΝ (πρὸς τὸν Εὐκράτην)

Θὰ ἦτον οὗτος, ὦ Εὐκράτη, Περικλῆς,
ἐὰν ἡ πόλις Περικλεῖς ἀνείχετο.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶσαι στωμύλος, φίλτατε, ὡς χελιδών.
Τῆς ῥητορείας τὰ γυμνάσματ' ἀγαπῶ.
Ἐξακολούθει.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Παῦσε θρασυνόμενος.
Μὴ ἐξεγείρῃς λέοντα κοιμώμενον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λέοντα, λέγεις; Ἀγαπῶ τοὺς λέοντας.
Ἐκ τῆς Μυσίας ξένος μ' ἔπεμψέ ποτε
λεοντιδέα πλήρη χάριτος, μεθ' οὗ
ἔχαιρον παίζων, ὡς ἂν ἦν κυνάριον.
Εἰπὲ τὰ μετὰ ταῦτα, τὰ δεινὰ κ' αἰσχρά.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Μὲ προκαλεῖς, Κριτία! Τῆς προσκλήσεως
μικρὰ εἶν' ἡ ἀνάγκη. Εἰς τὰ χείλη μου
πιέζονται οἱ λόγοι ἀνυπόμονοι.
Τὰ μετὰ ταῦτα εἶναι, ὅτι ἀσεβῶς
εἰς τὴν καρδίαν τῆς πατρίδος ἔπηξαν
τὴν μητροκτόνον μάχαιραν χεῖρες υἱῶν,
ὅτι τὸ στέμμα τῆς ἀρχαίας δόξης της
τῆς σεβαστῆς της κεφαλῆς ἀπέσπασαν,
ἀνέτρεψαν τὸν νόμον, ἐβεβήλωσαν
πᾶν τὸ ἀνθρώποις ἱερὸν ἢ ὅσιον,
τὴν βασιλίδα πόλιν καταστήσαντες
τῶν λαῶν χλεύην, καὶ εἱρκτὴν τῶν πολιτῶν,
κ' ἐπώλησαν εἰς ξένους τὴν πατρίδα των,
βασανισταί της μισθωθέντες καὶ φονεῖς.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Νευρώδη ἔχεις εὐγλωττίαν, βέλτιστε.
Δημίου ὄζει, καὶ βαράθρου καὶ εἱρκτῆς.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὑπὸ ζυγὸν διότι πιεζόμεθα,
φρονεῖς, Κριτία, ὅτι ἐμωράνθημεν;
Τοῦ Ἀγοράτου ἐννοοῦμεν τὰς φυγὰς
καὶ τὰς συλλήψεις κ' ἐξομολογήσεις του.
Ἐδίψας αἷμα, καὶ ἐφεῦρες ἐνοχάς.
Τὰ πάντα δόλος, ἄτεχνα τεχνάσματα,
οὐδένα ἀπατῶντα, μόνον ὄλεθρον
ἐπικρεμῶντα εἰς ἀθώας κεφαλάς·
συκοφαντίαι, προδοσί' ἐπίσημοι,
ἐφ' ὧν καλεῖται δικαστὴς πρὸς χλευασμὸν
βουλὴ ἐκ μισθαρνούντων δορυφόρων σας.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὦ ἄφρων, τί προφέρεις;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μὴ διάκοπτε
τὸν ῥήτορα. Συγχέεις τὰς ἰδέας του.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Κ' εἰς ταύτην ἔτι τὴν ὑπόδουλον Βουλὴν
φοβούμενος μὴ ἴχνος ὑπολείπεται
αἰδοῦς ἀνθρώπων κ' εὐλαβείας τῶν Θεῶν,
μὴ φρενὸς ἴχνος ἐλευθέρως εὐγενοῦς,
τῆς ἐμφανοῦς σας ψήφου ἐσοφίσθητε,
τοῦ ξίφους, ὅπερ, ἂν τοῦ θύματος φεισθῇ,
τὸν φέροντα φονεύει. Περιπαίζοντες
εἰς κωμῳδίαν βέβηλον κ' αἱματηρὰν

ὅ,τι σεμνὸν, τὸν νόμον ἐκφαυλίζετε
εἰς συνωμότην τῆς παρανομίας σας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἐλησμονήθης, φίλτατε. Τὸ ὕδωρ σου
διέῤῥευσε.

(Πρὸς τὸν προϊστάμενον τῶν Ἕνδεκα)

Τὸ ἔργον σὸν, ὦ Σάτυρε.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Ἀπώλετο!

ΠΛΑΤΩΝ

Οὐαὶ τοῦ κακοδαίμονος!

ΛΥΚΩΝ (πρὸς τὸν Εὐκράτην)

Ὦ! τίς θ' ἀνακαλέσῃ ἐκ τῶν τάφων των
τοὺς Ἁρμοδίους καὶ Ἀριστογείτονας;

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Βοῦν ἐπὶ γλώσσης. Ἐν τοῖς σήμερον καιροῖς
ἡ γλῶσσα εἶναι μιαιφόνον ὄργανον.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἀπέρχομαι, Κριτία· ἀλλ' ἡ φυλακὴ
δὲν καταπνίγει τὴν φωνὴν τῶν καρδιῶν,
ἥτις σιγῶσα λαμπρὸν ὅσον ἀντηχεῖ.
Εἰς τῆς εἱρκτῆς τὸ σκότος καὶ τὴν μόνωσιν
κἂν δὲν θὰ βλέπω, δὲν θ' ἀκούω γοερῶς
θρηνοῦσαν τὴν πατρίδα· καὶ τὸ αἷμά μου
ἂν ῥεύσῃ, θέλει συμμιγῇ μεθ' αἵματος
τόσων ἐνδόξων κ' εὐγενῶν θυμάτων σας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Θενὰ ἰδῶμεν νὰ σ' εὐχαριστήσωμεν.
Σάτυρε, μάθε ὅτι δὲν προστάζω δίς.

(Ἀπέρχεται ὁ Σάτυρος μετὰ τοῦ Θρασύλλου).

ΠΛΑΤΩΝ

Μὴ συνερίζου. Ἦτον ἔξω ἑαυτοῦ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀρχόντων εἶναι ἡ ποινὴ δικαίωμα,
ἀλλ' ἡ συγγνώμη τρυφὴ εἶναι τῶν Θεῶν.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ πολλὰ λέγων εἶν' ὀλίγον φοβερός.
Λόγος τὴν πρᾶξιν ἐξατμίζει.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ (πρὸς τὸν Εὐκράτην)

Πρόδρομος
ἡμῶν ἐκεῖνος, καὶ ἡμεῖς ἄλλων.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Ὦ καιροί!

ΚΡΙΤΙΑΣ (τοῖς μένουσι)

Ἠκούσατε τὸ ἦθος τὸ ὑπέροπλον,
τὴν γλῶσσαν τὴν αὐθάδη. Ποῦ ἐκρύπτετο
ὁ ἥρως, ὅταν τῶν κυμμάτων ἕρμαιον
ἀπώλετο τὸ ἄνθος τῆς πατρίδος μας;
Κραυγάζει τώρα· τότε τοὺς κατέλιπε,
καὶ οἱ κακοῦργοι ὅλοι δὲν ἀπέθανον.
Κραυγαὶ τοῦ φωραθέντος κακουργήματος,
τῆς ἀνισχύρου προδοσίας σπαραγμοί!
Παραγνωριζομένη διαβάλλεται,
καὶ ὑπὸ συμφερόντων ἰδιοτελῶν
ἡ ἁγνὴ κόρη τ' οὐρανοῦ διώκεται,
κατερχομένη εἰς τὴν γῆν, ἡ ἀρετή.
Ἡμῖν ἀνήκει, τοῖς προστάταις τῶν λαῶν,
τὸν θρόνον της ἑδραῖον νὰ ἐγείρωμεν,
καταβαλόντες πᾶν τὸ ἐνιστάμενον·
τὴν γῆν διὰ τοῦ ξίφους νὰ ὀργώσωμεν,

τὸ ζωογόνον σπέρμα της ὅπως δεχθῇ,
καὶ δι' αἱμάτων νὰ ποτίσωμεν αὐτό·
τὰς πονηρὰς τριβόλους περικαίοντες,
τὸ εὐγενὲς φυτόν της νὰ κηπεύσωμεν.

ΠΛΑΤΩΝ (τῷ Σωκράτῃ)

Τί σκέπτεσαι πρὸς ταῦτα; Περὶ ἀρετῆς
τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὦ διδάσκαλε,
φρονεῖς ὡς ὁ Κριτίας;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἤδη ἔκλινεν
ὁ ἥλιος. Πλαγίως τὰς ἀκτῖνάς του
εἰς τὴν στοὰν τοξεύων, μᾶς παρενοχλεῖ.
Εἰς τῆς καλῆς Λαμίας τὴν φιλόξενον
ἀπέλθωμεν ἑστίαν, ὑπὸ τὴν σκιὰν
χλωρῶν φυλλάδων, κ' εἰς τὸ θάλπον βλέμμα της,
ἐκεῖ φιλοσοφοῦμεν ἀνετώτερον.
Τὸν νοῦν φαιδρύνει γυναικεία καλλονή.

(Πρὸς τὸν Πλάτωνα ἰδίως)

Ἴσως ἐκεῖ ὑπάρχει σωτηρία του.

ΠΛΑΤΩΝ

Ἄγωμεν πάντες.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἄγωμεν, ὦ Σώκρατες.

(Ὁ Σωκράτης μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπέρχονται).

ΚΡΙΤΙΑΣ (πρὸς τὸν Βάτραχον καὶ τὸν Αἰσχυλίδην)

Ἄφες ν' ἀπέλθουν. Μείνατε σεῖς, Βάτραχε·
μεῖν' Αἰσχυλίδη. Νὰ φιλοσοφήσωμεν
περὶ τῆς πολιτείας ἔχομεν καιρόν.
Θηρευτικοί μου σκύλακες, εἰπέτε μοι
τίς σας ἡ θήρα; τί ἀνεκαλύψατε;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Σαπρὰ τὰ πάντα, καὶ οὐδὲν τὸ ὑγιές.
Συνωμοσίαι πανταχοῦ κ' ἐπιβουλαί.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ξίφη κρυπτὰ ἐν σκότει ὀξυνόμενα
ἐπὶ τὰ στήθη σοῦ καὶ τῶν Τριάκοντα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὰ ξίφη ταῦτα ὄνομα δὲν ἔχουσιν;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ὀνόματα τῷ δήμῳ τὰ πολλὰ γνωστά.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Τὰ δ' ἄλλα τῷ δημίῳ γνωσθησόμενα.
Ἐμπρὸς μαρτύρων, ἐν πληθούσαις ἀγοραῖς,
ἐπιτηδείως προκαλούμεν' ὑφ' ἡμῶν,
τὸ φρόνημά των προὔδιδον οἱ ἄφρονες.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐνταῦθα ὁ Εὐκράτης, ὁ Νικήρατος
καὶ ὁ Λυσίας, πρὶν ἡ παρουσία σου
τὴν γλῶσσάν των δεσμεύσῃ τὴν ἀνόσιον,
τοῦ δήμου θιασῶται τοῦ ἀναρχικοῦ,
εἰς ἀσεβεῖς ἐκφράσεις ἐτραχύνοντο,
καὶ προδοσία ἦν ἑκάστη λέξις των.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Πολλῷ δὲ χείρω ἃ ἐνέκρυπτον ἐν νῷ,
καὶ ὧν οἱ λόγοι ἦσαν δείγματ' ἀσθενῆ.
Σκοποὶ φρικώδεις, τοῦ ταρτάρου σχέδια.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Θρασεῖς ἐπίσης, ὅμως σκεπτικώτεροι,
τὰ πονηρά των βέλη ἀπετόξευον

ὁ Πραξιτέλης, ὁ ξοάνων ποιητής,
καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ κωμῳδιῶν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τοὺς ποιητὰς μὴ θίγε· χαίρειν ἄφες τους.
Ἄφες ἐκείνους. Κ᾽ ἐγὼ εἶμαι ποιητής.
Οἱ κινδυνώδεις οὗτοι λάτραι τῶν Μουσῶν
οὐ μόνον ζῶντες, καὶ νεκροὶ δαγκάνουσιν.
Ἄφες ἐκείνους. Περὶ δ᾽ ὅλων τῶν λοιπῶν
ποία ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς ν᾽ ἀκούσωμεν.
Ἀλλ᾽ ἐν τοσούτῳ πλήρη πίνακα αὐτῶν
σεῖς τῷ Σατύρῳ δότε καὶ τοῖς Ἕνδεκα.
Περὶ τοῦ ποιητέου ἔσται πρόνοια,
καὶ δόγμα ἔσται παρὰ τῶν Τριάκοντα.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀλλ᾽ ὦ Κριτία, ὁ τὰ πάντα προνοῶν,
ὁ ἀντὶ πάντων μόνος σὺ σκεπτόμενος,
ἠξεύρεις ὅτι δὲν ῥιζοῦται τυραννὶς
καθὼς ἡ ὑμετέρα, ἄνευ αἵματος·
πλὴν λησμονεῖς ἐπίσης πῶς μαραίνεται,
ἂν ὑπ᾽ ἀφθόνου δὲν ἀρδεύηται χρυσοῦ.
Πῶς θ᾽ ἀσφαλίσῃ πίστιν ἀργυρώνητον;
πῶς μισθαρνοῦντα ξίφη; πῶς τὸν ἄγρυπνον
τοῦ κατασκόπου θ᾽ ἀγοράσῃ ὀφθαλμόν,
κ᾽ εἰς τῆς φιλίας τὴν εὐρεῖαν πλάστιγγα
ἰσόσταθμά της πῶς θὰ ῥίψῃ τάλαντα;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἰς τῆς φιλίας. . . Αἰσχυλίδη, σ᾽ ἐννοῶ.
Ἡ ἀδδηφάγος Ἅρπυια μ᾽ εἶναι γνωστή,
βουλιμιῶντα κεκτημένη στόμαχον
ἀντὶ καρδίας, καὶ γαμψοὺς τοὺς ὄνυχας.

Εἰς τὴν θαλίαν τῆς κοινῆς καρπώσεως
δὲν ἀξιοῦμεν μόνοι νὰ καθήμεθα,
ἢ κἂν ψιχία εἶναι δίκαιον κ' εἰς σᾶς,
ὦ ἰχνηλάται κύνες μου, νὰ ῥίπτωνται.
Πλὴν βλέπετε τὸν φθόνον τῶν δημοκρατῶν.
Νὰ λύσωσιν ἀρνοῦνται τὸ βαλάντιον·
καὶ ἐπιδόσεις κ' εἰσφοραὶ ἐξέλιπον.
Κρώζουσι γλαῦκες εἰς τὸν Ὀπισθόδομον,
αἱ τοῦ Λαυρίου δ' ἔπαυσαν κλωσσῶσαι.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ναί,
διότ' εἰς χεῖρας ἀδεξίους ἔπεσαν
ὀρνιθοτρόφων.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὸ πιστεύεις Βάτραχε;
Καὶ σὺ ὁ πολυΐδμων μὴ ἠξεύρεις πῶς
τὰς στείρας ὠοτόκους ν' ἀναδείξωμεν;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐὰν εἰς τὴν στειρείαν ἐπιμένωσι,
μάδει τας τότε. Κἂν κερδίζεις τὰ πτερά.
Ἐκτὸς δ' αὐτῶν καὶ ἄλλος πόρος πρόχειρος.
Εἰς τί τὸ πλῆθος τῶν μετοίκων τρέφομεν
ὑπὸ τῆς Πολιούχου τὴν σεπτὴν σκιάν;
τὸν ταραξίαν, τὸν δημόφρονα λαόν,
τὸν ἀποζῶντα ἀπὸ τῶν ἱδρώτων μας;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἰδού, Κριτία, αἱ παχεῖαι ὄρνιθες.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ναί, ὄρνιθες. Ἡ πόλις τὰς ἐλίπανεν.
Μετοίκων ὄχλος, ἄχυρα τῶν πολιτῶν,

ἀπηλλαγμένοι τοῦ στρατεύεσθαι καὶ πλεῖν,
τρὶς καὶ τετράκις πεντακοσιομέδιμνοι,
τρυφῶσιν οὗτοι, καὶ ἡμεῖς πενόμεθα.
Δὲν εἶναι τοῦτο ἴσον οὐδὲ δίκαιον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ ποῖον λόγον εἰσφορᾶς θὰ ἔταττες
εἰς τῶν μετοίκων τὰς οὐσίας, Βάτραχε;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Δεινὸς δὲν εἶμαι, ὦ Κριτία, λογιστής,
κ' εἰς ἀριθμοὺς προθύμως δὲν ἐμπλέκομαι.
'Αντ' ἐπιτρίτων κ' ἐπιπέμπτων, προτιμῶ
τὸν ἁπλοῦν λόγον. Ἓν λαμβάνω ἐξ ἑνός.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εὖγε τῆς σῆς μεθόδου! Ὄντως ἄξιος
δι' Ἑλληνοταμίαν, ἂν οἱ Ἕλληνες
ταμεῖον ἔτι εἶχον εἰς 'Ακρόπολιν.
Πλὴν δὲν ἐλπίζεις πῶς θὰ ὑπομείνωσι
τὴν μέθοδόν σου ἐν σιγῇ οἱ μέτοικοι;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐξ ἐναντίας, τὸ ἐλπίζω. Δύσκολον
τὴν σιωπὴν δὲν εἶναι νὰ τοῖς μάθωμεν.
Πῶς νὰ φιμώσῃς δύνασαι μᾶλλον ἰδὲ
τὸ λάλον γένος τῶν σοφῶν καὶ σοφιστῶν,
καὶ τὸν στρυφνόν σου μάλιστα διδάσκαλον.
Ἔλεγ' ἐσχάτως, πῶς βουκόλους ἐννοεῖ
τοὺς τρέφοντας τὰς βοῦς των καὶ λιπαίνοντας,
οὐχὶ τοὺς σφάττοντάς τας ἢ ἐκδαίροντας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἰπέ τῳ νὰ φροντίζῃ μίαν τῶν βοῶν
εἰς τὸ κρεωπωλεῖον μήπως πέμψωμεν.

Ἀλλ' οὐ φροντίς. Δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον.
Ὁ βέλτιστος Σωκράτης ἂς μεμψιμοιρῇ.
Θὰ παύσῃ ὅταν μέτοχος τῶν πράξεων
γενῇ τῶν ἡμετέρων. Θὰ φροντίσωμεν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἄφες σοφοὺς ἀσόφους. Εἶναι ἕτερος,
φρονῶ, ἐκείνων ἐπικινδυνώτερος.
Τὰ ἐξ οἰκείων βέλη τὰ δεινότερα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τίς ἄλλος; ποῖον ἐννοεῖς;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Τὸν κόθορνον,
τὸν νῦν τοῖς ὀλιγάρχαις ἁρμοττόμενον,
τῷ δήμῳ νῦν. Φυλάττου τὸν συνάρχοντα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ βέλτιστέ μοι Βάτραχε, κακολογεῖς,
ἂν σ' ἐννοῶ, τὸν ἕνα τῶν Τριάκοντα·
κατὰ τοῦ Θηραμένους ἀσεβῆ τολμᾷς.
Τὴν γεῦσιν τοῦ κωνείου ἐπεθύμησας,
ἢ νὰ μετρήσῃς ἂν βαθὺ τὸ βάραθρον;
Μὴ λησμονῇς ἓν σῶμα ὅτι εἴμεθα,
ἓν σῶμα, ἔχον κεφαλὰς τριάκοντα.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Καθὼς ἐπίσης μή, Κριτία, λησμονῇς,
πῶς ἂν θελήσ' ἡ μία κεφαλὴ ποτὲ
τὰς ἄλλας ν' ἀποκόψῃ, ἔχει τέσσαρας
προθύμους χεῖρας, ἂν χρυσίου τὰς πληρῇ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀκολουθῶμεν τὸν Σωκράτην. Ἄτοπον
ἡμᾶς νὰ περιμένῃ ὁ φιλόσοφος.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀκόμη μίαν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Σπεῦσον σὺ, ὦ Βάτραχε.
Τόσοι πολῖται εὐγενεῖς προσμένουσι,
κ' ἡμεῖς μακράν των μένομεν. Εἶν' ἄτοπον.

(Ὁ Βάτραχος ἀναχωρεῖ).

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Αὐτὸς, ὃν εἶχες φυλακίσει, ἤξευρες
ἀντίζηλός σου ἔτι ἦν;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τί ἐννοεῖς;
Ἀντίζηλός μου;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Προτιμᾷς; Ἀντεραστής.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ Αἰσχυλίδη, μαίνεσαι.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Παντάπασι.
Τὸν νεανίαν ὠσφραινόμην πρὸ πολλοῦ
θρασὺν τὸ λέγειν, καὶ ὀξὺν τὸ ἐνεργεῖν·
δι' ὃ προσεῖχον. Ἕρπων δ' εἰς τὰ ἴχνη του,
ἄξιον λόγου πρᾶγμα ἀνεκάλυψα,
ὅτι ὁ νέος εἶναι ἐρωτόληπτος.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Σπουδαῖον λέγεις.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Πῶς τῆς θυγατρὸς ἐρᾷ
τοῦ Θηραμένους. Ἤδη τὸ περίεργον,
τὸ ἀληθῶς σπουδαῖον ἦτον, νὰ ἰδῶ

ἂν ἀμοιϐαῖος ἦν ὁ ἔρως, ἂν δεκτὸς
ἦν ὁ μνηστὴρ, ἀνίσως ὅ,τι ἐπανθεῖ
ἐπὶ τὴν γλῶσσαν τούτου τὴν ἀκρόχολον,
ἐκ τῆς τοῦ ἄλλου διανοίας φύεται·
ἂν οὗτος λέγῃ ὡς ἐκεῖνος σκέπτεται.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λοιπόν;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Λοιπὸν τῷ εἶπα ἓν ἀπόῤῥητον
ὑπὸ σφραγῖδα βαθυτάτης σιωπῆς,
πῶς σὺ, Κριτία, τὴν Καλλίππην ἀγαπᾷς.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πῶς, Αἰσχυλίδη! Οὕτω μὲ συκοφαντεῖς;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀγροῖκον λέγεις, καὶ διαμαρτύρομαι.
Συκοφαντία, τῆς Καλλίππης πῶς ἐρᾷς;
Δὲν τὴν γνωρίζεις, ἢ θὰ σ' ἦτον καύχημα.
Καλὴ μὴ εἶναι ἡ Λαμία μόνη;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μὴ
τὰ ἐσκαμμένα, φίλτατε. Πρὸς τί λοιπὸν
μ' ἔπλασας ἄρα ἐραστὴν στενάζοντα;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐκεῖνος ὁ Θρασύλλος, ὡς ἐνόμιζον,
εὐάλωτος δὲν εἶναι. Εἶναι μὲν ὀξὺς
νὰ λέγῃ, πλὴν καὶ πείσμων εἶναι νὰ σιγᾷ·
δι' ὃ καὶ ταύτην ἔστησα τὴν μηχανὴν,
ὅπως ἁρπάσω τὴν ἐμπιστοσύνην του.
Σχεδὸν τὴν εἶχον καταχτήσει. Ἤνοιγε
τὸ στόμα νὰ λαλήσῃ, ὅτε ὀχληρὸς

ἐλθών τις, ἐμποδίζει· πλὴν ὁ ὀχληρὸς
καὶ οὗτος ἦτον φῶς καὶ νύξις δι' ἐμέ.
Ὁ Θηραμένης ἦτον, καὶ ὡμίλησε
βραχέως, ἀλλ' ἰδίως κ' ἐμπιστευτικῶς.
Ὑπόνοιαν σπουδαίαν μοὶ ἐνέβαλον,
καὶ θὰ ἰδῶ ἀνίσως κ' ἐν τῇ φυλακῇ
ν' ἀνοίξω ταύτην τὴν θυρίδα δυνηθῶ,
δι' ἧς τοῦ Θηραμένους τ' ἀδιόρατα
νὰ διακρίνω ἄδυτα τῶν λογισμῶν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εὖγε! Γενναῖος παλαιστὴς σκευωριῶν.
Ἐκεῖ ποῦ σκάπτεις ὑπὸ γῆν τὸν βόρβορον,
ἀδάμαντα ἀνεῦρες, καὶ κατάφωτον
μ' ἐδάνεισας ἰδέαν. Τὴν υἱοθετῶ.
Γνωρίζω τὴν Καλλίππην. Τῶν βλεμμάτων της
αἱ θεριναὶ ἀκτῖνες διεσκέδασαν
τοὺς παγετοὺς πολλάκις τοῦ χειμῶνός μου,
καὶ τὴν νεκρὰν καρδίαν μου ἐθέρμανον.
Γνωρίζω ἔτι ὅτι εἶν' ἐπίκληρος,
μονογενὴς θυγάτηρ, πολυτάλαντος.
Γλυκὺ ἂν εἶναι τὸν κορμὸν τὸν πάγκυφον
τὸ ῥόδον νὰ κοσμήσῃ τὸ ἐαρινὸν,
λυσιτελὲς οὐχ ἧττον εἰς τὸν ἄρχοντα
τὸν πλοῦτον νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν δύναμιν.
Τῆς τυραννίδος εἶναι κόλλα ὁ χρυσός.
Καλὴν εἰς σκέψεις μοὶ προσφέρεις ἀφορμήν.
Εὖγε τῆς θήρας! Αἱ ἀνακαλύψεις σου
ὑπηρεσίαν μοὶ παρέχουσι χρηστήν.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀνάλογον βεβαίως πρὸς τὴν ἀμοιβήν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὸν Αἴσωπον γνωρίζεις τὸν μυθοποιόν;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐκ στήθους τὸν ἠξεύρω.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἔμαθες λοιπὸν
τὸν γέρανον ὁ λέων πῶς ἀντέμειψεν,
ὅστις τῷ ἔκβαλ' ἐκ τοῦ λάρυγγος ὀστοῦν.
«Δὲν σ' ἔφαγα», τῷ εἶπεν. Ἀλλ' ὑπάγωμεν.
Τὰ ὁμιλοῦμεν μεταξὺ βαδίζοντες.

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Οἰκία Λαμίας, φιλοκάλως καὶ πολυτελῶς κεκοσμημένη.

ΛΑΜΙΑ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΛΑΤΩΝ, ΕΥΚΡΑΤΗΣ, ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ, ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ, ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ καὶ ἄλλοι.

ΛΑΜΙΑ

Νὰ σᾶς πιστεύσω; Δύσκολον μοὶ φαίνεται.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ναί, πίστευσόν τους. Εἶναι καθὼς λέγουσι.
Πρός σε Λαμία, ἀληθῶς ἠρχόμεθα,
κ' ἐσυζητοῦμεν, μεταξὺ βαδίζοντες,
ἐν πολιτείᾳ τί τὸ ἄκρον ἀγαθὸν
κ' ἡ ὑπερτάτη ἀρετή· κ' ἡ πρότασις
τὴν πρότασιν προὐκάλει· μᾶς παρέσυρεν
ἡ πλημμυρὶς τῶν λόγων, καὶ εἰς Ἰλισσὸν
τὰ βήματα, καθ' ἕξιν, μᾶς ὡδήγησαν
πρὸς τὴν χλωράν μας ἄγνον καὶ τὴν πλάτανον.
Συνῆλθον πρῶτος, κ' εἶδον ὅτι ἔλειπεν
ἀπὸ τῆς ἄγνου δρόσος, καὶ ἡ πλάτανος
ὅτι δὲν εἶχε ψίθυρον μελῳδικόν.
Πῶς ἐξετράπην εἴδομεν, κ' ἐσπεύσαμεν,
ἐμοῦ καθοδηγοῦντος, πρόθυμοι πρὸς σέ.

ΛΑΜΙΑ

Ὢ τὸν καλόν μου φίλτατον φιλόσοφον!
Νὰ εἶμαι ἡ Ξανθίππη τί δὲν ἔδιδον,
Λαμία ἂν δὲν ἤμην!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μεῖνε πάντοτε
Λαμία.

ΛΑΜΙΑ

Τί συμβαίνει εἰς τοὺς φίλους μας;
Ἀγέλαστοι, σιγῶντες, σκυθρωπάζοντες,
ὡς ἂν εἰς Τροφωνίου ἐμυήθησαν.
Μὴ τῆς Μεδούσης εἴδατε τὴν κεφαλήν;
χειμῶνος νύκτα ὅλοι ὁμοιάζετε.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Χειμὼν τὴν πόλιν ἀληθῶς κατέλαβε.

ΛΑΜΙΑ

Μὴ τὰς ὀφρῦς συστέλλῃς, ὦ Νικήρατε·
ῥυτίδας ἔχεις, δυστυχῆ. Ἐγήρασας.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Μὴ μόνοι μᾶς γηράσκουν οἱ ἐνιαυτοί;

ΛΑΜΙΑ

Ὦ Πραξιτέλη, ὡς ὁ Ἀπολλόδωρος
μὴ νὰ συντρίψῃς μελετᾷς τὰ ἔργα σου,
καὶ δριμὺ βλέπεις, κάρδαμον καὶ σίννιπι;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Εἰς γῆν αἱμάτων, ὑπ' ἀέρα δουλικὸν,
μὴ ζήτει τέχνην. Λίθ' εἰσὶ τὰ ἔργα της.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ σὺ ὁ γέλως, σὺ ὦ Ἀριστόφανες,
θρηνώδης Εὐριπίδης πότε μ' ἔγινες;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἡ Μοῦσα θέλει, ὦ Λαμία, γῆν φαιδρὰν
καὶ ἐλευθέραν, οὐρανὸν ἀνέφελον.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ τοῦ Σωκράτους κατηφὲς τὸ μέτωπον;
Ὅταν καλύπτῃ νέφος καὶ τὸν Ὄλυμπον,
μεγάλαι τρικυμίαι προαγγέλλονται.

ΠΛΑΤΩΝ

Εἶν' ἔξω μέλας ὁ ὁρίζων· μελανὰς
ἐγείρει τὰς νεφέλας κ' εἰς τὰς φρένας μας.

ΛΑΜΙΑ

Πλάτων, καὶ σύ! Ὦ! εἶσθε ἀνυπόφοροι!
Ὦ τῶν μεγάλων φιλοσόφων! Αἴρετε
τὰς ὀλυμπίας βρενθυόμενοι ὀφρῦς,
καὶ σεμνοπροσωπεῖτε, κ' οἱ κοινοὶ θνητοὶ
ἡμεῖς ἐμπρός σας πτήσσομεν θαυμάζοντες.
Δὲν σᾶς ἀρκοῦσι πρὸς ἀπόλαυσιν λοιπὸν
τῶν ἄστρων αἱ ἐκτάσεις, οὐδ' ἡ διανθὴς
τῆς γῆς ἀγκάλη, τῶν ζεφύρων αἱ πνοαί,
τὸ νέον ἔαρ, οὔτε τὸ μειδίαμα
τῆς ἀργυρᾶς θαλάσσης, οὔτε τὸ ἐμόν;
οὐδ' οἱ χοροὶ κ' οἱ πότοι, οὐδὲ τ' ᾄσματα,
καὶ θαύματα τῆς τέχνης καὶ ποιήσεως
δὲν σᾶς ἀρκοῦσιν; Εἶσθε ὄντως δύσκολοι.
Ἔστω. Φιλόσοφοί μου, μάθετε λοιπὸν
ὅτ' ἡ χαρὰ τὰς ῥίζας ἔχ' εἰς τὴν ψυχήν.
Ἐκεῖ βλαστάνει, καὶ ἀνθεῖ, καὶ δέχεται
πᾶσαν ψεκάδα πίπτουσαν ἐξ οὐρανοῦ,
πᾶσαν ἐλπίδα ὑπολάμπουσαν.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλ' ἂν
ἔνδακρυς εἶναι, ἀπηνὴς ὁ οὐρανός;

Ἐὰν δὲν σχίζῃ οὐδαμοῦ τὰ νέφη του
ἀκτὶς ἐλπίδος;

ΛΑΜΙΑ

Τότε ζήτει, φίλτατε,
τὸ φῶς, τὴν δρόσον, τὴν χαρὰν τῶν οὐρανῶν,
ἐντὸς αὐτῆς σου τῆς καρδίας. Φύλαττε
ἐκεῖ τὸν θησαυρόν σου, καὶ παράβλεπε
τὸν ἔξω κόσμον, εἰς τὸν ἔσω ἐντρυφῶν.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Καὶ ὅταν ῥύαξ μᾶς ζωννύῃ αἵματος,
καὶ τάφος χαίνων ἀπαντᾷ πᾶν βῆμά μας,
εἶναι καὶ τότε ἔγκυρον τὸ δόγμα σου;

ΛΑΜΙΑ

Λοιπὸν καὶ τοῦτο μάθετε· ἡ Λάχεσις
πῶς τὴν ψαλίδα ἔχει ἀεικίνητον,
καὶ κόπτει, κόπτει, κόπτει, σήμερον ἐμοῦ,
αὔριον σοῦ τὸ νῆμα. Ἂν φοβῆταί τις
τὸν θάνατον, ἂς φύγῃ· πλὴν ἂς μᾶς εἰπῇ
ποῦ κατ' αὐτοῦ ὑπάρχει καταφύγιον.
Μὲ ἔχει πρώτην ὀπαδόν του πρόθυμον.
Οὐδὲν ἐγὼ γνωρίζω ἄλλο πλὴν ἑνός·
τῆς λήθης.

ΠΛΑΤΩΝ

Εἶναι καὶ ἡ λήθη κτῆμά μας;

ΛΑΜΙΑ

Εἶναι. Πλησίον εἰς τὴν ἀγροικίαν μου
ναΐσκος τῶν χθονίων ἵδρυται Θεῶν.
Αὐτὸς εἰς σκέψεις σκυθρωπὰς μ' ἐνέβαλλεν
ὁσάκις παρηρχόμην. Πῶς τὰς ἔπαυσα,
ἐκεῖνον ἐρωτᾶτε. (Δεικνύουσα τὸν Πραξιτέλην).

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Μοὶ παρήγγειλε
χαλκῆν νὰ στήσω Ἀφροδίτην παρ' αὐτοῖς.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ ἂν εἰπῇ τις κάλλους ἀριστούργημα
ὅτι δὲν εἶν' ἐκεῖνο τοῦ τεχνίτου μου,
πρὸς τέχνην καὶ πρὸς κάλλος εἶν' ἀναίσθητος.
Καλῶς δὲν λέγω, Πραξιτέλη;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἄριστα
ὡς πρὸς τὸ κάλλος, ἐπειδὴ σ' ἀντέγραψα
τὴν Ἀφροδίτην πλάττων.

ΛΑΜΙΑ

Τὸ ἠκούσατε;
Λοιπὸν λατρείαν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην μου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀσπάζομαι, Λαμία, τὴν σοφίαν σου.
Τὴν φρένα ἔχεις σιδηρᾶν· ἀλλ' ἔχομεν
καὶ τῆς καρδίας τὴν φωνήν, πλὴν τῆς φρενός.
Ἐκείνης τὴν σοφίαν τὴν ἀδάμαστον
δαμᾷ πολλάκις ταύτης ἡ ἀσθένεια.
Ὑπὲρ ἡμῶν γενναῖοι, ἀποβαίνομεν
δειλοὶ ὑπὲρ ἑτέρου κινδυνεύοντος.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ ὁ Σωκράτης ἔμφοβος! Σπουδαῖόν τι
λοιπὸν συμβαίνει. Τίς ὁ ἀπειλούμενος;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σὺ νὰ τὸν σώσῃς δύνασαι. Τὸ νεῦμά σου
ἀποκοιμίζει τῆς ὀργῆς τὴν θύελλαν
εἰς τοῦ Κριτίου τὴν ψυχήν. Ἀνίσχυροι

ἡμῶν αἱ παρακλήσεις ἀποκρούονται.
Εἰς σὲ οὐδὲν ἀρνεῖται. Μόνη δύνασαι
τὴν φυλακὴν ν' ἀνοίξῃς, καὶ τῶν Ἕνδεκα
τὸ θῦμα ν' ἀποσπάσῃς.

ΛΑΜΙΑ

Πλὴν δὲν εἴπατε
τίς εἰς εἱρκτὴν ἐῤῥίφθη, κ' εἰς τοὺς Ἕνδεκα
βορὰ ἐδόθη; Τοὺς ὀξεῖς των ὄνυχας
ἐλπίζει νὰ ἐκφύγῃ; Εἶναι τίς λοιπόν;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἀλλ' ὁ Θρασύλλος εἶναι.

ΛΑΜΙΑ

Ὁ Θρασύλλος; πῶς;
Εἶν' ὁ Θρασύλλος λέγεις; Εἰς τοὺς Ἕνδεκα
ἐδόθη ὁ Θρασύλλος, τοὺς χαλκόδοντας
κερβέρους τοῦ ταρτάρου! Τὸν παρέδωκεν!
Ὢ τὸν Κριτίαν τὸν καλόν! Ἐτόλμησε!
Πῶς; τίνα λόγον; τίνα εἶχε πρόφασιν;

ΠΛΑΤΩΝ

Θρασείας λέξεις ἀποτείνας πρὸς αὐτὸν
ἀφρόνως ὁ Θρασύλλος, ἀνεῤῥίπισε
τὴν φλογεράν του, δυσκατεύναστον ὀργήν,
καὶ ἤδ' εἰς τρίχα ἡ ζωή του κρέμαται.

ΛΑΜΙΑ

Θρασείας εἶπας; Λέγε μᾶλλον ἀνδρικάς.
Δὲν εἶναι πάντων ἴδιον νὰ πτήσσωσιν.
Ὅταν οἱ κύνες σαίνωσιν, οἱ λέοντες
ὠρύονται. Φρονοῦσιν οἱ θαυμάσιοι
Τριάκοντα, ἡ πόλις ὅτι εἶν' αὐτῶν,
καὶ οἱ πολῖται ὕλη μόνον πρὸς σφαγήν.

Εἰς τὴν λυσσώδη δίψαν των δὲν τοῖς ἀρκεῖ
τὸ ἀνελέγκτως ῥέον αἷμα τῶν πολλῶν·
εἰς τὰς ἀγρίως ἀσεβεῖς θυσίας των
θέλουσιν ἤδη ἱερεῖα τέλεια,
κ' αἷμ' ἀποστάζον ἐκ γενναίων καρδιῶν.
'Απέπτυσαν τὸν φόβον· ἀλλ' ἀκοίμητος
ἡ Νέμεσις προσμένει, ὑστερόποινος.
Αὐτοὶ κακίαν ἀναμὶξ καὶ ἀρετὴν
ἐντὸς τῶν ἀνηλίων κλείουσι μυχῶν
τῆς φυλακῆς των. Θ' ἀνοιχθῇ ἡ φυλακή.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Οὐαί, Λαμία! Ἡ εἱρκτὴ τὴν σήμερον
εἴσοδον ἔχει, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἔξοδον.
Ἡ ἔξοδός της πρὸς τὸν ᾅδην ὁδηγεῖ.
Τὴν σιδηρᾶν της θύραν μ' ἄκαμπτον φρουρεῖ
τὴν φρένα ὁ Κριτίας.

ΛΑΜΙΑ

Θὰ τὴν κάμψωμεν.

ΠΛΑΤΩΝ

Ἰδοὺ αὐτός.

ΛΑΜΙΑ

Εἰς τῆς λεαίνης ἔρχεται
τὸ ἄντρον. Καλῶς ἦλθε. Τὸν προσμένομεν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σὺ νὰ τὸν πείσῃς δύνασαι. Σ' ἀφίνομεν,
μήπως, ἰδών μας, ἔτι μᾶλλον τραχυνθῇ.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Καὶ μὴ βραδύνῃς. 'Αρκεῖ νεῦμα φονικόν·
μόλις ἐδόθη, κ' ἐκτελεῖται σήμερον.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Γονυκλισία ἕρπουσα ἂν δὲν ἀρκῇ,
μὴ λησμονῇς καὶ χεῖρες πῶς ὑπάρχουσι
τοῦ ὅπλου ἔτι ἔμπειροι.

(Διὰ δραστηρίου σχήματος συμπληροῖ τὴν ἔννοιάν του).

ΚΡΙΤΙΑΣ, μετ' ΑΙΣΧΥΛΙΔΟΥ καὶ ΒΑΤΡΑΧΟΥ,
καὶ οἱ ἀνωτέρω, ἐξερχόμενοι.

ΚΡΙΤΙΑΣ

(Ὀξὺ βλέμμα ῥίψας ἐπὶ τοῦ Εὐκράτους καὶ τοῦ Νικηράτου, ὡς ἀκούσας καὶ ἰδὼν τὰ τελευταῖα αὐτῶν. Πρὸς πάντας)

Ἐξέρχεσθε;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τόσον καιρὸν δὲν ἦλθες. Μᾶς προσμένουσιν
εἰς τοῦ Ταυρέου ἄλλοι τώρα φίλοι μας
εἰς σπουδαιολογίας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ εὐδαίμονες!

(Πρὸς τὸν Αἰσχυλίδην καὶ τὸν Βάτραχον)

Ἀκολουθεῖτε τοὺς ἑταίρους μας καὶ σεῖς.
Καλὴν τὴν θήραν! μεθ' ὑμῶν ἡ Ἄρτεμις!

(Τοῖς λέγει μίαν λέξιν ἰδιαιτέρως, καὶ ἀπέρχονται κατόπιν τῶν λοιπῶν· μένουσι δὲ)

ΚΡΙΤΙΑΣ, ΛΑΜΙΑ

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λαμία, βλέπεις, φίλη μου, τὴν βάσανον
τῶν πολιτευομένων. Ὅταν ἔρχωνται
αὐτοὶ νὰ θερμανθῶσιν εἰς τὸ βλέμμα σου,
καὶ κελαδοῦσαν νὰ σ' ἀκούωσιν, ἐγὼ
τῶν καθηκόντων δοῦλος, ἀναγκάζομαι
τοιούτων νὰ στερῶμαι ἡδονῶν. Ἡμεῖς
τῶν ἀρχομένων εἴμεθα, οἱ ἄρχοντες,
οἱ πρῶτοι δοῦλοι.

ΛΑΜΙΑ

Κ' ἔμειναν ἀρχόμενοι;
Σεῖς τὴν ἀρίστην μέθοδον ἐφεύρατε
νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλῶσιν οἱ ἀρχόμενοι.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μέθοδον λέγεις;

ΛΑΜΙΑ

Εἰς εἱρκτὰς τοὺς ῥίπτετε,
τοὺς θανατοῦτε· τότε δὲν σᾶς ἐνοχλοῦν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὰ χείλη σου, Λαμία, εἰρωνεύονται
καὶ δάκνουσι. Τὸ ῥόδον τρέφει ἄκανθαν!
Μὴ ὁ Ἀριστοφάνης σοὶ τὴν ὤξυνεν;
Ὁ ἀνθοκόμος ἦν ἐδῶ τῶν ἀκανθῶν.

ΛΑΜΙΑ

Μὴ αἰτιᾶσαι τοὺς ἀπόντας φίλους μου.
Οὐδεὶς μ' ἐμπνέει ἄλλος· μόν' αἱ πράξεις σας,
οἱ ἀντηχοῦντες στρόφιγγες τῶν φυλακῶν,
κ' οἱ τῶν αἱμάτων πλημμυροῦντες ῥύακες.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ! ῥητορεύεις! Πρόσεξον. Εἶν' ἄσχημοι
οἱ ῥήτορες ἐκεῖνοι καθὼς ἵστανται
ἐπὶ τῆς πέτρας, στόμ' ἀνοίγοντες πλατὺ,
ὡς λάροι κεχηνότες. Ἃς σοὶ τὸ εἰπῇ
ὁ κωμῳδοποιός σου. Ναὶ, ὦ φίλη μου·
εἰς ἡμᾶς τοῦτο ἐπεκλώσθη. Τῆς ζωῆς
σεῖς βλέπετε τὴν ὄψιν τὴν εὐήλιον,
ἡμεῖς τὸ σκότος. Τὰ Ἠλύσια εἰς σᾶς
καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Ἅδης. Φεῦ! ὁ βίος σας
ἔρως καὶ γέλως· θρῆνοι ὁ ἡμέτερος,

αἱμάτων ὄψις, βλοσσυρόφθαλμος ποινή.
Μερὶς μᾶς ἐνεμήθη οὕτως ἄνισος.
Αἱμάτων, ναί. Ἀνάγκη, φίλη, θλιβερά.
Τῶν πονηρῶν τὸ γένος ἐπλεόνασεν.
Ἂν τὸ κακὸν ἐκ ῥίζης δὲν ἀνασπασθῇ,
δὲν θενὰ ἔχῃ ποῦ νὰ θέσ' ἡ ἀρετὴ
τὸν πόδα τὸν ἁγνόν της εἰς τὴν πόλιν μας,
κ' οἱ ὀπαδοί της ἔρημοι θὰ κλαίωσι.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ διὰ τοῦτο σεῖς, ἐν τῇ μερίμνῃ σας
ὑπὲρ τῶν ἐναρέτων, εἰς τὰς φυλακὰς
μακρὰν τῶν φαύλων ἀσφαλεῖς τοὺς κλείετε,
καὶ κώνειον εὐσπλάγχνως τοὺς ποτίζετε,
ὅπως σωθῶσιν ἐκ τῆς γῆς τῶν πονηρῶν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μᾶς ἀδικεῖς, Λαμία.

ΛΑΜΙΑ

Ναί, σᾶς ἀδικῶ.
Καὶ τὸν πολίτην ἄρα τίς τὸν ἄριστον,
τίς τὸν Θρασύλλον ἔπεμψεν εἰς τὴν εἱρκτὴν,
τὴν πρόδρομον τοῦ ᾅδου τὴν ἐπάρατον;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Αἴ! τὸν Θρασύλλον! Ἐκλαμβάνεις, φίλη μου,
καὶ σὺ τὰς λαμπυρίδας ὡς ἀδάμαντας;
Οὔτ' οἱ κομῶντες, οὔτ' οἱ ἑλκεχίτωνες,
οἱ γυναικώδεις καὶ γυναικοφίλητοι,
χείρονες πάντων τῶν δημαγωγῶν εἰσί,
καὶ συκοφάντας ὑπερακοντίζοντες.
Αὐτοὶ ἐργάται στάσεων, ἐν φανερῷ
εἰσὶν αὐθάδεις, συνωμόται δ' ἐν κρυπτῷ,

εἰσὶν ἐχθροὶ τῆς Σπάρτης καὶ ἡμῶν ἐχθροί,
κ' ἐχθροὶ τῶν νέων σωτηρίων νόμων μας.
Ἡ πρόνοιά μας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ
μᾶς ἐπιβάλλει νὰ τοὺς καταστρέψωμεν.
Ἂν αἷμα ῥέῃ, πταίουσι τὰ θύματα.

ΛΑΜΙΑ

Διαταγὴν ἀμέσως εἰς τοὺς Ἕνδεκα
δός, ὁ Θρασύλλος ν' ἀφεθῇ ἐλεύθερος,
καὶ νὰ ἐξέλθῃ σῶος. Δός, καὶ τάχυνον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀλλά, Λαμία, δὲν μὲ ἤκουσας. Αὐτὸς
τῶν ὑβριστῶν εἶν' ὅλων ὁ θρασύτερος.
Μὴ ὑπολάβῃς πῶς πανηγυρίζομεν,
πῶς εἰς λειμῶνα τρέχομεν ἀνθόσπαρτον.
Ἐπὶ βαράθρων, φίλη, ἐλαυνόμεθα.
Ὁ δῆμος δάκνει ἄγριος τὸν χαλινόν,
κ' ἡ χείρ μας μόλις τὸν κρατεῖ φρυάττοντα.
Τοὺς ἐμποδὼν ἀνίσως δὲν συντρίψωμεν,
θ' ἀνατραπῶσιν ἅρμα καὶ ἡνίοχοι.
Τὸ ἔδαφος νὰ γίνῃ πρέπ' ἰσόπεδον
ἐφ' οὗ τοῦ νόμου ἡ κρηπὶς θὰ ἱδρυθῇ.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ τοῦ Θρασύλλου ἐννοεῖς νὰ μ' ἀρνηθῇς,
διὰ τῶν λόγων τούτων, τὴν ἀπόλυσιν;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀνάγκη. Πάντα δισταγμὸν ἀσθένειαν
νομίζοντες, ὑψοῦσιν αὐθαδέστερον
τὸ μέτωπον. Ἂν πάντας δὲν δυνάμεθα
νὰ κόψωμεν προῤῥίζους τοὺς κακοὺς βλαστούς,
τὰς κορυφάς των δρέπομεν.

ΛΑΜΙΑ

Ἐλεύθερον
θὰ μ' ἀποδώσῃς τὸν Θρασύλλον;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πίστευσον
ὅτι ζητοῦσα τούτου καὶ τῶν ὡς αὐτὸς
τὴν σωτηρίαν,— εἶναι τῶν χειρίστων εἷς,—
τῆς πόλεως προτείνεις τὴν καταστροφήν.

ΛΑΜΙΑ

Τῆς πόλεώς σας; Τί μοὶ μέλ' ἡ πόλις σας;
Πῦρ, πῦρ νὰ ῥίψω θέλω εἰς τὰς τέσσαρας
γωνίας της, ν' ἀνάψῃ πᾶσα ὡς δαυλὸς,
καὶ τῶν ὑπερηφάνων ἱδρυμάτων της,
τῶν Παρθενώνων, τῶν Θεάτρων, τῶν Στοῶν,
νὰ σκεδασθῇ ἡ τέφρα εἰς τὸν ἄνεμον.
Ἂν δὲν ἠξεύρῃς, μάθε οὔτ' οἱ ὀφθαλμοὶ
πυρκαϊὰς ἀκόμη πῶς ἀνάπτουσιν·
ἓν νεῦμά των πῶς πᾶσαν τὴν νεότητα
ν' ἀναστατώσῃ δύναται τῶν Ἀθηνῶν,
καὶ νὰ κρημνίσῃ πάλιν εἰς τὸν τάρταρον
ὅθεν ἐξῆλθον, καταπλήττουσαι τὴν γῆν,
τὰς κεφαλὰς τῆς Ὕδρας τὰς τριάκοντα.
Γελᾷς; Ναὶ, γέλα. Ἡ ἀνίσχυρος γυνὴ
τί ἄλλο ἔχει πλὴν κραυγῶν ὡς ὅπλον της,
καὶ τί πλὴν χλεύης ἡ κραυγή της προκαλεῖ; (Κλαίει.)

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶσαι παιδίον. Κλαίεις! Ἐλησμόνησας
πῶς λυπουμένη μὲ λυπεῖς; πῶς σ' ἀγαπῶ;

ΛΑΜΙΑ

Πῶς μ' ἀγαπᾷς; Τὴν λέξιν ἔχεις πρόχειρον
ἐπὶ τὰ χείλη! Ἄνδρες σκληροκάρδιοι!
ὅ,τι μᾶς εἶναι τῆς ὑπάρξεως ἰκμὰς,
ἀρχὴ καὶ τέλος, τῆς ζωῆς μας ἡ ζωὴ,
ὁ Ἔρως, εἶναι κενὸν παίγνιον εἰς σᾶς.
Ναὶ, εἰς τὰ χείλη πάντοτε τὸν ἔχετε,
πλὴν δὲν βλαστάνει ἀπὸ τῆς καρδίας σας.
Φιλοδοξίας εἶν' ἐκείνη ἄδυσσος.
Ἦτον καιρὸς ὁπότε, ἄπειρος τῆς γῆς,
ἐπιστευόμην εἰς θωπείας τεχνητὰς,
κ' εἰς μελιῤῥύτους λέξεις. Τὰς ἐπίστευον,
καὶ πᾶν τὸ στίλβον μοὶ ἐφαίνετο χρυσὸς,
καὶ ἔρως πᾶσα κολακεία κίβδηλος.
Πικρὰ ἡ πεῖρα ἦλθεν, ἦλθε πλὴν ὀψέ.
Ὅταν ἐπ' ἴχνος μ' ἠκολούθεις πανταχοῦ
ὡς ἡ σκιά μου, κ' ἐλεγεῖα μ' ἔψαλλες,
καὶ προσηλῶν τὸ βλέμμα εἰς τὸ βλέμμα μου,
πᾶν νέφος τοῦ μετώπου μου ἀνίχνευες,
καὶ μονονοὺ τὸν κόσμον εἰς τοὺς πόδας μου
ὑπέταττες, καὶ μοὶ ἐζήτεις προσταγὰς,
ἡ ἄφρων ὅτι μ' ἀγαπᾷς ἐπίστευον.
Νὰ σὲ προστάζω; Σ' ἱκετεύω σήμερον,
ἀλλὰ κωφεύει ἡ χαλκῆ καρδία σου.
Καὶ τί ζητῶ; ῥανίδα μίαν αἵματος,
τὸ ἓν ἐκ τῶν θυμάτων τῶν μυρίων σου.
Τὴν πόλιν, οὐδεὶς φθόνος, καῦσον, βύθισον
εἰς χάος τοῦ ταρτάρου ἂν σ' εὐχαριστῇ,
καὶ τοὺς πολίτας πνῖξον εἰς τὸ αἷμά των.
Ἐγὼ τὸν ἕνα, τὸν Θρασύλλον σοὶ ζητῶ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λαμία, εἶσαι ἀνυπόστατος. Πλὴν τίς
ὁ πρὸς τὸν νέον θηλυδρίαν ζῆλός σου;
Σ' ἐνδιαφέρει τῆς Καλλίππης ὁ μνηστήρ;

ΛΑΜΙΑ

Πῶς; τῆς Καλλίππης;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὁ μνηστὴρ τῆς θυγατρὸς
τοῦ Θηραμένους.

ΛΑΜΙΑ

Ὁ μνηστὴρ τῆς θυγατρὸς
τοῦ Θηραμένους!

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὸ ἠγνόεις, ὦ καλή;
Μάθε το τώρα.

ΛΑΜΙΑ

Ψεύδεσαι. Μνηστὴρ, μνηστὴρ,
μνηστὴρ ἐκείνης!

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἔρωτος διακαοῦς
δεσμὸς καὶ ὅρκος τοὺς συνδέουσιν. Αὐτὸς
θερμῶς αἰτήσας, ἔλαβεν ἐγγυητὴν
τὴν φίλην ἐρωμένην παρὰ τοῦ πατρός.
Ὑπὲρ τῶν νόμων μεριμνῶν, δὲν φείδομαι
τοῦ κηδεστοῦ, ὡς βλέπεις, τοῦ συνάρχοντος·
καὶ σὺ ἐκθύμως δέεσαι τὸν ἐραστὴν
νὰ σώσῃς τῆς Καλλίππης! Μήπως σ' ἔπεμψε
τοῦ Θηραμένους ἡ θυγάτηρ πρεσβευτήν;

ΛΑΜΙΑ

Τί ἡ Καλλίππη πρὸς ἐμὲ, καὶ τί αὐτὸς,
χ' οἱ ἔρωτές των; Δέησιν ἐγώ; Πρὸς τί
δεήσεις; τί μοὶ μέλει; Ἡ καλὴ μνηστὴ
ἂς μεριμνήσῃ ὑπὲρ τοῦ μνηστῆρός της.
Ἐγὼ μισῶ ἐκείνην, καὶ αὐτὸν μισῶ
καὶ πᾶν μισῶ τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εὖγέ σου! Πάλιν τὴν καλήν μου λύκαιναν
τῆς Οἴτης ἀνευρίσκω. Οὕτω σ' ἀγαπῶ.
Τὸ μῖσος εἶναι πάθος ἰσχυρᾶς ψυχῆς.
Θενὰ ἴδῃ ἐκεῖνος ὁ θρασύστομος
δύοντ' ἀπόψε ὄχι δ' ἀνατέλλοντα
τὸν ἥλιον ἐσαῦθις, καὶ διὰ νυκτὸς
θὰ τῷ διδάξῃ τὴν σιγὴν ὁ δήμιος.
Δὲν θὰ κομπάζῃ αὔριον δημοκοπῶν.

ΛΑΜΙΑ

Ὁ δήμιος! ἐκεῖνον! Ὦ! καὶ αὔριον
νεκρός! Τὸ εἶπες! Ὁ Θρασύλλος αὔριον
νεκρός! Νὰ τὸν φονεύσῃς μελετᾷς λοιπόν!
Ἐάν ποτε, Κριτία, μὲ ἠγάπησας,
ἂν ἀληθῶς μ' ἠγάπας, ὡς μοὶ ἔλεγες,
μὰ τὰς ἡμέρας ἃς ἐκάλεις εὐτυχεῖς,
ὅταν ἐν Κήποις, εἰς τὰς μύρτους τῆς Θεᾶς,
πλησίον μου διῆγες, τοὺς ἐλέγους σου
εἰς ἐμὲ ψάλλων, θέλων πάντα πόθον μου
νὰ σοὶ δηλώσω, ὅπως ἅμα πληρωθῇ,
μὰ τοὺς ἐνθέρμους ὅρκους σου, ἐκπλήρωσον
τὸν μόνον πόθον ὃν σ' ἐξέφρασά ποτε,
καὶ σῶσον, σῶσον τὸν Θρασύλλον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

'Αλλὰ πῶς;
Δὲν εἶπες ὅτι τὸν μισεῖς;

ΛΑΜΙΑ

Πῶς τὸν μισῶ;
Ναὶ, ναὶ βεβαίως, ναὶ βεβαίως τὸν μισῶ.
'Αλλ' ὦ Κριτία, ἂν εἰσέτι μ' ἀγαπᾷς,
μή μοι ἀρνῆσαι. Δὸς τὴν σωτηρίαν του.
Τὰς 'Εριννύας ἄλλως μάρτυρας καλῶ,
ὅτι φλογῶδες θὰ στραφῇ καὶ ἄσπονδον
μέχρι θανάτου κατὰ σοῦ τὸ μῖσός μου.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Γυνὴ, τί πλάσμα σοῦ εὐκινητότερον;
Τίς βαθυτέρα τῆς φρενός σου ἄβυσσος;
Τοσοῦτον ἐπιμένεις; Λάβε τον λοιπόν.

(Λαμβάνει γραμμάτιον ἐκ τοῦ κόλπου του).

Τί ἄν τινας ῥανίδας αἵματος ἡ γῆ
ὀλιγωτέρας πίῃ; τί, κακοῦργος εἷς
πλειότερος ἂν πνέῃ; Οἱ κακότροποι
μὴ ἀριθμοῦνται, ἢ μὴ ὅλων δύνανται
αἱ ὕβρεις νὰ πνιγῶσιν εἰς τὸ αἷμά των;
'Ιδοὺ αὐτό. (Τῇ δίδει τὸ γραμμάτιον). Εἰς τοῦτο ὑποτάσσεται
ὁ δεσμοφύλαξ εὐπειθὴς ὡς εἰς ἐμέ.

ΛΑΜΙΑ

Δός.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Δὸς, μοὶ λέγεις, οὐδὲ ἀξιοῦσά με
εὐγνωμονοῦντος νεύματος ἢ συλλαβῆς.
Τοῦ καταδικασθέντος σοὶ παρέδωκα
ἐλευθερίαν καὶ ζωὴν εἰς χεῖράς σου.

ΛΑΜΙΑ

Εἰς χεῖράς μου; Εὐγνώμων σ' εἶμαι. Βέβαιον
δὲν εἶναι ὅμως σφίγγουσα τὴν χεῖρά μου
πῶς δὲν θὰ πνίξω ἀμφοτέρας ἐν αὐτῇ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶσ' αἴνιγμα, Λαμία. Εἰς τὴν λύσιν σου
θενὰ ἐγκύψω ἐν σχολῇ. Ἀλλ' ἤδη σὺ
περὶ ἐκείνου πρᾶξον ὅ,τι βούλεσαι.
Σὴ ἡ ζωή του καὶ ὁ θάνατός του σός.
Ἐμὲ δ' ἡ ὑλακτοῦσα κράζει ἀγορὰ
καὶ ἡ τοῦ δήμου μέριμνα. Ἀγάπα με. (Ἀπέρχεται).

ΛΑΜΙΑ (μόνη)

Ἰδοὺ λοιπὸν, ἰδοὺ εἰς τὴν παλάμην μου
καὶ ἡ ζωή του, κ' ἡ ἐλευθερία του.
Καὶ διατί προσμένω; τί ἀργοπορῶ
νὰ δράμω, ὑπηρέτις τῶν ἐρώτων των,
τὸν ἐραστὴν νὰ φέρω ἀνυπόμονον
εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ποθούσης φίλης του;
Ἢ τί δὲν σχίζω, τί δὲν ῥίπτω εἰς τὸ πῦρ
τὸ γράμμα τοῦτο; Τί μοὶ μέλει δι' αὐτόν;
Φεῦ! τί μοὶ μέλει; Ὦ καρδία, ψεύδεσαι·
ἢ μᾶλλον σὺ ἐψεύσθης, ὦ Κριτία, σὺ,
νὰ μὲ πληγώσῃς θέλων, κ' εἰς τὸ δῶρόν σου
σκληρὰν νὰ περιάψῃς ἄκανθαν. Καλὸν
ἀδυνατεῖς νὰ πράξῃς ἀμιγὲς κακοῦ.
Τὰς πονηράς σου ἀψηφῶ διαβολάς.
Ναὶ, τὸν λατρεύω, κ' εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς
φλογώδη τρέφω ἔρωτα αἰώνιον.
Θὰ τὸν λυτρώσω· ἢ, ἂν ὄχι, εὐτυχὴς,
θενὰ μοιράσω μετ' αὐτοῦ τὸ κώνειον! (Ῥίπτεται ἔξω).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἡ φυλακή.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ (μόνος)

Σιγὴ, καὶ μέλαν σκότος! Εἰς τὸν τάφον ζῶν!
Βαρέως ἀναπνέω. Εἰς τὸ στῆθός μου
τὰ τείχη ταῦτα κάθηνται μολύβδινα!
Φῶς, φῶς, ἀέρα θέλω. Εἰς τοῦ Βρυλισσοῦ
τὰς πολυδένδρους νὰ πλανῶμαι κορυφὰς,
κατόπιν τῆς ἐλάφου τῆς ταχύποδος,
καθὼς ἡ αὔρα τῶν βουνῶν ἐλεύθερος!
Θεὰ, ἧς πρώτης τὸν μαστὸν ἐθήλασα,
τοῦ βίου μου προστάτι καὶ χειραγωγὲ,
ἐλευθερία, τῆς λατρείας μου Θεὰ,
μ' ἐγκαταλείπεις εἰς τοῦ τάφου τὸν οὐδὸν,
κ' εἰς ἀδοξίαν, ὕβριν καὶ ταπείνωσιν
τὴν πόλιν παραβλέπεις ἣν ἐλάμπρυνας.
Τὴν βασιλίδα εἰς δουλείαν ἄτιμον
ἡ ἀσελγοῦσα τυραννὶς ἐνέβαλεν.
Ὦ! ῥῆξον τούτους τοὺς λιθίνους μου δεσμοὺς,
ἐξ οὐρανοῦ ἐλθοῦσα, κόρη τ' οὐρανοῦ,
καὶ ὄξυνον εἰς ξίφος τὰς ἁλύσεις μου.
Πατρὶς, συγγνώμην, ἂν τὴν ἥβην ἄχρηστον
διῆλθον, ἐπιλήσμων τῶν βασάνων σου!
Ἐὰν τῆς τύχης ἔτι τὸ ποτήριον
ζωῆς στιγμὰς ὀλίγας εἶχε δι' ἐμὲ,
θὰ ἦσαν σαὶ, καὶ σώζων σε θ' ἀπέθνησκον,
ἢ ἐκδικῶν σε. Ἀλλ' ἀλλέως εἵμαρτο.
Θεν' ἀποθάνω θάνατον ἀνώνητον.
Οἱ ὀφθαλμοί μου δύοντες δὲν θὰ ἰδοῦν

τὴν λαμπηδόνα τῆς ἐλευθερίας σου,
μεσορανοῦσαν καθὼς πρὶν τὴν δόξαν σου.
Δὲν θὰ ἰδῶσιν οὐδὲ σὲ, κλειόμενοι,
μορφὴ φιλτάτη, φῶς γλυκὺ τοῦ βίου μου,
σὲ, τῆς ψυχῆς μου ἀδελφὴ ἀχώριστε.
Ἂν καθημένη σὺ παρὰ τὸν τάφον μου
μ' ἀπεχαιρέτας διὰ μειδιάματος,
θὰ ἐῤῥιπτόμην εἰς τὸν τάφον εὐτυχής·
τῶν Ἠλυσίων τὴν ὁδὸν θὰ μ' ἤνοιγες!
Ἀλλ' ἤδη μόνος, μόνος ἐκ τοῦ ζοφεροῦ
βαράθρου τούτου εἰς τὸ μέγα βάραθρον
θὰ καταβῶ τοῦ ᾅδου, σοῦ, φεῦ! σοῦ μακράν;

(Ἀκούεται ἡ θύρα ἀνοιγομένη).

Τὰ κλεῖθρ' ἀκούω λύονται. Ἆ! ἐννοῶ.
Τὸ δεῖπνον τοῦ κωνείου μοὶ προσάγεται.
Ὁ τελευταῖος τῆς καρδίας μου παλμὸς
εἰς σὲ, εἰς σὲ τὸ πνεῦμα καταλεῖπόν με.
Γυνή! Τί βλέπω; Εἶσαι σύ;

ΛΑΜΙΑ

Θρασύλλε!

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἆ!
Γνωστὴ φωνή· ἀλλ' ὄχι τῆς καρδίας μου
ἡ μουσική.

ΛΑΜΙΑ

Θρασύλλε!

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἡ Λαμία!

ΛΑΜΙΑ

Ναί,
εἶμ' ἡ Λαμία· εἶμ' ἐγώ. Ἐζήτησα
νὰ σὲ ἰδῶ. Τί τούτου φυσικώτερον;
Ἦ ἀντ' ἐμοῦ μὴ ἄλλην περιέμενες;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Νὰ περιμένω ἄλλην; Περιμένω, ναί,
τὸν οἰνοχόον τὸν καλὸν τῶν Ἕνδεκα,
καὶ τὸν Ἑρμῆν προσμένω τὸν ψυχοπομπόν.
Πλὴν σέ, Λαμία φίλη, εἰς τὸν ἄχαριν
αὐτόν μου οἶκον δὲν σὲ περιέμενον.

ΛΑΜΙΑ

Ὅταν ἁλύσεις, ὅταν ἄνδρες πονηροὶ
κωλύωσι νὰ ἔλθῃς πρὸς τοὺς φίλους σου,
θαυμάζεις ὅτ' οἱ φίλοι ἔρχονται πρὸς σέ;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Αὐτὸς τοῦ ᾅδου ὁ ζοφώδης πρόδομος,
ὅπου θανάτου κοπετοὶ ἀκούονται,
ἔπ' οὐρανία δὲν κατέρχεται ἀκτίς,
δὲν εἶναι τόπος διὰ σέ, τὴν ἀδελφὴν
τοῦ γέλωτος, τὴν κούφην κόρην τοῦ φωτός.
Εἰς τῶν αἱμάτων καὶ δακρύων τὸν πηλὸν
ὤ! μὴ μολύνῃς τὰς χρυσᾶς σου πτέρυγας!

ΛΑΜΙΑ

Φῶς λέγεις, λέγεις γέλωτας; Ἀλλὰ τὸ φῶς,
τὸ ἐπαυγάζον ἐπὶ τοῦ μετώπου μας,
μυχιαιτέραν ἔχει τὴν ἑστίαν του·
κ' ἐκ ῥίζης βαθυτέρας ἀναφύεται
ὁ γέλως, ὅστις εἰς τὰ χείλη ἐπανθεῖ.
Θρασύλλε, ἡ καρδία λάμπει καὶ γελᾷ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Κ' εἰς σέ, Λαμία, εἶναι τ' ὄνομα γνωστόν;
Εὐδαίμων ὅτι σ' εἶναι μόνον τ' ὄνομα·
ὅτι τὸ λέγεις ποιηταῖς πιστεύουσα!

ΛΑΜΙΑ

Νομίζεις; Πόθεν ἆρά γε ἀρύεσαι
τὴν βεβαιότητά σου ταύτην;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὦ καλή,
ἂν ὡς καρδίαν ἐκλαμβάνῃς τὴν πηγὴν
τῆς εὐθυμίας, τῆς χαρᾶς, τοῦ γέλωτος,
ἥτις ἐντός σου ἀναβρύει — φίλη μου,
δὲν τὴν γνωρίζεις· ἀναβλύζει δάκρυα
πικρὰ πολλάκις, κελαρίζει στεναγμούς,
καὶ κατοπτρίζει ἀναμνήσεις καυστηράς.
Ἔχει καὶ πόνους πλὴν τῶν ἀπολαύσεων·
κ' ἔμπρὸς τοῦ τάφου, ὅπου ὑπερήφανος
ἡ φρὴν ὀρθοῦται, φόβον μὴ γνωρίζουσα,
αὐτὴ γογγύζει, καὶ ἀνάνδρως στρέφεται
πρὸς ἐσβεσμένον παρελθόν, ἀλλὰ γλυκύ.
Τοιαύτη ἡ καρδία.

ΛΑΜΙΑ

Ὁ σοφώτατος
καρδιογνώστης λοιπὸν μάθε παρ' ἐμοῦ
τοιαύτη πῶς δὲν εἶναι. Εἶναι ἄβυσσος,
εἰς ἣν λυσσώδης πνέ' ἡ λαίλαψ τῶν παθῶν,
εἰς ἣν οἰκοῦσιν ἐριννῦς, ταρτάρειον

πυρκαϊὰν φυσῶσαι εἰς τὰς φλέβας μας,
βασανισταὶ τοῦ βίου, ἀπηνὴς δυὰς,
ὁ ἔρως, καὶ τὸ μῖσος τὸ ζηλότυπον.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Καὶ πῶς γνωρίζεις τὰς ὀδύνας τὰς τερπνὰς
τοῦ ἔρωτος, σὺ ἥτις δὲν ἠγάπησας;

ΛΑΜΙΑ

Τερπνὰς, τερπνάς! Αἴ! πόθεν πλὴν ἐξ ἀκοῆς
νὰ τὰς γνωρίζω; Ὅπως ἔχω αἴσθησιν
ἐγὼ, τί εἶμαι; Παίγνιον εἰς χεῖράς σας,
τῆς νεολαίας τῆς χρυσῆς τῶν Ἀθηνῶν,
τὸ ῥόδον τὸ κοσμῆσαν τοὺς στεφάνους σας,
ὃ ῥίπτοντες πατεῖτε μαραινόμενον.
Φαιδρὸν πρὸς πάντας μέτωπον ὀφείλουσα,
γελῶντα χείλη, προκαλοῦντα βλέμματα,
τί εἶμαι, ἢ πλαγγών τις περισσότεχνος,
τῆς Ἀφροδίτης εἴδωλον καλλίκοσμον,
ἐκτὸς χρυσὸς κ' ἐλέφας, πλὴν κενὸν ἐντός;
Κενόν; Ὦ μύδρος ἐμφωλεύει φλογερὸς
εἰς τὸ πυρέσσον στῆθος, ἡ καρδία μου!
καὶ ὡς ὁ Προμηθέως γὺψ, ἀνήμερος
τῆς Ἀφροδίτης τὴν σπαράττει ὁ υἱός.
Πλὴν σεῖς τί ἐννοεῖτε ἢ τί βλέπετε;
Ἐκτὸς ὑμῶν τίς ἄλλος ζῇ κ' αἰσθάνεται;
Ποτὲ δὲν εἶδες, ἐρευνῶν τὸ βλέμμα μου,
πρὸς τίν' ἀστέρα στρέφεται προσηλωθέν;
Οὐδ' εἶδες σβεννυμένας τὰς ἀκτῖνάς του
εἰς αἰφνιδίαν ἔκλειψιν, οὐδ' ἤκουσας
τὸν γέλωτά μου νὰ στενάζῃ, καὶ λυγμοὺς
εἰς τὰ φαιδρά μου ᾄσματα; Τί βλέπετε;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Λοιπὸν ἐρᾷς, Λαμία!

ΛΑΜΙΑ

Ναί, λοιπὸν ἐρῶ.
Καὶ εἶναι ψυχοβόρος μὲν ὁ ἔρως μου,
πλὴν τὴν ψυχὴν ἀσμένως δίδω δι' αὐτόν.
Ἀγρίως, ναί, σπαράττει τὴν καρδίαν μου,
ἀλλ' εἶναι ἅμα βάσανος καὶ καύχημα.
Μ' ἐξευγενίζ' ἡ φλόξ του πυρπολοῦσά με,
καὶ εἰς γυναῖκα τὴν ἑταίραν ἀνυψοῖ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τίνος ἐρᾷς; Εἰς φίλον νὰ ἐμπιστευθῇς,
οὗ σ' ἐγγυᾶται τὴν σιγὴν ἡ προσεχὴς
σιγὴ τῶν τάφων, δύνασαι. Τίνος ἐρᾷς;

ΛΑΜΙΑ

Τίνος ἐρῶ; Λαμία ἂν καὶ λέγωμαι,
εἰμὶ γυνή. Τὸ τίνος τοῦτο ἤκουσεν
ἡ νὺξ πολλάκις, κ' ἡ φιλέρημος ἠχώ,
κ' ἡ αὔρα εἰς τὰ δάση τὸ ἐστέναξεν,
ἀνθρώπινα πλὴν ὦτα δὲν τὸ ἤκουσαν.
Ἀλλ' ἤδη αὕτη εἶναι ὥρα φοβερά.
Ἐνταῦθα, εἰς τοῦ ᾅδου τὰ προπύλαια,
εἰς τὴν σιγὴν τῶν τάφων, λύω τὴν σιγήν.
Γραπτὸν ἂν δὲν τὸ εἶδες εἰς τὸ βλέμμα μου,
ἂν εἰς πνοήν μου πᾶσαν δὲν τὸ ἤκουσας,
λοιπὸν τὸ τρέμον χεῖλός μου ἂς τὸ εἰπῇ,
ὅτι ἐκεῖνος οὗ ἐρῶ...

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τίς εἶναι;

ΛΑΜΙΑ

Σύ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Λαμία!...

ΛΑΜΙΑ

Δύσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου μου,
διὰ παντὸς ἐφρόνουν τὸ ἐρύθημα·
ἀλλ' ἤδη φλέγον τὸ αἰσθάνομ' ἐπ' αὐτοῦ.
Ἡ λέξις ὅμως ἥτις μοὶ διέφυγε,
δὲν ἐπιστρέφει πλέον. Τῆς καρδίας μου
ἡ τεταμένη τὴν ἐτόξευσε χορδή.
Σέ, σὲ ἠγάπων, ὦ Θρασύλλε, μόνον σέ.
Σὲ τὰς ἡμέρας τὰς μακρὰς ἐπρόσμενον,
σὲ εἰς τὰς νύκτας τὰς ἀγρύπνους ἔδλεπον·
καὶ ὅταν πάντες μὲ περιεστοίχιζον,
ἓν βλέμμα ἐπαιτοῦντες, ἓν μειδίαμα,
βλέμματα τότε, τότε μειδιάματα
ἦσαν αὐτῶν, ἀλλ' ἦτον ἡ καρδία σή.
Τοὺς ὀφθαλμοὺς πολλάκις ὅτ' ἐστήριζες
ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἔδλεπες κρυπτὸν
τὸ δάκρυ ῥέον· τὴν φωνήν μου ἤκουες
φαιδρὰν πρὸς πάντας, ἀλλὰ τρέμουσαν πρὸς σέ.
Ὢ! τότε ἠπατώμην, ἢ περιπαθῶς
τῶν ὀφθαλμῶν σου ἡ ἀκτὶς ὑγραίνετο,
καὶ ἀτμοσφαῖρα μ' ἐπερίχεε φωτός;
Μειδίαμα ἐφρόνουν εὐθυμώτερον
πῶς βλέπω τότε εἰς τὰ χείλη σου ἀνθοῦν,
καὶ γλυκυτέραν τὴν φωνήν σου ἤκουον
ὁπότε μοὶ ὡμίλεις, καὶ τὴν ἤκουον,
ὅταν ἐσίγας, τ' ὄνομά μου μυστικῶς

λέγουσαν πάλιν. Ὅταν μ' ἐπλησίαζες,
ἀφίνων τῶν ἑταίρων σου τὸν ὅμιλον,
ἐπὶ τὸ μέτωπόν σου ἔβλεπον χαρὰν,
καὶ σὲ κατεῖχε θλίψις ἀπερχόμενον·
κ' ἐφανταζόμην ... Ὦ Θρασύλλε, μ' ἀγαπᾷς;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἠξεύρεις ὅτι τοῦ χοροῦ τῶν φίλων σου
ἀνεκηρύχθην κορυφαῖος πάντοτε.
Πάντας ἡμᾶς, πρὸ πάντων δ' ἔθελγεν ἐμὲ
ἡ γοητεία τῆς εὐστρόφου σου φρενός.
Μᾶς ἔτερπον καὶ τ' ἄνθη τὰ ποικίλα της,
κ' αἱ δηκτικαὶ ἀκίδες τῶν σκωμμάτων της,
κ' ἡ ἄκρατός σου εὐθυμία, τρέπουσα
τὴν ἀφροσύνην εἰς τετάρτην Χάριτα.
Ὁ δροσερός σου γέλως μᾶς ἐφαίδρυνε,
κ' ἐπεκροτοῦμεν, ὅτε, λάλος χελιδὼν,
μᾶς ἀπεστόμους πάντας βατταρίζουσα,
καὶ ἐταπείνους τὴν ὀφρῦν τῶν σοφιστῶν·
καὶ θέλγητρον μᾶς ἦτον προσφιλέστατον
τοῦ ἀγαθοῦ σου ἤθους ἡ ἀφέλεια.

ΛΑΜΙΑ

Καὶ ταῦτα λέγεις ἔρωτα; Ὤ! σ' ἐννοῶ.
Μὴ δικαιοῦμαι εἴς τι περισσότερον;
Ἂν σκώπτουσα, γελῶσα, σᾶς ἐφαίδρυνον,
ἐξεπληρώθη τῆς ζωῆς μου ὁ σκοπός.
Ὤ! εἰς τῆς Οἴτης διατί τὰς φάραγγας
ἡ ὀρειβάτις ποιμενὶς δὲν ἔμεινα,
εἰς τῆς ἐλάτης νὰ κοιμῶμαι τὴν σκιὰν,
εἰς αἰθερίας κορυφὰς κ' εἰς βάραθρα
τ' ἀμέριμνά μου ν' ἀντηχῶσιν ᾄσματα,

κατόπιν τῆς αἰγάγρου νὰ κρημνοβατῶ,
καὶ νὰ πλανῶμαι τῶν θηρίων σύνοικος,
ἀλλ' ὄχι τῶν ἀνθρώπων; Ἂν μ' ἐσπάραττον
δρυμώνων ἄρκτοι, ἂν μ' ἐκύλιε νεκρὰν
σκοτοδινία εἰς πυθμένα χάσματος,
ἐγὼ εὐδαίμων! Ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ζωῆς,
ἀγνοουμένη ὡς τὸ ἄνθος τῶν βουνῶν,
εἰς τὰς ἐρήμους τῶν βουνῶν θὰ ἔπιπτον.
Τί τὴν ἀγρίαν μόνωσιν κατέλιπον,
τί ἦλθα πρὸς ἀνθρώπους; τί ἐζήτησα
νὰ ἐξυπνίσω τὴν νεκρὰν καρδίαν μου
εἰς ἀβιώτου βίου πικρὰν αἴσθησιν;
Αἴ! μὲ μισεῖς.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Μὴ λέγε τοῦτο.

ΛΑΜΙΑ

Μὲ μισεῖς
σοὶ λέγω, κ' ἔχεις ἡδονὴν ἀπάνθρωπον
νὰ μὴ τὸ κρύπτῃς· καὶ φαντάζεσαι ἀχλὺς
ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου πῶς ἐκτείνεται;
Δὲν μ' ἀγαπᾷς, διότι ἄλλην ἀγαπᾷς.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Πλὴν τίς σοι εἶπε...

ΛΑΜΙΑ

Τίς μοὶ εἶπε; Λησμονεῖς
πῶς ἡ καρδία, ἡ ἐρῶσα μάλιστα,
βλέπει καὶ ὅσα ὀφθαλμὸς δὲν διορᾷ,
ἀκούει ὅ,τι δὲν ἀκούει οὖς θνητοῦ.
Ναί, ἄλλην, ἄλλην ἀγαπᾷς. Ἦ ἀληθὲς
δὲν εἶναι ἴσως; Τὸ ἀρνεῖσαι; Σ' ἀδικῶ;

Ἡ φαντασία ἴσως τερατεύεται
μυθώδη; Λοιπὸν ψεῦσόν με, ἂν δύνασαι.
Τῆς φυλακῆς σου, ὦ Θρασύλλε, τοὺς μοχλοὺς
νὰ θραύσῃς θέλεις; Τὴν ζωὴν ἐπιθυμεῖς;
Εἰπέ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τοῦ βίου δαιτυμὼν νεόκλητος,
πρὶν ζήσω ἀποθνήσκω. Εἰς τὰς φλέβας μου
θερμὸν τὸ αἷμα σφύζει. Καταστρέφεται
ἐντός μου κόσμος ἰδεῶν ἐν σπέρματι,
καὶ πράξεις τόσαι ἄπρακτοι, καὶ ἄπλετοι
τοσοῦτοι πόθοι. Τῆς ζωῆς τὴν κύλικα
δι' ἄκρων τῶν χειλέων μόλις ἤγγισα,
καὶ τὸ βραχύ της στάδιον μοὶ κλείεται,
πρὶν κατακτήσω ἕνα τῶν στεφάνων της.
Ναὶ, ἡ πνοή μου ἡ ἐσχάτη ἤθελον
πνοὴ νὰ ἦτον ἐλευθέρα· ἤθελον
τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσω βλέπων τ' οὐρανοῦ
περιλαμπῆ τὸν θόλον, βλέπων ἔκτασιν
καὶ φῶς, καὶ βλέπων... Ἀλλ' ἡ Ἄτροπος ἐὰν
τὴν αἱμοβόρον ἔθιξε ψαλίδα της,
τὸ νῆμ' ἂς κόψῃ. Χάριν δὲν τῇ ἐπαιτῶ.

ΛΑΜΙΑ

Ζωὴν κ' ἐλευθερίαν ἀγαπᾷς λοιπόν;

(Ἐξάγει τὴν διαταγὴν τοῦ Κριτίου ἐκ τοῦ κόλπου της).

Ἐδῶ τὰς ἔχω. Ὡς ἡ χείρ μου ἀνοιγῇ,
ἡ πύλη αὕτη τῶν κλαυθμῶν ἀνοίγεται.
Δυνάμει τούτου, μία μόνη λέξις μου,
τῶν ὀφθαλμῶν ἓν νεῦμα, κ' εἶσ' ἐλεύθερος.
Ἀλλ' ἡ ζωή σου, ἡ ἐλευθερία σου,

δι' ἄλλην θεν' ἀνθῶσιν. Εἰς τοὺς πόδας της
θὰ σπεύσῃς νὰ τὰς ῥίψῃς. Μόνον δι' αὐτὴν
τὰς θέλεις. Αὕτη δίδει φῶς εἰς τὴν ζωήν.
Μακράν της σ' εἶναι ζοφερὸς ὁ ἥλιος,
χ' εὐδαιμονία διὰ σὲ ὁ θάνατος
ἂν εἰς τὸ δύον βλέμμα σου ἐρωτικῶς
τῶν ὀφθαλμῶν της οἱ ἀστέρες λάμπωσιν.
Αἴ! μὴ νομίζῃς ὅτι εἶν' ὁ ἔρως μου
μέλι καὶ ῥόδα. Εἶναι φλὸξ καὶ δάκρυα·
εἶν' αἱμοδόρος, ἄγριος, ἀμείλικτος,
χ' ἐγὼ ἐτράφην εἰς λυκαίνης σπήλαιον.
Δὲν θεν' ἀπέλθῃς, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας της
δὲν θενὰ εὕρῃς τῶν μακάρων τὴν ζωήν·
δὲν θεν' ἀνοίξῃς δι' αὐτὴν τὸν οὐρανὸν,
εἰς τοῦ ταρτάρου τὸν βυθὸν κρημνίζων με·
χ' ἐπὶ τῆς κλίνης τῶν οἰκτρῶν βασάνων μου
πᾶν τρυφερόν σας φίλημα δὲν θ' ἀντηχῇ
ὡς ἐριννύων συριγμός. Ἰδοὺ αὐτὴ
ἡ ἀποτρόπαιός σας ἕνωσις, ἰδοὺ,
ἐδῶ θὰ μένῃ ἐπὶ τῆς καρδίας μου,
τοὺς νοσηροὺς παλμούς της καταστέλλουσα·
χ' ἐντεῦθεν χεὶρ ἀνθρώπου δὲν τὴν ἀποσπᾷ,
πρὶν ἀποσπάσῃ τὴν καρδίαν μετ' αὐτῆς.
Εἰπὲ, εἰπέ μοι ὅτι ἄλλης δὲν ἐρᾷς·
αὐτὸ εἰπέ μοι, καὶ, ἂν θέλῃς μίσει με·
ἀλλ' ὅτι ἄλλης δὲν ἐρᾷς εἰπὲ, χ' εὐθὺς
κλεῖθρα καὶ τείχη τῆς εἱρκτῆς σου πίπτουσιν.
Εἰπέ· καὶ θάνατόν σου καὶ ζωὴν κρατῶ.
Εἰπὲ, πλὴν μὴ προδώσῃς τὴν ἀλήθειαν.
Ἂν τὴν ἐρῶσαν ἀπατᾷς καρδίαν μου,

ἀλλ' ἡ ζηλοτυπία εἶν' ὀξυδερκής.
Εἰπὲ πῶς ἄλλης δὲν ἐρᾷς, καὶ ἔζησας.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἀπάτης, φίλη, εἶν' ἁγνὰ τὰ χείλη μου.
Δὲν θ' ἀγοράσω τὴν ζωὴν ψευδόμενος.
Ἐνταῦθα εἶν' ἀπάτη καὶ ἡ σιωπή.
Τὸ ζωηφόρον σχίσον τοῦτο πρόσταγμα.
Ἔρωτος εἶναι ἡ καρδία μου βωμός,
κ' ἐπ' αὐτοῦ φλέγει πῦρ ἁγνόν, οὐράνιον·
καὶ ἡ ψυχή μου, ἤδη διαφεύγουσα,
ζητεῖ ἐκείνην, ὡς ἡ φλὸξ τὸν οὐρανόν.
Ναί, ἀγαπῶ ἐνθέρμως, ἄλλην ἀγαπῶ.

ΛΑΜΙΑ

Αἱ Ἐριννύες ἐπ' ἐκείνην κ' ἐπὶ σὲ
καὶ ἐπ' ἐμέ. (λειποθυμεῖ).

ΘΡΑΣΥΔΛΟΣ

Λαμία, οἴμοι! Σύνελθε!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οἰκία Θηραμένους. Αἴθουσα.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ, ΚΑΛΛΙΠΠΗ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (πρὸς τὸν Θηραμένην προσπαθοῦντα νὰ τὴν ἐμποδίσῃ νὰ εἰσέλθῃ τὴν σκηνὴν ἐξ ἐσωτερικῆς θύρας)

Μὴ μ' ἐμποδίζῃς. Νὰ ἐξέλθω ἄφες με.
Ἄφες με, πάτερ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μεῖνε, φίλη θύγατερ.
Εἰς τὰς αἰθούσας ἄνδρες ἀναστρέφονται.
Μὴ σὲ ἴδῃ τις ἐν τοιαύτῃ ταραχῇ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἄφες με πάτερ. Ἄφες, δὲν ἀνέχομαι
τὴν ἠρεμίαν τῆς γυναικωνίτιδος.
Θέλω νὰ πνεύσω τῶν ὁδῶν τὴν φλογερὰν
ἀναπνοὴν, ν' ἀκούσω ὠρυόμενον
τὸν ὄχλον. Ἴσως ἡ λαόπλαγκτος ὀμφὴ
μοὶ καταγγείλῃ ἂν ἀπέθανεν ἢ ζῇ.
Ἡ δημοσία ἴσως ἀγανάκτησις
σωτῆρας μ' ἀναγγείλῃ, ἢ ἐκδικητάς.
Ὦ πάτερ, ἀλλ' εἰπέ μοι, ἀλλ' ἐξήγησον·—
ἀμβλὺς ὁ νοῦς μου ἔγινε· δὲν ἐννοῶ·—
πῶς ἂν ὑπάρχῃ δολοφόνον θέσπισμα,
διαταγὴ φρικώδης τῶν Τριάκοντα,
ἢ ἑνὸς μόνου, ἀντὶ πάντων πράττοντος,
πῶς σὺ, ὦ πάτερ, μετ' ἐμοῦ τὴν ἀγνοεῖς,
ἢ πῶς δὲν σώζεις, ὢν ἐκ τῶν Τριάκοντα;
Ἡ χεὶρ ἡ σπῶσα τῶν σφαγῶν τὴν μάχαιραν,
αὐτὴν ὀπίσω ν' ἀναστρέψῃ δυσχερές;
Κοινὴ δὲν εἶναι ἡ ἀρχή σας, καὶ κοινὸν
τὸ σώζειν καὶ φονεύειν; Ἄνοιξον λοιπὸν
τὰς θύρας τῆς εἱρκτῆς του, ὡς τὰς ἔκλεισεν
ἀνηλεὴς συνάρχων.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Κόρη δύσμοιρε,
μὴ τῆς ἀρχῆς μου τὴν ἰσχὺν ἐπικαλοῦ.
Εἶναι μεγάλη νὰ φονεύῃ, πλὴν μικρὰ
νὰ σώζῃ. Τοῦτον ἔχει τὸν μηχανισμὸν
ἡ ἐξουσία ἣν ἀσκοῦμεν σήμερον.
Ὀφείλομεν ἀλλήλοις ὑποστήριξιν
καὶ ἀνοχήν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὡς πρέπει ἄρα ν' ἀνεχθῇς
ἐκείνων τὴν κακίαν, οὕτω καὶ τὴν σὴν
χρηστότητα ἐκεῖνοι δὲν ἀνέχονται;
Ἂν τοῖς ὀφείλῃς σύμπραξιν εἰς τὸ κακὸν,
εἰς τὸ καλὸν ἐκεῖνοι δὲν ὀφείλουσιν;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἡμᾶς συνδέει ἄλυσις αἱματηρὰ,
δι' ὅρκων συσφιγχθεῖσα καὶ συμβάσεων,
καθ' ἃς ἑκάστῳ ἐπετράπη ν' ἀναιρῇ
ὃν βούλεται. Τὸ θῦμα εἶναι κτῆμά του.
Κατὰ μὲν τύπους κρίνουσ' οἱ Τριάκοντα,
καταδικάζει ὅμως πράγματι ὁ εἷς·
καὶ μόνοι τὴν ἰσχύν μας ὑπεκφεύγουσιν
οἱ ἐν τῷ καταλόγῳ, οἱ τρισχίλιοι,
ἐφ' ὧν δικάζει, οὓς φονεύει ἡ Βουλή.
Ἐπὶ τῶν ἄλλων ὅταν εἷς τοῦ αἵματος
τὸν κύβον ῥίψῃ, εἶναι μοίρας ψήφισμα.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὦ νόμοι, φρικτοὶ νόμοι! Ἀπεκδύεσθε
τοῦ ὑπερτάτου προνομίου τῆς ἀρχῆς,
τοῦ σώζειν τὸν ἀθῷον, καταλείποντες
βορὰν τὴν πόλιν εἰς ψυχὴν ἀνήμερον,
εἰς τὸν Κριτίαν, τὸν αἱμάτων ἄπληστον.
Ἐκεῖνος μόνος εἰς τὸν φόνον κραιπαλᾷ·
καὶ σεῖς τὰ ἴσα μὴ ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ,
ὑπηρετεῖτε τὴν ἀγρίαν λύσσαν του,
ὡς νὰ τὴν στρέψῃ φοβερὰν καὶ καθ' ὑμῶν.
Λοιπὸν ἐλπίδος ἴχνος λείπεται οὐδέν;
Θὰ τὸν φονεύσῃ, πάτερ, καὶ διὰ μιᾶς

πληγῆς θὰ ρίψῃ δύω θύματα νεκρά;
Εἰς τὸν Θρασύλλον δὲν θὰ ἐπιζήσω.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μὴ
Καλίππη, ἀπελπίζου. Ἂν ἀδυνατῶ
ὡς ἄρχων νὰ προστάζω, ὡς συνάρχων του
θὰ ἐπιτύχω ἴσως, δυσωπῶν αὐτόν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἂν πρέπῃ, ἄφες ἡ δειλὴ καὶ ἄπειρος
ἐγὼ εἰς τὴν αὐλήν του τὴν ἀγέρωχον
ν' ἀπέλθω, λαβομένη τῶν γονάτων του,
τοῦ στήθους μου τοὺς πέπλους διαῤῥήξασα,
νὰ ἱκετεύσω· καὶ ἂν γόνος τίγριδος
δὲν εἶναι, ἂν καρδίαν εἰς τὸ στῆθός του
ἀνθρώπου τρέφῃ, οἶκτον θέλει αἰσθανθῇ,
καὶ τοῦ Θρασύλλου θὰ φεισθῇ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἀνοίκεια,
θύγατερ, λέγεις, μὴ εἰς κόρην πρέποντα.
Πρὸς ἔντευξίν του ἔδραμον, καὶ μὴ εὑρὼν
αὐτὸν, παραγγελίαν τοῖς οἰκέταις του
ἀφῆκα, ἅμα ἔλθῃ, νὰ μοὶ ἀγγελθῇ.
Τοῦτο προσμένω, καὶ θὰ σπεύσω πρὸς αὐτόν.
Θὰ μεσιτεύσω πείθων, καὶ εἰς δέησιν
θενὰ κατέλθω, ἡ πειθὼ ἂν δὲν ἀρκῇ·
καὶ ἄν τι ἔτι ἡ φωνή μου δύναται,
θενὰ τὸν σώσω.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Πάτερ, πλὴν δὲν ἔρχονται.
Ὑπόπτερος ἡ ὥρα φεύγει. Ἄπελθε·

ἱκέτευσον καὶ πεῖσον. Πῶς νὰ πείσῃς, φεῦ!
Δὲν θὰ ὑγραίνουν τὴν φωνήν σου δάκρυα·
βωβὸν δὲν θέλει ὁμιλεῖ τὸ βλέμμα σου.
Γυνὴ δὲν εἶσαι. Ὅμως σπεῦσον, ἄπελθε.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σὺ σπεῦσον. Βλέπεις; τὴν στοὰν διέρχεται
ἐκεῖ προβαίνων ὁ Κριτίας. Ἄπελθε.
Ἄπελθε.

ΚΑΛΛΙΠΟΗ

Πάτερ, σῶσόν τον καὶ σῶσόν με. (Ἐξέρχεται).

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Δύστυνε κόρη! Μὴ νὰ σώσω εὔκολον
τὸ εἰς ὀδόντας λύκου σπαῖρον πρόβατον;

(Δίδων τὴν χεῖρα εἰς τὸν ΚΡΙΤΙΑΝ εἰσερχόμενον)

Χαῖρε, Κριτία, εἰς τὸ δῶμά μου.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ σὺ
ἀντίχαιρε, συνάρχων. Πῶς μ' ἐζήτησας
ὡς ἔμαθον, νὰ ἔλθω πρῶτος ἔσπευσα.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σ' εὐχαριστῶ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τί θέλεις παρ' ἐμοῦ λοιπόν;
Τί δύναμαι;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Κριτία, δύνασαι πολλά.
Τὴν παρακαταθήκην τῆς ἰσχύος μας
σὺ μόνος ἔχεις. Σὲ τρομάζουσ' οἱ πολλοί.
Εἰς σὲ ὑπήκει πᾶσα θέλησις. Σὺ εἶ

ἡ χείρ, τὸ ξίφος τῆς ἀρχῆς, κ' ἡ κεφαλή,
καὶ σὺ παρέχεις ἢ ζωὴν ἢ θάνατον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τί λοιπὸν θέλεις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τοῦ Θρασύλλου τὴν ζωήν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ σὺ ἐκείνου! Καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ
λοιπὸν τὸ σκῆπτρον τῆς ἀρχῆς των θραύουσιν!
Ἀνίσως τοὺς ἐχθρούς μας σώζωμεν ἡμεῖς,
ἡμᾶς τίς θέλει σώσει;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἡ χρηστότης μας.
Ἀλλ' ὁ Θρασύλλος, τί αὐτὸς μᾶς ἔπταισε;
Τί εἶναι;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μισολάκων.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἐπικίνδυνον
τὴν λέξιν λέγεις. Ἀναγγέλλει θάνατον.
Ἀλλ', ὦ Κριτία, ἂν ὀφείλ' ἡ πόλις μας
νὰ φέρῃ ξένην ἅλυσιν, δυνάμεθα
καὶ ν' ἀπαιτῶμεν νὰ τὴν φέρῃ ἐλαφρῶς;
Νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ πρέπει ἢ νὰ μᾶς λυπῇ
οἱ νέοι λέοντές μας ἂν τὴν δάκνωσι;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Δάκνουσι πρῶτον, μέχρι τέλους θραύουσι.
Κακῶς ὑπηρετοῦμεν τὴν ἀρχὴν ἡμῶν,
κακῶς τὴν Σπάρτην, τοὺς ἐχθρούς της σώζοντες.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τὴν Σπάρτην μὴ μοὶ λέγῃς. Τῇ παρέδωκα
ἐγὼ δεσμίας τὰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ πρὶν
ταπεινωθείσας τῇ τὰς ἀπετείχισα,
καὶ τὴν σκυτάλην ἀντὶ νόμου ἔφερα
εἰς τοὺς πολίτας, κ' εἰς τὸ ἄστυ τὴν φρουράν.
Ἐγώ· ἀλλ' ὄχι ὅτι τὴν Χαλκίοικον
τῆς Πολιούχου ἐπροτίμων Ἀθηνᾶς,
ὄχι τὸν νόμον ὅτι τὸν Λυκούργιον
ἀντὶ τοῦ Σολωνίου ἐνεθρόνιζον.
Ἐγώ, διότι ἔβλεπον παράφρονα
τὴν πόλιν, ὅταν ἠγωνία, σχίζουσαν
εἰς διχονοίας σπαραγμοὺς τὰς σάρκας της,
διότι ὅταν βάθος συνετῆς φρενός,
πραγμάτων γνῶσις καὶ καιρῶν ἐκτίμησις
θὰ διετήρει μόλις εἰς τὰς φλέβας μας
ὅσον ἡ ἧττα αἷμα ταῖς κατέλιπε,
καὶ σωφρονοῦντες μόλις θ' ἀνεπνέομεν,
ἡ παροινοῦσα τῶν δημαγωγῶν Μαινὰς
τὴν σωτηρίαν τῶν κοινῶν προέπινε·
καὶ οἱ γεννάδαι φαῦλοι πολεμοποιοί,
δειλοὶ εἰς μάχας, εἰς τὴν Πνύκα ἥρωες,
τὸν σκελετὸν τοῦ δήμου διηρέθιζον
νὰ προκαλῇ τῆς Σπάρτης τὴν ἐκδίκησιν.
Ὡς μαινομένην ἔδεσα εἰς ἄλυσιν
ἡμῶν τὴν πόλιν, πρὶν αὐτοκτονήσῃ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Αἴ!
Καὶ ἴσως ἤδη συνελθοῦσαν τὴν φρονεῖς;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πολὺ μὲν τοῦτο, κ' ἔτι περισσότερον
ἀδυνατοῦσαν ἢ νὰ βλάψ' ἢ νὰ βλαφθῇ.
Εἰς νάρκην κεῖται· ἀλλὰ μὴ ζητήσωμεν
ὁ θάνατος τὴν νάρκην νὰ διαδεχθῇ.
Δαμάσαντες τῶν νέων τὴν ὀξύτητα,
μὴ λησμονῶμεν ὅτ' ἡ πόλις εἶν' αὐτοί.
Θερμὴ ἂν εἶναι ἡ καρδία των, πῶς ζῇ
ἀποδεικνύει· κ' οἱ σπινθῆρές της ποτὲ
δύνανται πάλιν φλόγα ν' ἀναδώσωσιν
ἀρχαίας δόξης.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶσαι φιλελεύθερος.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εἶμαι, Κριτία, Ἀθηναῖος.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ φθονεῖς
τὴν δύναμιν τῆς Σπάρτης;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἀποδέχομαι
τὸν ξένον νόμον, πλὴν δὲν τὸν ἀσπάζομαι.
Ὅταν νοσήσω, πίνω τὸν πικρὸν ὀπὸν,
πλὴν δὲν τὸν λέγω μέλ' Ὑμήτιον. Πρὸς τί
τοῦ Ἀγοράτου ἡ πλαστὴ κατάθεσις
ψευδοῦς συνωμοσίας, αἱ διαβολαὶ
κ' αἱ τιμωρίαι ἀνενόχων πολιτῶν;
Ἡ πόλις πᾶσα φρίττει βλέπουσα. Πρὸς τί
οἱ τόσοι φόνοι;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Οἱ νεκροὶ δὲν δάκνουσι.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Νομίζω, ἀπατᾶσαι. Φοβερώτεροι
εἶν' οἱ νεκροὶ τῶν ζώντων. Εἰς τὸν τάφον του
ὅταν ὀργίλος ὁ νεκρὸς τινάσσηται
ἐκδίκησιν φωνάζων, σείεται ἡ γῆ,
καὶ ἡ φωνή του, ὀξυτέρα σάλπιγγος
εἰς τὰς καρδίας ἀντηχεῖ. Εἰς τὴν βροχὴν
τοῦ αἵματος βλαστάνει ἐπανάστασις.
Δὲν σᾶς ἠρνήθην σύμπραξιν αἱματηράν·
ἴσως πολλάκις πρῶτος τὴν προὐκάλεσα,
ὅταν κακούργων ἦν ἡ πόλις ἔμπλεως,
καὶ προδοτῶν ἦν θῦμα καὶ συκοφαντῶν.
Ἀλλὰ τὸ αἷμα ἂν τὸ γενναιότερον
τῶν Ἀθηναίων χύνωμεν, τί θέλομεν;
Τὴν ἥβην πᾶσαν ἴσως ν' ἀποσφάξωμεν
τῶν πολιτῶν, καὶ θρόνον αἱματοπαγῆ
ἐπὶ πτωμάτων στήσαντες, νὰ ἄρχωμεν
εἰς ἔρημον τὴν χώραν τῶν Κεκροπιδῶν;
Ἂν δρέψωμεν τοῦ δένδρου τῆς πατρίδος μας
πᾶν ἄνθος θάλλον, θέλει μείνει ἄκαρπον.
Ὅταν τοῦ δήμου ἀναιρῇς τοὺς ἀριστεῖς,
ὅσους ἡ πόλις ἀγαπᾷ καὶ σέβεται,
στιβάζεις μῖσος, ἑτοιμάζεις ἔκρηξιν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ταῦτ' ἂν φρονῶμεν, καὶ ἂν ταῦτα λέγωμεν,
τί νὰ εἰπῶσι μέν' εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Νὰ εὔχωνται τοῖς μένει, ἐπιμένοντες
εἰς πράξεις βίας, ἢ νὰ ἐξαντλήσωμεν
τὸ αἷμα τῆς πατρίδος τὸ πολύδοξον,

τὸ ἐγχαράξαν εἰς τὰς δέλτους τῆς Κλειοῦς
τῶν Ἀθηναίων τ' ὄνομα ἀθάνατον,
ἢ ἐν βασάνοις νὰ διερεθίσωμεν
τὸν ληθαργοῦντα δῆμον εἰς ἀπόγνωσιν.
Θαῤῥεῖς ὅτ' εἰς τὸ κῦμα τὸ Ἀβυδηνὸν
ἐσβέσθη πᾶν του αἴσθημα φιλόπατρι;
Πολλάκις βλέπω τὸν σπινθῆρά του λαμπρὸν
εἰς τῶν θυμάτων φλέγοντα τὰ βλέμματα,
κ' ἐντυπουμένην τὴν ὑπερηφάνειαν
τοῦ ἐλευθέρου εἰς τοῦ δούλου τὴν μορφήν.
Πλὴν καὶ συμφέρει νὰ σβεσθῇ; Ἀντ' ἄρχοντος
τῶν Ἀθηναίων, δοῦλος τῶν Σπαρτιατῶν
θὰ γίνῃς τότε. Προτιμᾷς;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀντ' ἄρχοντος
ἰδὲ σὺ μᾶλλον ἂν νὰ εἶσαι προτιμᾷς
τοῦ ὄχλου δοῦλος.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Κυβερνήτης τοῦ λαοῦ,
αὐτὸν νὰ σώσῃ προσπαθῶν καθ' ἑαυτοῦ,
ὅπως σωθῇ κατ' ἄλλων. Αὔτ' ἡ κλῆσίς μας.
Τῶν πολιτῶν τὸν οἴακ' ἀνελάβομεν,
διὰ δουλείας ὅπως σωφρονίσαντες,
εἰς τὴν ἐλευθερίαν φέρωμεν αὐτούς.
Ὡραῖον εἶναι, εἶναι ἄξιον ἀνδρὸς
τὸ ἄρχειν ἐλευθέρων, τὸ διὰ πειθοῦς,
δι' ὕψους διανοίας ἐπιβάλλεσθαι
εἰς ζῶσαν ὕλην, κ' ἐξ αὐτῆς διαμορφοῦν
τὸ εὐγενὲς τῆς δόξης καλλιτέχνημα.
Τὸ δὲ, ἀγέλας δούλων κατὰ θέλησιν

εἰς τὸ σφαγεῖον φέρειν ἢ εἰς τὴν νομὴν,
μετὰ κτηνοκαπήλων ἔχομεν κοινόν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἂν ὁ Θρασύλλος οὕτω λέγῃ, συγγνωστός.
Ἀλλὰ ὁ Θηραμένης! Μὴ ἐνόμισας
πῶς ἐξουσίαν ἔχομεν δημοτικήν;
Εἴμεθα, φίλε Θηραμένη, τύραννοι.
Τραχὺ τὸ ῥῆμα ἴσως, ἀλλ' ἀλήθεια.
Διότι ὅμως ἀνθ' ἑνὸς τριάκοντα,
τριακοντάκις εἴμεθ' ἀσθενέστεροι·
δι' ὃ, τριακοντάκις στιβαρώτερον
ἡ χείρ μας πρέπει νὰ κρατῇ τὸ σκῆπτρόν μας.
Εἰς καταιγίδος ὥραν πολυκίνδυνον
ἐπέβημεν τοῦ δήμου. Διὰ μάστιγος,
διὰ μυόπων μόλις ἐδαμάσαμεν
τὸν γαῦρον ἵππον. Ἂν μικρὸν ἐνδώσωμεν,
θεν' ἀποσείσῃ τὸν δειλὸν ἱππέα του,
θὰ τὸν πατήσῃ ὑπὸ σιδηρᾶν ὁπλήν.
Νὰ ἄρχῃς θέλεις πρὸς συμφέρον τῶν πολλῶν,
τὸ σὸν συμφέρον μεγαθύμως λησμονῶν.
Ἀγαθῇ τύχῃ! Ἀλλ' ἡ πολυθρύλλητος
αὐτὴ ἐλευθερία ἧς ὑπερμαχεῖς
τί εἶναι, τὸ ἠξεύρεις; Εἶναι ἄδεια
εἰς τὴν μωρίαν νὰ παῤῥησιάζηται,
εἰς τὴν κακίαν νὰ ὑψῇ τὴν κεφαλὴν,
κ' εἰς δημοβόρους καὶ εἰς δημοκόλακας
εἰς ὄλεθρον τὴν πόλιν νὰ κρημνίζωσι.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τὸ πῦρ, Κριτία, τὸ ἐξ οὐρανοῦ κλαπὲν,
τοῦ Προμηθέως δῶρον θεοφθόνητον,

ἐξ οὗ τὸ φῶς πηγάζει, ὑφ' οὗ τρέφεται
ἡ τέχνη, ὅθεν ἀποῤῥέει ἡ ζωὴ,
αὐτὸ οὐχ ἧττον καταστρέφει πυρπολοῦν,
καὶ περιβάλλει τοῦ Διὸς τὸν κεραυνόν.
Μὴ τὴν ἐλευθερίαν μέμφου· μέμφθητι
τὴν χρῆσίν της ἢ μᾶλλον τὴν κατάχρησιν.
Τὴν κατακρίνεις ἄρχων· θὰ τὴν ἔκρινες
ἄλλως, ἂν ἦσο ἐκ τῶν ἀρχομένων εἷς.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἰπέ μοι εἰς τὰ δάση ἂν τοῦ Βρυλησσοῦ
ποτὲ δὲν εἶδες δένδρον ἓν αἰρόμενον
ὑπὲρ μυρίους θάμνους· ἂν τὸν ἀετὸν
ποτὲ εἰς τὸν αἰθέρα δὲν ἐθαύμασας,
ὑπὲρ τὰ φῦλα τῶν χαμαιπετῶν πτηνῶν
τὰς ἰσχυράς του πτέρυγας τανύοντα.
Τοιαύτ' ἡ φύσις. Ἄλλ' εἰς ὕψος αἴρονται,
ἕρπουσιν ἄλλοι. Ἄρχουσιν ἢ ἄρχονται,
καθ' ἣν βαθμίδα τῆς μεγάλης κλίμακος
ὁ νοῦς τοὺς τάττει. Τί μοὶ μέλ' οἱ σκώληκες
ἂν εἰς τὸ χῶμα σύρωνται, πατούμενοι
ὑπὸ τὴν πτέρναν; Νὰ πατῶντ' ἐπλάσθησαν.
Καὶ ποῦ, καὶ πότε τῆς ἐλευθερίας σου
ἡ δύναμις ἐδείχθη ἡ σωσίπολις;
Ποῦ ποτὲ εἶδες εἰς τὰ Παναθήναια
τὸ ἅρμα νικηφόρον, ἂν ἡνίοχος
δὲν τὸ ὡδήγει, ἂν τῶν ἵππων ἡ ὁρμὴ
τὸ φέρῃ ἄνω κάτω κατὰ βούλησιν;
Ἡ πόλις μας τοῦ Πέρσου ἦτον λάφυρον
ἂν εἷς ἐν Μαραθῶνι τὴν διοίκησιν,

ὁ Μιλτιάδης, δὲν ἐσφετερίζετο,
ἂν εἷς ἐν Σαλαμῖνι, ὁ Θεμιστοκλῆς.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Υἱοὶ κ' οἱ δύω τῆς ἐλευθερίας μας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Υἱοί της ἴσως, ὅμως τὴν μητέρα των,
τὸν κίνδυνον ὡς εἶδον, κατακλείσαντες,
καὶ νεμηθέντες τὴν κληρονομίαν της.
Καὶ πότε ἦρθ' εἰς δόξαν καὶ εἰς δύναμιν,
ὡς ἐν τοῖς ἄστροις ὁ φωστὴρ τῶν οὐρανῶν,
τῶν Ἀθηνῶν ἡ πόλις ὑπερήφανος;
Ὅτε κατόπιν τῆς μεγάλης του φρενὸς
ὁ εἷς, προσδέσας εἰς τὸ ἅρμα του αὐτήν,
ὁ δημοκράτης βασιλεὺς, ὁ Περικλῆς,
τὴν ἤγειρεν εἰς ὕψος ἀπροσπέλαστον.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Κ' ἡμεῖς τὴν ταπεινοῦμεν. Ὑπεσχέθημεν
ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τῆς σωτηρίας της
νὰ κυβερνῶμεν· καὶ πολλὰ καὶ σὺ κ' ἐγὼ,
τὴν εὔνοιάν του ἄλλοτε θηρεύοντες,
ὑπὲρ τοῦ δήμου εἴπομεν κ' ἐπράξαμεν.
Σὺ δὲ καὶ παρὰ ξένοις πρόμαχος ἀρχῶν
ἐφάνης δημοφίλων, ἀπελευθερῶν
ζυγοῦ βαρέος τοὺς Πενέστας. Ὤφειλες
τῶν Θεσσαλῶν τοῖς δούλοις περισσότερον
ἀφ' ὅ,τι ἐλευθέροις συμπολίταις σου;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πῶς; Τοῖς πολίταις δὲν παρεχωρήσαμεν
προθύμως πᾶν τὸ δέον, πᾶν τὸ δίκαιον;
Εἰς τρισχιλίους μεθ' ἡμῶν ἐνείμαμεν

τὴν μοῖραν ἴσην, καὶ οὐδὲν δυνάμεθα
ἡμεῖς πρὸς τούτους οἱ τὸ πᾶν δυνάμενοι,
καὶ οὐδὲ τὴν ζωήν των διαθέτομεν.
Πῶς; Δὲν εὐχαριστοῦνται; Πλείον' ἀπαιτοῦν;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εἰς τρισχιλίους; Ἄρα οἱ τρισχίλιοι
πάντες καὶ μόνοι εἰσὶν οὗτοι οἱ χρηστοί;
καὶ πάντες εἰσὶ φαῦλοι οἱ ἐκτὸς αὐτῶν;
Ἰσχὺς εἰς ξίφους καθημένη ἀκωκὴν,
ἔχει στενὴν τὴν βάσιν. Εὔρυνον αὐτήν.
Τὴν πολιτείαν προσιτὴν κατάστησον
εἰς πάντα ὅστις διὰ ξίφους ἢ φρενὸς
νὰ τὴν συνδράμῃ δύναται. Τίς εὔκλεια,
τί κέρδος ἄρα ἔσται τὸ ἡμέτερον,
εἰς χεῖράς μας ὁ δῆμος ἂν καταστραφῇ;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἐὰν ἡμεῖς φρονοῦντες δημοκρατικῶς,
εἰς Κλέωνας τὴν πόλιν παραδίδωμεν,
καὶ εἰς τοὺς ὑλακτοῦντας κύνας τῆς Πνυκὸς,
ἂν καθ' ἡμῶν συνομωσίας πλέκωμεν,
τὸν δῆμον τότε, τότε καταστρέφομεν.
Δὲν ἔλαβον τὸ σκῆπτρον ὅπως τὸ ἰδῶ
θραυόμενον ἀθλίως εἰς τὰς χεῖράς μας.
Φθονεῖται ἡ ἀρχή μας. Περικάθηνται
πολλοὶ, ἐν σκότει θίγοντες τὰ ξίφη των.
Τὰς μηχανάς των στήνουσιν, ἐλπίζοντες
ἔνδοθεν ἴσως, παρ' ἡμῶν τὴν ἀῤῥωγήν.
Μάται' ἐλπίδες! φροῦδοι κόποι! Ἀγρυπνῶ.
Οὐδ' ἔμφρονα θὰ εἴπω τὸν θελήσοντα
καὶ λίθον νὰ κινήσῃ τοῦ φρουρίου μας.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μ' ὑπολαμβάνεις τῶν Τριάκοντα ἐχθρόν.
Σὲ ἐννοῶ, Κριτία.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μὲ παρεννοεῖς.
Μὴ πῶς σ' ἐλέγχω φρόνει, πῶς σὲ παραινῶ.
Ὁ φθόνος, ἡ κακία μᾶς προσβάλλουσι.
Τὴν φάλαγγά μας πρέπει νὰ συσφίξωμεν,
καὶ νὰ συνασπισθῶμεν. Εἴμεθ' ἀσφαλεῖς,
ἂν μᾶς συνδέῃ σύμπνοια ἀδελφικὴ,
χεὶρ χεῖρ' ἂν νίπτῃ, δάκτυλος τὸν δάκτυλον.
Τῆς ἀρετῆς ἐργάται, ἃς ἀσκήσωμεν
τῶν ἀρετῶν τὴν πρώτην, τὴν ὁμόνοιαν.
Τὴν ἐξουσίαν καθὼς ἔχομεν κοινὴν,
κοινοὺς καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τὰ κέρδη της,
ἐχθροὺς καὶ φίλους τοὺς αὐτοὺς ἃς ἔχωμεν.
Ὁ λάλος ῥήτωρ τί ζητεῖ ὁ Σικελός;
Διὰ ῥημάτων ἐπιβούλως τορευτῶν
περισσοτέχνους φράσεις συντιθέμενος
τὸν κοῦφον ὄχλον ἐρεθίζει καθ' ἡμῶν,
καὶ σπείρει στάσεις, καὶ φυσᾷ διχόνοιαν.
Εἰς τί ὁ ξένος οὗτος ἀναμίγνυται;
Ἂς ἀποτίῃ πλῆρες τὸ μετοίκιον,
καὶ μὴ φροντίζῃ ἄλλως περὶ Ἀθηνῶν
ὁ βέλτιστος Λυσίας. Πλὲ' εἰς τὸν χρυσὸν
ὁ ταραξίας λογοκάπηλος αὐτὸς,
καὶ δὲν εὐχαριστεῖται, οὐδὲ ἠρεμεῖ.
Ἂν σωφρονῶμεν, τὰ σχολεῖα πανταχοῦ
τοῦ λόγου νὰ κλεισθῶσιν ἃς φροντίσωμεν,
τὰ τῆς κακοτεχνίας ἐργαστήρια.

Προσέτι τούτους τοὺς ἐχθροὺς τῆς πόλεως
τοῦ ὑπερόπτου πλούτου ἂς γυμνώσωμεν,
δι' οὗ μᾶς πολεμοῦσι. Κ' ἡ ἀσφάλεια
ἡμῶν, καὶ τὸ συμφέρον, τοῦτο ἀπαιτεῖ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Καὶ πῶς, Κριτία;...

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τοὺς διανεμόμεθα.
Πάντες εἰσὶ θανάτου ἄξιοι· εἰσὶν
οἱ θησαυροί των τῶν ἱδρώτων προϊὸν
τῶν ἡμετέρων. Εἰς ἡμᾶς ἀνήκουσιν
αὐτοδικαίως. Ὁ Λυσίας ἔστω σός.
Ἐγὼ ἀρκοῦμαι τὸν Πολέμαρχον λαβὼν,
τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου. Τοῖς συνάρχουσι
μερίδας ἴσας πρέπει ν' ἀπονείμωμεν.
Εὐκόλως τοῦτο. Ἄφθονοι ἀπόκεινται
εἰς τὸ γενναῖον μετοικοτροφεῖόν μας.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πῶς! Μαὶ προτείνεις...

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μὴ εἰπῇς πῶς σ' ἀδικῶ.
Εἶν' ἡ μερίς σου ἡ μερὶς τοῦ λέοντος.
Τῶν ἀσπιδίων δι' ἐμὲ τὸν χαλκουργὸν,
σκευῶν ἀχρείων εἰς εἰρηνικοὺς καιροὺς,
ἐπιφυλάττω, δίδων σοι τὸν πλούσιον
εἰς λόγους, ὅμως κ' εἰς οὐσίαν ἐμφανῆ.
Καὶ ὁ Λυσίας καὶ ἡ τράπεζά του σή.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Φρικτὸν, Κριτία, λέγεις.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Διατί φρικτόν;
Μὴ τὰς κοινὰς προλήψεις. Ἂς σκεπτώμεθα
ἐλεύθεροι τὴν φρένα. Ἐλησμόνησας
πῶς ἵππος ἀδδηφάγος εἶν' ἡ τυραννίς;
Τῶν ξένων ἂς τὴν θρέψῃ ἡ χρυσῆ κριθή.
Ἂν δ' ἀπ' αὐτῶν τὴν πόλιν ἀπαλλάξωμεν,
θὰ μᾶς ὀφείλῃ στέφανον εὐεργετῶν.
Μὴ δειλιῶμεν, καὶ προβῶμεν ἀνδρικῶς.
Ἰδοὺ ἡ χείρ μου. Τεῖνόν μοι τὴν χεῖρά σου.
Συνδεδεμένοι εἴμεθ' ἀκατάβλητοι.
Δεσμὸς δ' ὑπάρχει ἐξ ἀνθέων μὲν πλεκτὸς,
ἀδαμαντίνου ὅμως ἀῤῥηκτότερος.
Ἂς ἑνωθῶμεν δι' αὐτοῦ, ἂς γίνωμεν
ἓν ξίφος, ἓν συμφέρον, μία δύναμις,
καὶ τότ' ἐλθέτω καθ' ἡμῶν ὅστις τολμᾷ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Καὶ τίς δεσμὸς ὑπάρχει, ὃν ὡς ἔδεσε
νὰ θραύσῃ τὸ συμφέρον δὲν θὰ δυνηθῇ;
Τίς εἶναι οὗτος;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶναι ἡ Καλλίππη σου.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πῶς;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Σοὶ προτείνω οὐχὶ ἄσημον γαμβρόν.
Ἰσχὺν καὶ πλοῦτον ὅταν συνενώσωμεν,
εἰς τὸν βραχίονά μου θὰ στηρίζηται,

τὸ μέτωπον ὑψοῦσα ὑπερήφανον,
ὡς οὐδεμία τῶν κορῶν τῆς Ἀττικῆς.
Καὶ ὑπ' ἐκείνην, ὑπὸ σὲ καὶ ὑπ' ἐμὲ
θὰ κύπτ' ἡ πόλις τῶν κλεινῶν Κεκροπιδῶν.
Τί λέγεις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὅτ' εἰς βάσιν ἵσταται χωλὴν
ἀρχὴ εἰς βίαν καὶ οὐχὶ εἰς εὔνοιαν
ἱδρυομένη. Δῶρ' ἂν δαψιλεύωμεν
εἰς τρισχιλίους, ἀλλ ὑπερτρισχίλιοι
εἰσὶν οἱ τὴν ἀρχήν μας βδελυττόμενοι.
Εἰς μυριάδας οἱ οἰκοῦντες μέτοικοι
τὴν πόλιν ἀριθμοῦνται. Ἡ φιλότεχνος
δραστηριότης τῶν ἀνδρῶν τὴν χώραν μας
δοξάζουσα πλουτίζει. Ψῆφον ἡ Ἑλλὰς
μέλαιναν πάντως θέλει ῥίψει καθ' ἡμῶν,
ἂν πρὸς χρησίμους ἄνδρας κακουργήσωμεν,
ἐφ' ὧν ἐκτείνει τὴν σεπτὴν αἰγίδα του
ὁ κοινὸς νόμος, καὶ ὁ Ζεὺς ὁ Ξένιος.
Τὴν ἀδικίαν σπείρων, τὴν καταστροφὴν
θερίζεις.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Βλέπω. Οὐδ' ὁ ἀσπονδότερος
ἐχθρός μας ἄλλως θὰ ὡμίλει. Οἱ θρασεῖς
διαβολεῖς τῶν ἔργων καὶ σχεδίων μας
ἀπὸ τοιούτων σκέψεων ἀρύονται
τὰ ἰοβόλα βέλη των, καὶ πρῶτος σὺ
τοῦ οἴκου σου σαλεύεις τὰ θεμέλια.
Ἂν αἰφνιδίως καταπέσ' ἡ ὀροφὴ,

μὴ ἄλλους ψέγε, καὶ μὴ ἄλλους αἰτιῶ.
Καὶ περὶ τῆς Καλλίππης τί μοὶ ἀπαντᾷς;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εἶν' ἡ Καλλίππη, τὸ ἠξεύρεις, μόνη μου
θυγάτηρ. Ἄλλο ἄνθος εἰς τοῦ βίου μου
τὸν κῆπον δὲν βλαστάνει, οὐδὲ τὸν κοσμεῖ.
Κατὰ τὸν νόμον εἶμαι κύριος αὐτῆς·
ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον τῆς καρδίας μου,
ἐκείν' εἶναι κυρία ἑαυτῆς κ' ἐμοῦ,
τῶν πράξεων κυρία καὶ τῆς τύχης της.
Ἡ πρότασίς σου, ὦ Κριτία, μὲ τιμᾷ.
Ἀλλ' ἡ Καλλίππη θέλει τὸν νυμφίον της
δι' ἑαυτῆς ἐκλέξει, τὸν ἀρέσκοντα
αὐτῇ, καὶ ὄχι τὸν ἐμοὶ συμφέροντα.
Θὰ τῇ εἰπῶ τὴν πρότασιν, καὶ ἂς σκεφθῇ.
Ἡ θέλησίς της ἔσται θέλησις ἐμή.
Ἀλλὰ θὰ λύσῃς τοῦ Θρασύλλου τὰ δεσμά;
Ἐκ τοῦ θανάτου θὰ τὸν σώσῃς;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Βλέπομεν.
Ὁμίλησον πρὸς τὴν Καλλίππην, φίλτατε·
τὴν θέλησίν της μάθε. Πάλιν βλέπομεν
περὶ Θρασύλλου. Δὲν ἀρνεῖσαι πῶς κ' ἐγὼ
δίκαιον ἔχω νὰ σκεφθῶ. Ὑγίαινε. (Ἀναχωρεῖ).

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (μόνος)

Δὲν σ' ἐννοῶ, νομίζεις; Ὤ! σ' ἐνόησα.
Τὴν εἰρωνείαν ἔχεις εἰς τὰ χείλη σου,
τὴν ἀπειλὴν ἐντός σου· κ' οἱ Τριάκοντα
κατὰ ἐννέα κ' εἴκοσι σοὶ φαίνονται
πῶς πλεονάζουν. Μὴ ἀποκοιμώμεθα.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (εισερχομένη δρομαίως)

Λοιπὸν, λοιπὸν, ὦ πάτερ, λοιπὸν ἔστερξεν;
Ἐνέδωκεν; Ἐσώθη; Πάτερ, σιωπᾷς!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Καλλίππη!

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λέγε, λέγε, τὸν ἐφόνευσε;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ζῇ ἔτι.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἔτι! Ὥστε ἀπεφάσισε
τὸν θάνατόν του, καὶ τὸν κύβον ἔῤῥιψε
τοῦ αἵματος; Ματαία πᾶσα τοῦ λοιποῦ
προσπάθεια, ματαία πᾶσα δέησις;
Βωβὴ εἰς τοῦ θηρίου τὴν ψυχὴν σιγᾷ
τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων ἡ χορδή!
Ἀνίσχυρος ἐδείχθη καὶ ἡ σὴ αἰγὶς,
καὶ ἡ τοῦ δήμου εὔνοια· ἀνίσχυροι
θὰ ἦσαν καὶ οἱ θρῆνοι οἱ ἀκοίμητοι
τῶν ὀφθαλμῶν μου, κ' οἱ τοῦ στήθους κοπετοί.
Λοιπὸν κατεδικάσθη; καὶ οὐδείς ἐστι
σωτὴρ, προστάτης, βοηθὸς, παρήγορος;
Οὐδείς τι, πάτερ, δύναται; οὐδείς; οὐδείς;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Φεῦ! Δύναταί τις, θύγατερ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Αὐτός;...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Αὐτὸς
ἂν θὰ θελήσῃ τοῦτο, εἶν' ἀμφίβολον.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

'Αμφίβολον; Τίς εἶναι; Ἂν ἀμφίβολον,
λοιπὸν δὲν εἶναι καὶ ἀδύνατον. Λοιπὸν
ἂν προσπεσοῦσα, ἂν θρηνοῦσα δεηθῶ,
ἴσως τὸν κάμψῃ ἡ φωνὴ ἡ γοερά,
ἡ ὄψις ἡ ὠχρά μου. Ἄλλος δεύτερος
Κριτίας δὲν ὑπάρχει. Ποῖος εἶν' αὐτός;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μὴ ἔχ' ἐλπίδα.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

'Αγνοεῖς τὴν τόλμην μου.
'Ελπίδος ἂν ὑπάρχῃ ἀμυδρὸς σπινθὴρ,
θ' ἀνάψω φλόγα ἐξ αὐτοῦ. Τίς εἶναι; τίς;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Φεῦ! Εἶσαι σύ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τί λέγεις; Πῶς; πῶς εἶμ' ἐγώ;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὁ τοῦ Θρασύλλου διαθέτων τὴν ζωήν...

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λοιπόν;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εἰς γάμον ὁ Κριτίας σὲ ζητεῖ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Δὲν εἶναι τοῦτο. Ὄχι.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εἶναι, κόρη μου.
Τὸ Λαύριον στειρεύσας, τὰ δημόσια
ταμεῖ' ἀποῤῥοφήσας, κ' εἰς τῶν πολιτῶν
τὰ αἵματα βυθίζων τοὺς βραχίονας,

μὴ κ' ἐξ αὐτῶν χρυσοῦ ἀντλήσῃ ψήγματα,
ἐστράφη ἤδη καὶ πρὸς τὸν συνάρχοντα,
ζητῶν νὰ μεταλλεύσῃ ἔσχατον αὐτόν.
Ἡ λαμπρὰ προῖξ σου, θέλγητρον πανίσχυρον,
διερεθίζει τὴν πλεονεξίαν του.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τὴν προῖκα θέλει; Δός την, κ' ἐξαγόρασον
διὰ χρυσοῦ ἀτίμου τὸν ἀτίμητον.
Ὦ! ποία δόξα, χαρὰ ποία δι' ἐμὲ,
πτωχὴ νὰ μείνω τὴν ζωήν του σώζουσα!
Πῶς τῶν Ἐλευσίνων ὅταν ἡ πομπὴ
τὸν Κηφισὸν διέλθῃ, εἰς τὴν γέφυραν
θὰ ἵσταμαι ἐπαῖτις ὑπερήφανος,
τοῖς διαβάταις τείνουσα τὴν χεῖρ' αὐτὴν,
ἥτις τὸν πρῶτον ἔσωσε τῶν πολιτῶν!
Δὸς ὅ,τι ἔχω, καὶ πλουσία ἔσομαι
ὑπὲρ ἐκεῖνον τὸν πολύχρυσον Λυδόν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Δὲν τὸν γνωρίζεις ταῦτα λέγουσα. Ὠμὸς,
ἀλλ' ὑπερόπτης ἐνταυτῷ καὶ ἄπληστος,
ἁρπάζει, δὲν λαμβάνει. Θεν' ἀπέῤῥιπτε,
περιφρονῶν, τὴν δόσιν τὴν ἀβίαστον.
Καθὼς ὁ λέων, καὶ αὐτὸς τὴν λείαν του
κτῆμα ἢ θῦμα θέλει, ὄχι δωρεάν.
Πλὴν τούτου ἐμὲ θέλει· θέλει διὰ σοῦ
δεσμώτην νὰ μὲ σύρῃ εἰς τὸ ἅρμα του,
τυφλὸν τῆς τύχης, τῶν βουλῶν του ὄργανον,
καὶ ὑπηρέτην τῆς φιλοδοξίας του.
Προσέτι ὅμως, καὶ πρὸ πάντων, θέλει σὲ,
τὸ κάλλος καὶ τὴν ὥραν, καὶ τὴν χάριν σου·

διότι ἔχει τὴν ψυχὴν εὐαίσθητον
εἰς τὰς θωπείας τοῦ υἱοῦ τῆς Κύπριδος,
καὶ στίχους ψάλλει ὁ παρῆλιξ ἐραστής.
Σὲ ἢ ἐκεῖνον, ταύτην δίδει ἐκλογήν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἐκλογὴν δίδει; Καὶ ὑπάρχει ἐκλογή;
Εἰς τὴν θεότητά του, εἰς τὸν θάνατον
θυσίαν θέλει; Εἶμ' ἐγὼ τὸ σφάγιον.
Ζωὰς μυρίας ἐὰν εἶχον, ἔδιδον
αὐτὰς προθύμως διὰ μίαν του στιγμήν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σὲ παραφέρει ἡ ἀπελπισία σου.
Σὲ θέλει νύμφην, δὲν σὲ θέλει σφάγιον.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Μὲ θέλει νύμφην; Ἐστεμμέν' εἰς τὸν βωμὸν
θενὰ προσέλθω· ἀλλ' εἰς τὰς βαθμίδας του
τὸ αἷμά μου θὰ ῥεύσῃ, κ' εἰς τοὺς πόδας του
νεκρὰ θὰ πέσω, ἱερεῖον τέλειον.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πλὴν δὲν τὸν σώζεις διὰ τούτου.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἀληθῆ,
βέβαια λέγεις, φοβερά, ὦ! φοβερά!
Διπλῆν ἐμπρός μου σκάπτων ἄβυσσον, ζητεῖ
τὸν θάνατόν του, ἢ τὴν δυστυχίαν μου.
Ὢ ἐπινοίας πονηρᾶς, ἣν καὶ αὐταὶ
αἱ Ἐριννύες θ' ἀπετροπιάζοντο!
Ὢ ἀμηχάνου θέσεως! Ποῦ θὰ στραφῶ;
Τί θενὰ πράξω; — Ξίφος ἐπικρέμαται
ἐπὶ τὴν φίλην κεφαλήν του, κ' ἐρωτῶ;

Θὰ βοηθήσω. Καὶ τί εἶναι τῆς ζωῆς
ἡ εὐτελὴς θυσία; Πολλαπλάσιον
αὐτῆς νὰ δώσω· πᾶσαν εὐτυχίας μου
ἐλπίδα εἰς τὸν βίον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ πᾶσαν Ἠλυσίων εἰς τὸν ἔπειτα.
Εἰς τὸν Κριτίαν, ἔστω, θῦμα δίδομαι·
κ' ἔστωσαν πᾶσαι αἱ στιγμαὶ τοῦ βίου μου
σειρὰ βασάνων ὑπὲρ σωτηρίας του.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Νύμφη νὰ γίνῃς τοῦ Κριτίου συναινεῖς!

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Νύμφη του, εἶπες; νύμφη του; Ἐγὼ αὐτοῦ
νὰ γίνω νύμφη; Καὶ τὸ εἶπες; ἡ ἐγώ,
ἐγὼ τὸ εἶπα; Τίνι δικαιώματι;
Δὲν εἶμαι ἄλλου νύμφη; κ' αἱ ψυχαὶ ἡμῶν
δι' ἱερᾶς ἐγγύης δὲν συνδέονται;
Τῶν καρδιῶν μας τὸν δεσμὸν ῥηγνύουσα,
τὴν ὕπαρξιν δὲν σχίζω ἀμφοτέρων μας;
Ναί, τὴν ζωήν μου, ναί, τὴν εὐτυχίαν μου
νὰ διαῤῥίψω εἰς οὐδὲν λογίζομαι.
Πλὴν τίς μοὶ δίδει τὸ αὐτὸ δικαίωμα
κ' εἰς τὴν ἐκείνου εὐτυχίαν; Τῆς ζωῆς
τὸ πικρὸν δῶρον θὰ δεχθῇ, ἂν ἡ ζωὴ
νεκρά, δηλητηρίου πλήρης τῷ δοθῇ;
Τοιαύτη ἔσται δι' αὐτόν, ἀβίωτος.
Μοὶ τὸ διδάσκει ἡ πιστὴ καρδία μου.
Καὶ οὕτως εἶναι ἄφρων, οὕτως ἀγενής,
ὥστε νὰ λάβῃ χαίρων εἰς ἀντάλλαγμα
προσκαίρου βίου πόνον ἀτελεύτητον;
Ποτέ, ποτὲ δὲν θέλω ἀνεχθῇ, ποτέ,

ἐγκαυχωμένη ἐπὶ σωτηρίᾳ του,
νὰ γίνω δολοφόνος τῆς καρδίας του.
Καὶ ὁ Θρασύλλος ἐπὶ τοῦ Ἀχέροντος
νεκρὰν θὰ μ' ἀπαντήσῃ, ὄχι ἄπιστον.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Καὶ πρὸς τὰς ἀπειλάς του ἀδιάφορος,
ἀρνεῖσαι ἐπομένως, ἢ τί θέλεις;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τί;
Διὰ φωνῆς ἠχούσης ὑπὲρ σάλπιγγα,
τὸν ὄχλον νὰ ἐλέγξω τὸν οὐτιδανὸν
τῶν Ἀθηναίων, λαγωῶν δειλότερον,
ὅστις αὐχένα, τρέμων, κύπτει δουλικὸν
ὑπὸ τυράννου ὑβριστοῦ αὐθάδειαν,
τῆς δόξης ἐπιλήσμων καὶ τῆς ἀρετῆς
τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος·
νὰ τὸν ἐγείρω, καὶ εἰς πρᾶξιν ἀνδρικὴν
τὴν ναρκωθεῖσαν νὰ ὁπλίσω χεῖρά του.
Τί θέλω; Οἴμοι! Ἡ ἀνίσχυρος ἐγὼ
τί θέλω; Ν' ἀποθάνω! Αἱ κεναὶ κραυγαὶ
τὸν ληθαργοῦντα δῆμον μάτην πλήττουσι,
τὰς ἄκρας μάτην τοῦ Ὀλύμπου τὰς κωφάς.
Ναί, ν' ἀποθάνω, καὶ νὰ φύγω ἀπ' αὐτοῦ
τοῦ ἐπὶ γῆς ταρτάρου.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὦ Καλλίππη μου,
τί λέγεις; Οὕτω τὴν ἀγκάλην τοῦ πατρὸς
νὰ φύγῃς θέλεις, σύ, ἡ μόνη φίλη του,
τὸ μόνον τῆς ζωῆς του ἐγκαλλώπισμα;
Δὲν μ' ἀγαπᾷς;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Συγχώρει. Ναί, σὲ ἀγαπῶ.
Ἀλλὰ νὰ ζήσω εἰς τὴν γῆν τὴν ζοφερὰν
ὅθεν ἐκεῖνος ἔφυγε, δὲν δύναμαι.
Εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ᾅδου τὸν ἀνήλιον,
ἐκεῖ θεν' ἀνατείλῃ δι' ἐμὲ τὸ φῶς.
Ἐκεῖ πλανᾶται ἤδ' ἡ φίλη του σκιά.
Κατόπιν της μὲ νεύει. Τὴν ἀκολουθῶ·
κ' ἐκεῖ θὰ περιμείνω ὡς νὰ καταβῇς.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ (εἰσερχόμενος)

Καλλίππη!

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τίς!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τίς εἶναι;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Σὺ, Θρασύλλε;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σύ;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα... ὡς ὁ ποιητὴς
ὁ μέγας λέγει.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ζῇς! Ἐσώθης λοιπόν! Ζῇς!
Ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ ᾅδου πῶς διέφυγες;
Τίς μ' ἐλυπήθη; Ποῖος σ' ἔσωσε Θεός;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Θεὸς δὲν ἦτον ὁ ἐλευθερώσας με.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἄπαξ λοιπὸν φιλανθρωπίας αἴσθημα
εἰς τοῦ Κριτίου τὴν ψυχὴν ἀνέτειλεν;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Οὐδ' ὁ Κριτίας ἦτον.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οὔτε; Τίς λοιπόν;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τίς ἦτον;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἡ Λαμία.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἡ Λαμία; Τίς
εἶν' ἡ Λαμία;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Μὴ ἐρώτα. Τ' ὄνομα
εἰς τὴν ἁγνήν σου δὲν ἁρμόζει ἀκοήν.
Γυνὴ μεγάλως δυναμένη παρ' αὐτῷ,
τὰ κλεῖθρα τῆς εἱρκτῆς μου τὸν ἐβίασε
νὰ λύσῃ ἄκων.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὦ γυνὴ φιλτάτη μοι!
Εἴ τις ἂν εἶναι, τῆς εὐγνωμοσύνης μου
τὸν φόρον ἔχει. Ἐκ ψυχῆς τὴν ἀγαπῶ.
Ἀλλ' ἂν ἐσώθης σήμερον, καὶ δι' αὐτῆς
τὸν φάρυγγα τοῦ ᾅδου ἂν διέφυγες,
μὴ χρονοτρίβει, μὴ νομίζου ἀσφαλής.
Παραμονεύει περὶ σὲ ὁ θάνατος.
Ὁ λέων ὡς ὠσφράνθη αἵματος ὀσμήν,
ἐμάνη, καὶ μεθύων περιλείχεται.

Τοῖς Ὀλυμπίοις ἡ εὐγνωμοσύνη μου
βαθεῖα εἶναι ὅτι σ' ἐπανέφερον·
ἀλλ' ἤδη μ' εἶναι ἄδωρον τὸ δῶρόν των
ἐν ὅσῳ βλέπω ἀγρυπνοῦσαν περὶ σὲ
τὴν τυραννίαν, καὶ ὀρθὸν τὸν κίνδυνον.
Μὴ μένε, φύγε, ὅσῳ εἶσ' ἐλεύθερος.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Νὰ φύγω;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ναί, νὰ φύγῃς. Ἐπικρέμαται
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου ψῆφος φονική,
ὡς ἡ μοιραία θέλησις, πανίσχυρος.
Ἂν εἰς ἑταίρας νεύματα ὑποκλινὴς
σ' ἀφῆκε στιγμὴν μίαν, ὠφελήθητι
πρὶν ἡ στιγμὴ παρέλθῃ. Μὴ τὴν λείαν του
νομίζῃς πῶς ἀφήνει. Παίζει μετ' αὐτῆς.
Φύγε καὶ σπεῦσον.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἢ φυγὴ ἢ θάνατος
λοιπὸν ἡ μοῖρα θενὰ εἶναι τοῦ λοιποῦ
τῶν Ἀθηναίων; Τῆς ἐρήμου πόλεως
μετ' οὐ πολὺ τὴν θέσιν θενὰ μένωσιν
ἐλέγχοντες οἱ τάφοι τοῦ Κεραμεικοῦ;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἂν, ὦ Θρασύλλε, ἀγαπᾷς... τί νὰ εἰπῶ;
πρὸς τὴν ζωήν σου εἶσαι ἀδιάφορος·—
ἀλλ' ἂν ἡμᾶς οἰκτείρῃς, ἂν μᾶς ἀγαπᾷς,
ἂν τὴν ζωήν μου θέλῃς, εἰς τὸ βάραθρον
νὰ μὴ ῥιφθῶ ἂν θέλῃς τῶν δυστυχιῶν,
ὕπαγε, φύγε, σῶσόν με σωζόμενος.

Ὡς κενοὺς λόγους ταῦτα μὴ ἐκλάμβανε.
Σὺ δὲν ἠξεύρεις, δὲν νοεῖς, δὲν δύνασαι
τὸ μέλαν βάθος τῆς ἀβύσσου νὰ ἰδῇς.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Μὴ μ' ἀποπέμπῃς, καὶ τοσοῦτον μὴ φοβοῦ.
Τὸ σκότος μόλις τὸ ταρτάρειον φυγὼν,
εἰς σᾶς ἀνῆλθον· καὶ ν' ἀφήσω ἀπαιτεῖς
ὑμᾶς, δι' οὓς καὶ μόνους ἀγαπῶ τὸ φῶς;
Μακράν σας θὰ μοὶ εἶναι τάρταρος ἡ γῆ,
ἀβίωτος ὁ βίος.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λοιπὸν ἄκουσον,
πῶς ὁ Κριτίας, οὗ βιβρώσκει τὴν ψυχὴν
φιλοδοξίας καὶ φιλαργυρίας φλὸξ,
πρόσωπον αἴφνης ἐραστοῦ ὑποδυθεὶς,
ἦλθε κ' ἐζήτει, ναὶ, μ' ἐζήτει νύμφην του.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Καλλίππη!...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ναὶ, τὴν χεῖρα καὶ τὸν πλοῦτόν της
καὶ τὴν ἐπιῤῥοήν μου θέλει ἐνταυτῷ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ (πρὸς τὴν Καλλίππην)

Καὶ μένεις ἔτι; Σὺ νὰ φύγῃς πρόφθασον.
Σ' ἐπέῤῥιψεν ἡ μοῖρα εἰς τὴν τροχιὰν
τῶν συμφερόντων, τῶν ἀγρίων του παθῶν,
καὶ μένεις; καὶ δὲν τρέμεις; καὶ δὲν κρύπτεσαι;
Θὰ σὲ συντρίψῃ, ἡ βορά του θὰ γενῇς,
καὶ μετὰ φρίκης θὰ ἰδῇ ὁ ἥλιος
νὰ νυμφευθῇ ὁ ὄφις τὴν περιστεράν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἐμὲ ἐνταῦθα παρὰ τὸν πατέρα μου
δεσμεύ' ἡ μοῖρα· σὺ δὲ εἶσ' ἐλεύθερος.
Ἐν ὅσῳ μένεις εἰς τὴν ἐξουσίαν του,
ἄοπλος εἶμαι, καὶ δειλὴ, καὶ ἄνανδρος,
καὶ διὰ σὲ δεσμία. Ἀναχώρησον.
Ἐκτὸς λαβῆς του ἄπελθε, καὶ θὰ ἴδῃς
νὰ γίνῃ τίγρις ἡ δειλὴ περιστερά.
Ἂς ἔλθῃ τότε μετὰ τῶν δημίων του,
τῶν ὅπλων του, τοῦ ὄγκου τοῦ τυραννικοῦ·
ἂς ἔλθῃ νὰ γνωρίσῃ πῶς συντρίβεται
τὸ γαῦρον κῦμα τῆς ὑπεροψίας του
εἰς γυναικὸς ἀνδρίαν· πῶς τὸν ἀψηφῶ.
Ἀλλὰ πρὸ τούτου θὲς, ὤ! θὲς ἐν ἀσφαλεῖ
τὴν κεφαλήν σου. Φύγε.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὑποχώρησον,
καὶ μὴ ἐκθέτῃς σοῦ τὴν ὕπαρξιν, κ' ἐμοῦ
τὴν ἐξουσίαν. Ὑπὲρ σωτηρίας σου
ἰσχὺν δὲν ἔχω. Ὅμως πρέπει νὰ σωθῇς.
Πρέπει, σοὶ λέγω· οὐχὶ, ἔστω, δι' ἡμᾶς,
οὐχὶ πρὸς χάριν ταύτης, ἧς ὁ θάνατος
τὸ θλιβερόν σου ἔσται ἐπιτάφιον,
ἀλλά...

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Καὶ ἔχω ἄλλο τι τὸ εἰς τὴν γῆν
δεσμεῦόν με εἰσέτι;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τὴν πατρίδα σου.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Σὺ μοὶ τὸ λέγεις, Θηραμένη;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πῶς ἐγὼ,
σ' ἐκπλήττει; ἢ νομίζεις πῶς ἐκάθησα
μετὰ τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ τραχήλου της,
ὅπως τοῦ δείπνου ἐμπλησθῶ τῶν Ἁρπυιῶν,
εἰς αἵματος φιάλην μεθυσκόμενος;
Μὲ ἀδικεῖς, Θρασύλλε. Μὴ ὡς οἱ πολλοὶ,
καὶ μὴ ὡς ὁ Κριτίας παρεξήγει με.
Ἂν εἰς τὴν θέσιν ταύτην τὴν λαοστυγῆ
ἱστάμενον μὲ βλέπῃς κ' ἐπιμένοντα,
μὴ φιλαρχίαν μ' ἀποδίδῃς ἀγενῆ.
Ἡ μέριμνά μου ἂν ἐμὲ ἀπέβλεπε,
τὸ ῥάκος τοῦτο τὸ εἰς αἵματα βαφὲν
θὰ ἔσχιζον ἀμέσως, καὶ τὰς σάρκας μου
ἐὰν ἀπέσπα, ὡς τοῦ Νέσσου ὁ χιτών.
Ἀλλὰ ἐντός μου τὸ συμφέρον ὁμιλεῖ
τῶν Ἀθηναίων, ὄχι τῶν Τριάκοντα.
Ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν τυράννων ἵσταμαι
ἐπίσκοπός των, ὄχι δορυφόρος των·
ἐξ ἀσθενείας ἀνεχόμενος πολλὰ,
ὅπως πολλὰ κωλύω. Εἰς τὸν κλύδωνα
κυμάτων ἀντιτύπων βλέπων ἄφετον
κ' ἐγγίζουσαν τὴν πόλιν νὰ περιτραπῇ
νῦν ὑφ' ὁρμὴν πνευμάτων ὀχλοκρατικῶν,
νῦν ὑπὸ βίαν τυραννίας, τὴν ὀρθῶ,
εἰς ἑκατέραν ἀπερείδων τῶν πλευρῶν.
Οὔτε τοῦ δήμου, οὔτε τῶν ὀλιγαρχῶν,
ἀλλ' εἶμαι μόνον τῆς πατρίδος πρόμαχος.

Πλὴν μάταιοι ἀγῶνες! Δὲν ὀρθοπλοεῖ
τὸ σκάφος πλέον. Κινδυνεύει αὔτανδρον.
Τὸ προσαράσσει εἰς σκοπέλους ἄφροντις
ἢ ἄφρων κυβερνήτης. Τὸ ναυάγιον
ἐπέστη· ὑπεκφεύγει τὸ πηδάλιον
τὴν χεῖρά μου. Βιαίως τὸ κατέκτησεν
ἡ τυραννία, καὶ τὴν πόλιν ἀπειλεῖ
εἰς αἵματα νὰ πνίξῃ. Ζῆθι, σώθητι.
Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ῥιφθῆτε τολμηρῶς
εἰς τοὺς ἀνεμοπλήκτους κάλους, σώζοντες.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὁ λόγος οὗτος, ὦ Θηράμενες, ἀρκεῖ
ὅπως ἐκ νέου μὲ καλέσ' εἰς τὴν ζωήν.
Ἀλληλομάχων αἰσθημάτων σύγκρουσις
μ' ἦτον ὁ βίος. Σᾶς ἠγάπων· ἀλλ' εἰς σὲ
τὸν τύραννον ἐμίσουν. Καὶ τ' ἀνάπαλιν,
κατὰ τῆς τυραννίας ἔμπλεως ὀργῆς,
δὲν ὡπλιζόμην κατ' αὐτῆς, περίφοβος,
μὴ ἀπαντήσῃ ἡ αἰχμὴ τοῦ ξίφους μου
εἰς τὰς ἀγρίας τάξεις της τὸ στῆθός σου.
Ἀλλ' ἤδη, ὅτε ἀνευρίσκω μεθ' ἡμῶν
συντεταγμένην τὴν βαθεῖαν φρένα σου,
κ' ἐν μέσῳ φαύλων πειρατῶν τῆς πόλεως
φρουρὸν σὲ βλέπω ἄγρυπνον τῆς πρώρας της,
ἁπλοῦν προσλάμπει τὸ καθῆκον εἰς ἐμέ.
Ἐκ τοῦ ὀλέθρου τὴν πατρίδα χρεωστῶ
νὰ σώσω, ἢ νὰ πέσω προμαχῶν αὐτῆς.
Ἐν ὅσῳ μία αἵματος τὰς φλέβας μου
ῥανὶς θερμαίνει, δι' αὐτὴν θενὰ χυθῇ.
Μικρὰ βεβαίως ἡ σπονδή, οὐδ' ἐπαρκὴς

τὸ στίγμα ν' ἀποπλύνῃ τὸ τυραννικόν.
Ἀλλὰ κ' ἡ ἐλαχίστη νοτὶς αἵματος
ἀπὸ θερμῆς καρδίας, γονιμοποιεῖ
τὸ τῆς ἐλευθερίας ἔδαφος. Καθὼς
τοῦ ἥρωος, ὁμοίως καὶ τοῦ θύματος
τὸ αἷμα σώζει, καὶ νικᾷ ὁ θάνατος.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τὸ θῦμα ὅμως ἐὰν πέσῃ ἄωρον,
ματαία ἡ θυσία. Διατήρησον
τὴν χεῖρα, τὴν καρδίαν καὶ τὸ ξίφος σου.
Φέρε τα τότε. Τώρα φύγε.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Φύγε, ναί.
Διαφυλάξου δι' αὐτὴν καὶ δι' ἡμᾶς.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Νὰ φύγω, ἔστω. Ταύτην τὴν ὑπόδουλον
ἀφίνω πόλιν, ὅπως ἀποσύρεται
ὁ λέων, ὅστις εἰς τὴν λείαν του πηδᾷ.
Ὑπάγω ὅπου πάλλουσιν ἐλεύθεραι
καρδίαι, ὅπου ξίφη ἀκονίζονται
τυραννοκτόνα, κ' εὐγενεῖς ἐξόριστοι
διὰ δακρύων, πλὴν κ' ἐλπίδων τρέφονται.
Ἀφ' οὗ ἐνταῦθα ἐξυπνίσω τοὺς φρουροὺς
τῆς νεκρωθείσης πόλεως, ἀπέρχομαι
ἂν ἀγρυπνῶσι κ' οἱ ἐκεῖσε νὰ ἰδῶ.
Χαίρετε. Φεύγω χαίρων. Καὶ μετ' οὐ πολὺ
τὸ νέφος τὸ μελαῖνον τὸν ὁρίζοντα
τὰ ὄρη αἴφνης θὰ φανῇ νὰ πυρπολῇ,
κεραυνὸν φέρον, τὰ πλευρά του σχίζοντα.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (διδοῦσα αὐτῷ τὴν χεῖρα)

Ἄπελθε, σῶσον σὲ καὶ τὴν πατρίδα σου.
Ὁπόταν ἐπανέλθῃς, θέλεις εἰς αὐτὴν
μ' εὑρῇ τὴν θέσιν, ἢ ἐντὸς τοῦ τάφου μου.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς ἄλλης χειρὸς)

Ἄπελθε. Ἴσως εἰς τὴν σὴν ἐπάνοδον
εἷς θὰ ἐλλείπῃ ἀπὸ τῶν Τριάκοντα.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Σᾶς καὶ τὴν πόλιν ἂς φυλάττ' ἡ Πολιάς.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τὸ ἄντρον τῶν Ἐριννύων ὑπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον. Ἐν τῷ μέσῳ βωμός, ἐφ' οὗ καίει φλόξ, μόνη φωτίζουσα τὸ ζοφερὸν ὑπόγειον.

(Εἰσέρχονται **ΣΩΚΡΑΤΗΣ** και **ΠΛΑΤΩΝ**)

ΠΛΑΤΩΝ

Πυκνὸς ὁ ζόφος, φοβερὰ ἡ κάθοδος.
Ῥιγῶ βαδίζων εἰς τῆς γῆς τὰ ἔγκατα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σίγα. Κοιμῶνται αἱ Σεμναὶ Θεαί. Θαῤῥῶ
ὑποχθονίους πῶς ἀκούω μυκηθμούς.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (προκύπτων ὄπισθεν τοῦ βωμοῦ)

Τίς εἶ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πολῖται.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Τί ζητεῖτε;

ΠΛΑΤΩΝ

Τὸν δαυλὸν
τῶν Ἐριννύων.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (δίδων αὐτοῖς δᾷδας σβεστάς)

Λάβετε.

ΠΛΑΤΩΝ (πρὸς τὸν Σωκράτην)

Ἐρχόμεθα
οἱ πρῶτοι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πρῶτοι ἔπρεπε νὰ ἔλθωμεν,
ὁπότ' ἐπικαλῆται ἡ πατρίς.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Τίς εἶ;

ΛΥΚΩΝ, ΕΥΚΡΑΤΗΣ, ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ, ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ
καὶ ἄλλοι πολῖται

ΛΥΚΩΝ

Πολῖται.

ΠΛΑΤΩΝ

Ἄλλοι.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Τί ζητεῖτε;

ΛΥΚΩΝ

Τὸν δαυλὸν
τῶν Ἐριννύων.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (διανέμων δαυλοὺς)

Λάβετε.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Ὦ Σώκρατες,
σὺ μεθ' ἡμῶν! Εἰς σκότους περιβάλλεσαι
καὶ σὺ μανδύαν, κρύπτοντα ξιφίδια!
Τίς σ' ἔφερεν ἐνταῦθα;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸ δαιμόνιον.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Τίς εἶ;

ΛΥΣΙΑΣ, ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ καὶ ἄλλοι πολῖται

(εἰσέρχονται ἀλληλοδιαδόχως. Ὁ μετὰ τοῦ ἱερέως διάλογος αὐτῶν καλύπτεται ὑπὸ τῆς φωνῆς τῶν ὁμιλούντων εἰς τὸ προσκήνιον)

ΠΛΑΤΩΝ

Αὐξάνει, καὶ τὸ ἄντρον πλημμυρεῖ
ὁ καταῤῥάκτης ὁ ἀνθρώπινος.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Τίς εἶ;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Καὶ σύ, ὦ Πραξιτέλη;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἀριστόφανες,
εἰς σὲ αἱ Μοῦσαι ἔδωκαν κ' αἱ Χάριτες
τοῦ λόγου τὴν πυρίνην μάστιγα, δι' ἧς
τοὺς λυμεῶνας τοῦ κοινοῦ ἐσπάραττες.
Τὸν λόγον ἤδη πνίγουσιν αἱ οἰμωγαὶ
τῶν ἐκπνεόντων· ὅθεν τὸ ἀνίσχυρον
ἀφίνων ὅπλον, ἔλαβες εἰς χεῖράς σου
ἀντὶ τῆς κωμῳδίας ἐγχειρίδιον.
Κ' ἐγὼ ἐπὶ μαρμάρου τῆς πατρίδος μας
ἐλάξευσα τὴν δόξαν καὶ τὸ μέγεθος.
Ἀλλ' ὅταν εἰς τὴν κόνιν κ' εἰς τὰ αἵματα
τὴν βλέπω, πατουμένην, τότε γίνεται
ἡ σμίλη ξίφος, καὶ ὁ γλύπτης μαχητής.

(Εἰσέρχεται ὁ ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ ἐν ᾧ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πληροῦται τὸ σπήλαιον)

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Τίς εἶ;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Πολῖται.

(Ἐν ᾧ ἐν τῷ βάθει ἀνταλλάσσονται αἱ λέξεις τοῦ συνθήματος),

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἆρα πλήρεις εἴμεθα;

ΠΛΑΤΩΝ

Πολλοὶ οἱ συνελθόντες.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Ὑπὸ τὴν σποδὸν
δὲν ἀπεσβέσθη ἄρα πᾶς ζωῆς σπινθήρ·
οὐδὲ ἡ τυραννία, καθὼς ἤλπισε,
πᾶσαν καρδίαν εὐγενῆ ἀπέπνιξε.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Πολῖται ζῶσιν ἔτι· ἄρα ἔτι ζῇ
ἡ πόλις, ζῇ τὸ μέλλον, ζῇ ἡ δόξα της.

ΛΥΚΩΝ

Ζῇ ὁ καθεύδων λέων, καὶ θὰ ἐγερθῇ,
τὸ αἷμα λείχων εἰς τὰς σιαγόνας του.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (προβαίνων ἐμπρὸς)

Οἱ θῦται πάντες πάρεισιν. Ἐκ τοῦ βωμοῦ
τοῦ σκότους φῶς ζητεῖτε. Δεῦτε λάβετε.

(Ἀνάπτει τὸν δαυλόν του ἐκ τοῦ βωμοῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀνάπτουσι πάντες οἱ ἄλλοι).

Διὰ καταχθονίων ἐπικλήσεων
τοῦ ᾅδου τὰς ἀγρίας κόρας θέλετε
καὶ τὴν βραδεῖαν νὰ ἐγείρω Νέμεσιν.
Ἠγέρθη! Λάμπει ἀπειλῶν ὡς πύρινος
ὁ ἄγρυπνός της ὀφθαλμός. Ἀκούονται
αἱ ὑλακτοῦσαι κύνες αἱ ταρτάρειαι.
Σιγή! κ' ἐντρόμους κλίνατε τὰς κεφαλάς!
Κ' εἰς κάπρου καὶ εἰς ταύρου τὰ νεοσφαγῆ
πατήσατε τομεῖα, καὶ ὀμώσατε

εἰς τὴν πατρίδα πίστιν, ἀφοσίωσιν,
αὐτῆς θυσίαν τῆς ζωῆς.

ΠΑΝΤΕΣ

'Ομνύομεν.

ΛΥΚΩΝ (προχωρῶν)

'Ομνύομεν προσέτι εἰς τὸν Τάρταρον,
εἰς τῆς Στυγὸς τὸ ὕδωρ, κ' εἰς τὸν ὄλεθρον
ἡμῶν, τῶν τέκνων, πάντων τῶν οἰκείων μας,
δι' ὅσα πάσχει ἡ πατρὶς, ἐκδίκησιν,
ἐκδίκησιν δι' ὅσον ῥέει αἷμά της·
δι' ὅσην ὕβριν ἐποτίσθη καὶ χολὴν,
ἄσβεστον μῖσος, ἄσπονδον ἐκδίκησιν.

ΟΙ ΠΛΕΙΣΤΟΙ

"Ασβεστον μῖσος, ἄσπονδον ἐκδίκησιν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Φρικώδης λέξις, εἰς φρικῶδες ἀντηχεῖ
τὸ ἄντρον τοῦτο. Εἶναι ἡ ἐκδίκησις
ἀντ' ἀδικίας ἀδικία. Τὸ κακὸν
ἀντὶ κακοῦ. Εἰς ταύτην ὅρκος Στύγιος
δὲν θὰ μὲ δέσῃ. Σύννους εἰς τοῦ Ἰλισσοῦ
ἐβάδιζον τὴν ὄχθην. Οἱ Τριάκοντα
μ' εἶχον προτείνει σύμπραξιν ἀνόσιον·
εἰς Σαλαμῖνα μεταβὰς, τὸν Λέοντα,
τὸν ἕνα τῶν μετοίκων, ὡς καθεὶς αὐτῶν,
λαβὼν νὰ θυσιάσω, καὶ τὸν πλοῦτόν του
ν' ἁρπάσω. Πλοῦτον στέργω τὸν ἐπικερδῆ.
Τοιοῦτος δ' εἶναι, ὡς φρονῶ, ὁ δίκαιος.
'Ηπείθησα· ἠρνήθην· καὶ βαρυαλγὴς,
εἰς τῆς πλατάνου ἐκαθέσθην τὴν σκιὰν,
σταθμίζων τὸ καθῆκον καὶ τὸ δίκαιον.

Ἐκεῖ, ἐν μέσῳ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος,
μοὶ ἐπεφάνη, κατελθὸν ἐξ οὐρανοῦ,
ἀκτίνων στέμμα φέρον, τὸ δαιμόνιον,
καὶ μ' εἶπε· «Σπεῦσον ὅπου ἐξοπλίζονται
σωτήρων χεῖρες. Πρὸς τοὺς νόμους κακουργεῖ
ὁ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ νόμου ἀνεχόμενος.»
Εἶπε, καὶ ἦλθα νὰ συνερευνήσωμεν
τί τὸ συμφέρον ἀπαιτεῖ τῆς πόλεως.

ΛΥΚΩΝ

Κατὰ τυράννων, ὀλετήρων τοῦ λαοῦ
ἡδονὴ θεία εἶναι ἡ ἐκδίκησις.
Κατὰ τυράννων λόγοι μετριότητος,
τὸ τῶν ἀνδρείων χαλαροῦντες αἴσθημα,
καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφοπλίζοντες,
τὸ φρόνημα τῶν νέων διαφθείρουσιν.
Ὀξὺς, γενναῖος, ἄκαμπτος, ἀμείλικτος
πρέπει νὰ ἦναι τῆς πατρίδος ὁ υἱός·
λόγοι δὲ χαῦνοι, πονηρῶν φειδόμενοι,
εἰς τοὺς ἀριστοκράτας μόνον πρέπουσιν.
Ἂν θέλωμέν τι ἄξιον νὰ πράξωμεν,
τὴν εἶραν ἐκ τοῦ σίτου ἂς χωρίσωμεν.
Ἑκάς, μακρὰν ἀπίτω πᾶς ὁ βέβηλος.
Δὲν θὰ σωθῇ ἡ πόλις πρὶν ἀποκοπῇ
πᾶν σεσηπός της μέλος. Ἂν οἱ τύραννοι
ἐκλείψωσι, δὲν λείπει καὶ ἡ τυραννὶς,
ἐν ὅσῳ σπέρμα φίλων αὐτῆς σώζεται·
καὶ μισῶ μᾶλλον τοὺς κρυπτοὺς τῶν ἐμφανῶν.
Εἰς τὴν ὁμήγυρίν μας τί οἱ συγγενεῖς
ζητοῦσι τῶν τυράννων κ' οἱ διδάσκαλοι;
Ἑκάς, μακρὰν προδόται, μακρὰν βέβηλοι!

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Μακρὰν σὺ μᾶλλον, ὁ σκανδάλων μοχλευτής.
Νομίζεις εἰς τὴν Πνύκα καὶ τὴν ἀγορὰν
ὅτ' εἰς τὸν ὄχλον ὁμιλεῖς, ἀνακυκῶν
τὰ τυφλὰ πάθη καὶ τὰς ὑποψίας του;
Καιρὸς θὰ ἔλθῃ, ὑπὸ τὴν σκιὰν σεμνῆς
ἐλευθερίας νὰ ἐκτραχηλίζησαι,
καὶ τοὺς βελτίστους τῶν ἀνδρῶν συκοφαντῶν,
νὰ βλάπτῃς τὴν πατρίδα. Ἤδη ἄπεχε.
Εἶν' ἡ φωνή σου διχονοίας σύνθημα,
τῶν ὄφεων τοῦ ᾅδου εἶναι συριγμός.
Τὸ ἱερόν μας ἔργον μὴ συντάραττε,
μὴ ῥίπτε βέλη κατὰ τῶν κρειττόνων σου·
καὶ ἐὰν ζῆλος ὑπερβάλλων σὲ κινῇ,
σὺ μετριάζων μετὰ κρίσεως αὐτὸν,
μὴ μᾶς βιάζῃς νὰ τὸν μετριάσωμεν.

ΛΥΚΩΝ

Μεγάλων ἔργων πεῖραν ἔχοντες μικρὰν,
θὰ ἔλθῃ ὥρα νὰ μετανοήσητε.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ τῶν τυράννων συγγενὴς ἐγὼ εἰμί.
Εἰς τοῦ Κριτίου τὴν σκιὰν ἐβλάστησα,
ἀπὸ σπαργάνων νὰ θαυμάζω ἐθισθεὶς
τὴν πυκνὴν φρένα τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς,
τοῦ μουσοτρόφου τὴν λαμπρὰν διάνοιαν·
κ' ἐδορυφόρουν διὰ τῆς ἀγάπης μου
τὸν ἄρχοντα, τὸν θεῖον καὶ τὸν ποιητὴν,
ὡς θῦμα φθόνου παραγνωριζόμενον.
Ἀλλ' ἤδ' οἱ ὀφθαλμοί μου ἠνεῴχθησαν·
μ' ἐξύπνισαν οἱ θρῆνοι τῆς πατρίδος μας,

καὶ τὸ ἐκρέον αἷμα τῶν τραυμάτων της.
Εἰς αὐτὴν μόνην χρεωστῶ συμπάθειαν.
Τιμιωτέρα παντὸς μ' εἶναι συγγενοῦς.
Τοῦ πολυφλοίσβου σάλου τοῦ πολιτικοῦ
μακρόθεν ἤμην τεθλιμμένος θεατής,
περὶ τῆς τύχης τῶν λαῶν φιλοσοφῶν.
Ἀλλ' ὅτε πάσχῃ ἡ πατρὶς καὶ μᾶς καλῇ,
ἡ σκέψις παύει, καὶ ἡ πρᾶξις ἄρχεται.
Πάρειμι.

ΛΑΜΙΑ (προκύπτουσα)

Φίλοι, πάρειμι κ' ἐγώ.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Πῶς; σύ;
Σύ, ὦ Λαμία μεθ' ἡμῶν; Ἀλλὰ πρὸς τί;
Τί θέλεις; Ποῖος σοὶ παρέσχεν εἴσοδον;

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Ἐγώ, ἐνδίδων εἰς τὰς παρακλήσεις της.
Μὴ θορυβῆσθε. Ἐγγυῶμαι. Ἀνδρικὴν
καρδίαν ἔχει. Εἶναι ἀπαράβατος
ὁ λόγος, εἶναι ἄσειστος ἡ πίστις της.

ΛΥΚΩΝ

Ἀλλ' ὅμως ἔχει τὸν Κριτίαν ἐραστήν.

ΛΑΜΙΑ

Εὐφήμει, ἄνερ. Τὸν Κριτίαν, πλέοντα
εἰς τοῦ λαοῦ τὸ αἷμα, ἀποστρέφομαι
καθὼς ὑμεῖς, καὶ τρέφω εἰς τὸ στῆθός μου
ἀγάπην πρὸς τὴν πόλιν τὴν φιλόξενον,
θετὴν πατρίδα, ἥτις μοὶ προσέφερεν
εἴτι γλυκὺ ἡ τύχη ἐνεστάλαξεν
εἰς τὴν φιάλην τῆς ζωῆς καὶ δι' ἐμέ.

Εἰμὶ ἑτοίμη ὑπὲρ σωτηρίας της
χ' ἐγὼ νὰ πράξω ὅ,τι δόξη εἰς ὑμᾶς.
Πιστή σας ἤμην σύντροφος εἰς τὴν χαράν·
πιστὴ θὰ εἶμαι καὶ εἰς τοὺς κινδύνους σας.
Πῶς; νὰ σκεφθῆτε θέλετε χωρὶς ἐμοῦ;
Καὶ θενὰ δυνηθῆτε; Ἤμην πάντοτε
τῶν σκέψεών σας ἀναγκαῖον ἄρτυμα.
Δὲν σᾶς ἀφίνω. Δὲν σᾶς ἐμπιστεύομαι
ἐστερημένους τῆς ἐμῆς φρονήσεως,
καὶ ἦλθα.

ΛΥΣΙΑΣ

Πάντες ἤλθομεν, Κλεόκριτε,
εἰς τὴν φωνήν σου πειθαρχοῦντες.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Διὰ σοῦ
τί μᾶς ζητεῖ ἡ πόλις; Τί δυνάμεθα;

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (προάγων τὸν Θρασύλλον)

Ἰδοὺ τίς εἶναι ὁ καλῶν σας δι' ἐμοῦ.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ

Πῶς; ὁ Θρασύλλος!

ΠΛΑΤΩΝ

Ἐκ τοῦ Ἅδου ἀνελθών!

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἢ μᾶλλον εἰς τὸν Ἅδην ἤλθομεν ἡμεῖς
νὰ σ' εὕρωμεν.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Ἐνταῦθα δὲν συνήλθομεν
τὸν θάνατόν σου ἵνα ἐκδικήσωμεν;

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Οὐχί! Τὴν πόλιν ἵνα ἐκδικήσητε,
ἤ, Σώκρατες, ὡς θέλεις, ἵνα σώσητε.
Δὲν ἐφονεύθην, ἀλλ' ὀλίγον ἔλειψε·
καὶ ζῶ λανθάνων, εἰς τὰ σπήλαια κρυβείς.
Πλὴν ἀγρυπνεῖ ὁ φόνος, καὶ τῶν Ἀθηνῶν
ἀπέρχομαι, πρὶν πέσω θῦμα ἄχρηστον.
Τῶν μὴ στεργόντων τὰς ἁλύσεις πολιτῶν
τοιαύτ' ἡ μοῖρα· ζῶσι μόνον φεύγοντες.
Ἀλλ' ὦ πολῖται, τὴν ἀποδημίαν μου
μὴ εἰς δειλίαν μοὶ καταλογίσητε.

ΝΙΚΗΡΑΤΟΣ

Μὴ περὶ τούτου, ὦ Θρασύλλε, φρόντιζον.
Ἡ πόλις κ' οἱ ἐχθροί της σὲ γνωρίζουσι.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Τὸν θάνατον δὲν φεύγω, οὐδ' ἀποσοβῶ
τὴν κοινὴν μοῖραν ἀπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν.
Ἀλλὰ δὲν θέλω αὐτ' ἡ χεὶρ νὰ νεκρωθῇ
κ' ἡ κεφαλὴ νὰ πέσῃ, πρίν τι σωστικὸν
ὑπὲρ πατρίδος ἡ μὲν πράξ' ἡ δὲ σκεφθῇ.
Ἀπέρχομαι δὲ ὄχι ὅπου νὰ σωθῶ,
ἀλλ' ὅπου εἰς τοὺς κόλπους πρόφρονος λαοῦ
ἐλευθερίας σχέδια τεκταίνονται
καὶ σύμμαχοί μας ζῶσι· καὶ ἠθέλησα
νὰ συσκεφθῶμεν, πρὶν ἀπέλθω, ἂν καὶ σεῖς
τ' αὐτὰ φρονῆτε.

ΠΟΛΛΟΙ

Λέγε, σὲ ἀκούομεν.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Νὰ σᾶς εἰπῶ ὁποία ἦν ἡ πόλις μας
ὁπότ' ἐν Μαραθῶνι μόνη, ἔνοπλος,
εἰς τὴν Ἀσίαν τὴν αἰχμὴν προέτεινεν,
ὁπότ' ἐν Σαλαμῖνι ἀνεξίτηλον
ἐπὶ τὸ κῦμα τ' ὄνομά της ἔγραφεν
ὡς εἰς χαλκὸν καὶ λίθον, ὡς εἰς τῆς Κλειοῦς
τὰς αἰωνίους δέλτους; ὅταν φέρουσα
τῆς Μούσης καὶ τῆς τέχνης τὴν ἁβρὰν στολὴν,
ὡς τῆς Ἑλλάδος βασιλὶς διέπρεπε,
καὶ οἱ λαοὶ τῇ ἔφερον γονυκλιτεῖς
τοῦ θαυμασμοῦ τὸν φόρον καὶ τοῦ πλούτου των;
Τὴν μαρανθεῖσαν νὰ σᾶς δείξω δόξαν της;
Πρὸς τί γνωστὰ νὰ λέγω, καὶ νὰ σᾶς λυπῶ;
Εἰς τὴν σκοτίαν ἥτις ἄρχει πέριξ μας,
μᾶς περιλάμπει ἡ πανήλιος εἰκών.
Ἀλλ' ἤδ' εἰς ποίαν πτῶσιν ἐκρημνίσθημεν,
φρικτὴν, βαθεῖαν! Ποῦ ἰσχὺς, ποῦ θρίαμβοι,
ποῦ δαφνηφόροι φάλαγγες πολεμιστῶν;
Ἠρημωμέν' εἰς Ζέαν οἱ νεώσοικοι,
ἐρείπια τὰ σκέλη τῶν Μακρῶν τειχῶν,
καὶ Λάκων ἐκ τοῦ τείχους τοῦ Πελασγικοῦ
φρουρῶν, τὴν πόλιν ἔχ' ὑπὸ τὴν πτέρναν του.
Καὶ τί τὸν ξένον λέγω; Φαῦλα τέκνα της
εἰσὶν οἱ δήμιοί της, καὶ τὴν ἔῤῥιψαν
οἰκτρὰν, γυμνῖτιν, εἰς τοὺς πόδας τῶν ἐθνῶν.
Καὶ ἔστω μὲν, ἐῤῥέτω πᾶν τὸ παρελθὸν,
τὸ φωτεινὸν ἐκεῖνο καὶ περίπυστον.
Ἀλλὰ τὸ μέλλον, σώσωμεν τὸ μέλλον της.
Ἂν που τι ἴχνος ἔτι σώζηται ζωῆς,

ἂν σπέρμα που βλαστάνῃ ἑτοιμοθαλὲς,
τὸ ἀνασπῶσιν, ἢ τὸ καταστρέφουσιν·
ὥστε ταχέως, ἂν δὲν προνοήσωμεν,
ἡ πρὶν καλλίπαις χώρα τῶν Ἐρεχθειδῶν
τὰς ἐρημίας τῆς Λιβύας θὰ φθονῇ,
καὶ αἱ κατόπιν γενεαὶ θὰ ἐρωτοῦν
ποῦ ἦσαν αἱ Ἀθῆναι, ἢ ἂν γέννημα
λαμπρὸν δὲν ἦσαν φαντασίας ποιητῶν.
Ἀκτὶς ἐν ὅσῳ ὑποφώσκει ἀμυδρὰ,
ἐν ὅσῳ εἰς καρδίας πατριωτικὰς
ῥανὶς γενναίου αἵματος κυκλοφορεῖ,
ἂς σώσωμεν τὴν πόλιν.

ΠΟΛΛΟΙ

Ἂς τὴν σώσωμεν!

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὡς εἰς φρικώδη συνησπίσθησαν δεσμὸν
τὰ τέρατα τοῦ ᾅδου τ' ἀποτρόπαια,
δοξομανία, ὕβρις χαλκοπρόσωπος,
βία καὶ φόνος, πλεονέκτις ἁρπαγὴ,
αἰσχροκερδείας λαοφάγοι ἅρπυιαι,
καὶ εἰς τὴν πόλιν ἄπληστα ἐπέπεσαν,
οὕτως ἐξ ἄλλου, ὅσαι ἀκατάβλητοι
καρδίαι ἔτι πάλλουσιν ἐλεύθεραι,
ἂς συσφιχθῶσιν εἰς δεσμὸν ἀπόρρητον,
κ' εἰς τοὺς Θεοὺς τοῦ σκότους ἂς ὀμώσωμεν
ἐν ὅσῳ εἷς καὶ μόνος ἡμῶν σώζεται,
ἐν ὅσῳ τῶν τυράννων ἢ τοῦ γένους των,
τῶν ἀληθῶν τυράννων, εἷς καὶ μόνος ζῇ,
ν' ἀμύνωμεν τῇ πόλει πάσῃ μηχανῇ,
πάσῃ θυσίᾳ, ἔνοπλοι, χειρὶ, ποδὶ

καὶ διανοίᾳ· οὐδὲ πρὶν νὰ παύσωμεν,
πρὶν ἢ σωθεῖσαν τὴν ἴδωμεν, ἢ ἡμεῖς
μέχρις ἐσχάτου δάκωμεν τὴν κόνιν της.
Ὀμώσωμεν, πολῖται.

ΟΛΟΙ (πλὴν τοῦ Σωκράτους, κινοῦντες τὰς δᾷδάς των)

Ναὶ, ὀμνύομεν!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δειναὶ εἰσὶ τοῦ Ἅδου αἱ θεότητες,
κ' ἐλαύνουσι τοὺς φαύλους ἀνεπίκλητοι.
Νὰ τὰς ἐγείρω κοιμωμένας δὲν τολμῶ.
Εἰς Δία τὸν Σωτῆρα καὶ εἰς Ἀθηνᾶν
τὴν Σώτειραν ὀμνύω, κατὰ δύναμιν,
χειρὶ, ποδί τε καὶ φρενὶ, τῆς πόλεως
νὰ προμαχήσω, ὑπερῆλιξ μαχητής.
Ἱεροφάντης τῆς εἰρήνης, θάλλοντα
ἂν ἔβλεπον τὸν νόμον, ἔστω καὶ γραπτὸν
δι' αἵματος, τὸν νόμον θὰ σᾶς ἔλεγον
νὰ σεβασθῶμεν. Εἶναι νόμος, μοὶ ἀρκεῖ.
Ἀλλ' ἀθετεῖται. Νὰ τὸν βοηθήσωμεν
εἶν' ὅσιον καὶ χρέος. Εἰς τὸ Δήλιον
ὑπὲρ αὐτοῦ ὠπλίσθην. Ἂν ἐγήρασεν
ἡ χεὶρ, ἀλλ' ἡ καρδία εἶν' ἀγήρατος.
Ὡς τὸν Ἀλκιβιάδην σὲ ἀκολουθῶ.

ΠΛΑΤΩΝ

Μακάριος ὁ κόσμος ἐφ' οὗ ἄρχουσι
τὸ ἴσον ἀπολύτως καὶ τὸ δίκαιον·
ἐφ' οὗ δὲν δύει τῆς εἰρήνης ἡ ἀκτίς.
Ἀλλ' οὗτος εἶναι κόσμος ἄλλος, ἄϋλος,
οὐράνιος· ἡ δ' ὕλη, ἀτελὴς σκιὰ
τοῦ παντελείου ἀρχαιτύπου, πόλεμος

καὶ πάλη εἶναι τῶν στοιχείων καὶ παθῶν.
Ἡ βία βίαν προκαλεῖ, ἐπίθεσις
ἀντίστασιν. Ἡ μάχη τὴν προσάλληλον
ἰσοῤῥοπίαν φέρει μόνη ἐπὶ γῆς·
κ' ἐλευθερία, μόνον ἐπὶ αἵματος
στηρίζεται τυράννων. Εἶμαι μεθ' ὑμῶν.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἂν μετρηθῶμεν, εἶν' ὀλίγ' αἱ χεῖρές μας.
Ἀλλ' ἂν καρδίαι μετρηθοῦν ἀντὶ χειρῶν,
ἀρκοῦσι. Δορυφόρους ἔχ' ἡ τυραννὶς
περισσοτέρους. Ἀλλ' οἱ δοῦλ' εἰσὶ δειλοί.
Ἐκτὸς δὲ τούτου οὐδὲ μόνοι εἴμεθα.
Πολλοὶ σιγῶσιν, ἀλλ' αἰσθάνονται σφοδρῶς.
Ἐπτοημένοι οἱ πολλοὶ καὶ πτύσσοντες,
ἀνέχονται τὴν ὕβριν, ἕως μία χεὶρ
ν' ἀρθῇ· καὶ τότε θεν' ἀρθῶσι χίλιαι.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ὁ δῆμος ὅλος ζέει τῶν Εἰρεσιδῶν·
κ' οἱ ἑρμογλύφοι τοῦ ἐργαστηρίου μου
ἀποτελοῦσι φάλαγγ' ἀξιόμαχον.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Μὴ τοὺς τεχνίτας τοὺς Διονυσιακοὺς
περιφρονῆτε. Ἥρωας μιμούμενοι,
ἡρώων ἦθος προσλαμβάνουσί τινες.
Εἰσὶ καὶ οὗτοι οὐχὶ ἄπειρος στρατός.

ΛΑΜΙΑ

Μετὰ τῶν ἄλλων στρατιῶτίς σας κ' ἐγώ.
Μὴ βλέπετε τὰ ἄνθη τοῦ προσώπου μου·
ἔχω χαλκῆν τὴν χεῖρα, τὴν ψυχὴν χαλκῆν,
καὶ δύναμαι, ταχθεῖσα ἐν τῷ μέσῳ σας,

νὰ ἐνθαῤῥύνω τοὺς δειλούς, νὰ μιμηθῶ
τοὺς ἀφειδοῦντας τῆς ἰδίας των ψυχῆς,
κ' εἰς τῶν ἀνδρείων ν' ἀποθάνω τὸ πλευρόν.

ΕΥΚΡΑΤΗΣ:

Εἴθε πολλοὺς τοιούτους ἄνδρας εἴχομεν!

ΚΑΚΟΚΡΙΤΟΣ

Λανθάνουσα γογγύζ' ἡ ἀγανάκτησις
εἰς τῶν ψυχῶν τὰ βάθη, κ' εἶναι ἡ σιγὴ
τῆς τρικυμίας ἡ βοὴ προάγγελος.
Καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πιστῶν αὐτῶν,
καὶ ἐξ αὐτῶν προσέτι τῶν Τριάκοντα
εἰσὶν οἱ ἐνδομύχως βδελυττόμενοι
τὴν πολιτείαν τὴν ἀνόσιον αὐτῶν.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Δὲν θὰ μᾶς λείψουν σύμμαχοι. Θὰ κινηθῇ
αὐτὴ ἡ κόνις τῶν ἐνδόξων μας νεκρῶν
ἅμα παιᾶν' ἀκούσῃ φιλελεύθερον.
Ἀλλὰ καὶ ζῶντας ἔχομεν συμπράκτορας.
Μακρὰν μὲν τῆς πατρίδος, πλὴν στηρίζουσι
φλογερὸν βλέμμα ἐπ' αὐτῆς κ' αἱμοδιψές,
καὶ θίγουσι τὸ ξίφος ἀνυπόμονον.
Ἀπέρχομαι εἰς Θήβας. Ὁ Θρασύβουλος
τὴν εὐγενῆ των φάλαγγα διακοσμεῖ,
καὶ τὴν πληροῖ ἐλπίδος κ' ἐνθουσιασμοῦ.
Ἐντολὴν ποίαν πρὸς αὐτοὺς μοὶ δίδετε;
Νὰ τοῖς εἰπῶ τὴν χεῖρα πῶς τοῖς τείνετε;

ΠΟΛΛΟΙ

Ναί.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Εἰς τὰς ἄκρας ὡς φανῇ τοῦ Πάρνηθος

χυμαινομένη ἡ σημαία των, ὑμεῖς
ὅτι τὰ ξίφη πάντες θενὰ σύρετε
ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ κοινοῦ ὑπόσχεσθε;
Σκεφθῆτε καὶ εἰπέτε.

ΛΑΜΙΑ (κατ' ἰδίαν, ἐν ᾧ πάντες συνελθόντες εἰς μίαν γωνίαν συνδιαλέγονται)

Μετὰ σοῦ κ' ἐγώ!
Ὡς ἡ σκιά σου, ἀφανὴς κατόπιν σου.
Σὲ ὅσον ζῶ νὰ βλέπω, σὲ ν' ἀκούω, σοῦ
κινδύνους νὰ μακρύνω, καὶ τὸ στῆθός μου
σοῦ νὰ προτάττω, ἄγνωστον ἀσπίδα σου.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ (ἰδίως τῷ Πλάτωνι)

Ὅταν ἀπέλθω, ὦ ἑταίρων φίλτατε,
εὐεργεσίαν ζητῶ μίαν παρὰ σοῦ.
Πρὸς τὴν Καλλίππην ἄπελθε, καὶ φέρε τῃ
τὸν ἀσπασμόν μου. Ἡ καρδία μου θρηνεῖ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (ἐπανερχόμενος μετὰ τῶν λοιπῶν)

Θρασύλλε, ἄγε. Ὁδηγός σου ὁ Θεός.
Σωτῆρα οὗτοι πάντες τὸν Θρασύβουλον
προσμένουσι, καὶ εἶναι στρατιῶταί του.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Λοιπὸν ὑπάγω, καὶ εἰς τοὺς ἀπάτριδας
τὴν χαρὰν φέρω, καὶ τὸ εὐαγγέλιον
πῶς ἔχουσι πατρίδα.

ΠΟΛΛΟΙ

Ὕπαγε.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (ἐκ τοῦ βάθους)

Τίς εἶ;

(Μετὰ φωνῆς βροντωδεστέρας)

Τίς εἶ;

ΠΟΛΛΟΙ

Τί τοῦτο;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (εἰσερχόμενος)

Εἷς ἐκ τῶν Τριάκοντα.

ΠΛΑΤΩΝ

Πολῖται, προδοσία!

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἀπωλέσθημεν.

(Βαθμηδὸν σβύνουσι τὰς δᾶδας, καὶ γίνεται σκότος)

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (πλησιάσας τὸν Θρασύλλον, κρυφίως)

Ἄφρον! Ἀκόμη ἐν Ἀθήναις; Ἄπελθε·
στιγμὴν μὴ μένε.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ (ὁμοίως δεικνύων τοὺς ἄλλους)

Οὗτοι κινδυνεύουσι.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἄπελθε, λέγω.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἀλλ' αὐτοί;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἐμὴ φροντίς.

(Ὁ Θρασύλλος ἀπέρχεται Σκότος βαθύ· Ὁ ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀποτεινόμενος)

Ὦ τῆς πληθούσης ἐκκλησίας! Χαίρετε
ὁποῖοι καὶ ἂν εἶσθε. Συγχωρήσατε
ἂν δὲν προσλέγω ἕκαστον ὀνομαστί·
δὲν βλέπω ἄλλο εἰμὴ νύκτα καὶ σκιάς,
ἀλλὰ σκιὰς ὑπόπτους, ὡς μοὶ φαίνεται.
Ἄνδρες τοῦ σκότους, τί ζητεῖτε ὑπὸ γῆν;
Συνήλθατε θυσίας νὰ τελέσητε
καταχθονίους; Ὦ! τῆς εὐσεβείας σας!
Μὴ τῆς ἡμέρας οἱ Θεοὶ ἐξέλιπον;

καὶ οἱ βωμοί των μὴ κατεδαφίσθησαν;
Τί εἰς τὰ σκότη κρύπτεσθε; Τὸ ἔγκλημα
ζητεῖ τὸ σκότος, κ' ἡ κακὴ συνείδησις.
Τί μᾶς κωλύει νὰ σᾶς ὑπολάβωμεν,
ὦ τρωγλοδύται ὀργεῶνες, ὡς κενὰ,
ὡς φαῦλα μελετῶντας; Εἶσθε ἄφρονες
τυφλὴν τὴν ἐξουσίαν ἂν νομίζητε·
ἔχει Λυγκέως ὄμμα, ἔχει ὄσφρησιν
ὀξεῖαν ἰχνηλάτου θηρευτοῦ κυνός·
ἀκούει καὶ τὸ χόρτον τὸ φυόμενον
καὶ τὴν συνωμοσίαν ὅταν πλέκηται.
Τίς μ' ἐγγυᾶται ὅτι τὴν κατάλυσιν
δὲν μελετᾶτε τῶν κοινῶν πραγμάτων μας;

('Εν ᾧ ὡμίλει, οἱ πλεῖστοι, ἀνὰ ὀλίγους καὶ ἀθόρως, ἀνεχώρησαν).

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὦ Θηραμένη...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (μετὰ σφοδρᾶς ὀργῆς)

Τίς ἐνταῦθα ὁμιλεῖ;
Φωνὴν ἐμπρός μου νὰ ὑψώσῃ τίς τολμᾷ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἡμεῖς...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σιωπὴν, λέγω. Ὅταν ὁμιλῇ
ὁ ἄρχων, ποῖος ἀπειθῶν θρασύνεται;
Ἀμέσως ἔξω. Εἶσθε ὅλοι ἔνοχοι,
διότι εἶσθε ὕποπτοι. Προφθάνουσι
διαταχθέντες οἱ ἱππεῖς πρὸς κύκλωσιν
τῆς ὑπογείου κρύπτης. Τὰς θυσίας σας
ἀλλοῦ τελῆτε, εἰς τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ,
κ' ὑπὸ τὰς ὄψεις τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ.

Ἂν εἷς σας μόνος παραμένων εὑρεθῇ,
θὰ μετοικήσῃ εἰς τὸ δεσμωτήριον.

(Ἀπέρχονται καὶ οἱ τελευταῖοι).

Ἀπῆλθον πάντες.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (μείνας)

Οὐχὶ πάντες· μένει εἷς.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εἷς μένει;

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Μένει ὁ ὀφείλων· τοῦ βωμοῦ
ὁ ὑπηρέτης· τῶν Θεῶν τῶν φοβερῶν
ὁ καθιερωμένος μάντις. Ἂν τολμᾷ
ἡ τυραννὶς τὰ θεῖα ν' ἀψηφᾷ, Θεῶν
νὰ διακόπτῃ τελετάς, καθῆκόν μου
νὰ μείνω εἶναι εἰς τὸν βεβηλούμενον
βωμὸν, καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ζῶντα ἀπ' αὐτοῦ
δὲν μ' ἀποσύρει.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἔχεις, ὦ Κλεόκριτε,
καθήκοντα. Τοιαῦτα ἔχομεν κ' ἡμεῖς·
σεῖς τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν, ἐν ᾧ ἡμεῖς
τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Βλέποντες
πάντοτε τ' ἄνω ἢ τὰ ὑποχθόνια,
τὰ πρὸ ποδῶν σας δὲν νοεῖτε. Ἄφετε
ἡμεῖς νὰ προνοῶμεν, ὡς ἠξεύρομεν.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ

Ὦ Θηραμένη, εἰς αὐτὸ τὸ βάραθρον
ὅπου τοῦ Ἅδου αἱ Θεαὶ δεσπόζουσιν,
ἐκ τῶν χειλέων τοῦ προμάντεως αὐτῶν
μὴ περιμένῃς κολακείαν ἕρπουσαν,

μὴ δόλον ἢ δειλίαν, ἀλλ' ἀλήθειαν.
Ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὅτι προνοεῖς
τῶν πολιτῶν καυχᾶσαι. Εἰρωνεύεσαι
τὰ θύματά σου. Εἶν' ἀσκόπως ἄσπλαγχνον.
Σὺ ὁ δοξάσας ἄλλοτε τὰ ὅπλα μας
δι' εὐγενῶν ἀγώνων, ὁ τῆς πόλεως
προστάτης πάλαι καὶ θερμὸς ὑπέρμαχος,
τὴν βλέπεις ἤδη εἰς τὸ αἷμα πλέουσαν,
τί λέγω; εἶσαι εἷς ἐκ τῶν δημίων της, —
(Λέγ' ὡς πιστεύω· πρᾶξον σὺ ὡς δύνασαι)·
— καὶ ὅτε ὑποπτεύῃς πῶς πολῖταί της
συνῆλθον νὰ σκεφθῶσι πῶς νὰ σώσωσιν
αὐτὴν ἐκ τοῦ ὀλέθρου, ἀπειλεῖς, βοᾷς,
ἐνόχους τοὺς κηρύττεις. Αὔτ' ἡ πρόνοια
τοῦ Θηραμένους ὑπὲρ τῆς πατρίδος του!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τοιαύτ' ἡ τύχη καὶ τὸ χρέος ἐνταὐτῷ
τῶν πολιτευομένων, ὦ Κλεόκριτε.
Εἰς τῆς φρενός των τὴν βαθεῖαν αὔλακα
πᾶς νὰ ἐμβλέψῃ ὀφθαλμὸς ἀδυνατεῖ.
Ὁ τυφλὸς ὄχλος βλέπει πράξεις, ὁ δὲ νοῦς
συκοφαντεῖται καὶ παραγνωρίζεται.
Ἀλλ' ὁ σπουδαῖος κυβερνήτης πόλεως
μικρὸν φροντίζει τί ἡ ἄγνοια θροεῖ.
Πράττει ὡς πρέπει, κ' οἱ πολλοὶ λεγέτωσαν·
καὶ δύο ἔχει ἀλανθάστους του κριτάς,
φωνὴν τὴν ἔνδον, καὶ φωνὴν τὴν ἔπειτα.

ΚΡΙΤΙΑΣ, ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ, ΒΑΤΡΑΧΟΣ
εἰσέρχονται ἐν τῷ σκότει

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Αὐτὸς ὁ τόπος.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Καὶ ἡ ὥρα εἶν' αὐτή.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐδῶ θὰ εἶναι πάντες.

ΚΡΙΤΙΑΣ (πρὸς τοὺς ἐν τοῖς παρασκηνίοις)

Καταλάβετε
οἱ δορυφόροι ἀσφαλῶς τὴν εἴσοδον.

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (πρὸς τὸν Θηραμένην)

Τί τοῦτο;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὁ Κριτίας, ὁ συνάρχων μου,
τὸ ὄμμα ἔχων ἄγρυπνον καθὼς ἐγώ,
καὶ ὑποπτεύων τὰς κρυπτὰς ἐντεύξεις σας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Φέρετε δᾷδας.

(Εἰσέρχονται στρατιῶται κρατοῦντες δαυλοὺς ἀνημμένους)

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Χαῖρε, ὦ Κριτία!

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πῶς!
Ὁ Θηραμένης ἐδῶ μόνος! Τί ζητεῖς;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Κριτία, πρέπει οἱ φρουροὶ τῶν πόλεων
νὰ μὴ κοιμῶνται. Ἄκουσμα ἀμφίβολον
προσέβαλέ με, ὅτι ἄρα νύκτιος
ὑπῆρχ' ἐνταῦθ' ἀγνώστων συνεδρίασις.

Εἶναι, ἠξεύρεις, ὕποπτος ἡ τυραννίς.
Κ' ἔσπευσ' ἀμέσως, ἴσως τι αὐτόφωρον
ἀνακαλύψω παρανόμων ἔγκλημα.
Καὶ σὲ ὁμοία ἴσως φήμη ἔφερε.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ ἦν ἡ φήμη;...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Βλέπεις μόνος σου, κενή.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ ποῦ οἱ συνελθόντες;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὁ Κλεόκριτος,
αὐτὸς ὃν βλέπεις, μόνος, ὁ κακόμαντις,
τὸ αἷμα λέγων πῶς φοβεῖται τὸ χυθὲν
μὴ εἰς κατάραν ἀποβῇ τῆς πόλεως,
θυσίαν ἐξετέλει ἱλαστήριον,
καὶ τοῦ ταρτάρου προσεκάλει τὰς σκιάς,
προφρόνως ἀναβᾶσαι νὰ τὸ πίωσι.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λοιπὸν ἐντεῦθεν τ' ἄτοπα θρυλλήματα;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐντεῦθεν πάντως.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Τοῦτο ἔσται.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (τῷ Κριτίᾳ δεικνύων τὸν Κλεόκριτον)

Ἀλλ' αὐτὸν
δὲν παύω ὑποπτεύων τὸν ψευδεβλαβῆ.
Ἐκ περισσῆς προνοίας, τὸν συνέλαβον.
Ἂν τινα δόλον κρύπτῃ ἡ θυσία του,
θενὰ τὸ μάθω.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἶναι ἀξιέπαινος
ἡ πρόνοιά σου καὶ ἡ προθυμία σου.
Οὕτω, συνάρχων, ἀντιβοηθούμενοι,
τὴν δύναμίν μας πολλαπλασιάζομεν·
καὶ ἂν δεσμὸς συνάψῃ ἀδαμάντινος
τὴν πολιάν σου πεῖραν καὶ τὴν τόλμην μου,
θὰ θραύσῃ τοὺς ὀδόντας εἰς τὸ σκῆπτρόν μας
ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος τῶν δημοκρατῶν,
κ' ἐμπρός μας αἱ φατρίαι θενὰ κάμψωσι
τὸ ταπεινόν των γόνυ. Ἔστω ὁ δεσμός,
καὶ αἱ Ἀθῆναι δυαρχοῦντ' ἐξ ἅπαντος.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἔστω ἂν πρέπῃ, κ' ἔστω ἐὰν δύναται·
καὶ ἂς μοναρχηθῶσι. Δὲν ἐνίσταμαι.
Ἀρκεῖ νὰ εἶναι πρὸς δημόσιον καλόν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ δύναται καὶ πρέπει. Ἀλλὰ πρόσφορος
δὲν εἶν' ἡ θέσις αὕτη πρὸς συζήτησιν.
Τὰ ὁμιλοῦμεν ἐν ὑπαίθρῳ ἄλλοτε.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὅταν θελήσῃς.

(Πρὸς τὸν Κλεόκριτον)

Μάντι, ἀκολούθει με.

(Ἀναχωρεῖ).

ΚΛΕΟΚΡΙΤΟΣ (ἀκολουθῶν αὐτὸν)

Τὴν φρένα ἔχεις, Θηραμένη, ἄβυσσον.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Λοιπὸν οἱ συνωμόται;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Μᾶς διέφυγον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Οὕτω φρονεῖτε; Ἀπατᾶσθε, βέλτιστοι.
Τὸν ἀρχηγόν των ἔχομεν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Τὸν ἀρχηγόν;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὸν συῤῥαφέντα μῦθον ἐπιστεύσατε
περὶ θυσίας; Ὢ τῆς ὀξυνοίας σας!
Τοὺς συνωμότας κρύπτ' ὑπὸ τὰς πτέρυγας
τῆς ἐξουσίας ὁ καλὸς συνάρχων μου.
Ὁ μάντις εἶναι συνωμότης καὶ αὐτός.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ὅταν πλησίον τοῦ σπηλαίου εἴμεθα,
ἐκ τοῦ Ἀρείου Πάγου παρετήρησα
τινὰς περὶ τὴν Πνύκα καὶ τοῦ Πειραιῶς
προβαίνοντας τὴν πύλην. Μήπως εἶν' αὐτοί;...

ΚΡΙΤΙΑΣ

Οἱ συνωμόται ἦσαν· καὶ τοὺς ἔσωσεν
ὁ Θηραμένης, πρὸς ἡμᾶς ἐπίβουλος.
Δοκιμασίαν μίαν ἔτι δι' αὐτὸν
ἐπιφυλάττω, κ' ἔπειτα φροντίζομεν.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἰκία τοῦ Θηραμένους.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ *μόνη*

Μόνος, φυγάς, εἰς ξένα περιφέρεται,
μακρὰν πατρίδος, πολιτῶν, ἐμοῦ μακράν.
Αἶρε χαρά, φαιδρότης, ἐλπὶς αἴρετε

ἐκ τῆς καρδίας, ἣν κατέλιπε νεκράν.
Θὰ τὸν ξενίζουν ἄστεγον, ἐξόριστον,
φαράγγων βάθη, δάση, ὄχθαι ποταμοῦ·
ἀλλὰ θὰ ἔχῃ θησαυρὸν ἀχώριστον
τὴν φίλην μνήμην τῆς ἀγάπης μου κ' ἐμοῦ.
Χωρὶς ἐκείνου σκότος ἡ ἡμέρα μου.
Λυσσᾷ ἐνταῦθα ἡ ἀγρία τυραννίς·
τὴν χεῖρα τείνει κ' ἐπὶ τὸν πατέρα μου,
καὶ ἐπ' ἐμὲ ἀκόμη, καὶ σωτὴρ κἀνείς!
Ἐδῶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς ἀκούεται,
καὶ τυραννίας ἀπειλὴ ἀνιλεής.
Ἡ πόλις πᾶσα εἰς τὸ αἷμα λούεται,
ἡ ὑπὲρ πᾶσαν τῆς γῆς πόλιν εὐκλεής.
Κατ' αὐτοῦ ξίφος μιαιφόνον θήγεται·
πλὴν δὲν πτοεῖται ἡ ἀτρόμητός του φρήν.
Τύραννοι, φεύγει. Τώρα μᾶλλον φύγετε·
θὰ καταβάλῃ τὴν αὐθάδη σας ὀφρύν.
Ὁμοίως φεύγει ὁ χρυσαίετος τὴν γῆν·
ἀλλ' ἐπιστρέφων, ὡς τὸ βέλος ῥίπτεται
εἰς τὰς κοιλάδας, φέρων φρίκην καὶ σφαγὴν,
ὅπου ἡ λεία ἡ δειλή του κρύπτεται.
Δεσμὰ δὲν στέργει, οὐδὲ δούλιον ζυγὸν,
οὐδ' εἰς τυράννων πειθαρχεῖ προστάγματα.
Θὰ ἐπιστρέψῃ, τοὺς ἀνδρείους ὁδηγῶν,
κ' εἰς τὰ λαμπρά των διαπρέπων τάγματα.
Ἐγὼ εὐδαίμων, ὅταν δαφνοστόλιστον
θενὰ τὸν βλέπω ἔνδοξον, περιλαμπῆ,
φέροντα τρόμον τοῖς στρατοῖς καὶ στόλοις των,
κ' ἐπανιόντα ἐν θριάμβῳ καὶ πομπῇ!
Τὴν πόλιν τότε θὰ πληρῶσιν αἵματα

κακούργων μόνον, καὶ ἐλεύθερος παιάν·
καὶ αἱ καρδίαι πᾶσαι καὶ τὰ βλέμματα
τὴν τροπαιοῦχον θὰ ζητῶσι στρατιάν.
Ἐκεῖνος ὅμως τοὺς θριάμβους θ' ἀμελῇ,
θὰ λησμονῇ τὴν δόξαν τὴν μεγάλην του,
τὸ φλέγον βλέμμα εἰς ἐμὲ θὰ προσηλῇ,
καὶ εἰς ἐμὲ θὰ τείνῃ τὴν ἀγκάλην του!
Θεοί! τί βλέπω! Ὁ Κριτίας ἔρχεται!
καὶ εἰμὶ μόνη! Ὁ πατὴρ δὲν εἶν' ἐδώ.
Τὴν ὄψιν του ἂς φύγω τὴν ἀπαίσιον
εἰς τὸν γυναικωνίτην.—Ὄχι! Διατί
νὰ φύγω; Φέρω θώρακ' ἀδιάτρυτον.
Ἂς δοκιμάσῃ, καὶ ἂς μάθῃ ἐπ' αὐτοῦ
ἂν τοὺς ὀδόντας θραύ' ἡ ἐξουσία του,
καὶ γυναικὸς ἀνδρία ἄν τι δύναται.

ΚΡΙΤΙΑΣ (εἰσερχόμενος)

Χαῖρε ἡ κόρη τοῦ πιστοῦ συνάρχοντος.
Εἰς ζήτησίν του ἦλθον. Ὅτι ὅμως σὲ
εὑρίσκω ἀντ' ἐκείνου, τύχῃ ἀγαθῇ!
Μή μοι φθονήσῃς ἀναπαύσεως στιγμὴν
ἐκ τοῦ πολυταράχου πλοῦ τοῦ βίου μας,
τὸν ἀνθηρὸν λειμῶνα μετὰ τὰς ξηρὰς
ἀβάτους ἀνοδίας τῆς πολιτικῆς.
Ἂν ἤξευρες, Καλλίππη, ποίαν βάσανον
μᾶς ἐπιβάλλει ἡ ἀρχή, τὸν ἄνθρωπον
ὁ ἄρχων πῶς πιέζει, πῶς ἡ κεφαλὴ
φονεύει τὴν καρδίαν, πῶς συμφέροντα
ὡς ψυχραὶ σπεῖραι ὄφεως τὴν πνίγουσι,
θὰ κατενόεις ποίαν ἀνακούφισιν
μοὶ φέρ' ἡ ὄψις ἡ γλυκεῖά σου, καὶ πῶς

τὸ βλέμμα στρέφω μετ' ἀγαλλιάσεως
ἐκ τῶν ἀγρίων ἀκανθῶν τῆς ἀγορᾶς
πρὸς τὸ ὡραῖον ῥόδον τὸ ἐαρινόν·
θὰ εἶχες οἶκτον πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἕλκοντας
τὴν φθονουμένην ἄλυσιν τῶν ἀξιῶν!
Χρυσῆν ὁ ὄχλος τὴν νομίζει· σιδηρᾶν
ἡμεῖς οἱ φέροντές την τὴν ηὑρομεν.
Εὐδαίμονες, ὁσάκις χεῖρα τρυφερὰν
νὰ τὴν ἀνακουφίζῃ ἀπαντήσωμεν,
ὁσάκις δάκρυ ἐξ ἐρῶντος ὀφθαλμοῦ
σταλάζῃ μαργαρίτας εἰς τοὺς κρίκους της,
κ' ἐκ θελκτικῶν χειλέων ἂν μειδίαμα
εἰς λήθην μᾶς βυθίζῃ τῆς δουλείας μας.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

'Αλλ' ἄρχον, ὅταν δάκρυ καὶ μειδίαμα
δὲν ἀπαντᾶτε, εὔκολον! Τὴν ἄλυσιν
οὐδεὶς σᾶς ἐμποδίζει ν' ἀποβάλητε,
κ' εἶν' ἑκουσία μᾶλλον ἡ δουλεία σας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καλλίππη, ἀπατᾶσαι. 'Εθελόδουλοι
δὲν εἴμεθα. Ἡ μοῖρα μᾶς ἐχάραξε
τὸ στίγμα «Ἄρχε» ἐπὶ τοῦ μετώπου μας.
Προικίσασά μας δι' ἀδώρων δώρων της,
παρ' ἡμῶν πᾶσαν τὴν ζωήν μας ἀπαιτεῖ,
τὴν χεῖρα προμαχοῦσαν, προβουλεύουσαν
τὴν φρένα καὶ τὸ στῆθος προταττόμενον.
Ἡμεῖς ἐν τρικυμίαις τὸ πηδάλιον
ἀγρύπνως πρέπει νὰ διέπωμεν· ἡμεῖς
νὰ χαλινῶμεν τὴν ἀδάμαστον φορὰν
τῶν ὄχλων· εἰς τὴν ὕλην τὴν ἀμόρφωτον

ἡμεῖς νὰ ἐμφυσῶμεν τὴν ἰδέαν μας,
καὶ ξένης εὐτυχίας σμίλαι σιδηραῖ,
εἰς σκληρὰν ὕλην νὰ λαξεύωμεν αὐτήν.
Ἀντὶ δὲ τόσων θυσιῶν μας, ὁ λαὸς
ἀγνωμοσύνης μᾶς ποτίζει κώνειον.
Ὁμολογεῖς, Καλλίππη, ὅτι ἐπαχθὲς
τὸ βάρος εἶναι τούτου τοῦ καθήκοντος.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Γυνή, ὦ ἄρχον, περὶ τούτων ἀσθενῆ
τὴν κρίσιν ἔχω· ἀλλ' ὡς μ' εἶπον πάντοτε,
κοῦφον τὸ ἔργον εἶναι καὶ χαρμόσυνον
τοῦ τὸ καθῆκον ἐκπληροῦντος· εἶναι δὲ
βαρεῖα μόνη ἡ κακὴ συνείδησις.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λέγουσα ταῦτα, πονηρά, δὲν ἐννοεῖς
νὰ μ' ἀποδώσῃς τὴν κακὴν συνείδησιν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οἰκτρὰν θὰ εἶχον περὶ σοῦ ὑπόληψιν,
ἂν τοῦτο δὲν ἐνόουν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ! συγχώρησον!
Αἰνιγματῶδες λέγεις.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Δὲν εἶν' αἴνιγμα.
Ὅταν τὴν βίαν ἀντιλήπτορα λαβών,
τὴν ἐλευθέραν πόλιν ὑπεδούλωσας,
ἐμπλήσας αὐτὴν φόνων, καταδιωγμῶν
καὶ ἁρπαγῶν, κ' εἰς αἷμα πλέῃς πολιτῶν,
καὶ ἐκπιέζῃς πανταχόθεν στεναγμοὺς
καὶ δάκρυα, κ' ἐνσπείρῃς τρόμον, καὶ πατῇς

τὸ πτῶμα τῆς πατρίδος ἣν ἐφόνευσας,
μηδὲν ἐκπλήττου, εὐγνωμόνει μάλιστα
πῶς σ' ἀποδίδω τύψιν συνειδήσεως,
πῶς κενὸν κόμπον θεωρῶ τοὺς λόγους σου,
καὶ πῶς ἰδοῦσα πᾶν ἀνθρώπου αἴσθημα
ἀποσβεσθὲν ἐντός σου, δὲν ἐπίστευσα
πῶς ἡ φιλοδοξία σοὶ ἐξήρανεν
αὐτὴν αὐτῶν τὴν ῥίζαν, τὴν συνείδησιν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Δὲν εἶσαι ὅσον λέγεις ἄπλαστος γυνή.
Ὁ μολοσσὸς ἐκεῖνος τῶν δημοκρατῶν,
ὁ Λύκων, θὰ ἐφθόνει τὴν σφοδρότητα
τῶν λόγων σου, φιλτάτη. Τίς ἐδίδαξε
τὰ χείλη ἐξ ὧν μέλι ἔπρεπ' ἔρωτος
νὰ ῥέῃ μόνον, νὰ σταλάζωσι χολήν;
καὶ τίς σ' ὑπαγορεύει ταῦτα κατ' ἐμοῦ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τίς; Δὲν ἠξεύρεις πῶς φωνὴ πανίσχυρος
ὑπάρχει, ἣν ἡ βία, ἣν ἡ βάσανος,
ἣν ὁ τὰ πάντα κατασβέων θάνατος
ἀντὶ νὰ σβέσῃ, ἐνισχύει μάλιστα;
Αὐτή, ὦ ἄρχον, ἡ δημόσιος φωνή,
ἐκπεμπομένη ἀοράτως πάντοθεν,
ἐκ τῶν στομάτων τῶν κλειστῶν, ἐκ τῶν δειλῶν
ὀμμάτων, ἐκ τῶν τάφων, ἐκ τοῦ αἵματος
τοῦ ῥέοντος ἀψόφως, διαδίδεται
ὑπὲρ τῆς κολακείας τοὺς ψιθυρισμούς,
καὶ ἀντηχοῦσα εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ,

μέχρι τοῦ θρόνου ἀναβαίνει τῶν Θεῶν.
Τῆς φωνῆς ταύτης τῶν θυμάτων, πρὸς ἣν
κωφεύετε, ἡ πόλις εἶναι ἔμπλεως.
Ὅσα σοὶ λέγω αὕτη μοὶ ἐδίδαξεν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὡς πρέπ' εἰς κόρην ἄρχοντος δὲν ὁμιλεῖς.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἀλλ' ὡς εἰς Ἀθηναίαν πρέπει ὁμιλῶ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Περὶ ἐμοῦ ἀλλοίαν γλῶσσαν ἤλπιζον
νὰ σοὶ διδάξῃ, καὶ ἀλλοῖα νὰ σ' εἰπῇ
ὁ ἀγαθὸς πατήρ σου. Παρεκάλεσα,
καὶ ὑπεσχέθη παρὰ τῇ καρδίᾳ σου
νὰ μεσιτεύσῃ δι' ἐμέ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Καὶ ἔπραξεν
ὡς ὑπεσχέθη.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἆρα σοὶ ἀνήγγειλε
τὴν πρότασιν . . .

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τὰ πάντα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ λοιπόν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λοιπὸν
μὴ τῆς μεγάλης καταβῇς περιωπῆς,
ἀνάξιά σου πράττων καὶ σκεπτόμενος.
Ἄρχε, τῇ μοίρᾳ πειθαρχῶν, ὡς βούλεσαι·
μένε φρουρῶν τὰς ἄκρας, καὶ τὰ ταπεινὰ

χωρία ἄφες τῶν ἀνθρώπων τοῖς κοινοῖς.
Μὴ εἰς χυδαῖα σπαταλᾷς αἰσθήματα
τὴν ὑψηλήν σου φρένα, τὴν καρδίαν σου.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πικρὰν τοξεύει εἰρωνείαν πάντοτε
ἡ αὐστηρά σου λέξις. Ἄρχων τῶν λοιπῶν,
σοῦ ἐδαμάσθην δοῦλος. Παντοδύναμος
τῆς Ἀφροδίτης ὁ υἱὸς, συμπλέκ' εἰς ἓν
τῶν κορυφῶν τὰ δένδρα τὰ ὑψιτενῆ
καὶ τ' ἄνθη τῶν κοιλάδων τὰ γλυκύτερα.
Μὴ τὰς ἐρήμους ἀκρωρείας λέγε μοι,
ὅπου καὶ ῥίζας ἂν ἐκτείνω ἰσχυρὰς,
εἰς τραχεῖς βράχους πλέκονται, καὶ βάραθρα
σκιάζουσιν οἱ κλάδοι τῆς ἰσχύος μου.
Ῥόδον χαρίτων, ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῶν
ἐλθὲ νὰ θάλλῃς. Διὰ σοῦ οἱ ζέφυροι,
φέροντες μῦρα, θὰ μὲ περιπνέωσι·
διὰ τῶν σῶν θελγήτρων θὰ αἰσθάνωμαι
τὸ ἔαρ πάλιν ἀναθάλλον τῆς ζωῆς.
Ὑπὸ τὸ στῆθος τὸ τραχὺ τοῦ ἄρχοντος
ἔχω καρδίαν καὶ θερμὴν καὶ πάλλουσαν.
Εἰς ἕν σου βλέμμα βλέπω φῶς οὐράνιον,
εἰς ἓν μειδίαμά σου τὰ Ἠλύσια,
καὶ μετὰ σοῦ ἀγρότου βίον προτιμῶ,
παρὰ μακράν σου μοναρχίαν τοῦ παντός.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἠξεύρω ταῦτα. Περιττὸν νὰ ἐκταθῇς.
Τ' ἀνέγνων ἤδη εἰς τοὺς χωλιάμβους σου.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἔψαλλε πρῴην ἡ ζητοῦσά μου ψυχὴ
ὄνειρα φροῦδα, ἀορίστους πόθους της.
Ἐζήτει, εὗρε· κ' αἱ ἐπιθυμίαι μου
τὰς πτέρυγάς των κλείουσαι, ἐκάθησαν
ἐπὶ τοῦ ἄνθους τῶν ἐρώτων τοῦ χρυσοῦ.
Σκιᾶς κατόπιν ἔτρεχον, καὶ ἡ σκιὰ
ἐνεσαρκώθη τρὶς καλλίων, κ' ἔγινε
Θεά, τετάρτη τῶν Χαρίτων. Εἰς αὐτῆς
μοὶ ἐπιτρέπεις τὸ θυσιαστήριον
νὰ καταθέσω ὅσον φέρει ἄρωμα
τρυφερῶν πόθων ἡ ψυχή μου, ὅσον πῦρ
ἐντός της φλέγει, καὶ εἰς θῦμα ἐμαυτὸν
καλλιερήσας, νὰ ἐλπίσω δύναμαι,
ὡραία κόρη, ὅτι σοὶ εὐπρόσδεκτον
ἐτέλεσα θυσίαν; Ἀποκρίθητι.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Σπανίως κόρη ἐπὶ ἐρωτήσεων
τοιούτων ν' ἀπαντήσῃ ἀναγκάζεται·
ὁ Κύριός της ὁμιλεῖ ὑπὲρ αὐτῆς.
Ἀλλ' ἀφ' οὗ θέλεις παρ' ἐμοῦ ἀπόκρισιν,
προκρίνω τοῦτο, καὶ νικῶσα πᾶσάν μου
δειλίαν, μή, σοὶ λέγω ἀπροσποίητος,
ματαιοπόνει θύων. Ἀπαράδεκτος
θὰ εἶναι ἡ θυσία.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἂν ἡ προσφορὰ
καρδίας ἀγαπώσης δὲν σὲ συγκινῇ,
ὁποίαν θέσιν σοὶ προσφέρω σκέφθητι·
τὴν πρώτην ἐν ταῖς πρώταις. Εἰς βραχίονα

στηριζομένη τοῦ ἐν πᾶσιν ἰσχυροῦ,
τὸ μέτωπον θὰ αἴρῃς ὑπερήφανον,
ὑπερτεροῦσα πᾶσαν κόρην Ἀττικὴν,
καθὼς τὴν χλόην ὑπεραίρει ὁ κισσὸς
εἰς τῆς πλατάνου τὸν κορμὸν πλεκόμενος.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἡ ψευδὴς δόξα δὲν μ' ἐθάμβωσε ποτέ·
καὶ θέσις εἶναι κατ' ἐμὲ ἐπίζηλος
οὐχὶ ἡ πρώτη, ἀλλ' ἡ μᾶλλον εὐτυχής.
Ἀλλ' ἂν καὶ δόξαν ἐπεθύμουν, πρόσθετον
δὲν θὰ ἐζήτουν· ἡ πατρόθεν μοὶ ἀρκεῖ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀφ' οὗ τὰ δῶρα ἀποῤῥίπτεις πάντα μου,
τὰ τῆς φιλοδοξίας καὶ τοῦ ἔρωτος,
ἂς ἀποῤῥίψω, σὲ μιμούμενος, κ' ἐγὼ
τὸ προσωπεῖον, μὴ γελοῖος ἐλεγχθῶ,
ἐρωτικοὺς ἐκπέμπων ἀναστεναγμοὺς,
ὡς ἡ τρυγὼν τῶν Κήπων τῆς Ἀλωπεκῆς.
Ἄς ὁμιλήσω καθὼς σὺ εἰλικρινῶς.
Ἡ χείρ σου μοὶ συμφέρει, καὶ σοὶ τὴν ζητῶ.
Τοῦ Θηραμένους θέλω τὴν ἐπιῤῥοὴν,
τοῦ Ἄγνωνος τὸν πλοῦτον θέλω παρὰ σοῦ
νὰ λάβω προῖκα, κ' ἐπ' αὐτῶν νὰ στηριχθῇ
ἡ δύναμίς μου θέλω ἀδιάσειστος·
καὶ θέλω τέλος ἐκ τῶν δύω οἴκων μας
νὰ μοὶ ἐγείρῃς ἕνα θρόνον.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἐννοῶ
πῶς θέλεις. Ὅμως ὅτι θέλεις δὲν ἀρκεῖ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε ἐφρόντισα
ὅ,τι ἂν θέλω, τοῦτο καὶ νὰ δύναμαι.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἐὰν, ὦ ἄρχον, τοῦτο εἶναι ἀπειλὴ,
ἄλλους ἀπείλει. Εἶσ' ἐδῶ ἀνίσχυρος.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Κακῶς γνωρίζεις τὴν ἰσχύν μου.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἄριστα.
Κέκτησαι λόγχας, δορυφόρους, κώνειον,
τοὺς ἕνδεκα δημίους, καὶ κρυπτούς τινας,
κ' εἰς ἕν σου νεῦμα πίπτουσιν αἱ κεφαλαί.
Ἀλλὰ κ' ἐγὼ ἀσπίδα ἀδιάσχιστον,
ἀδαμαντίνην κατὰ τούτων κέκτημαι,
τὴν ἀφοβίαν. Τόσοι, καὶ οἱ ἄριστοι,
ἀδίκως θανατοῦνται. Τί δικαίωμα
ἢ ποίαν ὅτι ἔχω ἔφεσιν φρονεῖς
νὰ ἐπιζήσω, μόν' εἰς χώραν νεκρικὴν,
ὡς γλυπτὴ στήλη ἐπὶ τάφων κλαίουσα;
Ἐὰν ἰσχύῃς καὶ εἰς τοῦ συνάρχοντος
τὴν κόρην νὰ ἐκτείνῃς χεῖρα φονικὴν,
ὡς διατάξῃς θενὰ μ' εὕρῃς πρόθυμον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εὐφήμει, ὦ Καλλίππη! Μὲ συκοφαντεῖς.
Τῆς Ὑρκανίας τίγριν μὴ μ' ἐξέλαβες,
ἢ τῶν ὑπερβορείων ἄγριόν τινα,
ὡραίαν κόρην νὰ φονεύσω; Ἄπαγε!
Ἀλλ' ἂν περὶ ζωῆς σου μεριμνᾷς μικρὸν,
ἴσως ὑπάρχει ἀγαπητοτέρα σοι,

δι' ἣν δὲν εἶσαι ἥρωῒς ἀτρόμητος.
Ταύτην ἐνταῦθα ἔχω. (Δεικνυων τὴν παλάμην του).
Μία λέξις σρυ,
καὶ σώζεται, καὶ πάλιν μία λέξις σου
τὸ φίλον νῆμα κόπτει ὡς ἡ Λάχεσις.
Ἤξευρε τοῦτο.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τὸ ἠξεύρω, μάλιστα,
ὅτ' εἰς πᾶν νέον ἔγκλημα εἶσ' ἕτειμος.
Ἐπίσης ὅμως τοῦτο ἤξευρε καὶ σὺ,
ὅτι ἐν μέσῳ σοῦ καὶ τοῦ ἐγκλήματος
ὁ Κιθαιρὼν ὑψοῦται. Τὸ προπύργιον
τῶν ἐλευθέρων ἵσταται προκλητικῶς
ἐν μέσῳ τοῦ φονέως καὶ τοῦ θύματος.
Μένει ὁ θύτης, πάντοτε αἱμοδιψὴς,
κ' ἡ μάχαιρά του τεθηγμένη πάντοτε·
ἀλλ' ἀπειθῆσαν ἔφυγε τὸ σφάγιον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μ' ἐξέφυγεν! Ὦ ἄφρων, ἀπερίσκεπτος
ἐγώ. Ἰδοὺ τί εἶναι κἂν κ' ἐπὶ στιγμὴν
καμπτόμενος ὁ ἄρχων νὰ μαλάσσηται.
Ὕπουλον ἔχει τὴν καρδίαν του ἐχθρὸν,
ἐνδογενῆ προδότην. Πρέπει νὰ φρουρῇ
αὐτὴν ἀγρύπνως οἴκτου μὴ εἰσδύσασα
ἀκτὶς, τὸν ἀνδρικόν της τήξῃ χάλυβα
εἰς γυναικώδη εὐσπλαγχνίαν. Πρὸς στιγμὴν
τὴν λεοντῆν ἀφῆκα, καὶ μ' ἀφώπλισε
πολύτροπος Ὀμφάλη, καὶ περιτραπὲν
τὸ σχέδιόν μου τὸ σοφὸν κατέῤῥευσεν.
Ἀλλ' ἔστω, θὰ ἴδωμεν. Ὅ,τι ἄκριτος

ὑπεροψία κόρης δὲν κατανοεῖ,
θὰ ἐκτιμήσῃ τοῦ πατρὸς ἡ φρόνησις,
καὶ θὰ σταθμίσῃ ὁ πολύπειρος ἀνὴρ
εἰς τὴν τρυτάνην τῆς ὀρθῆς πολιτικῆς·
οὐδὲ θὰ διαφύγῃ τὸν ὀξύν του νοῦν
τί τὸ συμφέρον τῆς ἀρχῆς μας ἀπαιτεῖ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Νὰ συζητήσω τὸ συμφέρον τῆς ἀρχῆς
ἔργον ἐμὸν δὲν εἶναι. Ἔρχεται, ἰδού,
ὁ Θηραμένης. Μετ' αὐτοῦ συζήτησον.
Ἀλλ' ἕν σοὶ λέγω ὕστατον, ἀλάνθαστον.
Πρὶν ἢ μὲ σύρῃς νύμφην σου εἰς τὸν βωμὸν
θὰ πέσω ἱερεῖον ἐθελοσφαγές. (Ἀναχωρεῖ).

ΚΡΙΤΙΑΣ

Θὰ συζητήσω, ὦ βελτίστη, μετ' αὐτοῦ·
καὶ ἢ θὰ γίνῃ τῶν σκοπῶν μου ὄργανον
καὶ σύμμαχός μου κατὰ σοῦ, ἢ... βλέπομεν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἐδῶ, Κριτία, μόνος; καὶ μ' ἐπρόσμενες;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Δὲν ἤμην μόνος· ἡ ὡραία κόρη σου
τῆς προσδοκίας τὰς στιγμὰς ἐβράχυνε.
Τὸ γλυκὺ ῥόδον εἶναι τῆς οἰκίας σου,
ἀλλ' ἔχει, ὡς πᾶν ῥόδον τὰς ἀκάνθας της.
Ἡ εἰρωνεία εἶναι εἰς τὰ χείλη της,
κ' εἰς τὴν καρδίαν ταμιεύεται χιών.
Τὴν θέλησίν σου εἰς οὐδὲν λογίζεται.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τὴν σὴν τῇ εἶπον, ὦ Κριτία, ἐκλογὴν,
ἥτις αὐτὴν οὐχ ἧττον ἢ ἐμὲ τιμᾷ.
Ὁ δεσμὸς οὗτος ἦν εὐκταῖος κατ' ἐμέ.
Ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς της, εἰς τὴν κρίσιν της
καταλειφθεῖσα, δὲν τὴν ἐπεκύρωσεν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Εἰς κρίσιν νέας κόρης καταλείπεσαι,
ὦ Θηραμένη; Κούφην βάσιν δέχεσαι
τῶν πράξεών σου καὶ τῆς πολιτείας σου.
Τὰ ὄντα ταῦτα, ἄρχον, τὰ χαρίεντα,
εἰς ἄνθη ἀπ' ἀνθέων πτερυγίζουσιν,
ἢ εἰς ὀνείρων νέφη ἀεροβατοῦν,
καὶ ἀγνοοῦσιν ἐντελῶς τὰ ἐπὶ γῆς.
Μὴ εἰς τοιαύτην λέμβον ζεφυρόπλαγκτον
τὸν τῆς ἀρχῆς μας θησαυρὸν ἐμπιστευθῇς.
Διὰ χειρῶν σου λάβε σὺ τοὺς οἴακας,
καὶ πρᾶξον ὅ,τι ἀνδρὸς εἶναι καὶ πατρός.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σὺ νὰ σταθμίσῃς, ὦ Κριτί', ἀδυνατεῖς
πατρὸς καθῆκον καὶ πατρὸς δικαίωμα,
ἢ νὰ εἰσδύσῃς εἰς καρδίαν πατρικήν.
Αὐτὴ, τὸ μόνον τέκνον τῆς ἀγάπης μου,
σβεσθέντος παρελθόντος κάτοπτρον γλυκὺ,
τὸ μόνον πάλλον μέρος τῆς καρδίας μου,
τὸ μόνον ἔτι θάλλον, ἐφ' οὗ φύεται
τῆς εὐτυχίας ὁ βλαστὸς καὶ τῆς χαρᾶς,
μοὶ στέφει μ' ἄνθη τὴν ζωὴν, καὶ ἄνθρωπος
αὐτῆς πλησίον λησμονῶ τὸν ἄρχοντα.
Ὅσον τοῦ βίου μοὶ ἀφήν' ἡ μέριμνα

τῶν δημοσίων, εἶναι ὅλον κτῆμά της.
Ἐκ τῶν σταγόνων ἃς ἡ μοῖρα μοὶ κιρνᾷ,
αὐτῆς τὸ μέλι καὶ ἐμὴ ἡ ἄψινθος.
Εἰς τὸν τροχὸν δὲν θέλω τοῦ Ἰξίωνος
νὰ τὴν προσδέσω, κοινωνὸν τῶν πόνων μας·
οὐδὲ καυχῶμαι εἰς τοῦ Ἀγαμέμνονος
τὴν ψυχικὴν ἀνδρίαν, ἐπὶ τὸν βωμὸν
τὴν φίλην μου νὰ φέρω Ἰφιγένειαν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Βωμὸν, ἑταῖρε, νυμφικόν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πλὴν δι' αὐτὴν
βωμὸν θυσίας. Περὶ εὐτυχίας της
αὐτὴν ἀφήνω δικαστὴν ἀνώτατον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἐπαινῶ μᾶλλον τὴν φιλοστοργίαν σου
παρὰ τὴν πρόνοιάν σου. Μόνος ἀγνοεῖς
πῶς τῆς ῥαδιουργίας ἐθελόκακος
ἡ σφὴν νὰ εἰσχωρήσῃ ἐν τῷ μέσῳ μας
ζητεῖ, τὴν ἁρμονίαν καταστρέφουσα,
μητέρα τῆς ἰσχύος; Ἐπιβάλλομεν
τὸν φόβον τότε μόνον τὸν σωτήριον,
ὁπότ' ἓν σῶμα, ὅταν μία θέλησις
καὶ εἴμεθα συγχρόνως καὶ φαινώμεθα.
Ἢ δὲν ἀκούεις, κακοβούλως πονηρὰ,
τί διαδίδ' ἡ γλῶσσα τῶν φθονούντων μας;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τί διαδίδει;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πῶς μ' ἐπιβουλεύεσαι.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πλὴν δὲν πιστεύεις σὺ εἰς τὴν διάδοσιν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Οὐδ' εἶπον πῶς πιστεύω.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Οὐδ' ἐδύνασο.
Γλῶσσ' ἐπιβούλων δὲν λαλοῦν ἀλήθειαν,
ὡς σοὶ τὴν εἶπον, ἄδολον, πικρὰν, ἐμὲ
βλάπτουσαν ἴσως, ἀλλ' εἰς σὲ σωτήριον.
Ἂν σ' ἐπεβουλευόμην, θεν' ἀπέκρυπτον
ὑπ' ἄνθη κολακείας, ὅπως οἱ πολλοὶ,
τὰ χείλη τῆς ἀβύσσου πρὸς ἣν φέρεσαι,
κ' ἐκ τοῦ ληθάργου δὲν θενὰ σ' ἐξήγειρον
εἰς ὃν ὁ ὄγκος σὲ βυθίζει τῆς ἀρχῆς.
Κριτία, ὡς ἐχθρόν σου μὴ μὲ θεωρῇς·
κ' ἰδὲ μὴ εἶσαι σὺ ὁ μείζων σου ἐχθρὸς,
καὶ ὅσοι τὴν ἰσχύν σου θυμιάζουσιν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὢ! σὲ ἠξεύρω φίλον μου εἰλικρινῆ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Δὲν σ' ἀπατῶ· δὲν εἶμαι οὐδὲ φίλος σου,
ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν θέλω νὰ σωθῇς.
Εἰς τὸν δεινὸν χειμῶνα τῆς πατρίδος μας
φρενὸς σπανίαν δύναμιν, καὶ ἀρχικὰ
εἰς σὲ ἀναγνωρίζω προτερήματα.
Σὺ νὰ τὴν σώσῃς ἐὰν θέλῃς δύνασαι.
Ἀλλὰ πλὴν τούτου, σὺ τὴν περιέβαλες
εἰς τὰς πλεκτάνας τῆς φιλοδοξίας σου
ἀλύτως, πανισχύρως, ὥστε μετὰ σοῦ
μίαν νὰ ἔχῃ ὕπαρξιν, μίαν ζωὴν,

οὐδὲ θὰ πέσῃ ἐπὶ σὲ ὁ κεραυνὸς
χωρὶς νὰ εὕρῃ πρώτην τὴν καρδίαν της,
ὁμοῦ τὸν γῦπα πλήττων, καὶ τὸ θῦμά του.
Ὦ! παῦσον, παῦσον προκαλῶν τὸν οὐρανόν!
Φθονεῖ τὸ θεῖον τὰς αὐθάδεις τύχας μας.
Ἀρκεῖ τὸ αἷμα ὅσον ἔπιεν ἡ γῆ,
κ' οἱ θρῆνοι ὅσοι τὰς νεφέλας πλήττουσι·
μὴ ἄρχ' ἐπὶ πτωμάτων, εἰς ἐρείπια
τὸν θρόνον σου ἱδρύων· μὴ ἐξόρυττε
τὸν φωτοβόλον τῆς Ἑλλάδος ὀφθαλμόν·
καὶ τῶν ἡρώων Περσομάχων τοὺς υἱοὺς
εἰς εἵλωτας μὴ κάμπτε, μηδ' ἀτίμαζε
ὑπὸ τῆς Σπάρτης καὶ ὑπὸ τὸν σὸν ζυγόν.
Ἡ Αἴτνα μάτην θλίβ' ὑπὸ τὸν ὄγκον της
τὸν φλογερὸν Τυφῶνα. Πιεζόμενος,
ἐν ἀφανεῖ ὀγκοῦται, ῥήγνυται, καὶ πῦρ
καὶ βράχους σφενδονίζει ὠρυόμενος,
κ' εἰς τοὺς σπασμούς του ἀπὸ βάθρων τὸ βουνὸν
ὡς λίκνον βρέφους σείει, θραύει κ' ἐκριζοῖ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Αὐτὸν δὴ τοῦτον προσπαθῶ τὸν γίγαντα
νὰ τιθασσεύσω, περιβάλλων χαλινόν,
ἢ καὶ ἁλύσεις, χαλινὸς ἂν δὲν ἀρκῇ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μὴ ἰσχυρογνωμόνει. Ἔνδος, πείσθητι.
Νὰ σ' ἱκετεύσω, ὡς ἂν χάριν δι' ἐμὲ
ἐζήτουν, ἄφες. Τὰς ἡνίας χάλασον·
τὴν μάστιγα κατάθες τὴν τυραννικήν·
δὸς εἰς τὸν νόμον κράτος, δὸς εἰς τὸν λαὸν
ἐλευθερίαν, τὴν ἀρχαίαν του Θεάν,

τροφὸν τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου του·
καὶ περικόπτων εἴ τι ἔχει μισητὸν
τὸ κράτος τῆς ἀρχῆς σου, μετριώτερον
ἀνάδειξόν το, πλὴν καὶ ἀσφαλέστερον.
Ἀντὶ σωτήρων καὶ ἀντὶ εὐεργετῶν,
μὴ ὀλετῆρες γίνωμεν τῆς πόλεως,
καὶ μὴ εἰς τὰς καρδίας διεγείρωμεν
ἀπελπισίαν καὶ δικαίαν ἄμυναν.
Τὰ τραύματά του θεραπεύων, στήριξον
εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ τὸν θρόνον σου.
Τὴν δύναμίν σου αὔξησον, μειῶν αὐτήν·
καὶ τότε μένε ἄφοβος. Ἐπιβουλῶν
κρυπταὶ πλεκτάναι τότε διαλύονται·
ἀμβλύνονται τὰ ξίφη τῶν συνωμοτῶν·
καὶ ἂν στραφῶσι κατὰ σοῦ, θὰ εὕρωσιν
ἕτοιμα στήθη νὰ σ' ὑπερασπίσωσι,
καὶ πρῶτον πάντων τὸ ἐμὸν θὰ εὕρωσι.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Δὲν ἀμφιβάλλω. Ἀλλ' ἐλπίζω, πάντοτε,
ἂν ὄχι ἐκ φιλίας, ἐκ συμφέροντος,
ὅτι προθύμως μὲ ὑπερασπίζεσαι,
τὰ ἴσ' ἀπολαμβάνων παρ' ἐμοῦ καὶ σύ.
Ἤδη πρὸ πάντων, ὅτε ὕπουλοι ἐχθροὶ
τὰ βάθρα τῆς ἀρχῆς μας ὑπορύττουσι,
διὰ κενῶν ἐλπίδων διεγείροντες
τὰ κακὰ πάθη καὶ τὰ μίση τῶν πολλῶν,
ἡ φάλαγξ ἡμῶν πρέπει νὰ συνασπισθῇ,
χαλκένδυτον τὸ στῆθος παρατάττουσα,
νὰ ἐνταθῶσιν αἱ ἡνίαι, φλογερὰ
νὰ μᾶς ὁπλίσῃ μάστιξ, εἰς τὸ αἷμά των

οἱ συνωμόται νὰ πνιγῶσι, κ' ἐρυθρὸς
ὁ τρόμος, ν' ἀποσβέσῃ τὴν ἐπιβουλήν.
Σωζόμεθα ἀνίσως καταπλήξωμεν·
καὶ οἱ ἐχθροί μας μόνον θὰ ἐκλείψωσιν
ἂν ὡς ἐσχάτου τοὺς ἐξολοθρεύσωμεν.
Πρὸς ἕνωσιν τοιαύτην σοὶ ἐξέτεινα
τὴν χεῖρα, καὶ ἀρνεῖσαι.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Θὰ σοὶ ἔδιδον
τὴν ἐδικήν μου προθυμώτατος, ἐὰν
δὲν μοὶ ἐζήτεις ὅ,τι δὲν ἀνήκει μοι,
καὶ νὰ ἐλπίσω ἂν μοὶ ἐπετρέπετο
ἐκ τοῦ ὀλέθρου νὰ σὲ σώσω, καὶ οὐχὶ
σὺ νὰ μὲ σύρῃς εἰς τὸ χαῖνον βάραθρον.
Φροῦδος ὁ λόγος! Μάτην σὲ παρῄνεσα!
Ἀποπηδῶσι συμβουλὴ καὶ δέησις
ἐκ τοῦ χαλκίνου θώρακος τοῦ στήθους σου.
Νὰ διανύσῃς δὲν διστάζεις τὴν ὁδὸν
τὴν δι' αἱμάτων φέρουσαν κατὰ κρημνῶν.
Χώρει· ἀλλ' εἴ τι σοὶ συμβῇ, μὴ λησμονῇς
εἰλικρινῶς, ἐγκαίρως πῶς ὡμίλησα.
Εἶπα· εὐθύνην πᾶσαν ἀπεκδύομαι·
καὶ μὴ ἐκπλήττου τὸν καρπὸν ὃν ἔσπειρας
ἐὰν θερίσῃς.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Περὶ τούτου ἔσται μοι
φροντίς. Λοιπὸν ἐσχάτη εἶναι αὕτη σου
ἀπάντησις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἐσχάτη.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Οὐδ' ὑπόσχεσαι
νὰ μεταπείσῃς τὴν ἰσχυρογνώμονα,
ὅπως συμπλέξ' ἡ χείρ της ἡ ἐπέραστος
τῆς τύχης μας τὸ νῆμα;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Δὲν ὑπόσχομαι
ὅ,τι νὰ πράξω μοὶ ἐλλείπ' ἡ δύναμις.
Τὸ νῆμα δὲ τῆς τύχης ἂς ἀφήσωμεν
ὡς ἡ Κλωθὼ τὸ πλέκει. Διὰ σὲ χρυσοῦν,
ἀφανὲς ἔστω, ἔστω μέλαν δι' ἐμέ.
Χωρίζοντ' αἱ ὁδοί μας· ἂς βαδίσωμεν
πρὸς ἣν ἑκάστη ὁδηγεῖ διεύθυνσιν,
καὶ ἡμῖν ἔστω ὡς ἑκάστῳ πέπρωται.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Νομίζω ἔχεις δίκαιον. Φερώμεθα
ὡς φέρ' ἡ τύχη, —καὶ ἀφήσωμεν αὐτά.
Νὰ σοὶ ἀγγείλω ἦλθα, ὅτι ἔπεμψα
νὰ συγκαλέσω τὴν Βουλήν. Ἀκροσφαλὴς
ἡ θέσις εἶναι τῶν πραγμάτων. Παρ' αὐτῆς
ἐνίσχυσιν καὶ γνώμην θὰ ζητήσωμεν.
Αὐτὴ θεν' ἀποκόψῃ ἐκ τῆς ῥίζης των
τὰς κρυπτὰς στάσεις πρὶν καρποφορήσωσι.
Νὰ διαθέσω ἄπειμι τὰ πνεύματα,
ὅπως χρησίμως προβουλεύσωσιν ἡμῖν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μιμήσεως ἀξία εἶν' ἡ πρόνοια.
Πρὸς τὴν ἰδίαν σπεύδω ἐπιμέλειαν.

Ἐν ᾧ ἀμφότεροι ἐστράφησαν νὰ ἐξέλθωσιν, εἰσέρχονται

ΒΑΤΡΑΧΟΣ καὶ **ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ**

ΒΑΤΡΑΧΟΣ (πρὸς τὸν Κριτίαν)

Σ' ἀνεζητοῦμεν, ἄρχον. Ἐπιτρέπεται
ὀλίγας λέξεις κατ' ἰδίαν νὰ σ' εἰπῶ;

ΚΡΙΤΙΑΣ (ἐπιστρέφων πρὸς τὸν Θηραμένην)

Τὸ ἐπιτρέπεις, Θηραμένη;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μείνατε.
Τὸν οἶκόν μου θεώρει ὡς τὸν σόν. Ἐμὲ
φροντὶς σπουδαία μὲ βιάζει...

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἄπελθε.

(Ὁ Θηραμένης ἀπέρχεται).

ΚΡΙΤΙΑΣ (πρὸς τοὺς μείναντας)

Ἠξεύρετε σεῖς ποία ἡ σπουδαία του
φροντὶς ἐκείνη; Νὰ σᾶς τὴν εἰπῶ. Βουλὴν
πῶς συγκαλῶ τῷ εἶπα, καὶ ἀπέρχεται
νὰ σκευωρήσῃ κατ' ἐμοῦ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀτάραχος
οὕτω τὸ λέγεις; Καὶ δὲν σπεύδεις; Ἀμελεῖς
νὰ τὸν προλάβῃς;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀμελῶ; Τὸ ῥῆμ' αὐτὸ
δὲν ἐφευρέθη δι' ἐμέ. Προέλαβον,
καὶ διὰ τοῦτο συγκαλεῖται ἡ Βουλή.
Καὶ ἤδη ἀπηρχόμην, ὡς ἀνήγγειλα
καὶ εἰς τὸν Θηραμένην, τὰ πρὸς ἔκβασιν

νὰ διαθέσω. Σεῖς μοὶ εἶσθε χρήσιμοι.
Θὰ σᾶς διδάξω παρ' ὑμῶν τί ἀπαιτῶ,
περιϊόντες πῶς νὰ ἑτοιμάσητε
καὶ νὰ κινῆτε τὰς ἐμψύχους μηχανάς.
Αὔριον πρέπει ἢ ἡ πόλις νὰ σωθῇ,
καταστραφέντων τῶν ἐχθρῶν τῆς τάξεως,
ἢ θέλ' ἡ ἀναρχία θριαμβεύουσα
τὰς εἰδεχθεῖς της ἀνεγείρει κεφαλάς.
Σεῖς δὲ τί μ' ἐζητεῖτε; Τί μοὶ φέρετε;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Τῆς ἀναρχίας φέρομεν τὰς κεφαλάς.
Τινὰς ἂν ὄχι ὅλας.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τί μοι λέγετε;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἰχνηλατοῦντες διὰ σκολιῶν ὁδῶν,
ἀνεύρομεν τοὺς θύτας τοὺς νυκτερινοὺς
τῶν Εὐμενίδων. Ὅσοι δ' ἂν ἐλλείπωσι,
νὰ εὑρεθῶσιν οὐδ' αὐτοὶ θ' ἀργήσωσι.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Λέγετε μέγα κ' εὐτυχὲς τὸ εὕρημα.
Ἴδωμεν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἦτον μετ' αὐτῶν ὁ Ἀντιφῶν
ὁ πλούσιος.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μᾶς εἶναι δὶς πολύτιμος·
ἡ κεφαλή του εἰς ἱκανοποίησιν
τοῦ νόμου, ὁ χρυσός του εἰς ἐφόδιον
τοῦ τῆς ἀρχῆς ταμείου.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ὁ Νικήρατος
ἐκεῖ ἐδημηγόρει.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ Νικίου παῖ,
φθονεῖς τὴν δόξαν τοῦ πατρός! Ἂν ἔμεινεν
ὀλίγον ἔτι αἷμα εἰς τὰς φλέβας μας
ἀπὸ τῆς κρεουργίας τῆς Σικελικῆς,
καὶ τοῦτο εἰς τὰς στάσεις θέλεις νὰ χυθῇ.
Ἀλλὰ θὰ ἐμποδίσω. Εἷς ἀντὶ πολλῶν,
εἶν' ἡ ἀρχή μου, ἡ φιλόδημος ἀρχή.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Καὶ ὁ Εὐκράτης, τοῦ Νικίου ἀδελφὸς,
παρῆν, θρασεῖαν ἔχων γλῶσσαν καὶ αὐτός.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τοὺς συγγενεῖς δὲν πρέπει νὰ χωρίσωμεν.
Εἰς ἀμφοτέρους ἴσος πρέπει ὁ στέφανος.
Οἱ ὀλιγάρχαι οὗτοι εἰσὶν ἄκαμπτοι
ἐχθροὶ τοῦ δήμου καὶ τῆς σωτηρίας του.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐφάνη ὁ Θρασύλλος μεταξὺ αὐτῶν,
καὶ ὁ Λυκοῦργος, ὁ ἐκ γένους ἱεροῦ·
καὶ ὁ Λυσίας τοὺς πολλοὺς ἐξήγειρε
μετὰ τοῦ Πολεμάρχου.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τύχῃ ἀγαθῇ!
Τοῦ Ἀγοράτου οὕτως ἡ ἐπίνοια
ἐπαληθεύει. Βλέπετε πῶς ἡ ποινὴ
ποτὲ ταχεῖα ἱκανῶς δὲν ἔρχεται.

Ὁ μέτοικος, ὁ ῥήτωρ δὶς εἶν' ἔνοχος·
καὶ συνωμότης ἐνταυτῷ καὶ πλούσιος.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐῤῥέθη ἔτι, ἀνῃρέθη ἔπειτα,
πῶς ὁ Σωκράτης καί τινες ἑταῖροί του,
καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, ἔτι λέγουσιν
ὁ Πραξιτέλης, ἦσαν εἰς τὸν ὅμιλον,
τὴν ὑμετέραν διαβάλλοντες ἀρχήν.
Ἂν ἀληθὲς ἢ ὄχι, δὲν γνωρίζομεν,
ἀλλὰ ταχέως θὰ τὸ μάθω.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Περιττόν.
Μὴ ἀγωνίζου. Οὗτοι οἱ φιλόσοφοι,
οὔτ' οἱ τεχνῖται, κ' οἱ δραμάτων ποιηταὶ,
ἂς ἦσαν οὗτοι μόνοι μας πολέμιοι!
Κάτοικοι κόσμων φανταστῶν, τὰ ἐπὶ γῆς
περιφρονοῦντες καὶ παραγνωρίζοντες,
σκιαμαχοῦσι, καὶ σκιαὶ τὰ ὅπλα των·
καὶ ἄν που δάκνῃ ὁ ἀγροῖκος κωμικὸς,
θραύ' εἰς τὸ ξίφος τοῦτο τοὺς ὀδόντας του.
Τῶν μετεωρολόγων ἄφες τὴν φυλὴν
νὰ λέγῃ καὶ νὰ ψάλλῃ. Δὲν μᾶς βλάπτουσι.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐκεῖ προσέτι, — εὕρημα πολύτιμον, —
ἦτον, κραυγάζων, συνομνύων, βλασφημῶν,
ὁ Λύκων, ὁ ἐχθρός σας ὁ ἀμείλικτος,
ὁ θηριώδης δημοκράτης. Δι' αὐτὸν
δὲν θενὰ ἔχῃς ὅσην ἐπιείκειαν
διὰ τοὺς λιθογλύφους καὶ λογοποιούς.
Εἰς αὐτὸν δίδεις δωρεὰν τὸ κώνειον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἐξ ἐναντίας.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Πῶς; Θὰ σώσῃς καὶ αὐτόν!
Ἐλύθ' εἰς ὕδωρ ἡ ψυχή σου χλιαρόν!
Τί μᾶς συμβαίνει; Μήπως τὸν πολιτικὸν
ὁ ποιητὴς ρεμβάζων ἀπεδίωξε;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Βάτραχε, εἶσαι μαθητὴς ἀρχάριος.
Ὁ Λύκων εἶναι σύμμαχος πολύτιμος.
Αὐτοῦ ἡ βία καὶ ἡ ἄκρατος ὀργὴ
τοὺς δημοκράτας βλάπτ' ὑπὲρ τὰ ξίφη μας.
Ἐργάτης ἀφροσύνης καὶ διχονοιῶν,
μᾶς χρησιμεύει. Τοὺς ὠθεῖ εἰς ὄλεθρον.
Νὰ νικηθῶμεν δ' ἂν συμβῇ, ἐκδικητὴν
αὐτὸν ἐλπίζω. Τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ἐχθρὸς
αὐτὸς θὰ γίνῃ, καὶ αὐτὸς τὸ κώνειον
θὰ τοῖς ποτίσῃ. Ἄφες τον νὰ ζῇ μακρόν.
Περὶ τῶν ἄλλων σεῖς φροντίδα λάβετε.
Συστήσατέ τους εἰς τοὺς Ἕνδεκα. Πολλὰ
θὰ ἔχῃ ἄλλα νὰ φροντίσῃ ἡ Βουλὴ
σπουδαῖα· τῆς φροντίδος τῆς περὶ αὐτῶν,
πρὶν ἢ συνέλθῃ, ἂς τὴν ἀπαλλάξωμεν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐκτὸς τοῦ καταλόγου εἰσὶν ἅπαντες;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἐκτὸς τοῦ καταλόγου, καὶ περὶ αὐτῶν
ἀρκεῖ ἡ ἡμετέρα ἐπιμέλεια.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

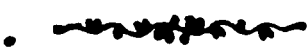
Ὁ δ' ἱερεὺς ἐκεῖνος, ὁ Κλεόκριτος,

ὁ δῆθεν τὰς θυσίας ὑπὸ γῆν τελῶν,
καὶ ὃν ὁ Θηραμένης ἀπεκόμισεν,
εἷς ἦτον, καὶ ὁ πρῶτος τῶν συνωμοτῶν.
Αὐτὸς ἐσώθη, ἀπελθὼν τῆς πόλεως.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὁ Θηραμένης σώζει τὸν Κλεόκριτον!
Ἐκεῖ καθεύδει ὁ σκορπίος, φίλτατοι·
κ' εἶν' οἱ σκορπίοι ἔντομα φαρμακερά.
Ἀλλ' ὅ,τι ἄλλο νὰ εἰπῶμεν ἔχομεν,
οἱ τοῖχοι οὗτοι νὰ τ' ἀκούσουν περιττόν.

(Ἐξέρχονται).

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τὸ Βουλευτήριον.

(Τὸ μετασκήνιον καὶ τὰ βαθύτερα τῶν παρασκηνίων κατέχονται ὑπὸ ἑδρῶν ἀμφιθεατρικῶς διατεθειμένων, ἃς βαθμηδὸν καταλαμβάνουσιν οἱ βουλευταὶ, καὶ δεξιῶς αὐτῶν τινὲς τῶν Τριάκοντα. Πρὸ τῶν ἐμπροσθίων παρασκηνίων δρύφρακτα. Εἰς τὸ προσκήνιον βωμός).

Διάφοροι βουλευταὶ καὶ ἄλλοι Ἀθηναῖοι συνδιαλεγόμενοι. Ἐπὶ τοῦ προσκηνίου

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ, ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Σπουδὴν μεγάλην βλέπω εἰς τοὺς βουλευτάς.
Εἰς τὸν Βουλαῖον μόλις προσευχόμενοι,
συῤῥέουσ' εἰς τὰς ἕδρας. Ἀλλ' ἀλλόκοτον
ἔχουσιν ὄψιν. Ἔμφοβοι μοὶ φαίνονται.
Εἰς τίνας χρόνους ζῶμεν! Ταύτης τῆς νυκτὸς
αἱ καταδίκαι τίνι δὲν ἐφάνησαν
φρικταί;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἑταῖρε, ὕπαγε τὸν δρόμον σου.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀλλὰ δὲν εἶναι φοβερὸν, — ἢ τί φρονεῖς; —
ποταμηδὸν νὰ ῥέῃ τόσων πολιτῶν
τὸ αἷμα;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἄνερ, ἄφες ταῦτα. Ἄπεχε.
Τὸ ἔργον του καθείς μας, καὶ ὁ Ζεὺς κριτής.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Καὶ τὸν Ἀριστοφάνην βλέπω κατηφῆ.
Οὐαί! τί λέγεις; Δὲν γελᾷς, ὦ ποιητά.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Μωροὶ γελῶσι, κἂν μηδὲν γελοῖον ᾖ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Εἶσθε βωβοί. Μεδούσης τίνα κεφαλὴν
εἴδατε ἆρα καὶ ἀπελιθώθητε;
Ἐκεῖ ὁ Φείδων, βλέπω, τῶν Τριάκοντα,
καὶ ὁ Ἐρατοσθένης, μετὰ βουλευτῶν
συνομιλοῦσι ζωηρότερον, κακὰ
ἀγγέλλοντες, νομίζω. Δυσαρέσκειαν
τὸ πρόσωπον ἐκφράζει καὶ τὸ σχῆμά των.
Τί διηγοῦνται; Ἆς ἀκούσωμεν αὐτούς.

(Μακρύνεται καὶ προσέρχεται εἰς ἄλλην συνάθροισιν).

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Αὐτὸς ὁ νυκτικόραξ μὲ δυσαρεστεῖ.
Πανταχοῦ σπεύδει ὅπου αἷμα ὀσφρανθῇ.
Εἶν' ἡ μορφή του οἰωνὸς ἀπαίσιος.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τὴν ὑποπτεύω κρύπτουσαν κατάσκοπον.
Βορὰν δὲν εὗρεν ἐπαξίαν του ἡμᾶς,
τὸν Ἑρμογλύφον καὶ τὸν κωμῳδοποιὸν,
σιγῶντας ἄλλως, καὶ δυσχρήστους, κ' ἔσπευσεν
ὅπου εἰς λείαν παχυτέραν δύναται
τὸ ἄγκιστρον νὰ ῥίψῃ.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ὢ δεινῶν καιρῶν
καταλαβόντων τὰς κλεινὰς Ἀθήνας μας!
Τὰ πάντα προδοσία καὶ κατάσκοποι,

καὶ εἰς αἱμάτων πλέομεν κατακλυσμόν.
Τὴν νύκτα ταύτην, ἔμαθες; ἀπέθανον
ὁ Στρομβυχίδης, καὶ ὁπόσοι ἀναιδῶς
διὰ τοῦ Ἀγοράτου διεβλήθησαν.
Ἡ πόλις πᾶσα ἐκ σφαγίων σύγκειται
καὶ ἐκ δημίων.—

ΛΥΚΩΝ (ἐπερχόμενος)

Συμπολῖται, προσοχή.
Ἔχουσιν ὦτα αἱ στοαὶ, καὶ ὀφθαλμοὺς
οἱ τοῖχοι. Ξίφος αἰωρεῖται πανταχοῦ.
Τὸ αἷμα ῥέει κρουνηδὸν τῶν πολιτῶν.
Ἀπόψε ἀπεσφάγη ὁ Νικήρατος.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τί λέγεις; Τοῦ Νικίου ὁ ἡρωϊκὸς
υἱός;

ΛΥΚΩΝ

Ἐκεῖνος, ὁ γενναῖος φίλος μας,
καὶ ὁ Εὐκράτης μετ' αὐτοῦ, ὁ θεῖός του,
καὶ ὁ Λυκοῦργος, ὡς καὶ ὁ Πολέμαρχος,
καὶ ὁ Λυσίας· πλὴν νομίζω πῶς αὐτὸς
διέφυγε.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Φρικώδη λέγεις! Ἔπαυσε
λοιπὸν θερίζον τοὺς ἀστάχεις τοῦ λαοῦ
τῆς τυραννίας τὸ παμφάγον δρέπανον,
κ' εἰς κορυφὰς τοὐντεῦθεν καταφέρεται.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Φεῦ! Τὴν πατρίδα ἐρημοῦσ' οἱ τύραννοι!

ΛΥΚΩΝ

Ὁ πέλεκύς των ἔπεσε, προσέχετε,

ἐπὶ τῶν ἡμετέρων. Πάντες φίλοι μας,
ὀμόσαντες τὸν ὅρκον τὸν ἐπίσημον
εἰσὶν οἱ φονευθέντες. Ἐφωράθημεν·
καὶ ὅσοι σῶοι μένομεν, ἐπὶ στιγμὰς
λανθάνομεν εἰσέτι, ἢ ἂν ἦναί τις
τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου, κ' ἐπ' αὐτοῦ οὐδεὶς
ν' ἀποφασίσῃ δύναται, πλὴν τῆς Βουλῆς.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Εἰς τὰς βασάνους τὰς κοινὰς ἐλπίσωμεν
πῶς θεραπείαν θενὰ φέρῃ ἡ Βουλή.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἡ Βουλὴ εἶναι τῶν τυράννων ὄργανον,
καὶ ὠνιά των πλάσματα οἱ βουλευταί.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Μὴ λέγε πάντας. Καὶ ἰδοὺ ἐρώτησον
καὶ τὸν Σωκράτην προσιόντα. Πρὸ μικροῦ
μετά τινων ὡμίλει, κ' εἰς τὸ βλέμμα των
ἀνέλαμπον σπινθῆρες πατριωτικοί,
καὶ δῆλοι ἦσαν ἀποδοκιμάζοντες
τὴν πολιτείαν τῶν τυράννων τὴν ὠμήν.
Δὲν λέγω ταῦτα ἀληθῆ, ὦ Σώκρατες;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἰς τὰς καρδίας τῶν θνητῶν θεόσπαρτος
ἡ ἀρετὴ βλαστάνει· κἂν πιέζεται,
τὸ ἄνθος φθίνει, ὄχι καὶ ἡ ῥίζα της.

ΛΥΚΩΝ

Ὁ Θηραμένης ἔρχεται· σιγήσατε·
καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλοι τῶν Τριάκοντα.

(Προσέρχονται **ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ**, μετὰ δύο ἐκ τῶν Τριάκοντα, τοῦ **ΦΕΙΔΩΝΟΣ** καὶ τοῦ **ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ** καὶ μετὰ Βουλευτῶν καὶ ἄλλων).

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἶν' ἐλευθέρων ἀναξία ἡ σιγή,
κ' ἔφυμεν πάντες ἐκ Θεῶν ἐλεύθεροι·
ὅ,τι δ' ἡ θεία χεὶρ μᾶς ἐδαψίλευσε,
δὲν δύναται ἀνθρώπων ν' ἀφαιρέσῃ χείρ.

(Πρὸς τὸν Θηραμένην)

Ἄρχον, ὁ δῆμος πάσχει, καταστρέφεται.
Τὴν πόλιν πένθος μέλαν περιέβαλε.
Σεῖς δ' ἄρχοντές της αὐτοχειροτόνητοι,
ἀντὶ παραμυθίας καὶ ἰάσεως,
πληγὰς καιρίας σεῖς τῇ καταφέρετε.
Ὁ Θεὸς σώζει τοὺς λαούς, καὶ τοῦ Θεοῦ
ὁ ἄρχων εἶναι ἐπὶ γῆς ἐπίτροπος.
Τὸ αἷμα ῥέον καθιστᾷ ὀλισθηρὰν
τοῦ θρόνου σας τὴν βάσιν, κ' αἱ κοιναὶ ἀραὶ
δὲν προκαλοῦσι τῶν Θεῶν τὴν ἀῤῥωγήν.
Ταῦτα μὲν ἴσως κινδυνεύω λέγων σοι,
ἀλλ' οἱ Θεοὶ καθῆκον μοὶ ἐπέβαλον
νὰ λέγω ὅ,τι θεωρῶ σωτήριον.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὦ Σώκρατες, δικαίως μᾶς ἐπιτιμᾷς.
Δεινὰ ἡ πόλις πάσχει. Ἀλλ' ἀναίσθητοι
μὴ ὑπολάβῃς πρὸς αὐτὰ πῶς εἴμεθα.
Ἠχεῖ βαθέως τῆς καρδίας μας ἐντὸς
ὁ μητρικός της στεναγμός. Νὰ παύσωσι
ῥέοντες πρέπει οἱ κρουνοὶ τοῦ αἵματος.
Ἀφ' οὗ τὴν ἀναρχίαν ἀφωπλίσαμεν,
καιρὸς τὰ ὅπλα ν' ἀποθέσ' ἡ τυραννίς,
καὶ ν' ἀναπνεύσῃ ὁ λαός. Κατέστημεν
πληγὴ καὶ μάστιξ τοῦ λαοῦ. Αὐτὰ φρονῶ.

Ταὐτὰ ὁ Φείδων ὁ συνάρχων μετ' ἐμοῦ
καὶ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τῶν βουλευτῶν
πολλοὶ ταὐτὰ φρονοῦσι, καὶ τὰ δέοντα
ὁμοφωνοῦσι νὰ ἐπιψηφίσωμεν.
Ἀνίσως τάφους σκάπτοντες δὲν παύσωμεν,
θὰ σκάψωμεν ταχέως τὸν ἡμέτερον.

ΚΡΙΤΙΑΣ (μετ' ἄλλων πλησιάζων)

Χαίρετε. Εἶσθε ἕτοιμοι, ὦ ἄρχοντες;
Τὸ ὕδωρ περιήχθη τὸ καθάρσιον.
Εἶναι καιρός. Ὑπάγω εἰς τὴν θέσιν μου.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἀντίχαιρε, συνάρχον. Τύχῃ ἀγαθῇ.

(Ὁ Κριτίας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μακρύνονται καὶ καταλαμβάνουσι θέσεις).

Διὰ τὴν πόλιν εἶν' ἐπίσημος καιρός.
Προσοχὴ, θάῤῥος, σύνεσις καὶ σύμπνοια,
ἂν κατὰ τοῦ Κριτίου καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
καὶ τὸν Κριτίαν θέλωμεν νὰ σώσωμεν.

(Ἀποσύρονται εἰς τὰς θέσεις των. Οἱ ἰδιῶται ἐξέρχονται).

ΚΗΡΥΞ (προβαίνει εἰς τὸ μέσον τοῦ θεάτρου, ὑψοῖ τὸ κηρύκειον ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, καὶ κράζει μεγαλοφώνως)

Τίς ἀγορεύειν βούλεται;

ΚΡΙΤΙΑΣ (καταβαίνων ἀπὸ τῆς ἕδρας του)

Πρῶτος ἐγώ.
Πολλοὶ, ὦ ἄνδρες βουλευταὶ, ταράττονται
ὅτ' εἰς τὴν πόλιν διαδέχονται συχνοὶ
τοὺς φόνους φόνοι. Ἀλλ' ἂς ἐννοήσωσι
πῶς δὲν ῥιζοῦνται νέα πολιτεύματα
εἰμὴ εἰς αἷμα· ὅτι πολυάνθρωπος
ἡμῶν ἡ πόλις, καὶ εἰς τὴν ἀκόλαστον
ἐλευθερίαν μεθυσθεῖσα, ἕπεται

πολλοὺς νὰ ἔχῃ τοὺς δυσκόλως στέργοντας
θεσμοὺς ὀλιγαρχίας. Ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς
ἡμεῖς νὰ μεριμνῶμεν ἀνεδέχθημεν·
καὶ τὴν δημοκρατίαν βλέποντες πληγὴν
καιρίαν εἰς τὴν πόλιν, κ' εἰς ἡμᾶς κ' εἰς σᾶς
ἐχθρὰν, καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, σώτειραν ἡμῶν,
ἐλάβομεν τὴν γνώμην τῶν Σπαρτιατῶν,
καὶ τῶν βελτίστων τὴν ἀρχὴν ἱδρύσαντες,
ἐχθρόν της πάντα ἐκποδὼν ποιούμεθα,
πρὸ πάντων δ' ἄν τις ἦναι ἐξ ἡμῶν αὐτῶν,
καὶ δι' ἰδίων ὅπλων μας τὴν πολεμῇ.
Ἐχθρὸν τοιοῦτον, τὸν ἐπιβουλεύοντα
σᾶς καὶ ἡμᾶς καθ' ὅσην ἔχει δύναμιν,
βλέπομεν ἕνα καθαρῶς· εἶναι δ' αὐτὸς
ὁ Θηραμένης οὗτος, ὁ ἀείποτε
μεμψιμοιρῶν πρὸς πάντα τὰ πραττόμενα,
καὶ δυσφορῶν, ὁσάκις τῶν δημαγωγῶν
τὴν πόλιν προσπαθοῦμεν ν' ἀπαλλάξωμεν.
Καὶ ἂν μὲν ταῦτα τὰ ἐφρόνει ἐξ ἀρχῆς,
ἐχθρὸς θὰ ἦτον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πονηρός.
Ἀλλ' ἦτον πρῶτος φίλος τῶν Σπαρτιατῶν,
πρῶτος τὸν δῆμον καταλύσας, καὶ ἡμᾶς
προτρέψας πρῶτος. Ἤδη μᾶς κατηγορεῖ,
κ' εἰς ἔχθραν πρὸς τὸν δῆμον διεγείρας μας,
τὸν δῆμον ἤδη ἐρεθίζει καθ' ἡμῶν,
τοῦ ναυαγίου μόνος του σωζόμενος.
Τιμῶ, καὶ δὲν φοβοῦμαι ἐμφανῆ ἐχθρόν.
Ἀλλ' ὁ προδότης μισητὸς κ' ἐπίφοβος.
Προδότης εἶναι. Ὡς υἱὸν τοῦ Ἄγνωνος
ὁ δῆμος τὸν ἐτίμα, ἀλλ' ἐπρόδωκε

τὸν δῆμον, κ᾽ ἦτον τῶν τετρακοσίων εἷς.
Ὡς δ᾽ εἶδε πάλιν τούτους ὑποκύπτοντας,
μετὰ τοῦ δήμου συνετάχθη κατ᾽ αὐτῶν,
καὶ ἦν τοῖς πᾶσι πάντα, ἁρμοττόμενος
νῦν τούτοις νῦν ἐκείνοις, ἄλλος κόθορνος.
Ἀνὴρ, ὦ Θηραμένη, ἄξιος τοῦ ζῆν
δὲν εἶναι ὁ τοὺς φίλους ῥίπτων εἰς δεινὰ,
καὶ ἅμα πνεύσῃ ἄνεμος ἀντίπρωρος,
ἀποδιδράσκων· ἀλλ᾽ ὁ μένων ἄτρομος
ἐν τρικυμίαις, μέχρις οὗ κοπάσωσι.—
Κ᾽ εἶναι μὲν πᾶσα πολιτεύματος τροπὴ
θανατηφόρος· ἀλλὰ σὺ τρεπόμενος
ἀδιαλείπτως ἐπ᾽ ἀμφότερα, σφαγῶν
ἔγινες πλείστων αἴτιος, τῶν δημοτῶν
ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, τῶν ὀλιγαρχῶν
ὑπὸ τοῦ δήμου, ἑκατέρωθεν φονεύς.
Δὲν εἶναι οὗτος ὁ ταχθεὶς τοὺς ναυαγοὺς
νὰ σώσῃ περὶ Λέσβον, ἀπειθήσας δὲ,
καὶ ὅπως σώσῃ ἑαυτὸν, τοὺς στρατηγοὺς
συκοφαντήσας, καὶ φονεύσας αἴσχιστα;
Πρὸς ἄνδρα πλεονέκτην, ἀλλοπρόσαλλον,
πρόνοια πρέπει, νὰ τῷ ἀφαιρέσωμεν,
πρὶν ἢ μᾶς βλάψῃ, τὴν τοῦ βλάπτειν δύναμιν.
Δι᾽ ὃ κατηγοροῦμεν πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν,
ὡς σᾶς ὁμοίως καὶ ἡμᾶς προδίδοντα.
Τίς πολιτεία κρείττων τῆς Λακωνικῆς;
Ἀλλ᾽ ἐκεῖ ἄν τις τῶν ἐφόρων, τὴν ἀρχὴν
ἐπιχειρῇ νὰ ψέγῃ, ἂν ἀντενεργῇ,
οἱ ἔφοροι κ᾽ ἡ πόλις ὑποβάλλουσιν
αὐτὸν εἰς τὴν μεγίστην τῶν τιμωριῶν.

Καὶ σεῖς, ἂν σωφρονῆτε, τοῦτο πράξατε.
Ὑμῶν φεισθῆτε, οὐχὶ τούτου. Ἂν αὐτὸς
σωθῇ, θὰ εἶναι τῶν ἐχθρῶν σας θρίαμβος.
Ἂν δ' ἀποθάνῃ, θὰ κοπῶσι πρόῤῥιζοι
πᾶσ' αἱ ἐλπίδες τῶν ἐντὸς κ' ἐκτὸς ἐχθρῶν.

(Κάθηται. Ψιθυρισμός).

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (ἐγειρόμενος)

Κατηγορίαν σήμερον ἐμπρὸς ὑμῶν,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δὲν ἐπρόσμενον.
Παρὰ Κριτίου δὲν μ' ἐκπλήττει τίποτε,
καὶ ἀφ' οὗ πρέπει, ἔστω, θ' ἀπολογηθῶ.
Τοὺς στρατηγοὺς σᾶς εἶπε πῶς ἐφόνευσα
κατηγορήσας. Δὲν τοὺς κατηγόρησα·
ἀπελογήθην μόνον, ὅτι ὁ χειμὼν
ἐκώλυσε τὸν πλοῦν πρὸς σωτηρίαν των.
Οἱ δ' ἀντειπόντες, ἔνοχοι ἐφάνησαν,
καὶ αὐτοὶ μόνοι ἑαυτῶν κατήγοροι,
ὅτι τὸν πόντον ἐκλαμβάνοντες πλωτὸν,
τοὺς ναυαγοὺς ἀφῆκαν ἀποπλεύσαντες.
Ἀλλ' ὁ Κριτίας τί γνωρίζει ἐξ αὐτῶν;
Εἰς Θεσσαλίαν τότε κατεγίνετο
δημοκρατίαν νὰ ἱδρύσῃ, προκαλῶν
εἰς στάσιν τοὺς Πενέστας πρὸς τοὺς ἄρχοντας.
Τῶν ὅσα διενείργει κ' ἔπραττεν ἐκεῖ·
τὴν πόλιν ταύτην νὰ φυλάξωσ' οἱ Θεοί!
Ναὶ, ἄν τις θέλῃ νὰ σᾶς παύσῃ τῆς ἀρχῆς,
τὴν δύναμιν αὐξάνων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν,
δίκαιον εἶναι νὰ τὸν τιμωρήσητε.
Τίς ταῦτα πράττει; Τῆς βουλῆς τὴν σύστασιν
καὶ τῶν ἀργῶν, τὸν φόνον τῶν συκοφαντῶν,

ἐνέκρινον ὡς πάντες. Ἀλλ' ἀπέκρουσα
τὰς θανατώσεις τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν,
τὴν τῶν μετοίκων λήστευσιν, καὶ τὴν φυγὴν
τῶν πρώτων ἐν τῇ πόλει, καὶ τὴν ξενικὴν
φρουράν. Ἡ πόλις δὲν ἐπήρκ' εἰς ἑαυτὴν
κ' εἰς στήριξίν μας; Ἂν ἡ Σπάρτη ἤθελεν,
ἢ ἂν ἐγὼ, τὴν πόλιν νὰ συντρίψωμεν,
καὶ συντριβεῖσαν νὰ τὴν καταστήσωμεν
καὶ εἰς τὴν Σπάρτην ἄχρηστον, κ' εἰς ἑαυτὴν,
ἡμέρας ἤρκει νὰ προσμείνωμέν τινας,
κ' ἡ πόλις ὑπὸ πείνης θεν' ἀπέθνησκε.
Ταῦτα τὸ μῖσος ηὔξανον τὸ καθ' ἡμῶν,
εἰς τοὺς ἐχθρούς μας ταῦτα ἔδιδον ἰσχὺν,
κεφαλὰς ταῦτα εἰς δυσήνιον λαὸν,
κ' ἐνόπλους χεῖρας εἰς τοὺς πολεμίους μας·
καὶ κατ' αὐτῶν ψηφίζων, δὲν ἐπρόδιδον
ἐγὼ, Κριτία, ἀλλ' οἱ δι' ἀδικιῶν,
κ' αἰσχροκερδείας, καὶ σφαγῶν, καὶ ἁρπαγῶν
ἀντιπαθείας καθ' ἡμῶν ἐξάπτοντες.
Ὁ Ἄνυτος, φρονεῖτε, ὁ Θρασύβουλος
καὶ οἱ λοιποὶ φυγάδες ὅτι θλίβονται
δι' ὅσα οὗτοι πράττουσιν; Εὐφραίνονται,
ἐπικροτοῦσι, καὶ συμμάχους ἔχουσιν
αὐτούς. Ἐχθρῶν ἀφρόνων χρησιμώτερος
ὑπάρχει φίλος; Ἂν ὡς λέγω ἔπραττον,
θὰ ἦν ἡ πόλις ἀναλώτως ὀχυρά.
Μοὶ ἀποδίδει φρένα εὐμετάβολον.
Γνωστὸν σᾶς εἶναι ὅτ' οἱ Τετρακόσιοι,
τῇ Σπάρτῃ φίλος ὀλιγαρχικὸς θεσμὸς,
παρὰ τοῦ δήμου ἐψηφίσθησαν αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὡς τοὺς εἶδα τὰ κοινὰ προδίδοντας,
κατεξανέστην· καὶ προδότην μὲ καλεῖ!
Ἂν κόθορνον μὲ λέγῃ, ἁρμοζόμενον
εἰς ἀμφοτέρους, πῶς θενὰ καλέσωμεν,
ὢ πρὸς Θεῶν! εἰπέτε, τὸν ἀρέσκοντα
εἰς μηδετέρους; Ναί, Κριτία, πολεμῶ
τοὺς τὴν δημοκρατίαν μὴ νομίζοντας
ἀρτίαν, πρὶν Πενέσται, δοῦλοι, ἄποροι,
καὶ οἱ δραχμῆς ἀνάγκην ἔχοντες, δραχμῆς
τὴν ψῆφόν των πωλοῦντες, ψῆφον λάβωσιν.
Ἀνθίσταμαι ὁμοίως πρὸς τοὺς θέλοντας
ὀλιγαρχίαν τυραννίας χείρονα.
Ἐγὼ δ' ἐτάχθην πάντοτε καὶ τάττομαι
μετὰ τῶν δυναμένων νὰ στηρίξωσι
δι' ἵππων καὶ ἀσπίδων τὴν πατρίδα των.
Εἰπέ μοι, ὦ Κριτία, ἂν ἐν δήμῳ, ἢ
ἂν ἐν ὀλιγαρχίᾳ ποτ' ἠθέλησα
ν' ἀποστερήσω πολιτείας τοὺς χρηστούς.
Εἰπὲ, καὶ ἂν τοιαῦτα πράξας ἐλεγχθῶ,
ἐσχάτης εἶμαι τιμωρίας ἄξιος.

(Σιωπή· ψιθυρισμὸς ὑπόκωφος· Τέλος ἐγείρεται ὁ)

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σπουδαῖον, ἄνδρες βουλευταί, ἠκούσαμεν
τὸν λόγον ἀμφοτέρων. Ὡς μεμψίμοιρος
ὁ Θηραμένης καταχρίνεται. Μικρὸν
τὸ ἔγκλημα. Ἀδίκως ἂν μεμψιμοιρῇ,
ἂς λέγῃ. Τίς ἀκούει; Ἂν δ' ἀκούηται,
δίκαια λέγει, καὶ δὲν εἶναι πταῖσμά του,
ἂν, ὡς νομίζων ὁ Κριτίας φαίνεται,
ἡ δύναμις μισῆται τῶν Τριάκοντα.

Εὐγνωμοσύνη μᾶλλον τῷ ὀφείλεται
διότι συμβουλεύει ὅ,τι σωστικὸν
αὐτοῖς νομίζει καὶ τῇ πόλει.

ΠΟΛΛΟΙ (θορυβωδῶς)

'Αληθές!

ΚΡΙΤΙΑΣ (ἐν ᾧ ὡμίλει ὁ Σωκράτης, συνδιελέχθη μικρὸν μετά τινων ἐκ τῶν Τριάκοντα, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν θέσιν ἀφ' ἧς ἠγόρευε)

Φρονεῖτε ὅτι ἀληθές. Λανθάνεσθε.
Προστάτου δ' εἶναι ἀγαθοῦ, ὦ βουλευταὶ,
τοὺς φίλους ὅταν βλέπῃ νὰ λανθάνωνται,
νὰ μὴ τὸ ἐπιτρέπῃ. Τὸ καθῆκόν μου
ἐκπληρῶ τοῦτο.

(Ἄνδρες ἔνοπλοι ἐκ τῶν παρασκηνίων τάττονται ὀπίσω τῶν δρυφράκτων).

Οὗτοι, ὡς τοὺς βλέπετε,
λέγουσιν ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι
τὸν τῆς ὀλιγαρχίας φανερὸν ἐχθρὸν
ν' ἀφήσωμεν σωθέντα. Εἰς τοὺς νόμους μας
τοὺς νέους εἶναι, ὅτι οἱ Τρισχίλιοι
διὰ τῆς ψήφου θανατοῦνται τῆς Βουλῆς,
οἱ δ' ἄλλοι πάντες διὰ τῶν Τριάκοντα.
Τὸν Θηραμένην, κατ' ἀπόφασιν ἡμῶν
τοῦ καταλόγου διαγράφω, καὶ ἡμεῖς
τὸν θανατοῦμεν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ὦ τοῦ ἀνομήματος!

(Ἀναπηδᾷ τῆς θέσεώς του, καὶ ὁρμῶν ἵσταται εἰς τὴν βαθμίδα τοῦ βωμοῦ)

Ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω ἐννομώτατα,
εἰς τὸν Κριτίαν μή ποτ' ἐπιτρέπετε
τοῦ καταλόγου ν' ἀπαλείφῃ ἢ ἐμὲ
ἢ ὃν ἂν θέλῃ ἐξ ὑμῶν· ἀλλ' ἔγκυρος

ὁ νόμος ἔστω. Κατ' αὐτὸν δικάσατε.
Μὰ τοὺς Θεοὺς, ἠξεύρω ὅτι τοῦ βωμοῦ
ἡ ἱερότης δὲν μὲ σώζει. Θέλω δὲ
εἰς πάντας τίνες εἰσὶν οὗτοι νὰ γνωσθῇ,
οὐ μόνον πρὸς ἀνθρώπους ἀδικώτατοι,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβέστατοι.
Μ' ἐκπλήττει ὅμως ἂν δὲν βοηθήσητε
ὑμᾶς αὐτοὺς, ὦ ἄνδρες, ἐνθυμούμενοι
ὅτι δὲν εἶναι εὐεξαλειπτότερον
τὸ ὄνομά μου ὑπὲρ τὰ ὑμέτερα.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὁ Κήρυξ κάλει.

ΚΗΡΙΞ

Εἴσιτε οἱ Ἕνδεκα!

(Εἰσέρχεται ὁ **ΣΑΤΥΡΟΣ** μετὰ τῶν **ΕΝΔΕΚΑ**).

ΚΡΙΤΙΑΣ (πρὸς αὐτούς)

Τὸν Θηραμένην τοῦτον παραδίδομεν
εἰς σᾶς. Ὁ νόμος κατεδίκασεν αὐτόν.
Σεῖς λάβετέ τον, καὶ ἀπαγαγόντές τον
οὗ δεῖ, τὰ μετὰ ταῦτα πράξατε ὡς δεῖ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἔλθέτε, ἂν τολμᾶτε νὰ μὲ σύρητε,
τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν θείων ὑϐρισταί.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τὰ προσταχθέντα πράξατε οἱ Ἕνδεκα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Κριτία, τῶν ἀνθρώπων ἂν ἀνώτερον
σαυτὸν νομίζῃς, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοὺς εἰσὶν,
εἰσὶν, ὦ ἄρχον, οἱ Θεοὶ, τὸν δίκαιον
φιλοῦντες, πρὸς ἀδίκους ἀπαραίτητοι,

καὶ ζηλοτύπως σώζοντες τοὺς νόμους των.
Πρὸς τὸν ἱκέτην σέβας.

ΠΟΛΛΟΙ

Εἶναι ἱερός.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τοιαῦτα λέγει τὸ δαιμόνιον εἰς σέ.
Ἐκεῖνοι ὅμως...

(Νεύει πρὸς τοὺς εἰς τὰ δρύφρακτα ἱσταμένους, οἵτινες σύρουσιν ἐγχειρίδια)

ἄλλα, βλέπεις, λέγουσι·
καὶ τῇ ἀνάγκῃ κ' οἱ Θεοὶ ὑπείκουσι,
πολλῷ δὴ μᾶλλον οἱ ἀνίσχυροι ἡμεῖς.
Μὴ χρονοτρίβει. Τὰ τοῦ νόμου, Σάτυρε.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τῶν νόμων χλεύην καὶ τῶν πολιτῶν σφαγὴν
δὲν θὰ κυρώσῃ κᾂν ἡ παρουσία μου.

(Συγκαλύψας τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς χλαμύδος του, ἀπέρχεται βραδέως).

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

(ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὑπὸ τῶν Ἕνδεκα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἱστάμενος πρὸς τὸν Κριτίαν)

Εὐκόλως ἀποσπᾶτε σῶμα γέροντος,
εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς κοινοὺς ἐξαντληθέν.
Δυσκόλως ὅμως θ' ἀποσπάσῃς ἀπὸ σοῦ
τοὺς ὄνυχας, Κριτία, τῆς Νεμέσεως,
καὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀρὰν καὶ τῶν Θεῶν.
Σιγῶσιν οὗτοι, πλὴν σιγῶντες μαίνονται.
Θὰ ἔλθ' ἡ ὥρα τῆς ἀνταποδόσεως.
Δὲν θενὰ ἄρχῃς δούλων πάντοτε. Ἰδὲ
μήπως βραδεῖα φθάσῃ ἡ μετάνοια,
ὅταν ὁ λέων, ὃν ἐνόμισας νεκρὸν,
ἀνεγερθῇ ὀργίλος.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Θὰ φροντίσωμεν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ (εἰσερχόμενος δρομαίως)

Ἔνοπλοι ἄνδρες, ἄρχον, εἰς τὸν Πάρνηθα
τοὺς περιπόλους προσβάλοντες, ἔτρεψαν.
Ἀλλ' ἐζωγρήθη εἷς αὐτῶν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πῶς; Ἔνοπλοι;
Τίνες εἰσὶ, καὶ πόσοι, καὶ τί θέλουσι;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Δὲν τὸ ἠξεύρω. Ἀλλὰ ταῦτα δύναται
νὰ σοὶ εἰπῇ ἐκείνη ἡ αἰχμάλωτος,
διότι εἶναι, καθὼς ἤκουσα, γυνή.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Γυνή! Τί λέγεις; Ὤ! ἂς ἔλθ' ἡ ἡρωΐς.

(Ἐξέρχεται ὁ Βάτραχος).

Ἂν μᾶς κινῶσιν αἱ γυναῖκες πόλεμον,
κλίνω σημαίαν· τὰς κηρύττω νικητάς.

ΛΑΜΙΑ (εἰσάγεται ὑπὸ στρατιωτῶν ἀλυσόδετος)

Χαῖρε, Κριτία, καὶ σεῖς, ἄνδρες Βουλευταί.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Πῶς! ἡ Λαμία! ἀλυσόδετος! Αὐτὸ
μοὶ φαίνεται ἀστεῖον!

ΛΑΜΙΑ

Ἴσως σοβαρὸν
θὰ σοὶ φανῇ, ἂν μάθῃς, δραπετεύσασα
μετ' ἄλλων σου θυμάτων, ὅτι τὴν προχθὲς
ἀφίππευσα εἰς Θήβας. Ἀνυπόμονος
φυγάδων λόχος μᾶς ἐπρόσμενεν ἐκεῖ.
Φλογώδη λόγον ὁ Θρασύλλος πρὸς αὐτοὺς

ὡς εἶπε, πάντες ὥρμησαν, ὑπόπτεροι
ὑπὸ χαρᾶς κ' ἐλπίδος. Ὁ Θρασύβουλος
ἦν ἡγεμὼν τοῦ λόχου. Μετ' αὐτῶν κ' ἐγώ.
Εἰς τὸν κρημνώδη Πάρνηθα ἐφθάσαμεν
καὶ πρὸς τοὺς περιπόλους τοὺς ἐν μέρεσι
προσκρούσαντες, εὐκόλως τοὺς ἐτρέψαμεν.
Ἀλλ' ἡ γυνή, ἀπείρως ὅπλων ἔχουσα,
κ' εἰς ἱππασίαν μὴ ἀντέχουσα μακρὰν,
ᾐχμαλωτίσθην μόνη, καὶ ἰδοὺ ἐγώ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ὦ τὴν καλήν μου ἀποστάτιν! Καὶ πρὸς τί
ἵππους καὶ ὅπλα θέλεις; Ἡ φαρέτρα σου
εἶν' εἰς τὰ βλέμματά σου. Δι' αὐτῶν νικᾷς.
Εἰπέ μοι ὅμως, ἐρασμία Ἀμαζὼν,
εἰς πόσας ἄρα μυριάδας ἀριθμεῖς
τὸν εἰσβαλόντα κατακτητικὸν στρατόν.

ΛΑΜΙΑ

Εἰσὶ, Κριτία, ἄνδρες ἑβδομήκοντα,
ἀλλ' εἰσὶν ἄνδρες.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ γυναῖκες μετ' αὐτῶν.
Καὶ ποῦ εἰκάζεις πῶς στρατοπεδεύουσι;

ΛΑΜΙΑ

Κατέχουσ' ἤδη τῆς Φυλῆς τὸ φρούριον.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Τῆς Φυλῆς λέγεις; Φοβερόν! Ἄλλη Τρωάς!
Ἔρημος μάνδρα, φρουρουμέν' ὑπ' οὐδενός.
Ἀναιμωτὶ βεβαίως τὴν κατέλαβον;

ΛΑΜΙΑ

Ἀναιμωτὶ, ἀλλ' ὅμως ἀπεδίωξαν
τοὺς ὑμετέρους δορυφόρους.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀληθές:
καὶ καιρὸς ἴσως νὰ ἰδῶμεν καὶ ἡμεῖς,
ἂν εἶναι τρόπος νὰ τοὺς ἐκδιώξωμεν.
Πρὸς τοῦτο ἤρκουν πιθανῶς οἱ Ἕνδεκα·
ἀλλ' οὗτοι ἔργον εἰς τὸ ἄστυ ἔχουσιν.
Ὁ ἴδιος θ' ἀπέλθω νὰ ἐπισκεφθῶ
τοὺς νέους τούτους τῶν φρουρίων πορθητάς.
Τὴν Βουλὴν λύω. Ἄς μ' ἀκολουθήσωσι
τρεῖς λόχοι, νὰ συντρίψω τὸν φρικτὸν ἐχθρόν.

(Πρὸς τοὺς Ἕνδεκα, δεικνύων τὸν Θηραμένην)

Ἀπάγετέ τον τοῦτον. Τί προσμένετε;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (ἀπαγόμενος)

Ἐμπρὸς ὑπάγω, τὴν ὁδὸν δεικνύων σοι·
καὶ οἱ ἐκδικηταί μου ἐπλησίασαν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Ἀπέλθετε! (Οἱ Ἕνδεκα ἀποκομίζουσι τὸν Θηραμένην).

ΛΑΜΙΑ

Κριτία, μ' ἐλησμόνησας.
Δὲν διατάττεις ν' ἀπαγάγωσι κ' ἐμέ;
Τὸ κώνειον ἀνίσως φειδωλεύεσαι,
πόσου πωλεῖται; Καταβάλλω διὰ σέ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Μὲ συγχωρεῖς. Τῷ ὄντι σ' ἐλησμόνησα.
Εἶν' ἐλευθέρα. Τὰ δεσμά της λύσατε.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Κατοικία Θηραμένους.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ, ΠΛΑΤΩΝ

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἐμοῦ ἐμνησθη, λέγεις, ἀπερχόμενος;
Τὸ ὄνομά μου ἦτον εἰς τὰ χείλη του;

ΠΛΑΤΩΝ

Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθα. Τὴν ὑπόσχεσιν
ἀπήτησε, νὰ ἔλθω, καὶ νὰ φέρω σοι
τὸν ἀσπασμόν του.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἴσως, φεῦ! τὸν ἔσχατον!

ΠΛΑΤΩΝ

Μὴ οὕτω φρόνει. Μετ' ἐλπίδος ἀπελθὼν,
θὰ ἐπανέλθῃ πρὸς σὲ, ἄγγελος χαρᾶς.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Θὰ ἐπανέλθῃ; Ἔφυγε τὸ κώνειον
εἰς ξένας χώρας, καταδιωκόμενος,
ὅπου προδόται ἀγρυπνοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ,
καὶ τὸν περικυκλοῦσι μάχαιραι κρυπταί!
Ἐκ τῶν ἐπιβουλῶν των θὰ διασωθῇ;
Καὶ πῶς ἐκ νέου νὰ εἰσέλθῃ δύναται
εἰς πόλιν ἣν ζωννύει κύκλος αἵματος
καὶ ὅπου πνέει αὖρα δηλητήριος;
Μακρὰν θὰ μείνῃ τῆς πατρίδος του, μακρὰν
τῶν φίλων, καὶ ἡ λήθη τὴν καρδίαν του
τὴν ἀγαπῶσαν, θὰ παγώσῃ βαθμηδόν.

ΠΛΑΤΩΝ

Κακὰ μαντεύεις, ὦ Καλλίππη, κ' ἐκτιμᾷς
ἀδίκως τὴν φιλίαν καὶ τὸν ἔρωτα.

Ἐὰν τὰ θεῖα ταῦτά μας αἰσθήματα
τῆς ὕλης ἦσαν προϊόντα καὶ τῆς γῆς,
ἡ ἀπουσία ἴσως τὸν ἐμάραινεν.
Ἀλλ' εἶναι ἄνθη θάλλοντα εἰς οὐρανὸν,
κ' εἰς τὴν γῆν μόνον τὴν σκιάν των ῥίπτοντα.
Ἡ ἁρμονία ἡ ψυχὰς συνδέουσα,
ἀντήχησις τῆς θείας εἶναι μουσικῆς.
Λαβὴν δὲν ἔχει χρόνος καὶ ἀπόστασις
ἐπὶ τῆς ἀθανάτου συμφωνίας της.
Αὐτὸς ὁ τάφος διαιρεῖ τὰ σώματα,
ἀλλὰ πρὸς τὴν πηγήν των ἵπταντ' αἱ ψυχαὶ,
κ' ἐκεῖ, εἰς κόλπον αἰωνίου ἔρωτος,
αἱ ἀγαπῶσ' ἐνταῦθα μίγνυνται εἰς ἕν.
Ἡ ὕλη μόνη πρὸς στιγμὴν χωρίζεται·
οὐδὲν χωρίζει τῶν ἐρώντων τὰς ψυχάς.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Θαυμάζω, Πλάτων, τὴν φιλοσοφίαν σου,
πλὴν φεῦ! ὀλίγον μόνον μὲ παρηγορεῖ.
Θενὰ τὴν ἠσπαζόμην, ἂν, φιλόσοφος,
νοῦν μᾶλλον ἢ καρδίαν εἶχον, καθὼς σεῖς.
Ὦ Πλάτων, τοῦ Θρασύλλου ἐπιστήθιος,
ἀφεὶς τὴν θεωρίαν, ἐνθυμήθητι
ὅτι ἀπῆλθε μόνος, χωρὶς φίλου χεὶρ
νὰ τὸν στηρίζῃ εἰς τὴν ἄχαριν φυγήν.
Οὐδεὶς ν' ἀνακουφίσῃ, νὰ συμμερισθῇ
καὶ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς κακουχίας του.

ΠΛΑΤΩΝ

Ἀπώλεσας, Καλλίππη, τὸν ἀνδρεῖόν σου
ἐκεῖνον χαρακτῆρα, ὃν ἐθαύμαζον;
Ποῦ τὰ διδάγματά μας; Ἐὰν σ' ἔβλεπε,

θὰ ἠρυθρία ὁ Θρασύλλος διὰ σέ.
Μὴ ἀδημόνει. Μόνος δὲν ἀπῆλθεν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὦ!

Εἰπέ μοι, ποῖος, ποῖος τὸν συνώδευσε;
Διατί ἄλλος; Διατί οὐχὶ ἐγώ,
τὰς θλίψεις τῆς φυγῆς του νὰ παραμυθῶ;

ΠΛΑΤΩΝ

Φιλτάτη, βλέπω, εἶσαι ἥττων τῶν παθῶν
καὶ αἰσθημάτων τῆς καρδίας.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἶμαι· ναί.

Εἰπὲ, τίς τὸν συνώδευσε!

ΠΛΑΤΩΝ

Μία γυνή.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Γυνή; Τίς ἦτον;

ΠΛΑΤΩΝ

Ἡ Λαμία.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ποία; πῶς;

Τίς ἦτον; τίς;

ΠΛΑΤΩΝ

Λαμία ὀνομάζεται.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λαμία; Τί εἶν' αὕτη ἡ γυνὴ λοιπὸν,
εἰς ἣν ὀφείλω χάριτας, καὶ ἣν μισῶ;
Πῶς εἰς τὸ νῆμα πλέκεται τοῦ βίου μου
τὸ ἄγνωστόν της ὄνομα; Τὸ φάσμα της
πῶς παρεμπίπτει μεταξύ μας πάντοτε;

Τὸν σώζει, τὸν φυλάττει, εἶναι δι' αὐτὸν
ὅ,τι νὰ εἶμαι ἔπρεπεν. Ὦ! τὴν μισῶ!
Εὐδαίμων, ἐλευθέρα, ἀνεξέλεγκτος,
ὡς τὸ πτηνὸν τοῦ δάσους, πέραν τῶν βουνῶν
πλανᾶται ὅπου θέλει, εἰς τὰ ἴχνη του,
ὅπου οἱ πόθοι οἱ κενοί μου φέρονται,
ὅπου ἀλῆτις φαντασία μὲ πλανᾷ.
Ἐγώ, δεσμῶτις τοῦ σεμνοῦ καθήκοντος,
ἐνταῦθα σύρω ἅλυσιν, καὶ κόσμος μου
εἶν' ὁ πατήρ μου μόνον, κ' ἡ καρδία μου.
Ὁ πατὴρ εἶπα! Φεῦ! τὸν ἐλησμόνησα!
Φροντὶς φροντίδα παρ' ἐμοὶ ἐνίκησε!
Ποῦ εἶναι; Πῶς τοσοῦτον ἔμεινε καιρόν;
Αὐτὴ ἡ ἀγγελθεῖσα ἔκτακτος Βουλὴ
μ' ἀνησυχεῖ. Γνωρίζω ὅτι δυσμενὴς
εἶν' ὁ Κριτίας, ὅτι εἶν' ἐπίβουλος
τὴν φύσιν, κ' ἐν τῷ δήμῳ παντοδύναμος.
Τὸν ὑποπτεύω ὅτι τι τεκταίνεται,
καὶ δὲν ἠξεύρω ἂν ἡ πονηρία του
δὲν περιπλέκῃ εἰς ἱστὸν σκευωριῶν
ἐκεῖνον ὃν φοβεῖται ὡς συνάρχοντα,
φθονεῖ ὡς κρείττονά του, ὡς χρηστὸν μισεῖ.

ΠΛΑΤΩΝ

Μὴ τοῦ Κριτίου τὴν δυσμένειαν φοβοῦ.
Ἡ πόλις δὲν τυφλώττει καθὼς ἄλλοτε.
Ἡ τυραννία, ποτισθεῖσα αἵματα,
πικρὸν εἰς τοὺς τυράννους ἔφερε καρπόν.
Μισεῖται τοῦ Κριτίου τὸ πολίτευμα·
καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης βλέπει ὁ λαὸς
τὸν Θηραμένην ἄτρομόν του πρόμαχον.

Ἐὰν διχονοῶσιν οἱ Τριάκοντα,
θὰ στέψ' ἡ νίκη πάντως τὸν δημοφιλῆ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἴθε! Καὶ ἔσται, οἱ Ὀλύμπιοι Θεοὶ
ἐὰν τῆς πόλεώς μας ἔτι κήδωνται.
Ἀλλὰ πολίτας βλέπω, φίλους τοῦ πατρός.
Ὡς τεθορυβημένοι πλησιάζουσιν.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ (μετ' ἄλλων πολιτῶν)

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ὁ Θηραμένης ἔτι δὲν ἐπέστρεψε;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Δὲν ἦλθε.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Δὲν ἐλύθη ἡ Βουλὴ λοιπόν;
Τί τὰ ἐκεῖ εἰσέτι δὲν ἐμάθατε;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οὐχί. Δὲν ἦσθε εἰς τὸ Βουλευτήριον;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἐκεῖ μετ' ἄλλων συνανήλθομεν πολλῶν.
Ἐρεθισμὸς λανθάνων εἰς τὰ πνεύματα,
καὶ φόβος ἐπεκράτει τις ἀόριστος.
Ἀλλ' ἐν μαχαίραις ἄνδρες εἰς τὰ δρύφρακτα
θρασεῖς ῥιφθέντες, τοὺς ἀόπλους θεατὰς
ἀπέβαλον βιαίως, χ' οἱ φιλήσυχοι
πάντες, τὰς ῥήξεις φεύγοντες, ἀπήλθομεν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Μὴ διατρέχει ὁ πατήρ μου κίνδυνον;
Μαχαιροφόροι τί ζητοῦσ' εἰς τὴν Βουλήν;
Τί τοὺς λοιποὺς πολίτας ἀποβάλλουσι;
Δὲν εἶναι ταῦτα ὕποπτα;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Βίας καιροὶ
εἶν' οἱ παρόντες. Ἀλλὰ μὴ ὑπόπτευε.
Ὁ Θηραμένης ἀγαπᾶται. Πρόμαχον
ὁ δῆμος τὸν ἠξεύρει. Ἔχει μαχαιρῶν
ἀνάγκην ὁ Κριτίας· ἔχει, ἀλλ' οὐχὶ
κατὰ τοῦ Θηραμένους, ὑπὲρ ἑαυτοῦ.
Τὴν νύκτα ταύτην νέον αἷμα ἔῤῥευσε,
προσφιλὲς αἷμα τῶν βελτίστων πολιτῶν.
Ἡ γῆ πιοῦσα τὴν σπονδήν του ἔφριξε.
Γογγύζ' ἡ πόλις, καὶ τινάσσει μετ' ὀργῆς
τὴν ἅλυσίν της· ὁ Κριτίας δ' ὠχριῶν,
ποινὴν φοβεῖται, πράξας ἄξια ποινῆς.
Ἐκ τούτου οἱ ὁπλῖται καὶ αἱ μάχαιραι.
Ἡ τυραννία εἶν' αὐθάδης καὶ δειλή.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ποία αἱμάτων κ' ἐγκλημάτων καταιγὶς
ἐπὶ τὴν πόλιν ἦλθε τὴν πολύδοξον!

(Ἐπέρχονται **ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ** καὶ ἄλλοι)

ΠΛΑΤΩΝ

Ἰδοὺ καὶ ἄλλοι. Παρ' αὐτῶν θὰ μάθωμεν.
Ὦ Πραξιτέλη, πόθεν;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἐκ τῆς ἀγορᾶς.
Δὲν διελύθη ἡ Βουλή; Δὲν εἶν' ἐδῶ
ὁ Θηραμένης;

ΠΛΑΤΩΝ

Παρ' ὑμῶν νὰ μάθωμεν
ἠλπίζομεν.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Πνευμάτων ἀναστάτωσις,
καὶ ταραχὴ, καὶ φόβος, καὶ πνιγόμεναι
εὐχαὶ ἐλευθερίας ὅπου τις στραφῇ.
Νὰ πλησιάσῃ τὴν Βουλὴν οὐδεὶς τολμᾷ.
Μαχαιροφόροι, τὰς μορφὰς ἀπαίσιοι,
περιπολοῦσι· τὰ νωπὰ δ' ἐγκλήματα
τῆς τυραννίας, τὸν θαῤῥαλεώτερον
μακρύνουσι· κατέχει πτόησις νεκρῶν
τὸ πλῆθος. Ἀπ' ἀλλήλων ἀποστρέφονται
σιγῶντες, καὶ τὸ βλέμμα μόνον ὁμιλεῖ,
τὴν τρικυμίαν ἐξηγοῦν τῶν καρδιῶν.
Φαίνοντ' αἱ χεῖρες σπασμωδῶς κινούμεναι
ὡς εἰς γενναίαν πρᾶξιν, ὡς εἰς ἄμυναν·
ὁ φόβος ὅμως πάλιν τὰς ἀπολιθοῖ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Κ' ἐκ τοῦ Βουλευτηρίου δὲν ἠκούσθη τί;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ποικίλαι φῆμαι φέρονται ἀδέσποτοι.
Ἰσχυρὰ ἔρις πῶς ἠγέρθη φαίνεται
ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων. Οἱ μὲν λέγουσι
πῶς ὁ Κριτίας, αἵματος ἀκόρεστος,
νέας σφαγὰς ἀπήτει, νέους διωγμοὺς,
εἰς ἃ ὁ Θηραμένης ἀντεψήφισε.
Κατ' ἄλλους οὗτος παρὰ τοῦ συνάρχοντος
λόγον ἐζήτει τοῦ χυθέντος αἵματος,
τῶν ἐπισήμων ἐγκλημάτων καθιστῶν
ὑπεύθυνον τὸν ταῦτα διατάττοντα.
Καὶ ἄλλα εἶπε, λέγουσιν, ὑπερμαχῶν
τῆς σωτηρίας καὶ τιμῆς τῆς πόλεως.

Ἀπήτησ' ἔτι ἡ φρουρὰ ν' ἀποβληθῇ
τῶν ξένων, κ' οἱ πολῖται τὴν Ἀκρόπολιν,
τῆς δόξης των τὴν ἕδραν, ν' ἀνακτήσωσι,
καθὼς ἁρμόζει εἰς ἐλεύθερον λαόν.

ΠΛΑΤΩΝ

Γενναῖα λέγεις.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὅμως κ' ἐπικίνδυνα.
Ἡ τόλμη αὕτη ἆρα θὰ τῷ συγγνωσθῇ;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἡ πόλις πᾶσα συμπαθεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ,
κ' ἐλπίζει· κ' εὐφημοῦσα, λέγουσ' ἡ Βουλὴ
τοὺς λόγους του ἐδέχθη. Μόλις σώζουσιν
αἱ λόγχαι τὸν Κριτίαν, κ' ἐξ αὐτῶν πολλαὶ
ἤρχισαν ἤδη νὰ τὸν καταλείπωσιν.
Ὁ Θηραμένης δ' οὕτω πράττων καὶ λαλῶν,
ἰσχὺν λαμβάνει· ἄρχει ἐπὶ καρδιῶν.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ (βλέπων ἐκτὸς τῆς θύρας)

Ἰδοὺ ὁ Λύκων. Ἂς καλέσωμεν αὐτόν.
Αὐτὸς ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὴν ἀγορὰν
καθὼς ὁ Ἀγοραῖος κατοικῶν Ἑρμῆς,
ἠξεύρει πᾶσαν ἀγγελίαν δι' αὐτῆς
διϊπταμένην. Παρ' αὐτοῦ θὰ μάθωμεν.
Λύκων, ἐνταῦθα.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἐξημμένος φαίνεται.

ΛΥΚΩΝ (εἰσερχόμενος)

Ἐνταῦθα εἴσθε; Σᾶς ἐζήτουν. Χαίρετε.
Ἀγαθῇ τύχῃ! Ἔφθασεν ἡ ἔνδοξος
στιγμὴ ἣν ἐποθοῦμεν. Τὸ ἠξεύρετε;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Πῶς;

ΠΛΑΤΩΝ

Τί μᾶς φέρεις;

ΛΥΚΩΝ

Πέρα ἐκεῖ βλέπετε
περιαυγαζομένας ὑπὸ τοῦ φωτὸς
τὰς πολυδένδρους κορυφὰς τοῦ Πάρνηθος;
Ἐκεῖ χαλκὸς ἀστράπτει, ξίφη στίλβουσι,
καὶ ᾄσματ' ἀντηχοῦσιν ἐλευθερωτῶν.

ΠΛΑΤΩΝ

Τί λέγεις, Λύκων;

ΛΥΚΩΝ

Τῶν φυγάδων στρατιὰ
κατέλαβε τὰς ἄκρας. Ὡς ἡ θύελλα
ἐκεῖθεν θὰ ὁρμήσῃ, καὶ προθέλυμνον
τὴν τυραννίαν θ' ἀνατρέψῃ. Χαίρετε.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Φυγάδων, εἶπες, στρατιά! Οἱ ἐκ Θηβῶν
φυγάδες εἶναι;

ΛΥΚΩΝ

Εἶναι, ναί, οἱ ἐκ Θηβῶν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Πλὴν τίνες; Τίς τοὺς φέρει;

ΛΥΚΩΝ

Ὁ Θρασύβουλος,
ὁ τελευταῖος ἥρως τῆς πατρίδος μας.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Καὶ μετ' αὐτοῦ δὲν εἶναι ὁ... καὶ μετ' αὐτοῦ
τίς εἶναι;

ΛΥΚΩΝ

Δὲν ἠξεύρω. Πῶς κατέλαβον
τὰς κορυφὰς νικῶντες, πῶς κατέστρεψαν
τοὺς μισθοφόρους τῶν τυράννων, πῶς λαμπροὶ
κατέρχονται τὰ ὄρη παιανίζοντες,
τροπαιοφόροι, πῶς ὑπὸ τὰ ξίφη των
θὰ πέσ' εἰς αἷμα σπαίρουσα ἡ τυραννὶς,
αὐτὸ ἠξεύρω, καὶ ἀρκεῖ.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ πόθος σου
προτρέχει, Λύκων, τῆς νηφούσης κρίσεως.
Πολλοὶ δὲν εἶναι οἱ φυγάδες τῶν Θηβῶν.
Ἀνδρεῖος λόχος ἴσως, ἀλλ' οὐχὶ στρατός.
Ἂν εἰς τὰ ὄρη ἔνοπλοι ἀνέβησαν,
ἔνδοξος πρᾶξις, ἀλλ' οὐχὶ ἀκίνδυνος·
καὶ ὁ σπινθήρ των ἴσως μὲν πυρκαϊὰν
ἐλευθερίας ἅψῃ — τὸ ἐλπίζομεν· —
ἀλλ' εἶναι σπινθὴρ ἔτι, καὶ ὁ θρίαμβος
οὐχὶ ὅσον νομίζεις εὔκολος κ' ἐγγύς.

ΛΥΚΩΝ

Ψυχροὶ πολῖται, δυσπιστοῦντες πάντοτε,
ζωῆς ἐστερημένοι κ' ἐνθουσιασμοῦ,
δὲν σᾶς θερμαίνει αἷμα δημοκρατικόν.
Τὸν νοῦν σας διαφθείρει, καὶ τὸ αἴσθημα
ἀπομαραίνει ὁ πρεσβύτης σοφιστὴς,
ὁ ἐρευνῶν τὸ ἶσον καὶ τὸ δίκαιον,
καὶ συμπαθείας τρέφων ὀλιγαρχικάς.
Ἀμβλυωποῦντες παύσασθε, καὶ ἴδετε
πῶς ἀνατέλλει τοῦ λαοῦ ὁ θρίαμβος,
καὶ τῆς δημοκρατίας ὁ κλεινὸς ἀστὴρ

ἐνδύεται πυρώδεις τὰς ἀκτῖνάς του.
Οὐαὶ εἰς τοὺς τυράννους τώρα, καὶ οὐαὶ
εἰς κεκρυμμένους φίλους των κ' εἰς ἐμφανεῖς!
Ἐχθροὶ τοῦ δήμου εἶν' οἱ χαῦνοι φίλοι του.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ (πρὸς τὸν Πλάτωνα)

Ὁ δῆμος ὄφιν θάλπει. Ὁ ἀνὴρ αὐτὸς
θὰ εἶναι ὁ Κριτίας τῶν δημοκρατῶν.

ΛΑΜΙΑ, (εἰσερχομένη ἵσταται παρὰ τὴν θύραν)

ΛΑΜΙΑ

Σεῖς εἶσθ' ἐνταῦθα;

ΠΛΑΤΩΝ

Ἡ Λαμία!

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἴπατε
Λαμία!

ΛΑΜΙΑ

Ναὶ, Καλλίππη.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἶσαι σύ;

ΛΑΜΙΑ

Ἐγὼ
εἶμ' ἡ Λαμία.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Καὶ τί θέλεις παρ' ἐμοῦ;

ΛΑΜΙΑ (πρὸς τοὺς περιϊσταμένους)

Ἂν δὲν σᾶς εἶναι, φίλτατοι, δυσάρεστον,
ἀφήσατέ μας μόνας. Ἤ, σᾶς ἐνοχλεῖ;

ΠΛΑΤΩΝ

Ἐδῶ νὰ μείνῃς; Διατί;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

'Αφῆτέ μας.

(Ὅλοι ἀπέρχονται).

ΛΑΜΙΑ

Σ' εὐχαριστῶ, Καλλίππη.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τί λοιπὸν ζητεῖς;
Δὲν ἦσο εἰς τὰς Θήβας;

ΛΑΜΙΑ

Πῶς; τὸ ἤξευρες;
Καὶ ἤξευρες τίς εἶμαι; Ναί, τὸ ἐννοῶ.
Εἰς Θήβας ἐπορεύθην, καὶ κατόπιν του
τῆς ἐξορίας τὴν ὁδὸν ἐβάδισα.
Εἰς ἵππου ῥάχιν δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς
καὶ κάματον καὶ πόνον ἀψηφήσασα,
ὡς ἡ σκιά του τὸν παρηκολούθησα.
Τὸν ἐπηγρύπνουν καὶ τὸν περιφύλαττον,
ὡς ἐπὶ φίλου βρέφους μήτηρ ἀγρυπνεῖ·
καὶ νὰ τὸν σώσω ἂν δὲν μοὶ ἐδίδετο,
εἰς τὸ πλευρόν του ν' ἀποθάνω ἤθελον.
Ἤδη ἐκεῖνοι τῆς Φυλῆς κατέλαβον
τὰς ἀποτόμους ἄκρας, κ' ἠσφαλίσθησαν.
'Εγὼ δὲ συνελήφθην, κ' ἐπερίμενον
τὴν κοινὴν τύχην τῶν ἀθωοτέρων μου,
ὅσους θερίζει τυραννὶς ἀνήμερος·
ἀλλ' ὁ Κριτίας μ' ἔσωσε. Τὸ δῶρόν του
ἐδέχθην σιωπῶσα· δὲν ἀπέκρουσα
τοῦ βίου τὴν φιάλην, πρὶν ἢ παρὰ σοῦ
μάθω ἂν μέλι ἢ ἂν δηλητήριον
ὡς ὑποστάθμην ἔχ' εἰς τὸν πυθμένα της.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τί θέλεις, γύναι, παρ' ἐμοῦ; Δὲν σ' ἐννοῶ.

ΛΑΜΙΑ

Ὑπερηφάνως ν' ἀπαιτήσω παρὰ σοῦ
κτῆμα ἠρχόμην ὃ μ' ἀφήρεσας. Ἀλλὰ
σὲ εἶδα, καὶ ἱκέτις σοὶ προσέρχομαι,
νὰ μοὶ δωρήσῃς ὅ,τι εἶναι διὰ σὲ
τρυφὴ ματαία, δι' ἐμὲ δ' ἡ ὕπαρξις.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εὐκρινῶς λέγε, ἄν τι ἔχῃς νὰ εἰπῇς.

ΛΑΜΙΑ

Ἐλαυνομένη ὑπὸ μοίρας ἀπηνοῦς,
ὑπὸ ψυχῆς πυρίπνου καὶ ὑπὸ παθῶν,
τὸν τυφλὸν πόντον τῆς ζωῆς διέπλεον,
τυφλῶς, ἀσκόπως, ὅτε ὅρμον ἔρωτος
ἀβρῶς προσνεύοντά με εἶδα, κ' εἰς αὐτὸν
ὡρμίσθην μετ' ἐλπίδος, κρυπτὸν ἄσυλον
κατὰ τοῦ κόσμου κ' ἐμαυτῆς ζητήσασα,
κ' ἐκεῖ εἰς ἄνθη τὴν καρδίαν ἔθαψα.
Νὰ σοὶ ζητήσω ἦλθον λόγον, διατί,
τὸ ἄσυλόν μου νὰ συλήσῃς, διατί
τὸν πλοῦτον νὰ μ' ἁρπάσῃς τοῦ ὀνείρου μου,
κ' εἰς τῆς ζωῆς τὸ σκότος καὶ τὴν ἔρημον
νὰ μ' ἐξυπνίσῃς; Τίνι δικαιώματι
μ' ἀφήρεσας τὰ ἐπὶ γῆς Ἠλύσια,
καὶ τοῦ Θρασύλλου μ' ἥρπασας τὸν ἔρωτα;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τί κοινὸν, γύναι, μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ;

ΛΑΜΙΑ

Οὐδὲν κοινὸν, ὡς λέγεις. Ταῦτα νὰ σ' εἰπῶ,

καὶ ν' ἀπαιτήσω ἦλθον ἐπιτακτικῶς.
Ἀλλὰ σὲ εἶδα, κ' ἐννοῶ τὸ φοβερὸν
δικαίωμα ὃ ἔχεις. Σοὶ τὸ ἔδωκαν
αἱ Χάριτες κ' ἡ Κύπρις. Δὲν ἀμβλυωπῶ,
κ' εἰμὶ δικαία, ἔστω κ' εἰς ἀντίζηλον.
Εἶσαι ὡραία, ὦ Καλλίππη. Τῆς Θεᾶς
τῶν Κήπων, ἧς ὁ μέγας καλλιτέχνης μου
ἐξ οὐρανοῦ τὸ κάλλος κατεβίβασεν,
ὡραιοτέρα εἶσαι. Πῶς αὐτόματοι
πρὸς σὲ πετῶσιν αἱ καρδίαι τῶν ἀνδρῶν
καὶ ὅτι πάντες κλίνουσι, λατρεύοντες,
ἐνώπιόν σου γόνυ, μ' εἶν' εὐνόητον.
Σοὶ ἀποτείνω διὰ τοῦτο δέησιν,
καὶ τοῦ Θρασύλλου τὴν καρδίαν σοὶ ζητῶ
ὡς δῶρον ἤδη, ὄχι ὡς δικαίωμα.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Μ' ἐκπλήττει ἡ θρασύτης μεθ' ἧς ἔρχεσαι
προτείνουσα τοιαῦτα. Ἀρκεῖ. Ἄπελθε.

ΛΑΜΙΑ

Οὐχὶ θρασεῖα, ταπεινὴ προσέρχομαι.
Τοῦ θησαυροῦ σου σοὶ ζητῶ περίσσευμα.
Σὺ, κόρη εὐπατρίδου, σὺ, ἐπίκληρος,
εἰς πλοῦτον τεθραμμένη, πολυζήτητος
καὶ θεραπευομένη, κάλλους φέρουσα
ἀγλαὸν στέμμα, καὶ τὸ φαεινότερον
ἀκτινοβόλον στέμμα τῆς ἁγνότητος,
σὺ, ὡς αἱ νύμφαι τοῦ Ὀλύμπου καθαρὰ,
ὑψοῖς τὸ μέτωπόν σου ὑπερήφανον,
τὸ σέβας ἐπιβάλλεις, φόρον θαυμασμοῦ
λαμβάνεις, ὑπ' ἀγάπης περιβάλλεσαι,

καὶ ὅ,τ' ἡ κίστυς τῆς Πανδώρας ἀγαθὸν
ἐγκλείει, ὅ,τ' ἡ μοῖρα δίδει, εἶναι σόν.
'Ρίψ' ἓν ψυχίον ἐκ τῆς εὐωχίας σου
καὶ εἰς τῆς τύχης τὴν πτωχὴν ἀπόκληρον,
τὴν πάσης στερουμένην ἀπολαύσεως,
πρὸς ἣν χεὶρ φίλου οὐδεμία τείνεται,
ἀφ' ἧς καὶ σὺ καὶ πάντες βλέμμα στρέφετε
περιφρονοῦν, καὶ ἥτις καταφύγιον
δὲν ἔχει οὔτε κἂν τὴν αὐθυπόληψιν.
Ἓν δῶρον, ἓν καὶ μόνον τῇ ἐχάρισεν
ἡ ἄσπλαγχνός της μοῖρα, δῶρον ἄδωρον,
καρδίαν γυναικεῖαν. Ἡ δικαίωμα
μὴ κεκτημένη ν' ἀπαιτήσῃ ἔρωτα,
βορὰ καὶ θῦμα εἶν' αὐτὴ τοῦ ἔρωτος.
Ἔχω καρδίαν πάλλουσαν, καὶ δι' αὐτὸ
εἰμὶ ἀξία παντὸς οἴκτου, καὶ τοῦ σοῦ.
Ἐκ τῆς ἀφθόνου βρύσεως ἐξ ἧς ἀντλεῖς,
μίαν σταγόνα δός μοι, διὰ σὲ οὐδέν,
δι' ἐμὲ εἶναι τὸ πᾶν αὔτη, τὸ παρὸν
συγχρόνως καὶ τὸ μέλλον, εἶναι ἡ ζωὴ
ἡ ἐπὶ γῆς, κ' ἡ πέραν, τὸ Ἠλύσιον.
Ὁ ἔρως τοῦ Θρασύλλου, ἄχρηστος εἰς σέ,
τὸ μόνον ἄνθος εἶναι τῶν ἐλπίδων μου,
ἀκτὶς ἡ μόνη τοῦ σβεστοῦ ἡλίου μου.
Ὦ! τοῦ Θρασύλλου ἄφες μοι τὸν ἔρωτα,
καὶ σοὶ μακαριότης ἔστω ἐκ Θεῶν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τὸν νοῦν, βελτίστη, ὑπεράνω σου ὑψοῖς.
Ἐντὸς βορβόρου ἔντομον σηπόμενον
πτερὰ ν' ἀνοίξῃ θέλει πρὸς τὸν ἥλιον;

Τὴν ἀτοπίαν σύνιδε τῶν λόγων σου,
καὶ ποία οὖσα ν' ἀναβλέψῃς ποῦ τολμᾷς.

ΛΑΜΙΑ

'Αλλ' ἄφρον, δὲν ἀκούεις πῶς τὸν ἀγαπῶ;
'Ο ἔρως ἐξαγνίζει τὴν καρδίαν μου·
ὁ ἔρως φλέγει πᾶν της μέρος γήϊνον,
καὶ ἀναπέμπει καθαρὸν εἰς οὐρανὸν
τὸ αἴσθημά της, ὡς θυσίας ἄρωμα.
'Ο ἔρως δίδει εἰς τὸ ἔντομον πτερὰ,
χ' ἡ χρυσαλλὶς ὑψοῦται πρὸς τὸν ἥλιον.
Τὸν ἀγαπῶ. 'Αρκεῖ σοι ὅπως μὲ τιμᾷς.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λαμία, σὲ οἰκτείρω. Δικαιολογῶ
τὸ ἄλογόν σου πάθος· οὕτω καὶ Θεοὶ
πολλάκις ὑπ' ἀνθρώπων ἠγαπήθησαν.
'Αλλ' ἂν ὁ ἔρως ὡς δικαιολόγημα
σοὶ φαίνηται, θ' ἀρκέσῃ νὰ σ' εἰπῶ, κ' ἐγὼ
πῶς τὸν Θρασύλλον ἀγαπῶ.

ΛΑΜΙΑ

Τὸν ἀγαπᾷς;
Τὸν ἀγαπᾷς, νομίζεις; Καὶ ἠξεύρεις κἂν
τί ἐστιν ἔρως; Τῆς φιλαρεσκείας σου
τὰς εἰσηγήσεις, τὰς θωπείας τὰς κενὰς,
ταῦτα νομίζεις, ταῦτα λέγεις ἔρωτα;
Ποτὲ ᾐσθάνθης ὡς ἐχίδνης δήγματα
σπαράττοντα τὰς ἶνας τῆς καρδίας σου,
ποτὲ τὰς φλόγας τοῦ Πυριφλεγέθοντος,
ἀσβέστους, ἀδδηφάγους, πυρπολούσας σε;
Διῆλθες νύκτας, ἃς ὁ ὕπνος ἔφυγεν,
ἡμέρας θρήνων, ὡς τὰς νύκτας σκοτεινάς;

Τὸν ὑπεδέχθη, ὅταν ἐπλησίαζε,
ῥιγοῦν τὸ σῶμα, φλέγουσα ἡ παρειά,
καὶ ἦτον, ὅταν ἐμακρύνετο, κενὸν
τὸ πᾶν καὶ μέλαν; Ἐλησμόνησας
πατέρα, φίλους, πόλιν, τοὺς Θεοὺς αὐτούς,
ἐξαρτωμένη ἀπὸ τῶν χειλέων του;
καὶ τῆς ζηλοτυπίας εἰς τὰς σάρκας σου
προσεκολλήθη ὁ πυρίφλεκτος χιτών,
καὶ νὰ σπαράξῃς ἦσο πρόθυμος αὐτὸν
καὶ σέ; Ὢ δὲν γνωρίζεις ἔρως τί ἐστί.
Σοὶ εἶμαι ξένη· δὲν ἠξεύρεις πάντοτε
ὅτι δὲν ἤμην, ὡς ἐμπρός σου, ταπεινή.
Οἱ πρῶτ' εἰς πλοῦτον καὶ οἱ πρῶτοι κατ' ἰσχὺν
ἐπέτων πέριξ τῆς ψευδοῦς μου λάμψεως,
καὶ εἰς τὴν ἅλυσίν μου ὑπερήφανος
τοὺς εἷλκον, τὰς εὐχάς των ἀποκρούουσα.
Ἄρχοντες, δοῦλοι, καὶ σοφοί, καὶ ἄσοφοι
τοῦ πνεύματός μου φέρουσι τὸν χαλινόν.
Ἀλλ' ὅταν πᾶν μου νεῦμα εἶν' ἐπιταγή,
ὁπόταν ἄρχω διὰ τῶν σκωμμάτων μου,
εἰς σὲ προσπίπτω, ὡς προσπίπτω εἰς βωμόν,
καὶ σ' ἱκετεύω, τὸν Θρασύλλον ἄφες μοι.
Μὲ ἤκουσας. Εἰπέ μοι, θέλεις;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Σ' ἤκουσα,
καὶ ἐστοχάσθην τοῦ ἐμοῦ καθήκοντος.
Ὁπόταν φεύγῃ, καὶ καταδιώκηται,
κ' ὑπὲρ πατρίδος κινδυνεύῃ, ὄχ' εἰς σέ,
εἰς τὴν μνηστὴν ἀνήκει, εἰς τὴν σύζυγον,

ἀτρόμητος νὰ μείνῃ παραστάτις του,
ἢ ν' ἀποθάνῃ, πίπτουσα πλησίον του.

ΛΑΜΙΑ

Μνηστὴν δὲν παύεις λέγουσα καὶ σύζυγον;
Μεθ' ὅσα εἶπα ἐπιμένεις πάντοτε
νὰ μ' ἀφαιρέσῃς τῆς ζωῆς μου τὴν ζωήν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Παραφρονεῖς, ἀθλία, ἢ ἂν σωφρονῇς,
παντὸς μεγίστη εἶν' ἡ σὴ προπέτεια.

ΛΑΜΙΑ

Ὢ! δὲν ἠξεύρεις ποία εἶμαι, λύκαινα
πῶς μ' ἔθρεψε, πῶς βράχοι ἦσαν πρώτη μου
κοιτὶς, μετὰ θηρίων ὅτι ηὔξησα.
Ἰὸς δρακόντων ῥέει εἰς τὰς φλέβας μου,
καὶ ἡ ἐκδίκησίς μου, ὅταν ἐκραγῇ,
πυρπολεῖ πάντα, καὶ εἰς αἷμα σβύννεται.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἂν αἱ δεήσεις δὲν μὲ συνεκίνησαν,
μικρὰν ἐλπίδα στήριζ' ἐπὶ ἀπειλῶν.

ΛΑΜΙΑ

Τρέμε, καὶ παῦσον νὰ ἐλπίζῃς, ἀποινὶ
ὅτι λεαίνης θὰ συλήσῃς φωλεάν.

(Ἐν τούτοις, εἰσῆλθεν ὁ **ΣΩΚΡΑΤΗΣ**, καὶ ἵσταται εἰς τὸ βάθος κατηφὴς καὶ σκυθρωπός.)

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (σπεύδουσα πρὸς τὸν Σωκράτην)

Τεταραγμένος φαίνεσαι, ὦ Σώκρατες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (προχωρήσας βραδέως)

Πιστεύεις, ὦ Καλλίππη, εἰς τὴν ὕπαρξιν
Θεῶν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τί αὕτη ἡ ἐρώτησις δηλοῖ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὴν φύσιν ποῖος διεκόσμησε φρονεῖς;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οἱ Θεοὶ πάντως.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ καλὴν τὴν ἔπλασαν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Καλήν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πρὸς τί, νομίζεις;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὅπως τέρπωνται
κ' εὐδαιμονῶσιν ἐν αὐτῇ οἱ ἄνθρωποι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σὺ ἄρα φιλανθρώπους τοὺς Θεοὺς φρονεῖς;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τὸ ἐναντίον θενὰ ἦτον βλάσφημον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὰ τοῖς ἀνθρώποις θέλοντας ὠφέλιμα;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Βεβαίως.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δυναμένους δ' ὅ,τι θέλουσι;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Θεοὶ θὰ ἦσαν, ἂν δὲν ἦσαν πανσθενεῖς;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὠφέλιμον δὲ εἶναι καὶ τὸ δίκαιον;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὠφέλιμον. Τί θέλεις ταῦτα ἐρωτῶν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ τοῦτο, ὦ Καλλίππη. Πᾶν τὸ ἐπὶ γῆς
γινόμενον νομίζεις ὅτι δίκαιον;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οὐχί.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Παρὰ τὴν γνώμην ἄρα τῶν Θεῶν
γίνεται τοῦτο;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ναί, παρὰ τὴν γνώμην των.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μισοῦσιν ἄρα οἱ Θεοὶ τοὺς πράττοντας
τοιαῦτα;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τοὺς μισοῦσι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τοὺς δὲ πράττοντας
τὰ ἐναντία τούτοις, ἀγαπῶσι;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ναί,
ἀναμφιβόλως.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ τοὺς μὲν ἀμείβουσι,
τοὺς δ' ἄλλους τιμωροῦσιν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οὕτω γίνεται·
ἂν ὄχ' εἰς ταύτην, εἰς τὴν ἔπειτα ζωήν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τίς δὲ τῶν δύω βίων προτιμότερος;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὁ μετὰ τοῦτον βίος, ὁ ἀΐδιος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἄθλιος ἄρα ὁ ἐνταῦθα εὐτυχῶν,
κ' ἐν τῷ κατόπιν βίῳ τιμωρούμενος;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τοῦτο νομίζω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Κ' εὐτυχὴς ὁ δίκαιος,
ἐνταῦθα πάσχων, ἀλλ' ἐκεῖ εὐδαιμονῶν.
Ἢ ἴσως ψευδῆ λέγω;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λόγος ἀληθής,
ἀλλὰ ποῦ τείνει μ' εἶναι ἀνεξήγητον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καλλίππη, ὁ Κριτίας τὸν πατέρα σου
εἰς θάνατον ἀδίκως κατεδίκασε.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (μεθ' ὁρμῆς)

Τί λέγεις; ὁ Κριτίας! τὸν πατέρα μου!
Θεοί! φονεύει τὸν πατέρα! Ὦ Θεοί!

ΛΑΜΙΑ

Ἡ σύλληψίς του σ' ἦτον ἄγνωστος λοιπόν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἡ σύλληψίς του! Οἴμοι! τὸν φονεύουσι!
Καὶ ἡ Βουλή;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Φονέων σπεῖρα ἔνοπλος,
καταλαβοῦσα πάσας τὰς προσβάσεις της,
φωνὴν καὶ τόλμην ἔκοψε τῶν Βουλευτῶν.
Ὑπὸ τὰ ξίφη ἄναυδοι ἐκάθισαν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἀλλὰ ὁ δῆμος, ὑπὲρ οὗ διέῤῥηξε
τὸν μετὰ τοῦ Κριτίου ἀσφαλῆ δεσμόν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὅστις εἰς δήμου κῦμα ρίπτει ἄγκυραν,
τὴν ρίπτει εἰς πυθμένα σαλευόμενον.
Ὁ δῆμος βορὰν θέλει, ὢν αὐτὸς βορὰ
τοῦ θρασυτέρου. Τῶν σωτήρων του φονεὺς,
τετυφλωμένος λάτρης τῶν δημίων του,
φέρεται ὡς καὶ ὅπου ἂν τὸν φέρωσι.
Φονεύει πρῶτον, μετὰ ταῦτ' ἀποθεοῖ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λοιπὸν τῷ ὄντι; Πᾶσα λοιπὸν ἔλειψεν
ἐλπίς! Τὸν θανατοῦσι! τὸν συνέλαβον!
Ὀρφανὴ μένω! Εἰς τῆς γῆς τὴν ἔκτασιν
δι' ἐμὲ πλέον που σκιά; Ὦ πάτερ μου!
Λοιπὸν αἱ τίγρεις φόνου δὲν ἐπλήσθησαν,
καὶ τῶν αἱμάτων τὸ ποτήριον, εἰς ὃ
μεθύσκονται, δὲν ἦτον πλῆρες; Ἤθελον
πρὶν χορτασθῶσι, κ' εἰς τὴν σὴν τοὺς ὄνυχας,
τὴν εὐγενῆ καρδίαν, νὰ ἐμπήξωσι.
Τὰ ξίφη των ποῦ εἶναι τὰ ἀνόσια,
εἰς αὐτὰ πάλλον νὰ ριφθῇ τὸ στῆθός μου;
Νὰ ποτισθῶσ' εἰς αἷμα δὲν προκρίνουσι
θερμὸν καὶ νέον, παρ' εἰς αἷμα γέροντος;
Ἤ, ὅπου ρίψῃ τὸν ὑψίκομον κορμὸν
ὁ φονικός των πέλεκυς, πλησίον του
δὲν θὰ θερίσῃ καὶ τὸν ἄφυλλον βλαστόν;
Καὶ ἂν ἐμοῦ φεισθῶσι, σκληρῶς εὔσπλαγχνοι,
νὰ εὕρω μόν' ἠξεύρω τὴν καρδίαν μου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλά, ὀδυρομένη ταῦτα, λησμονεῖς
ὅτι, Καλλίππη, βλασφημεῖς πρὸς τοὺς Θεούς.
Τὸ εἶπας μόνη· εὐτυχὴς ὁ δίκαιος
ὃν οἱ Θεοὶ φιλοῦσι καὶ ἀμείβουσι,
καὶ ὁ κακοῦργος μόνος θρήνων ἄξιος.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Τὸ εἶπα; τὸ τί εἶπα ἐλησμόνησα.
Εἰς ἠρεμοῦσαν τὴν ψυχήν μου ἔῤῥιψεν
αἰθρίας λάμψεις ἡ φιλοσοφία σου.
Ἀλλ' ἡ ἀγρία καταιγὶς τῆς θλίψεως
συντρίβει τὴν εἰκόνα τὴν αἰθέριον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλ' εἰς τὰ ὄντα, ὅσα λόγον κέκτηνται,
ὁ λόγος πρέπει νὰ νικᾷ. Μὴ λησμονῇς.
ὅτι ὁ λόγος εἶναι ἡ ἀλήθεια,
ἀλήθεια δ' ὅτ' εἶναι τῶν Θεῶν φωνή.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἰς τὰς συμπτώσεις τὰς μεγάλας τῆς ζωῆς
ὁ νοῦς σᾶς ὑποβάλλει σοφὰ δόγματα,
ἀλλ' εἰς ἡμᾶς, θυσίας ἡ καρδία μας.

(Πλησιάζουσα μετ' ἀποφάσεως τὴν Λαμίαν)

Λαμία, ἦθος ἔδειξα πρὸς σὲ τραχύ,
ἀγροῖκον γλῶσσαν. Σὲ περιεφρόνησα,
σὲ ὕβρισα. Δικαίαν λάβ' ἐκδίκησιν,
ἀναδειχθεῖσα σὺ εὐγενεστέρα μου.
Συγχώρησόν με. Οἵα καὶ ἂν εἶσαι, σὺ
ἔσο γενναία, ὡς δὲν ἤμην. Δύνασαι
τὸ πᾶν. Ἓν νεῦμα, μία λέξις σου μοχλοὺς
εἱρκτῶν ἀνοίγει, θραύει κλεῖθρα, ἡμεροῖ

ψυχὴν θηρίων, τοῦ Κριτίου τὴν ψυχήν.
Τοῦ Θηραμένους τὴν ζωὴν ἀπαίτησον·
ἐπίβαλε τὸν νόμον τῶν θελγήτρων σου,
πρόσταξον, γίνε τοῦ τυράννου τύραννος·
ἀπόσπασόν τον ἀπὸ τῶν ὀνύχων των,
καὶ λάβε, λάβε τὸν μισθὸν ὃν ἀξιοῖς.
Σὸς ἔστω ὁ Θρασύλλος· σὺ τὸν ἔσωσας·
εἰς σὲ ἀνήκει. Λάβε τον. Ἀφίσταμαι.
Σπεῦσον· θὰ ἔχῃς τὴν τριπλῆν ἐκδίκησιν,
πῶς μέχρι γῆς ἐμπρός σου μ' ἐταπείνωσας·
ὅτι θὰ λάβῃς κτῆμα ἀδιαίρετον
τοῦ ἔρωτος τὸ δῶρον τὸ ἀνώτατον·
καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἔτι τὴν ἀντίζηλον
ἐγκαταλελειμμένην, ἄπελπιν, οἰκτράν,
πρὸ τῶν ποδῶν σου θὰ ἴδῃ ἐκπνέουσαν. (Κλαίει).

ΛΑΜΙΑ

Καλλίππη, παῦσαι κλαίουσα, κ' ἐλπίζουσα.
Διὰ ψευδῶν δὲν θέλω ὑποσχέσεων
ν' ἁρπάσω ὅ,τι σοὶ ἐζήτουν πρὸ μικροῦ.
Λαβὴ οὐδ' ἐλαχίστη δὲν μοὶ ἔμεινεν
εἰς τοῦ Κριτίου τὴν ψυχήν. Μ' ἐγνώρισε
συνωμοτοῦσαν· μ' ἔλαβεν αἰχμάλωτον
δραπέτιν, φίλην τῶν φυγάδων· ἔμαθε
τίν' ἀγαπῶ, κ' ἐκεῖνον ὅτι τὸν μισῶ,
γνησίας Ἀθηναίας τρέφουσα ψυχήν.
Ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχαίαν μου ἰσχὺν
ἂν εἶχον ἔτι ἐπὶ τῆς καρδίας του,
καὶ ἑκατὸν Θρασύλλους ἐὰν ἔσωζον,
τὸν Θηραμένην θὰ μοὶ ἦν ἀδύνατον.
Τὸ πάθος τοῦ Κριτίου τὸ θερμότερον

ἡ φιλαρχία εἶναι ἡ ἀκόρεστος.
Νὰ θριαμβεύσῃ, καὶ νὰ ἔχ' εἰς χεῖράς του
τοῦ Θηραμένους τὴν ζωὴν, εἶν' εἰς αὐτὸν
χαρὰ καὶ κέρδος, ὑπὲρ οὗ οὐχὶ ἐμὲ,
οὐχὶ μυρίους γυναικείους ἔρωτας,
ἀλλὰ τῆς Ἀφροδίτης τὸν υἱὸν αὐτὸν
νὰ πνίξῃ ὡς στρουθίον εἶναι πρόθυμος.
Μὴ πῶς θ' ἀφήσῃ ἔλπιζε τὸ θῦμά του.
Ἂν ἐδεχόμην ὃν μ' ἐπρότεινας μισθὸν,
θὰ σ' ἔκλεπτον. Προστάτου ἔχεις τοῦ λοιποῦ
καὶ παρηγόρου χρείαν εἰς τὸν βίον σου.
Ἔστ' ὁ Θρασύλλος οὗτος ὁ προστάτης σου
ὁπόταν μόνη μείνῃς· καὶ παρήγορος
ὁ ἔρως του ἂς εἶναι... ἂν σὲ ἀγαπᾷ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Οὐχὶ, Λαμία. Πρὸς ἐκεῖνον ἄπελθε.
Ἔρωτος εἶναι ἡ καρδία σου βωμός.
Πλησίον του, τηροῦσα φλόγ' ἀκοίμητον,
ἐν τοῖς κινδύνοις μένε, σκέπε, φύλαττε,
γυνὴ εὐδαίμων, τὴν πολύτιμον ζωήν.
Τὸ δ' ἐμὸν χρέος εἶναι ἄλλο ἀλλαχοῦ.
Εἶν' ὁ πατήρ μου εἰς εἱρκτὴν, καὶ θάνατος
τὴν σεβαστήν του κεφαλὴν ἐπαπειλεῖ.
Ἐκεῖ ἡ θέσις ἡ ἐμὴ, εἰς τὸ πλευρὸν
τὸ φίλον του. Ἠγρύπνει, τὴν κοιτίδα μου
παραφυλάττων, ὅταν βρέφος μ' ἔθαλπεν·
ὀφείλ' ὁμοίως, θέλ' ὁμοίως ἄγρυπνος
τὴν τελευταίαν νὰ φυλάξω κοίτην του.
Σωκράτη, μὲ στηρίζεις καὶ μὲ ὁδηγεῖς;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἰδοὺ ἡ χείρ μου, θύγατερ. Σὲ ὁδηγεῖ
ἐνάρετος καρδία καὶ ἀνδρεία φρήν.
Ἂς σὲ στηρίζῃ τῶν Θεῶν ἡ δύναμις!

(Τὴν λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἐξέρχονται. Ἡ Λαμία ἀκολουθεῖ).

ΜΕΡΟΣ Ε'.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἡ Ἀγορά.

Διάφοροι πολῖται, οἱ μὲν εἰς τὰς ἐργασίας των, οἱ δὲ συνεσπειρωμένοι περὶ τὸν **ΛΥΚΩΝΑ** καὶ πρὸς αὐτὸν κεχηνότες. Μεταξὺ αὐτῶν **ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ**·

ΛΥΚΩΝ

Σιγᾶτε ἔτι λαγωοὶ τῆς ἀγορᾶς;
Ἔτι φοβεῖσθε τὴν σκιάν σας, δήλαιοι,
καὶ τοῦ Κριτίου τὸν πταρμὸν τρομάζετε,
ὡς ἂν ἐβρόντα ὁ κεραυνοβόλος Ζεύς;
Ἄφετε ταῦτα τὰ ὠχρά σας πρόσωπα,
προβατοπῶλαι καὶ ὀρνιθοκάπηλοι,
κ' ἐνθυμηθῆτε, ἀγοραῖοι κολοιοὶ,
ἐξ ἀετῶν προγόνων πῶς κατάγεσθε.
Ἔχετε χεῖρας μόνον ὅπως κλέπτητε,
παραποιοῦντες τὰ σταθμά; Τὰ ὅπλα σας
ποῦ εἶναι, κύβων καὶ ὀρτύγων ἥρωες;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Μὴ μᾶς ὑβρίζῃς, Λύκων ἀθυρόστομε.
Ὡς ἔχεις σὺ τὴν γλῶσσαν, ὅτι ἔχομεν
κ' ἡμεῖς τοὺς γρόνθους εὐκινήτους ἐνθυμοῦ.
Πρὸ πάντων μὴ λησμόνει ὅτ' ὑπάρχουσιν
οὐχὶ μακρὰν ἐνταῦθα καὶ οἱ Ἕνδεκα.

ΛΥΚΩΝ

Ὦ! σὲ γνωρίζω, Αἰσχυλίδη φίλτατε.
Ἡ θέσις σου, νομίζω, εἰς τὸ βάραθρον

πλησίον εἶναι, ὄχι δ' εἰς τὴν ἀγοράν.
Ἡ ὥρα δὲν ἀπέχει, καθὼς φαίνεται,
νὰ μετρηθῶσιν ἴσως καὶ οἱ γρόνθοι μας.
Αὐτοὶ δ' οὓς ἐπισείεις ἡμῖν φόβητρον,
οἱ Ἕνδεκά σου, εἶναι μόνον ἕνδεκα.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἀλλ' ἐπὶ τρισχιλίων στηριζόμενοι,
πανίσχυροι.

ΛΥΚΩΝ

Χθὲς ἦσαν, οὐχὶ σήμερον.
Δὲν τὸ ἠξεύρεις; Λοιπὸν μάθε παρ' ἐμοῦ, —
δὲν θὰ σὲ βλάψῃ. — Μάθετε κ' οἱ ἄλλοι σεῖς,
καὶ ἔστε ἄνδρες. Ἐγερθῆτ' ἐλεύθεροι.
Μὴ σᾶς φοβῶσι πλέον οἱ τρισχίλιοι·
μὴ σᾶς φοβῇ ὁ Λάκων. Κατεστράφησαν.
Τροπαιοφόρος ὁ Θρασύβουλος χωρεῖ.

(Κίνησις καὶ ὑπόκωφος θροῦς μεταξὺ τῶν πολιτῶν).

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ναί, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰς τὸν ῥήτορα
τὸν εὔγλωττον πεισθῆτε, κ' ἐπετύχατε.
Ὁ ἥρως, ἔχων ἑβδομήκοντα, οὐχὶ
ἐνόπλους λόχους, ἀλλ' ἀόπλους πλάνητας,
τὴν κενὴν μάνδραν τῆς Φυλῆς κατέλαβεν,
εἰς τὰς ἐρήμους κορυφὰς τοῦ Πάρνηθος.
Πειθόμενοι εἰς τοῦτον τί βραδύνετε
ἀποστασίας ὅπλα νὰ ἐγείρητε;
Τίς θ' ἀπαντήσῃ εἰς τοὺς ἑβδομήκοντα;
Ὁδηγῶν μόλις τρισχιλίους, καί τινας
φυλὰς ἱππέων, καὶ Λακωνικοὺς φρουρούς,

ἀπῆλθεν ὁ Κριτίας ἐναντίον των.
Τί καρτερεῖτε, Μαραθωνομάχοι μου;
Ὁ Λύκων εἶναι στρατηγός σας ἕτοιμος,
κ' οἱ Ἕνδεκα ἀργοῦντες ἐβαρύνθησαν.

ΛΥΚΩΝ

Ὡς τούτου μόνου φθάν' ἡ ἱστορία σου;
Μάθε καὶ τ' ἄλλα, πῶς οἱ ἑβδομήκοντα
ἐντὸς ἡμέρας ἦσαν ἑπτακόσιοι·
ὅτι πεσόντες ἐπὶ τῶν Τριάκοντα
κ' ἐπὶ τῶν τρισχιλίων, καὶ τῶν ἄλλων των
γενναίων δορυφόρων, ἔσφαξαν πολλούς,
κ' οἱ ἄλλοι ὅσον εἶχον τάχους ἔφυγον
ὑπὸ τῶν ἀτρομήτων διωκόμενοι,
καὶ ὑπὸ τῆς χιόνος, ἣν προχθὲς ὁ Ζεὺς
διοσημίαν τῆς ὀργῆς του ἔῤῥιψε.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ψεύδονται ταῦτα ἄφρονες δημαγωγοί,
εἰς ὄλεθρον τὸν δῆμον παρασύροντες.

ΛΥΚΩΝ

Δὲν εἶναι ψεύδη. Οὗτος εἶναι ὁ θρασύς,
ὦ συμπολῖται, τῶν τυράννων ὄργανον.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ (προσερχόμενος)

Ἠκούσατε, πολῖται, τὰ συμβαίνοντα;
Ὡς λέγεται, νικῶσιν οἱ ἐκ τῆς Φυλῆς.
Ἡττήθησαν φυγόντες οἱ Τριάκοντα.

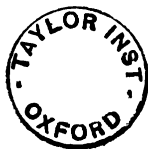
ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Σπερμολογίαι.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ὁ Θρασύβουλος νικᾷ.

Τοῦτο ἠξεύρω.

(Πρὸς τὸν **ΠΛΑΤΩΝΑ** πλησιάζοντα)

Πλάτων, πῶς τὰ ἤκουσας;

ΠΛΑΤΩΝ

Προχθὲς στρατεύσας ὁ Κριτίας, τὴν Φυλὴν
κατεχομένην εὗρεν. Εἶχεν αὐξηθῆ
εἰς στρατὸν ὅλον τῶν προμάχων της ἡ δράξ.
Τὸ τῆς ἐλευθερίας σεμνὸν ὄνομα
θαυματουργοῦν, γενναίων λόχους ὥπλισεν.
Ἀποτειχίζων τὸ χωρίον, ἤλπισε
νὰ τοὺς στερήσῃ ὁ Κριτίας τῶν τροφῶν.
Ἀλλὰ τὴν νύκτα, ὅτ' ἐκάλυψε τὴν γῆν
χιὼν βαθεῖα, ἀπεσύρθη, τραύματα
λαβών, κ' ἐκ τῶν ὀρέων εἰς τὰ ταπεινὰ
κατῆλθε. Μόλις ἔλαμπε τὸ λυκαγεὺς,
καὶ ὁ στρατὸς ἐξύπνα τῶν Τριάκοντα,
ἄφροντις πάντῃ, κ' εἰς τὸ πλῆθος πεποιθὼς,
ὅταν κραυγαὶ καὶ κρότοι, κ' ἐπιπίπτουσιν
οἱ ἐκ Φυλῆς ξιφήρεις, καὶ φονεύοντες,
διώκοντες, κτυπῶντες, καταβάλλουσι
τὸν ἐπηρμένον τυραννόφιλον στρατόν.
Τὰ μετὰ ταῦτα δὲν ἠξεύρω. Λέγεται
πῶς ὁ Κριτίας ἡττηθεὶς, συνήγαγεν
εἰς Ἐλευσῖνα τοῦ στρατοῦ τὰ λείψανα.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐνταῦθα ταῦτα πλάττονται, καὶ πρὸς σκοπόν.
Οἱ κήρυκές των θὰ μετανοήσωσι.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τὸν Πραξιτέλην βλέπω. Χθὲς παρακληθεὶς,
εἰς Ἐλευσῖν' ἀπῆλθεν, ὅπως τὴν χαλκῆν

ἱδρύσῃ Κόρην εἰς τὸ Τελεστήριον.
Ἴσως ἠξεύρει. Παρ' αὐτοῦ θὰ μάθωμεν.

ΠΛΑΤΩΝ

Ἐξ Ἐλευσῖνος, Ἑρμογλύφε; Ἔστησας
τὸ ἀγλαόν σου ἔργον;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Πῶς ἐπέστρεψας
τόσον ταχέως; Ὁ Κριτίας εἶν' ἐκεῖ;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Φρικτὰ συμβάντα, καὶ σκηνὴ ἀπαίσιος!
Ἀνίδρυτον ἀφῆκα τὸ χαλκούργημα,
καὶ ἐπανῆλθα.

ΛΥΚΩΝ

Ὁ Κριτίας εἶν' ἐκεῖ;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἐκεῖ. Συλλέξας τῶν φυγάδων του τινάς,
(Ἠξεύρετ' ἐδιώχθη εἰς τὸν Πάρνηθα)
εἰς Ἐλευσῖνα ἦλθε. Φαίνεται πιστὴν
δὲν ἔκρινε τὴν πόλιν καὶ πειθήνιον.
Νὰ μάθῃ δῆθεν θέλων τίς ἡ δύναμις
τῆς πόλεως, καὶ πόσην ἀπαιτεῖ φρουρὰν,
προσεποιήθη πολιτῶν ἀπογραφὴν,
κ' ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ πρὸς τὴν ἀκτὴν
συλλέξας πάντας, τὸν ἀπογραφόμενον
διὰ μικρᾶς πυλίδος πρὸς τὴν θάλασσαν
ἐξῆγεν, ὅπου παρεφύλαττον ἱππεῖς,
καὶ τῶν ἐξερχομένων ἕκαστον εὐθὺς
δεσμεύοντες, ἀπῆγον. Τρόμος πανικὸς
τῆς Δήμητρος τὴν πόλιν ἐκυρίευσε,
καὶ θρῆνοι τὴν πληροῦσι, καὶ φρικταὶ ἀραὶ

πρὸς τὴν Θεὰν τοῦ Ἅδου. Ἱερώσεων
φαιδρῶν καιρὸς δὲν ἦτον. Φρίκης ἔμπλεως
ἀπῆλθα. Προαπῆλθε δὲ ὁ ἴδιος,
τὰ τῆς ἐπιβουλῆς του σύρων θύματα.
Τί τοῖς ἐπιφυλάττει μ' εἶναι ἄγνωστον.
Ἀλλ' ὅσια βεβαίως δὲν βυσσοδομεῖ.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ (εἰρωνικῶς πρὸς τὸν Λύκωνα)

Λοιπὸν ζῇ ἔτι ὁ Κριτίας, φαίνεται.
Δὲν κατεστράφη, ὅπως ἐνομίσαμεν.

ΛΥΚΩΝ

Κακοῦργα πράττει, ἄρα ζῇ. Πᾶν βῆμά του
καὶ δι' ἑνὸς χαράττει ἀνομήματος.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Σιγᾶτε. Τί συμβαίνει; Συνωθεῖτ' ἐκεῖ
πληθὺς ἀνθρώπων.

ΠΛΑΤΩΝ

Τί νὰ εἶναι;

ΛΥΚΩΝ

Φαίνεται
πῶς εἶν' ἐκεῖνος.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ναὶ ἐκεῖνος. Ἔφθασε.
Ἀναχωροῦμεν;

ΛΥΚΩΝ

Ὄχι. Πῶς; Ἂς μείνωμεν.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ὅταν καιρίως ὁ σκορπίος πληγωθῇ,
ἐκπνέων ἀγριοῦται, καὶ τὸ κέντρον του
τὸ φάρμακόν του χύνει τὸ δριμύτερον.

ΛΥΚΩΝ

Δὲν μᾶς τρομάζει καθὼς πρὶν τὸ κέντρον του.
Πόσον ἠμβλύνθη ἡ Φυλὴ τὸ ἔδειξε.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Μισητὸς εἶναι. Φεύγω καὶ τὴν ὄψιν του.

('Αναχωρεῖ μετὰ Πραξιτέλους καὶ Πλάτωνος).

ΚΡΙΤΙΑΣ, (ἐρχόμενος μετὰ πολυαρίθμου συνοδίας, ἐν ᾗ καὶ ὁ **ΒΑΤΡΑΧΟΣ**)

Ἄνδρες πολῖται, τὴν θρασεῖαν κεφαλὴν
τῆς ἀναρχίας ὕψωσεν ἡ ἔχιδνα.
Κακοῦργοι λαοκτόνοι, ἐξηγήσαντες
τὴν ἐπιείκειάν μας ὡς ἀσθένειαν,
κ' εἰς τοὺς Θηβαίους, τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἀθηνῶν,
ὀρέξαντες τὴν χεῖρα, ἐμελέτησαν
τὸν ὄλεθρον τῶν νόμων καὶ τῆς πόλεως,
οἱ συκοφάνται Ἄνυτοι, κ' οἱ ξιφουλκοὶ
Θρασύβουλοι, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἥρωες.
Κ' ἐντεῦθεν παῖδες, φεύγοντες τὴν μάστιγα
τῶν παιδονόμων, ὁ Θρασύλλος ὁ καλὸς,
καὶ ἄλλοι κυβομάχοι καὶ κωθωνισταὶ,
τὴν φοβεράν των στρατιὰν ἐξώγκωσαν
εἰς ἑκατὸν, ἢ ἴσως καὶ ἐπέκεινα.
Οὔτ' οἱ ἀνδρεῖοι, οἱ ἑλεσιπόλιδες,
κατέκτησαν τοὺς βράχους οὓς οὐδεὶς φρουρεῖ.
Πλὴν συνιδόντες ἔτι ἐκινδύνευον
τροφὴν τοὺς βράχους μόνην των νὰ ἔχωσιν,
ἔστρεψαν, ἤδη στοχαζόμενοι φυγῆς,
τὸ βῆμα πρὸς τὰ κάτω, καὶ τὸν Πειραιᾶ.
Θενὰ ἰδῶμεν νὰ τοὺς ἐμποδίσωμεν.
Καιρὸς νὰ ἐνδυθῶμεν αὐστηρότητα.

Ἂν δὲν μᾶς ἀγαπῶσιν, ἂς μᾶς τρέμωσι.
Καὶ σπέρμα τῶν τριβόλων ἂν ἀφήσωμεν,
εἰργάσθημεν ματαίως· ἀναφύονται.
Μάτην ἐνόπλους κατεστρέψαμεν ἐχθρούς,
ὅταν ἀόπλων προδοτῶν φειδώμεθα.
Ἡ Ἐλευσὶς οἰκεῖται πᾶσα ὑπ' ἐχθρῶν.
Εἰς τοὺς δραπέτας διαπέμποντες, κρυπτῶς
συνωμοτοῦσι καὶ συνυπακούονται.
Πρὸς σᾶς ἐνταῦθα ἐν δεσμοῖς τοὺς ἔφερα,
σεῖς νὰ σκεφθῆτε τὰ περὶ τῆς τύχης των.
Ἔχομεν πάντες τὸ πολίτευμα κοινὸν,
κοινὰς καὶ τὰς τιμάς του καὶ τὰ κέρδη του·
πρέπει κοινοὶ νὰ εἶναι καὶ οἱ κίνδυνοι.
Ὑπὲρ ὑμῶν ἀγῶνας καταβάλλομεν,
τὴν δύναμίν μας μεθ' ὑμῶν μερίζοντες.
Συμμερισθῆτε τὴν εὐθύνην μας καὶ σεῖς·
κ' ἐγγύησιν βεβαίαν δόντες πίστεως,
ταὐτὰ ἡμῖν φοβεῖσθε καὶ ἐλπίζετε.
Ἐκεῖ ἂς ἀναβῶμεν εἰς τὸν Κολωνὸν
νὰ συσκεφθῶμεν καὶ ν' ἀποφασίσωμεν.
Τίνος ἀξίους τοὺς φρονεῖτ' ἐκφράσατε,
καὶ ἐλευθέραν φέρετε καὶ φανερὰν
τὴν περὶ τούτων ψῆφόν σας. Ἀπέλθετε.
Ἐγὼ δ' ὑπάγω ἔπειτα εἰς Πειραιᾶ
νὰ μάθω οἱ γεννάδαι ἂν δὲν ἔφυγον,
καὶ νὰ φροντίσω μὴ μᾶς δραπετεύσωσιν.
Ἀπέλθετε, καὶ φθάνω.

(Ὅλοι φεύγουσι, πλὴν τοῦ Αἰσχυλίδου καὶ Βατράχου).

Δὲν μοὶ λέγετε,
ὁ Θηραμένης πῶς διάκειται;

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Καλῶς.
Καθὼς τῷ πρέπει. Εἶναι εἰς τὴν φυλακήν.

ΚΡΙΤΙΑΣ

Καὶ ζῇ;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ναὶ ζῇ. Καθῆκον ἐνομίσαμεν
οὐδὲν νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς ἀδείας σου.
Τί σὺ προστάζεις;

ΚΡΙΤΙΑΣ

Νὰ προστάξω, βέλτιστοι;
Τί νὰ προστάξω περὶ τοῦ συνάρχοντος,
τί ἄλλο εἰμὴ πᾶσαν περιποίησιν;
Καλῶς δὲ πάντως πράττετε φειδόμενοι
αὐτοῦ. Μ' εὐχαριστεῖτε πρῶτον σώζοντες
τὸν φίλον· καὶ ἂν ἄλλως αὔριον στραφῇ
ὁ ἄνεμος τῆς τύχης, ἔσται πρόχειρος
διάδοχός μου, ὃν νὰ θεραπεύσητε.
Ἡ πρόνοιά σας εἶναι ἀξιάγαστος.
Θὰ τὴν συστήσω καὶ εἰς τοὺς συνάρχοντας,
ἐὰν νικήσω. (Ἀπέρχεται).

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ἐννοεῖς;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἐνόησα. (Ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Φυλακή (ἔχουσα θύραν εἰς τὸ βάθος).

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΛΑΤΩΝ, ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Κοιμᾶται. Ὁμιλεῖτε σιγαλώτερον,
μὴ ταραχθῇ. Εἰσῆλθον ἀκροποδητί.
Ἀνέπνεεν ἡσύχως. Εἰς τὴν ὄψιν του
γαλήνη ἐπεκράτει, καὶ τὰ χείλη του
διέστελλ' ἐπιλάμπον τὸ μειδίαμα.
Παρὰ τὴν κλίνην δὲ τὴν ἀχυρίνην του
ἡ τεθλιμμένη κόρη του, ἐρείδουσα
εἰς λευκὴν χεῖρα κεφαλὴν λυσίκομον,
ἀκίνητος, ὡς λίθος Πάριος ὠχρὰ,
ὡς τῆς ἀγάπης ἄγαλμα ὡμοίαζε
φρουρούσης ἠρεμοῦσαν τὴν συνείδησιν.

ΠΛΑΤΩΝ

Κοιμᾶται. Ἄφετέ τον. Μὴ φθονήσωμεν
τὴν τελευταίαν ταύτην του ἀνάπαυσιν.
Ἀνεπαισθήτως ἐπὶ τῶν πτερύγων του
ὁ ὕπνος ἂς τὸν φέρῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν·
ἂς ἐπιστρώσῃ τ' ἄνθη τῶν ὀνείρων του
εἰς τὴν ζοφώδη κάθοδον· καὶ βάλσαμον
ἂς ἐπιχέῃ λήθης εἰς τὴν φρένα του,
ἣν δάκν' ἡ τύχη τῆς θρηνούσης πόλεως,
καὶ ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν τυράννων της.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὅσοι φθονοῦσι τῶν τυράννων τὴν ἰσχὺν,
ἐκεῖνον ἂς ἴδωσι τὸν κοιμώμενον,
καὶ ἂς εἰπῶσιν ἂν μακαριώτερον
νομίζωσι τὸ θῦμα ἢ τὸν τύραννον.

ΠΛΑΤΩΝ

Ἀλλὰ ἐν ᾧ εἰς ὕπνον παραδίδεται,
διὰ τὸν θάνατόν του νὰ θλιβώμεθα
ἀρκεῖ, τὴν κακουργίαν βδελυττόμενοι;
Νὰ πράξωμέν τι ὑπὲρ σωτηρίας του
ἀδυνατοῦμεν;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τί φρονεῖς νὰ πράξωμεν;

ΠΛΑΤΩΝ

Οὐδεὶς ἀκούει. Οὔτ' οἱ δεσμοφύλακες,
οἱ τῶν τυράννων ὤνιοι, νομίζετε
δωροδοκίας νὰ φανῶσι κρείττονες;
Τῆς ἐν Ἡφιστιάδαις ἀγροικίας μου
τὴν πρόσοδον ὁρίζω πᾶσαν πρὸς αὐτό.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Τοῖς Μεγαρεῦσι πέμψας Δώδεκα Θεοὺς,
μισθὸν αὐτάρκη ἔλαβον. Ὑπὲρ αὐτοῦ
τὸν δίδω.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Δίδω εἴ τι κέκτημαι κ' ἐγώ.
Ἀλλ' ὁ Κριτίας πῶς τὴν φρούρησιν αὐτοῦ
εἰς εὐωνήτους φύλακας κατέλιπε
πιστεύετε; Ἀγρύπνους ἔχει ὀφθαλμοὺς
προσηλωμένους ἐπ' αὐτοῦ. Ἀόρατος
τὸν βλέπει, καὶ ματαία πᾶσα δοκιμὴ
βίας ἢ δόλου νὰ τὸν ἀποσπάσωμεν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πλὴν τούτου, εἶπες, Πλάτων, μὴ φθονήσωμεν
τὸν ἥσυχόν του ὕπνον. Ἤδη σκέπτεσαι
νὰ τῷ τὸν ἀφαιρέσῃς. Ἦ σοὶ φαίνεται

πῶς θὰ κοιμᾶται καθὼς τώρ' ἀτάραχος,
ὁπόταν πλάνης, καταδιωκόμενος,
καὶ τὴν σκιάν του τρέμων, ὡς ὑπόδικος
θὰ φεύγῃ; ὅταν θὰ ὑπολαμβάνηται
ἀδικῶν, ὄχι ἀδικούμενος, πατῶν
τὸν νόμον τῆς πατρίδος.

ΠΛΑΤΩΝ

Νόμον ἄνομον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλ' ὃν αὐτὸς ἠνέχθη, ὃν ἐκύρωσε
συμπράξας τοῖς τυράννοις. Πῶς ἀκούσιος
ἡ σύμπραξίς του, πόσοι τὸ γνωρίζουσιν;
Ἄλλως τε νόμος ἢ ὠμὸς ἢ ἤπιος,
τῆς ἀνομίας εἶναι κρείττων πάντοτε,
καὶ πρὸς τὸν Δία πλημμελεῖ τὸν Θέσμιον
ὁ τοῦτον παραβαίνων. Ἂν εἶν' ἄδικος,
ἀκύρωσίς του ἐπιτρέπεται, οὐχὶ
ἀθέτησις. Ὑπάρχει; Εἶναι κύριος.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ (βλέπων πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάθους)

Ἐκεῖνος εἶναι. Ἐγερθεὶς ἐξέρχεται.

(Εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους ὁ **ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ** στηριζόμενος ἐπὶ τῆς **ΚΑΛΛΙΠΠΗΣ**.)

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (πρὸς τὴν Καλλίππην, ἐξερχόμενος)

Φωνὴν ἀκούω φίλων. Ἂς ἐξέλθωμεν.
Θύγατερ φίλη, συνετάφης μετ' ἐμοῦ.
Ἐλθὲ νὰ μᾶς θερμάνῃ φῶς αἰθέριον.
Αὐτοῦ κ' ἐκείνων τάχιστα θὰ στερηθῶ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὦ πάτερ!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Μὴ ὀδύρου. Εἶν' ὁ θάνατος
κοινὸν καθῆκον· ἀλλ' ὀλίγους ὁδηγεῖ
καθὼς ἐμὲ χεὶρ φίλη εἰς τὸν τάφον των,
ἐν ᾧ ἑταῖροι τοὺς περιστοιχίζουσι,
καὶ ἡ φωνὴ ἡ ἔνδον ἐπιμαρτυρεῖ
ὅτι, δικαίως ζήσαντες, φονεύονται.

(Πρὸς τοὺς περιϊσταμένους)

Σύγγνωτε, φίλοι. Μὲ περιεμένετε.
Δημόσιοι φροντίδες δὲν μ' ἐκώλυον.
Εἰς ὕπνον παρεδόθην. Τὸ θνητὸν αὐτὸ
σωμάτιον ἐν ὅσῳ πνέει, ἀξιοῖ
κ' ἐκεῖνο θεραπείαν. Τῷ τὴν ἔδωκα.
Ἔτι βραχὺ, καὶ θέλει παύσει ἀξιοῦν.

(Μειδιῶν)

Ἑταῖροι, εἰς ἀρχεῖον δὲν σᾶς δέχομαι,
οὐδ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐπὶ ξένια.
Ὁ οἶκος εἶναι πενιχρὸς δι' ἄρχοντα,
εἰς δὲ σπουδάρχας θέαμα διδακτικόν.
Ἰδοὺ ποῦ λήγει ἡ ἰσχὺς, ὁ ὄγκος των,
τὰ ὄνειρά των. Χθὲς τοῦ δήμου εἴδωλον,
δεσμότης ἤδη ἔρημος, καὶ τάχιστα
νεκρὸς, πρὸς δόξαν τοῦ Κριτίου καὶ χαράν.

ΠΛΑΤΩΝ

Φεισθείς σου μέχρι τοῦδε, ἴσως θὰ φεισθῇ
καὶ τοῦ λοιποῦ. Αἰδεῖται ἴσως τὸν λαὸν,
τὴν ὑστεροφημίαν ἴσως σέβεται.
Τοιούτου ἴσως ἀνομήματος ἐμπρὸς
κατεξανέστη εἴ τι εἰς τὴν φρένα του
ἀνθρώπινον ὑπάρχει.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Πλάτων, φιλικαὶ
ἐλπίδες αὗται, ἀλλ' ἐλπίδες μάταιαι.
Ὁ Θηραμένης ἢ δὲν συλλαμβάνεται,
ἢ θανατοῦται. Ἅπαξ δ' αἵματος γευθείς,
πρὶν ἐμπλησθῇ ὁ λέων δὲν ἀφίσταται.
Ὁπόταν μόνον μὲ φονεύσῃ, κορυφοῖ
τὸ ὑπερήφανόν του οἰκοδόμημα·
καὶ ὁ Κριτίας ἔδειξεν ἀδέξιος
ὅτι δὲν εἶναι ἀρχιτέκτων.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἀλλ' αὐτὸ
οἱ φίλοι σου, ὁ δῆμος, τὸ κακούργημα
θεν' ἀνεχθῶσι; Δὲν ἐγείρεται κανείς;
Ὦ! σώσατέ τον. Σεῖς κἂν τὸ ἠξεύρετε·
δίκαιος ἦτον, τοῦ λαοῦ ὑπέρμαχος.
Θέλων νὰ κλείσῃ τοὺς κρουνοὺς τοῦ αἵματος,
νὰ χαλινώσῃ θέλων τὴν ἀκάθεκτον
μανίαν τοῦ θηρίου, πίπτει θῦμά του.
Κόρη του εἶμαι. Σώσατέ τον, σώσατε.
Ὑπὲρ ὑμῶν καὶ μόνων θυσιάζεται.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ὡπλίσθησαν γενναῖοι, καὶ μυκώμενον
τοῦ δήμου ἐξεῤῥάγη τὸ ἡφαίστειον.
Ἐλευθερίας εἰς τὸν Πάρνηθα παιὰν
ἠκούσθη, καὶ τὴν χαίτην ἤγειρεν ὀρθὴν
τοῦ Πειραιῶς ὁ λέων. Ὁ Θρασύβουλος...

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ναί, ναί, καὶ ὁ Θρασύλλος, καὶ ἀτρόμητοι
πολλοὶ ἐκ τῶν Ἐφήβων, ἀνεκήρυξαν

ἐλευθερίαν, κ' ἐκ τοῦ ὄρους ῥίπτονται
ὡς ὀξυπέτεις ἀετοὶ, καὶ φθάνουσι
τροπαιοφόροι, καὶ θὰ διαῤῥήξωσι
τὰ κλεῖθρα τῆς εἱρκτῆς σου, τὰς ἀλύσεις σου,
καὶ σώσαντές σε, θενὰ σ' ἀποδώσωσιν
εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ζωῆς, κ' εἰς τὰς ἐμάς.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἀγαθῇ τύχῃ. Ἴσως θριαμβεύσουσι·
τὴν πόλιν ἴσως σώσουσιν, . . . οὐχὶ ἐμέ.
Πᾶσά των νίκη ἔσται νέα κύρωσις
τῆς ἐμῆς τύχης. Μ' ἔχ' εἰς τὴν παλάμην του·
ὡς αἰσθανθῇ τὸ τραῦμα τὸ θανάσιμον,
θενὰ τὴν κλείσῃ, ν' ἀποθάνω πρὸ αὐτοῦ.
Οἱ φίλοι δ' οὗτοι, καθὼς σὺ θλιβόμενοι,
εἰσὶν ἐπίσης, καθὼς σὺ, ἀνίσχυροι.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λοιπὸν τὰ πάντα θὰ μ' ἐγκαταλείψωσι;
κ' ἐκ τῆς θερμῆς ἀγκάλης τῆς θυγατρικῆς
θ' ἁρπάσωσι, θ' ἀφίσω νὰ μ' ἁρπάσωσι
τὸν φίλον μου πατέρα τὸν προστάτην μου;
Πᾶσα ἐλπὶς ἐσβέσθη, πᾶσα ἔλειψε;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Καλλίππη μου, μὴ κλαίῃς, μὴ κατάβαλλε
τὸ φρόνημά σου, ἐκθηλύνουσα κ' ἐμέ.
Ποῦ εἶναι ἡ ἀνδρία τῆς καρδίας σου,
ἐφ' ᾗ ἐσεμνυνόμην; Ἔσο ἰσχυρά.
Πῶς, ἂν ἐνδίδῃς, νὰ ἐλπίσω ἐπὶ σοῦ
νὰ στηριχθῶ, τοῦ βίου ἐξερχόμενος;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἰσχυρὰ, πάτερ; Μὴ δὲν εἶμαι ἰσχυρά;

Τὸ ξίφος βλέπω ἐπὶ σὲ κρεμάμενον,
καὶ πρὶν ἡμέραι, ὧραι πρὶν παρέλθωσι,
θενὰ σὲ σφίγγῃ ἡ ἀγκάλη μου νεκρὸν,
καὶ ὅμως ζῶ, καὶ ὅμως δὲν παραφρονῶ.
Ἰσχυρὰ εἶμαι. Ἂν σὲ θανατώσωσι
θὰ γίνω τίγρις· αἷμα εἰς τὸ βλέμμα μου
καὶ πῦρ θὰ φλέγῃ. Ἐκδικήσεως Μαινὰς,
τὴν χεῖρα θὰ ὁπλίσω, καὶ σπαράξασα
σοῦ τὸν φονέα, τότε μόνον θὰ σφαγῶ.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Εὐφήμει, κόρη.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἂν ἐκδίκησιν διψᾷς,
ταχέως θὰ τὴν ἔχῃς, πλήρη, φοβερὰν,
κεραυνοβόλον. Οἱ ὁπλῖται τῆς Φυλῆς
εἰσὶν οἱ ὑπηρέται τῆς Νεμέσεως.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Καὶ πᾶς ὁ δῆμος, τοῦ ληθάργου ἐγερθεὶς,
τὴν τόλμην του ἀνάψας εἰς τὴν τόλμην των,
τὴν ὕδραν θὰ συντρίψῃ τὴν τυραννικήν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἰς τοῦ θανάτου τὴν ἐπίσημον στιγμὴν
πρέπουσι λόγοι τούτων ὁσιώτεροι.
Φρονεῖτε ὅτι τοῦ δικαίου ἡ ψυχὴ
εἶν' αἱμοπότις ἅρπυια; Ὑπάρχουσιν
ἀλλοῖαι ἀπολαύσεις καὶ ἀνώτεραι,
πρὸς ἃς χωρεῖ τὸν βίον καταλείπουσα.
Ἐντὸς τῶν Ἠλυσίων, εἰς τὴν ἄμικτον
ἐκείνην χώραν πόνων καὶ ἀτελειῶν,
ἐμπρὸς τοῦ κάλλους τοῦ ἀφθάρτως νεαροῦ,

ὑπὸ τὰς αἰωνίως ἀνθηρὰς σκιὰς
μεθ' ἡμιθέων νὰ συνδιαλέγηται,
τὸ δίκαιον εὑροῦσα καὶ τὸ ἀληθές·
καὶ εἴ τι τοῖς ἀνθρώποις ἔπραξε χρηστὸν
στίλβον ἐμπρός της νὰ τὸ βλέπῃ, ὡς λαμπρὸν
καὶ ἄδυτον ἀστέρα, καὶ φερόμενον
ν' ἀκούῃ πέριξ ᾆσμα ἐναρμόνιον,
τὸ τῆς εὐγνωμοσύνης, ξένον εἰς τὴν γῆν,
εἰς ὃ καὶ τόνοι σοβαροὶ νὰ μίγνυνται,
ἱερὸν μέλος, τῶν Θεῶν ἡ ἔγκρισις
κ' ἡ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, αὐτά,
ἀνώτερα καὶ μίσους κ' ἐκδικήσεως,
εἰσὶν αἱ θεῖαι τῶν δικαίων ἀμοιβαί.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (δεικνύων εἰσερχομένους τὸν **ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΝ** καὶ τὸν **ΒΑΤΡΑΧΟΝ**)

Ἰδοὺ οἱ ἄγγελοί των. Εἰς τὸ βῆμά των
τὸ βαρὺ τοῦτο, εἰς τὸ νεῦον βλέμμα των,
εἰς τὴν σιγῶσαν ὄψιν τὴν ἐπίσημον
ἰδέτε τῆς χαρᾶς των τὴν ὑπόκρισιν.
Θάνατον φέρει ὁ πτυκτὸς μανδύας των.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Θεοί! αἱμάτων ἄνδρες!

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ

Ὦ Θηράμενες,
χαίρειν σοὶ λέγει ὁ Κριτίας. Θλίβεται
ὅτ' εἰς τῆς τύχης τοῦτο περιέπεσας·
ἀλλ' εἰς τὸν νόμον πρέπει κῦρος, καὶ ἰσχὺς
εἰς τῆς Βουλῆς τὸ δόγμα. Οὕτω σώζονται
αἱ πόλεις, τὸ ἠξεύρεις· καὶ τὸν θάνατον
θὰ ὑποστῇς ἀνδρείως, συγχωρῶν ἡμᾶς,
τοὺς τὸ πικρόν του φέροντας ποτήριον.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Φέρομεν μόνον ξένην προσταγήν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Οὐδεὶς
περὶ ὑμῶν ὁ λόγος. Τῷ Κριτίᾳ δὲ
εἰπέτε ἀντιχαίρειν, ἐὰν δύναται.
Ἐὰν νομίζῃ ὅτι ἐθριάμβευσεν,
ἄθλιος εἶναι. Σκώληξ ἀνημέρευτος
οἰκεῖ ἐντός του, κ' αἰωνίως τὸν κεντᾷ.
Ἂν δ' ἐτραχύνθη πρὸς αὐτὸν ἀναισθητῶν,
τρὶς μᾶλλον τὸν οἰκτείρω. Ἂν ὁ μαθητὴς
τοῦ σοφοῦ τούτου,

(Δεικνύων τὸν Σωκράτην)

ὁ κομψὸς φιλόσοφος,
τοιαύτην ἔχῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀχλὺν
δοξομανίας, ὥστε οὐδ' εἰς οὐρανὸν
Θεοὺς νὰ βλέπῃ, μετ' ὀλίγον ὁ λαὸς,
ὃν ἡ πυρίνη μάστιξ του ἐξήγειρε,
θενὰ τὸν πείσῃ, — ἤδη δὲ καὶ ἤρχισεν, —
ὅτι δὲν εἶναι πλήρης του ὁ θρίαμβος.
Φρονεῖ νὰ μὲ φονεύσῃ ὅτι δύναται,
καὶ ἀντιπάλου ὀχληροῦ ν' ἀπαλλαγῇ.
Ἂς μάθῃ, ἀπατᾶται. Δὲν φονεύονται
ἰδέαι, ὧν τὸ σπέρμα ἤδη ἔπεσεν
εἰς γῆν γενναίαν. Μέχρι τοῦ θανάτου του
ἐγὼ θὰ φέρω τὴν σημαίαν τοῦ λαοῦ.
Ἐγὼ θὰ τὸν γυμνώσω τῆς τυραννικῆς
χλαμύδος, καὶ θ' ἀνάψω εἰς τὸν τάφον του
ἐλευθερίας λαοφίλητον πυράν.

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἂν ταῦτα λέγων ν' ἀπειθήσῃς μελετᾷς
πρὸς κυρωθέντα τῶν ἀρχόντων δόγματα,
μακρὸν θὰ κλαύσῃς.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Θὰ γελάσω ἆρά γε
ἂν ἄλλως πράξω; Φέρετε· δὲν ἀπειθῶ.
Τὴν κύλικά μοι δότε. Εἰμὶ ἕτοιμος.
Οὐχὶ τὸ σῶμα τοῦτο τὸ κατεσκληκὸς,
τὸ ἄνευ νεύρων, θὰ τῷ ἦν ἐπίφοβον,
— Αὔριον κόνις ἔσται μόλις ὁρατή. —
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ὁ λόγος ὁ σπαρεὶς
εἰς τοῦ Θρασύλλου τὴν ψυχὴν, ὃν ὁ δριμὺς
Θρασύβουλος ἐδέχθη, ὃς ἐβλάστησεν
εἰς τὰς καρδίας, οὗτος δὲν φονεύεται.
Δότε μοι ἤδη τὸ ποτόν σας.

ΑΙΣΧΥΛΙΔΗΣ (λαβὼν κύλικα παρ' ὑπηρέτου)

Δέχθητι.

(Τῷ δίδει αὐτήν).

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (ῥιπτομένη πρὸς τὸν πατέρα της, καὶ λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς)

Μὴ, πάτερ! Ῥίψον τοῦτο, πάτερ!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Θύγατερ,
ἐμὲ καὶ τούτους καὶ σαυτὴν αἰδέσθητι.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Θεοί! Θεοί μου!

(Ῥίπτεται γονυπετὴς, κρατοῦσα τὴν χεῖρα τοῦ πατρός της, εἰς ἣν κρύπτει τὸ πρόσωπόν της καὶ μένει ἀκίνητος ἐν ὅσῳ αὐτὸς ὁμιλεῖ)

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ (εἰς τὴν δεξιὰν κρατῶν τὴν κύλικα τοῦ κωνείου)

Χαίρετε, ὦ φίλοι μου!

Ἀφίνω εἴ τι ἐπὶ γῆς ἠγάπησα,
ἐθήρευσα, κ' ἐμίσουν. Ἂν ἐλύπησα
τινὰ ὑμῶν, ἢ ἄν τι ἐπλημμέλησα
πρὸς σᾶς, ἢ ἄλλον, ἢ τὴν πόλιν, σύγγνωτε,
κ' ἐμοῦ τὴν μνήμην σώζετε εὐγνώμονα.
Πιστεύων ὅτι ἀληθὲς τὸ μέτριον,
κ' ἐπίσης κινδυνώδεις αἱ ὑπερβολαὶ,
ὁδὸν μονήρη, δυσχερῆ ἐχάραξα
ἐν μέσῳ τῶν βαράθρων πρὸς ἃ ἔσπευδον
οἱ ὀλιγάρχαι καὶ οἱ δημοκρατικοὶ,
πρὸς οὐδετέρους κλίνων, καὶ μισούμενος
ὑπ' ἀμφοτέρων, ὡς τῶν ἄλλων μὴ ἐχθρός.
Ἔστω! Εἰς ταύτην τὴν ἐπίσημον στιγμὴν
εὐχαριστοῦμαι, συνειδὼς ὅτι ἐχθρὸς
οὐδενὸς ἤμην, φίλος δὲ τῆς πόλεως.
Κ' ἐγὼ μὲν διαπλεύσας τὸν πολύφλοισβον
τοῦ βίου πόντον, ἥσυχος κατάγομαι
εἰς τὸν κοινὸν λιμένα, ὅπου παύουσιν
αἱ μέριμναι κ' αἱ ἔχθραι. Σεῖς δὲ μένετε.
Καταβληθεῖσα θὰ ἐκπνεύσ' ἡ τυραννὶς,
καὶ ἡ ἐλευθερία θριαμβεύσυσα
θὰ λάμψῃ πάλιν ἐπὶ τὴν Ἀκρόπολιν.
Σκέψασθε τότε μὴ, ὑπερυβρίσασα,
τὰ πάντα συνταράξῃ, καὶ ἡ δᾷς αὐτῆς
μὴ εἰς δαυλὸν ἀνάψῃ ἐμπρηστήριον,
καὶ γίν' ἡ ἐκ δουλείας ἐλευθέρωσις
δουλεία νέα. Τότε φεῦ τῇ πόλει μας!
Νικᾶτε, κ' ἐν τῇ νίκῃ ἔστε μέτριοι.
Ἡ ἐντολή μου ἡ ἐσχάτη εἶν' αὐτή.
Χαίρετε πάλιν· καὶ οἱ δίκαιοι Θεοὶ

τὴν πόσιν εἰς ὑγείαν ἂς μοὶ δώσωσι!

(Πίνει, καὶ ἔπειτα χύνων τὰς τελευταίας σταγόνας κατὰ γῆς)

Τοῦτο δὲ σπένδω τῷ Κριτίᾳ τῷ καλῷ.
—Ἐγέρθητι, Καλλίππη· ἂς ἀπέλθωμεν.
Νὰ μείνω πρέπει μόνος μετὰ τῶν Θεῶν,
καὶ εἰς τὴν κλίνην ἔπειτα ν' ἀναπαυθῶ,
ὅπου ὁ ὕπνος ἔσται ὁ αἰώνιος.

(Ἡ Καλλίππη ἐγείρεται μηχανικῶς, καὶ τὸν ὁδηγεῖ σιωπηλῶς πρὸς τὴν ὀπισθίαν θύραν. Μέχρις αὐτῆς τὸν συνοδεύουσι πάντες οἱ ἄλλοι, σκυθρωποὶ καὶ σιωπηλοί. Ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν, ἐπιστρέφουσι βραδέως εἰς τὸ προσκήνιον. Ὁ Αἰσχυλίδης καὶ ὁ Βάτραχος ἐξέρχονται διὰ τῆς πλαγίας θύρας).

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὁ δίκαιος ἀπῆλθεν.

ΠΛΑΤΩΝ

Εἶναι θρίαμβος
ὁ τοῦ δικαίου θάνατος· ἀλλ' ἀσθενὴς
εἶν' ἡ θνητὴ καρδία, καὶ ὁ θάνατος
δὲν θίγει τὰς χορδάς της, χωρὶς πένθιμοι
ν' ἀποσπασθῶσι τόνοι. Λέγει μὲν ὁ νοῦς
διδάγματα μεγάλα καὶ παρήγορα,
ἀλλ' αὐτὴ κλαίει.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐπειδὴ ἀνθρώπινος
καρδία εἶναι. Ἄλλως, εἴμεθα Θεοί.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Οὐχὶ τὸν φίλον μόνον ἤδη κλαίομεν,
ἀλλὰ καὶ τὸν πολίτην καὶ τὸν ἄρχοντα.
Γενναίως τοῖς τυράννοις ἀνθιστάμενος,
αὐτὸς τὴν φονικήν των ἔθραυεν ὁρμὴν,
καὶ ἤμβλυνε τὰ ξίφη τῶν δημίων των.
Ἡ θηριώδης λύσσα των κατέρριψε
τὸ πρόρραγμα· τὴν πόλιν λίμνη αἵματος
θὰ κατακλύσῃ, καὶ οὐδεὶς ὁ ἀρωγός.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Μὴ λέγε τοῦτο. Ὁ Θρασύβουλος νικᾷ,
καὶ τὴν ὀφρύν των καταβάλλει. Ἔσωζεν
ὁ Θηραμένης τοὺς πολίτας, ἀλλ' ὁμοῦ
καὶ τοὺς τυράννους ἔσωζεν. Αἱμοχαρῆ
τὴν χεῖρά των δεσμεύων, τοὺς ἐκώλυε
ν' αὐτοκτονῶσι, νέα ὅπλα δίδοντες
ἀπελπισίας εἰς τοὺς πολεμίους των.
Ἐξέλειπεν ἐκεῖνος. Ἤδη κρουνηδὸν
τὸ αἷμα θενὰ ῥεύσῃ, κ' εἰς νεκρόπολιν
τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄστυ θὰ μεταβληθῇ.
Τότ' ἐκ ληθάργου ὁ λαὸς θὰ ἐγερθῇ.
Θανάτους δύω βλέπων ἀπειλοῦντάς τον,
θενὰ ἐκλέξῃ τότε κᾂν τὸν ἔνδοξον,
τὸν καὶ ἐλπίδα ἔχοντα καὶ ἄμυναν,
κ' εἰς μυριάδας θεν' αὐξήσῃ ὁ στρατὸς
τοῦ Θρασυβούλου.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Τοῖς ἐμοῖς ὡμίλησα.
Ἕτοιμοι πάντες, φλέγονται ὑπ' εὐγενοῦς
ἀνυπομόνου προθυμίας πράξεων.
Ἂν ὁ Κριτίας ἡττηθῇ, ἡ πόλις μας
ὡς εἷς ὁπλίτης πᾶσα θ' ἀνατιναχθῇ,
καὶ θενὰ πέσῃ, εἰς τὸ αἷμά των πνιγέν,
τὸ γαῦρον τῶν τυράννων οἰκοδόμημα.
Ἀλλ' ἂν τὴν δρᾶκα τῶν ἀνδρείων πνίξωσιν
οἱ μισθοφόροι γῦπες τῶν Τριάκοντα,
καὶ μετὰ τῶν ἱππέων οἱ τρισχίλιοι
κ' οἱ Λάκωνες, ὡς εἶναι πιθανώτερον,

τὴν βίαν ὑπερτέραν ἀναδείξωσι
τῆς ἀρετῆς, τί τότε;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τότε θνήσκομεν
ὡς ἄνδρες, Πραξιτέλη. Τότε ἡ Ἑλλὰς
μανθάνει ὅτι τῶν Περσῶν οἱ νικηταὶ
ἀφῆκαν ἀπογόνους, κἂν ἠξεύροντας,
ὁπόταν δὲν νικῶσι, ν' ἀποθνήσκωσι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὦ Πραξιτέλη, οἷον εἶπας! Δὲν νικᾷ
τὴν ἀρετὴν ἡ βία. Ἂν ἡ ἀρετὴ
δὲν ἀποστῇ τῆς πάλης, εἶν' ἀνίκητος
διότι δὲν ἐνδίδει εἰς τὸν θάνατον.
Ἰσχύει ζῶσα, θριαμβεύει θνήσκουσα,
κ' ἡ νεκρική της στήλη εἶναι τρόπαιον
ἀκράδαντον, εἰς αἷμα ὅτ' ἐγείρηται.

ΠΛΑΤΩΝ

Ναί, ὁ ἐκπνέων τὴν γενναίαν του ψυχὴν
εἰς τοῦ δεσμωτηρίου τὸν μυχὸν ἐκεῖ,
ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου μάχεται
ὑπὲρ ἐλευθερίας κ' ὑπὲρ ἀρετῆς,
καθὼς εἰς τὸ πεδίον ὁ Θρασύβουλος.
Τὸ εὐγενές του πνεῦμα μόλις ἀποπτάν,
ἐπὶ τὴν πόλιν θενὰ φέρηται, ὡς φλόξ,
θερμαῖνον τὰς καρδίας, καὶ τὴν ἀρετὴν
καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐμφυσῶν αὐταῖς.
Ὁ Θηραμένης ζῶν προὐμάχει τοῦ λαοῦ·
θανὼν, τὸν ἐξεγείρει καὶ τὸν ὁδηγεῖ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (ἔσωθεν)

Φεῦ! φεῦ!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

'Εκείνη εἶναι, ἡ θυγάτηρ του.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τετέλεσται.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ θρῆνος τοῦτο ἐξηγεῖ.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (ῥίπτεται εἰς τὴν σκηνὴν ἐν μεγάλῃ ταραχῇ)

'Απέθανεν! ἐσβέσθη! Ἄνδρες! φίλοι του!
Ἔπαυσ', ἐκόπη πᾶς τοῦ στήθους του παλμός!
βωβὸν τὸ στόμα καὶ κλειστὰ τὰ χείλη του,
καὶ νεκρὸς εἶναι ὁ γλυκύς του ὀφθαλμός!
Τὴν χεῖρά του ἐπῆρα, τὴν ἐφίλησα.
Νὰ μὲ θωπεύσῃ ἤλπιζον· ἦτο ψυχρά.
Κατ' ὄψιν τὸν προσεῖδα, τὸν ὡμίλησα,
κ' ἦτον ἡ ὄψις ὡς τὸ μάρμαρον ὠχρά.
Τὸ μέτωπόν του εἶν' ἀκόμη αἴθριον·
πῶς ἡ καρδία ἡ θερμή του δὲν κτυπᾷ;
Πῶς ἔχει βλέμμα ἀτενὲς, ὀλέθριον;
Δὲν μὲ γνωρίζει πλέον; δὲν μὲ ἀγαπᾷ;
Τὴν κόρην ποῦ ἀφίνεις, ποῦ, τὴν μόνην σου,
εἰς τὰς ἐρήμους τῆς γῆς ταύτης ὀρφανήν;
Τί θενὰ ἔχω ἀντὶ σοῦ; Τὴν κόνιν σου·
τὸν οὐρανὸν ζοφώδη, καὶ τὴν γῆν κενήν.
Σὲ θέλω, πάτερ, θέλω σὲ τὸν ἴδιον.
Τίς θὰ σὲ φέρῃ; Παρὰ τίνων σὲ ζητῶ;
Ἆ! ναὶ, τὸ εὗρον, ναί! Τὸ ἐγχειρίδιον
θὰ μ' ἀποδώσῃ τὸν πατέρα μου αὐτό!

(Σύρει ἐγχειρίδιον ἐκ τῆς ζώνης της, καὶ θέλει νὰ κτυπηθῇ. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ῥίπτεται εἰς τὴν σκηνὴν ἡ **ΛΑΜΙΑ**, καὶ τῇ ἁρπάζει ἐκ τῆς χειρὸς τὸ ἐγχειρίδιον).

ΛΑΜΙΑ

Τί κάμνεις, ὦ Καλλίππη! Ἄφρον! Σ' ἀγαπᾷ.

('Η Καλλίππη μένει ἀτενίζουσα τὴν Λαμίαν μετ' ἐκπλήξεως, καὶ κατ' ἀρχὰς ὡς μὴ ἐννοοῦσα).

Σὺ αὐτοκτόνον χεῖρα; Τὴν ζωήν σου σὺ
ἐπιβουλεύεις; Βλασφημεῖς εἰς τοὺς Θεούς.
Ἠξεύρω ὅτι τὸν πατέρα σου θρηνεῖς.
Κατεδικάσθη ὑπ' ἀρχῆς τυραννικῆς.
Ἀπέθανε· τὸ βλέπω εἰς τὸ βλέμμα σου.
Ἀλλὰ τίς σ' εἶπεν ὅτι ἦν ἀθάνατος;
ἢ τίνος τέκνου δὲν ἀπέθανον γονεῖς;
Θρηνεῖς διότι τύραννοι τὸν ἔσφαξαν;
Δὲν εἶν' ὁ πρῶτος, οὐδὲ εἶν' ὁ ἔσχατος·
κ' εἰς καύχημά του ἔστω ὅτι ἀπεχθὴς
ὑπῆρξε τοῖς τυράννοις. Ἀπελπίζεσαι,
σύ, ἥτις πρέπει νὰ κοιλαίνῃς τῶν βωμῶν
τὰ δάπεδα, εὐγνῶμον γόνυ κάμπτουσα·
σύ, ἣν ἐξόχως, ὑπὲρ πάσας τὰς θνητάς,
ὑπὲρ πᾶν πλάσμα οἱ Θεοὶ ἠγάπησαν,
τῶν δώρων δόντες τὸ πολυτιμότερον·
σύ, ἣν ζῶν εἶχεν ὁ Θρασύλλος σταθερῶς
πρὸ τοῦ νοός του καὶ εἰς τὴν καρδίαν του·
σύ, ἣν ἐκπνέων εἶχεν εἰς τὰ χείλη του!

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἐκπνέων εἶπες; Τοῦτο εἶπες; Ἀληθῶς
τὸ ἤκουσα; τὸ εἶπες;

ΛΑΜΙΑ

Ναί, ἀπέθανεν,

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἀπέθανε; Κ' ἐκεῖνος! Καὶ ἡ γλῶσσά σου
τὴν φρικτὴν λέξιν νὰ ἐκφέρῃ δύναται
χωρὶς νὰ γίνῃ λίθος! Ναί; Ἀπέθανε
καὶ ζῇς, καὶ ἐκαυχᾶσο πῶς τὸν ἀγαπᾷς.

Φλογώδης ἦτον ἄλλοτε ἡ λέξις σου·
τὴν ἤκουσα, κ' εὐπίστως ἡ καρδία μου
σέβας ᾐσθάνθη πρὸς τὴν σήν, καὶ σ' ἤγειρα
μέχρις ἐμοῦ. Τὸ θεῖον πῦρ τοῦ ἔρωτος
ἂν ἔφλεγεν ἐντός σου, ἂν ᾐσθάνεσο
τὴν δύναμίν του καὶ τὴν ἱερότητα,
δὲν θὰ ἐπέζης, ἤδη δὲν θὰ μ' ἔλεγες
«ἀπέθανε»· τὸ ξίφος δὲν θὰ ἥρπαζες
ἐκ τῆς χειρός μου, μὴ νοοῦσα πῶς αὐτὸ
ἦτον ἡ μόνη σωτηρία δι' ἐμέ,
τὸ μόνον χρέος, καὶ τὸ μόνον βάλσαμον.

ΛΑΜΙΑ

Μὴ λέγε, ὦ Καλλίππη, σοῦ ἀνάξια.
Ἡ διπλῆ θλίψις σὲ παράγει. Σ' ἀγαπᾷ!
Ἡ λέξις αὔτη εἶναι πλοῦτος, θησαυρός,
ὑψῶν τὴν φρένα καὶ ἁγνίζων τὴν ψυχήν.
Ἐγέρθητ' εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀγάπης του.
Ἀποθανόντος τοῦ Θρασύλλου ἡ μνηστὴ
νὰ ζήσῃ πρέπει· εὐγενὴς διάδοχος
τοῦ εὐγενοῦς του πνεύματος πυρκαϊὰν
ν' ἀνάπτ' εἰς τὰς καρδίας μισοτύραννον,
ἢ ὡς ἐκεῖνος ν' ἀποθάνῃ, σφάγιον
πεσοῦσα τῶν τυράννων, καὶ τὸ αἷμά της
τὴν γῆν φλογίζον, καὶ βοῶν πρὸς τοὺς Θεούς,
νὰ διεγείρῃ φάλαγγας ἐκδικητῶν.
Ζῆθι νὰ γίνῃς τῶν τυράννων τιμωρός,
ἢ ἔστ' ὁ θάνατός σου κακουργία των.
Δὲν εἶμαι σύ, καὶ ὅμως οὕτως ἔπραξα.
Αἰδέσθητι, καὶ ἔχε τὴν ἀνδρίαν μου
νὰ ὑπομείνῃς τὴν θυσίαν τῆς ζωῆς.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ὀρθῶς, δικαίως λέγεις· ὑπὸ νέον φῶς
πρὸ ὀφθαλμῶν μου στίλβει τὸ καθῆκόν μου.
Εἶσαι γυνὴ ἀνδρεία. Ἔσται ἡ ζωὴ
ἀγὼν καὶ πάλη δι' ἐμέ· τὴν δέχομαι.
Τοῦ Θηραμένους κόρη, ζῶσα, φόβητρον
θὰ εἶμαι τῶν τυράννων· ἀποθνήσκουσα
θὰ ἐξεγείρω καὶ τοὺς λίθους κατ' αὐτῶν.
Μ' ἀφῄρεσαν πᾶν εἴ τι εἶχον ἐπὶ γῆς
ἢ φόβου ἢ ἐλπίδος· ἡ ἐκδίκησις
μόνη ἐλπίς μοὶ μένει. Παρεσκεύασαν
δεινὴν ἐχθράν των· θὰ τὸ ἐννοήσωσι.
Σύ, φίλον πνεῦμα, τὰ Ἠλύσια οἰκοῦν,
ἂν ἐνθυμῆσαι τὰ ἐν γῇ, ἂν ἀγαπᾷς,
ὦ πνεῦμα τοῦ Θρασύλλου, ὑποστήριξον
κ' ἐνίσχυσόν με, ὅπως πᾶς μου στεναγμὸς
ἐλευθερίας εἶναι σάλπιγξ, καὶ τὸ αἷμά μου,
ὑπὸ τὰ ξίφη τῶν τυράννων ἐκχυθὲν,
ὁπλίζῃ πάλιν χεῖρας ἐλευθερωτῶν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς πασχούσης ἀρετῆς,
ὧν ἀθλοθέται οἱ Θεοὶ προκάθηνται,
νικᾷ τὸ θῦμα, καὶ ἡττᾶται ὁ φονεύς.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Εἰπέ μοι ὁ γενναῖος πῶς ἀπέθανε;

ΠΛΑΤΩΝ

Τῆς πόλεως ἀξίως πάντως, κ' ἑαυτοῦ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Κατετροπώθ' ἡ φάλαγξ; Κατεστράφησαν

οἱ εὐγενεῖς φυγάδες; ὁ Θρασύβουλος
ἡττήθη, ἡ ἐσχάτη ἄγκυρα ἡμῶν;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἔπεσ' ἐνδόξως; Ὦ! εἰπὲ πῶς ἔπεσε.
Νὰ ἐξαντλήσω τὸ πικρὸν ποτήριον
μέχρις ἰλύος δός μοι τὴν δεινὴν χαράν.

ΛΑΜΙΑ

Νὰ σᾶς εἰπῶ; Νὰ ξέσω πάλιν θέλετε
τὴν χαίνουσαν πληγήν μου. Εἰμὶ πρόθυμος.
Αὐτῆς τὸν πόνον, νέον πάντοτε, ὀξὺν,
αἰσθανομένη, ὅτι ζῶ αἰσθάνομαι.
Εἰς Πειραιᾶ μαθοῦσα πῶς μετέβησαν
οἱ ἐκ Φυλῆς, κατῆλθα πρὸς αὐτούς. Μικρὰ
ἡ φάλαγξ των, κατεῖχε τὴν ὑπώρειαν
τῆς Μουνυχίας. Εἰς τὰς τάξεις των συχνοὶ
οἱ Πειραιεῖς, οἱ ἄνδρες μετὰ γυναικῶν
καὶ παίδων μεμιγμένοι, τοὺς ἐθάῤῥυνον,
τοὺς ἐπευφήμουν. Μετ' αὐτῶν, λανθάνουσα,
εἰς τοῦ Θρασύλλου παρετάχθην τὴν πλευρὰν,
κ' ἐθαύμαζον τὸ κάλλος τὸ ἀνδρεῖόν του,
ὑπὸ τὴν πανοπλίαν ἀκτινοβολοῦν.
Ἡ ὁδὸς τότε ἡ πρὸς τὸ Βενδίδειον
ἐφάνη πᾶσα μέλαινα· πυκνὸς στρατὸς
προὐχώρει. Ὁ Κριτίας κ' οἱ ὁπλῖταί του,
τῶν ἡμετέρων πολλαπλάσιοι, γοργῶς
ἐβάδιζον καὶ γαύρως. Ἀθορύβητος,
τὴν πρόοδόν των καθορῶσα ἄνωθεν,
στεῤῥῷ ποδὶ ἡ φάλαγξ περιέμενεν.
Εἰς τοὺς προμάχους πρῶτος ὁ Θρασύβουλος,
λαμπρὸς τὴν ὄψιν, μεγαλοφωνότατος,

διὰ φλογώδους λόγου, θερμοῦ σχήματος,
ἐνέπνεε κ' ἐξῆπτε τοὺς πολεμιστὰς,
ἐπαγγελλόμενός τοις, ἂν νικήσωσιν,
εὐδαιμονίαν, δόξαν ἐὰν πέσωσι.
Πλησίον του δ' ὁ μύστης, ὅστις ἤκουσεν
ἡμῶν τοὺς ὅρκους εἰς τὸ μέλαν σπήλαιον,
λευκὰ ἐνδεδυμένος, στεφανηφορῶν
πρὸς τοὺς ἐχθροὺς προέβη, ἀδελφότητος
προτείνων λόγους, τοὺς πολίτας προκαλῶν
ἐν ἀνοσίᾳ ἔριδι νὰ παύσωσιν
ὑπὲρ τυράννων ἀλληλοκτονούμενοι.
Ὁ θεοπρόπος ἔπειτα καλλιερῶν,
αἰσίαν εἶπε τὴν τῶν ὅπλων ἔκβασιν,
ἂν εἷς τῶν ἡμετέρων πρῶτος φονευθῇ.
Εἶπε, καὶ πρῶτος, καὶ ἀκέλευστος ὁρμᾷ,
κτυπᾷ . . . καὶ πίπτει, τοῖς Θεοῖς εὐχόμενος
νὰ τὸν δεχθῶσι θῦμα ἱλαστήριον.
Ἡ ὄψις αὕτη διεγείρει θαυμασμὸν,
κ' ἐνθουσιώδης αἴρεται ἀλαλαγμός.
Ὁρμῶσι πάντες· πρῶτος πάντων δὲ ὁρμᾷ
πῦρ πνέων ὁ Θρασύλλος. Ἂν δὲν δύναται
νὰ σώσῃ, θέλει νὰ τὸν ἐκδικήσῃ κἂν.
Αἱ φάλαγγες κινοῦνται· ὡς χαλκέμβολοι
συγκρούονται τριήρεις· πίπτουσι νεκροί·
θερίζουσι τὰ ξίφη τοὺς αἱματηροὺς
ἀστάχεις· λάμπον ὡς κυμαινομένη φλὸξ
τὸ τοῦ Θρασύλλου ἐν τοῖς ἄλλοις φαίνεται.
Κ' ἐκεῖνος, δύτης ἄτρομος, εἰς τῆς σφαγῆς
βυθίζεται τὸ κῦμα τὸ παλίῤῥοπον.
Τοῦ Θηραμένους εἶχε μάθει ἔναγχος

τὴν καταδίκην, κ' ἐξεμάνη, καὶ τυφλῶς
ἐκτύπα, κ' ἦν ἑκάστη πληγὴ θάνατος.
Τὸν ἠκολούθουν κλονουμένη, φρίττουσα,
εἰς αἷμα σφαλλομένη, καὶ τοῦ στήθους του
προεταττόμην, ὅταν τὴν ἀσπίδα του
ἐκεῖνος ἐλησμόνει· πᾶσαι δ' αἱ αἰχμαὶ
αὐτὸν ἐζήτουν, ὡς τὸν ἀνδρειότερον.
Καὶ μία, φεῦ! ὦ θέα! εἰς τοῦ θώρακος
τὸ κεχηνὸς εἰσδύει. Πίπτει, ὠχριᾷ·
τὸ αἷμα ῥέει. Τὸν ἐκφέρω ἄψυχον,
βοηθουμένη ὑπὸ παραστάτου του,
ἐκτὸς τῆς μάχης. Ἔσχατον, ἡμιθανὲς
ἀνοίγει βλέμμα· μὲ γνωρίζει. «Ἄπελθε,
μοὶ λέγει, ἐὰν θέλῃς νὰ σ' εὐγνωμονῶ·
πρὸς τὴν Καλλίππην σπεῦσον. Πῶς ἀπέθανα
ἀνάγγειλόν τῃ καὶ εἰς τὴν καρδίαν μου
πῶς εἶχον, ἀποθνήσκων, τὴν εἰκόνα της.
Σὲ ἱκετεύω, ἄπελθε.» Κ' ἐπιφωνῶν
«Καλλίππη» πάλιν, ἔκλεισε τὸ ὕστατον
τοὺς ὀφθαλμούς. Μοὶ εἶπε, θὰ μ' εὐγνωμονῇ.
Τὸ ἔλεος κᾂν τοῦτο τῆς καρδίας του
μὴ ἀπολέσω! Τὸν συστρατιώτην του
ἐπὶ τοῦ σώματός του τάξασα φρουρὸν,
ἦλθα πρὸς σὲ, τῶν λόγων τῶν ἐσχάτων του
ἐκτελεστής. — Καλλίππη, μᾶς ἐχώριζε
τῆς κοινωνίας πᾶσα ἡ ἀπόστασις.
Εἰς τὴν ὑψίστην κορυφήν της ἵστασο·
εἰς τὸν πυθμένα τοῦ βαράθρου της ἐγώ.
Ἔπειτα χάσμα μίσους ἐν τῷ μέσῳ μας

ἠνέῳξεν ὁ ἔρως. Ἤδη μᾶς ἐνοῖ
ἡ συμφορά, ἡ θλίψις, ἡ ἐκδίκησις.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Ἰδοὺ ἡ χείρ μου. Εἰς τῆς γῆς τὴν ἔρημον
σὺ μόνη μένεις ἡ συνοδοιπόρος μου·
σὺ μόν' εἰς τῶν δακρύων τὴν ἑστίασιν
συνδαιτυμών μου, τῆς ψυχῆς μου ἀδελφή·
καὶ σὺ νοοῦσα ποῖος ἐκδικήσεως
Πυριφλεγέθων καί' εἰς τὴν καρδίαν μου.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὢ συμφορᾶς! Φιλτάτου ἐστερήθημεν
ἡμεῖς ἑταίρου, καὶ ἡ πόλις ἥρωος!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Λοιπὸν παρωργισμένοι οἱ Ὀλύμπιοι
τοὺς ἐκλεκτούς των δὲν ἀφίνουσ' εἰς τὴν γῆν,
ἀφ' ἧς τὸ πρόσωπόν των ἀποστρέφουσι;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Καὶ μετὰ τοῦ Θρασύλλου ἔπεσαν πολλοί;

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Καὶ τῆς ἐλευθερίας οἱ ὑπέρμαχοι
νικῶσιν ἢ νικῶνται; Τίς ἡ θέσις των;

ΛΑΜΙΑ

Τὰ πάντα ἧττα, σύγχυσις, καταστροφή.
Ὁ μικτὸς ὄχλος, ἄοπλος, ἀσύντακτος,
ξύλα καὶ λίθους πρὸς ὁπλίτας καὶ ἱππεῖς
ν' ἀντεξεγείρῃ ἔχων, πῶς ν' ἀντισταθῇ;
Ὅπου διῆλθα φεύγουσα, δὲν ἔβλεπον
εἰμὴ σωροὺς πτωμάτων, εἰμὴ ῥύακας
αἱμάτων, καὶ μοὶ ἦτον ὡς ἂν ἔβλεπον

τὸ πτῶμα τοῦ Θρασύλλου εἰς πᾶν βῆμά μου,
τὸ αἷμα ῥέον τοῦ Θρασύλλου πανταχοῦ.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Λοιπὸν ἐγράφη εἰς τὴν δέλτον τῶν Θεῶν
αἱ δύσμοιροι Ἀθῆναι ὅτι ἔζησαν!
Ἐνταῦθα δύει τῆς Ἑλλάδος ὁ ἀστήρ!
Ἡ χώρα τῶν θαυμάτων ἔρημος σωρὸς
θὰ μείνῃ ἐρειπίων, λίμνη αἵματος!
Ἡ προκληθεῖσα τυραννὶς τὸ ξίφος της
δὲν θεν' ἀφίσῃ, πρὶν στηθῇ ὁ θρόνος της
ἐπὶ τῶν τάφων ἀσφαλής!

ΠΛΑΤΩΝ

Εἰς δούλιον
θὰ καταῤῥεύσῃ σκότος ἡ περίπυστος
τῆς δόξης πόλις, ἡ ταῖς Μούσαις προσφιλής,
τῆς διανοίας ἡ ἑστία! Ἐννοιῶν
ἐγκυμονεῖ ὁ νοῦς μου κόσμον. Εἰς αὐτοῦ
τοῦ δαιμονίου διδασκάλου τὴν φωνὴν
ἀναπηδῶσι, πολλαπλασιάζονται·
ὡς πολυχεύμων ποταμὸς αἰσθάνομαι
ὅτι ποτὲ χυθεῖσαι, νὰ καλύψωσι
τὴν γῆν θὰ δυνηθῶσι, φέρουσαι ῥοπὴν
εἰς τῶν θνητῶν τὰς τύχας καὶ τὸ φρόνημα.
Λοιπὸν ὑπὸ τὴν πτέρναν τὴν τυραννικὴν
θὰ πρέπῃ νὰ πνιγῶσιν; Ἡ ἀλήθεια
θεν' ἀποθάνῃ; καὶ τὸ μέλλον τῶν βροτῶν
οἱ ἐν Ὀλύμπῳ δὲν διέγραψαν, καθὼς
μοὶ τὸ δεικνύει τῆς ψυχῆς μου ὁ ἀστήρ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Διὰ τῶν Ὀλυμπίων τὰ θεσπίσματα

οὐδὲν ὁ χρόνος. Ἡ ἀλήθεια χωρεῖ
ἐν μέσῳ τῶν αἰώνων βραδεῖ βήματι
διὰ τοὺς ταχυβίους μύοπας ἡμᾶς,
ἀλλὰ ταχεῖ, βεβαίῳ διὰ τοὺς Θεούς.
Ἂν ἔπεσαν γενναίως οἱ ἐν Πειραιεῖ,
τὸ τῆς ἐλευθερίας ὁ Θρασύβουλος
ἔῤῥιψε σπέρμα, μ' αἷμα τὸ ἐπότισε.
Θὰ φυῇ· πότε, ἀγνοῶ· πλὴν θὰ φυῇ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ἰδοὺ τῶν ἀκορέστων φιλοδοξιῶν,
τῆς διχονοίας ὁ γλυκὺς καρπὸς ἰδού,
τὸ ἔργον τῶν βελτίστων πολεμοποιῶν.
Δὲν τοῖς ἐξήρκει τῆς ἐλευθερίας μας
ἡ σώφρων ὄψις· Ἐριννὺν τὴν ἤθελον·
ὄφεων κόμην καὶ δαυλοὺς τῇ ἔδωκαν.
Ἐνέπρησαν τὴν πόλιν. Δούλων σύρουσιν
ἁλύσεις· χ' ἡ ἰσχύς των, ἧς διανομὴν
ἐφθόνουν, συνετρίβη, οὔριον ᾠόν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἷς κἂν ἐν ἔσῳ ἀναπνέει ἐξ ἡμῶν,
οἱ τύραννοι ἀνέτως εἰς τὸν θρόνων των
δὲν θὰ κοιμῶνται. Θὰ τοὺς ἐξεγείρωσι
τοῦ Θηραμένους καὶ Θρασύλλου αἱ σκιαί,
καὶ ἀγρυπνοῦσα ἡ συνωμοσία μας,
καὶ ἡ φωνή μας ἐξυπνοῦσα τὸν λαόν,
ἕως οὗ σφάξουν εἰς τὸν τάφον των χ' ἡμᾶς.
Καὶ σύ, Λαμία;

ΛΑΜΙΑ

Μετὰ σοῦ τὸν θάνατον!

('Ακούεται θόρυβος ἔξωθεν. Εἰσορμᾷ ὁ **ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ** μετὰ πολλῶν, γυμνὸν ἔχων τὸ ξίφος).

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

'Ελευθερία! Αἱ 'Αθῆν' ἐσώθησαν!

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Θεοί! εἶν' ὁ Θρασύλλος!

ΛΑΜΙΑ

῾Ο Θρασύλλος!

('Αμφότεραι ῥίπτονται πρὸς αὐτὸν, καὶ πάντες τὸν περιστοιχίζουσι).

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ναί.
Καλλίππη φίλη! Συμπολῖται! Χαίρετε!
Εἶν' ἐλευθέρα ἡ πατρίς! Καλλίππη μου,
ἀπόβαλε τὸ νέφος ἐκ τοῦ βλέμματος.
Τὰ δάκρυά σου ξήρανον. 'Απέθανεν
ὡς πρέπει εἰς πολίτην, θῦμα τῶν κακῶν,
οὐχὶ αὐτῶν ἑταῖρος. Σ' ἐξεδίκησα!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ σὺ, Θρασύλλε, πῶς ἐσώθης;

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Λοιπὸν ζῇς;
Λοιπὸν ἀναλαμβάνει τὰς ἀκτῖνάς του
ὁ τῆς ζωῆς μου ἥλιος!

ΛΑΜΙΑ

Σὲ ἄφησα
θανόντα. Κατηράσθην μάτην τοὺς Θεούς.
Εἰς τῆς πατρίδος τὴν στοργὴν σ' ἀπέδωκαν,
κ' εἰς τὰς ἀγκάλας ὅσων ἀγαπᾷς.

ΠΛΑΤΩΝ

Εἰπὲ
τίς τῶν Θεῶν, ἢ τύχη τίς σὲ ἔσωσε;

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Καὶ τί συνέβη; Ἀναγγέλλεις αἴσια.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Μετὰ νεκρῶν ἐκείμην. Κρατερὰ πληγὴ
μ' ἀφήρεσε τὴν χρῆσιν τῶν αἰσθήσεων.
Νομίζων ὅτι ἀποθνήσκω, ἔπεμψα
τὴν φίλην ταύτην τὴν ἀτρόμητον πρὸς σὲ,
εἰς στήριγμά σου κ' εἰς παρηγορίαν σου.
Ὁ λόχος ὃν ὡδήγουν, ὅταν ἔπεσα,
συνεταράχθη, καὶ τραπεὶς ἐνέδωκεν.
Ἐκ τάξεως εἰς τάξιν διεδίδετο
ἡ σύγχυσις, καὶ μέγας ἦν ὁ κίνδυνος.
Ὁ ἀριθμὸς ἐνίκα. Μόνος ἄτρομος,
ἀνθίστατο ματαίως ὁ Θρασύβουλος·
ἐμάχετο ὡς ἥρως, πάντας βοηθῶν,
πάντας προτρέπων. Ὅταν δ' ἔφθασεν ἐκεῖ
ὅπου ἐκείμην, εἰς ἀγκάλην πατρικὴν
μ' ἐνέκλεισε δακρύσας· ἀλλὰ πάλλουσαν
ᾐσθάνθη τὴν καρδίαν εἰς τὸ στῆθός μου.
Ἀσκληπιοῦ θεράπων πάραυτα κληθεὶς,
τὸν λήθαργον ἀφεῖλεν. Εἰς τὴν τέχνην του
ἐνέδωκαν τὸ τραῦμα καὶ ἡ ἀλγηδών.
Ἅμα ἠγέρθην παρὰ τὸν Θρασύβουλον
ἐτάχθην. Θάῤῥος ἠγωνίσθην μετ' αὐτοῦ
εἰς τοὺς φυγάδας νὰ ἐμβάλω. Ἡ φωνὴ
κ' ἡ ὄψις μου πρὸ πάντων δ' ἡ ἀνδρία του,
τοὺς ἐμψυχοῦσιν. Ἵστανται, συντάττονται,
μεταστραφέντες, μέγα ἀλαλάζουσι,
καὶ ῥίπτονται κατόπιν τῶν ταξιαρχῶν.
Ἐκπεπληγμένοι οἱ ἐχθροὶ ἐνδίδουσιν.

Ἐγὼ δ' ἐν μέσῳ τῆς δεινῆς συγκρούσεως,
ἕνα ἐζήτουν, ἕνα παρεμόνευον,
τοῦ Θηραμένους τὸν φονέα. Τάχιστα
τὸν εἶδα. Ἐπολέμει ἀνθιστάμενος,
καὶ τοὺς λοιποὺς συνεῖχεν. Ἠγωνίζετο
ὑπὲρ τῶν ὅλων. Σχίσας τοὺς περὶ αὐτὸν,
τὸν ἔφθασα, καὶ «Δέξαι, εἶπα, τύραννε!
Ὁ Θηραμένης σοὶ τὴν στέλλει.» Καὶ πληγὴν
εἰς τὴν καρδίαν τῷ κατέφερα. Πεσὼν
ἐξέπνευσεν ἀμέσως.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ Κριτίας!

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ναὶ,
ὁ πρῶτος τῶν τυράννων.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Καὶ ὁ αἴσχιστος.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (ζωηρῶς)

Θρασύλλε!

ΠΛΑΤΩΝ

Τοῦτο, ἄθλιε, τὸ τέλος σου!
Δι' αἵματος τὸ αἷμα ἀνταπέδωκας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Κοινὸς ὁ νόμος. Εἰσὶ δίκαιοι Θεοί.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἡ πόλις ἐλυτρώθη.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ

Εἰς τὸν οὐρανὸν
τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός μου ἀγαλλόμενον

σὲ βλέπει, φίλε. Δέξαι τὴν εὐγνώμονα
τῆς κόρης χεῖρα. Σοὶ τὴν δίδει ὁ πατήρ.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ἐγὼ εὐδαίμων, ὅτι ἐξεδίκησα
τὸν Θηραμένην καὶ τὴν πόλιν ἐνταυτῷ!
Ὡς ἔπεσεν ἐκεῖνος, πανταχοῦ τροπὴ,
φυγὴ, καὶ φόνος τῶν τυράννων. Ἡ πατρὶς
εἶν' ἐλευθέρα. Πλήρης εἶν' ὁ θρίαμβος.
Ἐγὼ δ' ἐνταῦθα μετ' ἀνδρείων ἔσπευσα,
πρὶν ἀγγελθῇ ἡ νίκη, τοῦ στρατοῦ των πρὶν
ἐνταῦθα εἰσβαλόντα τὰ συντρίμματα,
καθέξωσι τὸ ἄστυ, τὸν πατέρα σου,
ἂν ἔζη, ὅπως σώσω, ἂν δὲν ἔζη, σὲ
καὶ τούτους, ὅσοι μὲ ἀκολουθήσωσι.
Τῶν δούλων τῶν τυράννων οἱ αἰσχρότεροι
ὁ Αἰσχυλίδης καὶ ὁ Βάτραχος, φρουρὰν
διώκουν, καὶ τὰς πύλας μᾶς ἀπέκλειον.
Ὡρμήσαμεν ξιφήρεις, κ' οἱ μὲν ἔφυγον,
οἱ δύω δ' οὗτοι πίπτοντες, ἀπέπτυσαν
ὑπὸ τὰ ξίφη τὴν κακοῦργόν των ψυχήν.
Ματαίαν χύσιν ἀποφεύγων αἵματος,
εἰς Ἐλευσῖν' ἀπῆλθεν ὁ Θρασύβουλος,
ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἄστ' εἰρηνικῶς.
Ἐκεῖ ἀκολουθῆτε, πρὶν ἡ δίοδος
κλεισθῇ. Οἱ ἡττηθέντες ἔσοντ' ἐμμανεῖς.
Ἐν ᾧ φρουρῶ τὰς πύλας, ἂς ἀπέλθωμεν.
Τοῦ Θηραμένους μεθ' ἡμῶν θὰ λάβωμεν
τὸ σῶμα, ὅπως τύχῃ εὐπρεποῦς ταφῆς.

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ

Ἀπέλθωμεν.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (πρὸς τὸν Θρασύλλον)

Κατόπιν σοῦ, ὑπὸ τὴν σὴν
σκιὰν, ὅπου θελήσῃς, ὅπου ὁδηγῇς.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ (ἐν τῷ ἀπέρχεσθαι)

Ζήτω ἡ πόλις, κ' ἡ ἐλευθερία της!

ΛΑΜΙΑ

Ἀπέλθετε! Παιᾶνα νικητήριον,
ἔρωτος ὕμνον, ᾆσμα ψάλλουσι χαρᾶς
τὰ χείλη, αἱ καρδίαι καὶ τὰ βλέμματα.
Ἡ πόλις ἀπηλλάγη τῶν δεσμῶν· ὑμεῖς
ἐλεύθεροι, ἀξίως τῶν προγόνων σας,
ἀναπτεροῦσθε εἰς τὴν πρίν σας εὔκλειαν.
Θρασύλλε, δρέπεις, πλὴν τῆς δάφνης τῶν νικῶν,
τὸ ῥόδον τῶν ἐρώτων τὸ γλυκύτερον·
καὶ σὺ, ἣν ἀδελφήν των θ' ἀνεγνώριζον
αἱ Χάριτες, εὐδαίμων θὰ στηρίζησαι
εἰς τὴν καρδίαν ἣν θερμῶς ἠγάπησας.
Χαρῆτε εἰς τοῦ βίου τὴν πανήγυριν.
Τῆς εὐτυχίας τὴν εἰκόνα τῆς κοινῆς
κηλὶς δὲν πρέπει νὰ σκιάζῃ ζοφερὰ,
παραφωνία εἰς τὴν ἁρμονίαν σας.
Κηλὶς ὑπάρχει ἀνιάτου, σκοτεινῆς
ἀπελπισίας. Χαίρετε. Τὴν ἀφαιρῶ.

(Σύρει ἐκ τῆς ζώνης της τὸ ἐγχειρίδιον, ὃ εἶχε λάβει παρὰ τῆς Καλλίππης, καὶ φονεύεται)·

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (ῥιπτομένη πρὸς αὐτὴν)

Λαμία!

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Ὦ Λαμία!

ΠΛΑΤΩΝ

Φίλη ἄφρων!

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ὦ!
εἰς ποίαν πρᾶξιν τοῦ ἀκάμπτου σ' ὤθησε
φρονήματός σου ἡ ἀνδρία!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πῶς τολμᾷς
τῶν ἀθανάτων νὰ προλάβῃς τὰς βουλάς;
Ἀνίσως θλίψεις οἱ Θεοὶ σ' ἐπέκλωσαν,
νὰ ὑπομείνῃς ὤφειλες.

ΛΑΜΙΑ (ἀσθενῶς)

Οἰκτίρμονες
θενὰ δειχθῶσι πρὸς γυναῖκα, ἣν αὐτοὶ
ἔπλασαν οὕτως, ἀσθενῆ. Ἀπέρχομαι
ἄνευ πικρίας, ἄνευ μίσους. Ζήσατε.
Ἀπέρχομαι, διότι φορητότερος
μακρὸν μοὶ εἶναι τῆς ζωῆς ὁ θάνατος·
κ' ἐντάφιον λαμβάνω τὴν πεποίθησιν
πῶς μ' ἐλεεῖτε, καὶ πῶς μένει μετ' ἐμὲ
ἡ πόλις ἐλευθέρα, κ' εὐτυχεῖς ὑμεῖς.

ΚΑΛΛΙΠΠΗ (γονυπετὴς πρὸ αὐτῆς)

Ὦ εὐγενὴς καρδία, τῶν δακρύων μου
τὸν φόρον δέξαι· δέξαι καὶ τὸ σέβας μου.

ΘΡΑΣΥΛΛΟΣ

Γενναία κόρη! Πένθους ῥίπτεις κάλυμμα
εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν τὴν χαρμόσυνον.

Ἐν ᾧ εἰς πᾶσαν θ' ἀντηχῇ τὴν Ἀττικὴν
παιὰν ἐλευθερίας, ἡ καρδία μου
θ' ἀκούῃ ᾆσμα νεκρικόν. — Ἀπέλθωμεν,
σπείσαντες δάκρυ τελευταῖον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὡς ἀνὴρ
ἦτον ἀνδρεία, ὡς γυνὴ ἠγάπησε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ

Διὰ τὰ πρόσωπα Αἰσχυλίδην καὶ Βάτραχον, ἴδ. Λυσίαν, κ. Ἀνδοκ. ιϛ'.—Κ. Ἐρατοσθ. 49.

Διὰ τὸν Κλεόκριτον, ἴδ. Ξενοφ. Ἑλλην. Β, 4, 22.

Τὸ ὄνομα τοῦ Θρασύλλου γράφεται Θράσυλος δι' ἑνὸς λ, καὶ Θρασύλλός διὰ λλ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Στ.

11. Ὁ Ἐλευθέριος Ζεὺς παρὰ τὴν Βασίλειον Στοάν. Παυσ. Α, 3.

17—32. Ὁ Πραξιτέλης πρεσβεύει περὶ τῆς τέχνης ὅ,τι ἐφήρμοσεν εἰς τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸν ῥυθμόν.

63—66. Ἀριστοφ. Νεφέλ. 535.

71. Ἀριστοφ. Βάτρ. 209.

83. Ἀριστοφ. Σφῆκ. 650.—Ἀχαρν. 510 650 καὶ ὁ Σχολ.—Ἰσοκ. π. Εἰρην. 29.

100. Μελλονικιᾷν, ῥῆμα συντεθὲν ὑπὸ Ἀριστοφάνους, Ὄρν. 639.

200. Δεκάπουν τὸ στοιχεῖον δηλοῖ τὴν δεκάτην ὥραν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς.

245. Ἴδ. Λυσίαν κ. Ἀγοράτου.

255. Ὁ Πλάτων ἦτον υἱὸς τῆς Περικτιόνης, κόρης τοῦ Γλαύκωνος, ἀδελφοῦ τοῦ Κριτίου. Διογ. Λαέρτ. Πλάτ. Α, 1.

286. Οἱ ἱππεῖς, ἡ ἀριστοκρατικὴ αὕτη δύναμις ἐν Ἀθήναις, ὑπεστήριζον τοὺς Τριάκοντα. Ἴδ. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 3, 18, 19, κλ.—Ἀριστοφ. Ἱππεῖς.

385. Ἄθμονον, τὸ νῦν Ἀμαρούσιον.

388. Ὁ Κριτίας ἦτο ποιητής, γράψας Ἐλεγεῖα. Ἀποσπάσματα ἐν Schneidewin, Delect. poet. Græc. σελ. 136.

438. Ἴδ. Αἰλιανοῦ. Ποιχ. ἱστ. Ι, 21.

476. Διονυσιοδώρων πρέπει, διὰ τὸ μέτρον, νὰ προφερθῇ Διονυσιοδώρων, ἐν συνιζήσει, ἢ Διονυσοδώρων, ὡς καὶ εὕρηται.

525. Γνωστὸν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίκασαν εἰς θάνατον τοὺς ἐν Ἀργινούσαις, περὶ τὴν Μιτυλήνην, νικήσαντας στρατηγούς των, κατηγορηθέντας ὅτι δὲν ἔσωσαν ἐκ τῶν κυμάτων τοὺς πεσόντας εἰς τὴν θάλασσαν στρατιώτας.

546. Καλλίβιος, Σπαρτιάτης, Ἁρμοστὴς ἢ φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν. Ξεν. Αὐτ. Β, 3, 13.

604. Σάτυρος ἐκαλεῖτο ὁ τότε προϊστάμενος τῶν Ἕνδεκα, τῶν ἐκτελεστῶν τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 3. 56.

628. Εἰς Ἀργινούσας.

717. Ἐπιδόσεις καὶ εἰσφοραί, ἡ ἔκτακτος φορολογία.

718. Ὁ Ὀπισθόδομος τοῦ Παρθενῶνος ἦτο τὸ δημόσιον ταμεῖον τῶν Ἀθηνῶν.
719. Ἐκ τοῦ Λαυρίου ὄρους ἐλάμβανον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἄργυρον. Τὸ δὲ νόμισμα αὐτῶν ἔφερεν ἐπίσημον, γλαῦκα.
734. Ἴδ. Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 483.
736. Πεντακοσιομέδιμνοι, ἡ τάξις τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν. Ἡ μακρὰ αὕτη λέξις πρέπει διὰ τὸ μέτρον νὰ προφερθῇ ἐν συνιζήσει τῶν συμπιπτόντων φωνηέντων ιο.
746. Μετὰ τὰ Μηδικά, τὸ κοινὸν ταμεῖον τῶν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων διατελούντων Ἑλλήνων ἦτον ἀποτεθειμένον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν Ἀθηναίων ταμιῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο Ἑλληνοταμίαι.
767. Κόθορνος, ὑπόδημα θεατρικόν, ἁρμοζόμενον ἀδιαφόρως εἰς ἑκάτερον τῶν ποδῶν. Ἴδ. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 3.
829. Ἐπίκληρος, κόρη, μόνη κληρονόμος τοῦ πατρός της.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

10. Ἴδ. Πλάτ. Φαῖδρ. 29. b.
17. Ξανθίππη, ἡ κακὴ γυνὴ τοῦ Σωκράτους.
21. Ἴδ. Παυσαν. Θ, 39.
28. Ὁ Ἀπολλόδωρος, γλύπτης ὅστις, δυσαρεστούμενος κατὰ τῶν ἰδίων του ἔργων, τὰ ἔθραυε, καὶ διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη μαινόμενος. Ἴδ. Plin. XXXIV, 19, 21.
80. Εἰς παρεκκλήσιον κατὰ τὸ βορειανατολικὸν μέρος τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τῇ θέσει τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπῆρχεν ἐντετειχισμένος λίθος φέρων τὴν ἐπιγραφήν· ΧΘΟΝΙΩΝ ΘΕΩΝ. Ἤδη διατηρεῖται ἐν τῷ Μουσείῳ.
90. Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν ἐκ τῶν ἀρχαίων, καὶ εἰς τὴν διάπλασιν τῆς περιφήμου Κνιδίας Ἀφροδίτης ἑταίραν ἀντέγραψεν ὁ Πραξιτέλης (Ἀθηναγ. πρεσβ. ὑπ. Χριστ. 14), τὴν Φρύνην (Ἀθήν. ΙΓ, 591), ἢ τὴν Κρατίναν (Κλήμ. Ἀλεξ. Προτρ. 16.—Ἀρνοβ. κατ' ἐθνικ. ΣΤ, 13).
151. Ταυρέου παλαίστρα ἐν Ἀθήναις. Πλάτ. Λύσ. 1.
178. Ἀριστοφ. Ἱππεῖς, 955.
380. Βρυλισσός, τὸ Πεντελικὸν ὄρος.
778. Ὁ Θηραμένης, ἀπελθὼν πρέσβυς εἰς Σπάρτην, ἠνάγκασε διὰ τῶν χρονοτριβῶν του τοὺς Ἀθηναίους νὰ δεχθῶσι τῶν Σπαρτιατῶν τὰς συνθήκας. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 15—21.
782. Ἡ Χαλκίοικος Ἀθηνᾶ, ἡ ἐξ ἀρχαιοτάτου λατρευομένη ἐν Σπάρτῃ.
854. Εἰς τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ναυμαχίαν.
951. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 3, 35.—Ἀπομν. Α, 2, 24.
956. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 3, 51.
1010. Ξενοφ. Ἀπομν. Α, 2, 31.—Ἰσοκρ. κ. Σοφιστ. σ. 12.
1014. Ξενοφ. Ἑλλην. Β, 3, 51.—Λυσ. κ. Ἐρατοσθ.

1029. Πολέμαρχος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λυσίου, εἶχεν ἀσπιδοπηγεῖον. Λυσ. κ. Ἐρατοσθ.
1032. Οὐσία ἐμφανὴς ἐλέγετο ἡ συνισταμένη εἰς ἀκίνητα, ἢ εἰς τραπέζας δεδανεισμένη.
1037. Ἀδδηφάγοι ἵπποι ἦσαν καὶ ἐλέγοντο οἱ τρεφόμενοι δι' ἱπποδρόμια. Ἡσύχ. φ. Ἀδδηφάγος, καὶ αἱ ἐμαί. Antiq. hell. II, 960.
1066. Μέγα μέρος τῆς βιομηχανίας τῶν Ἀθηνῶν ἠσκεῖτο ὑπὸ τῶν μετοίκων.
1155. Τὸν Κροῖσον.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

48. Ἴδ. Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. 602.
67. Πλάτ. Ἀπολογ. Σωκρ. 20.
175. Ζέα, εἷς τῶν λιμένων τῶν Ἀθηνῶν, περιέχων καὶ τὰ νεώρια.
177. Πελασγικὸν, τὸ βόρειον τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως.
254. Κατ' ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν Ἀθήναις (Ross, Kunstbl. 1840, N. 13), ἡ οἰκογένεια τοῦ Πραξιτέλους ἦτον ἐκ τοῦ δήμου τῶν Εἰρεσιδῶν (παρὰ τὴν Κηφισίαν), τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς.
257. Διονυσιακοὶ τεχνῖται ἐλέγοντο οἱ τοῦ Θεάτρου ὑποκριταί.
650. Κύριος κόρης ἦτον, κατὰ τὸν ἀττικὸν νόμον, ὁ πλησιέστερος καὶ πρεσβύτερος τῶν συγγενῶν.
674. Εἰς τοὺς Κήπους τοῦ δήμου Ἀλωπεκῆς ὑπῆρχεν ὁ περίφημος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὁ περιέχων τοῦ Ἀλκαμένους τὸ ἄγαλμα.
678. Ἄγνων ἦν ὁ πατὴρ τοῦ Θηραμένους.
967. Ἀντιφῶν, ἄλλος τοῦ ῥήτορος. Ξενοφ. Αὐτ. Β. 3, 39—41.
986. Πλούταρχ. Β. Ι'. Ῥήτ. σ. 838.
1037. Ὁ κατάλογος τῶν 3000, οἵτινες δὲν ἐθανατοῦντο, κατὰ τοὺς νέους νόμους, εἰμὴ δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

2. Εἰς τὸ Βουλευτήριον ὑπῆρχον ἀγάλματα Διὸς Βουλαίου καὶ Ἀθηνᾶς Βουλαίας, εἰς ἃ, εἰσερχόμενοι οἱ Βουλευταὶ, προσηύχοντο, καὶ ἔθυον εἰσιτήρια. Ἀντιφ. π. χορευτ. ιγ'.— Δημοσθ. π. παραπρεσβ. οστ'.— κ. Μειδ. οδ'.
17. Ἐκ τῶν Τριάκοντα ὁ Φείδων καὶ ὁ Ἐρατοσθένης, καί τινες τῶν Βουλευτῶν, ἔκλινον πρὸς τὸν Θηραμένην. Λυσ. κ. Ἐρατοσθ. 55. 56.
36. Λυσ. κ. Ἀγοράτ. 40.
43. Ξεν. Αὐτ. Β, 3, 39.—41.—Λυσ. κ. Πολιούχου.
113. Εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐκκλησίας περιήγετο καθάρσιον ὕδωρ. Αἰσχ. κ. Τιμάρχ. 11.

121. Εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς δίκης ἐνεμείναμεν πιστῶς εἰς τὴν δραματικωτάτην περιγραφὴν τοῦ Ξενοφῶντος. Ἑλλ. Β. 3.

360. Περίπολοι ἐν τοῖς μέρεσιν ἐλέγοντο οἱ νέοι ὅσοι διὰ τὴν ἡλικίαν των ἦσαν προσδιωρισμένοι νὰ φρουρῶσι μόνον τὴν χώραν, καὶ οὐχὶ νὰ ἐκστρατεύωσιν ἐκτὸς αὐτῆς.

682. Ὡς γνωστὸν, ὁ Πραξιτέλης κατεσκεύασε τὸ περιφημότερον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

91. Ὁ Πλίνιος (XXXIV, 69) ἀναφέρει τοῦ Πραξιτέλους χαλκῆν ἁρπαγὴν Περσεφόνης, καὶ ἕτερον ἄγαλμα καλούμενον Κατάγουσαν, Δήμητραν πιθανῶς, ἄγουσαν τὴν Κόρην τῷ Πλούτωνι. Λίαν πιθανὸν φαίνεται ὅτι τὰ συμπλέγματα ταῦτα κατεσκευάσθησαν διὰ τὸν ἐν Ἐλευσῖνι περίφημον ναὸν, τὸν καλούμενον καὶ Τελεστήριον.

100. Ξενοφ. Αὐτ. Β, 4, 8.

174. Ἡ ἀγορὰ τῶν Ἀθηνῶν ἦτον ὅπου καὶ ἡ σημερινή. Κολωνὸς δ' Ἀγοραῖος ἦτο τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς μέρος, τὸ ὀπίσω τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Ἀνδρονίκου ἐκτεινόμενον. Ἴδ. τὸν ἐμὸν λόγον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐν τόμῳ ΙΒ'.

229. Ὁ Πλάτων εἶχε χωρίον εἰς τὸν δῆμον Ἡφιστιαδῶν, ὅστις καὶ Ἡφαιστιαδῶν γράφεται, παρὰ τὴν Κηφισίαν. Ἴδ. Διογ. Λαέρτ. Πλ. Λ, 41.

231. Ὁ Πραξιτέλης κατεσκεύασε δώδεκα Θεοὺς διὰ τοὺς Μεγαρεῖς. Παυσ. Α, 40.

340. Ὁ ἐν Βενετίᾳ διατηρούμενος λέων ὑπῆρχεν ἐν Πειραιεῖ ἤδη ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἐργασία του.

683. Βενδίδειον, πανάρχαιος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Πειραιεῖ. Τὰ κυριώτερα τῶν συμβάντων εἰσὶ κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Ξενοφ. Ἑλλ. Β, 4, 10—12.

673. Κατὰ Ξενοφῶντα ὁ φονευθεὶς μάντις δὲν ἦτον ὁ Κλεόκριτος. Ἐνταῦθα μένει ἀμφίβολον.

ΠΙΝΑΞ

τῶν στίχων οἵτινες, πρὸς συντομίαν δύνανται, εἴτε ὅλοι, ἢ μέρος αὐτῶν, ν' ἀφαιρῶνται κατὰ τὴν παράστασιν.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

17- 32	80- 82	109-120	142	145
157-163	174-175	207-209	225-226	265-269
271-272	279-287	301	304-310	321-322
325	330-331	335-339	343-344	352-358
362 (ἐκεῖ)-370 (μορφασμῶν)			375 (ὁ)-376 (παλαίστραν)	
388-389	405-428	446-450	457-464	470-471
474-487	495-498	502-511	515	530-533
541-543	547	552-553	556-561	563-565
569-574	581-583	585-587	590-601	605-608
611-612	629-634	638-639	643-644	669-671
675	679	687-690	693-694	696
707-709	716	753-758	822-826	836-840.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

52- 54	67- 91	95- 96	112(εἰς)-114 (ταρτάρου)	
127-133	137-139	144-147	168-198	209-212
215-231	244-246	249-253	267-272	275-276
283-286	299-300	312	317	323-327
341-345	370-374	382-387	390-393	399-402
406	410-416	432-434	436-437	440-441
450	458-459	467	470	475-479
481	490	500-501	504 (εἰς)-507 (ἐρῶ)	
510	512-516	522-524	528-531	536-538
541-547	551-562	565-566	569-579	585-587
593-596	600(ἀπὸ)	600 (εἰς)-612 (βλέπων)		618-643
648-651	655-660	666	668-675	677
679-680	682-684	686 (ἄνοιξον)-688 (συνάρχων)		
689-698	703-718	720-739	742-743	745-746
758-759	782-787	791-801	807-808	818-822
825-843	852-853	858-861	869-894	901

904-909 914-925 928-931 941 944
947 (ὑπεσχέθημεν)-981 (μας) 991-1036 1040-1042
1045 1055-1060 1063 (Δῶρ')-1075 (βλέπω)
1076 (οἱ)-1079 (καὶ) 1081-1082 1084-1090
1103 (Ὦ!)-1105 (κ') 1113-1122 1126 (Ἂν)-
1131 (ὑπάρχει) 1132 1139-1144 1156-1172
1175 1177-1178 1187-1198 1208-1220
1230 1232 1238 (Αἰ)-1242 (ταρτάρου) 1243-1245
1249-1253 1257 1273-1281 1285-1289
1295-1299 1301-1303 1306-1307 1312
1317-1322 1327 (Ἀναχώρησον)-1335 (ὤ!) 1352-1360
1363-1369 1384-1395 1400-1406 1422-1425

ΜΕΡΟΣ Γ'.

14- 28	30- 37	40-53 55	59-71	82-132
139	148-154	173-174	176-186	196-203
206-207	211-220	224-229	238-239	244-246
253-280	285-296	298	305-311	316-318
321-322	330-332	334	353-367	379-381
384 (τῶν Θεῶν)-390 (ἀποσύρει)			397-404	409-410
418-419	439-442	446-447	449-450	458-459
499-506	511-514	523-530	532	538
542-545	551-555	558-559	573-576	582-583
600-601	603-604	625-629	643-644	648-655
663-664	675-677	702-703	710	713-715
731	738	754-758	765-772	776-777
799	803-808	815-826	852-856	866-873
876-883	900-908	920-932	941-946	956-958
968-969	987-992	1005-1022	1024-1031	1062-1063

1065 (τοὺς)-1069 (ποτίσῃ).

ΜΕΡΟΣ Δ'.

2- 4 8- 10 15- 16 20 (Δυσαρέσκειαν)- 22
(ἀκούσωμεν αὐτούς.) 27- 34 40- 42 54- 75

80- 81	87- 88	92- 94	96-100	105-106
130-133	137	143-144	150-152	155-166
177-179	182-187	200-209	217-225	230-233
242-246	257-259	295-303	329-331	361

378-383 402-409 415-427 430-433 438-439
442-443 455-457 460-464 469 475-479
482-486 491-492 499-524 528-529 531-540
550-551 554-557 561-566 568-571 600-605
609-612 615-616 633-638 644 658
664 666 677 (λὲν)-682 (εἶσαι) **694-697**
702-703 706-710 716-722 729-730 735-739
741 (Δικαιολογῶ)-**742** (πάθος) **749** (τὰς θωπείας)-750 (νομίζει)
759-762 769-772 776 **786 842**
847-851 856-860 863-867 872-883
888 (Σὲ)-**891** (μὲ) **897-899 903-909 913-922**
925-930.

ΜΕΡΟΣ Ε'.

20- 21 28- 29 32- 56 59- 60 69- 72
77- 78 86-122 127-130 140-152 155-159
161-162 165-172 178-180 199-207 210-220
229-233 245 250-251 **254-257 266-268**
286-289 299-307 314 317-318 325-326
328-330 332-333 336-337 339-342
344 (αἷμα)-**345** (φλέγῃ) **352-354 363-364 379**
418 438-441 468 (καὶ)-**470** (τόνοι) **478**
493-495 500-503 506 517 519-520
526-529 558 561 568-570 592-595
601-603 605 613-615 640-641
645 (εἰς)-**648** (ἐπευφήμουν) **652-658 660-661 665-679**
681 (Ἂν)-**683** (κινοῦνται) **694** (καὶ)-**696** (ἐλησμόνει)
700 (Τὸν)-**702** (μάχης) **717-718 728-732 734-735**
737-739 747-749 759-762 770-772 777-785
790-792 810 (Κρατερὰ)-**820** (ματαίως) **834**
840 (ἀνθιστάμενος)-**841** (συνεῖχεν) **857-879.**

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

